

5 1A-B, 1947, V.T.+W.T., dl. A2

CENTRAAL BUREAU VOOR DE STATISTIEK

**12^e Volkstelling,
annex woningtelling
31 Mei 1947**

Serie A. Rijks - en provinciale cijfers
Deel 2. Beroepstelling

UITGEVERSMATSCHAPPIJ W. DE HAAN N.V.
UTRECHT, 1952

VOORWOORD

Als no 2 in de serie gedrukte publicaties over de 12e Volkstelling van 31 Mei 1947 verschijnt deze uitgave met de uitkomsten van de aan de eigenlijke volkstelling verbonden beroepstelling.

De tabellen bevatten de bij de bewerking beschikbaar gekomen cijfers voor Nederland als geheel en daarnaast de belangrijkste resultaten voor de provincies en de vier grote gemeenten, terwijl bovendien enkele gegevens per economisch-geografisch gebied zijn opgenomen. Voor de volledige uitkomsten van de provincies en de bovengenoemde gemeenten alsmede voor elk der andere gemeenten van ons land zij verwezen naar de desbetreffende gelichtdrukte uitgaven.

Uiteraard dient men bij het gebruik der cijfers steeds te bedenken, dat zij de toestand op een bepaald moment weergeven en dat op de teldatum, 31 Mei 1947, in tal van sectoren van het economisch leven van ons land op de een of andere wijze nog sprake was van de gevolgen der achterliggende oorlogs jaren.

Dit sluit niet uit, dat de verkregen uitkomsten toch van bijzondere betekenis kunnen worden geacht voor een inzicht in de veranderingen, welke zich sinds de telling van 1930 in de economische en sociale structuur onzer bevolking hebben voltrokken.

De in deze publicatie gegeven toelichting op de cijfers is van de hand van Drs J.L.Jansen van de afdeling Algemene tellingen en bevolkingss statistiek.

De Directeur-Generaal
van de Statistiek.

(Dr Ph. J. IDENBURG)

's Gravenhage, Februari 1951

AUTEURSRECHT VOORBEHOUDEN

Het overnemen van gegevens is toegestaan, mits met duidelijke bronvermelding.

Verkrijgbaar bij de boekhandel en de Uitgeversmaatschappij W. de Haan N.V., Rembrandtkade 35, Utrecht (postrekening no 57071). Prijs f. 12,50.

VOORWOORD	3
HOOFDSTUK I. ALGEMENE OPMERKINGEN	11
HOOFDSTUK II. DE BEROEPSBEVOLKING IN VERHOUDING TOT DE TOTALE BEVOLKING ..	19
§ 1. Totale omvang der beroepsbevolking	19
§ 2. Leeftijdsverdeling der beroepsbevolking	20
§ 3. Burgerlijke staat der beroepsbevolking	25
HOOFDSTUK III. BEDRIJFSGEWIJZE INDELING DER BEROEPSBEVOLKING	27
§ 1. Aard van het bedrijf	27
Bedrijfstakingen	27
Bedrijfsklassen	29
Bedrijfsgroepen	34
§ 2. Positie in het bedrijf	60
§ 3. Leeftijdsverdeling	71
§ 4. Plaats in het huishouden	73
§ 5. Nationaliteit	76
§ 6. Personen werkzaam in overheidsdienst	77
HOOFDSTUK IV. BEROEPSINDELING DER BEROEPSBEVOLKING	79
§ 1. Aard van het beroep (Beroepsgroepen en beroepen)	79
§ 2. Leeftijdsverdeling'	81
§ 3. Burgerlijke staat	83
§ 4. Kerkelijke gezindte	85
§ 5. Nationaliteit	88
HOOFDSTUK V. REGIONALE SPREIDING DER BEROEPSBEVOLKING	92
§ 1. Bedrijfstakingen en -klassen	92
§ 2. Positie in het bedrijf	109
§ 3. Leeftijdsverdeling	121
§ 4. Burgerlijke staat en plaats in het huishouden	123
§ 5. Kerkelijke gezindte	127
§ 6. Nationaliteit	128
§ 7. Personen werkzaam in overheidsdienst	130

1. Totale bevolking en beroepsbevolking naar geslacht, op 31 Mei 1947 ...	19
2. Beroepsbevolking naar geslacht, 1889 - 1947	20
3. Procentuele verdeling der beroepsbevolking naar leeftijdsklasse en geslacht, 1909-1947	21
4. Beroepsbevolking in % van de totale bevolking per leeftijdsklasse en geslacht, 1909-1947	21
5. Aantal jongens en meisjes van 14-20 jaar, dat dagonderwijs volgde of een beroep uitoefende, 1930 en 1947	23
6. Verhouding tussen aantal mannen en vrouwen met beroep, per leeftijdsklasse	24
7. Tijdelijk niet-werkenden in % der totale beroepsbevolking, per leeftijdsklasse en geslacht	24
8. Totale bevolking van 14 jaar en ouder en beroepsbevolking naar burgerlijke staat en geslacht	25
9. Vrouwen met beroep in % van het totaal aantal vrouwen van 14-64 jaar van elke burgerlijke staat, 1909-1947	26
10. Beroepsbevolking naar bedrijfstak, 1889-1947	28
11. Beroepsbevolking naar bedrijfsklasse en geslacht, 1930 en 1947	31
12a-u. Beroepsbevolking naar bedrijfsgroep en geslacht per bedrijfsklasse, 1930-1947	35-60
13. Procentuele verdeling der beroepsbevolking naar positie in het bedrijf, per bedrijfsklasse en geslacht	62
14. Aantal employé's per 100 arbeiders, per bedrijfsklasse en geslacht ...	64
15. Beroepsbevolking naar-positie in het bedrijf, per bedrijfsklasse en geslacht, 1930 en 1947	66
16. Aantal employé's per 100 arbeiders, per bedrijfsklasse en geslacht, 1930 en 1947	70
17. Procentuele verdeling der beroepsbevolking naar leeftijdsklasse, per bedrijfsklasse en geslacht	72
18. Procentuele verdeling der beroepsbevolking naar plaats in het huishouden en bedrijfstak resp. -klasse, per geslacht	74
19. Procentuele verdeling van de in Nederland wonende vreemdelingen met beroep naar nationaliteit en bedrijfstak resp. -klasse, per geslacht..	76
20. Personen, werkzaam in overheidsdienst naar werkzaamheid bij Rijk, provincie, enz. en geslacht, 1930 en 1947	77
21. Procentuele verdeling van de personen werkzaam in overheidsdienst naar werkzaamheid bij Rijk, provincie, enz., per bedrijfsklasse en geslacht	78
22. Beroepsbevolking naar beroepsgroep, per geslacht	80
23. Procentuele verdeling der beroepsbevolking naar leeftijdsklasse en positie in het bedrijf	81

	Blz.
24. Procentuele verdeling der beroepsbevolking naar leeftijdsklasse, per beroepsgroep en geslacht	82
25. Arbeiders, employé's en personen in de zgn. vrije beroepen naar burgerlijke staat, beroepsgroep en geslacht	84
26. Procentuele verdeling van de totale bevolking van 14 jaar en ouder en van de beroepsbevolking naar kerkgenootschap, per geslacht	85
27. Procentuele verdeling der beroepsbevolking naar kerkgenootschap en positie in het bedrijf	86
28. Procentuele verdeling der beroepsbevolking naar kerkgenootschap, per beroepsgroep	87
29. Procentuele verdeling van de mannelijke beroepsbevolking en de mannelijke gezinshoofden met beroep naar kerkgenootschap, per beroepsgroep.	89
30. Procentuele verdeling van de in Nederland wonende vreemdelingen met beroep naar nationaliteit en positie in het bedrijf	90
31. Procentuele verdeling van de in Nederland wonende vreemdelingen met beroep naar nationaliteit, per beroepsgroep	91
32. Procentuele verdeling der beroepsbevolking naar bedrijfstak resp. -klasse, per provincie en geslacht	93
33. Beroepsbevolking per economisch-geografisch gebied voor enkele belangrijke bedrijfstakken resp. -klassen t.o.v. de totale beroepsbevolking, per economisch-geografisch gebied	95
34. Procentuele verdeling van de personen werkzaam in de nijverheid naar bedrijfsklasse, per provincie en geslacht	107
35. Procentuele verdeling der beroepsbevolking naar positie in het bedrijf, per provincie en geslacht	109
36. Procentuele verdeling der beroepsbevolking naar positie in het bedrijf voor enkele bedrijfstakken resp. -klassen, per provincie en geslacht .	111
37. Aantal employé's per 100 arbeiders, per economisch-geografisch gebied.	113
38. Medewerkende gezinsleden in landbouw en winkels in % der totale beroepsbevolking in elk dezer bedrijfsklassen, per provincie	114
39. Medewerkende gezinsleden in landbouw en winkels in % van de bedrijfs- hoofden in elk dezer bedrijfsklassen, per provincie	116
40. Enkele gegevens over de beroepsarbeid van de vrouw, per provincie	117
41. Enkele gegevens over de beroepsarbeid van de vrouw, per economisch-geografisch gebied	118
42. Procentuele verdeling der beroepsbevolking naar leeftijdsklasse, per provincie en geslacht	120
43. Aantal 14-24 jarigen resp. 40-64 jarigen met beroep in % van de totale beroepsbevolking, per provincie	121
44. Percentage personen met beroep onder het totaal aantal personen in enkele leeftijdsklassen, per provincie en geslacht	122

	Blz.
45. Percentage personen zonder beroep onder de 14-24 jarigen, per provincie en geslacht	122
46. Procentuele verdeling der beroepsbevolking naar burgerlijke staat, per provincie en geslacht	124
47. Gezinshoofden met beroep in % van alle gezinshoofden, per provincie en geslacht	125
48. Aantal echtgenoten met beroep in % van totaal aantal echtgenoten, werkzaam in bedrijf van gezinshoofd resp. in ander bedrijf, per provincie.	125
49. Aantal (in gezinsverband levende) kinderen van 14 jaar e.o. met beroep in % van totaal aantal (in gezinsverband levende) kinderen van deze leeftijd, werkzaam in bedrijf van gezinshoofd resp. in ander bedrijf, per provincie	126
50. Inwonend huispersoneel in % van totaal aantal gezinshoofden en inwonend bedrijfspersoneel in % van aantal bedrijfshoofden, per provincie	127
51. Percentage der beroepsbevolking in overheids- resp. Rijksdienst, per provincie	130
52. Procentuele verdeling van de personen werkzaam in overheidsdienst naar werkzaamheid bij Rijk, provincie, enz., per provincie	130
53. Personen in dienst van gemeente resp. provincie per 1 000 inwoners, per provincie	131

TABELLEN

A. NEDERLAND

1. Beroepsbevolking naar bedrijfsklasse, positie in het bedrijf en geslacht	133
2. Beroepsbevolking naar bedrijfspgroep, positie in het bedrijf en geslacht	134
3. Beroepsbevolking naar bedrijfsklasse, leeftijdsklasse en geslacht	146
4. Beroepsbevolking naar bedrijfsklasse, plaats in het huishouden en geslacht	147
5. Personen met en zonder beroep naar nationaliteit en geslacht	148
6. Personen werkzaam in overheidsdienst naar bedrijfsklasse en geslacht ..	149
7. Beroepsbevolking naar beroepsgroep, leeftijdsklasse en geslacht	150
8. Arbeiders, employé's en personen in de zgn. vrije beroepen naar belangrijkste beroep, leeftijdsklasse en geslacht	151
9. Arbeiders, employé's en personen in de zgn. vrije beroepen naar belangrijkste beroep, burgerlijke staat en geslacht	156
10. Beroepsbevolking naar beroepsgroep, kerkgenootschap en geslacht	158
11. Mannelijke gezinshoofden met beroep naar beroepsgroep en kerkgenootschap	159
12. Beroepsbevolking naar beroepsgroep, nationaliteit en geslacht	160

B. PROVINCIËS EN VEEL GROTE GEMEENTEN	Blz.
13. Beroepsbevolking naar bedrijfstak en geslacht	161
14. Beroepsbevolking (werkenden en tijdelijk niet-werkenden afzonderlijk) naar bedrijfsklasse en geslacht	162
15. Beroepsbevolking naar positie in het bedrijf, leeftijdsklasse, plaats in het huishouden en geslacht en personen werkzaam in overheidsdienst naar geslacht	164
16. Beroepsbevolking naar positie in het bedrijf, leeftijdsklasse en plaats in het huishouden, per bedrijfstak	166
17. Beroepsbevolking naar beroepsgroep en geslacht	170
18. Mannelijke gezinshoofden met beroep naar beroepsgroep	172
19. Beroepsbevolking naar beroepsgroep, leeftijdsklasse en geslacht	174
20. Beroepsbevolking naar beroepsgroep, kerkgenootschap en geslacht	178
21. Beroepsbevolking naar beroepsgroep, nationaliteit en geslacht	182

CARTOGRAMMEN (PER ECONOMISCH-GEOGRAFISCH GEBIED)

1. Aantal personen werkzaam in de nijverheid in procenten van de totale beroepsbevolking (excl. tijdelijk niet-werkenden)	97
2. Aantal personen werkzaam in de landbouw, visserij en jacht in procenten van de totale beroepsbevolking (excl. tijdelijk niet-werkenden) ..	99
3. Aantal personen werkzaam in de handel, verkeer, credit-, bank- en verzekeringswezen in procenten van de totale beroepsbevolking (excl. tijdelijk niet-werkenden)	100
4. Aantal personen werkzaam in de bedrijfsklasse metaalnijverheid per 1 000 van de totale beroepsbevolking (excl. tijdelijk niet-werkenden). ..	102
5. Aantal personen werkzaam in de bedrijfsklasse bouwnijverheid per 1 000 van de totale beroepsbevolking (excl. tijdelijk niet-werkenden)	103
6. Aantal personen werkzaam in de bedrijfsklasse kleding en reiniging per 1 000 van de totale beroepsbevolking (excl. tijdelijk niet-werkenden). ..	105
7. Aantal personen werkzaam in de bedrijfsklasse voedings- en genotmiddelen per 1 000 van de totale beroepsbevolking (excl. tijdelijk niet-werkenden)	106
8. Aantal employé's per 100 arbeiders (excl. degenen werkzaam in de landbouw)	115

GRAFIEKEN

1. Leeftijdsverdeling van de gehele bevolking tot 80 jaar en van de beroepsbevolking op 31 Mei 1947	23
2. Beroepsbevolking per bedrijfstak, 1889 - 1947 (in millioenen)	29
3. Toeneming van de beroepsbevolking per bedrijfstak sinds 1889 (in duizendtallen)	30

4. Procentuele verdeling van de beroepsbevolking naar bedrijfstak, 1889-1947	Blz. 31
--	------------

BIJLAGEN

1. Vragen aan de beroepsbevolking bij de Volkstellingen van 31 Mei 1947 en 31 December 1930	185
2. Vergelijking van de bedrijfsindeling voor de Beroepstellingen 1920, 1930 en 1947	186
3. Indeling in economisch-geografische gebieden voor de gegevens van de Beroepstellingen van 31 December 1930 en 31 Mei 1947 en totale beroepsbevolking in elk economisch-geografisch gebied	198
4. Beroepsindeling (beroepsgroepen en belangrijkste beroepen) bij de Beroepstelling van 31 Mei 1947	201
5. Indeling der beroepsbevolking volgens de International Standard Industrial Classification van de U.N.	204
6. Indeling van Nederland per provincie in economisch-geografische gebieden	210

H O O F D S T U K I. A L G E M E N E O P M E R K I N G E N

Bij de 12e Volkstelling van 31 Mei 1947 is wederom opgave verzocht van het door de getelde personen van 14 jaar en ouder uitgeoefende beroep.

Op grond van deze opgaven zijn tot de beroepsbevolking gerekend alle personen van 14 jaar en ouder, die op het ogenblik der telling beroepsarbeid verrichtten. Voorts degenen, die op het ogenblik der telling door bijzondere omstandigheden tijdelijk niet in een (hun) beroep werkzaam waren, doch van wie kan worden aangenomen, dat zij zonder bedoelde bijzondere omstandigheden zeer zeker tot de beroepsbevolking zouden hebben behoord (wachtgelders, werkzoekenden, tijdelijk in militaire dienst zijnde personen, gevangenen en geïnterneerden) en tenslotte gezinsleden, die, eventueel tegen lagere dan normale of zonder vergoeding, dagelijks arbeid verrichtten in het bedrijf van het gezinshoofd.

Pensioentrekken en renteniers zijn alleen tot de beroepsbevolking gerekend, voor zover zij nog geregeld betaalde beroepswerkzaamheden verrichtten, welke een dagtaak betekenen. Dezelfde maatstaf is aangehouden voor studerende.

Personen, voor wie in verband met hun langdurig verblijf in sanatoria en krankzinnigengestichten geen beroep is opgegeven zijn niet tot de beroepsbevolking gerekend. Voorts zijn ditmaal, in tegenstelling tot 1930, kloosterlingen, die een zuiver contemplatief leven leiden, buiten de beroepsbevolking gelaten.

Huishoudelijke arbeid in het eigen gezin is volgens internationaal gebruik, niet als beroepsarbeid beschouwd.

Naar nevenberoepen is niet gevraagd. Indien sprake was van meer dan één beroep ambt of betrekking, diende alleen dat beroep te worden vermeld, dat het grootste deel van de dagtaak in beslag nam.

A a r d d e r g e s t e l d e v r a g e n

De inhoud der aan de beroepsbevolking gestelde vragen blijkt uit bijlage 1, waarin tevens de bij de Volkstelling van 31 December 1930 gebruikte formulering is opgenomen.

Onderlinge vergelijking laat zien, dat de kern ook thans weer is gevormd door de vragen naar de aard, zowel van de verrichte beroepsarbeid als van het bedrijf, waarin het beroep wordt uitgeoefend.

De vraagstelling zelf was ditmaal meer gedifferentieerd. Verschillende in 1930 in de toelichting omtrent de invulling gegeven algemene aanwijzingen zijn nu, ditmaal in de vorm van rechtstreekse vragen opgenomen (tijdelijk in dienst zijnde militairen, andere tijdelijk niet-werkenden, medewerkende gezinsleden, overheidsdienst). Daarmee is niet alleen een betere onderlinge controle der ingevulde antwoorden mogelijk geweest, doch zijn tevens verschillende belangrijke aanvullende gegevens verkregen.

Daarnaast zijn nog enkele nieuwe vragen opgenomen. Zo dienden de personen zonder beroep van 14 jaar en ouder te vermelden in hoeverre zij dagonderwijs genoten of studerend waren. De aard van het gevolgde onderwijs is daarbij niet gevraagd, omdat de periodieke onderwijsstatistieken daaromtrent een vollediger en meer betrouwbaar beeld geven. Het was slechts de bedoeling om een momentopname te verkrijgen van de mate, waarin de niet in beroep of bedrijf ingeschakelde opgroeiende jeugd nog dagonderwijs ontving.

De vraag betreffende de voor eigen rekening werkende personen onderging enige uitbreiding, o.m. door verzoek om opgave of al dan niet met personeel werd gewerkt.

Met de thans voor de eerste maal ingelaste vraag aan degenen, die buiten hun woongemeente werken, is een op het gehele land betrekking hebbende statistiek van het forensenwezen mogelijk geworden 1).

Tenslotte is de, bij de telling in 1930 aan de eerste beroepsvraag gekoppelde, vraag naar de academische vorming in 1947 geheel afzonderlijk gesteld 2).

B e w e r k i n g d e r g e g e v e n s

De bewerking van de ontvangen antwoorden heeft, ten opzichte van 1930, zowel een uitbreiding als een aantal veranderingen ondergaan, waaromtrent het volgende kan worden medegedeeld.

Classificatie der bedrijven en beroepen

a. Bedrijfsclassificatie

Een overzicht van de bij de bewerking van de beroepstelling 1947 gevolgde indeling in 26 bedrijfsklassen en 535 bedrijfspgroepen is opgenomen in bijlage 2. Bij vergelijking met de tevens vermelde, in 1930 toegepaste indeling, blijken een aantal verschillen.

Wat de bedrijfsklassen betreft zijn de afwijkingen van ondergeschikte betekenis. Vermeldenswaard is in dit verband de overbrenging van de Waterleidingbedrijven van klasse XVII - Voedings- en genotmiddelen naar klasse 16 - Openbare nutsbedrijven en de opheffing van klasse XXVII - Losse werklieden. In 1930 waren in laatstgenoemde klasse samengevat de losse werklieden, voor wie uit de invulling van het telformulier niet viel op te maken tot welke bedrijfspgroep zij op het ogenblik der telling dienden te worden gerekend. Bij de telling van 1947 is iedere los werkman, zoodat na informatie, opgenomen in de bedrijfspgroep, waarin hij op 31 Mei 1947 werkzaam was. De werklozen onder hen zijn behandeld als andere tijdelijk niet-werkenden (zie hieronder).

Volledigheidshalve zij nog opgemerkt, dat de gewijzigde nummering der bedrijfsklassen het gevolg is van de eisen der machinale bewerking. Het bedrijfsklassennummer bestaat bij de beroepstelling van 1947 uit twee cijfers, waarbij het tiental nog een samenvatting geeft in grote bedrijfstakken: 0-1 = Nijverheid, 2 = Landbouw, 3 = Visserij en jacht, 4 = Handel en verkeer, 5 = Crediet, bank- en verzekeringswezen, 6 = Maatschappelijke diensten (Overheid, vrije beroepen, onderwijs en eredienst) en 7 = Huiselijke diensten.

De vergelijking der bedrijfspgroepen levert meer moeilijkheden op, doordat bij de Beroepstelling 1947 zoveel mogelijk een nieuwe, tijdens de oorlogsjaren uitgewerkte en in 1946 gereedgekomen bedrijfsindeling is gevolgd, welke grotendeels is gebaseerd op de indeling van de eerste Bedrijfstelling (1930) en welke, behoudens enkele noodzakelijke wijzigingen, ook is gebruikt voor de tweede Bedrijfstelling (1950). Voor de verschillen tussen de bij de Beroepstellingen van 1930 en 1947 toegepaste indeling in bedrijfspgroepen zij verwezen naar de reeds genoemde bijlage 2, welke tevens aangeeft op welke wijze een vergelijking met de indeling van 1920 kan plaats vinden.

Ten behoeve van de internationale vergelijkbaarheid zijn de uitkomsten van de beroepstelling behalve op de hier aangegeven wijze, ook ingedeeld volgens de "International Standard Industrial Classification" van de U.N.O. Een overzicht van deze indeling is gegeven in bijlage 5.

- 1) De resultaten zijn vastgelegd in een speciale publicatie: Uitkomsten der 12e Volkstelling, serie B. Deel 6.
- 2) De resultaten der bewerking zijn opgenomen in een speciale publicatie: Uitkomsten der 12e Volkstelling Serie A. Deel 5.

b. Beroepsclassificatie

Ten aanzien van de indeling naar de aard van het uitgeoefende beroep zijn de volgende wijzigingen te vermelden.

In 1930 is per bedrijfspgroep een onderscheiding gegeven van de belangrijkste daarin voorkomende beroepen, waarbij nog een splitsing is gemaakt tussen de speciale in de tot de desbetreffende bedrijfspgroep behorende bedrijven uitgeoefende beroepen 1) (personen behorend tot het eigenlijke bedrijf) en die van algemene aard, welke in meer of mindere omvang in vrijwel alle bedrijven werden aangetroffen 2) (personen niet behorend tot het eigenlijke bedrijf). Daarnaast is van alle personen in ondergeschikte positie (zonder bedrijfsleiders) en die met een vrij beroep nog een indeling in 600 beroepen, c.q. beroepsgroepen gegeven (in alfabetische volgorde), onafhankelijk van de aard van het bedrijf, waarin het beroep werd uitgeoefend.

Bij de bewerking van de telling van 1947 is van een beroepsindeling per bedrijfspgroep afgezien, in verband met de zeer omvangrijke daaraan verbonden werkzaamheden. De alfabetische beroepsindeling van ondergeschikten (zonder bedrijfsleiders) en van personen met een vrij beroep bleef gehandhaafd, doch beperkt tot ruim 200 meest voorkomende en onder een duidelijke beroepsnaam bekend staande beroepen. Deze beperking is van ondergeschikte betekenis; de gebruikte beroepenlijst omvat 88% van alle ondergeschikten en de in een vrij beroep werkzame personen. Nieuw is een combinatie der beroepen in 38 beroepsgroepen, waarbij behalve met de aard van het beroep ook met de positie (waarop hieronder nader zal worden ingegaan) is rekening gehouden en met welke groepering een eerste poging is gedaan om tot een enigszins meer gedifferentieerd overzicht van de sociale structuur der Nederlandse beroepsbevolking te komen dan alleen op grond van de positie in het bedrijf kan worden bereikt.

Positie in het bedrijf

De in dit opzicht gemaakte onderscheiding onderging, hoewel in principe is vastgehouden aan de indeling in bedrijfshoofden voor eigen rekening resp. voor rekening van anderen, bedrijfsleiders en ondergeschikten, in vergelijking met die bij vorige tellingen toch enkele belangrijke wijzigingen.

Terwijl bij de laatste tellingen de splitsing naar positie beperkt bleef tot de in het eigenlijke bedrijfsleven werkzame personen (in 1930 bedrijfsklassen I t/m XXIII, in 1947 de klassen 01 t/m 51), is deze splitsing thans voor alle personen met beroep doorgevoerd. Voorts is ditmaal een uitvoeriger splitsing gegeven.

Van de bedrijfshoofden voor eigen rekening (vroeger positie A) zijn, voor zover zij althans werkzaam waren in de nijverheid, degenen, die zonder personeel en/of eigen kinderen werkten, afzonderlijk gehouden (aangeduid als "kleine zelfstandigen" in de nijverheid). Hiermee is wel geen onderscheiding tussen ambacht en industrie bereikt - een onderscheiding, welke op grond van een beroepstelling is uitgesloten - doch in ieder geval een beeld verkregen van de éénmansbedrijven in de nijverheid, waarvan het bedrijfshoofd uitsluitend door zijn

- 1) B.v. bij de bedrijfspgroep machinefabrieken: bankwerker, koperslager, draaier, boorder, enz.; bij de bedrijfspgroep katoenweverijen: spoeler en twijner, wever, kettingscheerder enz.
- 2) Administratief personeel, technisch personeel, stokers, voerlieden, chauffeurs, enz.

echtgenote of compagnon werd bijgestaan. Verder zijn onder de vrouwelijke bedrijfschouwen niet meer begrepen de in het bedrijf van het gezinshoofd medewerkende echtgenoten, die thans als afzonderlijke groep zijn opgenomen (zie hieronder).

De groep bedrijfschouwen voor rekening van een ander (directeuren van N.V.'s, Coöperaties e.d.), de vroegere positie B, bleef ongewijzigd en hetzelfde geldt voor de groep bedrijfsleiders, de vroegere positie C. Laatstgenoemde groep heeft, in het algemeen genomen, betrekking op personen, die een leidinggevende functie uitoefenen, waarvoor een speciale beroepsnaam ontbreekt en merendeels slechts voor zover daarbij sprake is van functies in de technische sector van het bedrijfsleven. Een uitzondering hierop vormen b.v. de filiaalhouders, welke categorie eveneens tot de groep bedrijfsleiders is gerekend. Voor het administratieve personeel was, evenmin als in 1930, een splitsing tussen leidinggevende en toezichthoudende, resp. uitvoerende arbeid mogelijk.

Van het gezamenlijk aantal ondergeschikten, dus zowel van de vroeger tot de positie D gerekende personen als van de ondergeschikten in de bedrijfsklassen, waarvoor toen geen splitsing naar positie is doorgevoerd (klasse XXIV e.v.), is ditmaal een onderscheiding gegeven naar arbeiders en employés, m.a.w. naar hand- en hoofdarbeiders. Hoewel een dergelijke onderscheiding voor een aantal beroepen steeds een min of meer arbitrair karakter draagt, kunnen de verkregen resultaten toch bijdragen tot een beter inzicht in de sociale opbouw der beroepsbevolking. Uiteraard bestaan zowel binnen de groep hoofd- als binnen die der handarbeiders nog belangrijke van elkaar afwijkende sociale niveau's. Ten dele kan een inzicht hierin worden verkregen op grond van de tot elke categorie gerekende beroepsgroepen, waarvan reeds eerder sprake was, hoewel ook deze beroepsgroepen, in sociale zin, geen eenheden vormen. Toch kunnen, in deze richting voortgaande, een volgend maal wellicht nog meer bruikbare resultaten worden verkregen, al zij hieraan direct toegevoegd, dat het steeds zeer moeilijk zal blijven om op grond van de door de individuele personen omtrent hun beroep gedane opgaven, b.v. een enigszins bevredigende verdeling te bereiken tussen hoger en lager administratief personeel, tussen geschoolde en ongeschoolde arbeiders, enz. Een belangrijke aanvullende indicatie, het inkomen, zal vooralsnog wel op het volkstellingsformulier blijven ontbreken.

Wat de ondergeschikten betreft, zij tenslotte nog medegedeeld, dat de in 1930 daartoe gerekende in het bedrijf van het gezinshoofd medewerkende zoons en dochters thans een afzonderlijke categorie vormen. De desbetreffende cijfers geven, tezamen met die voor de reeds genoemde medewerkende echtgenoten, voor de eerste maal een beeld van de omvang van de groep der in het eigen bedrijf medewerkende gezinsleden.

Met het bovenstaande is in grote lijnen tevens aangegeven in hoeverre en op welke wijze voor dit onderdeel der telling een vergelijking met de uitkomsten van vorige tellingen mogelijk is. Op enkele detailpunten zal in de volgende hoofdstukken nog de aandacht worden gevestigd. Wel zij reeds hier opgemerkt, dat uit de uitkomsten der telling kan worden afgeleid, dat nu ditmaal een rechtstreekse, op de medewerking van echtgenote en kinderen in het bedrijf van het gezinshoofd gerichte vraag is gesteld, inzonderheid wat de medewerkende echtgenoten betreft, een vollediger en regionaal minder afwijkende telling is verkregen dan in 1930, toen slechts op de achterzijde van het telformulier er de aandacht op is gevestigd, dat ook kinderen of andere gezinsleden, die in het bedrijf van het gezinshoofd regelmatig arbeid verrichten, de vraag naar het beroep dienden te beantwoorden.

Leeftijdsverdeling

Bij de verwerking van de gegevens van 1930 is een leeftijdsindeling in 12 klassen aangehouden. In de loop der jaren is echter de behoefte gebleken aan een verdergaande splitsing van de beneden 20-jarigen dan in 1930 heeft plaats gevonden. Vandaar dat deze groep thans per leeftijdsjaar is onderscheiden.

Aangezien voor een efficiënte machinale bewerking het totaal aantal leeftijdsklassen op 12 gehandhaafd diende te blijven, was het noodzakelijk de personen boven 20 jaar in een kleiner aantal groepen te onderscheiden dan in 1930. Door samenvoeging van enkele groepen blijft echter een vergelijking tussen de uitkomsten van beide tellingen mogelijk.

Werkenden en tijdelijk niet-werkenden

Bij de bewerking van de Volkstelling van 1930 is het aantal der toen aange troffen tijdelijk niet-werkenden niet afzonderlijk vastgesteld. Het betrof overwegend werklozen, die op grond van het vermelde over hun voordien uitgeoefend beroep, naar beste weten in de verschillende bedrijfsklassen en -groepen, resp. beroepsgroepen zijn ondergebracht. Deze handelwijze is niet gevolgd bij de bewerking van de Volkstelling 1947 en wel om de volgende redenen.

In de eerste plaats is bij de bewerking van de laatste volkstelling zoveel mogelijk gehandeld in overeenstemming met de aanbeveling van de Statistische Commissie van de U.N.O., waarin er o.m. op wordt aangedrongen, bij de bewerking der beroepstellingen in ieder geval afzonderlijke rubriceringen van het werkende deel der beroepsbevolking te geven. Dit houdt uiteraard niet in, dat de tijdelijk niet-werkenden buiten beschouwing dienen te blijven. Zo blijft b.v. een vergelijking van de cijfers van 1930 met die van 1947, incl. de tijdelijk niet-werkenden, zeker aanvaardbaar.

Er waren evenwel ook andere en niet minder belangrijke motieven, waarom de tijdelijk niet-werkenden ditmaal afzonderlijk zijn gehouden en, noodzakelijkerwijze, op minder gedetailleerde wijze zijn bewerkt. Het ging immers bij de telling van 1947 om een veel groter aantal personen, t.w. ruim 254 000, die op het tijdstip der telling hun eigenlijke beroep tijdelijk niet uitoefenden.

Bovendien was de samenstelling van deze groep geheel anders dan in 1930. Terwijl toen, zoals gezegd, overwegend sprake was van werklozen, behoorden in 1947 naast 65 000 werkzoekenden en wachtgelders nog 158 000 tijdelijk in militaire dienst zijnde personen en 31 000 geïnterneerden hiertoe.

Voor rond 55 000 van het totaal aantal tijdelijk niet-werkenden was voorts het beroep niet bekend of was sprake van personen, die nog nimmer een beroep hadden uitgeoefend (militairen).

Voor de overige, tijdelijk niet in hun eigenlijke beroep werkzame personen, was nog wel een redelijk aanvaardbare indeling naar bedrijfsklassen, doch geen verdere onderscheiding naar bedrijfspgroepen mogelijk. Tot een globale benadering van laatstbedoelde onderscheiding is niet overgegaan, omdat het enige doel daarvan, nl. een totalisering van werkenden en tijdelijk niet-werkenden per bedrijfspgroep, in verband met het thans in vergelijking tot 1930 vele malen grotere aantal tijdelijk niet-werkenden, tot statistisch niet verantwoorde cijfers zou hebben geleid.

Niet alleen de onderscheiding naar bedrijfspgroepen, ook een indeling der tijdelijk niet-werkenden naar positie in het bedrijf is ditmaal achterwege gelaten. In tegenstelling tot 1930 was het thans volkomen ongeoorloofd, het grote aantal tijdelijk niet-werkenden, omtrent wie geen enkele aanwijzing over hun positie op het telformulier voorkwam, zonder meer als ondergeschikten te beschouwen.

Bij vergelijking van de cijfers van 1947 per bedrijfsgroep en per positie met de overeenkomstige van 1930 dient men met het bovenstaande rekening te houden. Enige aanwijzing omtrent de grootte van de bij een vergelijking van bepaalde bedrijfsgroepen te maken fout geven de cijfers in de kolommen 19 t/m 24 van tabel 1, waarin een splitsing der tijdelijk niet-werkenden naar bedrijfsklassen is opgenomen.

Voorts was het ook niet mogelijk voor de tijdelijk niet-werkenden een verantwoorde indeling naar de aard van het beroep door te voeren. Bij de bespreking van de beroepsindeling in hoofdstuk IV zijn de tijdelijk niet-werkenden derhalve buiten beschouwing gebleven.

Regionale indeling

De uitkomsten van de Beroepstelling 1947 zijn alle per gemeente gepubliceerd. Daardoor bestaat de mogelijkheid om, indien voor bepaalde doeleinden aan grotere regionale eenheden de voorkeur wordt gegeven, afhankelijk van het gestelde doel tot iedere gewenste groepering der 1016 gemeenten over te gaan.

Zulks in tegenstelling tot de tellingen van 1920 en 1930, toen de resultaten slechts volgens een onderscheiding naar 42 economisch-geografische gebieden zijn gepubliceerd. Wel zijn uit het grondmateriaal van 1930 de belangrijkste cijfers per gemeente verzameld, doch deze zijn slechts in manuscript bij het Bureau aanwezig. Evenals in 1930 is in deze publicatie voor enkele gegevens ook een groepering naar economisch-geografische gebieden opgenomen. Daarbij is evenwel niet de indeling in 42 gebieden aangehouden, doch die in 78 gebieden, welke ten behoeve van de Bedrijfstelling 1950 is samengesteld 1).

Dit is in de eerste plaats geschiedt om voor de uitkomsten van de meest recente beroepstelling en bedrijfstelling over een uniforme regionale indeling te beschikken, ook al zal men steeds dienen te bedenken, dat beide tellingen elk weer andere aspecten van het economische leven belichten. Een tweede motief was gelegen in het feit, dat bij de nieuwe indeling in 78 gebieden rekening is gehouden met de provinciale grenzen, hetgeen niet het geval is geweest bij de indeling in 42 gebieden.

Ondanks het verschil in indeling is vergelijking evenwel niet uitgesloten. Behoudens enkele uitzonderingen is door combinatie van bepaalde gebieden der nieuwe indeling die volgens de onderscheiding in 42 gebieden te verkrijgen. Bijlage 3 geeft aan op welke wijze deze combinatie dient plaats te vinden, terwijl tevens de bovenbedoelde uitzonderingen zijn vermeld. Aangezien de cijfers voor 1947 per gemeente beschikbaar zijn, is, zo nodig, ook voor deze uitzonderingen nog correctie mogelijk. Geen correcties kunnen worden aangebracht voor een aantal in de loop der jaren plaats gehad hebbende grenswijzigingen tussen ten weerszijde van de grens tussen twee gebieden gelegen gemeenten, behoudens in die gevallen, waarin het bij de grenswijziging betrokken gebied toevallig samenvalt met de bij de Volkstelling van 1947 aangehouden indeling der gemeenten in wijken en buurten. Deze indeling is op de ponskaarten aangegeven en zij opent dus ook in het algemeen de mogelijkheid om, wanneer nodig, over uitkomsten der beroepstelling voor onderdelen van bepaalde gemeenten te beschikken.

Tenslotte zij er, hoewel naar mag worden aangenomen ten overvloede, nog de aandacht op gevestigd, dat met de in deze publicatie gegeven groepering der gemeenten in 78 gebieden slechts een eerste algemene regionale differentiatie der provinciale cijfers is bedoeld, ter verkrijging van aanwijzingen omtrent de belangrijkste regionale verschillen in de beroepsstructuur der Nederlandse bevolking.

1) Voor een overzicht van de omvang van de totale beroepsbevolking per econ.-geografisch gebied zij verwezen naar bijlage 3.

Naast deze gegevens voor de onderscheiden economisch-geografische gebieden zijn, met betrekking tot de afzonderlijke gemeenten in samenwerking met de Rijksdienst voor het Nationale Plan, de volgende cartogrammen samengesteld.

Aantal personen werkzaam in de nijverheid in % van de totale beroepsbevolking per gemeente 1).

Aantal personen, werkzaam in landbouw, visserij en jacht in % van de totale beroepsbevolking per gemeente 1).

Aantal personen werkzaam in handel en verkeer in % van de totale beroepsbevolking per gemeente 1).

Indexcijfers van de ontwikkeling van het aantal mannelijke bedrijfshoofden werkzaam in akkerbouw en veehouderij in de periode 1930-1947, per gemeente (1930 = 100) 2).

Indexcijfers van de ontwikkeling van het aantal mannelijke ondergeschikten werkzaam in akkerbouw en veehouderij in de periode 1930-1947, per gemeente (1930 = 100) 2).

Toe- of afnemings van het aantal mannelijke bedrijfshoofden en ondergeschikten werkzaam in akkerbouw, veehouderij, groenten- en ooftteelt, boomkwekerijen, bloemisterijen, tuinderijen en bloembollencultuur in de periode 1930-1947, per gemeente 2).

Gebruik der cijfers

Ten aanzien van het gebruik van de uitkomsten der beroepstelling zij er nadrukkelijk de aandacht op gevestigd, dat deze uitkomsten maar in zeer beperkte mate kunnen worden gebruikt voor bepaling van het aantal bedrijven. Van laatstgenoemd aantal kan slechts een betrouwbaar beeld worden verkregen aan de hand van de uitkomsten van een bedrijfstelling, zoals deze voor de eerste maal in 1930 en voor de tweede maal in 1950 is gehouden. Men dient er zich nl. steeds van bewust te zijn, dat de beroepstelling van de individuele personen uitgaat en dat, hoewel ook bij de beroepstelling een splitsing wordt gegeven naar de aard van het bedrijf, waarin deze individuele personen werkzaam zijn en op grond van de onderscheiding naar positie tevens het aantal bedrijfshoofden onder hen bekend is, dit laatste aantal niet gelijk mag worden gesteld met het aantal bedrijven van bepaalde soort.

In gevallen immers, dat één bedrijf 2 of meer firmanten heeft, zijn bij de beroepstelling evenzovele bedrijfshoofden geteld en hetzelfde geldt voor twee of meer directeurs van één N.V. Verder zal een persoon in de positie van "bedrijfsleider" in sommige gevallen aan het hoofd staan van een vestiging en dus een bedrijf vertegenwoordigen. Dit is b.v. het geval bij winkels, waar de filiaalhouders in het algemeen evenzoveel winkels vertegenwoordigen. Het aantal dezer filiaalhouders, begrepen in de groep "bedrijfsleiders", is evenwel niet afzonderlijk bekend. Stuit aldus de vaststelling van het aantal winkels, in de zin van afzonderlijke vestigingen, reeds op belangrijke bezwaren, de bepaling van het aantal aan ambachtsbedrijven verbonden winkels (technische eenheden) is praktisch geheel uitgesloten. In het algemeen is in deze gevallen het ambachtsbedrijf als hoofdbedrijf beschouwd en het bedrijfshoofd dus op het ambachtsbedrijf getypeerd. Zo is een bedrijfshoofd van een bakkerij annex winkel als bedrijfs-

1) Zie Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie, April 1951.

2) Zie Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie, Juli 1951.

hoofd in de bedrijfsgroep broodbakkerijen verantwoord en een bedrijfshoofd elektro-techniën-installateur, die tevens een winkel drijft, vermeldt onder de electro-technische-installatie-inrichtingen.

Wordt in een dergelijke combinatie van bedrijfseenheden (of technische eenheden), ambachtsbedrijf annex winkel dus, de winkel uitsluitend bediend door winkelpersoneel, dan is dit in de beroepstelling uiteraard onder winkelpersoneel verantwoord, doch daarmee komt de winkel nog niet tot uitdrukking.

Indien het bedienen van de winkel slechts een neventaak is van hen, die hoofdzakelijk in het ambacht werken, dan blijkt uit de beroepstelling niets van het bestaan van de winkel.

Bijzondere aandacht verdienen in dit verband nog de "medewerkende echtgenoten". Een medewerkende echtgenote in het winkelbedrijf, kan zeer goed een winkel vertegenwoordigen, wanneer b.v. de echtgenoot als bedrijfshoofd in een daaraan verbonden ambachtsbedrijf is geclassificeerd.

Hoewel deze bezwaren niet voor alle soorten winkels in dezelfde mate gelden, blijkt uit het bovenstaande voldoende duidelijk, dat het verkrijgen van een enigermate betrouwbaar totaalbeeld van het aantal winkels (technische eenheden), aan de hand van de uitkomsten van de beroepstelling niet mogelijk is.

Overeenkomstige bezwaren gelden voor tal van andere bedrijfsgroepen.

Bij de cijfers voor afzonderlijke gemeenten, resp. gebieden zijn er bovendien nog de aandacht op gevestigd, dat de uitkomsten der beroepstelling betrekking hebben op de ter plaatse wonende bevolking. Regionale cijfers over het aantal bedrijfshoofden geven dus mede hierom geen zuiver beeld van het aantal ter plaatse gevestigde bedrijven en van de bedrijfsstructuur van de (het) desbetreffende gemeente, resp. gebied.

Ook bij het gebruik van regionale cijfers over de totale beroepsbevolking dient men er steeds rekening mede te houden, dat zij belangrijk kunnen afwijken van de ter plaatse werkende bevolking. Op grond van de, reeds eerder genoemde, bij de telling van 1947 voor de eerste maal gestelde vraag naar de werkgemeente is nl. gebleken, dat 550 000 personen, rond 15% van de werkende bevolking in Nederland, hun arbeid buiten de woongemeente verrichten. Wel zijn op grond van de over deze forensen beschikbaar gekomen gegevens berekeningen gemaakt over de ter plaatse werkende bevolking met enkele onderscheidingen daarvan 1), maar voor een inzicht in de structuur van het regionale bedrijfsleven blijft toch de bedrijfstelling de aangewezen bron.

Tenslotte zij nog de aandacht gevestigd op het volgende.

Bij het gebruik der cijfers van 1947 voor vergelijking met de uitkomsten van vorige tellingen dient men steeds te bedenken, dat een beroepstelling slechts een momentopname geeft en dat de resultaten slechts een beeld geven van de toestand op het desbetreffende tijdstip. Vergelijking van de cijfers voor twee opeenvolgende tellingen geeft dus zonder meer geen inzicht in de veranderingen welke deze cijfers in de tussentijdse periode hebben ondergaan. Met deze factor dient, zoals gezegd, vooral rekening te worden gehouden bij vergelijking van de gegevens van 1930 en 1947. Niet alleen ligt tussen deze tellingen een periode van bijna 17 jaar, doch bovendien is van een sterk bewogen tijdvak sprake geweest: de langdurige en zware depressieperiode in de eerste helft der dertiger jaren, het economisch herstel na 1936 en vervolgens de ook voor het Nederlandse bedrijfsleven zo ingrijpende oorlogsjaren.

1) De resultaten zijn opgenomen in een speciale publicatie: Uitkomsten der 12e Volkstelling, Serie B. Deel 6.

Een en ander brengt mede, dat hogere resp. lagere cijfers in 1947 t.o.v. 1930 zeker niet mogen worden gezien als het resultaat van een geleidelijke toeneming resp. afneming in de jaren sinds 1930. Helaas is een volledig beeld slechts mogelijk voor enkele bedrijfstakken en bedrijfsgroepen, waartoe ten behoeve van andere statistieken van het Bureau periodiek gegevens worden verzameld. Hieruit kan een indruk worden verkregen van de tussentijdse veranderingen in de sterkte dezer categorieën.

Aangezien deze gegevens evenwel een fragmentarisch karakter dragen en daarmee geen volledig beeld van de ontwikkeling der totale beroepsbevolking en van de onderdelen daarvan tussen 1930 en 1947 mogelijk is, zijn zij in deze publicatie buiten beschouwing gebleven.

HOOFDSTUK II. DE BEROEPSBEVOLKING IN VERHOUDING TOT DE TOTALE BEVOLKING

§ 1. TOTALE OMVANG DER BEROEPSBEVOLKING

De totale bevolking van Nederland bestond op 31 Mei 1947 uit 9 625 499 zielen, nl. 4 791 443 mannen en 4 834 056 vrouwen. Een overzicht van het aantal personen met en zonder beroep, o.m. onderscheiden naar geslacht, is gegeven in staat 1.

Staat 1. Totale bevolking en beroepsbevolking naar geslacht, op 31 Mei 1947

	Mannen	Vrouwen	Totaal
Beroepsbevolking			
Werkenden	2 687 478	924 889	3 612 367
Tijdel. niet-werkenden	235 364	18 714	254 078
Totaal	2 922 842	943 603	3 866 445
Zonder beroep			
Nog dagonderwijs genietend (14 j. en ouder)	199 537	130 080	329 617
Overigen	1 669 064	3 760 373	5 429 437
Totaal	1 868 601	3 890 453	5 759 054
Totale bevolking	4 791 443	4 834 056	9 625 499
w.v. met beroep (in %) ...	61,0	19,5	40,2
zonder beroep (in %).	39,0	80,5	59,8

Uit dit algemeen overzicht blijkt, dat van de mannen 2 922 842 of 61% een beroep uitoefenden, van de vrouwen 943 603 of 19,5% en van de totale bevolking 3 866 445 of 40,2%. Van de totale beroepsbevolking waren op het tijdstip van de telling 254 078 personen tijdelijk niet in hun eigenlijke beroep werkzaam, van wie 235 364 mannen en 18 714 vrouwen. Van de personen zonder beroep van 14 jaar en ouder volgden 199 537 jongens en 130 080 meisjes nog dagonderwijs.

Een vergelijking van de grootte der beroepsbevolking op 31 Mei 1947 met die ten tijde van vorige tellingen geeft staat 2

Staat 2. Beroepsbevolking naar geslacht, 1889 - 1947

	1889	1899	1909	1920 ¹⁾	1930 ¹⁾	1947
absolute cijfers						
Mannen	1 299 540	1 490 235	1 720 646	2 089 637	2 415 367	2 922 842
Vrouwen	353 054	433 399	540 988	629 640	763 875	943 603
Totaal	1 652 594	1 923 634	2 261 634	2 719 277	3 179 242	3 866 445
in procenten der totale bevolking						
Mannen	58,3	59,1	59,4	61,3	61,3	61,0
Vrouwen	15,5	16,8	18,3	18,2	19,1	19,5
Totaal	36,6	37,7	38,6	39,6	40,1	40,2

1) Op de cijfers voor 1920 en 1930 is een kleine correctie aangebracht, ten einde deze beter vergelijkbaar te maken met de cijfers voor 1947.

Uit dit overzicht blijkt, dat het deel van de bevolking, hetwelk een beroep uitoefent, sinds 1889 niet alleen in absolute zin, doch ook relatief in omvang is toegenomen en wel van 36,6% in 1889 tot de reeds genoemde 40,2% in 1947, waarbij evenwel opvalt, dat het cijfer voor 1930 (40,1%) maar weinig afwijkt van dat voor 1947. Voor de mannen afzonderlijk is zelfs reeds sinds 1920 weinig verandering meer te constateren. Voor de vrouwelijke beroepsbevolking nam het percentage in dit tijdvak toe van 18,2 in 1920 tot 19,1 in 1930 en 19,5 in 1947.

Ten aanzien van de oorzaken van deze veranderingen in de loop der jaren kan reeds thans worden opgemerkt, dat voor de mannen inzonderheid de gewijzigde samenstelling der totale bevolking ten opzichte van de leeftijdsopbouw een rol speelt, terwijl voor de vrouwen de veranderingen o.m. verband houden met de niet steeds gelijke wijze van tellen, speciaal van de in het bedrijf van het gezinshoofd medewerkende echtgenoten.

Op een en ander zal nog uitvoeriger worden ingegaan.

§ 2. LEEFTIJDVERDELING DER BEROEPSBEVOLKING

Na het voorafgaande globale overzicht van de absolute en relatieve omvang van de gehele Nederlandse beroepsbevolking volgen thans enkele gegevens over de leeftijdsopbouw van deze beroepsbevolking en de veranderingen, welke zich daarin in de loop der jaren hebben voorgedaan.

Uit de cijfers van staat 3 blijken enkele verschuivingen in de leeftijdsverdeling, welke vooral bij vergelijking van de cijfers voor 1930 en 1947 tot uitdrukking komen, doch reeds voordien zijn aangevangen. Zo was in 1947 29% der werkzame bevolking jonger dan 25 jaar, in 1909 33%. Daartegenover was bij laatstgenoemde telling 62% 25-64 jaar oud en bedroeg dit cijfer in 1947 niet minder dan 67. Anderzijds is het percentage voor het aantal werkzame personen van 65 jaar en ouder sinds 1909 teruggelopen, nl. van 5,4 tot 3,6%.

Deze veranderingen dienen ten dele te worden toegeschreven aan de geleidelijke veroudering van de totale Nederlandse bevolking, welke uiteraard mede van invloed is geweest op de leeftijdsverdeling van de beroepsbevolking. Doch daarnaast heeft ook de uitbreiding van het dagonderwijs tot een relatieve vermindering van het aantal jeugdigen onder de beroepsbevolking geleid. De groep van 14-20 jaar omvatte in 1947 maar 18% der totale beroepsbevolking tegen 20% in 1930. Omgekeerd heeft de toenemende pensionering op 65-jarige leeftijd het aandeel der ouderen doen afnemen.

Staat 3. Procentuele verdeling der beroepsbevolking naar leeftijdsklasse en geslacht, 1909 - 1947

Leeftijdsklasse	1909			1920			1930			1947		
	M.	V.	T.	M.	V.	T.	M.	V.	T.	M.	V.	T.
14 - 20 jaar ..	17,3	30,8	20,6	17,4	34,4	21,4	16,1	33,9	20,4	13,7	29,9	17,7
21 - 24 jaar ..	10,8	16,8	12,2	10,9	17,3	12,4	10,9	18,1	12,6	10,2	16,6	11,7
25 - 39 jaar ..	66,2	47,8	61,8	33,5	25,1	31,5	34,7	26,3	32,7	34,6	26,6	32,6
40 - 49 jaar ..				17,3	9,9	15,5	17,1	9,8	15,4	19,0	13,1	17,6
50 - 64 jaar ..				16,3	10,2	14,9	17,0	9,5	15,2	18,5	11,4	16,8
65 - 69 jaar ..	5,7	4,6	5,4	2,6	1,6	2,4	2,5	1,3	2,2	2,4	1,4	2,2
70 j. en ouder.				2,0	1,5	1,9	1,7	1,1	1,5	1,6	1,0	1,4
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Deze veranderingen, welke in het algemeen genomen voor de mannen van meer betekenis zijn dan voor de vrouwen, komen nog duidelijker tot uitdrukking, indien men de beroepsbevolking van een bepaalde leeftijd uitdrukt in de totale bevolking van dezelfde leeftijd, hetgeen is geschied in staat 4.

Staat 4. Beroepsbevolking in % van de totale bevolking per leeftijdsklasse en geslacht, 1909 - 1947

Leeftijdsklasse	1909		1920		1930		1947	
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.
14 - 20 jaar	75,6	42,4	76,5	46,0	74,8	50,1	69,3	50,3
21 - 24 jaar	94,1	44,7	95,5	44,9	93,9	48,2	92,8	48,5
25 - 64 jaar	94,9	20,5	96,1	18,7	95,2	19,2	95,5	21,0
w.v. 25 - 39 jaar..	96,9	22,4	97,9	21,2	98,0	22,6	97,8	23,6
40 - 49 jaar..	95,0	20,5	97,4	16,1	97,1	17,0	97,7	20,7
50 - 64 jaar..	89,5	18,5	91,3	16,3	88,4	15,1	89,5	16,9
65 jaar en ouder ..	57,9	12,7	50,0	9,1	42,6	7,2	35,5	6,3
w.v. 65 - 69 jaar..	.	.	68,9	12,1	59,5	9,7	51,7	9,2
70 j. en ouder	.	.	36,9	7,1	30,0	5,4	23,9	4,4
Totaal	87,8	26,4	88,4	25,7	86,8	26,6	85,1	26,7

Opvallend zijn in deze staat allereerst de veranderingen in de verhoudingscijfers na 1920.

Onder de mannen van 14 - 20 en ook nog van 21 - 24 jaar loopt het percentage voor hen, die een beroep uitoefenen, regelmatig terug, voor elk dezer leeftijds-groepen resp. van 77 tot 69 en van 96 tot 93%.

Reeds is de uitbreiding van het dagonderwijs als verklaring van deze verschuiving genoemd en dat zulks inderdaad het geval is, kan blijken uit onderstaande cijfers. Terwijl van 1930 tot 1947 het totaal aantal jongens van 14 - 20 jaar is vermeerderd van 521 000 tot 579 600 of met 11%, nam het aantal onder hen, dat een beroep uitoefende toe van 390 000 tot 402 000 of met slechts 3%, doch het aantal, dat nog dagonderwijs volgde, van ± 126 000 tot 173 000, d.w.z. met niet minder dan 37%.

Voor de mannen van 25 - 39 en van 40 - 49 jaar blijkt een grote stabiliteit. Rond 98% van deze leeftijdsklassen is in een beroep werkzaam.

Voor de 50 - 64 jarigen is het percentage met beroep in 1947 (89,5) wat lager dan in 1920 (91), doch weer wat hoger dan in 1930 (88).

Voor de mannen van 65 en ouder valt echter een zeer belangrijke teruggang waar te nemen: voor de 65 - 69 jarigen van 69% in 1920 tot 52 in 1947 en voor de mannen van 70 en ouder zelfs van 37 tot 24% van alle mannen in elk dezer leeftijdsgroepen. Reeds is gewezen op de geleidelijke uitbreiding van de pensionering, speciaal in het particuliere bedrijfsleven, welke bij de vermindering van de beroepsarbeid onder deze oudste leeftijdsgroepen een rol heeft gespeeld.

Een geheel ander beeld geeft de ontwikkeling van de vrouwelijke beroepsbevolking te zien.

Het percentage van de beneden 21 jarigen, dat een beroep heeft, is van 1909 tot 1930 belangrijk toegenomen (van 42 tot 50%). Ook van de 21 - 24 jarigen is het percentage, dat een beroep uitoefent in deze periode toegenomen (van 45% tot 48%). In dit tijdvak is dus een steeds groter aantal jeugdige vrouwen in het arbeidsproces opgenomen. Onder de vrouwen van 25 - 64 jaar is in deze periode het percentage met beroep gedaald van 20,5 tot 19,2 en onder de vrouwen van 65 jaar en ouder is het teruggelopen van 13 tot 7.

In 1947 blijkt het aantal vrouwen met beroep onder de 14 - 24 jarigen relatief vrijwel gelijk aan dat in 1930; voorts zijn de verhoudingscijfers voor de 25 - 64 jarigen wat hoger dan in 1930 en valt voor die van 65 jaar en ouder, evenals voor de mannen, na 1930 een verdere teruggang op.

Onwillekeurig vraagt men zich af, waarom onder de meisjes van 14 - 20 jaar, in tegenstelling tot de jongens van deze leeftijd, tussen 1930 en 1947 het percentage, dat een beroep uitoefent, niet is gedaald en zulks ondanks het feit, dat ook onder de meisjes van deze leeftijd het aantal, dat nog dagonderwijs geniet zowel absoluut als relatief belangrijk is toegenomen. Dit aantal vermeerderde nl van \pm 67 000 in 1930 tot 121 000 in 1947 of met rond 80%, terwijl het totaal aantal meisjes van 14 - 20 jaar toenam van 515 000 tot 561 000, d.w.z. met slechts 8%.

Een vrijwel gelijke toeneming valt op voor de meisjes met beroep, nl. van 258 000 tot 282 000 of met 9%. De voortgaande uitbreiding van het voortgezet dagonderwijs onder meisjes, heeft dus niet, zoals bij de jongens geleid tot een relatieve teruggang van het aantal, dat een beroep heeft gezocht, maar tot een belangrijke vermindering, ook in absolute zin, van het aantal "thuis" zijnde meisjes, die noch een beroep, in de zin van de beroepstellingen uitoefenden, noch verder dagonderwijs volgden en wel van 190 000 in 1930 tot 158 000 in 1947 (zie staat 5).

Vergelijkt men dit laatste cijfer met de slechts enkele duizenden jongens van 14 - 20 jaar, die geen beroep hebben en geen onderwijs meer volgden, dan blijkt dus nog een niet onbelangrijke reserve van jeugdige vrouwelijke arbeidskrachten beschikbaar te zijn. In hoeverre zij zelf voor betaalde beroepsarbeid in aanmerking wensen te komen is uiteraard niet bekend. Een uitbreiding van het aantal jeugdige vrouwelijke arbeidskrachten zal dan ook waarschijnlijk eerder voortkomen uit de nog dagonderwijs genietende meisjes. Voor zeer velen van haar is dit de reden, dat zij de scholen voor voortgezet algemeen vormend en vakonderwijs bezoeken.

Een duidelijk beeld van het verschil in leeftijdsstructuur van de mannelijke en vrouwelijke beroepsbevolking geeft nog grafiek 1.

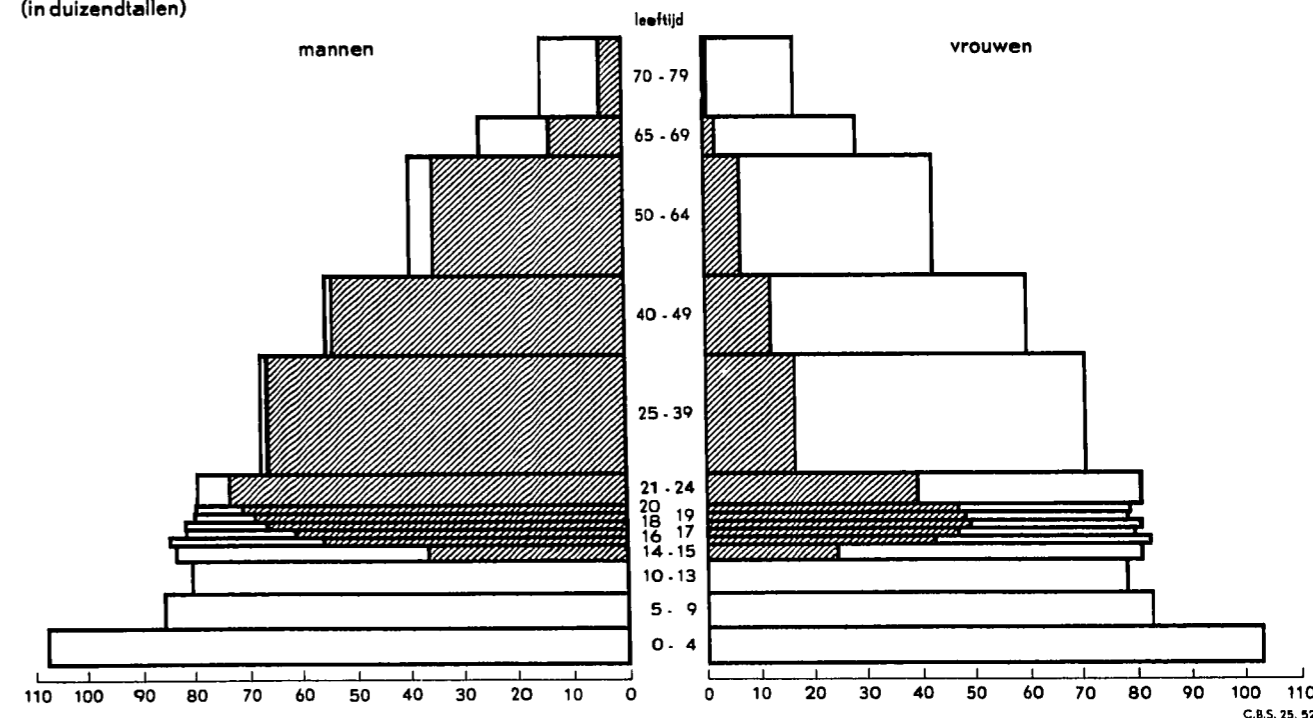
Terwijl voor de mannen het niet verrichten van beroepsarbeid slechts uitzondering is en voor de jongeren samenhangt met het zich nog bekwamen voor de beroepsarbeid en voor de ouderen met het zich geleidelijk daaruit terugtrekken, valt voor de vrouwen het maximum beneden 25 jaar (\pm 50% van alle vrouwen van 14 - 24 jaar), waarna een zeer snelle vermindering optreedt. Een vermindering,

Staat 5. Aantal jongens en meisjes van 14 - 20 jaar, dat dagonderwijs volgde of een beroep uitoefende, 1930 en 1947

	Jongens			Meisjes		
	1930	1947	toe- of afnemng	1930	1947	toe- of afnemng
Totaal	521 000	579 600	+ 58 600	515 000	561 000	+ 46 000
Met beroep	390 000	402 000	+ 12 000	258 000	282 000	+ 24 000
Dagonderwijs	126 000	173 000	+ 47 000	67 000	121 000	+ 54 000
Geen beroep of dagonderwijs	5 000	4 600	-- 400	190 000	158 000	- 32 000

Grafiek 1

Leeftijdsverdeling van de gehele bevolking tot 80 jaar en van de beroepsbevolking op 31 Mei 1947 (in duizendtallen)

welke verband houdt met de omstandigheid, dat in ons land de vrouw na haar huwelijk slechts in beperkte mate nog beroepsarbeid blijft verrichten.

Niettemin valt het op, dat in de leeftijdsklassen van 25 jaar en ouder, zij het in geringere omvang, de vrouw naast de man een vrij stabiele plaats in het productieproces blijft innemen. Daarop wijzen de cijfers in staat 6. De totale beroepsbevolking in elk der leeftijdsgroepen van 25 jaar en ouder blijkt steeds voor 16 - 20% uit vrouwen te bestaan.

Staat 6. Verhouding tussen aantal mannen en vrouwen met beroep, per leeftijdsklasse

Leeftijdsklasse	M.	V.	Leeftijdsklasse	M.	V.
14 - 20 jaar	58,8	41,2	50 - 64 jaar	83,5	16,5
21 - 24 jaar	65,5	34,5	65 - 69 jaar	84,2	15,8
25 - 39 jaar	80,1	19,9	70 j. e.o.	82,8	17,2
40 - 49 jaar	81,8	18,2			

Voorts volgt nog een enkel cijfer over de leeftijdsverdeling van de tijdelijk niet-werkenden, welke groep, zoals reeds in het eerste hoofdstuk is opgemerkt, thans voor de eerste maal afzonderlijk is bewerkt.

Van alle 254 000 tijdelijk niet-werkenden was 85% jonger dan 40 jaar en bijna 60% jonger dan 25 jaar. Dit behoeft niet te verwonderen, aangezien onder hen 158 000 tijdelijk in militaire dienst zijnde personen zijn begrepen, overwegend tussen de 19 en 25 jarige leeftijd.

In vergelijking met de totale beroepsbevolking in de afzonderlijke leeftijdsklassen (zie staat 7), zijn het dan ook inzonderheid de jeugdige leeftijdsklassen, waarin de tijdelijk niet-werkenden een belangrijk aandeel vormen: onder de mannen met beroep van 14 - 20 jaar 17% en onder die van 21 - 24 jaar 22%. Voor de overige leeftijdsklassen zijn deze percentages van veel geringer betekenis.

De overeenkomstige verhoudingscijfers voor de 19 000 op 31 Mei 1947 tijdelijk niet werkende vrouwen zijn belangrijk lager dan die voor de mannen.

Staat 7. Tijdelijk niet-werkenden in % der totale beroepsbevolking, per leeftijdsklasse en geslacht

Leeftijdsklasse	Tijdelijk niet-werkenden			Tijd. niet-werk. in % der beroepsbevolking		
	M.	V.	Totaal	M.	V.	Totaal
14 - 20 jaar	68 978	6 768	75 746	17,2	2,4	11,1
21 - 24 jaar	64 948	3 790	68 738	21,9	2,4	15,2
25 - 39 jaar	65 066	5 246	70 312	6,4	2,1	5,6
40 - 49 jaar	18 786	1 662	20 448	3,4	1,3	3,0
50 - 64 jaar	15 580	1 192	16 772	2,9	1,0	2,6
65 - 69 jaar	1 564	44	1 608	2,2	0,3	1,9
70 jaar en ouder.	442	12	454	1,0	0,1	0,8
Totaal	235 364	18 714	254 078	8,1	2,0	6,6

§ 3. BURGERLIJKE STAAT DER BEROEPSBEVOLKING

In staat 8 is een overzicht gegeven van de werkende bevolking onderscheiden naar burgerlijke staat en geslacht, waarbij ter vergelijking tevens de overeenkomstige gegevens voor de totale bevolking van 14 jaar en ouder zijn opgenomen. Voor de tijdelijk niet-werkenden is deze indeling naar burgerlijke staat niet beschikbaar.

Staat 8. Totale bevolking van 14 jaar en ouder en beroepsbevolking 1) naar burgerlijke staat en geslacht

Burgerlijke staat	Totale bevolking van 14 jaar en ouder				Beroepsbevolking					
	Absolute cijfers		In %		Absolute cijfers		In %		In % v.d. tot. bev. v. 14 j. e.o. v. elke burg. st. en elk geslacht	
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.
Ongehuwd ..	1269425	1202730	37,0	34,0	863151	672270	32,1	72,7	68,0	55,9
Gehuwd ...	1991939	1997771	58,0	56,4	1737153	197622	64,7	21,4	87,2	9,9
Gescheiden van tafel en bed ...	6367	7388	0,2	0,2	4590	1960	0,2	0,2	72,1	26,5
Widuwstaat.	139004	290772	4,0	8,2	60923	37365	2,3	4,0	43,8	12,9
Gescheiden van echt ..	26769	41265	0,8	1,2	20057	15504	0,7	1,7	74,9	37,6
Totaal	3433504	3539926	100	100	2685874	924721	100	100	78,2	26,1

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

Zoals uit deze staat blijkt doen zich in dit opzicht, wat de mannen betreft, geen belangrijke verschillen voor.

Van de mannelijke beroepsbevolking is 32% ongehuwd, 65% gehuwd (incl. gescheiden van tafel en bed) en 3% weduwnaar of gescheiden van echt. Van de totale mannelijke bevolking van 14 jaar en ouder ligt het percentage voor ongehuiden (37%) en voor weduwnaars en gescheiden mannen (5%) een weinig hoger, dat voor gehuiden en gescheidenen van tafel en bed (58%) daarentegen wat lager.

Voor de vrouwen lopen de verhoudingscijfers echter zeer sterk uiteen. Van de vrouwen met beroep is nl 72,7% ongehuwd, 21,6% gehuwd (incl. gescheiden van tafel en bed) en 5,7% gehuwd geweest. Voor de gehele vrouwelijke bevolking van 14 jaar en ouder bedroegen deze percentages resp. 34,0, 56,6 en 9,4. De onderlinge afwijkingen tussen beide groepen van percentages houden voornamelijk verband met het feit, dat slechts een betrekkelijk gering aantal vrouwen na het huwelijk beroepsarbeid blijft verrichten.

Duidelijker nog komen de verschillen naar voren, indien men het aantal mannen en vrouwen met beroep voor elke burgerlijke staat betreft op alle mannen

resp. vrouwen van 14 jaar en ouder van overeenkomstige burgerlijke staat. De desbetreffende verhoudingscijfers zijn vermeld in de laatste twee kolommen van staat 8.

Voor de mannen wordt het hoogste percentage beroepsbeoefenaars aangetroffen onder de gehuwden (87%). Voor de ongehuwde en gescheiden mannen ligt het wat lager (68 resp. 75%), terwijl het voor de weduwnaars maar 44 bedraagt. Deze onderlinge afwijkingen zijn een gevolg van het verschil in leeftijdsopbouw van de hier onderscheiden groepen. Onder de ongehuwden komt nl. een veel groter aantal jeugdige personen (14 - 20 jaar) voor dan onder de gehuwden. Een deel van hen volgt immers nog dagonderwijs en oefent dus geen beroep uit (zie paragraaf 2). Bij de weduwnaars valt het accent daarentegen juist op de oudere leeftijdsgroepen en deze groep telt een groot aantal personen van 65 jaar en ouder, waarvan het merendeel géén beroep meer uitoefent.

Een geheel ander beeld geven de cijfers voor de vrouwen. Van de gehuwde vrouwen van 14 jaar en ouder blijkt nog geen 10% een beroep uit te oefenen, in tegenstelling tot de ongehuwde vrouwen van genoemde leeftijd, waarvan 56% in een beroep werkzaam is. Voor de gescheiden vrouwen is het percentage belangrijk hoger dan voor degenen gescheiden van tafel en bed (38 tegen 27%). Waarschijnlijk zal van eerstgenoemde categorie een groter deel geheel of gedeeltelijk in eigen levensonderhoud moeten voorzien. Van de weduwen oefent slechts 13% een beroep uit, waarbij de oorzaak, evenals bij de mannen, voornamelijk moet worden gezocht in het feit, dat personen in weduwstaat overwegend tot de oudere leeftijdsgroepen behoren.

Ten einde na te gaan of het deel van de vrouwen, dat aan het arbeidsproces deel nam, voor elke burgerlijke staat in de loop der jaren een belangrijke verandering heeft ondergaan, is onderstaande staat samengesteld.

Staat 9. Vrouwen met beroep in % van het totaal aantal vrouwen van 14-64 jaar van elke burgerlijke staat, 1909-1947

Burgerlijke staat	1909	1920	1930	1947
Ongehuwd	51	55	58	58
Gehuwd	8	5	7	11
Gehuwd geweest	59	50	41	31
Totaal	30	29	29	29

De percentages van het aantal vrouwen met beroep zijn hier berekend met betrekking tot het totaal aantal vrouwen van 14 - 64 jaar, waarbij naar burgerlijke staat een drietal groepen zijn onderscheiden, t.w. ongehuwd, gehuwd en gehuwd geweest. Een verdergaande onderscheiding was bij deze vergelijking niet mogelijk, aangezien niet van alle vorige tellingen cijfers beschikbaar zijn over de vrouwen met beroep in weduwstaat, gescheiden van echt en gescheiden van tafel en bed, afzonderlijk.

Voor de ongehuwde vrouwen is het percentage, dat een beroep uitoefent van 1909 tot 1930 toegenomen, terwijl het cijfer voor 1947 (58%) gelijk is aan dat voor 1930. De beroepsarbeid onder weduwen en gescheiden vrouwen blijkt daarentegen geleidelijk van minder betekenis te zijn geworden (31% in 1947 tegen 59% in 1909). Volledigheidshalve zijn hier ook de overeenkomstige cijfers voor de gehuwde vrouwen opgenomen, waarbij evenwel zij opgemerkt, dat ten gevolge van de desbetreffende uitdrukkelijke vraagstelling bij de Volkstelling van 1947, een voor laatstgenoemd jaar groter aantal in het bedrijf van het gezinshoofd medewerkende echtgenoten, d.w.z. gehuwde vrouwen is geteld dan bij vorige volkstellingen.

Van het totaal aantal op 31 Mei 1947 getelde gehuwde vrouwen met beroep (197 600) bleken er 187 800 of wel 95% in gezinsverband te leven. Van deze categorie werkten 152 000 (81%) in het bedrijf van het gezinshoofd mede (van wie

81 500 in de landbouw en 50 700 in het winkelbedrijf). Per saldo komt men dus op 35 800 in haar gezin levende gehuwde vrouwen, die op de een of andere wijze betaalde beroepsarbeid voor derden verrichtten. Tenslotte was dit laatste eveneens het geval met 9 800 niet in hun gezin levende gehuwde vrouwen (b.v. vrouwen, wier echtgenoot in Indonesië vertoefde), naar men mag aannemen overwegend vrouwen, die om de een of andere reden genoodzaakt zijn om in hun eigen levensonderhoud te voorzien.

Wat de 727 000 overige vrouwen met beroep betreft, kan nog worden toegevoegd, dat daaronder zijn begrepen 86 000 in het bedrijf van het gezinshoofd medewerkende dochters (van wie 60 500 in de landbouw en 16 000 in het winkelbedrijf), een groep, welke omvang bij deze telling eveneens voor de eerste maal afzonderlijk is vastgesteld.

HOOFDSTUK III. BEDRIJFSGEWIJZE INDELING DER BEROEPSBEVOLKING

§ 1. AARD VAN HET BEDRIJF

Bedrijfstakingen

Ten einde een globale indruk te verkrijgen van de verdeling van de Nederlandse beroepsbevolking over de belangrijkste sectoren, waarin het economisch leven van ons land kan worden onderscheiden en van de verschuivingen, welke zich hierin in de loop der jaren hebben voorgedaan, is staat 10 samengesteld (zie ook de grafieken 2, 3 en 4).

Uit staat 10 blijkt, dat de nijverheid als bron van werkgelegenheid voor de Nederlandse bevolking van 1889 tot 1930 van geleidelijk toenemende betekenis is geweest. In dit tijdvak vermeerde het aandeel van de in deze bedrijfstak werkzame beroepsbevolking nl. van 31 tot 38%. In Mei 1947 was het aantal in de nijverheid werkenden wel in absolute zin hoger (1 427 919 tegen 1 201 814 in 1930) doch t.o.v. de totale beroepsbevolking was het percentage van de nijverheid een weinig lager, nl. 37%.

Op het eerste gezicht zou dit verloop der cijfers tot de gevolgtrekking kunnen leiden, dat het in de loop van de 17 jaren tussen de tellingen van 1930 en 1947 niet is gekomen tot een vooruitgang der industrialisatie, althans gemeten aan het aantal in de nijverheid werkzame personen. Men dient hierbij evenwel te bedenken, dat de beide cijfers slechts betrekking hebben op de toestand zoals deze was vóór de twee genoemde tijdstippen en geen beeld geven van de ontwikkeling in de tussenliggende periode. Was dit laatste mogelijk, dan zou ongetwijfeld blijken, dat bij de beoordeling van de cijfers voor 1947 de gevolgen van de achterliggende oorlogsomstandigheden niet buiten beschouwing mogen blijven. In tal van bedrijfstakken was op het tijdstip der telling, midden 1947, de terugslag van de oorlog nog niet overwonnen. Bovendien verhinderde de nog bestaande schaarste aan velerlei grondstoffen e.d. verscheidene bedrijven om op volle capaciteit te werken.

Tenslotte zal uit de verdere analyse van de cijfers voor de verschillende onderdelen der nijverheid nog blijken, dat ondanks bovengenoemde factoren, tussen 1930 en 1947 toch veranderingen in de structuur der nijverheid naar voren treden, die voor de verdere industrialisatie van groot belang kunnen worden geacht.

Staat 10. Beroepsbevolking naar bedrijfstak, 1889 - 1947 1)

Bedrijfstak	1889	1899	1909	1920	1930	1947
absolute cijfers						
Nijverheid	520 160	630 635	775 608	1 002 850	1 201 814	1 427 919
Landbouw	526 000	570 278	618 066	622 687	639 211	757 702
Visserij en jacht..	17 000	22 496	23 855	19 597	16 164	12 464
Handel, verkeer, cred.-, bank- en verzek.wezen	295 840	352 162	455 898	604 712	777 892	914 470
Overige	293 594	348 062	388 207	469 431	544 161	753 890
Totaal	1 652 594	1 923 634	2 261 634	2 719 277	3 179 242	3 866 445
in procenten der totale beroepsbevolking						
Nijverheid	31,5	32,8	34,3	36,9	37,8	36,9
Landbouw	31,8	29,6	27,3	22,9	20,1	19,6
Visserij en jacht . . .	1,0	1,2	1,1	0,7	0,5	0,3
Handel, verkeer, cred.-, bank- en verzek.wezen	17,9	18,3	20,1	22,2	24,5	23,7
Overige	17,8	18,1	17,2	17,3	17,1	19,5
Totaal	100	100	100	100	100	100
verhoudingscijfers (1889=100)						
Nijverheid	100	121,2	149,1	192,8	231,0	274,5
Landbouw	100	108,4	117,5	118,4	121,5	144,0
Visserij en jacht..	100	132,3	140,3	115,3	95,1	73,5
Handel, verkeer, cred.-, bank- en verzek.wezen	100	119,0	154,1	204,4	262,9	309,1
Overige	100	118,6	132,2	159,9	185,3	256,8
Totaal	100	116,4	136,9	164,5	192,4	234,0

1) De in deze staat vermelde cijfers betreffende vorige beroepstellingen wijken enigermate af van de elders voor deze jaren gepubliceerde gegevens, aangezien enige correcties zijn aangebracht, ten behoeve van de vergelijking met 1947.

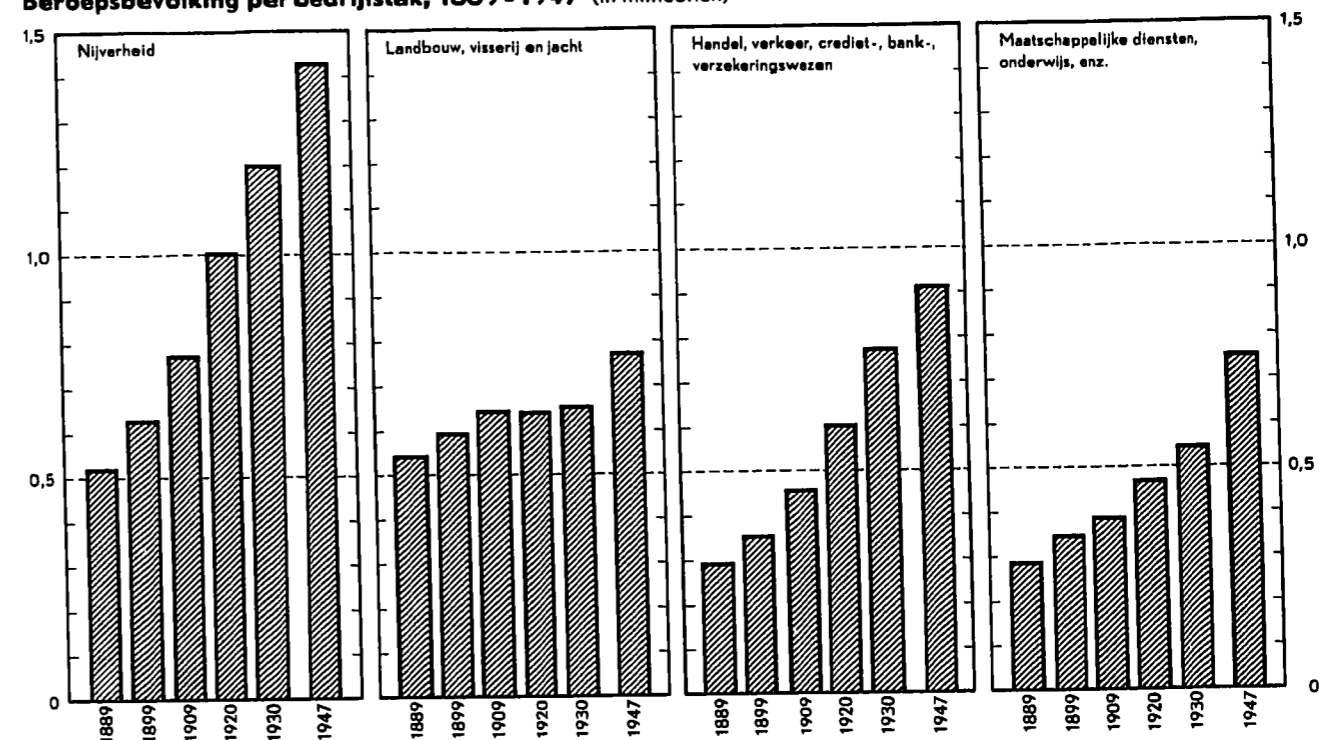
Voor de l a n d b o u w heeft zich - tot 1930 - een tegengestelde ontwikkeling voorgedaan als voor de nijverheid.

Terwijl in 1889 beide bedrijfstakken nog van ongeveer gelijke betekenis waren voor de werkgelegenheid, heeft nadien een regelmatige teruggang plaats gehad van het deel van de beroepsbevolking, dat een werkkring had in de landbouw en wel van 32% van de totale beroepsbevolking in 1889 tot 30% in 1899, 27% in 1909, 23% in 1920 en 20% in 1930, in welk laatste jaar het aandeel van de nijverheid, zoals reeds is medegedeeld, 38% bedroeg. De cijfers voor 1947 geven vrijwel dezelfde verhouding: 20% vond emplot in de agrarische sector tegen 37% in de nijverheid.

V i s s e r i j e n j a c h t zijn als bestaansbronnen voor onze bevolking van een relatief geringe en in de loop der jaren steeds verminderende betekenis. Van 1930 op 1947 vond een verdere teruggang plaats en wel van 16 000 tot 12 500

Grafiek 2

Beroepsbevolking per bedrijfstak, 1889-1947 (in miljoenen)

personen, d.w.z. van resp. 0,5 tot 0,3% der totale beroepsbevolking in elk dezer jaren.

In de drie bovengenoemde bedrijfstakken tezamen, m.a.w. in de direct productieve bedrijfstakken, was in 1889 64,3% der beroepsbevolking werkzaam. Dit percentage daalde geleidelijk tot 56,8% in 1947. Een dergelijke ontwikkeling wordt ook elders geconstateerd.

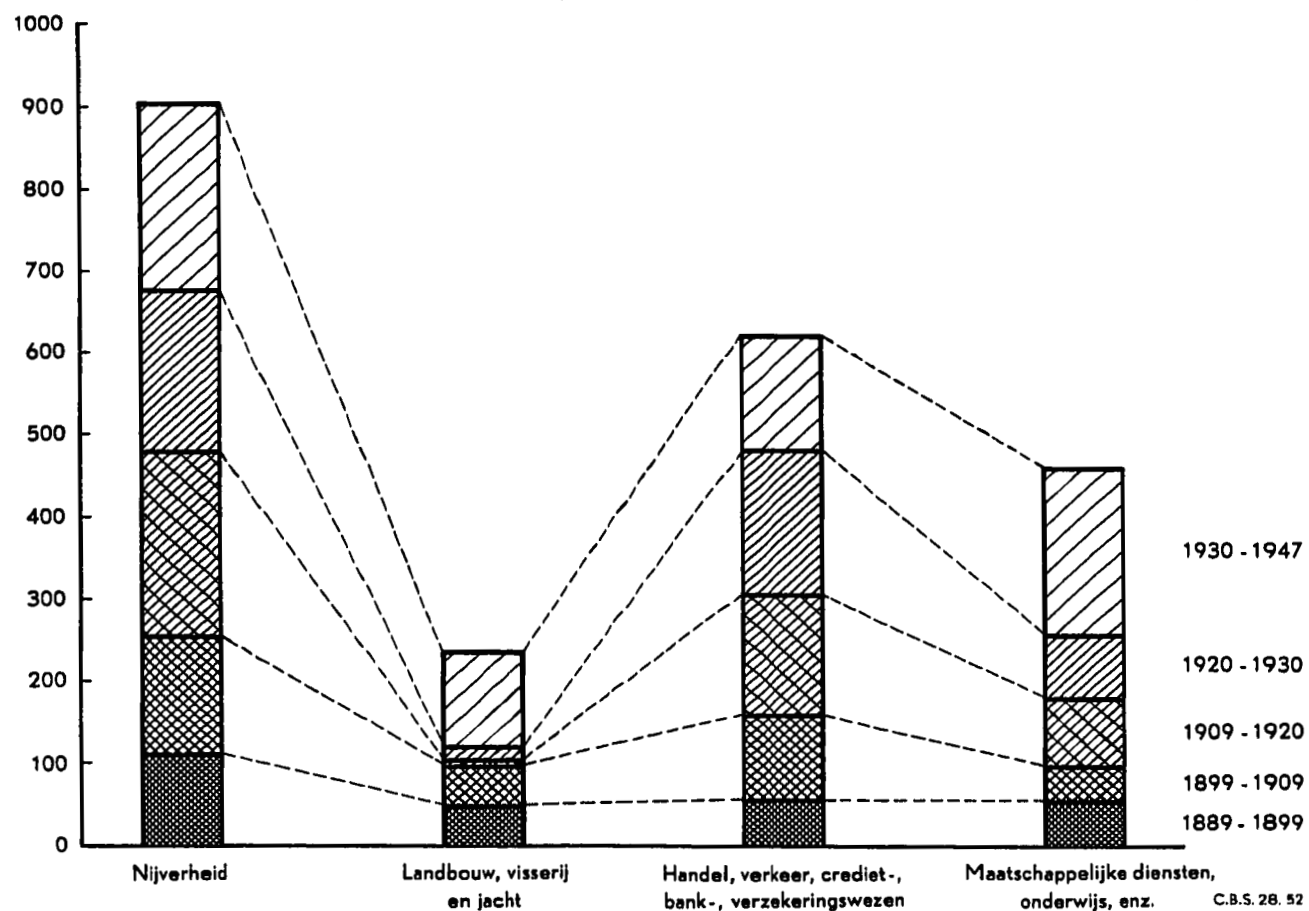
H a n d e l e n v e r k e e r, tezamen met het c r e d i e t-, b a n k - e n v e r z e k e r i n g s w e z e n geven een tegengestelde ontwikkeling te zien. Het deel van de beroepsbevolking, dat in deze bedrijfstakken een bestaan vindt, is gestegen van 18% in 1889 tot 24,5% in 1930, terwijl evenals voor de nijverheid, ook voor deze bedrijfstak het percentage in 1947 (23,7) iets lager ligt dan in 1930.

Tenslotte wijzen de in staat 10 vermelde cijfers nog uit, dat alleen het percentage van de restgroep, waarin de maatschappelijke diensten, huiselijke diensten, onderwijs en eredienst zijn samengevat, ten opzichte van 1930 belangrijk is gestegen, hoewel het voordien tamelijk constant was. Zoals in het vervolg van dit hoofdstuk nog nader zal blijken, moet deze toeneming in hoofdzaak worden toegeschreven aan de grote uitbreiding van het aantal personen werkzaam bij de onderscheiden maatschappelijke diensten.

Bedrijfsklassen

Na het voorgaande overzicht van de bezetting der onderscheiden bedrijfstakken volgen thans enkele opmerkingen over de tot elk dezer takken behorende

Grafiek 3
Toeneming van de beroepsbevolking per bedrijfstak sinds 1889 (in duizendtallen)

bedrijfsklassen, aan de hand van staat 11, waarin behalve de cijfers voor 1947, tevens de overeenkomstige en ten behoeve van de vergelijking gecorrigeerde cijfers voor 1930 zijn opgenomen.

Wat de nijverheid betreft neemt de metaalsector, gemeten naar het aantal arbeidskrachten, de belangrijkste plaats in; 370 500 personen vonden in 1947 in de tot deze bedrijfsklasse behorende bedrijven een bestaan. In volgorde van belangrijkheid kunnen voorts worden genoemd de bedrijfsklassen: bouwnijverheid en aanverwante bedrijven (268 500), voedings- en genotmiddelenbedrijven (185 700) en kleding- en reiniging (159 800). Tezamen omvatten deze 4 bedrijfsklassen rond 70% van alle in de nijverheid werkzame personen.

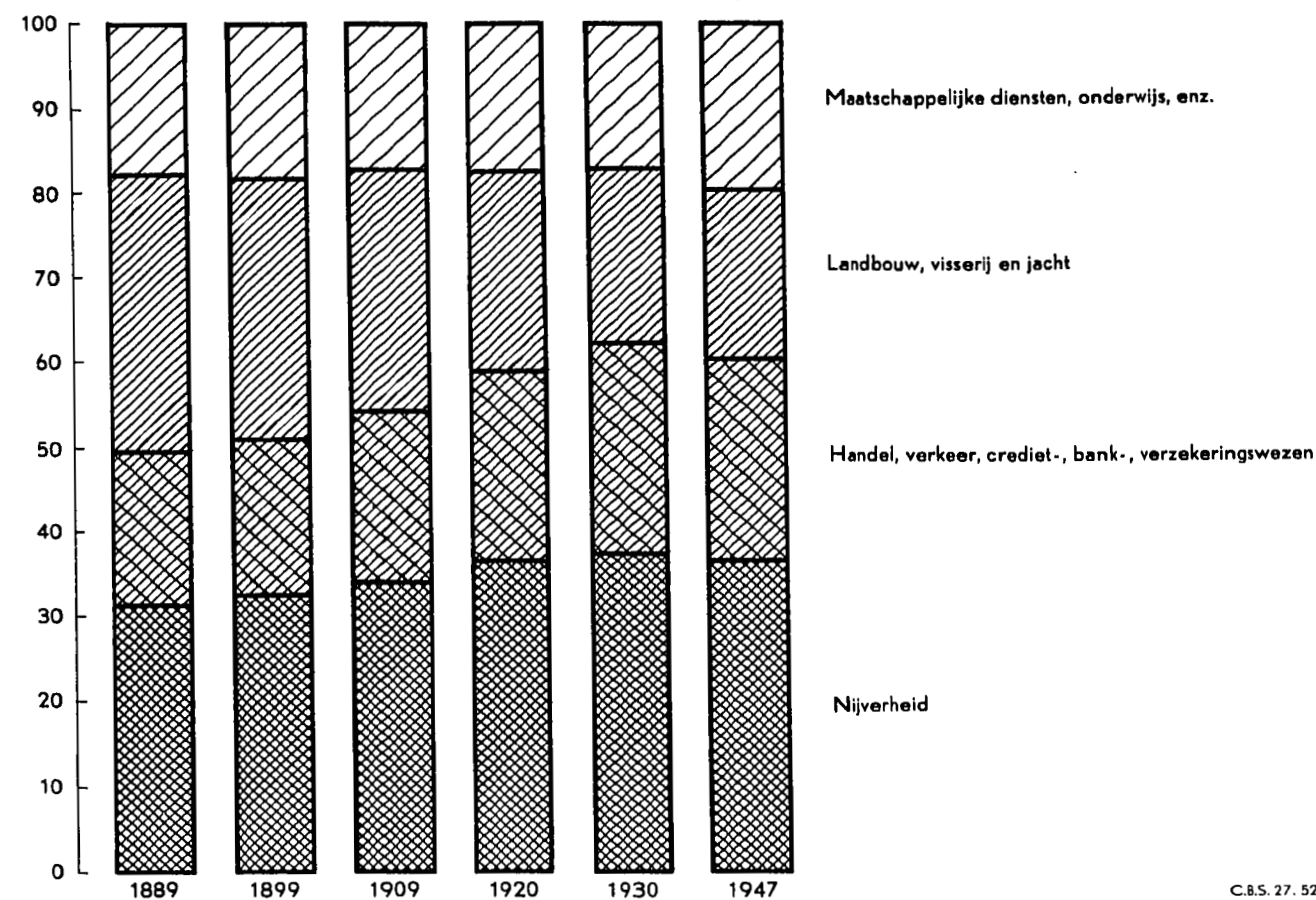
Een vergelijking met de overeenkomstige cijfers van 1930 laat enkele vermeldenswaardige verschuivingen zien.

Zo blijkt de metaalnijverheid een zeer belangrijke ontwikkeling te hebben doorgevoerd: in 1947 waren in deze bedrijfsklasse 133 100 of 56% meer personen werkzaam dan in 1930, een toeneming, welke, naar verhouding, aanzienlijk groter is geweest dan de uitbreiding van de totale beroepsbevolking (22%) en eveneens veel groter dan de toeneming van het totaal aantal in de nijverheid werkzame personen (19%).

Staat 11. Beroepsbevolking naar bedrijfsklasse en geslacht, 1930 en 1947

Bedrijfsklasse	Beroepsbevolking						Toe- resp. afneming t.o.v. 1930			In % van totaal						Indexcijfers			
	1930			1947			1930			1930			1947			1930 = 100			
	M.	V.	Totaal	M.	V.	Totaal	M.	V.	Totaal	M.	V.	T.	M.	V.	T.	M.	V.	T.	
Aardew., glas, enz.	01	38 034	2 050	40 084	37 434	1 790	39 224	- 600	- 260	- 860	1,6	0,3	1,3	1,3	0,2	1,0	98	87	98
Diamantnijverheid	02	6 276	543	6 819	1 700	1 861	1 861	- 4 511	- 2 462	- 5 038	0,3	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0	27	28	27
Grafische nijverheid	03	28 702	2 155	30 857	31 170	1 462	34 632	1 297	1 765	1,2	0,3	1,0	1,1	0,4	0,9	109	160	112	
Bouwnijverheid	04	254 497	2 969	257 466	264 032	4 441	268 473	9 535	1 472	11 007	10,1	0,4	8,1	9,0	0,5	7,0	104	150	104
Chemische nijverheid	05	20 415	5 541	25 956	33 259	10 254	43 509	12 840	4 711	17 551	0,9	0,7	0,8	1,1	1,1	1,1	163	185	168
Hout, kurk, stro	06	56 130	1 281	57 411	65 166	1 742	67 108	9 236	4 461	9 697	2,4	0,2	1,8	2,2	0,2	1,8	116	136	117
Kleding, reiniging	07	56 819	78 547	135 366	62 811	97 004	159 815	5 992	18 457	24 449	2,4	10,3	4,2	0,1	0,0	0,0	111	123	118
Kunstnijverheid	08	1 034	69	1 103	2 676	366	3 042	1 642	2 297	1 939	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	259	530	276
Leder, wasdoek, rubber	09	38 311	3 062	42 293	49 388	6 101	55 489	11 057	2 139	13 196	1,6	0,5	1,3	1,7	0,7	1,4	129	154	131
Mijnbouw, enz.	10	48 429	1 901	50 332	53 071	1 250	54 321	- 653	3 989	2,0	0,2	1,6	1,8	0,1	1,4	110	66	108	
Metaalnijverheid	11	225 118	12 103	237 221	357 081	1 417	370 498	131 763	1 314	13 077	9,4	1,8	7,5	12,2	2,4	9,6	158	111	156
Papiernijverheid	14	16 593	4 678	21 271	19 763	4 807	24 570	3 170	1 23	3 299	0,7	0,6	0,7	0,7	0,5	0,6	119	103	116
Textielnijverheid	15	58 101	30 194	88 295	65 844	22 625	88 469	7 743	- 7 569	174	2,4	4,0	2,8	2,3	2,4	2,3	113	75	100
Gas, electr., waterl.	16	23 724	679	24 403	28 994	1 184	30 178	5 270	505	5 775	1,0	0,1	0,8	1,0	0,1	0,8	122	174	124
Voed.-, genotmidd.	17	160 343	22 284	182 627	168 714	17 996	186 710	8 371	- 4 288	4 083	6,7	2,9	5,7	5,8	1,9	4,8	105	81	102
Totaal nijverheid oit/ml7	1	032 746	169 068	1 201 914	1 241 299	186 620	1 427 919	208 553	17 552	226 105	42,8	22,1	37,8	42,5	19,8	36,9	120	110	119
Landbouw	20	529 893	109 118	639 211	588 992	168 710	757 702	59 099	59 392	118 491	21,9	14,3	20,1	20,1	17,9	19,6	111	154	119
Visserij, jacht	30	15 816	348	16 164	12 108	356	12 464	- 3 708	8	- 3 700	0,7	0,0	0,5	0,4	0,0	0,3	77	102	77
Winkels	40	119 751	84 991	224 742	125 767	131 505	257 272	-13 984	46 514	32 530	0,7	0,0	0,5	0,4	11,9	6,7	90	155	114
Overige handel	41	187 998	19 891	207 889	221 817	26 457	248 274	33 819	6 566	40 385	7,7	2,5	6,5	7,6	2,8	6,4	118	113	119
Verkeer	42	262 439	34 298	296 737	284 501	56 356	340 857	22 062	22 058	44 120	10,9	4,5	9,3	9,7	6,0	8,8	108	164	115
Cred.-, bankwezen	50	23 339	4 968	28 307	28 928	7 451	30 379	- 11 957	5 514	17 471	0,7	0,5	0,6	1,0	1,0	1,0	172	257	186
Verzek. wezen	51	15 116	3 501	20 217	25 673	9 015	34 688	- 11 957	5 514	17 471	0,7	0,5	0,6	1,0	1,0	1,0	172	257	186
Overn., onnt., vrije ber.	60	115 443	55 869	171 112	279 488	4 862	404 350	164 045	68 993	233 038	4,8	7,3	5,7	9,6	11,2	10,5	242	223	236
Onderwijs	61	39 571	45 496	85 067	46 748	44 345	91 091	7 175	- 1 151	6 024	1,6	6,0	2,7	1,6	4,7	2,4	118	97	107
Eredienst	62	9 561	1 480	11 050	11 637	1 381	13 018	2 076	- 1 108	1 968	0,4	0,2	0,4	0,4	0,1	0,3	122	93	118
Huisn. diensten	70	9 109	234 446	243 555	5 513	18 439	188 952	- 3 596	- 51 007	- 54 603	0,4	30,7	1,7	0,2	19,5	4,9	62	76	78
Louise verkleden	80-85	32 707	138	32 845	53 373	3 106	56 479	53 095	3 052	56 147	0,0	0,0	0,0	1,8	0,3	1,4			
Beroep onbekend		278	54	332															
Totaal		2 415 367	763 875	3 179 242	2 922 842	941 603	3 866 445	507 475	179 728	687 203	100	100	100	100	100	100	121	124	122

Grafiek 4
Procentuële verdeling van de beroepsbevolking naar bedrijfstak, 1889-1947

Een overeenkomstige ontwikkeling blijkt voor de chemische nijverheid, in welke bedrijfsklasse het aantal arbeidskrachten is toegenomen met 68%, doch deze toename is in absolute zin van veel minder betekenis dan bij de metaalnijverheid (van 26 000 tot 44 000).

Ook de uitbreiding van het aantal personen werkzaam in de leder-, wasdoek- en rubberverwerkende industrie (31%) blijkt relatief aanzienlijk groter te zijn geweest dan die van de totale beroepsbevolking, hetgeen in mindere mate eveneens geldt voor de toename van de bij de openbare nutsbedrijven werkzame personen (24%).

In de reeds genoemde bouwnijverheid is in 1947 wel een groter aantal personen geteld dan in 1930 (268 500 tegen 257 500), doch relatief gezien is deze ontwikkeling van veel minder betekenis geweest dan bij de eerder genoemde bedrijfsklassen (slechts 4%).

Ook in de klasse kleding en reiniging (vermeerdering met 18%) en in de houtverwerkende industrie (vermeerdering met 17%) bleef de toename van het aantal werkers relatief achter bij de groei van de gehele beroepsbevolking sinds 1930.

Hetzelfde geldt voor een aantal bedrijfsklassen van geringere omvang, zoals de papiernijverheid (16%), de grafische nijverheid (12%) en de mijnbouw, veenderijen, enz. (8%), terwijl tenslotte de toename van het aantal arbeidskrachten in de voedings- en genotmiddelenbedrijven (2%) en de textielnijverheid (0,2%) van vrijwel te verwaarlozen betekenis is.

Voorts is in een tweetal bedrijfsklassen van de nijverheid het aantal arbeidskrachten tussen 1930 en 1947 teruggelopen. Het aantal werkkrachten in de klasse aardewerk-, glas-, kalk- en stenen daalde van 40 100 tot 39 200. Van belangrijk meer betekenis is de achteruitgang van het aantal personen werkzaam in de diamantnijverheid (van 6 900 tot 1 900). Deze industrie, welke reeds na de eerste wereldoorlog in betekenis is teruggelopen, heeft zeer sterk de weerslag van de in 1929 ingetreden crisis en van de daarop gevolgde depressieperiode ondervonden. Voorts heeft in de diamantnijverheid het Joodse element steeds een zeer belangrijke rol gespeeld en het in vergelijking met 1930 zeer lage cijfer voor het aantal arbeidskrachten in deze bedrijfsklasse in 1947 zal mede samenhangen met de aanzienlijke vermindering van de omvang van de gehele Joodse gemeenschap in Nederland. Daarnaast zal ook de toenemende buitenlandse concurrentie (Antwerpen) haar invloed hebben doen gelden.

Uit het vorenstaande blijkt, dat, hoewel voor de nijverheid als geheel de ontwikkeling van het aantal daarin werkzame personen tussen 1930 en 1947 vrijwel gelijke tred heeft gehouden met de toename der bevolking, zich binnen deze bedrijfstak vrij belangrijke wijzigingen hebben voorgedaan. Van bijzonder belang is daarbij de ontplooiing van de tot de metaal- en de chemische nijverheid behorende bedrijven, welke een belangrijke bijdrage zullen moeten leveren tot de beoogde uitbreiding van de industriële activiteit in ons land.

Bij de bespreking van de afzonderlijke bedrijfstakken zal nog nader op de aard van deze verschuivingen worden ingegaan.

Voor de handels- en verkeerssector is reeds gebleken, dat zich daarin tussen 1930 en 1947 t.o.v. de totale beroepsbevolking maar weinig verandering heeft voorgedaan, doch dit geldt weer niet voor de afzonderlijke onderdelen van deze bedrijfstak.

In de handel vonden op het tijdstip van de laatste volkstelling 505 540 personen (d.w.z. 13% van de Nederlandse beroepsbevolking) een bestaan en daarvan 257 270 in het winkelbedrijf en 248 270 in de overige handel. Voor 1930 waren deze cijfers resp. 274 740 en 207 890.

Ten opzichte van 1930 betekent dit dus voor de totale handel een toename met 72 900 personen, of met 17%, en voor de winkels en de overige handel afzonderlijk een toename van resp. 14% en 19%. De groei van het winkelbedrijf bleef dus wel belangrijk achter bij die van het totale bevolkingscijfer (21,3%).

In de klasse verkeer waren in Mei 1947 in totaal 340 900 personen werkzaam d.w.z. 44 100 of 15% meer dan in 1930. Voor deze klasse was de toename dus relatief nog minder dan voor het gezamenlijk bij de handel betrokken aantal personen. Op de oorzaken zal bij de bespreking van de cijfers voor de onderdelen van deze klasse nog worden teruggekomen.

Een nog belangrijk geringere groei valt waar te nemen voor de klasse credit- en bankwz. In 1947 vonden daarin 30 400 personen emplooi tegen 28 300 in 1930, d.w.z. een vermeerdering met slechts 2 100 of 7%. Daartegenover vertoonde de klasse verzekeringswz. tussen 1930 en 1947 een opmerkelijke vooruitgang, nl. van 20 000 tot 38 000 personen of wel met 86%.

De bijzondere ontwikkeling van de op blz. 29 vermelde restgroep (de enige categorie waarvoor t.o.v. alle andere bedrijfstakken sinds 1930 een relatief sterkere groei dan van de totale beroepsbevolking is geconstateerd) dient geheel te worden toegeschreven aan de vermeerdering van het aantal personen, betrokken bij de verschillende maatschappelijke diensten, waaronder voornamelijk zijn samengevat: overheids- en semi-overheidsdiensten, medische en sociale zorg en voorzorg, wetenschappelijke, culturele en recreatieve instellingen e.d. Gezamenlijk omvatten deze diensten in 1947 404 000 personen of 10% van de totale beroepsbevolking tegen 171 000 of 5% in 1930.

De omvang van deze groep in 1947 dient mede te worden gezien in het kader van de omstandigheden op het tijdstip van de telling, toen Rijksbureau's, distributiediensten en andere in verband met de oorlog en ook met de na-oorlogse omstandigheden in het leven geroepen overheids- en semi-overheidsinstellingen nog zeer sterk waren bezet.

Van 1930 op 1947 onderging het aantal bij het onderwijs werkzame personen een uitbreiding van 85 000 tot 91 000 d.w.z. met 7%. Deze toename is dus achtergebleven bij de groei van de totale bevolking (21,3%), doch heeft vrijwel gelijke tred gehouden met de toename van het aantal 6-20 jarigen in de hier beschouwde periode (6%).

Voor de eredienst bedroegen deze eindcijfers in genoemde jaren resp. 11 000 en 13 000, d.i. dus een toename met 18%.

Vermeldenswaard is tenslotte de grote achteruitgang voor de klasse huiselijke diensten van 243 600 tot 189 000 of wel van 8 tot 5% van de totale beroepsbevolking.

Bij een nadere detaillering van de voor de bedrijfsklassen beschikbare cijfers naar geslacht blijkt, dat van de verschillende onderdelen van de nijverheid het vrouwelijke element, zowel in absolute als relatieve zin, in de klasse kleding en reiniging de belangrijkste plaats inneemt. Deze bedrijfsklasse vormt het enige onderdeel van de nijverheid, waar meer dan de helft van het aantal arbeidskrachten uit vrouwen bestaat (61%). In 1947 waren hier 18 000 vrouwen meer werkzaam dan in 1930, een toename dus van 23%. Het aantal mannelijke arbeidskrachten is in deze periode slechts toegenomen met 6 000 of wel met 11%.

In de textielnijverheid, waar het vrouwelijke element onder de arbeidskrachten, hoewel in veel mindere mate dan in de eerdergenoemde klasse, ook een vrij belangrijke plaats inneemt (26%), is het aantal vrouwelijke werkkrachten teruggelopen van 30 200 in 1930 tot 22 600 in 1947.

Een relatief groot aantal vrouwelijke arbeidskrachten is voorts nog aange- troffen in de chemische industrie (24%) en de papierindustrie (20%).

In het winkelbedrijf bestond in 1947 51% van het aantal arbeidskrachten uit vrouwen, een aanmerkelijk hoger cijfer dan in 1930, toen het aantal vrouwelijke arbeidskrachten slechts 38% van de in het winkelapparaat werkzame personen uitmaakte. Het aantal in het winkelbedrijf werkzame vrouwen is dan ook aanzienlijk toegenomen (van 85 000 in 1930 tot 131 500 in 1947), terwijl het aantal mannelijke arbeidskrachten daarentegen is verminderd van 139 800 in 1930 tot 125 800 in 1947.

In de bedrijfsklasse "overige handel" is de vrouwenarbeid van veel minder betekenis en vormde in 1947 slechts 11% van de bij deze bedrijven betrokken personen.

In de bedrijfsklassen verkeer en crediet-, bank- en verzekeringswezen vormden de vrouwelijke werkkkrachten in 1947 resp. 17 en 24% van de in deze klassen werkzame personen tegen 12% en 17% in 1930.

Een zeer belangrijke plaats neemt het vrouwelijk element in bij de maatschappelijke diensten (31%) en het onderwijs (49%). In eerstgenoemde klasse waren in 1947 meer dan twee maal zo veel vrouwen werkzaam dan in 1930 (124 900 tegen 55 900 in 1930). Het aantal bij het onderwijs betrokken vrouwen blijkt echter een weinig te zijn teruggelopen nl. van 45 500 in 1930 tot 44 300 in 1947.

Uiteraard is slechts een klein aantal vrouwen betrokken bij de eredienst (11%), waarbij dan nog vooral moet worden gedacht aan de vervulling van bepaalde nevenfuncties (kosteres, e.d.).

Tenslotte nog de klasse huiselijke diensten, welke overwegend (97%) vrouwen telt. De reeds voor deze klasse vermelde belangrijke teruggang is gevolg van een vermindering van het aantal vrouwen van 234 000 tot 183 000, d.w.z. met 51 000 of met 22%.

Deze teruggang wijst, in aanmerking genomen, dat in de totale omvang van de vrouwenarbeid geen wijziging is gekomen (in 1930 19,1% en in 1947 19,5% van de totale vrouwenbevolking), op een veranderd karakter van de beroepsarbeid der vrouw. Daarop duidt ook het feit, dat, terwijl het totaal aantal werkende vrouwen met 24% is toegenomen, haar aantal in de nijverheid slechts met 10% vermeerderde. Daartegenover staat de vermelde toeneming met 55% van de vrouwen in het winkelbedrijf en een toeneming van 99 000 tot 198 000 of wel van 100% voor de vrouwen in verkeer, crediet-, bank- en verzekeringswezen en maatschappelijke diensten, in het algemeen genomen bedrijfsklassen, waar de vrouwenarbeid overwegend van administratieve of soortgelijke aard is.

Bedrijfsgroepen

In de systematiek van de beroepstelling zijn de bedrijfsklassen waar nodig orderverdeeld in bedrijfsgroepen en thans zal nader worden ingegaan op de onderlinge verhouding tussen de bedrijfsgroepen in elke bedrijfsklasse, alsmede op de belangrijkste verschillen, welke in dit opzicht, bij een vergelijking met de overeenkomstige cijfers voor 1930, aan de dag treden. Daarbij zij herinnerd aan de reeds in hoofdstuk I gedane mededeling, dat in de uitkomsten van de telling van 1947, in tegenstelling tot 1930, voor de tijdelijk niet-werkenden wel de bedrijfsklasse, doch niet de bedrijfsgroep is aangegeven, waartoe hun beroep kon worden gerekend. In de cijfers per bedrijfsgroep voor 1947 zijn in tegenstelling tot de in de volgende staten tevens voor 1930 vermelde cijfers de tijdelijk niet-werkenden dus niet begrepen.

De cijfers voor beide jaren zijn zo veel mogelijk vergelijkbaar gemaakt aan de hand van het in bijlage 2 gegeven overzicht van de in 1930 en 1947 toegepaste bedrijfsindeling.

Tenslotte zij er nog de aandacht op gevestigd, dat in 1930 de telling in de winter is gehouden en die in 1947 in het voorjaar, zodat bij vergelijking van de cijfers voor beide jaren mede rekening moet worden gehouden met eventuele seizoensinvloeden.

Aardewerk, glas, kalk en stenen

Het geringer aantal personen, dat in 1947 t.o.v. 1930 in dit onderdeel van de nijverheid emplooi vond, moet in hoofdzaak worden toegeschreven aan de teruggang van het aantal arbeidskrachten in de baksteenfabrieken, in welke bedrijven in 1947 ruim 5000 personen minder werkzaam waren dan in 1930. Ook bij de kalkzandsteenindustrie en de fabrieken voor aarden buizen, dakpannen, enz. valt een lager aantal werkkkrachten waar te nemen; in totaal waren in laatstgenoemde bedrijven 1 000 personen minder werkzaam dan in 1930.

Dat het totaal aantal arbeidskrachten in de hier besproken bedrijfsklasse desondanks maar 2 000 personen lager is, is te danken aan een aanzienlijk hoger aantal werkkkrachten in de cementwarenindustrie (van 3 900 - 6 900). Ook het aantal personen werkzaam in de glasfabrieken, glasbewerkingsinrichtingen en de glasloodzetterijen heeft een - hoewel veel minder belangrijke - uitbreiding ondergaan (van 7 200 - 8 100).

Tenslotte zij hier nog vermeld, dat van de in deze bedrijfsklasse werkzame vrouwen (1 800) ruim 50% een werkkring had in de eigenlijke aardewerkfabrieken.

Staat 12a. Personen werkzaam in de bedrijfsklasse aardewerk, glas, kalk en stenen naar bedrijfsgroep en geslacht, 1930 en 1947

No 1947	Bedrijfsgroep	1930			1947		
		M.	V.	Totaal	M.	V.	Totaal
01+02	Baksteenfabr., fabr. v. vuurvaste stenen	17 427	75	17 502	12 161	96	12 257
03	Kalkzandsteenfabrieken	1 008	9	1 017	676	9	685
04	Fabr. v. aarden buizen, enz.	3 270	49	3 319	2 596	32	2 628
05+07	Aardewerk-, muurtegel- en bouwaardewerkfabrieken	4 947	1 375	6 322	4 971	1 061	6 032
08	Cementfabrieken	307	3	310	552	8	560
09	Kalkfabrieken e.d.	523	7	530	802	14	816
10	Cementwarenfabrieken	3 834	48	3 882	6 843	103	6 946
11	Spiegel- en vensterglasfabr.	190	6	196	129	2	131
13	Andere glasfabrieken	4 847	435	5 282	4 560	318	4 878
14+15	Glasbework.inrichtingen, glas-in-loodzetterijen	1 681	43	1 724	2 964	136	3 100
	Totaal	38 034	2 050	40 084	36 254	1 779	38 033

Grafische nijverheid en fotografie

Ongeveer 70% van de in deze bedrijfsklasse werkzame personen had een werkkring in de boekdrukkerijen en aanverwante bedrijven (23 100). In de fotografische bedrijven zijn 4 000 werkkkrachten geteld, terwijl in de lithografische bedrijven, de rasterdiepdrukbedrijven en lichtdrukkerijen tezamen nog 3 200 personen werkzaam waren. Een aparte groep vormen de filmstudio's, waarbij 500 personen waren betrokken.

Het aantal personen, dat in deze bedrijfsklasse een bestaan vindt, was in 1947 slechts weinig groter dan in 1930. Alleen de fotografische bedrijven hebben in de tussenliggende jaren aan betekenis gewonnen (van 1 900 tot 4 000) en ook in de copieerinstallaties en filmstudio's heeft een relatief belangrijke uitbreiding van het aantal arbeidskrachten plaats gevonden, hoewel in deze bedrijfstakken in absolute zin slechts betrekkelijk weinig personen werkzaam zijn (resp. 612 en 507).

Van de in deze bedrijfsklasse werkzame vrouwelijke arbeidskrachten vond ca 50% (1 770) emplooi in de boekdrukkerijen, terwijl ook in de fotografische bedrijven nog een betrekkelijk groot aantal vrouwelijke werkkrachten is geteld (700).

Staat 12b. Personen werkzaam in de bedrijfsklasse grafische nijverheid en fotografie naar bedrijfstak en geslacht, 1930 en 1947

No 1947	Bedrijfstak	1930			1947		
		M.	V.	Totaal	M.	V.	Totaal
01	Boekdrukkerijen e.d.	22 881	1 438	24 319	21 371	1 773	23 144
02	Copieerinstallaties e.d.	53	64	117	309	303	612
03+04	Lithograf., rasterdiepdr.-						
+06	bedr., lichtdrukkerijen	2 856	395	3 251	2 726	460	3 186
05	Chemigrafische bedrijven	1 085	35	1 120	1 325	65	1 390
07	Fotografische bedrijven	1 706	196	1 902	3 268	734	4 002
08	Filmstudio's	121	37	158	420	87	507
	Totaal	28 702	2 165	30 867	29 419	3 422	32 841

Bouwnijverheid en aanverwante bedrijven

Van het totaal aantal personen, dat in dit onderdeel van de nijverheid een bestaan vond, was bijna de helft werkzaam in de bedrijven voor burgerlijke- en utiliteitsbouw (123 000). Vervolgens komen de bedrijven, welke zich toeleggen op de uitvoering van grond- en waterbouwkundige werken en wegenbouw met 49 200 of 20% van het totaal van deze bedrijfsklasse en de stucadoors- en wittersbedrijven, de schildersbedrijven en de dakdekkersbedrijven (tezamen met 47 900 of 19%).

Bij vergelijking met 1930 blijkt in 1947 het aantal arbeidskrachten voor verscheidene bedrijfstakken lager te zijn. Met name geldt zulks voor de groep bedrijven voor burgerlijke- en utiliteitsbouw, schoorsteen- en ovenbouw (123 000 tegen 130 600). Dit verschil dient ten dele te worden toegeschreven aan het feit, dat, zoals reeds is opgemerkt, in de hier besproken cijfers voor de bedrijfstakken in 1947 de tijdelijk niet-werkenden niet zijn begrepen. Voor de gehele klasse bouwnijverheid en aanverwante bedrijven omvatte deze groep ruim 17 000 personen, waarvan naar rato berekend toch zeker de helft tot de burgerlijke- en utiliteitsbouw zou kunnen worden gerekend.

Ten aanzien van de vrouwelijke arbeidskrachten blijkt een belangrijke uitbreiding voor de schoonmaakbedrijven (1 350 tot 2 300), in welke bedrijfstak in 1947 meer dan de helft van alle in deze bedrijfsklasse werkzame vrouwen is geteld.

Staat 12c. Personen werkzaam in de bedrijfsklasse bouwnijverheid en aanverwante bedrijven naar bedrijfstak en geslacht, 1930 en 1947

No 1947	Bedrijfstak	1930			1947		
		M.	V.	Totaal	M.	V.	Totaal
01	Grond- en waterbouwk. werken, wegenbouw	51 289	255	51 544	49 040	165	49 205
02	Pomp- en putboorderijen	219	1	220	423	3	426
05+06	Burgerlijke- utiliteitsbouw, schoorsteen- en ovenbouwe- rijen	130 115	503	130 618	122 102	861	122 963
08	Sloperijen v. bouwwerken ...	505	5	510	2 231	12	2 243
09	Stucadoors-, wittersbedr. ...	8 334	3	8 337	6 465	17	6 482
10	Schildersbedrijven	39 224	96	39 320	38 288	305	38 593
11	Steenhouwerijen	2 425	37	2 462	2 876	33	2 909
12	Dakdekkersbedrijven	1 927	5	1 932	2 772	7	2 779
13	Vloerleggersbedrijven	1 231	6	1 237	1 450	22	1 472
14	Behangerijen, stoffeerderijen	9 710	598	10 308	9 155	570	9 725
15	Schoonmaakbedrijven	1 882	1 350	3 232	2 992	2 335	5 327
16	Schoorsteenvegersbedrijven..	383	7	390	287	6	293
17+18	Zuiverings- en ontsmettings- bedr., reinigingsdiensten ..	7 253	103	7 356	8 690	94	8 784
	Totaal	254 497	2 969	257 466	246 771	4 430	251 201

Chemische nijverheid

Ongeveer 20% van het totaal aantal bij de chemische nijverheid betrokken personen vindt een bestaan in de zeepfabrieken (2 700), de stikstof- en ammoniakfabrieken (2 500), de superfosfaatfabrieken (1 400) en de raffinaderijen van petroleum e.d. (1 500).

Van de overige bedrijfstakken kunnen hier nog worden genoemd de fabrieken voor genees- en verbandmiddelen met 5 700 arbeidskrachten (13%) en de verfstoffenfabrieken, verfmalerijen en lakstokerijen, tezamen eveneens met 5 700 personen. Een aparte categorie vormen de apothekersbedrijven, in welke bedrijfstak 5650 personen werkzaam zijn.

In de jaren tussen 1930 en 1947 heeft de chemische nijverheid een belangrijke ontwikkeling doorgemaakt en speciaal na de oorlog is de fabricage van tal van nieuwe producten ter hand genomen, hetgeen heeft geleid tot de uitbreiding van bestaande bedrijven en de oprichting van nieuwe. In dit verband denke men o.a. aan de uitbreiding van de chemische industrie bij de mijnen en voorts aan de kunststoffsindustrie. Speciaal dient nog vermeld de petroleumraffinage, welke industrie in 1930 uit het oogpunt van werkgelegenheid van te verwaarlozen betekenis was, doch in 1947 aan ca 1 500 personen een bestaan bood.

De belangrijkste uitbreiding heeft plaats gevonden in de fabrieken voor genees- en verbandmiddelen, in welke bedrijven het aantal werkkrachten meer dan verdrievoudigd is (van 1 800 tot 5 700). Ook in de fabrieken voor isolatiemateriaal, de isoleerinstallaties, verfmalerijen en lakstokerijen, waskaarsenfabrieken, wasblekerijen en de in de groep "overige chemische fabrieken" samengevatte bedrijven was het aantal arbeidskrachten in 1947 belangrijk hoger (12 000 tegen 5 800 in 1930).

Van een noemenswaardig groter aantal in de superfosfaatfabrieken en stikstof- en ammoniakfabrieken werkzame personen kon op 31 Mei 1947 nog niet worden gesproken.

Voor de overige hier niet met name genoemde bedrijfsgroepen valt eveneens een meer of minder belangrijke toeneming van het aantal werkkrachten waar te nemen. Slechts in een viertal bedrijfsgroepen, t.w. de fabrieken voor asfalt en asfaltpapier, de zinkwit- en lithoponefabrieken, de stearinekaarsenfabrieken en de fabrieken voor ontplofbare stoffen is het aantal arbeidskrachten belangrijk minder dan in 1947 (nl. 1 400 tegen 2 900).

Het vrouwelijk element speelt in deze bedrijfsklasse vooral een belangrijke rol in de apothekersbedrijven, de fabrieken voor genees- en verbandmiddelen, de parfumerie- en tandreinigingsmiddelenindustrie en de zeepfabrieken. In deze groepen van bedrijven werkten in 1947 tezamen 7 500 vrouwen, d.i. 75% van het totaal aantal in deze bedrijfsklasse werkzame vrouwen, tegen rond 4 000 in 1930. In de apothekersbedrijven overtreft het aantal vrouwen (4 000) het aantal mannelijke werkkrachten (1 600).

Staat 12d. Personen werkzaam in de bedrijfsklasse chemische nijverheid naar bedrijfsgroep en geslacht, 1930 en 1947

No 1947	Bedrijfsgroep	1930			1947		
		M.	V.	Totaal	M.	V.	Totaal
01	Zwavelzuurfabrieken	431	7	438	529	62	591
02	Superfosfaatfabrieken	1 248	9	1 257	1 391	19	1 410
03+04	Stikstof-, ammoniakfabrieken.	2 293	18	2 311	2 490	32	2 522
05	Lijm- en gelatinefabrieken ..	620	7	627	613	14	627
06	Kleefstoffenfabrieken	310	52	362	436	78	514
07	Raffinad. v. petroleum e.d. .	82	1	83	1 495	29	1 524
08	Koolteerdistilleerderijen e.d.	237	--	237	629	13	642
09	Fabr.v.asfalt en asfaltpapier	681	37	718	563	32	595
10	Fabr. v. isolatiemateriaal, isoleerinrichtingen	561	12	573	1 497	38	1 535
11	Zinkwit- en lithoponefabrieken	991	3	994	324	6	330
12	Loodwit- en loodmeniefabr. ..	52	1	53	47	3	50
13	Andere verfstoffenfabrieken..	530	92	622	676	67	743
14	Verfmalerijen, lakstokerijen.	2 308	181	2 489	4 141	460	4 601
15	Inkt- en zegellakfabrieken ..	240	54	294	356	224	580
16	Fabr.v.ontplofbare stoffen ..	270	10	280	191	6	197
17	Lucifersfabrieken	195	153	348	316	180	496
18	Fabr.v.samengeperste gassen..	459	52	511	837	103	940
19	Stearinekaarsenfabrieken	678	240	918	219	43	262
20+29	Waskaarsenfabr., wasblekerijen, andere chemische fabrieken ..	2 342	390	2 732	5 170	715	5 885
21	Zeepfabrieken	1 696	611	2 307	2 075	668	2 743
22	Sodaraffinaderijen	128	3	131	393	21	414
23	Fabr.v.genees- en verbandmidd.	1 243	531	1 774	3 732	1 945	5 677
24	Apothekersbedrijven	1 819	2 482	4 301	1 607	4 042	5 649
26	Essence-, reukstoffenfabr. ..	416	81	497	929	196	1 125
27	Parfumerie-, tandreinigings- middelenfabrieken	226	341	567	943	802	1 745
28	Poets-, smeermiddelenfabr. ..	359	173	532	929	255	1 184
	Totaal	20 415	5 541	25 956	32 528	10 053	42 581

Bewerking van hout, kurk en stro

In deze bedrijfsklasse heeft de meubelindustrie 41% van het totaal aantal werkkrachten tot zich getrokken. Voorts vindt 31% een bestaan in een viertal andere bedrijfsgroepen, t.w. de houtzagerijen en -schaverijen, de timmerfabrieken, de kistenfabrieken en -makerijen en de houtwarenfabrieken.

De ontwikkeling t.o.v. 1930 geeft voor de onderscheiden bedrijfsgroepen een zeer verschillend beeld te zien. Zo heeft in het bijzonder de meubelindustrie een zeer belangrijke uitbreiding ondergaan: het aantal in deze bedrijfsgroep werkzame arbeidskrachten is toegenomen van 18 400 in 1930 tot 25 800 in 1947 of wel met 40%. Anderzijds bedroeg het aantal personen werkzaam in de timmerfabrieken maar 5 000 tegen 6 300 in 1930; dat in kistenfabrieken en kistenmakerijen 3 900 tegen 4 300. Voorts hebben ook verschillende oude industrieën, zoals kuiperijen, klompenfabrieken en -makerijen, hoepel- en mandenmakerijen en teenschillerijen zeer aan betekenis ingeboet. In totaal was het aantal arbeidskrachten in deze bedrijven 7 200, d.w.z. 5 400 lager dan in 1930. Terwijl het lagere cijfer voor laatstgenoemde groep van bedrijven moet worden gezien als een gevolg van een verschuiving van structurele aard, zal de geringere personeelsbezetting van de timmerfabrieken, kistenfabrieken en kistenmakerijen voornamelijk moeten worden verklaard uit een op het tijdstip van de telling nog bestaand tekort aan grondstoffen.

Van het totaal aantal in deze bedrijfsklasse werkzame vrouwen - in absolute zin slechts van ondergeschikte betekenis - vindt 37% een bestaan in de meubelindustrie en houtwarenfabrieken en 13% in de borstelmakerijen.

Staat 12e. Personen werkzaam in de bedrijfsklasse bewerking van hout, kurk, stro naar bedrijfsgroep en geslacht, 1930 en 1947

No 1947	Bedrijfsgroep	1930			1947		
		M.	V.	Totaal	M.	V.	Totaal
01	Houtzagerijen en -schaverijen	5 266	19	5 285	5 336	54	5 390
02	Timmerfabrieken	6 227	29	6 256	4 912	79	4 991
03	Houtbereidingsinr.	221	4	225	204	8	212
04	Fabr. v. triplexhout	415	50	465	697	55	752
05	Parketvloerenfabrieken	295	13	308	351	20	371
06	Kistenfabr. en -makerijen ...	4 223	73	4 296	3 832	91	3 923
07	Kuiperijen	2 557	12	2 569	1 188	26	1 214
08	Klompenfabr. en -makerijen ..	4 984	35	5 019	3 449	54	3 503
09+11	Meubelfabr. en -makerijen, meubelschildersbedrijven	18 130	299	18 429	25 387	423	25 810
12	Lijstenfabr., encadreerinj. ..	1 103	56	1 159	1 031	39	1 070
13	Biljartfabr. en -repar.inr. .	167	1	168	151	8	159
14	Fabr.van zonnenschermen e.d. .	505	38	543	572	25	597
15	Houtwarenfabrieken	2 228	97	2 325	5 467	228	5 695
16	Hoepelmakerijen	1 460	5	1 465	351	3	354
17	Mandenmakerijen, teenschiller.	3 559	24	3 583	2 140	35	2 175
18	Rietwarenfabrieken	841	12	853	1 084	77	1 161
19	Rieten- en biezenmattenmaker.	1 025	24	1 049	1 479	58	1 537
20	Borstelmakerijen	1 813	215	2 028	2 795	219	3 014
21	Fabr.v. ivoren voorwerpen e.d.	500	114	614	950	170	1 120
22	Kurkwarenfabrieken	208	28	236	213	60	273
23	Strohulzenfabrieken e.d.	392	131	523	237	6	243
24	Schorsmalerijen	11	2	13	--	--	--
	Totaal	56 130	1 281	57 411	61 826	1 738	63 564

Kleding en reiniging

Het belangrijkste onderdeel dezer bedrijfsklasse vormt de eigenlijke kleding-industrie (groepen 01-14), welke 103 000 personen een bestaan verschaft, van wie 73 700 vrouwen (72%). In de bedrijfsgroepen 21 - 27 (reiniging) zijn 45000 personen werkzaam, van wie 18 800 vrouwen (42%).

Een vergelijking met de overeenkomstige cijfers voor 1930 wijst uit, dat binnen deze bedrijfsklasse bij de kledingindustrie, wat de personeelsbezetting betreft, de grootste uitbreiding heeft plaats gehad, en deze heeft zich in hoofdzaak voltrokken in de bedrijfsgroepen confectiefabrieken, kleermakerijen, naaisterateliers en stoppage- en oppersinrichtingen, in welke bedrijven tezamen het aantal werkkrachten is toegenomen van 71 000 in 1930 tot 88 800 in 1947 of wel met 25%.

Daartegenover blijkt een belangrijke vermindering van het aantal personen in wasserijen, strijkinrichtingen en wasverzendinrichtingen (met 20% van 19400 tot 15 500 in 1947), welke teruggang is veroorzaakt door een lager aantal vrouwelijke werkkrachten in 1947 (9 100 tegen 13 300 in 1930). Niettemin heeft het aantal vrouwen in deze bedrijfsgroepen nog steeds de overhand (9 100 tegen 6 400 mannen).

Bij de chemische wasserijen en ververijen heeft een opmerkelijke uitbreiding zowel van de mannelijke als vrouwelijke werkkrachten plaats gevonden (van 2 800 in 1930 tot 5 000 in 1947 of wel met 78%).

Eenzelfde ontwikkeling valt te constateren bij de bad- en zweminrichtingen, waar het aantal arbeidskrachten zelfs meer dan verdubbeld is (van 880 tot 1900).

Bijzondere vermelding verdienen nog de kappersbedrijven, waarin 25 300 personen werkzaam zijn; 1/3 van het aantal arbeidskrachten wordt hier gevormd door vrouwen. Ook deze bedrijfsgroep heeft t.o.v. 1930 een belangrijke uitbreiding ondergaan (van 20 000 tot 25 300).

Tenslotte zij hier nog gewezen op de teruggang van het aantal in de hoedenindustrie werkzame personen (van 5 400 in 1930 tot 3 700 in 1947), zowel in de bedrijven voor de fabricage van herenhoeden als van dameshoeden. (Zie staat 12f, blz. 41).

Kunstnijverheid

Deze bedrijfsklasse is uit een oogpunt van personeelsbezetting van ondergeschikte betekenis. Oorspronkelijk werden de tot deze klasse gerekende werkzaamheden vrijwel uitsluitend beoefend in de vorm van huisindustrie en eerst geleidelijk zijn, als gevolg van de ruimer geworden afzetmogelijkheden, tal van bedrijfjes ontstaan, waarin een toenemend aantal personen een bestaan vindt.

De belangrijkste uitbreiding geven de sierkunstbedrijven te zien, waarin het aantal arbeidskrachten 1 350 bedroeg tegen 400 in 1930. Hoewel van geringere betekenis, heeft ook bij de beeldenfabrieken een uitbreiding van het aantal aldair werkzame personen plaats gevonden (van 400 tot 600). Voorts zijn in de kunstmetaalbewerkingsinrichtingen, welke bedrijfsgroep in 1930 niet afzonderlijk is onderscheiden, 615 arbeidskrachten geteld. Daartegenover blijkt het aantal personen werkzaam in beeldhouwerijen geringer dan in 1930 (85 tegen 283).

Van de in de kunstnijverheid werkzame vrouwen (236) vindt het merendeel em-plooi in de sierkunstbedrijven (160) en in de beeldenfabrieken (50).

Staat 12f. Personen werkzaam in de bedrijfsklasse kleding en reiniging naar bedrijfsgroep en geslacht, 1930 en 1947

No 1947	Bedrijfsgroep	1930			1947		
		M.	V.	Totaal	M.	V.	Totaal
01+05+	Confectiefabr., kleermaker.,						
06+07	naaistersat., stoppageinr.	27 661	43 383	71 044	25 928	62 826	88 754
08	Onderkledingfabr. e.d.	552	7 845	8 397	823	6 356	7 179
09	Fabr. v. mode-artikelen ..	112	240	352	250	658	908
10	Herenhoeden- en pettenfabr.	556	667	1 223	414	450	864
11	Dameshoeden- en mutsenmak.	138	4 051	4 189	538	2 347	2 885
12	Stofknopenfabrieken	11	26	37	30	47	77
13	Parapluiefabr. en -rep.inr.	227	316	543	208	108	316
14	Bontwerkerijen	747	616	1 363	1 052	904	1 956
15+16+	Handwerkat., vervaard.v.						
08,04	lampekap.,sierkunststart.fabr.	490	1 736	2 226	981	2 437	3 418
17+18	Bedden- en matrassenmaker., dekenstikkerijen	1 107	477	1 584	1 741	416	2 157
19	Zeilmakerijen	774	20	794	994	71	1 065
20	Zakkennaaijerijen,-stopper..	401	110	511	515	148	663
21	Kappersbedrijven	15 661	4 353	20 014	16 864	8 449	25 313
24+	Wasserijen en strijkinr.,						
42,32	was-verzendinr.	6 162	13 274	19 436	6 419	9 091	15 510
26	Chem.wasserijen,ververijen	1 662	1 111	2 773	3 356	1 598	4 954
27+							
60,43	Badhuizen, zweminrichtingen	558	322	880	1 192	713	1 905
	Totaal	56 819	78 547	135 366	61 305	96 619	157 924

Staat 12g. Personen werkzaam in de bedrijfsklasse kunstnijverheid naar bedrijfsgroep en geslacht, 1930 en 1947

No 1947	Bedrijfsgroep	1930			1947		
		M.	V.	Totaal	M.	V.	Totaal
01	Beeldenfabrieken	415	13	428	569	51	620
02	Beeldhouwerijen	278	5	283	77	8	85
03	Sierkunstbedrijven	341	51	392	1 185	161	1 346
05	Kunstmetaalbew.inrichtingen			1)	599	16	615
	Totaal	1 034	69	1 103	2 430	236	2 666

1) Geen cijfers beschikbaar.

Leder-, wasdoek- en rubbernijverheid

Als belangrijkste bedrijfsgroepen moeten hier worden genoemd: de schoenfabrieken met 13 400 personen of 25% van het totaal aantal arbeidskrachten in deze bedrijfsklasse en de schoenreparatie-inrichtingen met 17 900 personen of 34%.

Het gezamenlijk aantal van deze twee bedrijfsgroepen (rond 31 000) is vrijwel gelijk aan dat in 1930 (bijna 32 000), toen schoenfabrieken en -reparatie-inrichtingen niet afzonderlijk zijn gehouden. Op grond van andere gegevens 1) is

1) Voorlopige uitkomsten Bedrijfstelling 1950.

bekend, dat in 1947 de personeelsbezetting der schoenreparatiebedrijven lager en voor de schoenfabrieken belangrijk hoger is geweest dan in 1930.

Belangrijk hoger dan in 1930 was ook het aantal werkzamen in de lederwarenfabrieken (7 180 tegen 2 580) en de fabrieken voor rubberartikelen (6 400 tegen 2 100). Een afzonderlijke plaats nemen de tandtechnische werkplaatsen in met 2 000 personen (in 1930 maar 572).

Van de vrouwelijke arbeidskrachten in deze klasse (6 100) was een belangrijk deel (54%) werkzaam in de schoenfabrieken. Ook in de lederwarenfabrieken is een vrij groot aantal vrouwen geteld (1 560 of 26% van de vrouwen in deze klasse).

Staat 12h. Personen werkzaam in de bedrijfsklasse leder-, wasdoek- en rubbernijverheid naar bedrijfsgroep en geslacht, 1930 en 1947

No 1947	Bedrijfsgroep	1930			1947		
		M.	V.	Totaal	M.	V.	Totaal
01	Haarschoonmakerijen			1)	23	-	23
02	Leerlooierijen	3 862	101	3 963	4 467	136	4 603
03	Drijfriemenfabrieken	354	16	370	366	26	392
04+05	Schoenfabr. en -repar.inr.	28 797	2 976	31 773	27 759	3 504	31 263
06	Lederwarenfabr., zadelmaker. ...	2 265	312	2 577	5 619	1 557	7 176
07	Fabr. v. rubberartikelen	1 623	484	2 107	5 747	658	6 405
08	Linoleum- en vloerzeilfabr.	884	47	931	965	45	1 010
09	Tandtechn.werkplaatsen	546	26	572	1 862	149	2 011
	Totaal	38 331	3 962	42 293	46 808	6 075	52 883

1) Geen cijfers beschikbaar.

Mijnbouw, veenderijen, enz.

In deze bedrijfsklasse zijn o.m. enige bedrijfsgroepen samengevat, welke voor Nederland van grote betekenis zijn, aangezien de hiertoe behorende bedrijven zich toelekken op de winning van enkele belangrijke grondstoffen.

In de eerste plaats moeten hiertoe de kolenmijnen worden gerekend. Van een belangrijke uitbreiding van de personeelsbezetting in het eigenlijke steenkolenwinningsbedrijf (rond 39 000 tegen 37 000 in 1930) kan niet worden gesproken. Hierbij mag echter niet uit het oog worden verloren, dat, naast een belangrijke rationalisatie in de tussenliggende periode, de mijnen in 1947 nog met een aanzienlijk tekort aan arbeidskrachten hadden te kampen.

Een bedrijfsgroep uit deze klasse, welke de laatste jaren van steeds meer betekenis is geworden, vormt de oliewinning, waarbij in 1947 ruim 600 personen werkzaam waren. In 1930 was de oliewinning in Nederland nog niet ter hand genomen.

Een relatief zeer belangrijke ontwikkeling geeft ook de zoutwinning te zien, waarin in 1947 ca 500 personen emplooi vonden tegen slechts 150 in 1930.

Een oude bedrijvigheid, welke echter nog velen een bestaan verschaft, vormen de veenderijen, waarbij in 1947 ruim 9 000 personen werkzaam waren tegen 10 600 in 1930. Vermeldenswaard is voor deze groep nog de teruggang van het aantal vrouwelijke werkkrachten (van 1 800 tot 800). In de overige bedrijfsgroepen van deze klasse is het aantal vrouwelijke werkkrachten uiteraard van te verwaarlozen betekenis.

Staat 12i. Personen werkzaam in de bedrijfsklasse mijnbouw, veenderijen, enz. naar bedrijfsgroep en geslacht, 1930 en 1947

No 1947	Bedrijfsgroep	1930			1947		
		M.	V.	Totaal	M.	V.	Totaal
01	Mijnbouwkundige werken	88	6	94	3	-	3
02	Steenkolenmijnen	37 110	77	37 187	38 782	355	39 137
03	Bruinkoolgroeven	44	-	44	325	3	328
04	Brikettenfabrieken	362	2	364	256	2	258
05	Veenderijen	8 767	1 804	10 571	8 232	799	9 031
06	Turfstrooiselfabrieken	262	13	275	192	7	199
07	Zoutontginningen	152	-	152	451	40	491
08	Delverijen van zand	1 340	1	1 341	1 630	10	1 640
09	Mergel- en steengroeven	155	-	155	180	-	180
10	Schelpen- en wiertvisserij ...	149	-	149	106	1	107
11	Oliewinning				604	17	621
	Totaal	48 429	1 903	50 332	50 761	1 234	51 995

Metaalnijverheid, scheeps-, vliegtuig- en wagenbouw

In dit onderdeel van de nijverheid zijn een groot aantal bedrijven van zeer uiteenlopend karakter samengevat.

In de eerste plaats omvat deze bedrijfsklasse verscheidene grote industriële bedrijven, waaronder enkele basisindustrieën, welke zowel uit het oogpunt van werkgelegenheid als voor de verdere uitbouw van het in ons land gevestigde industriële apparaat van grote betekenis zijn.

Daarnaast zijn in deze bedrijfsklasse vele ambachtsbedrijven gerangschikt, welke merendeels tot het kleinbedrijf kunnen worden gerekend. Deze bedrijven nemen niettemin een zeer belangrijke plaats in, aangezien zij een groot aantal personen een bestaan bieden en bovendien in het verleden is gebleken, dat deze ambachtsbedrijven vaak de kernen vormden, waaruit zich op den duur grote industriële bedrijven hebben ontwikkeld.

Tenslotte is er nog een grote tussengroep, waartoe o.a. een groot aantal gemengde bedrijven behoort, waarvan zeer moeilijk valt uit te maken of zij al of niet tot het ambacht moeten worden gerekend, temeer omdat bij de beroepstelling niet van het bedrijf, doch van de opgaven van de individuele daarin werkende personen wordt uitgegaan. Op grond van de uitkomsten van de beroepstelling kan de omvang van de hier onderscheiden groepen dan ook slechts globaal worden aangegeven. Dit geldt inzonderheid bij vergelijking met de cijfers voor 1930, toen in nog veel sterker mate dan thans de in ambachtsbedrijven werkende personen met die, werkzaam in het grootbedrijf van dezelfde aard, moesten worden samengenomen.

Een zeer belangrijk onderdeel van de metaalnijverheid vormt de metallurgische industrie (groepen 01 - 11 en 16) met ruim 18 000 arbeidskrachten, waarvan 13 000 in de ijzer- en staalindustrie en 5 000 in de non-ferro industrie.

Een nog groter aantal personen vond emplooi in de machine- en appendagefabrieken (37 600) en scheepswerven (36 000), tezamen 22% van het totaal dezer bedrijfsklasse.

Een vergelijking met het totaal van de overeenkomstige groepen in 1930 doet zien, dat de metallurgische industrie aan 6 600 meer personen werk verschaft

dan in 1930, de machine- en appendagefabrieken (incl. machineherstelplaatsen) aan 13 500 en de scheepswerven (incl. de scheepsschilders- en -schoonmaakbedrijven) aan 3 600 meer.

Ook de vliegtuigindustrie heeft in deze periode een hoge vlucht genomen. Hierbij waren in 1947 3 800 personen werkzaam tegen slechts 600 in 1930.

Van de overige tot de metaalnijverheid behorende bedrijfstgroepen verdienen hier nog speciale vermelding: de fabrieken van electrotechnische apparaten (2300), de gloeilampen- en radiobuizenindustrie (13 300), en de constructiewerkplaatsen (11 800), in welke bedrijven gezamenlijk ruim 14% van de in de metaalnijverheid werkzame personen een bestaan vindt.

Ook in deze bedrijfstgroepen heeft een belangrijke ontplooiing van de activiteit plaats gevonden. Zo in de constructiewerkplaatsen (voor de vergelijking met 1930 met inbegrip van de fabrieken voor stalen ramen en deuren) en de gloeilampen- en radiobuizenindustrie, in welke bedrijfstgroepen het aantal werkzame personen resp. met 7 100 of 116% en 5 200 of 64% is toegenomen.

Wil men een zelfde berekening maken voor de electrotechnische apparatenfabrieken, dan dient men hierbij, in verband met de in 1930 gevolgde classificatie, ook de herstelplaatsen voor electrotechnische machines en de electrotechnische installatiebedrijven te betrekken. Alsdan blijkt een toeneming met 11 800 personen of wel met 38%.

Een ander onderdeel van de metaalnijverheid, dat vergeleken met 1930 een zeer belangrijke uitbreiding heeft ondergaan, vormen de wagon- en carrosseriemakerijen, in welke bedrijven (met inbegrip van de rijtuigschildersbedrijven) het aantal arbeidskrachten bijna is verdrievoudigd (11 600 tegen 4 000 in 1930).

Tot het ambacht kunnen o.a. worden gerekend: de smederijen en loodgietersbedrijven (39 200), de auto- en rijwielreparatie-inrichtingen (37 900), de reeds genoemde electrotechnische installatie-inrichtingen (17 700) en de goud- en zilversmederijen (3 600), in welke bedrijfstgroepen tezamen ongeveer 30% der bij de metaalnijverheid betrokken personen werkzaam was. In 1930 zijn de auto- en rijwielreparatie-inrichtingen tezamen genomen met de automobielfabrieken en montagefabrieken en de fabrieken voor rijwielen en rijwielonderdelen, waarin thans gezamenlijk 42 300 personen zijn geteld tegen 17 000 in 1930.

Vermeldenswaard is nog de relatief grote toeneming van het aantal werkkrachten in de scheeps-, machine- en autosloperijen (van 420 tot 1 700), hetgeen wellicht verband houdt met de opruiming van tijdens de tweede wereldoorlog vernielde goederen van deze aard, alsmede met de veroudering in deze periode van het machine- en autopark en de geleidelijke vernieuwing daarvan na de oorlog.

Ten aanzien van de vrouwen zij nog opgemerkt, dat haar aantal in de metaalnijverheid als geheel van geringe omvang is en dat de vrouwenarbeid slechts in enkele bedrijfstgroepen (b.v. de gloeilampen- en radiobuizenindustrie en de capsulefabrieken) relatief van enige betekenis is. (Zie staat 12 j, blz. 45.)

De papiernijverheid

Van de grotere bedrijfstgroepen in deze klasse dienen enerzijds de papierfabrieken en strokartonfabrieken te worden genoemd met resp. 5 400 en 2 900 arbeidskrachten en daarnaast de papierverwerkende bedrijven nl. papierwarenfabrieken, kartonnage- en behangselpapierfabrieken met resp. 4 000, 4000 en 600 personen, alsmede de boekbinderijen met 6 700 personen.

Uit een vergelijking met de cijfers voor 1930 blijkt voor de papierfabrieken en strokartonfabrieken een teruggang met 14%. Daarentegen zijn in de bovengenoemde papierverwerkende industrieën gezamenlijk 2 700 personen meer geteld dan in 1930.

Staat 12 j. Personen werkzaam in de bedrijfsklasse metaalnijverheid, scheeps-, vliegtuig- en wagenbouw naar bedrijfstgroep en geslacht, 1930 en 1947

No 1947	Bedrijfstgroep	1930			1947			
		M.	V.	Totaal	M.	V.	Totaal	
01	Hoogovenbedrijven	932	23	955	2 504	109	2 613	
02	Tinfabrieken	63	6	69	332	18	350	
03	Zinkfabrieken	676	3	679	525	3	528	
04	Aluminiumfabrieken	-	-	-	-	-	-	
05	Staalfabrieken	-	-	-	761	5	766	
06	Staalwalsbedrijven	-	-	-	1 688	11	1 699	
07	Wals-, persbedr. (non-ferro)	608	29	637	1 006	30	1 036	
08+09	IJzer-, staal- en metaal- gieterijen	8 824	70	8 894	10 496	140	10 636	
10	Lettergieterijen	263	5	268	334	25	359	
11	Metaalsmelterijen	-	-	-	114	5	119	
12	Capsulefabrieken	262	341	603	270	210	480	
13+70	Ketting- en ankerfabr., smederijen, lasinr. e.d. ..	27 794	125	27 919 ¹⁾	19 806	207	20 013	
14	Metaalwarenfabrieken	5 434	400	5 834	7 812	560	8 372	
15	Emaillwarenfabrieken	1 809	175	1 984	2 094	112	2 206	
16	Onttinningsbedrijven	8	-	8	33	1	34	
17	Galvaniseer-, moffelinr. enz.	1 178	22	1 200	2 409	69	2 478	
18	Draadtrekkerijen	724	99	823	1 216	80	1 296	
19	Schroefbouten- en klinkna- gelfabr.	1 361	109	1 470	1 180	65	1 245	
20	Fabr. v. ijzeren en stalen buizen	246	4	250	641	20	661	
21	Electr. draad- en kabelfabr.	1 344	411	1 755	1 994	197	2 191	
22	Fabr. v. staal draadkabels ..	90	-	90	172	3	175	
23	Draadwarenfabrieken	698	28	726	1 570	94	1 664	
24	Blikwarenfabrieken	2 596	563	3 159	3 284	267	3 551	
25	Fabr. v. plaatijzeren en -stalen artikelen	-	-	-	2)	1 500	70	1 570
26+27	Gereedschapmak., ijzer-, staalw.fabr., gereedschap- slijperijen	2 379	115	2 494 ³⁾	6 182	380	6 562	
28	Stempelfabr. en graveerinr.	330	20	350	440	11	451	
29	Wapen- en munitiefabr.	2 049	97	2 146	469	5	474	
30	Naalden- en speldenfabr. ..	55	22	77	112	27	139	
31	Fabr. v. ijzeren en stalen meubelen	266	3	269	2 545	77	2 622	
32	Brandkastenfabrieken	459	17	476	415	14	429	
33	Fabr. v. haarden e.a. verwar- mingstoestellen	1 067	25	1 092	2 399	90	2 489	
34+37	Fabr. v. plaatradiatoren e.d., ketelmakerijen, -bikkerijen	2 772	3	2 775 ⁴⁾	3 382	55	3 437	
35+36	Constructiewerkpl., fabr. v. stalen ramen en deuren	5 945	194	6 139	12 876	322	13 198	

Voor noten zie blz. 46

Staat 12 j. (vervolg)

No 1947	Bedrijfsgroep	1930			1947		
		M.	V.	Totaal	M.	V.	Totaal
38+39+	Machinefabr., -herstelpl..						
40+63	appendagefabr., herstelpl. v. kantoor- en naaimachines	29 159	643	29 802	41 929	1 367	43 296
41+44	Scheepswerven, -schilders- bedr.	34 381	226	34 607	37 611	547	38 158
43	Mast- en blokmakerijen ...	159	1	160	133	1	134
46	Scheeps-, machine-, auto- sloperijen	419	1	420	1 707	18	1 725
47+48+	Automobielfabr., -montage- inr., rijwielabr., fabr.						
49+50+	v. rijwielonderd., rijwiel- rep. inr.	16 863	184	17 047	41 732	579	42 311
52	Spoor- en tramwegwerkpl. .	6 774	5	6 779	6 714	23	6 737
53+55	Wagon- en carosseriefabr., rijtuigschildersbedr.	4 047	39	4 086	11 348	280	11 628
54	Wagenmakerijen	3 675	21	3 696	2 474	19	2 493
56	Kinderwagenfabrieken	226	33	259	755	62	817
57	Vliegtuigfabrieken	583	13	596	3 696	64	3 760
58	Gloeilampen-, radiobuizen- fabrieken	5 156	2 986	8 142	10 603	2 719	13 322
59+60+	Electrotechn. app. fabr., herstelpl. v. electrotechn. machines, electrotechn. in- stall. inrichtingen	26 965	4 347	31 312 ⁵⁾	39 619	3 489	43 108
61	Gas- en watermeterfabr. ..	930	18	948 ⁶⁾	899	18	917
62	Instrumentenfabr., -maker..	2 172	205	2 377	3 171	212	3 383
64	Muziekinstrumentenfabr., -makerijen	1 110	42	1 152	1 334	20	1 354
65+66	Klokken-, uurwerkfabr., hor- logemakerijen	2 589	16	2 605	3 340	34	3 374
67	Goud- en zilversmederijen.	2 620	239	2 859	3 385	236	3 621
69	Loodgieterijen. enz.	17 258	175	17 433	19 125	431	19 556
	Totaal	225 318	12 103	237 421	320 136	13 401	333 537

- 1) Incl. kachelpijpenfabrieken en plaatwellerijen.
- 2) Geen cijfers beschikbaar.
- 3) Incl. melkbussen- en transportkannenfabrieken.
- 4) Incl. tankfabrieken en ijzeren vatenfabrieken.
- 5) Excl. electriciteitsmeterfabrieken.
- 6) Incl. electriciteitsmeterfabrieken.

Voorts zij hier nog opgemerkt, dat een relatief groot aantal vrouwelijke arbeidskrachten is aangetroffen bij de papierwarenindustrie (1 100), de karton- nagefabrieken (1 560) en de boekbinderijen (1 570) resp. ca 28, 39 en 24% van alle in elk dezer bedrijfstgroepen werkende personen.

Staat 12k. Personen werkzaam in de bedrijfsklasse papiernijverheid naar be-
drijfstgroep en geslacht, 1930 en 1947

No 1947	Bedrijfsgroep	1930			1947		
		M.	V.	Totaal	M.	V.	Totaal
01	Houtslijpfabrieken	64	-	64	91	1	92
02	Houtcellulosefabrieken	138	-	138	159	-	159
03	Strocellulosefabrieken	82	5	87	142	2	144
04	Papierfabrieken	5 671	922	6 593	4 986	367	5 353
05	Strokkartonfabrieken	2 987	19	3 006	2 860	31	2 891
06+07	Papierwaren- en behangselpapier- fabrieken	1 663	790	2 453	3 328	1 235	4 563
08	Kartonnagefabrieken	1 424	2 042	3 466	2 461	1 561	4 022
09	Boekbinderijen	4 564	900	5 464	5 080	1 574	6 654
	Totaal	16 593	4 678	21 271	19 107	4 771	23 878

Textielnijverheid

Rond 33 000 personen of 39% van alle arbeidskrachten in deze bedrijfsklasse zijn geteld in de katoen- en linnennijverheid, 17 300 of 20% in de wolnijverheid, 11 200 of 13% in de tricotagefabrieken en -breierijen en 9 300 of 11% in de kunstga-
renspinnerijen en kunstzijdeweaverijen.

Voorts kunnen in volgorde van het aantal daarin werkzame personen nog worden genoemd: de tapijt- en mattenweaverijen (3 100), vlasserijen (2 900), touwfabrie-
ken (2 100) en jutennijverheid (1 150).

Een vergelijking met 1930 levert voor de onderscheiden bedrijfstgroepen een zeer
verschillend beeld op.

In de wolnijverheid bleken in 1947 ruim 5 000 personen meer werkzaam te zijn
dan in 1930 en in de tricotagefabrieken en -breierijen 3 200.

Een belangrijk groter aantal personen dan in 1930 is ook geteld in de spoele-
rijen, twijnerijen en naalgarenfabrieken (1 200 tegen 400) en de reeds vermelde
vlasserijen (2 900 tegen 1 500).

In de katoen- en linnennijverheid zijn daarentegen 10 800 personen minder ge-
teld dan in 1930. Ook het aantal arbeidskrachten in de jutennijverheid en de
touwfabrieken was t.o.v. 1930 verminderd en wel met resp. 1 800 en 700 personen.

Reeds eerder is gewezen op het belang van de vrouwenarbeid in deze bedrijfs-
klasse. In dit verband kunnen hier o.a. de tricotagefabrieken en -breierijen wor-
den genoemd, waarin het aantal vrouwen (7 300) zelfs 65% van alle bij deze be-
drijfstgroep betrokken personen uitmaakte.

In de katoen- en linnennijverheid en de wolnijverheid waren resp. 7 400 en
3 700 vrouwen werkzaam d.i. ruim 20% van het totaal van elk dezer bedrijfstgroe-
pen en tezamen rond 50% van het aantal in de textielnijverheid werkzame vrou-
wen. (Zie staat 12 l., blz. 48).

Gas-, electr.- en waterleidingbedrijven

Bij de beroepstelling van 1947 is voor de eerste maal getracht een onderscheid
te maken tussen de personen, werkende in de productie- en die in de distributie-
bedrijven, resp. de desbetreffende afdelingen van gecombineerde productie- en
distributiebedrijven.

Staat 12 l. Personen werkzaam in de bedrijfsklasse textielnijverheid, naar bedrijfsgroep en geslacht, 1930 en 1947

No 1947	Bedrijfsgroep	1930			1947		
		M.	V.	Totaal	M.	V.	Totaal
01	Vlasserijen	1 378	112	1 490	2 759	152	2 911
02	Kapok- en wattenfabrieken ...	360	94	454	353	119	472
03	Poetskatoenfabrieken	238	101	339	306	51	357
04+05	Spoelerijen, twijnerijen, naaigarenfabrieken	116	278	394	504	693	1 197
06	Wolwasserijen	90	9	99	233	12	245
07	Wolververijen	217	9	226	731	38	769
08	Wolspinnerijen, sajefabr. ...	2 679	1 135	3 814	4 791	1 352	6 143
09	Wolweverijen	5 553	1 714	7 267	6 434	1 914	8 348
10	Wollen deken- en viltfabr. ..	745	123	868	1 442	349	1 791
11	Tricotagefabr. en -breierijen	1 990	6 028	8 018	3 963	7 274	11 237
12	Katoenververijen	1 133	66	1 199	1 093	87	1 180
13	Katoenspinnerijen	4 901	3 385	8 286	6 016	2 447	8 463
14	Katoen-, linnenweverijen ...	22 692	8 361	31 053	16 204	4 476	20 680
15	Katoen-, linnenblekerijen ...	1 648	474	2 122	1 204	255	1 459
16	Katoendrukkerijen	1 231	78	1 309	1 264	131	1 395
17	Kunstgarensponnerijen	3 989	4 769	8 758	6 777	869	7 646
18	Kunstzijdeweveverijen				1 213	395	1 608
19	Vlasspinnerijen	47	70	117	130	85	215
20	Jutespinnerijen	341	389	730	220	208	428
21	Juteweveverijen	1 636	544	2 180	665	52	717
22	Touwfabrieken	2 215	600	2 815	1 889	209	2 098
23	Nettenfabrieken	535	475	1 010	549	68	617
24	Tapijt-, mattenweverijen	2 742	397	3 139	2 675	415	3 090
25	Fluweel-, trijpfabr. e.d. ...	324	102	426	449	122	571
26	Vitrageweveverijen	25	13	38	21	9	30
27	Kantfabrieken	210	206	416	104	115	219
28	Band-, veter-, koordfabrieken	720	476	1 196	999	425	1 424
29	Passementfabrieken	203	148	351	195	174	369
30	Plantenvezel- en dierlijk- haarbewerkingsinr.	143	38	181	265	37	302
	Totaal	58 101	30 194	88 295	63 448	22 533	85 981

Van het totaal aantal van 30 100 personen werkzaam in deze bedrijfsklasse, waren 9 600 werkzaam in de productiebedrijven van gas, electriciteit en water. De overige 20 500 of ongeveer 2/3 van het totaal dezer klasse waren betrokken bij de distributiebedrijven van gas, electriciteit en water. Een splitsing van laatstgenoemd aantal afzonderlijk over gas, electriciteit en water is niet mogelijk geweest. Vandaar dat een vergelijking met 1930 slechts ten aanzien van het totaal der bovengenoemde openbare nutsbedrijven kon worden getroffen, hetgeen reeds hierboven is geschied bij de bespreking der bedrijfsklassen.

Hier zij voorts nog de in 1947 nieuw gevormde groep warmtevoorzieningsbedrijven (26 personen) vermeld, welke zich nog in het eerste ontwikkelingsstadium bevindt.

Voedings- en genotmiddelenbedrijven

Ook in dit onderdeel van de nijverheid zijn enerzijds bedrijven samengevat, welke zich toeleggen op fabriekmatige productie en anderzijds de ambachtsbedrijven. Zoals reeds eerder is opgemerkt, is het niet mogelijk aan de hand van de uitkomsten van de beroepstelling de personeelsbezetting van elk dezer categorieën zuiver vast te stellen.

Bij de beschouwing van de cijfers voor de verschillende bedrijfsgroepen valt de dominerende positie van de broodfabrieken, brood- en banketbakkerijen en biscuit- en koekfabrieken op. In deze bedrijven vonden in 1947 69 600 arbeidskrachten emplot of wel 40% van alle in deze bedrijfsklasse werkzame personen.

In de olie- en margarinefabrieken en de fabrieken van boter, kaas en gecondenseerde melk waren 17 700 personen werkzaam of 10% van het totaal.

Voorts kunnen in volgorde van het aantal daarin werkzame personen nog de volgende belangrijke groepen van bedrijven worden genoemd: de tabaks-, sigaren- en sigarettenindustrie (18 200), de meelfabrieken, graanmalerijen en -dorserijen en de gort- en rijstpellerijen (13 500), de cacao-, chocolade- en suikerwerkfabrieken (11 200), de distilleerderijen, likeurstokerijen, bierbrouwerijen, limonade- en mineraalwaterfabrieken (10 200), de conservenfabrieken en inmakerijen (7 400) en de exportslachterijen, vleeswarenfabrieken en slachterijen (6 100).

Ten opzichte van 1930 blijkt in 1947 een belangrijk kleiner aantal arbeidskrachten werkzaam in de tabaks-, sigaren- en sigarettenindustrie (18 200 tegen 32 000), in de fabrieken voor de fabricage van olie en margarine (4 300 tegen 7 700) en voor boter, kaas en gecondenseerde melk (13 400 tegen 19 600).

Deze teruggang is ten dele opgevangen door een groter aantal werkkrachten in broodfabrieken, brood- en banketbakkerijen, biscuit- en koekfabrieken, consumptie-ijsfabrieken, en bedrijven voor de fabricage van bakkersartikelen (72 000 tegen 64 000 in 1930), in de conservenindustrie en inmakerijen (7 400 tegen 2800) en in de distilleerderijen, bierbrouwerijen, limonade- en mineraalwaterfabrieken (10 200 tegen 8 300). Belangrijk hoger was ook het cijfer voor de visbewerkingbedrijven (3 000 tegen 1 670).

Van de overige bedrijfsgroepen zijn geen noemenswaardige veranderingen te vermelden.

Wat de vrouwenarbeid (10% van het totaal in deze bedrijfsklasse) betreft, zij nog vermeld, dat deze vooral een belangrijke plaats inneemt in de fabrieken ter vervaardiging van puddingpoeder, vermicelli en macaroni (40%), de cacao-, chocolade-, suikerwerk-, biscuit- en koekfabrieken (33%), de koffiebranderijen (27%), de tabaks-, sigaren- en sigarettenfabrieken (21%) en de groenten- en vruchtenconservenfabrieken (18%). (Zie staat 12m., blz. 50.)

Landbouw

Van het totaal aantal bij het agrarisch bedrijf betrokken personen vonden er 595 000 of ruim 80% een bestaan in de akkerbouw- en veehouderijbedrijven. Ten opzichte van 1930, toen in deze groep 549 400 werkers zijn geteld, betekent dit een vermeerdering van 8%. Deze cijfers verdienen echter nog een nadere toelichting.

Tot deze 595 000 in akkerbouw en veehouderij werkzame personen behoren 161 000 vrouwen of 95% van alle in de landbouw werkzame vrouwen en van deze 161 000 vrouwen zijn er 78 000 als in het bedrijf van het gezinshoofd medewerkende echtgenoten en 58 000 als medewerkende dochters geteld.

Het is zeer waarschijnlijk, dat de ditmaal meer rechtstreeks op deze medewerking in eigen bedrijf gerichte vraagstelling voor een belangrijk deel heeft bij-

Staat 12m. Personen werkzaam in de bedrijfsklasse voedings- en genotmiddelenbedrijven naar bedrijfsgroep en geslacht, 1930 en 1947

No 1947	Bedrijfsgroep	1930			1947		
		M.	V.	Totaal	M.	V.	Totaal
01	Graandorserijen	1 786	18	1 804	1 889	31	1 920
02+03	Graanmalerijen, meelfabr..	10 362	227	10 589	10 062	423	10 485
04	Gort- en rijstpellerijen .	1 073	126	1 199	998	128	1 126
05	Puddingpoederfabrieken ...	200	190	390	545	435	980
06	Vermicelli- en macaronifabr.	114	69	183	319	148	467
07	Broodfabr. en -bakkerijen.	48 323	1 641	49 964	52 101	1 267	53 368
08+09	Banketbakkerijen, consump- tie-ijsfabrieken	8 718	578	9 296	11 302	301	11 603
10	Koksbedr., kokerijen	784	132	916	252	83	335
11	Biscuit- en koekfabrieken.	2 661	2 239	4 900	4 010	1 924	5 934
12	Fabr. v. bakkersart.	252	28	280	870	169	1 039
13	Aardappelmeelfabrieken ...	1 389	30	1 419	1 799	123	1 922
14	Stijfsel-fabrieken	700	32	732	602	57	659
15	Glucose- en stroopfabr. ..	304	9	313	245	16	261
16	Beetwortelsuikerfabr.	1 819	45	1 864	2 047	51	2 098
17	Suikerraffinaderijen	1 354	30	1 384	1 234	25	1 259
18	Suikerwerkfabrieken	2 436	1 433	3 869	2 506	1 280	3 786
19	Cacao- en choc.fabr.	4 386	3 677	8 063	4 647	2 698	7 345
20	Cacao-extractiefabr.	79	2	81	67	2	69
21+24	Boter- en kaasfabr., fabr. v. gecondens. melk	18 797	760	19 557	12 720	686	13 406
25	Oliefabrieken	4 285	132	4 417	2 854	179	3 033
26	Margarinefabrieken	2 353	934	3 287	936	285	1 221
27	Vetsmelterijen	504	29	533	281	28	309
28	Slachthuizen	1 342	40	1 382	1 352	44	1 396
29	Darmenbewerkerijen	401	121	522	427	94	521
30+31	Exportslachterijen, vlees- warenfabr., slachterijen ..	5 085	235	5 320	5 708	383	6 091
32	Destructiebedrijven				297	17	314
34	Visbewerkingsinrichtingen.	1 500	169	1 669	2 861	168	3 029
35	Inmakerijen v. groenten ..	393	114	507	1 315	398	1 713
36	Groenten- vruchtencons.fabr.	1 573	722	2 295	4 682	1 010	5 692
37	Gist- en spiritusfabr. ...	1 474	34	1 508	1 275	74	1 349
38	Distill...likeurstokerijen.	2 439	306	2 745	2 603	413	3 016
39	Bierbrouwerijen	4 219	117	4 336	4 514	230	4 744
40	Lim.-, mineraalw.fabr.	1 154	103	1 257	2 234	182	2 416
41	Ruwijfsfabrieken	431	11	442	341	7	348
42	Tabaksfabrieken	1 969	1 038	3 007	1 469	582	2 051
43	Sigarenfabrieken	22 028	4 094	26 122	12 104	2 327	14 431
44	Sigarettenfabrieken	1 070	1 690	2 760	819	932	1 751
45	Koffiebranderijen	1 628	1 049	2 677	1 647	615	2 262
46	Koffiestroopfabrieken	151	11	162	119	13	132
47	Azijnfabrieken	259	25	284	343	43	386
48	Mosterd- en specerijfabr..	225	38	263	318	55	373
49	Zoutziederijen	323	6	329	171	3	174
	Totaal	160 343	22 284	182 627	156 885	17 929	174 814

gedragen tot het feit, dat in dit onderdeel van de landbouw in 1947 ruim 53 000 vrouwen meer zijn geteld dan in 1930 en dat aan deze factor mede de toeneming van het hierboven genoemde totaal aantal personen in de akkerbouw en veehouderij van 549 000 tot 595 000 moet worden toegeschreven.

Een juistere basis voor de personeelsbezetting in deze bedrijfsgroep wordt dan ook verkregen door vergelijking van het aantal mannen; nl. 434 000 in 1947 tegen 442 000 in 1930. Bij deze cijfers dient men echter weer te bedenken, dat in 1947 de tijdelijk niet-werkenden niet zijn inbegrepen en dat van 24 000 tijdelijk niet-werkenden in de klasse landbouw, naar rato berekend \pm 18 000 tot de akkerbouw en veehouderij zullen behoren, zodat per saldo het aantal in 1947 bij de akkerbouw en veehouderij betrokken personen \pm 10 000 hoger zal zijn geweest dan in 1930. Ten opzichte van het totaal van deze groep betekent dit echter slechts een toeneming van rond 2%, welke dus belangrijk achterblijft bij de toeneming van de totale beroepsbevolking in deze periode van 22%.

Van veel belang voor ons land, mede in verband met de exportmogelijkheden, is de groenten- en ooftteelt. Deze tak van bedrijvigheid, waarin het aantal werkenden t.o.v. de totale werkgelegenheid in de agrarische sector nog geen 10% bedraagt, heeft o.a. door een verdere intensivering van het bodemgebruik en door de verbouw van kwaliteitsproducten, welke veel verzorging eisen, een relatief veel belangrijker uitbreiding ondergaan dan de landbouw als geheel. In genoemde bedrijfsgroep is het aantal arbeidskrachten nl. toegenomen van 50 300 tot 69 400 of met 38% tegen 15% in de gehele agrarische sector.

Ook het aantal vrouwelijke arbeidskrachten in de groenten- en ooftteelt geeft een belangrijke toeneming te zien (van 1 300 tot 6 400).

In het bijzonder zij hier nog de bloembollencultuur vermeld, welke een belangrijke bijdrage levert voor de versterking van de deviezenpositie van ons land en waarbij in totaal slechts 10 000 personen waren betrokken tegen 11 200 in 1930, terwijl ook in de bedrijfsgroep boomkwekerijen een geringer aantal personen werkzaam was (5 100 tegen 5 400).

Voorts is een groter aantal dan in 1930 geteld in de zaadteelt (1 100 tegen 400), de bosbouw (6 300 tegen 4 400) en de bloemisterijen en tuinierderijen (20 300 tegen 16 200).

Bij de ontginningen waren in 1947 ca 26 000 personen werkzaam tegen slechts 1900 in 1930. Deze opmerkelijke vermeerdering kan voor een deel worden verklaard uit het feit, dat in 1947 een groot aantal D.U.W.-arbeiders bij ontginningswerkzaamheden was ingeschakeld (8 300).

Staat 12n. Personen werkzaam in de bedrijfsklasse landbouw naar bedrijfsgroepen en geslacht, 1930 en 1947

No 1947	Bedrijfsgroep	1930			1947		
		M.	V.	Totaal	M.	V.	Totaal
01	Akkerbouw, veehouderij .	441 774	107 592	549 366	434 320	160 859	595 179
02	Groenten- en ooftteelt..	49 050	1 277	50 327	63 082	6 364	69 446
03	Boomkwekerijen	5 376	61	5 437	4 929	138	5 067
04	Bloemisterijen, tuinier- derijen	15 988	195	16 183	19 726	583	20 309
05	Bloembollencultuur	11 094	138	11 232	9 806	281	10 087
06	Zaadteelt	370	8	378	1 044	37	1 081
07	Bosbouw	4 370	11	4 381	6 147	115	6 262
08	Ontginningen	1 871	36	1 907	25 985	213	26 198
	Totaal	529 893	109 318	639 211	565 039	168 593	733 632

Visserij en jacht

Van de beide in deze klasse samengevatte bedrijfsgroepen is de jacht van zeer weinig betekenis. De visserij, welke van ouds in ons land een belangrijke plaats heeft ingenomen, blijkt bij een vergelijking met de cijfers voor 1930 aan betekenis te hebben verloren.

Voor de zee- en kustvisserij heeft sterk aan betekenis ingeboet. In 1947 waren in deze bedrijfspgroep nl. slechts 6 500 personen werkzaam tegen 12 100 in 1930. Ongetwijfeld heeft hierbij de inpoldering van de voormalige Zuiderzee een rol gespeeld. Deze teruggang is slechts ten dele goedgemaakt door een toeneming van het aantal personen, dat een bestaan vindt in de zoetwatervisserij (van 2400 tot 4 100).

Ook het aantal bij de oester- en mosselteelt betrokken personen is sinds 1930 teruggelopen (van 1 240 tot 960).

Staat 120. Personen werkzaam in de bedrijfsklasse visserij en jacht naar bedrijfspgroep en geslacht, 1930 en 1947

No 1947	Bedrijfspgroep	1930			1947		
		M.	V.	Totaal	M.	V.	Totaal
01	Zee- en kustvisserij	11 810	290	12 100	6 207	311	6 518
02	Zoetwatervisserij	2 440	6	2 446	4 116	10	4 126
03	Oester- en mosselteelt	1 190	51	1 241	932	28	960
04	Overige visteelt	28	1	29	58	2	60
05	Jacht	348	-	348	153	5	158
	Totaal	15 816	348	16 164	11 466	356	11 822

Winkels

Aan de bespreking van de op dit onderdeel betrekking hebbende cijfers dient een opmerking van algemene aard vooraf te gaan.

In de verschillende tot deze bedrijfsklasse behorende bedrijfsgroepen zijn alleen de rechtstreeks bij het eigenlijke winkelbedrijf betrokken personen geteld; in broodwinkels verbonden aan een bakkerij dus alleen de winkeljuffrouw, de regelmatig in de winkel medewerkende echtgenote, enz. Het bedrijfshoofd van dit gecombineerde bedrijf, dat voornamelijk in de bakkerij werkzaam zal zijn, is gerekend tot de personen werkzaam in bakkerijen (klasse 17, groep 07).

Hetzelfde geldt b.v. voor winkels in electrotechnische artikelen. Hiertoe behoren wederom alleen de in de winkel werkzame personen. Indien de man overwegend in de werkplaats bezig is en buitenshuis monteurswerkzaamheden verricht, is deze gerekend tot het personeel werkzaam in electrotechnische installatie-inrichtingen (klasse 11, groep 68).

In de totale personeelsbezetting van het winkelapparaat neemt die in de levensmiddelenbranche, incl. wijnen en gedistilleerd (groepen 32-42 en 46), een zeer belangrijke plaats in. In 1947 waren hierin 138 000 personen werkzaam, d.i. 55% van het totaal aantal personen, dat bij het winkelbedrijf was betrokken. Van genoemde 138 000 arbeidskrachten zijn er 60 700 aangetroffen in de winkels voor kruideniers- en grutterswaren, 25 200 in slagerijen, 16 900 in groenten- en fruitzaken en 12 800 in broodwinkels.

Op 31 Mei 1947 waren in de levensmiddelenbranche 23 800 personen meer werkzaam dan in 1930 d.i. dus een toeneming van 20,9%. De uitbreiding van de personeelsbezetting van dit onderdeel van het distributie-apparaat, hetwelk voorziet in de

dagelijkse levensbehoeften van de bevolking, heeft dus vrijwel gelijk tredgehouden met de toeneming van het inwonertal van ons land in deze periode (21,3%). Daarmee heeft de bezetting van de levensmiddelenbranche dus een aanzienlijk grotere uitbreiding ondergaan dan die van het winkelbedrijf als geheel (12%). Het aantal vrouwen in de levensmiddelenwinkels is zelfs welhaast verdubbeld (69 500 in 1947 tegen 35 500 in 1930).

Voor de onderscheiden soorten winkels in dit onderdeel van het winkelbedrijf is de vermeerdering evenwel lang niet gelijk geweest. Zo is het aantal arbeidskrachten in broodwinkels meer dan verdubbeld (12 800 tegen 5 200 in 1930), terwijl in de slagerswinkels in 1947 ca 7 500 personen minder werkzaam waren dan in 1930. Ongetwijfeld dient laatstgenoemde en wel zeer grote afwijking mede te worden toegeschreven aan de in 1947 nog bestaande vleesdistributie, waardoor in de slagerswinkels met een minimum aan personeel kon worden volstaan.

Bijna 41 000 personen of ca 16% van de in winkels werkzame personen vond een bestaan in de manufacturen-, kleding- en schoenwinkels (groepen 17-22). In deze zaken was het totaal aantal arbeidskrachten ongeveer 3 300 personen lager dan in 1930.

Bijzondere vermelding verdient nog de bedrijfspgroep warenhuizen, waarin in 1947 8 500 werkkrachten zijn geteld, d.i. slechts 3% van het totaal aantal in het winkelbedrijf werkzame personen. Dit cijfer geeft uiteraard geen beeld van de totale betekenis van het grootwinkelbedrijf, hetgeen in het kader van een beroepstelling ook vrijwel is uitgesloten. Het personeel in de mede tot deze categorie te rekenen winkels van de grote filiaalbedrijven is dan ook bij de beroepstelling naar gelang de aard der winkels in de cijfers voor de desbetreffende bedrijfspgroepen begrepen.

Voor 1930 zijn geen cijfers voor de warenhuizen bekend, aangezien deze zaken in genoemd jaar in één groep zijn gerangschikt met de winkels voor huishoudelijke artikelen, ijzerwaren, aardewerk en galanterieën. Tezamen zijn in deze winkels in 1947 23 000 personen geteld tegen 24 000 in 1930.

Zoals in deze paragraaf reeds is opgemerkt, is het aantal in winkels werkzame vrouwen belangrijk hoger dan in 1930.

Reeds is gewezen op de toeneming van de vrouwenarbeid in de levensmiddelenwinkels. Meer dan verdubbeld is het aantal vrouwelijke arbeidskrachten in winkels voor boeken en schrijfbehoeften (4 200 tegen 2 000), schoenwinkels (4 000 tegen 1 800), winkels voor schilderijen, lijsten, kunstartikelen en artikelen voor woninginrichting (tezamen 3 000 tegen 1 500), drogisterijen (2 700 tegen 1 200), winkels voor electrotechnische artikelen en rijwielen (tezamen 2 300 tegen 700), bloemenwinkels (1 600 tegen 400), winkels voor uurwerken, goud, zilver en edelstenen (tezamen 1 400 tegen 600) en enkele kleinere bedrijfspgroepen. In totaal blijken in de hier genoemde winkels rond 11 000 vrouwen meer werkzaam te zijn dan in 1930, hetgeen echter in hoofdzaak moet worden toegeschreven aan de omstandigheid, dat ten gevolge van de veranderde vraagstelling in 1947 de medewerkende echtgenoten vollediger zijn geteld dan in 1930. (Zie staat 12p, blz. 54).

Overige handel

Ook in deze bedrijfsklasse, welke alle handelsbedrijven omvat, welke niet tot de detailhandel in winkels kunnen worden gerekend, neemt de handel in voedingsmiddelen (groepen 37, 40-51 en 54) met 64 700 personen of 27% van het totaal van deze bedrijfsklasse een zeer belangrijke plaats in.

Tot de bedrijfspgroepen, c.q. combinaties van bedrijfspgroepen van overeenkomstig karakter, in deze klasse met meer dan 10 000 arbeidskrachten behoren, weer vermeld in volgorde van het aantal daarin werkzame personen: de brandstoffen-

Staat 12p. Personen werkzaam in de bedrijfsklasse winkels naar bedrijfsgroep en geslacht, 1930 en 1947

No 1947	Bedrijfsgroep	1930			1947		
		M.	V.	Totaal	M.	V.	Totaal
01+02+	Warenhuizen, huish. art.,						
03+04+	aardew., speelgoederen,						
15+23	schoonmaakart., lederwaren	12 127	11 991	24 118	10 030	13 330	23 360
05	Boeken, schrijfbehoeften.	3 331	2 021	5 352	4 059	4 201	8 260
06+07+	Postzegels, religieuze art.,						
08+47+	feestart., waterstokerijen						
49	en n.e.g. art.	4 243	2 964	7 207	979	602	1 581
09	Foto-artikelen	280	229	509	149	493	642
10	Art. voor woningnr.	3 770	1 186	4 956	3 974	2 003	5 977
11+12+	Schilderijen, lijsten,						
13	kunstnijverheidsart.	751	307	1 058	953	957	1 930
14	Drogisterijen	2 783	1 187	3 970	3 007	2 727	5 734
16	Parfumerieën	192	379	571	227	598	825
17+18+	Manufact., dames- en he-						
19+20	renconf., herenmode-art.,						
	pelterijen	17 733	20 525	38 258	13 952	19 133	33 085
21	Dameshoeden	318	1 168	1 486	228	1 058	1 286
22	Schoenen	2 555	1 774	4 329	2 430	3 996	6 426
24	Electrotechn. art.	1 409	475	1 884	1 240	1 515	2 755
25	Rijwielen	1 284	210	1 494	841	789	1 630
26	Muziekinstrumenten	945	209	1 154	554	216	770
27	Art. voor kantoorinr.	171	54	225	117	63	180
28	Naaimachines	455	291	746	132	139	271
29	Opt.- en medische art.	218	113	331	191	203	394
30+31	Uurwerken, goud, edelstenen	811	614	1 425	757	1 357	2 114
32	Brood	764	4 442	5 206	405	12 401	12 806
33	Banket, chocolade	598	3 484	4 082	520	5 383	5 903
34+35+	Kruidenierswaren, koffie,						
+36	thee, grutterswaren	27 663	19 815	47 478	29 018	31 672	60 690
37	Zuivelproducten	6 573	2 228	8 801	5 129	5 574	10 703
38	Groenten, fruit	9 302	2 154	11 456	10 062	6 857	16 919
39	Slagerijen	30 586	2 130	32 716	19 631	5 613	25 244
40	Wild, gevogelte	120	27	147	656	108	774
41	Vis	1 866	443	2 309	2 078	1 152	3 230
42	Wijnen, gedistilleerd	1 527	451	1 978	1 081	653	1 734
43	Sigaren	5 043	3 217	8 260	4 926	5 055	9 981
44	Bloemen	1 545	439	1 984	2 798	1 602	4 400
45	Levende dieren	162	44	206	273	132	405
46	Snoepgoed	198	338	536	16	46	62
48	Uitdragerijen	428	82	510	383	220	603
	Totaal	139 751	84 991	224 742	120 816	129 858	250 674

handel (16 900), de uitgeversbedrijven, nieuwsbureau's en reclame- en advertentiebureau's (15 400), de handel in granen, zaden en veevoeder (13 700), de handel in machinerieën, ijzerwaren, electrotechnische- en sanitaire artikelen (12 300) en de handel in textiel en vloerbedekking (10 300). In de overige bedrijfsgroepen is een aanzienlijk kleiner aantal personen werkzaam.

Een vergelijking met de overeenkomstige cijfers voor de afzonderlijke branches in 1930 is niet mogelijk, aangezien toen de gehele groot- en tussenhandel en de detailhandel (niet in winkels) in één groep zijn tezamen gevat.

Staat 12q. Personen werkzaam in de bedrijfsklasse overige handel naar bedrijfsgroep en geslacht, 1930 en 1947

No 1947	Bedrijfsgroep	1930			1947		
		M.	V.	Totaal	M.	V.	Totaal
01+61	Groothandel, tussenhand-						
+63+64	del, detailhandel (voor						
	zover niet in winkels)	172 117	16 101	188 218 ¹⁾	187 584	20 259	207 843
62+74	Markthandel, markt- veiling-, tentoonst.						
	wezen	3 824	425	4 249	5 908	609	6 517
65	Uitgeversbedrijven	6 144	1 931	8 075	10 607	3 324	13 931
66	Nieuwsbureau's	218	86	304	295	124	419
67+68	Reclame-, advertentie- bemidd.bureau's	2 242	795	3 037	2 871	912	3 783
69+70	Woningbureau's, exploi- tatie van en handel in						
	onroerende goederen ..	2 370	367	2 737 ²⁾	6 142	917	7 059
71+72+	Verhuurinr. n.e.g., film-						
73+	verh.kant., expl.v. weeg-						
42+13+	br. verh.inr. v. hand-						
14+16	wagens en boten, stal-						
	ling v.wagens en paar-						
	den	1 083	186	1 269	1 296	294	1 590
	Totaal	187 998	19 891	207 889	214 703	26 439	241 142

1) Incl. haarschoonmakerijen.

2) Excl. begraafplaatsen en crematoria.

Verkeer

Bij deze klasse laat zich in de eerste plaats een drietal combinaties van bedrijfsgroepen onderscheiden, nl. het verkeer te land (groepen 02-09, 11-13 en 15-18) met 103 800, het verkeer te water (groepen 10, 14 en 19-30) met 83 300 en de luchtvaart (01) met 3 900 personen. Ook het personeel van de verschillende met het verkeer te land en te water samenhangende bedrijven is in deze cijfers begrepen.

Een geheel zuivere vergelijking met 1930 is voor het verkeer te land niet mogelijk. Voor de afzonderlijke daartoe behorende bedrijfsgroepen kan evenwel worden opgemerkt, dat de desbetreffende cijfers in vele gevallen belangrijk van die voor 1930 afwijken. Zo waren bij de spoorwegen maar 34 000 personen werkzaam tegen 37 000 in 1930; bij de tramwegen 8 900 tegen 14 000, welke teruggang

slechts ten dele is goedge maakt door de toeneming van het aantal personen werkzaam bij de autobusdiensten (van 3 100 tot 7 600).

De lagere cijfers voor 1947 dienen voornamelijk te worden toegeschreven aan de toen nog niet op peil gebrachte omvang van het wagen- en autopark der vervoersdiensten, terwijl bij de teruggang van het aantal bij de tramwegen werkzame personen mede de geleidelijke vervanging van tram door autobusdienst een rol heeft gespeeld.

Bij de kruiersbedrijven (1 100), lijn- en bodediensten (1 400) en de vrachtwagen- en autotransportbedrijven (37 000) waren tezamen bijna 9 000 personen meer werkzaam dan in 1930. Deze toeneming verdient te meer de aandacht aangezien in 1947 de omvang van het wagenpark het vooroorlogse peil nog niet had bereikt.

In de tweede hierboven vermelde categorie, nl. het verkeer te water (voor de vergelijking met 1930 excl. groep 14), zijn in 1947 ca 27 000 personen minder geteld dan in 1930. Van de tot deze categorie gerekende bedrijfstgroepen vallen inzonderheid op de lagere cijfers voor de zeevaart (23 900 in 1947 tegen 27 200 in 1930), de binnenscheepvaart (33 200 tegen 43 200) en de stuwadoors-, cargadoors-, veem- en pakhuisbedrijven (19 900 tegen 33 700). Men dient bij vergelijking van de cijfers voor beide jaren te bedenken, dat de omvang der Nederlandse koopvaardijvloot gedurende de oorlogsjaren belangrijk is verminderd en dat de geleden schade in 1947 nog niet was ingelopen. Bovendien lag de bedrijvigheid in de Nederlandse havens - zowel het verkeer overzee als de Rijnvaart naar het Duitse en midden-Europese achterland - nog belangrijk achter bij het vooroorlogse niveau, hetgeen vanzelfsprekend ook zijn weerslag had op de grootte van het personeel van de bij de scheepvaart betrokken bedrijven.

Hoewel ook het burgerluchtverkeer in 1947 de terugslag van de oorlog nog niet geheel had overwonnen, was toch het aantal hierbij betrokken personen in 1947 veel hoger dan in 1930 (3 900 tegen 400) en hieruit blijkt wel de zeer belangrijke ontwikkeling, welke de luchtvaart in deze periode heeft doorgemaakt.

Afzonderlijk zij nog vermeld de personeelsbezetting van de P.T.T., welke rond 40 000 bedroeg tegen 24 000 in 1930.

Ook het aantal bij het hotel-, café- en restaurantbedrijf (incl. de besloten consumptie-inrichtingen) betrokken personen was belangrijk hoger (62 000 tegen 41 000), onder wie 43% vrouwen. Een nog belangrijker rol speelde het vrouwelijk element in de pensions en tehuizen, waarin 13 500 personen werkzaam waren, van wie 10 400 vrouwen.

Tenslotte zij hier nog de groep opslagplaatsen van eigen ondernemingen genoemd, waarbij in 1947 6 250 personen waren betrokken tegen slechts 650 in 1930. In deze categorie vallen o.a. de opslagplaatsen van de olieraffinaderijen, welke sinds 1930 een belangrijke uitbreiding hebben ondergaan. Voorts behoren hiertoe ook de zgn. melkverzendstations, welke sinds 1930 eveneens in betekenis zijn toegenomen. Het grote verschil tussen de cijfers voor beide jaren is waarschijnlijk mede toe te schrijven aan het feit, dat de opslagplaatsen van eigen ondernemingen in 1947 als afzonderlijke bedrijfstgroep en daardoor nauwkeuriger zijn onderscheiden dan in 1930, toen de daarin werkzame personen gedeeltelijk in de bedrijfstklasse handelen zijn opgenomen (zie staat 12r., blz. 57).

Crediet- en bankwezen

Van de in 1947 bij dit onderdeel van het bedrijfsleven betrokken personen waren 22 400 (74%) werkzaam in de geld- en effectenhandel en 7 700 in de overige onderdelen dezer bedrijfstklasse, van wie 2 500 bij de girodiensten.

Laatstgenoemde bedrijfstgroep vormt het enige onderdeel van het crediet- en bankwezen, waar het aantal arbeidskrachten in 1947 belangrijk hoger was dan in 1930 (2 500 tegen 1 150).

Staat 12r. Personen werkzaam in de bedrijfstklasse verkeer naar bedrijfstgroep en geslacht, 1930 en 1947

No 1947	Bedrijfstgroep	1930			1947		
		M.	V.	Totaal	M.	V.	Totaal
01	Luchtvaart	372	31	403	3 373	508	3 881
02	Spoorwegen	36 512	765	37 277	32 361	1 964	34 325
03	Tramwegen	13 912	195	14 107	8 563	334	8 897
04	Autobusdiensten	3 086	36	3 122	6 045	1 599	7 644
05	Stalhouderijen	1 349	24	1 373	746	33	779
06+07	Lijn-, bodediensten, vrachtwagen-, autotransport, kruiersbedr.	30 750	382	31 132	38 244	1 415	39 659
10	Scheepsjagersbedr.	370	4	374	63	1	64
11	Lijkbez. ondernemingen	1 149	28	1 177 ¹⁾	1 125	64	1 189
12+15	Autoverhuurinr., stalling voor automobielen	14 818	192	15 010	8 752	394	9 146
17	Stalling voor rijwielen ..	498	40	538	1 315	73	1 388
18	Benzinelaadstations				427	30	457
19+20	Zeescheep-, zeesleepvaart.	26 569	632	27 201	23 245	649	23 895
21	Binnenscheepv.	42 532	696	43 228	32 296	946	33 242
25	Veerdiensten	1 674	20	1 694	1 568	17	1 585
26	Loods- en seinwezen	1 297	11	1 308	1 009	11	1 020
27	Sluis- en havenwezen	2 552	84	2 636	2 923	95	3 018
28	Reddings-, bergingswezen..	160	7	167	468	8	476
29+30	Stuwadoors, cargadoors e.d. veem- en pakh. bedr. .	32 716	943	33 659	19 400	456	19 856
31	Opslagpl. van eigen ondern.	399	247	646	5 406	853	6 259
33	P.T.T.	19 119	5 161	24 280	32 090	8 173	40 263
36	Radiostat., -distributiebedrijven	1 412	118	1 530	2 206	197	2 403
37+39	Hotels, restaurants, café's, besloten cons. inr.	28 835	12 656	41 491	35 503	26 603	62 106
+40	Pensions en tehuizen	1 925	11 901	13 826	3 042	10 431	13 473
41	Reisbureau's	423	125	548	394	233	627
	Totaal	262 439	34 298	296 737	260 565	55 087	315 652

1) Incl. begraafplaatsen en crematoria.

De in deze bedrijfstklasse werkzame vrouwen vinden in hoofdzaak emplooi in de geld- en effectenhandel (4 800) en bij de girodiensten (1 300), in welke laatste groep zelfs meer dan de helft van het aantal arbeidskrachten uit vrouwen bestaat.

Met uitzondering van de hypotheekbanken blijkt in alle bedrijfstgroepen in 1947 een opmerkelijk groter aantal vrouwen werkzaam te zijn dan in 1930; bij de girodiensten is haar aantal zelfs verdubbeld (1 300 tegen 650).

Op de grote ontwikkeling van het Verzekeringwezen, dat een afzonderlijke klasse vormt, is reeds eerder gewezen.

Staat 12s. Personen werkzaam in de bedrijfsklasse krediet- en bankwezen, naar bedrijfsgroep en geslacht, 1930 en 1947

No 1947	Bedrijfsgroep	1930			1947		
		M.	V.	Totaal	M.	V.	Totaal
01+02+	Geld, effectenhandel.						
03+04	financ. inst. v. bijz. doeleinden, landb. cred., volksred. banken	20 951	3 765	24 716	19 583	5 359	24 942
05	Hypotheekbanken	550	120	670	415	106	521
06	Girodiensten	508	644	1 152	1 210	1 274	2 484
07	Spaarbanken	1 149	259	1 408	1 241	468	1 709
08	Loterijkantoren	181	180	361	234	234	468
	Totaal	23 339	4 968	28 307	22 683	7 441	30 124

Maatschappelijke diensten

Zoals reeds in deze paragraaf is uiteengezet is het veel hoger aantal arbeidskrachten in de maatschappelijke diensten dan in 1930 vooral een gevolg van de in 1947 belangrijk grotere omvang van de bemoeiingen van de Overheid en van het daartoe strekkende overheidsapparaat.

Zeer veel hoger is het cijfer voor de algemene overheidsorganen (groepen 01 - 09). Het aantal daarbij betrokken personen bedroeg nl. 180 000 in 1947 tegen 61 000 in 1930.

Ook de andere tot de maatschappelijke diensten gerekende instellingen telden in 1947 een veel groter aantal personen dan in 1930. Zo waren in 1947 bij wetenschappelijke instellingen als archieven, musea, laboratoria, bibliotheken, lees-zalen e.d. ca 11 800 personen werkzaam d.i. het dubbele van het aantal personen, dat hier in 1930 een werkring had (5 600).

Belangrijk groter was eveneens het aantal personen bij accountantskantoren, economische adviesbureaus, rechtskundige en recherchebureaus (21 800 tegen 5 800). Minder groot was de toeneming bij ingenieurs- en architectenbureaus (8 100 tegen 6 300), terwijl voor de notariskantoren een vermindering blijkt van 3 500 tegen 3 600.

Als beroepsmilitair bij land-, zee- en luchtmacht werden in 1947 ruim 19 200 personen geteld tegen slechts 11 900 in 1930.

Een zeer groot aantal personen bleek voorts bij de gezondheidszorg (groepen 27-30 en 32-34) betrokken te zijn; in 1947 waren nl. op dit gebied (met inbegrip van de verzorgingsinrichtingen voor dieren, welke in 1930 met de ziekenhuizen in één groep zijn samengevat) 74 000 personen werkzaam d.i. 29 000 meer dan in 1930 of wel een toeneming met ruim 60%, in hoofdzaak als gevolg van de belangrijke uitbreiding van het aantal personen werkzaam in ziekenhuizen e.d. (van 34 000 tot 54 000).

Bij sociale instellingen (groepen 35 en 36) vonden in 1947 ruim 21 000 personen emplooi d.i. ca 9 000 meer dan in 1930.

Als laatste categorie dient nog het aantal personen te worden genoemd, betrokken bij ontspanning en vermaak (schouwburgen, bioscopen, toneel, muziek, sportinrichtingen e.d., groepen 38-42) nl. 18 000 tegen slechts 9 000 in 1930.

Tenslotte zij hier nog opgemerkt, dat van de 119 000 in deze bedrijfsklasse werkzame vrouwen bijna 72 000 of rond 60% een bestaan vonden bij de gezondheidszorg en bij sociale instellingen, bij welke diensten zij 76% van al het daarbij betrokken personeel uitmaakten.

Staat 12t. Personen werkzaam in de bedrijfsklasse maatschappelijke diensten naar bedrijfsgroep en geslacht, 1930 en 1947

No 1947	Bedrijfsgroep	1930			1947		
		M.	V.	Totaal	M.	V.	Totaal
01	Overh. diensten n.e.g. bedr. org.	10 321	1 965	12 286	66 820	19 836	86 656
02	Diplomatie- en consulaatw.	273	66	339	329	177	506
03	Land-, zee- en luchtmacht (ber. mil.)	11 834	93	11 927	18 807	419	19 226
04	Belasting- en fin. wezen ..	12 351	770	13 121	18 275	1 726	20 001
05	Tollen	87	11	98	25	2	27
06+07	Rechts-, politie-, gevang- wezen, bewakingsdiensten ..	19 557	564	20 121	39 655	3 195	42 850
08	Brandweer	564	4	568	1 635	13	1 648
09	Overh. toez., contr., keu- ringsdiensten	2 226	366	2 592	7 557	1 113	8 670
10+11	Arch., musea, wetensch. inst. laboratoria, bur. v. be- roepskeuze	3 723	836	4 559	8 402	2 297	10 699
12	Bibl. en leeszaal	416	592	1 008	347	754	1 101
14+15	Rechtskund., recherchebu- reaux, acc., en ec. ad- vieskantoren	4 588	1 244	5 832	16 237	5 589	21 826
16	Notariskantoren	3 157	477	3 634	2 611	845	3 456
18	Ing.- en archit. bur.	5 956	345	6 301	7 367	738	8 105
19+21	Exp., tax. bur., veever- losk., bedr. en ber. n.e.g.	4 101	1 544	5 645	2 275	419	2 694
20+22	Adm. kant. v. eigen en buitenl. ondernemingen ...	9 279	2 471	11 750	4 552	2 008	6 560
23	Verenig. kantoren	1 479	703	2 182	4 865	2 702	7 567
24	Journalistiek	232	24	256	2 058	295	2 353
25	Letterk., kunstschilderse.d.	1 460	337	1 797	3 235	859	4 094
26	Vertaalbureaus	31	28	65	127	82	209
27	Dokterspraktijken	3 470	212	3 682	4 506	1 359	5 865
28	Dierenartspraktijken	389	1	390	509	73	582
29	Tandartspraktijken	995	514	1 509	1 349	1 376	2 725
30	Vroedvrouwen	1	725	726	-	814	814
32	Verpleegsters (zelfst.) ..	139	4 159	4 298	69	7 306	7 375
33	Massage-, heilgymn. inr. ..	247	234	481	643	1 480	2 123
34+37	Ziekenhuizen e.d., verz. inr. v. huisdieren	7 502	26 556	34 058	11 150	43 125	54 275
35	Soc. instellingen	3 140	8 900	12 040	4 759	15 909	20 668
36	Kinderbewaarplaatsen	3	189	192	87	262	349
38	Schouwburgen e.d.	1 110	432	1 542	1 087	508	1 595
39	Bioscopen	1 265	543	1 808	2 077	1 327	3 404
40	Toneel, muziek, zang	3 271	861	4 132	7 297	1 936	9 233
41	Circus-, kermisgez.	661	77	738	2 273	477	2 750
42	Sportinrichtingen	451	23	474	744	32	776
44	Bemalingsinrichtingen	1 158	3	1 161	983	1	984
	Totaal	115 443	55 869	171 312	242 712	119 054	361 766

Onderwijs

Van het totaal aantal bij het onderwijs betrokken personen is alleen het aantal personen werkzaam bij het lager-, buitengewoon lager- en vervolgonderwijs t.o.v. 1930 belangrijk teruggelopen. Bij deze takken van onderwijs zijn in 1947 nl. 48 000 personen geteld of meer dan de helft van alle tot deze klasse behorende personen, tegen 54 000 in 1930. Deze vermindering was een gevolg van het veel geringer aantal vrouwelijke arbeidskrachten bij dit onderdeel van het onderwijs (22 900 tegen 29 400 in 1930).

De cijfers voor het kleuteronderwijs lagen daarentegen voor 1947 boven die voor 1930 (6 700 tegen 5 700).

Ook voor het middelbaar-, het voorbereidend hoger- en het hoger onderwijs valt een hoger aantal te constateren dan in 1930 (12 100 tegen 10 700).

Een zeer belangrijke uitbreiding heeft het nijverheids- en het land- en tuinbouwonderwijs in deze periode ondergaan; in 1947 waren hier nl. ruim 12 500 personen werkzaam tegen slechts 7 400 in 1930 d.i. dus een toeneming met ca 70%.

Staat 12u. Personen werkzaam in de bedrijfsklasse onderwijs naar bedrijfstype en geslacht, 1930 en 1947

No 1947	Bedrijfstype	1930			1947		
		M.	V.	Totaal	M.	V.	Totaal
01+02+ 03+04	Hoger onderwijs, opl. geestelijke stand, gymn., midd. onderwijs (dag en avond)	8 465	2 203	10 668	9 281	2 824	12 105
05+06	Lager, buitengew. lager, vervolgonderwijs	24 682	29 365	54 047	24 773	22 939	47 712
07	Kleuteronderwijs	13	5 698	5 711	53	6 643	6 696
08	Onderwijzersopleiding	828	1 295	2 123	581	841	1 422
09	Milit. onderwijs	141	19	160	114	27	141
10+12	Nijverh. onderw. v. jongens, land-, tuinb. onderwijs	2 835	218	3 053	5 665	471	6 136
11	Nijverh. onderw. v. meisjes.	198	4 145	4 343	275	6 115	6 390
13	Muz.- en toneelscholen	384	329	713	342	278	620
14	Muziekonderwijzers (zelfst.)	863	1 356	2 219	1 236	1 551	2 787
15	Dansscholen	199	75	274	619	334	953
16	Spertsch. (w.o. manèges)...	390	139	529	560	152	712
17+18	Cult.werk v. werkl., scho- len en curs. n.e.g.	573	654	1 227	1 497	1 601	3 098
	Totaal	39 571	45 496	85 067	44 996	43 776	88 772

§ 2. POSITIE IN HET BEDRIJF

De uitkomsten van deze beroepstelling bieden eveneens de mogelijkheid om een inzicht te verkrijgen in de positie, welke de personen met beroep innemen in het bedrijf, waarin zij dit beroep uitoefenen.

Let men in de eerste plaats op de 3 hoofdgroepen t.w. de bedrijfshoofden, de ondergeschikten en de in het bedrijf van het gezinshoofd medewerkende gezinsleden, dan blijkt, dat van de gehele beroepsbevolking 20% de positie van zelfstandig bedrijfshoofd inneemt. Ongeveer 70% van het totaal aantal werkenden wordt

gevormd door loon of salaris ontvangende personen. Twee derde gedeelte van hen, d.w.z. bijna 50% van de totale beroepsbevolking, kan tot de handarbeiders worden gerekend. Tot de medewerkende gezinsleden behoort tenslotte 10% van de totale beroepsbevolking.

Bij een nadere beschouwing dezer cijfers blijkt, dat bovenvermelde verhoudingen voor de afzonderlijke bedrijfsklassen en -groepen zeer verschillend zijn (zie staat 13 en de tabellen 1 en 2).

Beziet men allereerst de nijverheid, dan blijkt het percentage bedrijfshoofden (14) veel lager dan voor de overige klassen tezamen (24). Voor de verschillende onderdelen van de nijverheid is de marge nog groter en loopt het percentage uiteen van 0,7 tot 32,5.

Het is duidelijk, dat de overwegende positie van het grootbedrijf oorzaak is van het zeer lage percentage bedrijfshoofden in de papiernijverheid (4,7), de aardewerk-, glas-, kalk- en stenenindustrie (4,7), de textielnijverheid (2,5) en de mijnbouw (2,1), terwijl dit cijfer voor de klasse gas-, electriciteits- en waterleidingbedrijven zelfs beneden 1% ligt.

Op een belangrijke omvang van het kleinbedrijf wijzen de hoge percentages voor de bedrijfshoofden in de klassen kleding en reiniging (24), leder, wasdoek en rubber (26) en kunstnijverheid (32,5). Binnen deze klassen vallen de nog hogere percentages op voor afzonderlijk daartoe behorende bedrijfstypes, zoals de naaistersateliers (31), kappersbedrijven (44), kleermakerijen (51) en schoenreparatie-inrichtingen (59).

Het zijn tevens deze klassen en groepen, waar de "kleine zelfstandigen" d.w.z. bedrijfshoofden werkend zonder personeel, een grote plaats innemen. Ook in de klasse bouwnijverheid is het aantal "kleine zelfstandigen" niet onbelangrijk, nl. 37% van alle bedrijfshoofden in deze klasse.

Verklaring behoeft het aantal "kleine zelfstandigen" in de klasse mijnbouw (370). Het betreft hier uiteraard niet het eigenlijke mijnbedrijf, doch met name de bedrijfstypes veenderijen (300) en grind- en zanddelverijen (44).

Samenvattend kan worden opgemerkt, dat van de 193 000 in de nijverheid getelde bedrijfshoofden 78 000 of wel 40% tot de "kleine zelfstandigen" behoorden, waartegenover slechts 6 800 of nog geen 4% tot de groep directeuren van N.V.'s, Coöperaties, enz.

Let men tenslotte nog op de verhouding tussen mannelijke en vrouwelijke bedrijfshoofden, dan blijkt, dat een groot aantal vrouwelijke bedrijfshoofden is geteld in de klasse kleding en reiniging, nl. 35% van alle bedrijfshoofden in deze klasse, hetgeen verband houdt met het grote aantal vrouwen, dat zelfstandig het beroep van naaister uitoefent. In de overige klassen en groepen van de nijverheid is het aantal vrouwelijke bedrijfshoofden van zeer geringe betekenis.

Voor de klassen landbouw, visserij en jacht, winkels en "overige handel" is het percentage bedrijfshoofden aanzienlijk hoger dan voor de nijverheid; voor de eerste drie bedrijfsklassen vormt deze groep nl. 34% van het totaal aantal hierbij betrokken personen, voor de "overige handel" bijna 40%. Een hoog percentage blijkt eveneens voor enkele onderdelen van de bedrijfsklasse verkeer, zoals de binnenscheepvaart (45%) en het hotel-, pension-, café- en restaurantbedrijf (34%).

In de klassen crediet-, bank- en verzekeringswezen zijn relatief veel minder bedrijfshoofden geteld. Het valt tevens op, dat onder de bedrijfshoofden in deze klassen de groep directeuren van N.V.'s, Coöperaties, enz. zulk een belangrijke plaats inneemt (24% tegen een algemeen gemiddelde van 2%).

Was voor de nijverheid het percentage vrouwen onder de bedrijfshoofden gering (9%), voor het winkelbedrijf en de verkeerssector was dit cijfer veel hoger (resp. 16 en 15%). Voor de klassen maatschappelijke diensten (zelfstandige verpleeg-

Staat 13. Procentuele verdeling der beroepsbevolking 1) naar positie in het bedrijf, per bedrijfsklasse en geslacht

Bedrijfsklasse	Mannen										Vrouwen										Totaal									
	Zelfst. bevr. h. n. n.	El. n. n. n. n.	Dir. n. n. n. n.	Bedrijfs- leiders	Arbei- ders	Medew. kind.	Empl.	Zelfst. bevr. h. n. n.	El. n. n. n. n.	Dir. n. n. n. n.	Bedrijfs- leiders	Arbei- ders	Medew. kind.	Empl.	Zelfst. bevr. h. n. n.	El. n. n. n. n.	Dir. n. n. n. n.	Medew. echts.	Bedrijfs- leiders	Arbei- ders	Medew. kind.	Empl.								
Aardew., glas, enz.	3,0	0,9	1,0	3,0	87,5	0,6	4,0	1,5	1,0	1,8	0,1	0,5	67,8	1,1	26,2	2,9	0,9	0,1	2,9	86,7	0,6	5,0								
Diamantnijverheid	4,1	3,3	0,4	2,4	87,3	0,1	2,4	-	0,6	0,5	-	0,6	31,0	-	15,3	3,7	3,0	0,0	2,2	86,9	0,0	3,8								
Graf. nijverheid	5,3	5,6	1,3	4,5	70,3	1,4	5,6	3,1	1,7	6,5	0,3	0,4	34,7	2,5	50,6	7,8	5,2	0,7	4,1	66,5	1,5	13,0								
Bouwlijverheid	12,2	7,2	0,2	2,3	73,6	3,2	1,3	6,9	0,2	5,5	0,4	0,6	63,9	4,1	17,8	12,1	7,1	0,1	2,3	73,4	3,2	1,6								
Chem. nijverheid	4,4	0,6	1,5	4,7	67,2	0,4	21,2	2,5	0,1	3,0	0,1	0,9	36,4	0,5	56,5	3,9	0,5	0,7	3,8	60,0	0,4	29,5								
Hout, kork, stro	10,4	8,1	0,5	2,3	71,7	2,9	3,6	5,2	0,6	6,0	0,5	0,6	40,8	5,5	40,8	10,3	7,9	0,2	2,7	70,9	2,9	4,6								
Kleding, reiniging	11,0	13,8	0,6	3,1	49,0	3,5	4,0	2,5	10,7	3,7	0,1	0,8	77,9	1,6	2,7	9,6	13,8	2,3	1,7	66,8	2,3	3,2								
Kunstnijverheid	17,2	17,0	0,2	3,1	52,1	2,3	5,1	6,3	11,5	5,0	0,6	1,1	52,9	4,1	14,9	19,9	16,3	1,0	2,9	52,2	2,5	8,9								
Leder, wasdoek, rubber	1,8	16,6	0,5	2,4	61,3	3,4	4,0	-1,1	0,4	3,1	0,1	0,5	79,6	1,8	12,4	20,7	14,7	0,4	2,2	63,4	3,2	5,0								
Nijverh., enz.	1,3	0,7	0,1	2,5	85,3	0,6	6,5	0,6	-	2,3	-	-	70,5	3,6	23,0	1,3	0,7	0,1	2,4	87,8	0,7	6,9								
Metaalnijverheid	7,4	4,8	0,5	2,3	74,4	2,0	8,1	2,6	0,2	2,7	0,2	0,2	35,9	1,8	56,4	7,2	4,6	0,1	2,7	73,0	2,0	10,0								
Papierlijverheid	3,2	1,4	1,0	3,6	83,2	0,4	7,2	0,6	3,5	0,4	0,1	0,4	83,3	0,5	14,2	2,7	1,2	0,1	2,9	83,3	0,4	8,6								
Textielnijverheid	1,7	0,6	0,6	2,9	86,7	0,6	6,7	0,2	0,4	0,5	0,1	0,6	86,8	0,4	11,0	1,3	0,6	0,1	2,3	86,7	0,6	7,8								
Gas, electr., waterl.	-	-	0,7	1,7	65,9	-	31,7	-	-	-	-	-	20,7	-	79,3	-	-	-	1,6	64,1	-	33,6								
Voed.-, genotsidd.	11,3	4,1	1,0	2,8	69,1	3,7	8,0	2,0	0,1	1,1	0,1	0,7	68,6	1,4	26,0	10,4	3,7	0,1	2,6	69,0	3,5	9,8								
Totaal nijverheid (64/117)	9,0	5,8	0,6	2,8	72,8	2,3	6,7	2,3	5,7	2,9	0,1	0,7	70,9	1,5	15,9	5,1	5,3	0,4	2,5	72,6	2,2	7,9								
Landbouw	41,3	-	0,0	0,3	38,0	19,5	0,4	8,2	48,3	0,0	0,0	0,0	7,3	35,9	0,3	33,7	11,1	0,0	0,6	30,9	23,3	0,4								
Vissarij, jacht	34,8	-	0,4	0,3	54,3	7,4	2,3	6,7	3,1	-	-	-	79,3	4,2	6,7	34,0	0,1	0,8	0,8	55,0	7,3	2,5								
Fietsels	59,1	-	0,6	5,6	12,4	6,0	14,3	10,6	39,1	0,1	2,0	1,0	1,0	12,5	34,7	34,0	20,2	3,7	6,5	10,4	24,9	-								
Overige handel	40,4	-	1,9	2,6	29,5	4,3	21,3	8,4	11,5	0,6	0,4	10,4	10,4	5,3	63,1	36,3	1,3	2,4	27,4	4,4	25,9									
Verkeer	19,1	-	0,4	3,0	59,2	3,0	15,3	16,3	13,2	0,1	1,8	31,3	7,8	7,8	24,5	18,6	3,2	2,8	54,3	3,9	16,9									
Cred.-, bankwezen	3,3	-	1,2	3,5	7,3	0,1	8,6	0,9	0,2	0,1	0,1	6,3	0,1	9,2	3,1	9,2	0,1	1,7	7,4	0,1	84,9									
Verzek. wezen	7,5	-	1,5	0,8	9,1	0,3	30,3	0,3	0,6	0,1	0,0	3,1	0,4	95,5	5,7	5,7	0,1	1,2	7,7	0,3	84,4									
Overn. dienst. vrije beroepen	12,0	-	0,2	0,2	11,4	0,2	76,0	10,4	0,8	0,0	0,0	1,3	0,2	69,4	11,4	11,4	0,3	0,2	14,0	0,2	73,8									
Onderwijs	6,3	-	0,1	0,0	7,7	0,1	95,8	5,7	0,4	0,0	0,0	13,0	0,0	80,9	6,0	6,0	0,2	0,0	10,3	0,1	83,4									
Erediens	-	-	-	-	1,8	-	93,2	-	-	-	-	19,1	-	60,9	-	-	-	-	-	3,7	-	96,3								
Huisel. diensten	-	-	-	-	83,0	-	17,0	-	-	-	-	99,9	-	0,1	-	-	-	-	-	99,4	-	0,6								
Totaal	21,7	2,5	0,5	2,2	49,3	6,2	17,1	6,3	1,2	16,4	0,1	0,5	40,3	9,2	26,0	17,8	2,2	4,2	1,8	47,2	7,0	19,4								

1) Incl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbepaald.

sters) en onderwijs (zelfstandige muziekonderwijzeressen) bedroeg dit percentage zelfs 30 en 47.

Tegenover de bedrijfshoofden staan de ondergeschikten, nl. de bedrijfsleiders, employé's en arbeiders. Aangezien in de nijverheid de medewerkende gezinsleden slechts een groep van ondergeschikte betekenis is, geldt voor de relatieve omvang van het aantal ondergeschikten in de afzonderlijke bedrijfsklassen en -groepen nagenoeg het omgekeerde van hetgeen hierboven over de bedrijfshoofden in de nijverheid is medegedeeld.

Hetzelfde kan worden gezegd met betrekking tot de overige bedrijfsklassen, met uitzondering van de landbouw en het winkelbedrijf, in welke klassen de medewerkende gezinsleden een zeer belangrijke plaats innemen en het percentage voor de ondergeschikten niet veel verschilt met dat voor de bedrijfshoofden. Wel zij nog gewezen op het zeer hoge percentage ondergeschikten voor het crediet-, bank- en verzekeringswezen en het onderwijs (ca 94%). Uiteraard behoorden alle bij de klassen erediens en huiselijke diensten betrokken personen tot de ondergeschikten.

De bedrijfsleiders vormen slechts een zeer kleine groep: 1,8% van het totaal aantal beroepsbeoefenaars en 2,6% van alle ondergeschikten. De figuur van de bedrijfsleider is vooral van betekenis in de nijverheid en in deze bedrijfstak ligt het percentage bedrijfsleiders (3% van de ondergeschikten) dan ook iets hoger dan het reeds genoemde cijfer van 2,6 voor deze groep in alle bedrijfsklassen tezamen.

Onder de overige klassen springt het cijfer voor het winkelbedrijf naar voren (11% van de ondergeschikten), in welke klasse echter ook de filiaalhouders als bedrijfsleiders zijn geïnclassificeerd.

Bij het vrij hoge percentage bedrijfsleiders voor de bedrijfstak P.T.T. (4% van de ondergeschikten) zij er op gewezen, dat de directeurs van de plaatselijke postkantoren als bedrijfsleiders zijn geïnclassificeerd.

Een interessant gegeven vormt de kwantitatieve verhouding tussen arbeiders en employé's.

Staat 14 geeft voor de onderscheiden bedrijfsklassen het aantal daarin werkzame employé's per 100 arbeiders.

Voor de totale beroepsbevolking blijkt een verhouding van 41 employé's op 100 arbeiders. In de nijverheid ligt het accent uiteraard al zeer sterk bij de arbeiders: in deze bedrijfstak zijn nl. per 100 arbeiders slechts 11 employé's geteld. Voor enkele onderdelen van de nijverheid ligt de verhouding anders, zoals in de gas-, electriciteit- en waterleidingbedrijven (52 employé's op 100 arbeiders) en de chemische nijverheid (49 employé's op 100 arbeiders).

Laat men landbouw, vissarij en jacht, voor welke klassen deze indeling van weinig betekenis is, buiten beschouwing, dan blijken in de overige bedrijfsklassen de employé's een veel belangrijker plaats in te nemen dan in de nijverheid. Onder de bij het crediet-, bank- en verzekeringswezen werkzame ondergeschikten vormen de employé's niet minder dan 92% (1 119 employé's op 100 arbeiders). Ook in het winkelbedrijf hebben de employé's, waartoe o.m. de winkelbedienden zijn gerekend, verre de overhand (382 op 100 arbeiders), terwijl daarentegen in de klassen "overige handel" en verkeer de arbeiders groter in getal zijn dan de employé's (resp. 95 en 31 employé's op 100 arbeiders).

Zoals viel te verwachten, bestond het bij de verschillende overheids- en andere maatschappelijke diensten betrokken personeel overwegend uit employé's nl. 528 op 100 arbeiders, hetgeen uiteraard eveneens het geval was bij de klassen onderwijs en erediens (resp. 808 en 2 633 op 100 arbeiders).

Staat 14. Aantal employé's per 100 arbeiders 1), per bedrijfsklasse en geslacht

Bedrijfsklasse	M.	V.	T.	Bedrijfsklasse	M.	V.	T.		
Aardew., glas, enz.	01	4,5	38,7	5,8	Landbouw	20	1,0	3,8	1,2
Diamantnijverheid	02	2,8	18,4	4,4	Visserij, jacht	30	4,3	8,5	4,5
Graf.nijverheid	03	12,2	146,6	19,5	Winkels	40	115,0	3425,7	381,7
Bouwnijverheid	04	1,7	27,9	2,1	Overige handel	41	72,3	609,3	94,5
Chem. nijverheid	05	31,5	155,5	49,2	Verkeer	42	25,8	78,2	31,1
Hout, kurk, stro	06	5,0	99,9	6,5	Cred., bankwezen	50	1052,2	1483,4	1141,2
Kleding, reiniging	07	8,1	3,5	4,8	Verzek. wezen	51	884,7	3130,9	1102,1
Kunstnijverheid	08	15,5	28,1	17,1	Overh. dienst.				
Leder, wasdoek, rubber	09	6,5	15,6	7,8	vrije ber.	60	665,4	361,2	528,0
Mijnbouw, enz.	10	7,3	32,6	7,8	Onderwijs	61	1108,9	622,9	807,5
Metaalnijverheid	11	10,9	157,1	13,8	Eredienst	62	5426,4	424,3	2633,3
Papierenijverheid	14	8,7	17,1	10,4	Huisel. diensten	70	20,5	0,1	0,6
Textielnijverheid	15	7,7	12,7	9,0					
Gas., electr., waterl.	16	48,1	382,4	52,3	Totaal		34,4	64,5	41,0
Voed., genotmidd.	17	11,5	37,9	14,2					
Totaal nijverheid	17	9,2	22,5	11,0					

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

Beziet men voor de hier besproken bedrijfsklassen mannen en vrouwen afzonderlijk dan valt nog op, dat deze verhouding voor de mannen geheel anders is dan voor de vrouwen. Terwijl onder de mannelijke beroepsbevolking op 100 arbeiders 34 employé's zijn aangetroffen bedroeg dit cijfer voor de vrouwen 65 employé's op 100 arbeiders.

Voor de nijverheid zijn deze cijfers resp. 9 en 22 employé's per 100 arbeiders. Het vrouwelijk personeel werkzaam in het winkelbedrijf en in het crediet-, bank- en verzekeringswezen bestaat vrijwel geheel (voor elk der klassen ca. 93%) uit employé's.

Een afzonderlijke en derde hoofdgroep vormen de medewerkende gezinsleden. Slechts in een tweetal bedrijfsklassen t.w. de landbouw en het winkelbedrijf nemen deze een belangrijke plaats in, resp. 34 en 31% van alle bij deze bedrijfsklassen betrokken personen. In beide genoemde klassen zijn de medewerkende gezinsleden qua omvang ongeveer van gelijke betekenis als de bedrijfs- hoofden resp. de ondergeschikten.

Onder de 252 000 in de landbouw medewerkende gezinsleden zijn 81 000 medewerkende echtgenoten geteld, 110 000 medewerkende zoons en 61 000 medewerkende dochters. De betekenis van dit grote aantal medewerkende zoons in de landbouw komt nog duidelijker tot uitdrukking, indien men het stelt t.o.v. het totaal aantal bedrijfshoofden in deze bedrijfstak. Voor de landbouw is deze verhouding 110 000 zoons op 247 000 bedrijfshoofden tegen 55 500 zoons op 487 000 bedrijfshoofden in de overige bedrijfsklassen.

De 77 000 in het winkelbedrijf medewerkende gezinsleden, zoals gezegd 31% van alle in deze branche werkzame personen, bestaan voornamelijk uit medewerkende echtgenoten (51 000) en voorts behoren hiertoe 10 000 zoons en 16 000 dochters. In deze klasse nemen in tegenstelling tot de landbouw, de medewerkende dochters een belangrijker plaats in dan de zoons.

In de nijverheid is de groep medewerkende gezinsleden van ondergeschikte betekenis: slechts 3% van alle in deze bedrijfstak werkzame personen tegen 16% voor de gezamenlijke overige bedrijfsklassen.

Van deze overige bedrijfsklassen dient tenslotte nog van de klasse verkeer de bedrijfstak hotel-, pension-, café- en restaurantbedrijf te worden genoemd, waar de medewerkende gezinsleden rond 19% van alle daarbij betrokken personen uitmaken.

Ten einde het in het voorgaande besproken cijfermateriaal te kunnen vergelijken met de resultaten van de volkstelling van 1930 moeten de zelfstandige bedrijfshoofden, de kleine zelfstandigen in de nijverheid en de medewerkende echtgenoten worden samengevat, welke groep dan vergelijkbaar is met het aantal personen in positie A (bedrijfshoofden voor eigen rekening) volgens de beroepstelling van 1930.

Het gezamenlijk aantal arbeiders, employé's en medewerkende kinderen is vergelijkbaar met de personen in positie D (ondergeschikten) van de telling van 1930. De directeurs van N.V.'s, Coöperaties, enz. en de bedrijfsleiders zijn zonder meer vergelijkbaar met de personen in de positie B resp. C van de voorgaande telling. De bedrijfsklassen maatschappelijke diensten, onderwijs, eredienst en huiselijke diensten dienen buiten deze vergelijking te blijven, aangezien voor deze klassen in 1930 geen indeling naar positie is doorgevoerd. Bij de vergelijking dezer cijfers voor 1930 en 1947 dient men er voorts rekening mede te houden, dat, zoals reeds is medegedeeld, in die voor 1947 de tijdelijk niet-werkenden niet zijn begrepen, aangezien het voor deze groep niet mogelijk was een indeling naar positie te maken.

De op de hierboven aangegeven wijze gegroepde cijfers voor 1930 en 1947 (zie staat 15) laten zien, dat de groep bedrijfshoofden voor eigen rekening (incl. de medewerkende echtgenoten) in de hier beschouwde periode aan betekenis heeft gewonnen ten koste van de overige groepen. In 1947 vormde genoemde categorie nl. 28% van het totaal aantal in deze bedrijfsklassen werkzame personen tegen 25% in 1930. De groep arbeiders en employé's (incl. medewerkende kinderen), in absolute zin toegenomen van 1 905 200 tot 2 061 200 of wel met 8%, toont echter een teruggang van 72% van de totale beroepsbevolking in 1930 tot 70% in 1947.

Het aantal directeurs van N.V.'s, Coöperaties, enz. is in deze periode teruggelopen van 16 600 in 1930 tot 14 200 in 1947, hetgeen, uitgedrukt in procenten van het totaal aantal bedrijfshoofden (incl. medewerkende echtgenoten), een teruggang betekent van 2,5 op 1,7%.

Het aantal bedrijfsleiders is toegenomen van 57 900 in 1930 tot 63 100 in 1947 of met 9%.

Het is van belang deze cijfers ook per geslacht te bezien, inzonderheid die voor de bedrijfshoofden. In de desbetreffende cijfers zijn immers ten behoeve van de vergelijking met 1930 de medewerkende echtgenoten begrepen en uit verschillende resultaten van de telling van 1947 valt af te leiden, dat bij deze telling naar verhouding een groter aantal vrouwen heeft opgegeven in het bedrijf van het gezinshoofd mede te werken, dan in 1930 het geval is geweest (zie paragraaf 1).

Het blijkt nu, dat de relatieve toeneming voor mannen en vrouwen zeer verschillend is geweest. Ten opzichte van 1930 is het aantal mannelijke zelfstandige bedrijfshoofden toegenomen van 540 000 tot 619 300 of wel met 15%, het aantal vrouwen dezer categorie (incl. medewerkende echtgenoten) van 115 400 tot 204 600 of met 77%.

Staat 15 (vervolg)

Bedrijfsklasse	Totaal										
	1930					1947 ¹⁾					
	Zelfst. bedr. h., medew. echtgen.	Dir. N.V.'s enz.	Bedr. leiders	Arb. empl. medew. kind.	Totaal	Zelfst. bedr. h., medew. echtgen.	Dir. N.V.'s enz.	Bedr. leiders	Arb. empl. medew. kind.	Totaal	
Absolute cijfers											
Aardew., glas, enz.	01	798	402	1 281	37 603	40 084	1 491	353	1 113	35 076	38 033
Diamantnijverheid	02	114	18	61	6 726	6 919	112	6	36	1 504	1 658
Graf. nijverheid	03	2 820	421	1 219	26 407	30 867	4 479	392	1 340	26 630	32 841
Bouwnijverheid	04	39 534	971	4 745	212 216	257 466	48 573	511	5 808	196 309	251 201
Chem. nijverheid	05	1 019	375	1 047	23 515	25 956	2 188	513	1 625	38 255	42 581
Hout, kurk, stro	06	9 993	389	1 336	45 693	57 411	11 659	328	1 735	49 842	63 564
Kleding, reiniging	07	31 872	529	2 192	100 773	135 366	39 915	438	2 580	112 112	155 045
Kunstnijverheid	08	404	2	27	670	1 103	957	8	83	1 832	2 880
Leder, wasdoek, rubber	09	14 935	241	920	26 197	42 293	13 643	228	1 149	37 863	52 883
Mijnbouw, enz.	10	691	70	1 187	48 384	50 332	1 051	42	1 270	49 632	51 995
Metaalnijverheid	11	25 818	1 160	6 074	204 369	237 421	39 859	1 490	9 149	283 039	333 537
Papiernijverheid	14	774	137	535	19 825	21 271	951	191	704	22 032	23 878
Textielnijverheid	15	1 239	447	2 423	84 186	88 295	1 719	500	1 942	81 820	85 981
Gas, electr., waterl.	16	30	267	1 078	23 028	24 403	-	208	487	29 368	30 063
Voed.-, genotmiddelen	17	22 907	1 984	5 856	151 880	182 627	24 746	1 611	4 513	143 944	174 814
Totaal nijverheid 01 t/m 17	17	152 948	7 413	29 981	1 011 472	1 201 814	191 343	6 819	33 534	1 109 258	1 340 954
Verhoudingscijfers											
Aardew., glas, enz.	01	2,0	1,0	3,2	93,8	100	3,9	0,9	2,9	92,3	100
Diamantnijverheid	02	1,6	0,3	0,9	97,2	100	6,7	0,4	2,2	90,7	100
Graf. nijverheid	03	9,1	1,4	3,9	85,6	100	13,6	1,2	4,1	81,1	100
Bouwnijverheid	04	15,4	0,4	1,8	82,4	100	19,3	0,2	2,3	78,2	100
Chem. nijverheid	05	3,9	1,5	4,0	90,6	100	5,1	1,2	3,8	89,9	100
Hout, kurk, stro	06	17,4	0,7	2,3	79,6	100	18,4	0,5	2,7	78,4	100
Kleding, reiniging	07	23,6	0,4	1,6	74,4	100	25,7	0,3	1,7	72,3	100
Kunstnijverheid	08	36,6	0,2	2,4	60,8	100	33,2	0,3	2,9	63,6	100
Leder, wasdoek, rubber	09	35,3	0,6	2,2	61,9	100	25,8	0,4	2,2	71,6	100
Mijnbouw, enz.	10	1,4	0,1	2,4	96,1	100	2,0	0,1	2,5	95,4	100
Metaalnijverheid	11	10,9	0,5	2,6	86,0	100	11,9	0,5	2,7	84,9	100
Papiernijverheid	14	3,7	0,6	2,5	93,2	100	4,0	0,8	2,9	92,3	100
Textielnijverheid	15	1,4	0,5	2,7	95,4	100	2,0	0,6	2,3	95,1	100
Gas, electr., waterl.	16	0,1	1,1	4,4	94,4	100	-	0,7	1,6	97,7	100
Voed.-, genotmiddelen	17	12,5	1,1	3,2	83,2	100	14,2	0,9	2,6	82,3	100
Totaal nijverheid 01 t/m 17	17	12,7	0,6	2,5	84,2	100	14,3	0,5	2,5	82,7	100
Landbouw	20	40,9	0,1	0,5	58,5	100	44,8	0,0	0,6	54,6	100
Visserij, jacht	30	26,5	0,6	0,7	72,2	100	34,1	0,3	0,8	64,8	100
Winkels	40	45,9	0,5	4,7	48,9	100	54,3	0,3	3,7	41,7	100
Overige handel	41	35,5	2,3	2,3	59,9	100	38,1	1,8	2,4	57,7	100
Verkeer	42	19,3	0,5	2,9	77,3	100	21,8	0,3	2,8	75,1	100
Cred.-, bankwezen	50	4,4	3,0	3,0	89,6	100	3,1	1,7	2,7	92,5	100
Verzek. wezen	51	4,9	1,8	1,1	92,2	100	5,9	1,2	0,6	92,3	100
Totaal		24,9	0,6	2,2	72,3	100	27,8	0,5	2,1	69,6	100

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

Met betrekking tot de onderscheiden bedrijfsklassen treden deze verschillen vooral aan het licht bij de landbouw en het winkelbedrijf, in welke bedrijfsklassen een groot aantal vrouwen in het bedrijf van het gezinshoofd medewerkt. Van de zelfstandige bedrijfshoofden in eerstgenoemde klasse is het aantal mannen nl. toegenomen van 210 600 tot 233 300 of met 11%, het aantal vrouwen daarentegen van 50 900 tot 95 200 of met 87%. In het winkelbedrijf is het aantal mannen dezer categorie vrijwel gelijk gebleven (71 500 tegen 71 000 in 1930), doch het aantal vrouwen meer dan verdubbeld (64 500 tegen 32 100 in 1930).

Van de nijverheid is alleen voor de kunstnijverheid, de leder-, wasdoek- en rubberverwerkende industrie en de gas-, electriciteits- en waterleidingbedrijven het percentage zelfstandige bedrijfshoofden ten opzichte van 1930 enigszins teruggelopen. Ook bij het crediet- en bankwezen is het aantal zelfstandige bedrijfshoofden t.o.v. alle bij dit onderdeel van het bedrijfsleven betrokken personen relatief iets minder dan in 1930, nl. 3,1 tegen 4,4% in 1930. De overige klassen geven alle een relatieve toeneming van het aantal zelfstandige bedrijfshoofden te zien.

Het percentage voor de directeurs van N.V.'s, Coöperaties, enz. t.o.v. het totaal aantal zelfstandige bedrijfshoofden (incl. medewerkende echtgenoten) is voor de nijverheid gedaald van 4,8 in 1930 tot 3,6 in 1947. Ook in de overige onderdelen van het bedrijfsleven is deze groep over het algemeen iets in betekenis teruggelopen.

Ten aanzien van de bedrijfsleiders hebben zich weinig opmerkenwaardige verschillen voorgedaan. Alleen zij hier gewezen op de relatieve teruggang dezer groep bij de gas-, electriciteits- en waterleidingbedrijven, hetgeen, mede gezien de reeds geconstateerde relatieve vermindering van het aantal zelfstandige bedrijfshoofden en directeurs, zou kunnen wijzen op een bedrijfsconcentratie van de tot deze klasse behorende bedrijven in de hier beschouwde periode. Ditzelfde geldt voor het crediet- en bankwezen, in welke klasse het percentage zelfstandige bedrijfshoofden, directeurs en bedrijfsleiders t.o.v. van alle hierbij betrokken personen is gedaald van 10,4 in 1930 tot 7,5 in 1947.

Wat de ondergeschikten betreft moge worden volstaan met de opmerking, dat deze groep bij vergelijking met 1930 voor alle klassen een tegengesteld beeld oplevert aan dat van de bedrijfshoofden.

In staat 16 is voorts getracht tot een zo goed mogelijke vergelijking te komen van de veranderingen, welke zich t.o.v. 1930 en per bedrijfsklasse hebben voorgedaan in de verhouding tussen het aantal arbeiders en het aantal employé's. Daartoe zijn voor 1947, evenals bij vorige tellingen is geschied, de medewerkende kinderen tot de arbeiders gerekend, behalve bij het winkelbedrijf, waar zij evenals de winkelbedienden, tot de employé's zijn gerekend en bij de "overige handel", waar zij eveneens onder de employé's zijn opgenomen.

Aan de hand van de beschikbare cijfers is getracht deze verhouding ook voor 1930 te benaderen. Hiertoe zijn, wat de klassen I - XXIII betreft, de personen in positie D en degenen niet werkzaam in het eigenlijke bedrijf, vermindert met het administratieve en technische personeel, gerekend tot de arbeiders. De personen behorend tot het administratieve en technische personeel zijn beschouwd als employé's.

Ten aanzien van de maatschappelijke diensten, onderwijs, eredienst en huiselijke diensten, voor welke klassen in 1930 geen onderscheiding naar positie is doorgevoerd, is getracht op grond van de beroepen de in deze bedrijfsklassen werkzame personen te splitsen in arbeiders en employé's, waarbij het evenwel noodzakelijk bleek, zowel voor 1930 als voor 1947, employé's en vrije beroepen te samen te nemen.

Staat 16. Aantal employé's per 100 arbeiders 1), per bedrijfsklasse en geslacht, 1930 en 1947

Bedrijfsklasse	Mannen				Vrouwen				Totaal								
	1930		1947 2)		1930		1947 2)		1930		1947 2)						
	Arb.	Empl. p. 100 arb.	Arb.	Empl. p. 100 arb.	Arb.	Empl. p. 100 arb.	Arb.	Empl. p. 100 arb.	Arb.	Empl. p. 100 arb.	Arb.	Empl. p. 100 arb.					
Aardewerk, glas, enz.	34 740	2,4	31 941	1 443	4,5	1 823	193	10,6	1 225	467	38,1	36 563	1 040	2,8	33 166	1 910	5,8
Diamantnijverheid	6 032	0,9	1 294	36	2,8	604	38	6,3	147	27	18,4	6 636	90	1,4	1 441	63	4,4
Graf. nijverheid	22 926	6,3	21 094	2 525	12,0	1 097	947	36,3	1 271	1 740	136,9	24 023	2 384	9,9	22 365	4 265	19,1
Houtnijverheid	204 250	2,6	189 395	3 114	1,6	2 180	540	24,8	3 010	790	26,2	206 450	5 756	2,8	192 405	3 904	2,0
Chem. nijverheid	15 704	16,3	21 988	6 883	31,3	2 429	2 822	116,2	3 706	5 678	153,2	18 133	5 382	29,7	25 694	12 561	48,9
Hout, kurk, stro	43 494	2,4	46 106	2 223	4,8	807	363	45,0	805	708	88,0	44 301	1 392	3,1	46 911	2 931	6,2
Kleding, reiniging	34 849	2,4	31 305	2 354	7,5	63 827	1 269	2,0	75 862	2 591	31,4	98 676	2 097	2,1	107 167	4 945	4,6
Kunstnijverheid	602	17	1 368	203	14,8	47	4	8,5	207	54	26,1	649	21	3,2	1 575	257	16,3
Leder, wasdoek, rubber	21 688	3,1	30 292	1 873	6,2	3 439	388	11,3	4 945	753	15,2	25 127	1 070	4,3	35 237	2 626	7,5
Mijnbouw, enz.	45 070	3,2	45 142	3 292	7,3	1 340	47	2,6	914	284	31,1	46 910	1 474	3,1	46 056	3 576	7,8
Metaalnijverheid	179 429	7,3	244 512	25 912	10,6	8 106	3 675	45,3	5 050	7 565	149,8	187 535	16 834	9,0	249 562	33 477	13,4
Papiernijverheid	14 647	3,9	15 973	1 383	8,7	4 339	267	6,2	3 996	680	17,0	18 986	839	4,4	19 969	2 063	10,3
Textielnijverheid	51 681	5,3	55 436	4 260	7,7	28 606	953	3,3	19 640	2 484	12,6	80 487	3 699	4,6	75 076	6 744	9,0
Gas, electr., waterl.	17 195	30,0	19 034	9 152	48,1	234	443	189,3	245	937	382,4	17 429	5 599	32,1	19 279	10 089	52,3
Voed.-, genotmidd.	124 274	5,0	114 237	12 495	10,9	13 287	3 136	17,1	12 554	4 658	37,1	142 561	9 319	6,5	126 791	17 153	13,5
Totaal nijverheid 01 t/m 17	816 811	5,1	869 117	77 148	8,9	137 665	15 085	11,0	133 577	29 416	22,0	954 476	56 996	6,0	1 002 694	106 564	10,6
Landbouw	315 240	0,2	324 793	2 218	0,7	58 163	216	0,4	72 866	467	0,6	373 403	930	0,2	397 659	2 685	0,7
Visserij, jacht	11 227	1,1	7 069	269	3,8	305	19	6,2	297	24	8,1	11 532	146	1,3	7 366	293	4,0
Winkels	36 236	67,1	14 998	26 941	179,6	2 495	46 907	1880,0	1 314	61 285	4664,0	38 731	71 238	183,9	16 312	88 226	540,9
Overige handel	60 951	76,7	63 230	54 790	86,7	4 625	12 235	264,5	2 735	18 075	660,9	65 576	58 987	90,0	65 965	72 865	110,5
Verkeer	188 310	12,1	163 007	39 947	24,5	12 004	6 109	50,9	21 797	13 640	62,6	200 314	28 879	14,4	184 804	53 587	29,0
Cred.-, bankwezen	2 833	622,5	1 797	18 730	1042,3	984	3 928	399,2	471	6 868	1498,2	3 817	21 564	564,9	2 268	25 998	1128,7
Verzekeringen	1 480	926,5	2 648	22 711	957,7	334	3 129	936,8	308	8 610	2795,5	1 814	16 641	928,4	2 956	31 321	1059,6
Maatsch. diensten	14 167	714,9	28 347	215 200	759,2	15 901	39 974	251,4	23 225	96 290	414,6	30 063	141 250	469,8	51 572	311 490	604,0
Onderwijs	5 675	597,3	3 513	41 483	1180,3	10 374	34 322	315,5	5 703	38 073	667,6	16 549	68 218	412,2	9 216	79 558	863,2
Credietwezen	62	1436,8	208	11 287	5426,4	756	733	97,0	263	1 116	424,3	1 378	9 670	701,7	471	12 403	2633,3
Huise.-diensten	9 039	0,3	4 357	892	20,5	234 351	95	0,0	177 902	241	0,1	243 390	165	0,1	182 299	1 133	0,6
Totaal	462 591	312 13,3	1 483 081	511 616	34,5	478 457	16 752	34,0	440 458	274 105	62,2	1 941 049	474 984	24,5	1 923 542	785 721	40,8

1) Incl. medewerkende kinderen.
 2) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onzekend.
 3) Incl. vrije beroepen.

Volgens de totaalcijfers is het aantal employé's t.o.v. 1930 relatief belangrijk toegenomen. Terwijl in laatstgenoemd jaar onder de mannen op 100 arbeiders 21 employé's zijn geteld, was de verhouding in 1947 34 op de 100. Voor de vrouwen lopen de cijfers uiteen van 34 employé's op 100 arbeidsters in 1930 tot 62 op de 100 in 1947. Voor mannen en vrouwen tezamen was de verhouding 25 op de 100 in 1930, tegen 41 op de 100 in 1947.

Inzonderheid wat de mannen betreft is deze relatief belangrijker plaats van de employé's t.o.v. 1930 wellicht voor een deel toe te schrijven aan de omstandigheid, dat in de oorlog en de eerste jaren na de oorlog van het administratieve apparaat naar verhouding minder personen zijn afgevloeid dan van de arbeiders. Voorts was in 1947 in vele bedrijven de oorlogsschade niet volledig hersteld, terwijl men dikwijls met een tekort aan grondstoffen te kampen had, waardoor de productie nog niet het voor-oorlogse peil had bereikt. Uiteraard had dit in het bijzonder zijn weerslag op het aantal arbeiders, dat in deze bedrijven tewerkgesteld kon worden.

De cijfers voor de onderscheiden bedrijfsklassen laten zien, dat de employé's in bijna alle klassen aan betekenis hebben gewonnen. Een belangrijk verschil blijkt voor de nijverheid. In deze bedrijfstak was het aantal arbeiders in 1947 slechts 5% meer dan in 1930, het aantal employé's niet minder dan 87% hoger. In 1947 telde deze bedrijfstak dan ook 11 employé's op 100 arbeiders tegen slechts 6 op de 100 in 1930.

Een nog belangrijker verschuiving heeft zich voorgedaan bij het crediet-, bank- en verzekeringswezen. In 1930 zijn hier 682 employé's op 100 arbeiders geteld en in 1947 was deze verhouding 1 090 employé's op 100 arbeiders. Hetzelfde geldt voor het winkelbedrijf, in welke klasse een verschuiving heeft plaats gevonden van 84 tot 541 employé's op 100 arbeiders.

De relatieve toeneming van het aantal employé's in het crediet- en bankwezen en het winkelbedrijf is mede veroorzaakt door het in absolute zin lagere aantal arbeiders in 1947 dan in 1930. Dit is ook het geval in de verkeerssector, in welke klasse het aantal employé's is toegenomen van 14 tot 29 per 100 arbeiders. De maatschappelijke diensten geven een toeneming te zien van 470 tot 604 employé's (incl. vrije beroepen) op 100 arbeiders.

Ook in de klassen onderwijs en eredienst, waar uiteraard slechts een klein aantal personen als arbeider werkzaam is, zijn de employé's nog in betekenis toegenomen, voornamelijk ten gevolge van de teruggang in absolute zin van het aantal arbeiders t.o.v. 1930.

Daarnaast is nog vermeldenswaard, dat de geconstateerde grote relatieve en ook absolute toeneming van het aantal employé's in het crediet-, bank- en verzekeringswezen en de maatschappelijke diensten, voornamelijk het gevolg is van het belangrijk hoger aantal vrouwelijke werkkrachten in deze klassen.

§ 3. LEEFTIJDVERDELING

Thans zal nader worden ingegaan op de leeftijdsopbouw van de beroepsbevolking voor de onderscheiden bedrijfsklassen (zie tabel 3).

Volgens staat 17 blijkt de leeftijdsopbouw van de personen werkzaam in de nijverheid, althans wat de mannen betreft, weinig af te wijken van die van de totale beroepsbevolking. Voor de vrouwen valt evenwel een veel grotere bezetting op van de jongste leeftijdsklasse (20 jaar en jonger).

Binnen de nijverheid bestaan er in dit opzicht tussen de onderscheiden bedrijfsklassen nog vrij aanzienlijke verschillen. Zo valt bij de diamantindustrie het accent op de 50-64 jarigen, in tegenstelling tot de overige nijverheidsklassen, waar het zwaartepunt bij de 25-39 jarigen ligt. Hetgeen vooral het geval

Bedrijfsklasse	Staat 17. Procentuele verdeling der beroepsbevolking naar leeftijdsklasse, per bedrijfsklasse en geslacht																				
	Mannen					Vrouwen					Totaal										
	14-20 jaar	21-24 jaar	25-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65-69 jaar	70 j. e.o.	14-20 jaar	21-24 jaar	25-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65-69 jaar	70 j. e.o.	14-20 jaar	21-24 jaar	25-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65-69 jaar	70 j. e.o.
01 Aardew., glas, enz.	14,6	10,0	36,9	20,3	15,8	1,8	0,6	55,6	18,9	16,5	5,1	3,4	0,3	0,2	16,6	10,4	35,9	19,6	15,2	1,7	0,6
02 Diamantnijverheid	17,6	6,2	19,4	15,6	30,8	5,5	4,9	38,4	11,9	22,6	14,7	11,9	0,5	-	19,8	6,8	19,8	15,5	28,8	5,0	4,3
03 Graf.nijverheid	16,7	8,9	34,3	19,3	19,0	1,3	0,5	44,1	20,7	21,0	8,3	5,3	0,4	0,2	19,6	10,1	32,9	18,1	17,6	1,2	0,5
04 Bouwnijverheid	3,5	6,9	36,3	21,4	22,8	2,7	1,1	21,4	14,0	27,8	19,6	15,4	1,3	0,5	9,0	7,0	36,2	21,3	22,7	2,7	1,1
05 Chem.nijverheid	11,2	9,8	40,0	21,4	15,4	1,5	0,7	39,3	22,0	26,4	7,7	4,1	0,3	0,2	17,8	12,7	36,8	18,2	12,7	1,2	0,6
06 Hout, kurk, stro	18,2	9,8	35,4	16,4	16,6	2,3	1,3	44,4	19,7	21,6	7,9	4,9	0,7	0,8	18,9	10,1	35,1	16,1	16,2	2,3	1,3
07 Kleding, reiniging	12,8	7,7	37,1	19,5	17,5	3,3	2,1	41,6	19,6	23,3	8,3	6,3	0,6	0,3	30,5	15,0	28,6	12,6	10,7	1,6	1,0
08 Kunstnijverheid	19,2	11,8	34,9	15,4	14,5	2,9	1,3	35,0	16,0	27,0	11,3	9,6	0,8	0,3	21,2	12,3	33,9	14,9	13,9	2,7	1,1
09 Leder, wasdoek, rubber	18,2	10,1	34,2	16,2	16,1	3,3	1,9	51,8	21,1	18,8	5,0	2,9	0,2	0,2	22,1	11,4	32,5	14,9	14,5	2,9	1,7
10 Mijnbouw, enz.	12,3	11,2	40,4	21,4	13,8	0,6	0,3	40,3	21,9	26,5	7,6	3,3	0,2	0,2	12,9	11,5	40,1	21,1	13,5	0,6	0,3
11 Metaalnijverheid	17,4	11,8	37,5	17,6	14,0	1,2	0,5	42,1	22,9	24,7	6,3	3,5	0,3	0,2	18,4	12,2	37,0	17,1	13,6	1,2	0,5
14 Papiernijverheid	14,6	10,7	34,9	20,3	18,2	0,9	0,4	53,9	22,2	17,7	4,3	1,7	0,1	0,1	22,4	13,1	31,5	17,1	14,9	0,7	0,3
15 Textielnijverheid	15,1	9,8	36,4	19,9	17,1	1,3	0,4	54,3	20,5	18,1	4,7	2,3	0,1	0,0	25,4	12,6	31,5	15,9	13,2	1,0	0,4
16 Gas, electr., waterl.	4,5	5,8	32,5	26,2	30,3	0,5	0,2	25,9	20,7	26,6	15,1	11,5	0,2	-	5,3	6,4	32,2	25,8	29,6	0,5	0,2
17 Voed.-, genotmidd.	18,3	9,2	34,6	18,7	16,8	1,7	0,7	57,0	18,6	15,0	5,4	3,4	0,4	0,2	22,2	10,2	32,5	17,4	15,4	1,6	0,7
Totaal nijverheid 01 t/m 17	14,5	9,5	36,5	19,3	17,6	1,8	0,8	44,8	20,0	21,8	7,5	5,1	0,5	0,3	18,7	11,0	34,4	17,7	15,9	1,6	0,7
20 Landbouw	16,0	7,9	28,3	17,9	21,0	4,7	4,2	21,6	10,8	27,0	17,3	17,8	3,1	2,4	17,3	8,6	28,0	17,7	20,2	4,4	3,8
30 Vissrij, jacht	12,5	6,7	29,4	21,0	22,7	4,2	3,5	33,7	6,5	18,0	15,7	22,2	2,5	1,4	13,1	6,7	29,0	20,9	22,7	4,2	3,4
40 Winkels	11,3	6,9	34,6	21,9	20,2	3,1	2,0	23,1	12,2	29,0	18,3	14,7	1,6	1,1	17,4	9,7	31,7	20,0	17,4	2,3	1,5
41 Overige handel	8,8	7,5	36,9	21,7	20,5	3,0	1,6	32,7	18,5	25,3	12,2	9,5	1,1	0,7	11,4	8,7	35,6	20,7	19,3	2,8	1,5
42 Verkeer	3,2	8,3	35,1	22,7	23,3	1,6	0,8	21,1	15,1	25,6	16,4	17,8	2,4	1,6	10,5	9,5	33,4	21,6	22,3	1,7	1,0
50 Cred.-, bankwezen	10,0	7,6	28,8	25,6	25,3	1,8	0,9	36,4	18,8	23,3	11,4	7,0	0,5	0,6	17,0	10,4	27,4	22,1	20,8	1,5	0,8
51 Verzek.-wezen	7,2	8,9	40,6	20,9	18,7	2,3	1,4	42,2	22,3	21,4	9,4	4,4	0,2	0,1	15,7	12,1	36,0	18,1	15,2	1,8	1,1
60 Overn.dienst, vrije ber.	5,3	9,4	43,1	20,8	19,3	1,4	0,7	19,4	20,4	35,5	13,5	9,7	0,8	0,7	9,9	13,1	40,6	18,4	16,1	1,2	0,7
61 Onderwijs	1,7	5,2	42,8	24,9	23,5	1,3	0,6	8,1	11,8	38,8	22,0	17,6	1,1	0,6	4,8	8,5	40,8	23,5	20,6	1,2	0,6
62 Eredienst	0,9	1,6	40,1	23,6	24,7	5,1	4,0	8,8	8,6	33,4	21,2	22,6	3,5	1,9	1,7	2,3	39,4	23,4	24,5	4,9	3,8
70 Huisel.diensten	6,0	4,0	27,7	23,2	29,4	5,6	4,1	40,3	19,7	21,3	8,7	8,2	1,1	0,7	39,4	19,3	21,5	9,1	8,7	1,2	0,8
85 Beroep onbekend	15,8	14,5	40,6	15,3	11,3	1,4	1,1	35,1	19,0	23,8	8,4	11,9	0,6	1,2	17,6	14,9	39,1	14,6	11,3	1,4	1,1
Tijd. niet-werk.	29,3	27,6	27,6	9,0	6,6	0,7	0,2	36,2	20,2	28,0	9,9	6,4	0,2	0,1	29,8	27,1	27,7	8,0	6,6	0,6	0,2
Totaal	13,7	10,2	34,6	19,0	18,5	2,4	1,6	29,9	16,6	26,6	13,1	11,4	1,4	1,0	17,7	11,7	32,6	17,6	16,8	2,2	1,4

is bij de mijnbouw (40%). Van de in deze klasse werkzame personen behoort, in vergelijking met de andere bedrijfsklassen van de nijverheid, slechts een relatief klein aantal (13%) tot de jongste leeftijdsklasse (20 jaar en jonger). Een naar verhouding nog kleiner aantal jeugdige werkrachten is aangetroffen bij de gas-, electriciteits- en waterleidingbedrijven (5%) en de bouwnijverheid (9%).

Naar verhouding is het grootste aantal jeugdige personen werkzaam in de klasse kleding en reiniging en de textielnijverheid: resp. 30 en 25% van het totaal aantal bij deze bedrijfsklassen betrokken personen is jonger dan 21 jaar.

Ten aanzien van de in de nijverheid werkzame vrouwen valt nog op, dat in de aardewerk-, glas-, kalk- en stenenindustrie, de leder-, wasdoek- en rubberindustrie, de papiernijverheid, textielnijverheid en voedings- en genotmiddelenbedrijven meer dan de helft van de vrouwelijke arbeidskrachten 20 jaar of jonger is.

In de landbouw is een relatief kleiner aantal jeugdige personen, doch een naar verhouding veel groter aantal personen van 65 jaar en ouder werkzaam dan in de nijverheid. Vooral onder de in de agrarische sector werkzame vrouwen blijkt het percentage beneden 25 jarigen (32) veel lager te zijn dan bij de nijverheid (65), hetgeen een gevolg is van het grote aantal medewerkende echtgenoten in het landbouwbedrijf.

De cijfers voor de in het winkelbedrijf werkzame personen wijken weinig af van die voor de totale beroepsbevolking. Alleen blijkt ook in deze klasse het percentage voor de beneden 25 jarigen onder de vrouwen (35) aanzienlijk lager te zijn dan het overeenkomstige cijfer voor de gehele vrouwelijke beroepsbevolking (46), hetgeen evenals in de landbouw moet worden toegeschreven aan het grote aantal medewerkende echtgenoten in deze klasse.

In de klasse "overige handel" daarentegen behoorde meer dan de helft van de vrouwelijke werkrachten tot de beneden 25 jarigen. Voor de mannen was het percentage voor genoemde leeftijdsklasse (16) echter veel lager en het lag zelfs nog belangrijk beneden het overeenkomstig cijfer voor het Rijk (24). Dit laatste was eveneens het geval voor de in de verkeerssector werkzame personen, zowel mannen als vrouwen (resp. 17 en 36).

De leeftijdsverdeling van de in het crediet-, bank- en verzekeringswezen werkzame personen wordt vooral beheerst door het grote aantal jeugdige vrouwelijke administratieve krachten (t/m 20 jaar). Het percentage jeugdige mannelijke werkrachten blijft aanzienlijk beneden het overeenkomstig cijfer voor de totale beroepsbevolking.

Zoals viel te verwachten was het percentage beneden 21 jarigen zeer laag onder de bij het onderwijs en de eredienst betrokken personen (resp. 4,8 en 1,7). Van de tot laatstgenoemde klasse behorende mannen was 4% 70 jaar of ouder, tegen slechts 1,6% van de totale mannelijke beroepsbevolking.

In de huiselijke diensten vindt een groot aantal jeugdige vrouwen een bestaan. Ruim 40% van de vrouwen, die op dit gebied werkzaam zijn, is jonger dan 21 jaar en 60% jonger dan 25 jaar.

4. PLAATS IN HET HUISHOUDEN

In hoofdstuk II is, in vergelijking met overeenkomstige cijfers op grond van vorige tellingen, reeds een overzicht gegeven van de burgerlijke staat van de personen met beroep.

Bij de verwerking van de telling van 1947 is tevens een onderscheiding gemaakt naar de plaats, welke zij innemen in het gezin, waartoe zij behoren.

Wat de mannelijke beroepsbevolking betreft, blijkt, volgens staat 18, 64% gezinshoofd te zijn, behoort 28% tot de nog bij de ouders inwonende kinderen en

Staat 18. Procentuele verdeling der beroepsbevolking naar plaats in het huishouden en bedrijfstak resp. -klasse, per geslacht

Bedrijfstak-klasse	Mannen						Vrouwen						Totaal						Alge- meen totaal						
	In huishoudens van 2 of meer personen						In huishoudens van 2 of meer personen						In huishoudens van 2 of meer personen							In huishoudens van 2 of meer personen					
	Hoofden	Kinderen (incl. stief- en pleegk.)	Overige verwanten	Inwonend huispers.	Inwonend bedrijfspers.	Overige inwonenden	Hoofden	Kinderen (incl. stief- en pleegk.)	Overige verwanten	Inwonend huispers.	Inwonend bedrijfspers.	Overige inwonenden	Hoofden	Kinderen (incl. stief- en pleegk.)	Overige verwanten	Inwonend huispers.	Inwonend bedrijfspers.	Overige inwonenden		Hoofden	Kinderen (incl. stief- en pleegk.)	Overige verwanten	Inwonend huispers.	Inwonend bedrijfspers.	Overige inwonenden
Nijverheid	69,7	28,2	1,8	0,3	2,6	1,4	100	4,5	8,9	75,1	3,6	0,2	3,1	4,6	100	57,2	1,2	34,8	2,1	0,3	2,6	1,8	100	100	
Landb., vissersij, jacht	60,2	31,2	3,7	2,6	1,0	1,3	100	6,3	50,2	37,9	3,1	1,9	0,1	0,5	100	47,9	11,4	32,8	3,6	2,4	0,8	1,1	100	100	
Winkels	73,4	21,8	1,3	0,6	1,4	1,5	100	6,5	41,8	42,9	3,3	0,8	1,4	3,3	100	38,8	21,7	32,7	2,3	0,7	1,4	2,4	100	100	
Overige handel	72,2	20,9	1,7	0,1	2,8	2,3	100	7,5	18,1	60,7	3,2	0,2	3,1	7,2	100	65,1	2,0	25,2	1,9	0,1	2,8	2,9	100	100	
Verkeer	72,4	19,6	1,8	0,5	3,3	2,4	100	13,5	24,5	40,5	3,4	2,2	2,1	10,2	100	62,0	4,3	23,3	2,1	0,4	3,3	3,8	100	100	
Cred., bank-, verz.w.	72,4	21,6	1,2	0,0	2,3	2,5	100	4,8	4,9	75,8	3,5	0,1	3,3	7,6	100	55,9	1,2	34,9	1,7	0,0	2,5	3,8	100	100	
Maatsch.diensten, enz.	71,5	14,8	1,1	0,1	5,1	7,4	100	5,8	6,6	37,8	3,5	0,7	5,0	40,6	100	48,2	2,4	23,0	1,9	0,3	5,1	19,1	100	100	
Huiselijke diensten	69,8	13,3	3,6	7,6	3,1	2,6	100	1,8	1,1	46,3	5,7	41,1	1,6	2,4	100	3,7	1,1	45,3	5,7	40,1	1,7	2,4	100	100	
Ber.onbek.,tj.d.n.werk.	32,1	58,6	2,2	0,0	3,8	3,1	100	5,2	4,3	65,0	6,7	0,7	7,6	10,4	100	30,2	0,3	59,0	2,5	0,1	4,0	3,7	100	100	
Totaal	64,0	28,2	2,1	0,0	2,7	2,3	100	5,4	20,0	49,4	3,9	7,9	0,8	10,1	100	49,7	4,9	33,4	2,5	2,0	2,6	4,2	100	100	
Nijverheid	40,6	39,7	33,9	17,3	38,3	23,6	39,6	16,1	8,8	29,7	17,9	6,0	24,5	8,9	19,5	39,9	8,8	36,1	28,1	14,6	35,0	15,0	34,7	34,7	
Landb.,vissersij, jacht.	18,6	21,8	35,0	69,0	7,7	10,8	19,6	20,5	45,0	13,7	14,4	44,7	0,9	0,8	17,9	18,6	45,0	18,9	27,1	62,8	6,1	5,0	19,3	19,3	
Winkels	4,7	3,2	2,5	3,4	2,2	2,7	4,1	16,5	28,8	12,0	11,8	14,9	7,4	4,5	13,8	5,1	28,8	6,4	6,0	6,3	3,4	3,8	6,5	6,5	
Overige handel	8,3	5,4	6,0	0,9	7,8	7,4	7,3	3,9	2,5	3,4	2,3	0,9	3,4	2,0	2,8	8,2	2,5	4,7	4,6	0,9	6,7	4,2	6,2	6,2	
Verkeer	10,1	6,2	7,7	6,7	11,1	9,3	9,0	14,7	7,2	4,8	5,1	1,7	16,3	8,4	6,0	5,8	10,2	7,2	6,7	9,1	10,5	7,3	8,2	8,2	
Cred., bank-, verz.w.	2,0	1,3	1,0	0,0	1,4	1,9	1,8	1,6	0,5	2,7	1,6	0,1	2,3	1,3	1,8	2,0	0,5	1,8	1,2	0,0	1,7	1,6	1,7	1,7	
Maatsch.diensten, enz.	11,5	5,4	5,2	0,8	19,8	33,1	10,2	18,6	5,7	13,4	15,6	16,9	34,6	70,0	17,4	11,7	5,7	8,3	9,2	4,8	23,3	54,6	12,0	12,0	
Huiselijke diensten	0,2	0,1	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	6,2	1,1	17,7	27,9	98,1	12,4	4,5	18,9	0,3	1,1	6,4	10,6	8,0	3,1	2,7	4,8	4,8	
Ber.onbek.,tj.d.n.werk.	4,0	16,9	8,4	1,9	11,5	11,0	8,2	1,9	0,4	0,4	0,2	0,2	6,1	2,0	2,0	4,0	0,4	11,7	6,5	1,5	10,2	5,8	6,6	6,6	
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

leeft 2% buiten gezinsverband. Van de vrouwelijke beroepsbevolking is slechts 5% gezinshoofd, 20% is echtgenote in het gezin, 49% behoorde tot de inwonende kinderen, terwijl 10% van de vrouwen met beroep niet in gezinsverband leefde (zie ook tabel 4).

Bij een verdere splitsing dezer cijfers naar de aard van het bedrijf, waarin de desbetreffende personen werkzaam zijn, blijken wat de mannen betreft geen grote verschillen. Veel belangrijker afwijkingen treden voor de vrouwelijke beroepsbevolking aan den dag.

In de nijverheid als geheel treden t.o.v. het algemeen gemiddelde, vooral de nog thuis wonende meisjes (75% van alle in de nijverheid werkzame vrouwen) op de voorgrond en is het aantal vrouwelijke gezinshoofden en echtgenoten (resp. 4,5 en 9%) gering. Laatstgenoemde groepen zijn in enkele van de afzonderlijke klassen der nijverheid sterker vertegenwoordigd. Zo b.v. in de bouwnijverheid enaanverwante bedrijven (resp. 17 en 25%). In absolute zin zijn genoemde groepen vooral van betekenis in de bedrijfsklasse kleding en reiniging (groot aantal zelfstandige naaisters).

De rond 21% echtgenoten in de klasse mijnbouw, enz. komt nagenoeg geheel voor rekening van de tot deze klasse behorende bedrijfstak veenderijen.

Een zeer belangrijke plaats nemen de echtgenoten in in de klasse landbouw(50% van alle vrouwen in deze klasse). Voor deze bedrijfstak is voornamelijk sprake van echtgenoten, die in het bedrijf van het gezinshoofd medewerken. Het laatste komt eveneens veel voor in het winkelbedrijf en van de in deze klasse werkende vrouwen is dan ook niet minder dan 42% tevens echtgenote in het gezin, waartoe zij behoort.

De hoge percentages voor gezinshoofden en echtgenoten in de klasse verkeer houden verband met de tot deze klasse behorende bedrijfstakpensions, restaurants e.d., terwijl bij die voor de klasse eredienst voornamelijk aan de uitoefening van daarbij betrokken nevenfuncties (kosteres e.d.) dient te worden gedacht.

Ten aanzien van de bij het onderwijs en in maatschappelijke diensten werkzame vrouwen is tenslotte nog het hoge percentage alleenwonende vrouwen vermeldenswaard (resp. 40 en 41%).

In staat 18 zijn ook verhoudingscijfers opgenomen, waarbij niet, zoals met betrekking tot de zojuist besproken cijfers, het totaal van elke bedrijfsklasse op 100 is gesteld, doch waarbij is uitgegaan van de plaats in het huishouden.

Wat de mannen betreft lopen de cijfers voor de gezinshoofden en de inwonende kinderen in grote lijnen parallel met die voor de totale mannelijke beroepsbevolking. De in het gezin als "overige verwanten" levende mannen blijken, voor zover zij een beroep uitoefenen, vooral in de landbouw werkzaam te zijn. Het mannelijk inwonend huispersoneel komt, in verband met de aangehouden classificatieregels, slechts voor in de klasse huiselijke diensten en daarnaast in de klasse verkeer (hotel-, café-, restaurantbedrijf). Mannelijk inwonend bedrijfspersoneel wordt in hoofdzaak nog slechts aangetroffen in het landbouwbedrijf en daarnaast, hoewel in veel geringere omvang, in het hotel-, café- en restaurantbedrijf (klasse verkeer).

Tenslotte blijken alleenwonende mannen met beroep, vooral werkzaam te zijn in maatschappelijke diensten en bij het onderwijs, waarbij voornamelijk dient gedacht aan buiten hun eigenlijke woonplaats gedetacheerd overheidspersoneel, op kamers wonende nog ongehuwde onderwijzers, enz.

Voor de vrouwen met beroep zijn de afwijkingen van het algemeen gemiddelde groter. Voor zover tevens gezinshoofd zijn zij vooral werkzaam in landbouw, winkelbedrijf, verkeer (pensions) en maatschappelijke diensten (vrije beroepen). Van

de vrouwen met beroep, die tevens de plaats van echtgenote in haar gezin innemen, blijkt niet minder dan 74% in het agrarische en winkelbedrijf werkzaam te zijn, vrijwel alle (132 000 van de 139 000) als in het eigen bedrijf van de man medewerkende echtgenoten.

Het vrouwelijk inwonend bedrijfspersoneel is veel sterker dan de totale vrouwelijke beroepsbevolking werkzaam in de landbouw en verkeer (hotel-, café- en restaurantbedrijf), terwijl tenslotte de alleenwonende vrouwen met beroep innog veel sterker mate dan de alleenwonende mannen voornamelijk voorkomen bij maatschappelijke diensten en onderwijs (verpleegsters, onderwijzeressen e.d.).

§ 5. NATIONALITEIT

Op grond van de onderscheiding naar nationaliteit kan over de op 31 Mei 1947 in ons land wonende vreemdelingen, die een beroep uitoefenden, het volgende worden medegedeeld.

De belangrijke teruggang van het totaal aantal vreemdelingen in ons land van 175 850 in 1930 tot 103 870 in 1947 heeft tot gevolg gehad, dat ook het aantal vreemdelingen met beroep sterk is verminderd nl. van 98 740 in 1930 tot 46 600 in 1947 d.w.z. van resp. 3,6 tot 1,2% van de totale Nederlandse beroepsbevolking. Van deze 46 600 vreemdelingen oefenden er 3 700 hun eigenlijke beroep tijdelijk niet uit.

Vermeldenswaard is het feit, dat onder de vreemdelingen een groter percentage in beroep of bedrijf werkzaam was (45%; van mannen en vrouwen resp. 68 en 26%) dan van de Nederlanders (40%; van mannen en vrouwen resp. 61 en 20%).

Een verdeling naar nationaliteit in verband met de bedrijfstak, waarin de vreemdelingen werkzaam waren, is opgenomen in staat 19 (zie ook tabel 5).

Staat 19. Procentuele verdeling van de in Nederland wonende vreemdelingen met beroep naar nationaliteit en bedrijfstak resp. -klasse, per geslacht

Bedrijfstak/-klasse	Duitsers			Belgen			Britten			Fransen			Italianen		
	M	V	T	M	V	T	M	V	T	M	V	T	M	V	T
Nijverheid	55,8	15,3	34,5	52,0	24,0	44,6	29,0	11,5	23,2	48,3	16,6	34,2	72,9	27,0	63,9
Landbouw, visserij, jacht	7,8	2,4	4,9	22,0	19,3	21,3	2,1	0,9	1,7	2,4	-	1,3	0,7	0,7	0,7
Handel en verkeer	15,8	13,8	14,8	15,8	24,4	18,1	33,0	21,8	29,3	22,7	17,8	20,5	19,4	40,6	23,6
Cred.-, bank- en verz.wez.	0,7	0,8	0,7	1,1	0,9	1,1	0,8	1,8	1,2	1,2	1,1	1,2	0,1	1,7	0,4
Maatsch.diensten	7,1	40,3	24,6	5,7	14,4	8,0	28,2	38,5	31,6	20,9	41,1	29,9	4,8	14,3	6,7
Huiselijke diensten	0,1	24,4	12,9	0,2	15,4	4,2	0,3	16,7	5,7	0,3	17,8	8,1	0,2	13,3	2,7
Ber.onb., tijd. n.werk. .	12,7	3,0	7,6	3,2	1,6	2,7	6,6	8,8	7,3	4,2	5,6	4,8	1,9	2,4	2,0
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
	Polen			Oostenrijkers			Overige nat.			Zonder nat.			Totaal		
Nijverheid	80,6	38,6	74,5	55,5	24,3	39,2	35,3	21,1	31,4	43,3	29,0	40,6	50,8	21,0	41,6
Landbouw, visserij, jacht	5,9	1,4	5,3	3,1	0,2	1,5	3,2	1,7	2,8	6,5	6,6	6,5	9,8	6,2	8,6
Handel en verkeer	6,9	16,4	8,3	20,4	17,5	18,9	38,2	16,3	32,2	21,7	24,0	22,2	20,0	18,8	19,7
Cred.-, bank- en verz.wez.	0,2	0,7	0,3	1,8	0,9	1,4	0,9	1,6	1,1	1,2	1,3	1,2	0,9	1,0	1,0
Maatsch.diensten	2,6	14,6	4,3	11,8	23,3	17,8	13,5	30,2	18,1	7,9	18,8	10,0	7,9	28,7	14,3
Huiselijke diensten	0,2	24,6	3,7	-	31,0	16,2	0,1	25,5	7,1	0,1	16,0	3,1	0,1	21,1	6,6
Ber.onb., tijd. n.werk. .	3,6	3,7	3,6	7,4	2,8	5,0	8,8	3,6	7,3	19,3	4,3	16,4	10,5	3,2	8,2
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Zoals uit dit overzicht blijkt, lopen de cijfers voor de onderscheiden nationaliteiten vrij sterk uiteen, terwijl zich ook tussen mannen en vrouwen nog belangrijke verschillen voordoen.

Wat de mannen betreft, waren de vreemdelingen van Italiaanse en Poolse nationaliteit in hoofdzaak werkzaam in de nijverheid; resp. 73 en 81% van hen vond nl. in deze bedrijfstak een bestaan tegen 51% van alle in ons land werkzame vreemdelingen. Ook van de Duitsers, Belgen en Oostenrijkers was meer dan de helft werkzaam in de nijverheid. Voor de vrouwen van genoemde nationaliteiten waren de

ze percentages uiteraard veel lager, doch met uitzondering van dat voor de vrouwen van Duitse nationaliteit lagen zij eveneens boven het algemeen gemiddelde (21%). Daarentegen vond van de personen van Britse nationaliteit een opmerkelijk klein deel in de nijverheid een bestaan (23%).

Naast evengenoemde bedrijfstak blijken de Italianen in hoofdzaak werkzaam te zijn in handel en verkeer (24%), in welke bedrijfstak ook een relatief groot aantal Britten werkzaam is (29%).

Van de Belgen is een in vergelijking met de overige nationaliteiten groot aantal personen werkzaam in de landbouw (21%), hetgeen zijn oorzaak vindt in het feit, dat vele grensarbeiders van Belgische nationaliteit in Zeeland en Noordbrabant in het agrarisch bedrijf werkzaam zijn.

Voorts valt nog op, dat t.o.v. het algemeen gemiddelde een groot aantal Duitsers, Britten en Fransen zijn geteld in de maatschappelijke diensten. Van de vrouwen van genoemde nationaliteiten was zelfs ca 40% in deze bedrijfsklasse werkzaam.

Van de vrouwen van Duitse nationaliteit bleek voorts ongeveer 25% werkzaam te zijn in huiselijke diensten (1 450). Een gelijk percentage van de vrouwen van Poolse nationaliteit was in deze bedrijfsklasse werkzaam, terwijl dit cijfer voor die van Oostenrijkse nationaliteit nog iets hoger was (31); in absolute zin waren deze aantallen echter van betrekkelijk weinig betekenis (resp. 108 en 166).

§ 6. PERSONEN WERKZAAM IN OVERHEIDSDIENST

In paragraaf 1 is er reeds op gewezen, dat het in 1947 t.o.v. 1930 belangrijk groter aantal in maatschappelijke diensten werkzame personen mede aan de grote omvang van het overheidsapparaat in 1947 moet worden toegeschreven. Onderstaande cijfers geven een beeld van de grootte van het overheidspersoneel op beide tijdstippen.

Staat 20. Personen werkzaam in overheidsdienst naar werkzaamheid bij Rijk, provincie, enz. en geslacht, 1930 en 1947

	1930		1947 1)		1930		1947 1)	
	M	V	M	V	M	V	M	V
Rijk	69 754	11 384	190 171	32 217	41,6	33,5	59,3	52,6
Provincie	3 258	732	5 533	953	1,9	2,2	1,7	1,5
Gemeenten	90 714	21 742	114 773	25 836	54,1	64,1	35,8	42,2
Waterschappen.	4 075	54	5 082	105	2,4	0,2	1,6	0,2
Publ.recht. bedr.org.			5 119	2 119			1,6	3,5
Totaal	167 801	33 912	320 678	61 230	100	100	100	100

1) Excl. personen tijdelijk in militaire dienst.

In 1947 waren van de totale beroepsbevolking 381 900 personen of 11% in overheidsdienst tegen 201 700 of 6% in 1930. Onder hen waren 320 700 mannen en 61 200 vrouwen tegen 167 800 mannen en 33 900 vrouwen in 1930.

Ten opzichte van alle mannen resp. vrouwen met beroep bedroegen de percentages voor de mannen resp. 12 tegen 7 en voor de vrouwen resp. 7 tegen 4.

In 1947 was dus, vergeleken met 1930, het aantal personen werkzaam in de overheidssector, niet alleen in absolute zin sterk toegenomen en wel bijna verdubbeld, doch vond ook relatief een belangrijk groter deel van de beroepsbevolking in deze sector een bestaan.

Staat 20 laat zien, dat in 1947 vooral het apparaat van de Rijksoverheid een veel groter aantal personen in dienst had dan in 1930. Daarmee is tevens verandering gekomen in de onderlinge verhouding der verschillende overheidsinstanties als werkgever. Terwijl in 1930 het merendeel (56%) nog in gemeentedienst was, trad in 1947 voor meer dan de helft van hen (58%) het Rijk als werkgever op en stond slechts 37% in gemeentedienst.

Naast het Rijks- en gemeentepersoneel vormt dat in dienst van Provincie, Waterschap en Publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties maar een vrij kleine groep, tezamen 18 900 of 5% van het totaal.

Staat 21. Procentuele verdeling van de personen ¹⁾ werkzaam in overheidsdienst naar werkzaamheid bij Rijk, Provincie, enz., per bedrijfsklasse en geslacht

Bedrijfsklasse		Mannen					Vrouwen					Totaal				
		Rijk	Prov.	Gem.	Water-schap	Publ.r. bedr. org.	Rijk	Prov.	Gem.	Water-schap	Publ.r. bedr. org.	Rijk	Prov.	Gem.	Water-schap	Publ.r. bedr. org.
Aardew., glas, enz.	01	97,5	-	2,5	-	-	75,0	-	25,0	-	-	96,8	-	3,2	-	-
Diamantnijverheid	02	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Graf.nijverheid	03	76,2	0,2	22,9	-	0,7	81,4	-	18,6	-	-	76,7	0,1	22,5	-	0,7
Bouwnijverheid	04	9,3	4,3	74,3	11,4	0,7	1,0	-	99,0	-	-	9,2	4,2	74,7	11,2	0,7
Chem.nijverheid	05	96,5	-	2,9	-	0,3	33,9	-	66,1	-	-	94,6	-	4,8	0,3	0,3
Hout, kurk, stro	06	8,2	0,5	88,4	0,5	2,4	-	-	87,5	-	12,5	7,9	0,5	88,3	0,5	2,8
Kleding, reiniging	07	51,7	-	46,7	0,2	1,4	22,2	0,3	75,0	0,3	2,2	39,2	0,1	58,7	0,2	1,8
Kunstnijverheid	08	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100,0	-	-	-	-
Leder, wasdoek, rubber	09	90,7	0,8	7,7	-	0,8	-	-	-	-	-	90,7	0,8	7,7	-	0,8
Mijnbouw, enz.	10	99,6	-	0,4	0,0	0,0	99,1	-	0,9	-	-	99,6	-	0,4	0,0	0,0
Metaalnijverheid	11	69,3	0,1	30,2	0,2	0,2	97,2	-	1,9	0,9	-	69,8	0,1	29,7	0,2	0,2
Papierenijverheid	14	62,0	1,3	35,4	-	1,3	-	-	100,0	-	-	60,5	1,2	37,1	-	1,2
Textielnijverheid	15	36,4	-	54,5	-	9,1	33,3	-	66,7	-	-	35,7	-	57,2	-	7,1
Gas, electr., waterl.	16	6,4	7,4	86,2	0,0	-	0,2	13,5	86,3	-	-	6,2	7,6	86,2	0,0	-
Voed.-, genotmidd.	17	7,2	0,1	92,2	0,1	0,4	3,4	-	94,3	-	2,3	6,9	0,1	92,4	0,1	0,5
Totaal nijverheid	01 t/m 17	42,3	3,3	50,5	3,6	0,3	21,8	4,9	72,7	0,1	0,5	41,7	3,4	51,1	3,5	0,3
Landbouw	20	28,7	0,8	69,1	1,3	0,1	83,3	7,3	5,2	2,1	2,1	29,7	0,9	68,0	1,3	0,1
Visserij, jacht	30	16,7	16,7	16,7	33,3	16,6	-	-	-	-	-	16,7	16,7	16,7	33,3	16,6
Winkels	40	38,6	-	45,5	2,3	13,6	36,0	-	48,0	-	16,0	37,7	-	46,4	1,4	14,5
Overige handel	41	58,2	0,2	40,1	0,1	1,4	82,8	0,2	16,3	-	0,7	61,8	0,2	36,6	0,1	1,3
Verkeer	42	84,8	1,1	13,6	0,5	0,0	97,8	0,1	2,0	0,1	0,0	86,8	0,9	11,8	0,5	0,0
Cred.-, bankwezen	50	83,7	-	16,1	-	0,2	93,4	-	6,6	0,0	-	88,1	-	11,8	0,0	0,1
Verzek.wezen	51	99,7	0,1	0,1	-	0,1	99,8	-	0,1	-	0,1	99,7	0,1	0,1	-	0,1
Overh.dienst, vrje ber.	60	62,9	1,4	31,6	1,1	3,0	48,8	2,2	43,3	0,2	5,5	60,3	1,5	33,8	0,9	3,5
Onderwijs	61	27,2	-	72,8	0,0	0,0	10,2	-	89,7	-	0,1	20,7	-	79,3	0,0	0,0
Eredienst	62	55,6	11,1	11,1	22,2	-	50,0	-	50,0	-	-	54,5	9,1	18,2	18,2	-
Huishelijke diensten	70	85,7	-	14,3	-	-	62,5	8,3	16,7	12,5	-	71,0	5,3	15,8	7,9	-
Totaal		59,3	1,7	35,8	1,6	1,6	52,6	1,5	42,2	0,2	3,5	58,2	1,7	36,8	1,4	1,9

1) Excl. pers. tijdelijk in militaire dienst.

De cijfers in staat 21 geven een beeld van de aard der diensten en bedrijven, waarin het overheidspersoneel werkzaam is (zie ook tabel 6). Van het totale aantal 382 000, zijn er bijna 198 000, dus rond de helft, verbonden aan de in klasse 60 samengevatte algemene administratieve diensten.

Voor het Rijk zijn deze cijfers 119 000 van de 222 000 of 54% en treden naast de administratieve diensten met name het personeel bij de Staatsmijnen (bedrijfsklasse 10) en bij de P.T.T. (bedrijfsklasse 42) op de voorgrond.

Bij de gemeenten zijn de algemene administratieve diensten relatief van wat minder betekenis (67 000 van de 141 000 of 48%) dan bij het Rijk, en is het overige personeel voornamelijk betrokken bij de bouwtechnische diensten (gemeentewerken, publieke werken, enz., klasse 04), de gemeentelijke openbare nutsbedrijven (klasse 16), gemeentelijke vervoerbedrijven (klasse 42) en het openbaar onderwijs (klasse 61).

Voor het in provinciale dienst zijnde personeel valt vooral de bezetting op in klasse 16 (gas-, electriciteits- en waterleidingbedrijven) en van klasse 04 (w.o. grond- en waterbouwkundige werken en wegenbouw), tot welke laatste klasse voorts bijna 57% van het waterschapspersoneel behoort.

Het personeel bij de publiekrechtelijke organisaties (Kamers van Koophandel, vakgroepen, enz.) is daarentegen geheel van administratieve aard.

HOOFDSTUK IV. BEROEPSINDELING DER BEROEPSBEVOLKING

§ 1. AARD VAN HET BEROEP (BEROEPSGROEPEN EN BEROEPEN)

Zoals reeds in hoofdstuk I is vermeld, is bij de verwerking van de gegevens van de personen met beroep niet alleen een indeling gemaakt naar de aard van het beroep, waarin zij werkzaam zijn, doch eveneens naar de aard van het beroep (excl. de tijdelijk niet-werkenden).

Al de voorkomende beroepen zijn daarbij in de eerste plaats samengevat in 38 beroepsgroepen, zoals aangegeven in staat 22. Deze indeling is gecombineerd met een onderscheiding naar positie, met dien verstande, dat bij deze beroepsindeling de aard van het beroep de voorrang heeft verkregen boven de positie. Zo zijn b.v. zelfstandige artsen, tandartsen, advocaten e.d. in staat 22 niet geclassificeerd als bedrijfshoofden, doch gerekend tot de vrije beroepen (groep 21). Op overeenkomstige wijze zijn in deze beroepsindeling zelfstandige verpleegsters en verplegers gerekend tot het verplegend personeel (groep 20), zelfstandige leraren tot de leraren (groep 15), enz.

Het gezamenlijk aantal bedrijfshoofden in staat 22 (groepen 01 - 06) is dan ook lager dan dat in staat 13 en tabel 1. Het omgekeerde is het geval ten aanzien van het totaal van de vrije beroepen en employé's (groepen 11 - 23).

Voorts zij nog opgemerkt, dat bij deze indeling de bedrijfshoofden voor eigen rekening en de directeurs van N.V.'s, enz. zijn tezamen genomen.

Bezielt men nader de cijfers van de beroepsgroepen 10 en volgende, dan kunnen de bedrijfsleiders, employé's en vrije beroepen tezamen als hoofdarbeiders en de groepen 24 - 38 tezamen als handarbeiders worden beschouwd.

Onder de hoofdarbeiders treden het administratieve personeel, niet in overheidsdienst (groep 11 met 217 000 personen) en de ambtenaren (groep 12 met 147 000 personen) het meest op de voorgrond en onder de eerste groep nemen de vrouwen (84 000) een veel groter plaats in dan onder de ambtenaren (25 000).

Reeds in hoofdstuk I is opgemerkt, dat een onderscheiding tussen hoger en lager administratief personeel resp. hogere en lagere ambtenaren niet mogelijk is. Een overeenkomstige gradatie kan wel worden benaderd voor het onderwijzend personeel. Zo zijn op rond 28 000 leraren en hoogleraren 47 000 onderwijzers geteld. Een soortgelijke onderscheiding voor beroepsmilitairen, politie en brandweerpersoneel gaf 3 400 officieren, inspecteurs e.d. t.o.v. rond 43 000 personen in lagere rangen.

Onder twee andere belangrijke tot de hoofdarbeiders gerekende groepen, nl. het verplegend en het winkelpersoneel nemen de vrouwen een overwegende plaats in (resp. 39 000 van de 42 000 en 40 000 van de 54 000).

Onder de handarbeiders (groepen 24 - 38) is voornamelijk van belang de splitsing tussen de land-, tuin- en bosbouwarbeiders (208 000) en de overige groepen handarbeiders tezamen (1 500 000). Onder laatstgenoemd aantal zijn 141 000 bouwvakarbeiders, 744 000 arbeiders in fabrieken en werkplaatsen (groep 30) begrepen en voorts 27 000 mijnwerkers.

Een onderscheiding tussen geschoolden en ongeschoolden is voor deze groepen niet beschikbaar. Als voornamelijk ongeschoold kunnen echter de afzonderlijk ver-

Staat 22. Beroepsbevolking 1) naar beroepsgroep, per geslacht

Beroepsgroep	Absolute cijfers			Verhoudingscijfers			
	M	V	Totaal	M	V	T	
Bedrijfshoofden							
Nijverheid (m. pers.)	01	110 483	4 372	114 855	4,1	0,5	3,2
Nijverheid (z. pers.)	02	67 367	10 589	77 956	2,5	1,2	2,2
Landbouw	03	233 546	13 801	247 347	8,7	1,5	6,8
Winkels	04	72 161	13 902	86 063	2,7	1,5	2,4
Binnenscheepvaart	05	14 734	154	14 888	0,5	0,0	0,4
Overige	06	139 615	12 127	151 742	5,2	1,3	4,2
Medew. gezinsleden							
Landbouw	07	110 408	141 974	252 382	4,1	15,4	7,0
Winkels	08	9 688	66 975	76 663	0,4	7,2	2,1
Overige	09	45 799	28 624	74 423	1,7	3,1	2,1
Bedrijfsleiders e.d.	10	58 692	5 004	63 696	2,2	0,5	1,8
Vrije ber., employé's							
Adm.pers. (geen overheid)	11	132 819	84 272	217 091	5,0	9,1	6,0
Ambtenaren	12	121 620	25 347	146 967	4,5	2,7	4,1
Bedienaars godsdienst	13	8 728	129	8 857	0,3	0,0	0,2
Handelsreizigers e.d.	14	37 691	605	38 296	1,4	0,1	1,1
Leraren, hoogleraren	15	16 210	12 003	28 213	0,6	1,3	0,8
Machin., stuurl. (zeescheepv.)	16	5 907	-	5 907	0,2	-	0,2
Mil., politie (hoger)	17	3 322	49	3 371	0,1	0,0	0,1
Onderwijzers	18	22 814	24 355	47 169	0,8	2,6	1,3
Mil., politie (lager)	19	43 255	96	43 351	1,6	0,0	1,2
Verplegend personeel	20	3 243	38 958	42 201	0,1	4,2	1,2
Vrije beroepen	21	33 016	3 795	36 811	1,2	0,4	1,0
Winkelbedienden	22	13 671	40 359	54 030	0,5	4,4	1,5
Overige employé's	23	45 262	24 815	70 077	1,7	2,7	1,9
Handarbeiders							
Bouwvakarbeiders	24	141 417	-	141 417	5,3	-	3,9
Brievenbestellers	25	13 885	62	13 947	0,5	0,0	0,4
Chauff., voerlieden	26	49 569	-	49 569	1,9	-	1,4
Grondwerkers	27	54 224	-	54 224	2,0	-	1,5
Hotel-, café-, rest.pers.	28	23 756	31 124	54 880	0,9	3,4	1,5
Huispersoneel	29	1 936	194 498	196 434	0,1	21,0	5,4
Industrie-arbeiders	30	615 515	128 100	743 615	22,9	13,9	20,6
Landbouwarbeiders	31	195 537	12 372	207 909	7,3	1,3	5,8
Loopkn., bestellers	32	33 415	734	34 149	1,2	0,1	0,9
Mag., pakhuispers.	33	41 809	1 121	42 930	1,6	0,1	1,2
Mijnwerkers	34	26 897	-	26 897	1,0	-	0,7
Schippersknechts	35	12 613	23	12 636	0,5	0,0	0,3
Sjouwera, haven-, transp.arb.	36	51 258	-	51 258	1,9	-	1,4
Veenarbeiders	37	6 835	716	7 551	0,3	0,1	0,2
Overige arbeiders	38	67 157	3 666	70 823	2,5	0,4	2,0
Totaal		2 685 874	924 721	3 610 595	100	100	100

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

melde grondwerkers (54 000), sjouwers, haven- en transportarbeiders (51 000) en veenarbeiders (7 551) worden beschouwd.

Vermelding verdienen voorts de chauffeurs en voerlieden (50 000), de loopknechts, bestellers en brievenbestellers (48 000), het magazijn- en pakhuispersoneel (43 000) en tenslotte het hotel-, café- en restaurantpersoneel e.d. (55 000, van wie 31 000 vrouwen) en het huispersoneel (196 000, van wie rond 194000 vrouwen).

De vorenvermelde cijfers hebben, zoals gezegd, betrekking op de 38 beroepsgroepen. Daarnaast zijn voor de belangrijkste in de groepen 11 - 38 samengevatte beroepen afzonderlijke cijfers beschikbaar. Hiervoor zij verwezen naar tabel 8, waarin deze beroepen in alfabetische volgorde zijn opgenomen. Een systematische indeling der 38 beroepsgroepen en ruim 200 belangrijkste beroepen is opgenomen in bijlage 4.

Uiteraard worden de 200 vermelde beroepen in de praktijk elk weer aangeduid met verschillende beroepsnamen. Een systematisch overzicht van de beroepsgroepen en belangrijkste beroepen, aangevuld met de tot elke categorie gerekende beroepsnamen, is afzonderlijk gepubliceerd als *S y s t e m a t i s c h e B e r o e p s i n d e l i n g*, 1947, een losse bijlage bij deze publicatie.

§ 2. LEEFTIJDVERDELING

De cijfers voor de leeftijdsopbouw in combinatie met de gemaakte beroepsindeling geven in tweërlei opzicht een aanvulling op de reeds besproken leeftijdsverdeling van de beroepsbevolking in de afzonderlijke bedrijfsklassen. Zij bieden nl. de mogelijkheid om na te gaan in hoeverre verschillen in leeftijd bestaan voor de afzonderlijke posities en daarnaast voor de afzonderlijke beroepsgroepen.

Wat het eerste punt betreft geeft staat 23 een overzicht van de betreffende verhoudingen, terwijl die voor de beroepsgroepen zijn weergegeven in staat 24 (zie ook tabel 7).

Staat 23. Procentuele verdeling der beroepsbevolking naar leeftijdsklasse en positie in het bedrijf

Beroepsgroepen-combinatie	14-20 jaar	21-24 jaar	25-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 jaar e.o.
Bedrijfshoofden (01 - 06)	0,6	1,8	29,5	25,7	31,1	11,3
Medew. gezinsleden (07 - 09)	30,2	15,2	29,6	13,3	10,0	1,7
Hoofdarbeiders (10 - 23)	14,0	13,6	37,9	18,1	14,9	1,5
Handarbeiders (24 - 38)	21,6	11,8	32,9	16,4	15,0	2,3
Totaal	16,8	10,6	33,0	18,3	17,5	3,8

Al direct blijkt een belangrijk onderscheid tussen bedrijfshoofden en ondergeschikten. Terwijl nl. van de bedrijfshoofden slechts 2,4% jonger is dan 25 jaar en niet minder dan 42% 50 jaar of ouder, zijn deze percentages onder de hoofdarbeiders (groepen 10 - 23) resp. 28 en 16 en onder de handarbeiders (groepen 24 - 38) resp. 33 en 17.

Wat de bedrijfshoofden betreft, valt nog op, dat onder degenen dezer categorie, werkzaam in de landbouw meer dan de helft 50 jaar of ouder is tegen slechts 38% van alle overige bedrijfshoofden.

Onder de in het bedrijf van het gezinshoofd medewerkende gezinsleden is het percentage jeugdigen vanzelfsprekend veel hoger dan bij de vorige groep. Van de medewerkende zoons is zelfs 69% 25 jaar of jonger tegen nog geen 2% van de mannelijke bedrijfshoofden.

Vermeldenswaard is nog, dat het percentage beneden 25 jarigen onder de in de landbouw medewerkende echtgenoten en dochters (34) aanzienlijk hoger is dan onder degenen dezer groep werkzaam in het winkelbedrijf (19). Dit is voornamelijk het gevolg van de omstandigheid, dat, zoals uit staat 13 in paragraaf 2 van het vorige hoofdstuk valt op te maken, in de agrarische sector het aantal in het bedrijf van het gezinshoofd medewerkende dochters naar verhouding veel groter is dan in de winkels.

Staat 24. Procentuele verdeling der beroepsbevolking 1) naar leeftijdsklasse, per beroepsgroep en geslacht

Table with columns: Beroepsgroep, Mannen (14-20, 21-24, 25-39, 40-49, 50-64, 65 j.), Vrouwen (14-20, 21-24, 25-39, 40-49, 50-64, 65 j.), and Totaal (14-20, 21-24, 25-39, 40-49, 50-64, 65 j.). Rows include various professional groups like Bedrijfshoofden, Medew. gezinsleden, etc.

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

Ook tussen de hoofd- en handarbeiders blijkt een vrij belangrijk verschil in leeftijdsstructuur te bestaan. Van eerstgenoemde groep is, zoals reeds vermeld, 28% jonger dan 25 jaar en valt 56% in de leeftijdsklasse van de 25-49 jarigen, terwijl voor de handarbeiders deze verhoudingscijfers resp. 33 en 49% bedragen. Vooral in de jongste leeftijdsklasse komt dit verschil duidelijk tot uiting; van de hoofdarbeiders is nl. maar 14% jonger dan 21 jaar tegen 22% van de handarbeiders.

Binnen de groep hoofdarbeiders worden nog enkele vermeldenswaardige afwijkingen aangetroffen.

Bezielt men de grote groep van administratief personeel, dan blijkt voor dat in particuliere dienst een jeugdiger leeftijdsverdeling dan voor dat in overheidsdienst en dit geldt zowel voor mannen als vrouwen. Van eerstgenoemde categorie is nl. 45% 25 jaar of jonger tegen slechts 21% van het administratieve overheidspersoneel.

Voorts blijkt voor de groepen van beroepen, waarbij in de regel sprake is van een speciale en langdurige vooropleiding, een relatief oudere bezetting. Van de personen met een vrij beroep is b.v. maar 7% beneden 25 jaar.

Om dezelfde reden is van de bedienaars van de godsdienst zelfs minder dan 1% beneden 25 jaar, van de leraren en hoogleraren ruim 7% tegen 13% van de onderwijzers en tenslotte van de personen in de hogere militaire en politieke rangen 6% tegen 15% van die in de lagere rangen.

Duidelijk blijken deze verschillen ook bij vergelijking van de cijfers in tabel 8, waarin de voornaamste beroepen onder arbeiders, employe's en vrije beroepen afzonderlijk zijn vermeld.

Terwijl van de totale mannelijke beroepsbevolking 40% tot de leeftijdsklasse van de 40-64 jarigen behoort, is van de advocaten, artsen en tandartsen 52% in deze leeftijdsgroep geconcentreerd en van de accountants 57%. Niet alleen een langere vooropleiding speelt hierbij een rol, doch ook het feit, dat men voor bepaalde beroepen eerst op latere leeftijd in aanmerking komt. Zo is van de notarissen 76% 40-64 jaar (van de candidaat-notarissen 42%), van de leden van Hoge Colleges van Staat 74% en van de rechters 61%.

Tenslotte volgen nog enkele bijzonderheden over de handarbeiders. Als groep vertonen zij, zoals gezegd, een jeugdiger leeftijdsopbouw dan de hoofdarbeiders, doch tussen de afzonderlijke categorieën handarbeiders bestaan weer vrij grote afwijkingen. Zo blijkt onder de arbeiders in fabrieken en werkplaatsen (groep 30) het aantal jeugdigen naar verhouding groter dan onder de land-, tuin- en bosbouwarbeiders. Van eerstgenoemde categorie is nl. 39% jonger dan 25 jaar tegen 29% van de in de agrarische sector werkzame arbeiders.

Een nog jeugdiger leeftijdsopbouw is aangetroffen onder het huispersoneel, dat zoals reeds is opgemerkt, in hoofdzaak uit vrouwen bestaat en voor meer dan de helft (57%) wordt gevormd door personen beneden 25 jaar.

Vergeleken met de totale mannelijke handarbeidersbevolking vertonen ook de schippersknechts een vrij jeugdige leeftijdsopbouw: van deze groep is nl. 31% jonger dan 25 jaar tegen 26% van alle handarbeiders.

Op een veel oudere leeftijdsbezetting wijzen daarentegen de cijfers voor de sjouwers, haven- en transportarbeiders en grondwerkers, van welke groepen resp. 47 en 56% tot de 40-54 jarigen behoort. tegen nog geen 36% van alle mannelijke handarbeiders tezamen. Opmerkelijk is ook het hoge percentage 40-64 jarigen (50) onder de brievenbestellers.

Een zeer gering aantal jeugdigen komt, wat de afzonderlijke beroepen betreft (tabel 8), o.m. ook voor onder personen, die een beroep uitoefenen, hetwelk een grote mate van verantwoordelijkheid met zich brengt, zoals blok- en seinhuiswachters, brug- en sluiswachters, machinisten van spoor en tram en wagenvoerders van trein en tram, waarvan meer dan 75% 40 of ouder is.

§ 3. BURGERLIJKE STAAT

In aansluiting op hetgeen reeds in de hoofdstukken II en III over de plaats in het huishouden en de burgerlijke staat is meegedeeld, geven de cijfers in tabel 9 nog aanleiding tot de volgende opmerkingen. In deze tabel zijn evenals in tabel 8 slechts de belangrijkste beroepen onder arbeiders, employe's en vrije beroepen opgenomen. Ten einde een overzichtelijker beeld te verkrijgen zijn deze beroepen in staat 25 samengevat tot beroepsgroepen (11-38), waarbij zij aangekend, dat de vermelde cijfers voor de groepen overige employe's (23), industriearbeiders (30) en overige arbeiders (38) slechts betrekking hebben op een gedeelte van de hiertoe behorende personen, nl. op die, voor wie in tabel 9 een verdere splitsing naar afzonderlijke beroepen is gemaakt.

Staat 25. Arbeiders, employé's en personen in de zgn. vrije beroepen naar burgerlijke staat, beroepsgroep 1) en geslacht 2)

Beroepsgroep	Absolute cijfers								Verhoudingscijfers																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
	Mannen				Vrouwen				Mannen				Vrouwen																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																												
	Ongeh.	Geh.	Geh.gew.	Totaal	Ongeh.	Geh.	Geh.gew.	Totaal	On-geh.	Geh.	Geh.gew.	Tot.	On-geh.	Geh.	Geh.gew.	Tot.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
Vrije ber., employé's																	Adm.pers. (geen overheid)	11	55 308	75 152	2 359	132 819	78 459	3 772	2 041	84 272	41,6	56,6	1,8	100	93,1	4,5	2,4	100	Ambtenaren	12	33 838	85 247	2 542	121 620	23 083	1 097	1 167	25 347	27,8	70,1	2,1	100	91,1	4,3	4,6	100	Bodienars godiedienst	13	5 637	2 972	77	8 686	8 97	29	-	129	64,9	34,2	0,9	100	75,2	22,5	2,3	100	Handelreizigers e.d.	14	6 480	29 891	1 320	37 691	347	95	163	605	17,2	79,3	3,5	100	47,4	15,7	26,3	100	Leraren, hoogleraren	15	3 899	11 797	514	16 210	9 937	1 322	744	12 003	24,1	72,7	3,2	100	82,8	11,0	6,2	100	Machin., stuurli. (zeescheepv.)	16	2 649	3 104	154	5 907	-	-	-	-	44,9	52,5	2,6	100	-	-	-	-	Onderwijzers	18	5 363	17 185	266	22 814	22 704	1 086	565	24 355	23,5	75,3	1,2	100	93,2	4,5	2,3	100	Mil., politie	17, 19	8 970	30 717	604	40 291	3 84	7	6	97	22,3	76,2	1,5	100	86,6	7,2	6,2	100	Verplegend personeel	20	1 379	1 818	46	3 243	37 120	940	898	38 958	42,3	56,1	1,4	100	95,3	2,4	2,3	100	Vrije beroepen	21	5 813	25 322	1 556	32 696	1 783	1 322	523	3 528	17,8	77,4	4,8	100	49,2	36,4	14,4	100	Winkelbedienden	22	8 332	5 139	200	13 671	37 765	1 870	724	40 359	60,9	37,6	1,5	100	93,6	4,6	1,8	100	Overige employé's	23	11 038	17 809	651	29 498	19 051	2 266	1 184	22 501	37,4	60,4	2,2	100	84,6	10,1	5,3	100	Handarbeiders																		Bouwwarbeiders	24	41 440	95 378	4 599	141 417	-	-	-	29,3	67,4	3,3	100	-	-	-	-	Briefverzendings	25	2 993	10 578	314	13 885	50	9	3	62	23,5	76,2	3,3	100	80,7	14,5	4,8	100	Chauff., voerlieden	26	10 440	37 847	1 282	49 569	-	-	-	-	23,1	76,3	2,6	100	-	-	-	-	Grondwerkers	27	12 973	18 517	734	34 224	-	-	-	-	46,7	58,8	3,7	100	-	-	-	-	Hotel-, café-, rest.pers. e.d.	28	8 717	13 911	1 128	23 756	26 847	2 386	1 891	31 124	36,7	58,6	4,7	100	86,2	7,7	6,1	100	Huispersoneel	29	762	1 089	85	1 936	172 232	9 550	12 666	194 498	39,4	56,2	4,4	100	88,6	4,9	6,5	100	Industrie-arbeiders	30	180 436	246 678	9 627	436 741	80 288	5 617	2 782	58 687	44,3	56,3	2,2	100	90,6	6,3	3,1	100	Landbouwarbeiders	31	84 529	101 059	6 223	192 111	8 258	3 684	423	12 365	44,0	52,6	3,4	100	66,8	29,8	3,4	100	Loopkn., bestellers	32	11 483	20 905	1 027	33 415	402	226	106	734	34,4	62,5	3,1	100	84,8	30,8	1,4	100	Mag., pakhuisspers.	33	13 469	27 295	1 045	41 809	973	112	36	1 121	32,2	65,3	2,5	100	86,8	10,0	3,2	100	Wijkwerkers	35	1 133	1 513	38	2 684	-	-	-	-	46,9	68,1	1,4	100	-	-	-	-	Schippersknechts	35	5 777	6 944	392	12 611	19	2	2	30	30,8	68,1	1,4	100	82,6	8,7	8,7	100	Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100
Adm.pers. (geen overheid)	11	55 308	75 152	2 359	132 819	78 459	3 772	2 041	84 272	41,6	56,6	1,8	100	93,1	4,5	2,4	100	Ambtenaren	12	33 838	85 247	2 542	121 620	23 083	1 097	1 167	25 347	27,8	70,1	2,1	100	91,1	4,3	4,6	100	Bodienars godiedienst	13	5 637	2 972	77	8 686	8 97	29	-	129	64,9	34,2	0,9	100	75,2	22,5	2,3	100	Handelreizigers e.d.	14	6 480	29 891	1 320	37 691	347	95	163	605	17,2	79,3	3,5	100	47,4	15,7	26,3	100	Leraren, hoogleraren	15	3 899	11 797	514	16 210	9 937	1 322	744	12 003	24,1	72,7	3,2	100	82,8	11,0	6,2	100	Machin., stuurli. (zeescheepv.)	16	2 649	3 104	154	5 907	-	-	-	-	44,9	52,5	2,6	100	-	-	-	-	Onderwijzers	18	5 363	17 185	266	22 814	22 704	1 086	565	24 355	23,5	75,3	1,2	100	93,2	4,5	2,3	100	Mil., politie	17, 19	8 970	30 717	604	40 291	3 84	7	6	97	22,3	76,2	1,5	100	86,6	7,2	6,2	100	Verplegend personeel	20	1 379	1 818	46	3 243	37 120	940	898	38 958	42,3	56,1	1,4	100	95,3	2,4	2,3	100	Vrije beroepen	21	5 813	25 322	1 556	32 696	1 783	1 322	523	3 528	17,8	77,4	4,8	100	49,2	36,4	14,4	100	Winkelbedienden	22	8 332	5 139	200	13 671	37 765	1 870	724	40 359	60,9	37,6	1,5	100	93,6	4,6	1,8	100	Overige employé's	23	11 038	17 809	651	29 498	19 051	2 266	1 184	22 501	37,4	60,4	2,2	100	84,6	10,1	5,3	100	Handarbeiders																		Bouwwarbeiders	24	41 440	95 378	4 599	141 417	-	-	-	29,3	67,4	3,3	100	-	-	-	-	Briefverzendings	25	2 993	10 578	314	13 885	50	9	3	62	23,5	76,2	3,3	100	80,7	14,5	4,8	100	Chauff., voerlieden	26	10 440	37 847	1 282	49 569	-	-	-	-	23,1	76,3	2,6	100	-	-	-	-	Grondwerkers	27	12 973	18 517	734	34 224	-	-	-	-	46,7	58,8	3,7	100	-	-	-	-	Hotel-, café-, rest.pers. e.d.	28	8 717	13 911	1 128	23 756	26 847	2 386	1 891	31 124	36,7	58,6	4,7	100	86,2	7,7	6,1	100	Huispersoneel	29	762	1 089	85	1 936	172 232	9 550	12 666	194 498	39,4	56,2	4,4	100	88,6	4,9	6,5	100	Industrie-arbeiders	30	180 436	246 678	9 627	436 741	80 288	5 617	2 782	58 687	44,3	56,3	2,2	100	90,6	6,3	3,1	100	Landbouwarbeiders	31	84 529	101 059	6 223	192 111	8 258	3 684	423	12 365	44,0	52,6	3,4	100	66,8	29,8	3,4	100	Loopkn., bestellers	32	11 483	20 905	1 027	33 415	402	226	106	734	34,4	62,5	3,1	100	84,8	30,8	1,4	100	Mag., pakhuisspers.	33	13 469	27 295	1 045	41 809	973	112	36	1 121	32,2	65,3	2,5	100	86,8	10,0	3,2	100	Wijkwerkers	35	1 133	1 513	38	2 684	-	-	-	-	46,9	68,1	1,4	100	-	-	-	-	Schippersknechts	35	5 777	6 944	392	12 611	19	2	2	30	30,8	68,1	1,4	100	82,6	8,7	8,7	100	Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																	
Ambtenaren	12	33 838	85 247	2 542	121 620	23 083	1 097	1 167	25 347	27,8	70,1	2,1	100	91,1	4,3	4,6	100	Bodienars godiedienst	13	5 637	2 972	77	8 686	8 97	29	-	129	64,9	34,2	0,9	100	75,2	22,5	2,3	100	Handelreizigers e.d.	14	6 480	29 891	1 320	37 691	347	95	163	605	17,2	79,3	3,5	100	47,4	15,7	26,3	100	Leraren, hoogleraren	15	3 899	11 797	514	16 210	9 937	1 322	744	12 003	24,1	72,7	3,2	100	82,8	11,0	6,2	100	Machin., stuurli. (zeescheepv.)	16	2 649	3 104	154	5 907	-	-	-	-	44,9	52,5	2,6	100	-	-	-	-	Onderwijzers	18	5 363	17 185	266	22 814	22 704	1 086	565	24 355	23,5	75,3	1,2	100	93,2	4,5	2,3	100	Mil., politie	17, 19	8 970	30 717	604	40 291	3 84	7	6	97	22,3	76,2	1,5	100	86,6	7,2	6,2	100	Verplegend personeel	20	1 379	1 818	46	3 243	37 120	940	898	38 958	42,3	56,1	1,4	100	95,3	2,4	2,3	100	Vrije beroepen	21	5 813	25 322	1 556	32 696	1 783	1 322	523	3 528	17,8	77,4	4,8	100	49,2	36,4	14,4	100	Winkelbedienden	22	8 332	5 139	200	13 671	37 765	1 870	724	40 359	60,9	37,6	1,5	100	93,6	4,6	1,8	100	Overige employé's	23	11 038	17 809	651	29 498	19 051	2 266	1 184	22 501	37,4	60,4	2,2	100	84,6	10,1	5,3	100	Handarbeiders																		Bouwwarbeiders	24	41 440	95 378	4 599	141 417	-	-	-	29,3	67,4	3,3	100	-	-	-	-	Briefverzendings	25	2 993	10 578	314	13 885	50	9	3	62	23,5	76,2	3,3	100	80,7	14,5	4,8	100	Chauff., voerlieden	26	10 440	37 847	1 282	49 569	-	-	-	-	23,1	76,3	2,6	100	-	-	-	-	Grondwerkers	27	12 973	18 517	734	34 224	-	-	-	-	46,7	58,8	3,7	100	-	-	-	-	Hotel-, café-, rest.pers. e.d.	28	8 717	13 911	1 128	23 756	26 847	2 386	1 891	31 124	36,7	58,6	4,7	100	86,2	7,7	6,1	100	Huispersoneel	29	762	1 089	85	1 936	172 232	9 550	12 666	194 498	39,4	56,2	4,4	100	88,6	4,9	6,5	100	Industrie-arbeiders	30	180 436	246 678	9 627	436 741	80 288	5 617	2 782	58 687	44,3	56,3	2,2	100	90,6	6,3	3,1	100	Landbouwarbeiders	31	84 529	101 059	6 223	192 111	8 258	3 684	423	12 365	44,0	52,6	3,4	100	66,8	29,8	3,4	100	Loopkn., bestellers	32	11 483	20 905	1 027	33 415	402	226	106	734	34,4	62,5	3,1	100	84,8	30,8	1,4	100	Mag., pakhuisspers.	33	13 469	27 295	1 045	41 809	973	112	36	1 121	32,2	65,3	2,5	100	86,8	10,0	3,2	100	Wijkwerkers	35	1 133	1 513	38	2 684	-	-	-	-	46,9	68,1	1,4	100	-	-	-	-	Schippersknechts	35	5 777	6 944	392	12 611	19	2	2	30	30,8	68,1	1,4	100	82,6	8,7	8,7	100	Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																			
Bodienars godiedienst	13	5 637	2 972	77	8 686	8 97	29	-	129	64,9	34,2	0,9	100	75,2	22,5	2,3	100	Handelreizigers e.d.	14	6 480	29 891	1 320	37 691	347	95	163	605	17,2	79,3	3,5	100	47,4	15,7	26,3	100	Leraren, hoogleraren	15	3 899	11 797	514	16 210	9 937	1 322	744	12 003	24,1	72,7	3,2	100	82,8	11,0	6,2	100	Machin., stuurli. (zeescheepv.)	16	2 649	3 104	154	5 907	-	-	-	-	44,9	52,5	2,6	100	-	-	-	-	Onderwijzers	18	5 363	17 185	266	22 814	22 704	1 086	565	24 355	23,5	75,3	1,2	100	93,2	4,5	2,3	100	Mil., politie	17, 19	8 970	30 717	604	40 291	3 84	7	6	97	22,3	76,2	1,5	100	86,6	7,2	6,2	100	Verplegend personeel	20	1 379	1 818	46	3 243	37 120	940	898	38 958	42,3	56,1	1,4	100	95,3	2,4	2,3	100	Vrije beroepen	21	5 813	25 322	1 556	32 696	1 783	1 322	523	3 528	17,8	77,4	4,8	100	49,2	36,4	14,4	100	Winkelbedienden	22	8 332	5 139	200	13 671	37 765	1 870	724	40 359	60,9	37,6	1,5	100	93,6	4,6	1,8	100	Overige employé's	23	11 038	17 809	651	29 498	19 051	2 266	1 184	22 501	37,4	60,4	2,2	100	84,6	10,1	5,3	100	Handarbeiders																		Bouwwarbeiders	24	41 440	95 378	4 599	141 417	-	-	-	29,3	67,4	3,3	100	-	-	-	-	Briefverzendings	25	2 993	10 578	314	13 885	50	9	3	62	23,5	76,2	3,3	100	80,7	14,5	4,8	100	Chauff., voerlieden	26	10 440	37 847	1 282	49 569	-	-	-	-	23,1	76,3	2,6	100	-	-	-	-	Grondwerkers	27	12 973	18 517	734	34 224	-	-	-	-	46,7	58,8	3,7	100	-	-	-	-	Hotel-, café-, rest.pers. e.d.	28	8 717	13 911	1 128	23 756	26 847	2 386	1 891	31 124	36,7	58,6	4,7	100	86,2	7,7	6,1	100	Huispersoneel	29	762	1 089	85	1 936	172 232	9 550	12 666	194 498	39,4	56,2	4,4	100	88,6	4,9	6,5	100	Industrie-arbeiders	30	180 436	246 678	9 627	436 741	80 288	5 617	2 782	58 687	44,3	56,3	2,2	100	90,6	6,3	3,1	100	Landbouwarbeiders	31	84 529	101 059	6 223	192 111	8 258	3 684	423	12 365	44,0	52,6	3,4	100	66,8	29,8	3,4	100	Loopkn., bestellers	32	11 483	20 905	1 027	33 415	402	226	106	734	34,4	62,5	3,1	100	84,8	30,8	1,4	100	Mag., pakhuisspers.	33	13 469	27 295	1 045	41 809	973	112	36	1 121	32,2	65,3	2,5	100	86,8	10,0	3,2	100	Wijkwerkers	35	1 133	1 513	38	2 684	-	-	-	-	46,9	68,1	1,4	100	-	-	-	-	Schippersknechts	35	5 777	6 944	392	12 611	19	2	2	30	30,8	68,1	1,4	100	82,6	8,7	8,7	100	Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																					
Handelreizigers e.d.	14	6 480	29 891	1 320	37 691	347	95	163	605	17,2	79,3	3,5	100	47,4	15,7	26,3	100	Leraren, hoogleraren	15	3 899	11 797	514	16 210	9 937	1 322	744	12 003	24,1	72,7	3,2	100	82,8	11,0	6,2	100	Machin., stuurli. (zeescheepv.)	16	2 649	3 104	154	5 907	-	-	-	-	44,9	52,5	2,6	100	-	-	-	-	Onderwijzers	18	5 363	17 185	266	22 814	22 704	1 086	565	24 355	23,5	75,3	1,2	100	93,2	4,5	2,3	100	Mil., politie	17, 19	8 970	30 717	604	40 291	3 84	7	6	97	22,3	76,2	1,5	100	86,6	7,2	6,2	100	Verplegend personeel	20	1 379	1 818	46	3 243	37 120	940	898	38 958	42,3	56,1	1,4	100	95,3	2,4	2,3	100	Vrije beroepen	21	5 813	25 322	1 556	32 696	1 783	1 322	523	3 528	17,8	77,4	4,8	100	49,2	36,4	14,4	100	Winkelbedienden	22	8 332	5 139	200	13 671	37 765	1 870	724	40 359	60,9	37,6	1,5	100	93,6	4,6	1,8	100	Overige employé's	23	11 038	17 809	651	29 498	19 051	2 266	1 184	22 501	37,4	60,4	2,2	100	84,6	10,1	5,3	100	Handarbeiders																		Bouwwarbeiders	24	41 440	95 378	4 599	141 417	-	-	-	29,3	67,4	3,3	100	-	-	-	-	Briefverzendings	25	2 993	10 578	314	13 885	50	9	3	62	23,5	76,2	3,3	100	80,7	14,5	4,8	100	Chauff., voerlieden	26	10 440	37 847	1 282	49 569	-	-	-	-	23,1	76,3	2,6	100	-	-	-	-	Grondwerkers	27	12 973	18 517	734	34 224	-	-	-	-	46,7	58,8	3,7	100	-	-	-	-	Hotel-, café-, rest.pers. e.d.	28	8 717	13 911	1 128	23 756	26 847	2 386	1 891	31 124	36,7	58,6	4,7	100	86,2	7,7	6,1	100	Huispersoneel	29	762	1 089	85	1 936	172 232	9 550	12 666	194 498	39,4	56,2	4,4	100	88,6	4,9	6,5	100	Industrie-arbeiders	30	180 436	246 678	9 627	436 741	80 288	5 617	2 782	58 687	44,3	56,3	2,2	100	90,6	6,3	3,1	100	Landbouwarbeiders	31	84 529	101 059	6 223	192 111	8 258	3 684	423	12 365	44,0	52,6	3,4	100	66,8	29,8	3,4	100	Loopkn., bestellers	32	11 483	20 905	1 027	33 415	402	226	106	734	34,4	62,5	3,1	100	84,8	30,8	1,4	100	Mag., pakhuisspers.	33	13 469	27 295	1 045	41 809	973	112	36	1 121	32,2	65,3	2,5	100	86,8	10,0	3,2	100	Wijkwerkers	35	1 133	1 513	38	2 684	-	-	-	-	46,9	68,1	1,4	100	-	-	-	-	Schippersknechts	35	5 777	6 944	392	12 611	19	2	2	30	30,8	68,1	1,4	100	82,6	8,7	8,7	100	Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																																							
Leraren, hoogleraren	15	3 899	11 797	514	16 210	9 937	1 322	744	12 003	24,1	72,7	3,2	100	82,8	11,0	6,2	100	Machin., stuurli. (zeescheepv.)	16	2 649	3 104	154	5 907	-	-	-	-	44,9	52,5	2,6	100	-	-	-	-	Onderwijzers	18	5 363	17 185	266	22 814	22 704	1 086	565	24 355	23,5	75,3	1,2	100	93,2	4,5	2,3	100	Mil., politie	17, 19	8 970	30 717	604	40 291	3 84	7	6	97	22,3	76,2	1,5	100	86,6	7,2	6,2	100	Verplegend personeel	20	1 379	1 818	46	3 243	37 120	940	898	38 958	42,3	56,1	1,4	100	95,3	2,4	2,3	100	Vrije beroepen	21	5 813	25 322	1 556	32 696	1 783	1 322	523	3 528	17,8	77,4	4,8	100	49,2	36,4	14,4	100	Winkelbedienden	22	8 332	5 139	200	13 671	37 765	1 870	724	40 359	60,9	37,6	1,5	100	93,6	4,6	1,8	100	Overige employé's	23	11 038	17 809	651	29 498	19 051	2 266	1 184	22 501	37,4	60,4	2,2	100	84,6	10,1	5,3	100	Handarbeiders																		Bouwwarbeiders	24	41 440	95 378	4 599	141 417	-	-	-	29,3	67,4	3,3	100	-	-	-	-	Briefverzendings	25	2 993	10 578	314	13 885	50	9	3	62	23,5	76,2	3,3	100	80,7	14,5	4,8	100	Chauff., voerlieden	26	10 440	37 847	1 282	49 569	-	-	-	-	23,1	76,3	2,6	100	-	-	-	-	Grondwerkers	27	12 973	18 517	734	34 224	-	-	-	-	46,7	58,8	3,7	100	-	-	-	-	Hotel-, café-, rest.pers. e.d.	28	8 717	13 911	1 128	23 756	26 847	2 386	1 891	31 124	36,7	58,6	4,7	100	86,2	7,7	6,1	100	Huispersoneel	29	762	1 089	85	1 936	172 232	9 550	12 666	194 498	39,4	56,2	4,4	100	88,6	4,9	6,5	100	Industrie-arbeiders	30	180 436	246 678	9 627	436 741	80 288	5 617	2 782	58 687	44,3	56,3	2,2	100	90,6	6,3	3,1	100	Landbouwarbeiders	31	84 529	101 059	6 223	192 111	8 258	3 684	423	12 365	44,0	52,6	3,4	100	66,8	29,8	3,4	100	Loopkn., bestellers	32	11 483	20 905	1 027	33 415	402	226	106	734	34,4	62,5	3,1	100	84,8	30,8	1,4	100	Mag., pakhuisspers.	33	13 469	27 295	1 045	41 809	973	112	36	1 121	32,2	65,3	2,5	100	86,8	10,0	3,2	100	Wijkwerkers	35	1 133	1 513	38	2 684	-	-	-	-	46,9	68,1	1,4	100	-	-	-	-	Schippersknechts	35	5 777	6 944	392	12 611	19	2	2	30	30,8	68,1	1,4	100	82,6	8,7	8,7	100	Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																																																									
Machin., stuurli. (zeescheepv.)	16	2 649	3 104	154	5 907	-	-	-	-	44,9	52,5	2,6	100	-	-	-	-	Onderwijzers	18	5 363	17 185	266	22 814	22 704	1 086	565	24 355	23,5	75,3	1,2	100	93,2	4,5	2,3	100	Mil., politie	17, 19	8 970	30 717	604	40 291	3 84	7	6	97	22,3	76,2	1,5	100	86,6	7,2	6,2	100	Verplegend personeel	20	1 379	1 818	46	3 243	37 120	940	898	38 958	42,3	56,1	1,4	100	95,3	2,4	2,3	100	Vrije beroepen	21	5 813	25 322	1 556	32 696	1 783	1 322	523	3 528	17,8	77,4	4,8	100	49,2	36,4	14,4	100	Winkelbedienden	22	8 332	5 139	200	13 671	37 765	1 870	724	40 359	60,9	37,6	1,5	100	93,6	4,6	1,8	100	Overige employé's	23	11 038	17 809	651	29 498	19 051	2 266	1 184	22 501	37,4	60,4	2,2	100	84,6	10,1	5,3	100	Handarbeiders																		Bouwwarbeiders	24	41 440	95 378	4 599	141 417	-	-	-	29,3	67,4	3,3	100	-	-	-	-	Briefverzendings	25	2 993	10 578	314	13 885	50	9	3	62	23,5	76,2	3,3	100	80,7	14,5	4,8	100	Chauff., voerlieden	26	10 440	37 847	1 282	49 569	-	-	-	-	23,1	76,3	2,6	100	-	-	-	-	Grondwerkers	27	12 973	18 517	734	34 224	-	-	-	-	46,7	58,8	3,7	100	-	-	-	-	Hotel-, café-, rest.pers. e.d.	28	8 717	13 911	1 128	23 756	26 847	2 386	1 891	31 124	36,7	58,6	4,7	100	86,2	7,7	6,1	100	Huispersoneel	29	762	1 089	85	1 936	172 232	9 550	12 666	194 498	39,4	56,2	4,4	100	88,6	4,9	6,5	100	Industrie-arbeiders	30	180 436	246 678	9 627	436 741	80 288	5 617	2 782	58 687	44,3	56,3	2,2	100	90,6	6,3	3,1	100	Landbouwarbeiders	31	84 529	101 059	6 223	192 111	8 258	3 684	423	12 365	44,0	52,6	3,4	100	66,8	29,8	3,4	100	Loopkn., bestellers	32	11 483	20 905	1 027	33 415	402	226	106	734	34,4	62,5	3,1	100	84,8	30,8	1,4	100	Mag., pakhuisspers.	33	13 469	27 295	1 045	41 809	973	112	36	1 121	32,2	65,3	2,5	100	86,8	10,0	3,2	100	Wijkwerkers	35	1 133	1 513	38	2 684	-	-	-	-	46,9	68,1	1,4	100	-	-	-	-	Schippersknechts	35	5 777	6 944	392	12 611	19	2	2	30	30,8	68,1	1,4	100	82,6	8,7	8,7	100	Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																																																																											
Onderwijzers	18	5 363	17 185	266	22 814	22 704	1 086	565	24 355	23,5	75,3	1,2	100	93,2	4,5	2,3	100	Mil., politie	17, 19	8 970	30 717	604	40 291	3 84	7	6	97	22,3	76,2	1,5	100	86,6	7,2	6,2	100	Verplegend personeel	20	1 379	1 818	46	3 243	37 120	940	898	38 958	42,3	56,1	1,4	100	95,3	2,4	2,3	100	Vrije beroepen	21	5 813	25 322	1 556	32 696	1 783	1 322	523	3 528	17,8	77,4	4,8	100	49,2	36,4	14,4	100	Winkelbedienden	22	8 332	5 139	200	13 671	37 765	1 870	724	40 359	60,9	37,6	1,5	100	93,6	4,6	1,8	100	Overige employé's	23	11 038	17 809	651	29 498	19 051	2 266	1 184	22 501	37,4	60,4	2,2	100	84,6	10,1	5,3	100	Handarbeiders																		Bouwwarbeiders	24	41 440	95 378	4 599	141 417	-	-	-	29,3	67,4	3,3	100	-	-	-	-	Briefverzendings	25	2 993	10 578	314	13 885	50	9	3	62	23,5	76,2	3,3	100	80,7	14,5	4,8	100	Chauff., voerlieden	26	10 440	37 847	1 282	49 569	-	-	-	-	23,1	76,3	2,6	100	-	-	-	-	Grondwerkers	27	12 973	18 517	734	34 224	-	-	-	-	46,7	58,8	3,7	100	-	-	-	-	Hotel-, café-, rest.pers. e.d.	28	8 717	13 911	1 128	23 756	26 847	2 386	1 891	31 124	36,7	58,6	4,7	100	86,2	7,7	6,1	100	Huispersoneel	29	762	1 089	85	1 936	172 232	9 550	12 666	194 498	39,4	56,2	4,4	100	88,6	4,9	6,5	100	Industrie-arbeiders	30	180 436	246 678	9 627	436 741	80 288	5 617	2 782	58 687	44,3	56,3	2,2	100	90,6	6,3	3,1	100	Landbouwarbeiders	31	84 529	101 059	6 223	192 111	8 258	3 684	423	12 365	44,0	52,6	3,4	100	66,8	29,8	3,4	100	Loopkn., bestellers	32	11 483	20 905	1 027	33 415	402	226	106	734	34,4	62,5	3,1	100	84,8	30,8	1,4	100	Mag., pakhuisspers.	33	13 469	27 295	1 045	41 809	973	112	36	1 121	32,2	65,3	2,5	100	86,8	10,0	3,2	100	Wijkwerkers	35	1 133	1 513	38	2 684	-	-	-	-	46,9	68,1	1,4	100	-	-	-	-	Schippersknechts	35	5 777	6 944	392	12 611	19	2	2	30	30,8	68,1	1,4	100	82,6	8,7	8,7	100	Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																																																																																													
Mil., politie	17, 19	8 970	30 717	604	40 291	3 84	7	6	97	22,3	76,2	1,5	100	86,6	7,2	6,2	100	Verplegend personeel	20	1 379	1 818	46	3 243	37 120	940	898	38 958	42,3	56,1	1,4	100	95,3	2,4	2,3	100	Vrije beroepen	21	5 813	25 322	1 556	32 696	1 783	1 322	523	3 528	17,8	77,4	4,8	100	49,2	36,4	14,4	100	Winkelbedienden	22	8 332	5 139	200	13 671	37 765	1 870	724	40 359	60,9	37,6	1,5	100	93,6	4,6	1,8	100	Overige employé's	23	11 038	17 809	651	29 498	19 051	2 266	1 184	22 501	37,4	60,4	2,2	100	84,6	10,1	5,3	100	Handarbeiders																		Bouwwarbeiders	24	41 440	95 378	4 599	141 417	-	-	-	29,3	67,4	3,3	100	-	-	-	-	Briefverzendings	25	2 993	10 578	314	13 885	50	9	3	62	23,5	76,2	3,3	100	80,7	14,5	4,8	100	Chauff., voerlieden	26	10 440	37 847	1 282	49 569	-	-	-	-	23,1	76,3	2,6	100	-	-	-	-	Grondwerkers	27	12 973	18 517	734	34 224	-	-	-	-	46,7	58,8	3,7	100	-	-	-	-	Hotel-, café-, rest.pers. e.d.	28	8 717	13 911	1 128	23 756	26 847	2 386	1 891	31 124	36,7	58,6	4,7	100	86,2	7,7	6,1	100	Huispersoneel	29	762	1 089	85	1 936	172 232	9 550	12 666	194 498	39,4	56,2	4,4	100	88,6	4,9	6,5	100	Industrie-arbeiders	30	180 436	246 678	9 627	436 741	80 288	5 617	2 782	58 687	44,3	56,3	2,2	100	90,6	6,3	3,1	100	Landbouwarbeiders	31	84 529	101 059	6 223	192 111	8 258	3 684	423	12 365	44,0	52,6	3,4	100	66,8	29,8	3,4	100	Loopkn., bestellers	32	11 483	20 905	1 027	33 415	402	226	106	734	34,4	62,5	3,1	100	84,8	30,8	1,4	100	Mag., pakhuisspers.	33	13 469	27 295	1 045	41 809	973	112	36	1 121	32,2	65,3	2,5	100	86,8	10,0	3,2	100	Wijkwerkers	35	1 133	1 513	38	2 684	-	-	-	-	46,9	68,1	1,4	100	-	-	-	-	Schippersknechts	35	5 777	6 944	392	12 611	19	2	2	30	30,8	68,1	1,4	100	82,6	8,7	8,7	100	Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																																																																																																															
Verplegend personeel	20	1 379	1 818	46	3 243	37 120	940	898	38 958	42,3	56,1	1,4	100	95,3	2,4	2,3	100	Vrije beroepen	21	5 813	25 322	1 556	32 696	1 783	1 322	523	3 528	17,8	77,4	4,8	100	49,2	36,4	14,4	100	Winkelbedienden	22	8 332	5 139	200	13 671	37 765	1 870	724	40 359	60,9	37,6	1,5	100	93,6	4,6	1,8	100	Overige employé's	23	11 038	17 809	651	29 498	19 051	2 266	1 184	22 501	37,4	60,4	2,2	100	84,6	10,1	5,3	100	Handarbeiders																		Bouwwarbeiders	24	41 440	95 378	4 599	141 417	-	-	-	29,3	67,4	3,3	100	-	-	-	-	Briefverzendings	25	2 993	10 578	314	13 885	50	9	3	62	23,5	76,2	3,3	100	80,7	14,5	4,8	100	Chauff., voerlieden	26	10 440	37 847	1 282	49 569	-	-	-	-	23,1	76,3	2,6	100	-	-	-	-	Grondwerkers	27	12 973	18 517	734	34 224	-	-	-	-	46,7	58,8	3,7	100	-	-	-	-	Hotel-, café-, rest.pers. e.d.	28	8 717	13 911	1 128	23 756	26 847	2 386	1 891	31 124	36,7	58,6	4,7	100	86,2	7,7	6,1	100	Huispersoneel	29	762	1 089	85	1 936	172 232	9 550	12 666	194 498	39,4	56,2	4,4	100	88,6	4,9	6,5	100	Industrie-arbeiders	30	180 436	246 678	9 627	436 741	80 288	5 617	2 782	58 687	44,3	56,3	2,2	100	90,6	6,3	3,1	100	Landbouwarbeiders	31	84 529	101 059	6 223	192 111	8 258	3 684	423	12 365	44,0	52,6	3,4	100	66,8	29,8	3,4	100	Loopkn., bestellers	32	11 483	20 905	1 027	33 415	402	226	106	734	34,4	62,5	3,1	100	84,8	30,8	1,4	100	Mag., pakhuisspers.	33	13 469	27 295	1 045	41 809	973	112	36	1 121	32,2	65,3	2,5	100	86,8	10,0	3,2	100	Wijkwerkers	35	1 133	1 513	38	2 684	-	-	-	-	46,9	68,1	1,4	100	-	-	-	-	Schippersknechts	35	5 777	6 944	392	12 611	19	2	2	30	30,8	68,1	1,4	100	82,6	8,7	8,7	100	Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																																																																																																																																	
Vrije beroepen	21	5 813	25 322	1 556	32 696	1 783	1 322	523	3 528	17,8	77,4	4,8	100	49,2	36,4	14,4	100	Winkelbedienden	22	8 332	5 139	200	13 671	37 765	1 870	724	40 359	60,9	37,6	1,5	100	93,6	4,6	1,8	100	Overige employé's	23	11 038	17 809	651	29 498	19 051	2 266	1 184	22 501	37,4	60,4	2,2	100	84,6	10,1	5,3	100	Handarbeiders																		Bouwwarbeiders	24	41 440	95 378	4 599	141 417	-	-	-	29,3	67,4	3,3	100	-	-	-	-	Briefverzendings	25	2 993	10 578	314	13 885	50	9	3	62	23,5	76,2	3,3	100	80,7	14,5	4,8	100	Chauff., voerlieden	26	10 440	37 847	1 282	49 569	-	-	-	-	23,1	76,3	2,6	100	-	-	-	-	Grondwerkers	27	12 973	18 517	734	34 224	-	-	-	-	46,7	58,8	3,7	100	-	-	-	-	Hotel-, café-, rest.pers. e.d.	28	8 717	13 911	1 128	23 756	26 847	2 386	1 891	31 124	36,7	58,6	4,7	100	86,2	7,7	6,1	100	Huispersoneel	29	762	1 089	85	1 936	172 232	9 550	12 666	194 498	39,4	56,2	4,4	100	88,6	4,9	6,5	100	Industrie-arbeiders	30	180 436	246 678	9 627	436 741	80 288	5 617	2 782	58 687	44,3	56,3	2,2	100	90,6	6,3	3,1	100	Landbouwarbeiders	31	84 529	101 059	6 223	192 111	8 258	3 684	423	12 365	44,0	52,6	3,4	100	66,8	29,8	3,4	100	Loopkn., bestellers	32	11 483	20 905	1 027	33 415	402	226	106	734	34,4	62,5	3,1	100	84,8	30,8	1,4	100	Mag., pakhuisspers.	33	13 469	27 295	1 045	41 809	973	112	36	1 121	32,2	65,3	2,5	100	86,8	10,0	3,2	100	Wijkwerkers	35	1 133	1 513	38	2 684	-	-	-	-	46,9	68,1	1,4	100	-	-	-	-	Schippersknechts	35	5 777	6 944	392	12 611	19	2	2	30	30,8	68,1	1,4	100	82,6	8,7	8,7	100	Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																																																																																																																																																			
Winkelbedienden	22	8 332	5 139	200	13 671	37 765	1 870	724	40 359	60,9	37,6	1,5	100	93,6	4,6	1,8	100	Overige employé's	23	11 038	17 809	651	29 498	19 051	2 266	1 184	22 501	37,4	60,4	2,2	100	84,6	10,1	5,3	100	Handarbeiders																		Bouwwarbeiders	24	41 440	95 378	4 599	141 417	-	-	-	29,3	67,4	3,3	100	-	-	-	-	Briefverzendings	25	2 993	10 578	314	13 885	50	9	3	62	23,5	76,2	3,3	100	80,7	14,5	4,8	100	Chauff., voerlieden	26	10 440	37 847	1 282	49 569	-	-	-	-	23,1	76,3	2,6	100	-	-	-	-	Grondwerkers	27	12 973	18 517	734	34 224	-	-	-	-	46,7	58,8	3,7	100	-	-	-	-	Hotel-, café-, rest.pers. e.d.	28	8 717	13 911	1 128	23 756	26 847	2 386	1 891	31 124	36,7	58,6	4,7	100	86,2	7,7	6,1	100	Huispersoneel	29	762	1 089	85	1 936	172 232	9 550	12 666	194 498	39,4	56,2	4,4	100	88,6	4,9	6,5	100	Industrie-arbeiders	30	180 436	246 678	9 627	436 741	80 288	5 617	2 782	58 687	44,3	56,3	2,2	100	90,6	6,3	3,1	100	Landbouwarbeiders	31	84 529	101 059	6 223	192 111	8 258	3 684	423	12 365	44,0	52,6	3,4	100	66,8	29,8	3,4	100	Loopkn., bestellers	32	11 483	20 905	1 027	33 415	402	226	106	734	34,4	62,5	3,1	100	84,8	30,8	1,4	100	Mag., pakhuisspers.	33	13 469	27 295	1 045	41 809	973	112	36	1 121	32,2	65,3	2,5	100	86,8	10,0	3,2	100	Wijkwerkers	35	1 133	1 513	38	2 684	-	-	-	-	46,9	68,1	1,4	100	-	-	-	-	Schippersknechts	35	5 777	6 944	392	12 611	19	2	2	30	30,8	68,1	1,4	100	82,6	8,7	8,7	100	Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																																																																																																																																																																					
Overige employé's	23	11 038	17 809	651	29 498	19 051	2 266	1 184	22 501	37,4	60,4	2,2	100	84,6	10,1	5,3	100	Handarbeiders																		Bouwwarbeiders	24	41 440	95 378	4 599	141 417	-	-	-	29,3	67,4	3,3	100	-	-	-	-	Briefverzendings	25	2 993	10 578	314	13 885	50	9	3	62	23,5	76,2	3,3	100	80,7	14,5	4,8	100	Chauff., voerlieden	26	10 440	37 847	1 282	49 569	-	-	-	-	23,1	76,3	2,6	100	-	-	-	-	Grondwerkers	27	12 973	18 517	734	34 224	-	-	-	-	46,7	58,8	3,7	100	-	-	-	-	Hotel-, café-, rest.pers. e.d.	28	8 717	13 911	1 128	23 756	26 847	2 386	1 891	31 124	36,7	58,6	4,7	100	86,2	7,7	6,1	100	Huispersoneel	29	762	1 089	85	1 936	172 232	9 550	12 666	194 498	39,4	56,2	4,4	100	88,6	4,9	6,5	100	Industrie-arbeiders	30	180 436	246 678	9 627	436 741	80 288	5 617	2 782	58 687	44,3	56,3	2,2	100	90,6	6,3	3,1	100	Landbouwarbeiders	31	84 529	101 059	6 223	192 111	8 258	3 684	423	12 365	44,0	52,6	3,4	100	66,8	29,8	3,4	100	Loopkn., bestellers	32	11 483	20 905	1 027	33 415	402	226	106	734	34,4	62,5	3,1	100	84,8	30,8	1,4	100	Mag., pakhuisspers.	33	13 469	27 295	1 045	41 809	973	112	36	1 121	32,2	65,3	2,5	100	86,8	10,0	3,2	100	Wijkwerkers	35	1 133	1 513	38	2 684	-	-	-	-	46,9	68,1	1,4	100	-	-	-	-	Schippersknechts	35	5 777	6 944	392	12 611	19	2	2	30	30,8	68,1	1,4	100	82,6	8,7	8,7	100	Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																																																																																																																																																																																							
Handarbeiders																		Bouwwarbeiders	24	41 440	95 378	4 599	141 417	-	-	-	29,3	67,4	3,3	100	-	-	-	-	Briefverzendings	25	2 993	10 578	314	13 885	50	9	3	62	23,5	76,2	3,3	100	80,7	14,5	4,8	100	Chauff., voerlieden	26	10 440	37 847	1 282	49 569	-	-	-	-	23,1	76,3	2,6	100	-	-	-	-	Grondwerkers	27	12 973	18 517	734	34 224	-	-	-	-	46,7	58,8	3,7	100	-	-	-	-	Hotel-, café-, rest.pers. e.d.	28	8 717	13 911	1 128	23 756	26 847	2 386	1 891	31 124	36,7	58,6	4,7	100	86,2	7,7	6,1	100	Huispersoneel	29	762	1 089	85	1 936	172 232	9 550	12 666	194 498	39,4	56,2	4,4	100	88,6	4,9	6,5	100	Industrie-arbeiders	30	180 436	246 678	9 627	436 741	80 288	5 617	2 782	58 687	44,3	56,3	2,2	100	90,6	6,3	3,1	100	Landbouwarbeiders	31	84 529	101 059	6 223	192 111	8 258	3 684	423	12 365	44,0	52,6	3,4	100	66,8	29,8	3,4	100	Loopkn., bestellers	32	11 483	20 905	1 027	33 415	402	226	106	734	34,4	62,5	3,1	100	84,8	30,8	1,4	100	Mag., pakhuisspers.	33	13 469	27 295	1 045	41 809	973	112	36	1 121	32,2	65,3	2,5	100	86,8	10,0	3,2	100	Wijkwerkers	35	1 133	1 513	38	2 684	-	-	-	-	46,9	68,1	1,4	100	-	-	-	-	Schippersknechts	35	5 777	6 944	392	12 611	19	2	2	30	30,8	68,1	1,4	100	82,6	8,7	8,7	100	Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																																																																																																																																																																																																									
Bouwwarbeiders	24	41 440	95 378	4 599	141 417	-	-	-	29,3	67,4	3,3	100	-	-	-	-	Briefverzendings	25	2 993	10 578	314	13 885	50	9	3	62	23,5	76,2	3,3	100	80,7	14,5	4,8	100	Chauff., voerlieden	26	10 440	37 847	1 282	49 569	-	-	-	-	23,1	76,3	2,6	100	-	-	-	-	Grondwerkers	27	12 973	18 517	734	34 224	-	-	-	-	46,7	58,8	3,7	100	-	-	-	-	Hotel-, café-, rest.pers. e.d.	28	8 717	13 911	1 128	23 756	26 847	2 386	1 891	31 124	36,7	58,6	4,7	100	86,2	7,7	6,1	100	Huispersoneel	29	762	1 089	85	1 936	172 232	9 550	12 666	194 498	39,4	56,2	4,4	100	88,6	4,9	6,5	100	Industrie-arbeiders	30	180 436	246 678	9 627	436 741	80 288	5 617	2 782	58 687	44,3	56,3	2,2	100	90,6	6,3	3,1	100	Landbouwarbeiders	31	84 529	101 059	6 223	192 111	8 258	3 684	423	12 365	44,0	52,6	3,4	100	66,8	29,8	3,4	100	Loopkn., bestellers	32	11 483	20 905	1 027	33 415	402	226	106	734	34,4	62,5	3,1	100	84,8	30,8	1,4	100	Mag., pakhuisspers.	33	13 469	27 295	1 045	41 809	973	112	36	1 121	32,2	65,3	2,5	100	86,8	10,0	3,2	100	Wijkwerkers	35	1 133	1 513	38	2 684	-	-	-	-	46,9	68,1	1,4	100	-	-	-	-	Schippersknechts	35	5 777	6 944	392	12 611	19	2	2	30	30,8	68,1	1,4	100	82,6	8,7	8,7	100	Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																																																																																																																																																																																																																											
Briefverzendings	25	2 993	10 578	314	13 885	50	9	3	62	23,5	76,2	3,3	100	80,7	14,5	4,8	100	Chauff., voerlieden	26	10 440	37 847	1 282	49 569	-	-	-	-	23,1	76,3	2,6	100	-	-	-	-	Grondwerkers	27	12 973	18 517	734	34 224	-	-	-	-	46,7	58,8	3,7	100	-	-	-	-	Hotel-, café-, rest.pers. e.d.	28	8 717	13 911	1 128	23 756	26 847	2 386	1 891	31 124	36,7	58,6	4,7	100	86,2	7,7	6,1	100	Huispersoneel	29	762	1 089	85	1 936	172 232	9 550	12 666	194 498	39,4	56,2	4,4	100	88,6	4,9	6,5	100	Industrie-arbeiders	30	180 436	246 678	9 627	436 741	80 288	5 617	2 782	58 687	44,3	56,3	2,2	100	90,6	6,3	3,1	100	Landbouwarbeiders	31	84 529	101 059	6 223	192 111	8 258	3 684	423	12 365	44,0	52,6	3,4	100	66,8	29,8	3,4	100	Loopkn., bestellers	32	11 483	20 905	1 027	33 415	402	226	106	734	34,4	62,5	3,1	100	84,8	30,8	1,4	100	Mag., pakhuisspers.	33	13 469	27 295	1 045	41 809	973	112	36	1 121	32,2	65,3	2,5	100	86,8	10,0	3,2	100	Wijkwerkers	35	1 133	1 513	38	2 684	-	-	-	-	46,9	68,1	1,4	100	-	-	-	-	Schippersknechts	35	5 777	6 944	392	12 611	19	2	2	30	30,8	68,1	1,4	100	82,6	8,7	8,7	100	Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																																																																																																																																																																																																																																												
Chauff., voerlieden	26	10 440	37 847	1 282	49 569	-	-	-	-	23,1	76,3	2,6	100	-	-	-	-	Grondwerkers	27	12 973	18 517	734	34 224	-	-	-	-	46,7	58,8	3,7	100	-	-	-	-	Hotel-, café-, rest.pers. e.d.	28	8 717	13 911	1 128	23 756	26 847	2 386	1 891	31 124	36,7	58,6	4,7	100	86,2	7,7	6,1	100	Huispersoneel	29	762	1 089	85	1 936	172 232	9 550	12 666	194 498	39,4	56,2	4,4	100	88,6	4,9	6,5	100	Industrie-arbeiders	30	180 436	246 678	9 627	436 741	80 288	5 617	2 782	58 687	44,3	56,3	2,2	100	90,6	6,3	3,1	100	Landbouwarbeiders	31	84 529	101 059	6 223	192 111	8 258	3 684	423	12 365	44,0	52,6	3,4	100	66,8	29,8	3,4	100	Loopkn., bestellers	32	11 483	20 905	1 027	33 415	402	226	106	734	34,4	62,5	3,1	100	84,8	30,8	1,4	100	Mag., pakhuisspers.	33	13 469	27 295	1 045	41 809	973	112	36	1 121	32,2	65,3	2,5	100	86,8	10,0	3,2	100	Wijkwerkers	35	1 133	1 513	38	2 684	-	-	-	-	46,9	68,1	1,4	100	-	-	-	-	Schippersknechts	35	5 777	6 944	392	12 611	19	2	2	30	30,8	68,1	1,4	100	82,6	8,7	8,7	100	Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																																																																																																																																																																																																																																																														
Grondwerkers	27	12 973	18 517	734	34 224	-	-	-	-	46,7	58,8	3,7	100	-	-	-	-	Hotel-, café-, rest.pers. e.d.	28	8 717	13 911	1 128	23 756	26 847	2 386	1 891	31 124	36,7	58,6	4,7	100	86,2	7,7	6,1	100	Huispersoneel	29	762	1 089	85	1 936	172 232	9 550	12 666	194 498	39,4	56,2	4,4	100	88,6	4,9	6,5	100	Industrie-arbeiders	30	180 436	246 678	9 627	436 741	80 288	5 617	2 782	58 687	44,3	56,3	2,2	100	90,6	6,3	3,1	100	Landbouwarbeiders	31	84 529	101 059	6 223	192 111	8 258	3 684	423	12 365	44,0	52,6	3,4	100	66,8	29,8	3,4	100	Loopkn., bestellers	32	11 483	20 905	1 027	33 415	402	226	106	734	34,4	62,5	3,1	100	84,8	30,8	1,4	100	Mag., pakhuisspers.	33	13 469	27 295	1 045	41 809	973	112	36	1 121	32,2	65,3	2,5	100	86,8	10,0	3,2	100	Wijkwerkers	35	1 133	1 513	38	2 684	-	-	-	-	46,9	68,1	1,4	100	-	-	-	-	Schippersknechts	35	5 777	6 944	392	12 611	19	2	2	30	30,8	68,1	1,4	100	82,6	8,7	8,7	100	Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
Hotel-, café-, rest.pers. e.d.	28	8 717	13 911	1 128	23 756	26 847	2 386	1 891	31 124	36,7	58,6	4,7	100	86,2	7,7	6,1	100	Huispersoneel	29	762	1 089	85	1 936	172 232	9 550	12 666	194 498	39,4	56,2	4,4	100	88,6	4,9	6,5	100	Industrie-arbeiders	30	180 436	246 678	9 627	436 741	80 288	5 617	2 782	58 687	44,3	56,3	2,2	100	90,6	6,3	3,1	100	Landbouwarbeiders	31	84 529	101 059	6 223	192 111	8 258	3 684	423	12 365	44,0	52,6	3,4	100	66,8	29,8	3,4	100	Loopkn., bestellers	32	11 483	20 905	1 027	33 415	402	226	106	734	34,4	62,5	3,1	100	84,8	30,8	1,4	100	Mag., pakhuisspers.	33	13 469	27 295	1 045	41 809	973	112	36	1 121	32,2	65,3	2,5	100	86,8	10,0	3,2	100	Wijkwerkers	35	1 133	1 513	38	2 684	-	-	-	-	46,9	68,1	1,4	100	-	-	-	-	Schippersknechts	35	5 777	6 944	392	12 611	19	2	2	30	30,8	68,1	1,4	100	82,6	8,7	8,7	100	Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
Huispersoneel	29	762	1 089	85	1 936	172 232	9 550	12 666	194 498	39,4	56,2	4,4	100	88,6	4,9	6,5	100	Industrie-arbeiders	30	180 436	246 678	9 627	436 741	80 288	5 617	2 782	58 687	44,3	56,3	2,2	100	90,6	6,3	3,1	100	Landbouwarbeiders	31	84 529	101 059	6 223	192 111	8 258	3 684	423	12 365	44,0	52,6	3,4	100	66,8	29,8	3,4	100	Loopkn., bestellers	32	11 483	20 905	1 027	33 415	402	226	106	734	34,4	62,5	3,1	100	84,8	30,8	1,4	100	Mag., pakhuisspers.	33	13 469	27 295	1 045	41 809	973	112	36	1 121	32,2	65,3	2,5	100	86,8	10,0	3,2	100	Wijkwerkers	35	1 133	1 513	38	2 684	-	-	-	-	46,9	68,1	1,4	100	-	-	-	-	Schippersknechts	35	5 777	6 944	392	12 611	19	2	2	30	30,8	68,1	1,4	100	82,6	8,7	8,7	100	Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
Industrie-arbeiders	30	180 436	246 678	9 627	436 741	80 288	5 617	2 782	58 687	44,3	56,3	2,2	100	90,6	6,3	3,1	100	Landbouwarbeiders	31	84 529	101 059	6 223	192 111	8 258	3 684	423	12 365	44,0	52,6	3,4	100	66,8	29,8	3,4	100	Loopkn., bestellers	32	11 483	20 905	1 027	33 415	402	226	106	734	34,4	62,5	3,1	100	84,8	30,8	1,4	100	Mag., pakhuisspers.	33	13 469	27 295	1 045	41 809	973	112	36	1 121	32,2	65,3	2,5	100	86,8	10,0	3,2	100	Wijkwerkers	35	1 133	1 513	38	2 684	-	-	-	-	46,9	68,1	1,4	100	-	-	-	-	Schippersknechts	35	5 777	6 944	392	12 611	19	2	2	30	30,8	68,1	1,4	100	82,6	8,7	8,7	100	Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						
Landbouwarbeiders	31	84 529	101 059	6 223	192 111	8 258	3 684	423	12 365	44,0	52,6	3,4	100	66,8	29,8	3,4	100	Loopkn., bestellers	32	11 483	20 905	1 027	33 415	402	226	106	734	34,4	62,5	3,1	100	84,8	30,8	1,4	100	Mag., pakhuisspers.	33	13 469	27 295	1 045	41 809	973	112	36	1 121	32,2	65,3	2,5	100	86,8	10,0	3,2	100	Wijkwerkers	35	1 133	1 513	38	2 684	-	-	-	-	46,9	68,1	1,4	100	-	-	-	-	Schippersknechts	35	5 777	6 944	392	12 611	19	2	2	30	30,8	68,1	1,4	100	82,6	8,7	8,7	100	Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
Loopkn., bestellers	32	11 483	20 905	1 027	33 415	402	226	106	734	34,4	62,5	3,1	100	84,8	30,8	1,4	100	Mag., pakhuisspers.	33	13 469	27 295	1 045	41 809	973	112	36	1 121	32,2	65,3	2,5	100	86,8	10,0	3,2	100	Wijkwerkers	35	1 133	1 513	38	2 684	-	-	-	-	46,9	68,1	1,4	100	-	-	-	-	Schippersknechts	35	5 777	6 944	392	12 611	19	2	2	30	30,8	68,1	1,4	100	82,6	8,7	8,7	100	Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
Mag., pakhuisspers.	33	13 469	27 295	1 045	41 809	973	112	36	1 121	32,2	65,3	2,5	100	86,8	10,0	3,2	100	Wijkwerkers	35	1 133	1 513	38	2 684	-	-	-	-	46,9	68,1	1,4	100	-	-	-	-	Schippersknechts	35	5 777	6 944	392	12 611	19	2	2	30	30,8	68,1	1,4	100	82,6	8,7	8,7	100	Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																												
Wijkwerkers	35	1 133	1 513	38	2 684	-	-	-	-	46,9	68,1	1,4	100	-	-	-	-	Schippersknechts	35	5 777	6 944	392	12 611	19	2	2	30	30,8	68,1	1,4	100	82,6	8,7	8,7	100	Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																														
Schippersknechts	35	5 777	6 944	392	12 611	19	2	2	30	30,8	68,1	1,4	100	82,6	8,7	8,7	100	Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
Sjouwens, haven-, transp.arb.	36	13 260	35 984	2 014	51 258	-	-	-	23	43,8	70,2	3,9	100	-	-	-	-	Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
Venarbeiders	37	2 185	4 449	201	6 835	459	231	26	716	32,0	69,1	2,9	100	64,1	32,3	3,6	100	Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
Overige arbeiders	38	6 479	24 524	1 112	32 115	1 746	116	36	1 898	20,2	76,3	3,5	100	92,0	6,1	1,9	100	Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						
Totaal	551	371	989 617	42 739	1 583 727	521 754	35 739	25 989	583 482	34,8	62,5	2,7	100	89,4	6,1	4,5	100																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								

1) In elke beroepsgroep alleen de daartoe behorende in tabel 9 vermelde afzonderlijke beroepen.
2) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

Over het algemeen zal uiteraard onder die beroepsgroepen, welke een jeugdige leeftijdsbezetting hebben, het aantal ongehuwden betrekkelijk groot zijn. In verband met hetgeen in par. 2 is opgemerkt, inzake de jeugdige leeftijdsstructuur van het winkelpersoneel, zal het derhalve geen verwondering wekken, dat onder deze groep het percentage ongehuwden, zowel voor mannen als vrouwen, zeer hoog ligt (resp. 61 en 94). Ook is reeds gewezen op de jeugdige leeftijdsopbouw van het administratieve personeel in particuliere dienst (vooral onder de vrouwen) en de industriearbeiders, onder welke groepen het aantal ongehuwden vergeleken met het algemeen gemiddelde eveneens vrij groot is; voor het administratieve personeel zijn deze percentages voor mannen en vrouwen resp. 42 en 93 en voor de industriearbeiders resp. 41 en 91.

Wat de mannen betreft geldt hetzelfde ten aanzien van de schippersknechts (42%), arbeiders in de landbouw (44%) en machinisten en stuurlieden (45%). Als voorbeelden van afzonderlijke beroepen met een hoog percentage ongehuwden kunnen hier de automonteurs (62), goud-, zilver- en kunstsmeden (59), horlogemakers (67), koek- en banketbakkers (68) en herenkappers (63) worden genoemd, in welke beroepen over het algemeen een relatief groot aantal leerlingen endus nog jeugdige personen werkzaam is.

Voor de vrouwen is o.a. een naar verhouding groot aantal ongehuwden waargenomen onder de naaisters (92), telefonisten (93) en typisten (94). Een zeer hoog percentage ongehuwde vrouwen komt eveneens voor onder enkele beroepen met een relatief oude leeftijdsstructuur, zoals apothekers-assistenten (92), sociale werkers (93) en verpleegsters (95). enige typische beroepen, waarin de ongehuwde vrouw, die in eigen levensonderhoud moet voorzien, eerder blijvend een bestaan kunnen vinden dan in tal van andere beroepen, meer in het bijzonder in een administratieve functie of als industriearbeidster.

Een naar verhouding groot aantal gehuwden is geteld onder de vrije beroepen, hetgeen vooral het geval is onder de reeds in paragraaf 2 genoemde beroepen, als advocaat (73%), rechter (77%), accountant (82%), notaris (86%), arts (83%) en tandarts (82%).

Onder de vrouwen, die een vrij beroep uitoefenen, blijkt niet alleen het percentage gehuwden zeer hoog te zijn (36%, tegen een algemeen gemiddelde van 6%), doch ook dat voor degenen, die gehuwd zijn geweest (14%, tegen een algemeen gemiddelde van 4,5%).

Ook onder leraren, hoogleraren en onderwijzers is het percentage gehuwden betrekkelijk hoog (voor de mannen resp. 73 en 75%), hetgeen evenals bij de vrije beroepen samenhangt met de relatief oudere leeftijdsstructuur dezer groepen. Vooral het naar verhouding grote aantal gehuwde vrouwen onder de leraressen (11%) valt hier op.

Een andere groep, welke eveneens een relatief oudere leeftijdsopbouw vertoonde, was het politie- en brandweerpersoneel en de beroepsmilitairen, en ook onder deze categorie blijkt het percentage gehuwden hoog te zijn (76%).

Vermeldenswaard is tenslotte nog het hoge percentage gehuwden onder de vrouwen werkzaam als arbeider in de landbouw (30) en veenderijen (32), terwijl onder beroepsgroep 14 (vertegenwoordigers e.d.) ook een relatief groot aantal vrouwen voorkomt, dat gehuwd is geweest (27%).

§ 4. KERKELIJKE GEZINDTE

De verdeling van de beroepsbevolking over de verschillende kerkelijke gezindten blijkt uit onderstaande staat, waarbij ter vergelijking de overeenkomstige cijfers voor de totale bevolking van 14 jaar en ouder zijn opgenomen.

Staat 26. Procentuele verdeling van de totale bevolking van 14 jaar en ouder en van de beroepsbevolking 1) naar kerkgenootschap, per geslacht

Kerkgenootschap	Bevolking van 14 jaar en ouder			Beroepsbevolking		
	M.	V.	T.	M.	V.	T.
Rooms-Katholiek	36,4	36,7	36,5	36,6	41,2	37,8
Ned. Hervormd	32,2	33,3	32,8	32,2	31,2	31,9
Gereformeerd	9,0	9,5	9,3	9,1	9,4	9,1
Evang. Luthers	0,6	0,8	0,7	0,5	0,7	0,6
Doopsgezind	0,7	1,0	0,8	0,6	0,8	0,6
Remonstrant	0,4	0,6	0,5	0,3	0,5	0,4
Tsraël.	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Overige kerkgen.	1,9	2,3	2,1	1,8	2,0	1,9
Geen kerkgen.	18,6	15,6	17,1	18,7	14,0	17,5
Totaal	100	100	100	100	100	100

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

Zoals uit dit overzicht blijkt lopen voor de mannen de cijfers vrijwel parallel, doch doen zich voor de vrouwen wel enkele opmerkelijke verschillen voor.

Terwijl nl. onder de vrouwen met beroep het percentage Rooms-Katholieken hoger is dan dat voor het totaal aantal vrouwen van 14 jaar en ouder, is het percentage voor de andere vermelde kerkelijke gezindten bij eerstgenoemde groep gelijk of lager dan de overeenkomstige cijfers voor alle vrouwen van 14 jaar en ouder, met name voor de Ned. Hervormden en de personen zonder kerkgenootschap.

Bij een vergelijking van de afzonderlijke beroepsgroepen naar kerkelijke gezindte treden tal van opmerkelijke verschillen aan het licht. Staat 27 geeft allereerst een samenvatting dezer gegevens voor de vier reeds eerder onderscheiden hoofdgroepen.

Staat 27. Procentuele verdeling der beroepsbevolking 1) naar kerkgenootschap en positie in het bedrijf

Kerkgenootschap	Bedrijfs- hoofden	Medewerk- gezinsle- den	Hoofdar- beiders	Handar- beiders	Totaal
Rooms-Katholiek	18,9	13,9	19,7	47,5	100
Ned.Hervormd	21,1	12,0	21,0	45,9	100
Gereformeerd	22,7	13,1	23,7	40,5	100
Evang.Luthers	17,1	4,0	39,8	39,1	100
Doopsgezind	24,4	9,2	42,9	23,5	100
Remonstrant	16,5	3,4	66,2	13,9	100
Israëlitisch	45,2	6,6	34,7	13,5	100
Overige kerkgen.	15,9	6,0	27,5	50,6	100
Geen kerkgen.	14,3	3,9	26,9	54,9	100
Totaal	19,2	11,2	22,3	47,3	100

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

Uit staat 27 blijkt, dat voor de Rooms-Katholieken en Ned.Hervormden de verdeling over de 4 vermelde groepen nog het meeste overeenkomt met die voor de gehele beroepsbevolking. Onder Gereformeerden en Evangelisch Luthersen, meer nog onder Doopsgezinden en inzonderheid onder Remonstranten en Israëlieten blijft het percentage handarbeiders belangrijk beneden het algemeen gemiddelde voor 1947.

Omgekeerd zijn onder Israëlieten, Evangelisch Luthersen, Doopsgezinden en met name onder de Remonstranten de hoofdarbeiders veel sterker vertegenwoordigd dan onder de gehele beroepsbevolking. Voor de Israëlieten blijkt bovendien in vergelijking met de overige kerkgenootschappen een zeer belangrijk deel werkzaam te zijn als bedrijfshoofd (45%). Tenslotte is van de personen behorend tot de "overige" kerkgenootschappen en degenen, die niet bij een kerkgenootschap zijn aangesloten meer dan de helft werkzaam als handarbeider.

Een verdere splitsing naar beroepsgroepen (zie staat 28 en tabel 10) laat zien, dat, terwijl onder de bedrijfshoofden in de landbouw relatief meer Rooms-Katholieken, Ned.Hervormden en Gereformeerden zijn aangetroffen dan onder de totale beroepsbevolking, onder de landarbeiders verhoudingsgewijze minder Rooms-Katholieken zijn geteld dan onder alle personen met beroep. Dit verschil dient voornamelijk te worden toegeschreven aan de verspreiding van de kerkelijke gezindten over het land. De overwegend Rooms-Katholieke gebieden zijn tevens de streken waar, in verband met de bodemgesteldheid, het kleinbedrijf zonder of met slechts enkele landarbeiders een belangrijke plaats inneemt.

De agrarische beroepen zijn tevens die, waaronder personen zonder kerkelijke gezindte minder zijn vertegenwoordigd dan onder alle andere in staat 28 genoemde categorieën, met uitzondering van de mijnwerkers, van wie slechts 3% zonder kerkelijke gezindte en niet minder dan 87% Rooms-Katholiek is.

Onder de winkeliers is de verdeling tussen Rooms-Katholieken en Protestanten vrijwel gelijk aan die voor de totale beroepsbevolking, terwijl onder de binnenschippers (en ook onder de schippersknechts) het percentage Rooms-Katholieke niet onbelangrijk bij het algemeen gemiddelde achterblijft.

Staat 23. Procentuele verdeling der beroepsbevolking 1) naar kerkgenootschap, per beroepsgroep

Beroepsgroep	Rooms- Katholiek	Ned. Hervormd	Gerefor- meerd	Evang. Luthers	Doopsge- zind	Remon- strant	Israël. (Ned. en Port.)	Overige kerkgen.	Geen kerk- genootsch.
Bedrijfshoofden									
Nijverheid (m.pers.) 01	38,5	31,3	9,7	0,7	0,9	0,5	0,4	1,7	16,3
Nijverheid (z.pers.) 02	38,6	30,2	8,6	0,8	0,6	0,2	0,2	2,0	18,8
Landbouw 03	40,4	41,6	12,2	0,1	0,8	0,1	0,0	0,8	4,0
Winkels 04	37,1	31,5	11,9	0,7	0,9	0,3	0,7	1,8	15,1
Binnenscheepvaart 05	24,0	44,6	13,8	0,3	0,5	0,1	-	2,6	14,1
Overige 06	32,2	31,7	9,6	0,9	0,9	0,6	0,9	2,2	21,0
Medew. gezinsleden									
Landbouw 07	48,7	36,9	10,7	0,0	0,4	0,0	0,0	0,7	2,6
Winkels 08	41,9	32,0	11,9	0,5	0,9	0,2	0,3	1,5	10,8
Overige 09	46,2	28,2	9,3	0,5	0,6	0,3	0,2	1,5	13,2
Bedrijfsleiders e.d. 10	34,7	29,5	8,0	0,8	1,0	0,6	0,3	1,9	23,2
Vrije ber., employé's									
Adm.pers. (geen overheid) 11	31,7	29,7	9,2	1,3	1,1	1,1	0,2	2,4	23,3
Ambtenaren 12	30,2	33,4	9,4	1,1	1,5	1,2	0,1	2,1	21,0
Bedienaars godsdienst 13	60,9	19,9	12,4	0,7	1,3	0,6	0,2	4,0	
Handelsreizigers e.d. 14	34,1	26,9	10,4	1,0	1,0	0,7	0,7	2,5	22,7
Leraren, hoogleraren 15	34,6	26,6	7,3	1,2	2,4	2,6	0,4	3,4	21,5
Machin., stuurl. (zeescheepv.) 16	12,8	38,0	7,1	1,2	1,4	0,6	0,0	1,8	37,1
Mil., politie (hoger) 17	20,3	39,2	6,7	1,7	2,6	2,3	0,1	2,4	24,7
Onderwijzers 18	43,4	28,9	12,6	0,5	1,4	1,1	0,1	1,3	10,7
Mil., politie (lager) 19	30,1	37,2	12,3	0,6	0,5	0,2	0,0	1,7	17,4
Verplegend personeel 20	36,3	31,0	16,5	1,0	1,3	1,2	0,3	2,5	9,9
Vrije beroepen 21	25,4	25,4	5,6	1,5	2,1	2,8	0,7	2,6	33,9
Winkelbedienden 22	43,1	25,2	9,8	0,5	0,5	0,2	0,2	1,9	18,6
Overige employé's 23	31,0	29,3	8,5	1,1	1,7	1,4	0,3	3,1	23,6
Handarbeiders									
Bouwwarbeiders 24	38,4	29,1	7,0	0,4	0,3	0,1	0,0	1,8	22,9
Brievenbestellers 25	32,7	36,5	6,9	0,5	0,6	0,2	-	2,2	20,4
Chauff., voerlieden 26	35,0	31,6	7,1	0,5	0,3	0,1	0,0	1,4	24,0
Grondwerkers 27	36,7	35,0	6,7	0,2	0,2	0,1	0,0	1,9	19,2
Hotel-, café-, rest.pers. e.d. 28	47,2	21,4	4,0	0,9	0,5	0,2	0,1	2,0	23,7
Huispersoneel 29	38,8	33,2	11,5	0,6	0,5	0,2	0,0	2,3	12,9
Industrie-arbeiders 30	39,7	27,8	6,2	0,5	0,3	0,1	0,1	2,1	23,2
Landbouwarbeiders 31	30,0	44,7	13,9	0,1	0,3	0,0	0,0	1,5	9,5
Loopkn., bestellers 32	34,7	30,0	8,5	0,6	0,4	0,1	0,0	2,4	23,3
Mag., pakhuispers. 33	34,3	28,1	7,4	0,7	0,4	0,2	0,1	2,4	26,4
Mijnwerkers 34	87,5	6,3	1,1	0,4	0,0	0,0	0,0	1,5	3,2
Schippersknechts 35	22,2	41,4	9,9	0,4	0,4	0,1	-	2,0	23,6
Sjouwars, haven-, transp. arb. 36	30,5	29,4	5,9	0,5	0,2	0,1	0,0	2,0	31,4
Veenarbeiders 37	20,5	48,7	9,2	0,1	0,4	0,0	-	2,2	18,9
Overige arbeiders 38	30,3	33,7	6,8	0,6	0,4	0,1	0,0	2,5	25,6
Totaal	37,8	31,9	9,1	0,6	0,6	0,4	0,2	1,9	17,5

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

Wat de tot de hoofdarbeiders gerekende beroepsgroepen betreft, valt het op, dat daaronder met uitzondering van de bedienaars van de godsdienst, onderwijzers en winkelbedienden minder Rooms-Katholieken voorkomen dan onder de totale beroepsbevolking.

In tegenstelling daarmee zijn de Evangelisch-Luthersen, Doopsgezinden en Remonstranten in vrijwel alle tot de hoofdarbeiders behorende beroepsgroepen sterker vertegenwoordigd dan onder de beroepsbevolking als geheel.

Opvallend is voorts, dat onder de bedienaars van de godsdienst alleen de Ned. Hervormden relatief minder voorkomen dan onder alle personen met beroep tezamen (resp. 20 tegen 32%), terwijl de vrije beroepen de enige groep van hoofdarbeiders vormt, waar de personen zonder kerkgenootschap sterker zijn vertegenwoordigd dan alle andere vermelde gezindten.

Over de handarbeiders gezamenlijk zijn al enige opmerkingen gemaakt. Ook is het lage percentage Rooms-Katholieken onder de landarbeiders en schippersknechts reeds vermeld, evenals het hoge percentage Rooms-Katholieken onder de mijnwerkers. Daarnaast zij nog vermeld, dat ook onder het hotel-, café- en restaurantpersoneel relatief veel Rooms-Katholieken voorkomen (47%). Het relatief zeer hoge aantal Ned.Hervormden onder de veenarbeiders (49%) wekt, gezien de overwegend Hervormde provincie Drenthe, geen verwondering.

In tegenstelling tot de hoofdarbeiders zijn voorts onder alle groepen handarbeiders de Doopsgezinden. Remonstranten en Israëlieten en voor de meeste groepen ook de Evangelisch-Luthersens veel minder sterk vertegenwoordigd dan onder de gehele beroepsbevolking. Onder de overwegend in de grote gemeenten geconcentreerde sjuwers, haven- en transportarbeiders nemen de personen zonder kerkelijke gezindte (31%) een groter plaats in dan onder de overige groepen van handarbeiders. Het is tevens de enige groep daarvan, waar het percentage voor alle vermelde gezindten lager ligt dan dat voor de personen zonder kerkgenootschap.

Tenslotte zij in aansluiting op het genoemde geringe percentage Israëlieten onder de handarbeiders nog opgemerkt, dat zij t.o.v. de overige beroepsgroepen vooral voorkomen onder winkeliers, overige bedrijfshoofden (w.o. overige handel), handelsreizigers e.d. en vrije beroepen.

In aansluiting op de bovenbesproken cijfers voor het totaal aantal tot elke beroepsgroep behorende personen, volgen thans nog enkele opmerkingen over de verdeling naar kerkelijke gezindte van de mannelijke gezinshoofden in de afzonderlijke beroepsgroepen (zie staat 29 en tabel 11).

Onder deze gezinshoofden is over de gehele linie het percentage Rooms-Katholieken lager, het percentage Ned.Hervormden daarentegen hoger dan onder het totaal aantal mannen met beroep. Een uitzondering vormen de mijnwerkers, voor welke categorie het percentage Rooms-Katholieken onder de mannelijke gezinshoofden juist hoger ligt en het percentage Ned.Hervormden lager.

Voor de andere kerkelijke gezindten zijn de verschillen over het algemeen van weinig betekenis. Daarentegen is het aantal personen zonder kerkgenootschap onder de mannelijke gezinshoofden voor zover het hoofd- en handarbeiders betreft, naar verhouding groter dan onder alle mannen van laatstgenoemde categorie.

Voor de mannelijke gezinshoofden werkzaam als hoofdarbeider blijkt het percentage Rooms-Katholieken belangrijk lager dan onder alle mannelijke hoofd- en handarbeiders tezamen, met name onder leraren en hoogleraren en onderwijzers. Voor Ned.Hervormden en Gereformeerden geldt, wat laatstgenoemde beroepen betreft, het omgekeerde.

Een belangrijke afwijking vertonen ook de cijfers voor de gezinshoofden onder het verplegend personeel, waarbij in vergelijking met de overeenkomstige cijfers voor het totaal aantal mannen, vooral de hogere percentages voor Gereformeerden en niet-kerkelijken opvallen.

Wat de handarbeiders betreft doen zich de belangrijkste afwijkingen voor bij het huispersoneel en de land-, tuin- en bosbouwarbeiders, onder wie de Rooms-Katholieken een kleinere en de Ned.Hervormden een belangrijk grotere plaats innemen dan onder alle handarbeiders tezamen.

§ 5. NATIONALITEIT

In paragraaf 5 van hoofdstuk III is gebleken, dat de hier te lande gevestigde vreemdelingen, die een beroep uitoefenen, niet op dezelfde wijze over de verschillende bedrijfstakken zijn verdeeld als de totale Nederlandse beroepsbevolking. Hetzelfde blijkt, indien men op grond van de beroepsindeling een verge-

Staat 29. Procentuele verdeling van de mannelijke beroepsbevolking 1) en de mannelijke gezinshoofden met beroep 1) naar kerkgenootschap, per beroepsgroep

Beroepsgroep	Rooms-Katholiek		Ned. Hervormd		Gereformeerd		Evang. Luthers		Doopsgezind		Remonstrant		Israël. (Ned.en Part.)		Overige kerken.		Geen kerkgenootschap	
	Tot.	Gez. hfd.	Tot.	Gez. hfd.	Tot.	Gez. hfd.	Tot.	Gez. hfd.	Tot.	Gez. hfd.	Tot.	Gez. hfd.	Tot.	Gez. hfd.	Tot.	Gez. hfd.	Tot.	Gez. hfd.
Bedrijfschouwen	33,2	37,7	31,5	32,0	9,8	10,0	0,7	0,8	0,2	0,6	0,5	0,4	0,4	0,4	1,7	1,7	16,3	16,1
Nijverheid (m.pers.)	37,6	39,7	30,7	30,9	3,5	3,9	0,8	0,8	0,6	0,8	0,2	0,2	0,2	0,2	2,0	2,1	19,4	19,6
Nijverheid (z.pers.)	39,9	39,8	41,8	41,9	12,4	12,5	0,1	0,1	0,8	0,8	0,1	0,1	0,0	0,0	0,8	0,8	4,1	4,0
Landbouw	35,9	35,8	34,7	34,8	12,0	12,2	0,7	0,7	0,9	0,9	0,3	0,3	0,7	0,7	1,7	1,8	16,1	15,9
Winkels	23,9	23,5	44,7	44,8	13,8	13,9	0,3	0,3	0,5	0,5	0,1	0,1	0,9	0,9	2,6	2,6	14,1	14,3
Binnenscheepvaart	31,9	31,9	31,7	32,0	9,8	9,9	0,8	0,7	0,5	0,5	0,6	0,6	0,9	0,9	2,1	2,1	21,3	21,0
Overige	52,3	29,3	32,6	52,1	11,0	11,4	0,0	0,1	0,4	0,3	0,0	0,3	0,0	0,0	0,7	1,1	3,0	5,4
Medew. gezinsleden	46,2	41,6	26,8	35,5	13,4	9,9	0,3	0,3	0,5	0,8	0,2	0,2	0,1	0,1	1,5	1,0	10,7	11,9
Landbouw	46,0	23,4	23,7	37,1	11,7	12,6	0,8	0,8	0,5	0,5	0,6	0,6	0,1	0,1	1,5	1,4	11,1	18,9
Winkels																		
Overige																		
Bedrijfsleiders e.d.	34,0	32,8	29,6	30,2	8,2	8,2	0,8	0,8	0,9	1,0	0,6	0,6	0,3	0,3	1,9	1,9	23,7	24,2
Vrije ber., employé's																		
Adm.pers. (geen overheid)																		
Amtenaren	30,1	25,2	30,0	31,9	9,8	9,7	1,3	1,6	1,2	1,5	1,1	1,4	0,2	0,2	2,4	2,6	23,9	26,4
Bedieners godsdiens	30,1	27,1	33,3	34,6	9,7	9,7	1,0	1,1	1,0	1,5	1,1	1,2	0,1	0,1	2,0	2,2	21,3	22,7
Handelaars	31,8	31,4	19,3	34,6	12,5	12,4	0,7	0,7	1,0	1,7	0,4	0,4	0,2	0,2	3,5	3,5	24,8	27,1
Handelaarsreizigers e.d.	34,2	32,9	26,9	27,5	10,4	10,6	1,0	1,0	1,8	0,9	0,7	0,7	0,5	0,5	2,5	2,5	22,7	23,6
Leraren, hoogleraren	31,8	25,5	26,2	30,4	6,9	7,9	1,0	1,2	1,4	1,6	1,9	2,2	0,0	0,0	3,8	3,8	37,1	39,6
Mach.-shuurl. (zeescheepv.)	12,8	10,4	38,0	35,9	7,1	5,7	1,2	1,7	2,6	2,6	2,2	2,4	0,1	0,1	2,4	2,1	24,9	25,1
Mil., politie (hoger)	20,2	18,7	39,3	40,4	6,5	6,7	1,7	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6	0,1	0,1	1,0	1,0	24,9	23,8
Onderwijzers	36,7	29,9	34,7	35,3	16,1	11,8	0,6	0,6	1,1	1,3	0,8	0,9	0,0	0,0	1,7	1,7	17,2	18,1
Mil., politie (lager)	30,1	23,2	37,2	37,2	12,3	11,8	0,6	0,6	1,1	1,3	0,2	0,1	0,0	0,0	1,7	1,7	17,2	16,4
Verplegend personeel	41,2	23,0	27,7	34,2	16,0	6,2	0,5	0,5	2,0	0,6	0,2	0,2	0,7	0,6	2,3	2,3	11,2	16,4
Vrije beroepen	26,4	22,2	25,8	26,9	6,0	2,4	1,4	1,5	2,0	2,2	2,6	2,6	0,2	0,2	1,9	1,9	32,3	32,5
Winkelbedienden	39,3	34,7	25,7	29,0	12,5	10,4	0,4	0,6	0,5	0,6	0,1	0,1	0,2	0,2	1,9	1,9	18,4	22,5
Overige employé's	29,4	26,0	23,2	30,8	8,3	8,7	1,1	1,2	1,4	1,7	1,1	1,1	0,1	0,1	2,8	3,0	26,5	27,2
Handarbeiders																		
Bouwvakarbeiders	38,4	35,9	29,1	29,6	7,0	6,9	0,4	0,6	0,2	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0	1,8	1,8	22,9	24,9
Briefverstellers	32,6	30,1	36,5	37,9	6,9	7,0	0,2	0,2	0,6	0,6	0,2	0,2	0,0	0,0	2,3	2,3	20,4	21,3
Graaff., voorlieden	35,7	32,2	35,0	31,8	7,1	7,9	0,2	0,2	0,2	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0	1,5	1,5	20,4	21,3
Grondwerkers	36,6	32,1	21,1	22,1	6,7	6,9	1,0	1,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,0	0,0	1,9	2,0	19,2	19,4
Hotel-, café-, rest.pers. e.d.	33,6	33,1	21,1	22,1	2,9	3,3	0,7	0,8	0,4	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2	2,7	2,7	34,1	36,3
Huispersoneel	33,9	29,9	35,9	33,7	6,4	6,4	0,3	0,3	0,0	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	2,0	2,0	17,5	18,7
Industrie-arbeiders	38,9	35,4	28,5	29,6	6,9	6,2	0,5	0,6	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5	1,5	23,8	25,5
Landbouwarbeiders	38,9	32,6	41,6	48,6	14,1	15,8	0,6	0,6	0,3	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	2,3	2,3	9,8	10,2
Loopkn., bestellers	34,7	31,8	30,1	30,5	8,5	8,5	0,7	0,6	0,4	0,4	0,1	0,1	0,0	0,0	1,5	1,5	26,5	27,6
Mag., pakhuisspers.	34,1	31,7	6,3	5,8	7,5	7,5	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,4	2,4	26,5	27,6
Mijnwerkers	87,5	88,3	6,3	5,8	1,1	1,0	0,4	0,4	0,4	0,4	0,1	0,1	0,0	0,0	1,5	1,5	3,6	3,0
Schippersknechts	22,2	19,1	41,4	41,9	9,9	9,9	0,4	0,4	0,4	0,4	0,1	0,1	0,0	0,0	2,0	2,0	33,6	28,8
Sjuwers, haven-, transp.arb.	30,5	27,6	23,4	29,3	5,9	6,1	0,5	0,5	0,2	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	2,0	2,0	31,4	33,4
Veenarbeiders	20,6	18,0	43,9	50,9	3,9	2,6	0,6	0,6	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0	2,0	19,0	16,3
Overige arbeiders	29,9	29,7	33,9	34,1	6,9	6,9	0,6	0,6	0,4	0,4	0,1	0,1	0,0	0,0	2,5	2,5	25,7	26,0
Totaal	36,6	33,4	32,2	33,5	3,1	3,1	0,5	0,6	0,6	0,7	0,3	0,3	0,2	0,2	1,8	1,8	16,7	20,0

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

lijking treft ten aanzien van de aard der beroepen, welke de vreemdelingen uitoefenen en van hun positie daarin.

Wat dit laatste punt betreft, blijkt, dat ten tijde van de volkstelling onder de in ons land wonende en werkzame vreemdelingen 22 800 of 53% tot de handarbeiders behoorden, 9 000 of 21% als hoofdarbeider zijn geëclassifyceerd, 8 000 of 19% als bedrijfshoofd zijn geteld en 3 000 of 7% als medewerkend gezinslid (zie staat 30). Voor de totale in Nederland woonachtige beroepsbevolking waren deze percentages resp. 47, 23, 19 en 11.

Staat 30. Procentuele verdeling van de in Nederland wonende vreemdelingen met beroep 1) naar nationaliteit en positie in het bedrijf

Nationaliteit	Bedrijfs- hoofden	Medew. gezins- leden	Hoofdar- beiders	Handar- beiders	Totaal	Bedrijfs- hoofden	Medew. gezins- leden	Hoofdar- beiders	Handar- beiders	Totaal
Mannen										
Duitsers ..	16,5	15,0	15,7	16,3	16,2	24,5	3,5	17,1	54,9	100
Belgen	27,0	54,3	19,5	27,5	27,0	24,1	7,6	12,8	55,5	100
Britten ...	1,3	0,5	7,0	1,1	2,2	13,9	1,0	57,0	28,1	100
Fransen ...	0,9	0,4	2,6	0,8	1,1	18,4	1,2	40,8	39,6	100
Italianen..	6,5	7,6	1,9	3,6	4,1	37,8	6,9	8,1	47,2	100
Polen	3,0	1,6	2,9	13,6	8,7	8,4	0,7	6,0	84,9	100
Ov. nat. ...	14,0	4,9	19,9	10,6	12,9	26,3	1,4	27,4	44,9	100
Zonder nat.	30,8	15,7	30,5	26,5	27,8	26,6	2,1	19,4	51,9	100
Totaal	100	100	100	100	100	24,0	3,8	17,7	54,5	100
Vrouwen										
Duitsers ..	31,1	19,4	42,9	47,9	41,4	5,6	6,5	29,0	58,9	100
Belgen	21,8	46,2	14,5	16,5	20,4	7,9	31,1	20,0	41,0	100
Britten ...	1,1	1,0	4,8	1,2	2,2	3,7	6,3	61,8	28,2	100
Fransen ...	1,5	0,5	2,6	1,8	1,8	5,9	3,9	39,6	50,6	100
Italianen..	1,0	3,3	1,7	2,0	2,1	3,5	22,4	23,4	50,7	100
Polen	2,9	2,1	1,8	4,0	3,0	7,1	9,7	16,4	66,8	100
Ov. nat. ...	12,9	6,6	15,5	13,6	13,1	7,3	6,9	33,0	52,8	100
Zonder nat.	27,7	20,9	16,2	13,0	16,0	12,8	17,9	28,2	41,1	100
Totaal	100	100	100	100	100	7,4	13,7	28,0	50,9	100
Totaal										
Duitsers ..	18,4	17,8	27,5	26,2	24,4	14,1	5,1	23,7	57,1	100
Belgen	26,3	49,1	17,4	24,1	24,8	19,7	13,9	14,7	51,7	100
Britten ...	1,2	0,8	6,0	1,1	2,2	10,6	2,7	58,6	28,1	100
Fransen ...	0,9	0,5	2,6	1,1	1,4	12,9	2,4	40,3	44,4	100
Italianen..	5,8	4,9	1,8	3,1	3,4	31,1	9,9	11,1	47,9	100
Polen	3,0	1,9	2,4	10,6	6,9	8,2	2,0	7,4	82,4	100
Ov. nat. ...	14,0	6,0	15,0	11,5	12,9	20,0	3,2	29,3	47,5	100
Zonder nat.	30,4	19,0	24,3	22,3	24,0	23,6	5,5	21,3	49,6	100
Totaal	100	100	100	100	100	18,6	7,0	21,1	53,3	100

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

Bij een detaillering dezer gegevens naar afzonderlijke nationaliteiten blijkt, dat van de Duitsers en Belgen meer dan de helft tot de handarbeiders behoort en slechts resp. 14 en 20% bedrijfshoofd is. Van de Polen valt zelfs 82% in de groep handarbeiders.

Daarentegen is van de personen van Britse nationaliteit het merendeel (59%) werkzaam als hoofdarbeider en slechts 28% als handarbeider.

Tenslotte blijkt van de Italianen, een in vergelijking met de overige nationaliteiten, belangrijk deel (31%) de positie van bedrijfshoofd in te nemen.

De specificatie naar de aard van het beroep geeft nog aanleiding tot de volgende opmerkingen (zie staat 31 en tabel 12).

Van de 1 460 Duitsers, die de positie van bedrijfshoofd innamen, waren er 750 of 51% werkzaam in de nijverheid en 170 of 12% in de landbouw.

Daarnaast vonden, wat de mannen van Duitse nationaliteit betreft, 1 370 (29% van het totaal) als arbeider een bestaan in fabrieken en werkplaatsen, 380 (8%) in de mijnen en 150 (3%) in de landbouw.

In een administratieve functie in particuliere dienst zijn 540 Duitsers geteld, waaronder 330 vrouwen.

De Duitse vrouwen waren voornamelijk werkzaam als huispersoneel (1 500 of 26%), in hotels, cafés en restaurants (1 050 of 18%) en als verpleegster (670 of 12%). Voorts vonden bijna 300 een bestaan als onderwijzeres of lerares.

Zoals reeds is opgemerkt in het vorige hoofdstuk, was in vergelijking met de overige nationaliteiten een vrij belangrijk percentage van de Belgen in ons land werkzaam in de landbouw. Het blijkt, dat hiervan 700 de positie van bedrijfs- hoofd innamen, 800 als gezinslid in het bedrijf van het gezinshoofd medewerkten, terwijl 740 als arbeider een bestaan vonden in het agrarische bedrijf. Ruim 700

Staat 31. Procentuele verdeling van de in Nederland wonende vreemdelingen met beroep 1) naar nationaliteit, per beroepsgroep

Beroepsgroep	Duit- sers	Belgen	Britten	Fransen	Itali- anen	Polen	Overige nat.	Zonder nat.
Bedrijfshoofden								
Nijverheid (m. pers.)	01 18,5	20,6	1,3	1,0	11,4	4,5	10,7	32,0
Nijverheid (z. pers.)	02 27,9	22,6	0,5	0,6	7,3	3,3	11,3	26,5
Landbouw	03 14,6	60,3	0,2	0,2	0,1	0,3	3,0	21,3
Winkels	04 16,2	28,4	1,6	1,4	0,7	4,1	11,5	36,1
Binnenscheepvaart	05 31,5	29,8	1,8	1,8	1,8	3,5	7,0	22,8
Overige	06 15,1	16,2	2,0	1,3	5,0	2,7	23,7	34,0
Medew. gezinsleden								
Landbouw	07 15,9	65,7	0,2	-	-	0,5	2,3	15,4
Winkels	08 20,0	40,7	2,0	0,9	1,4	2,9	8,7	23,4
Overige	09 18,8	35,4	0,9	0,7	12,4	3,0	8,4	20,4
Bedrijfsleiders e.d.	10 23,0	24,7	2,6	2,1	1,9	2,1	13,8	29,8
Vrije ber., employé's								
Adm. pers. (geen overheid)	11 21,8	19,5	7,2	1,9	2,4	2,5	16,8	27,9
Ambtenaren	12 7,4	32,5	6,2	1,5	2,5	1,7	15,1	33,1
Bedienaars godsdienst	13 30,6	6,5	1,8	5,3	0,6	1,8	44,0	9,4
Handelsreizigers e.d.	14 15,3	19,1	3,6	1,7	0,9	2,2	14,6	42,6
Leraren, hoogleeraren	15 28,9	13,4	15,9	6,1	1,6	2,7	17,5	13,9
Machin., stuurl. (zeescheepv.)	16 13,3	20,0	6,7	-	-	-	30,0	30,0
Mil., politie (hoger)	17 -	20,0	-	-	-	20,0	40,0	20,0
Onderwijzers	18 49,8	18,0	4,1	4,4	0,9	1,3	9,8	11,7
Mil., politie (lager)	19 4,9	22,0	2,4	-	2,4	2,4	12,2	53,7
Verplegend personeel	20 67,0	7,7	1,7	1,8	0,4	1,1	12,5	7,8
Vrije beroepen	21 12,4	16,3	5,0	2,3	1,7	3,0	23,3	36,0
Winkelbedienden	22 27,1	28,1	2,6	2,8	4,2	4,5	11,8	18,9
Overige employé's	23 26,4	11,1	8,5	3,3	1,5	3,1	26,1	20,0
Handarbeiders								
Bouwvakarbeiders	24 18,5	23,1	0,8	0,5	17,7	5,3	5,6	28,5
Brievenbestellers	25 -	60,0	-	-	-	-	13,3	26,7
Chauff., voerlieden	26 9,3	28,9	2,5	0,4	1,3	7,0	4,2	46,4
Grondwerkers	27 12,0	27,7	0,2	0,4	1,7	22,0	7,2	28,8
Hotel-, café-, rest. pers. e.d.	28 50,9	8,4	1,4	2,3	3,2	1,9	20,2	11,7
Huispersoneel	29 46,6	15,2	1,5	1,5	1,4	3,5	16,6	13,7
Industrie-arbeiders	30 21,7	28,2	1,3	1,2	2,0	12,6	9,8	23,2
Landbouwarbeiders	31 14,7	55,9	0,7	0,5	0,6	2,9	5,0	19,7
Loopkn., bestellers	32 20,6	29,0	0,4	0,8	3,8	2,9	8,4	34,1
Mag., pakhuispers.	33 15,0	29,7	0,9	0,6	1,3	4,1	10,3	38,1
Mijnwerkers	34 17,5	11,8	0,2	0,3	3,6	30,4	13,5	22,7
Schippersknechts	35 18,3	33,3	-	-	-	-	5,4	43,0
Sjouwers, haven-, transp. arb.	36 10,0	26,9	0,7	0,4	1,3	19,9	5,0	35,8
Veenarbeiders	37 21,2	-	-	-	-	-	1,9	76,9
Overige arbeiders	38 15,0	25,2	1,3	1,1	2,5	2,5	22,0	30,4
Totaal	24,4	24,9	2,2	1,3	3,4	6,9	12,9	24,0

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

Belgen (7%) waren werkzaam als bedrijfshoofd in de nijverheid, van wie 325 zonder personeel en 2 740 (26%) als arbeiders in fabrieken en werkplaatsen.

Op het grote percentage bedrijfshoofden onder de Britten is reeds gewezen. Verder is een belangrijk deel van hen (180 of rond 19%) werkzaam in een administratieve functie in particuliere dienst, terwijl 12% (110) een werkring heeft als onderwijzer of leraar.

Van de Italianen valt nog het percentage op, dat werkzaam is als bouwvakarbeider (18% tegen 3% van het totaal aantal vreemdelingen), terwijl er 200 (14%) als arbeider in fabrieken en werkplaatsen emplooi vonden.

Tenslotte zij nog vermeld, dat de Polen in hoofdzaak werkzaam waren als arbeiders in fabrieken en werkplaatsen (1 220 of rond 40%) en in de mijnen (650 of 22%).

HOOFDSTUK V. REGIONALE SPREIDING DER BEROEPSBEVOLKING

§ 1. BEDRIJFSTAKKEN EN -KLASSEN

Na de behandeling in voorgaande hoofdstukken van de omvang en structuur van de beroepsbevolking voor ons land als geheel, zullen in dit hoofdstuk de belangrijkste regionale aspecten daarvan nader worden gezien.

Zoals in de navolgende cijfers tot uiting komt, loopt de omvang der beroepsbevolking t.o.v. de totale bevolking in de onderscheiden provincies enigermate uiteen.

Groningen	40,0%	Noordholland	40,4%
Friesland	38,7%	Zuidholland	39,7%
Drenthe	43,0%	Zeeland	41,4%
Overijssel	43,5%	Noordbrabant	39,1%
Gelderland	41,2%	Limburg	39,3%
Utrecht	38,4%	Nederland 1)	40,2%

In de provincies Overijssel (43), Drenthe (43), Gelderland (41) en Zeeland (41) ligt genoemd percentage boven het Rijksgemiddelde, voor Groningen, Noordholland en Zuidholland komt het vrijwel overeen met het Rijkscijfer (40), terwijl het voor de overige provincies een weinig beneden laatstgenoemd cijfer ligt.

De verschillen houden ten dele verband met de verschillende leeftijdsopbouw van de bevolking in de afzonderlijke provincies, waarop in paragraaf 3 nog nader zal worden ingegaan.

Van meer betekenis zijn de onderlinge afwijkingen, welke blijken bij vergelijking van het aantal personen, dat in elke provincie (en economisch-geografisch gebied) in de afzonderlijke bedrijfstakken werkzaam is.

Beziet men de cijfers in staat 33 (blz. 95), dan blijkt, dat de provincies Limburg en Noordbrabant naar verhouding het sterkst zijn geïndustrialiseerd; resp. 45% en 42% van de beroepsbevolking vindt hier in de nijverheid een bestaan. Ook Overijssel met 41% komt niet onbelangrijk boven het Rijksgemiddelde van 37%.

1) In dit overzicht en alle volgende staten en tabellen zijn de cijfers voor de N.O.P. en het C.B.R. in de cijfers voor Nederland begrepen.

Staat 32. Procentuele verdeling der beroepsbevolking naar bedrijfstak, resp.-klasse, per provincie en geslacht

Bedrijfstak/ - klasse	Groningen	Friesland	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Utrecht	Noordholland	Zuidholland	Zeeland	Noordbrabant	Limburg	Nederland
Nijverheid	36,3	30,6	31,1	46,6	42,2	44,0	42,2	42,1	31,4	48,6	53,9	42,4
Landbouw, visserij, jacht	30,0	38,8	45,2	26,6	28,0	13,4	11,5	12,8	38,4	23,9	18,8	20,6
Winkels	4,4	4,8	3,2	4,0	3,7	5,0	5,3	4,7	3,3	3,3	3,1	4,3
Overige handel	7,9	7,7	5,1	5,5	5,8	8,0	10,1	9,1	6,7	5,6	4,7	7,6
Verkeer	9,0	7,1	4,8	6,3	6,9	10,9	12,0	12,7	8,5	5,7	6,8	9,7
Cred.-, bankwezen ..	0,5	0,4	0,3	0,4	0,4	0,7	1,9	0,9	0,4	0,3	0,3	0,8
Verzek.wezen	0,8	0,9	0,5	0,7	0,7	1,3	1,5	1,2	0,5	0,8	0,7	1,0
Overh.dienst, vrijeber.	7,4	6,0	6,3	6,6	8,3	11,0	11,5	12,5	7,8	7,7	7,5	9,6
Onderwijs	1,6	1,5	1,3	1,4	1,5	2,0	1,6	1,6	1,2	1,7	1,9	1,6
Eredienst	0,3	0,5	0,3	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3	0,4	0,5	0,7	0,4
Huisel.diensten	0,1	0,1	0,1	0,3	0,3	0,5	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2
Beroep onbekend	1,7	1,6	1,8	1,3	1,8	2,8	2,0	2,0	1,3	1,7	1,5	1,8
	Vrouwen											
Nijverheid	16,9	8,7	10,8	25,7	15,1	16,9	25,6	19,7	9,9	23,6	17,0	19,9
Landbouw, visserij, jacht	15,2	26,6	49,5	33,3	31,1	11,0	3,3	5,1	30,1	25,0	28,1	17,9
Winkels	15,6	15,7	9,3	10,5	11,6	14,9	14,9	15,8	16,8	12,3	14,8	13,9
Overige handel	2,7	1,8	1,0	1,3	1,6	2,6	4,8	4,0	2,3	1,6	1,5	2,8
Verkeer	6,1	4,4	3,5	3,6	5,1	7,4	7,2	7,0	5,9	4,9	5,9	6,0
Cred.-, bankwezen ..	0,6	0,3	0,2	0,2	0,4	0,6	1,4	1,4	0,6	0,3	0,3	0,8
Verzek.wezen	0,7	0,4	0,1	0,3	0,5	1,5	1,6	1,7	0,3	0,4	0,4	1,0
Overh.dienst, vrije ber.	11,0	8,6	7,4	6,8	10,7	16,8	16,9	18,8	9,2	9,6	9,5	13,2
Onderwijs	4,2	4,0	2,5	2,8	3,9	5,4	5,0	5,3	3,4	5,5	5,9	4,7
Eredienst	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
Huisel.diensten	26,6	29,1	15,4	15,2	19,7	22,2	18,6	20,6	21,1	16,5	16,3	19,4
Beroep onbekend	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,5	0,5	0,4	0,3	0,2	0,2	0,3
	Totaal											
Nijverheid	31,9	25,7	25,9	40,8	35,1	37,1	38,2	36,8	26,8	42,2	44,7	36,9
Landbouw, visserij, jacht	26,5	36,0	46,3	28,5	28,8	12,8	9,4	11,1	36,6	24,2	21,1	19,9
Winkels	7,0	7,2	4,8	5,8	5,8	7,5	7,7	7,3	6,3	5,6	6,0	6,6
Overige handel	6,7	6,4	4,1	4,4	4,7	6,7	8,8	7,9	5,7	4,6	3,9	6,4
Verkeer	8,4	6,5	4,5	5,6	6,4	10,0	10,8	11,4	7,9	5,5	6,6	8,8
Cred.-, bankwezen ..	0,5	0,4	0,3	0,3	0,4	0,6	1,8	1,0	0,5	0,3	0,3	0,8
Verzek.wezen	0,8	0,8	0,4	0,6	0,6	1,3	1,5	1,3	0,5	0,7	0,6	1,0
Overh.dienst, vrije ber.	8,2	6,6	6,6	6,7	9,0	12,5	12,8	13,9	8,1	8,2	8,0	10,5
Onderwijs	2,2	2,1	1,6	1,8	2,1	2,9	2,4	2,5	1,7	2,7	2,9	2,4
Eredienst	0,3	0,4	0,2	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,4	0,5	0,3
Huisel.diensten ...	6,2	6,6	4,0	4,4	5,4	6,0	4,6	4,9	4,7	4,4	4,2	4,9
Beroep ontkend	1,3	1,3	1,3	0,8	1,3	2,2	1,7	1,6	0,9	1,2	1,2	1,5

Rond dit Rijksgemiddelde liggen Noordholland (39%), Zuidholland (37%), Utrecht (38%) en Gelderland (35%). De overige provincies blijven daar beneden. In Friesland, Drenthe en Zeeland is maar rond een kwart der beroepsbevolking in de nijverheid werkzaam.

Beperkt men de vergelijking tot de mannelijke beroepsbevolking dan variëren de percentages van 31 voor Friesland tot 54 voor Limburg. Uiteraard betekenen deze cijfers geenszins een gelijkmatige verdeling der nijverheid over de afzonderlijke provincies. Zo is b.v. in Limburg een belangrijk hoger percentage voor de nijverheid dan 45 aangetroffen in het oude mijngebied (62%) en het nieuwe mijngebied (50%), terwijl daartegenover in het overwegend agrarisch deel van Limburg behoorden Venlo slechts 21% van de beroepsbevolking in de nijverheid emploieerde (zie cartogram 1 en losse bijlage 6).

In Noordbrabant vertonen Eindhoven (59%) en Tilburg (58%) de hoogste percentages voor de industriële beroepsbevolking. Vervolgens komen het oostelijk industriegebied (56%) en het westelijk industriegebied (51%). In het overige deel dezer provincie liggen de percentages voor de nijverheid aanzienlijk lager.

Voor Overijssel (41%) blijkt een concentratie der nijverheid in Twente (49%), waarbinnen Enschede met 61% weer een dominerende positie inneemt.

In Noordholland is de nijverheid (39%) vooral van betekenis in de Zaanstreek (55%), terwijl voorts een hoog percentage voor deze bedrijfstak is aangetroffen in de Noordhollandse Vechtstreek (45%), Haarlem (44%) en Amsterdam (41%).

Voor de afzonderlijke delen van de provincies Utrecht en Zuidholland, waar het percentage beroepsbeoefenaars in de nijverheid (resp. 38 en 37) vrijwel overeenstemt met het Rijkscijfer (37), treden eveneens niet onbelangrijke verschillen aan de dag.

In eerstgenoemde provincie komt het percentage voor de nijverheid in de stad Utrecht (41%) en het randgebied dezer gemeente (43%) boven het provinciaal gemiddelde.

Belangrijker nog zijn de afwijkingen in Zuidholland, waar vooral het industriegebied ten Noorden van de Nieuwe Waterweg (55%), Rotterdam (42%) en het industriegebied langs Merwede, Noord en IJssel (52%) de centra van industriële activiteit vormen.

Minder uitgesproken zijn de verschillen tussen de economisch-geografische gebieden in Gelderland (35%). Alleen in Nijmegen (43%), Arnhem (40%) en de Veluwezoom (47%) komt de nijverheid relatief sterk boven het provinciaal gemiddelde.

In Friesland blijkt alleen in Leeuwarden het percentage voor de nijverheid (34%) belangrijk boven het gemiddeld cijfer voor de provincie als geheel (26%) uit te komen en in Drenthe (26%) geldt dit voor de Drentse veenkoloniën (36%).

Ook in de Groninger veenkoloniën is de nijverheid van meer belang (36%) dan in Groningen als geheel (32%) en ditzelfde kan worden gezegd van de stad Groningen (38%).

Van Zeeland (27%) treedt Walcheren (39%) op de voorgrond (Vlissingen), terwijl ook in Oost-Zeeuwsch-Vlaanderen (31%) de nijverheid voor de werkgelegenheid van meer belang is, dan in de overige delen dezer provincie.

Beziet men de provinciale cijfers voor de personen werkzaam in de landbouw (incl. visserij en jacht) dan blijken deze over het algemeen een tegengesteld beeld te vertonen aan die voor de nijverheid (zie ook cartogram 2).

Voor deze bedrijfstak komen Drenthe (47%), Zeeland (31%) en Friesland (37%) op de eerste plaats en in deze provincies is het aantal bij de landbouw betrokken personen zelfs groter dan het aantal, dat in de nijverheid een bestaan vindt. Met name geldt zulks voor Drenthe (47% in de landbouw tegen maar 26% in de nijverheid).

Staat 33. Beroepsbevolking 1) per economisch-geografisch gebied voor enkele belangrijke bedrijfstakken resp. -klassen t.o.v. de totale beroepsbevolking 1) per economisch-geografisch gebied

Econ.-geograf. gebied	Bedrijfstakken in % van totaal per gebied			Bedrijfsklassen in % van totaal per gebied			
	Nijverh.	Landb., visserij, jacht	Handel, verkeer, cred-bank-, verz.w.	Metaal- nijverh.	Bouw- nijverh.	Kleding, reini- ging	Voed. en genotm.
Groninger bouwstreek	27,1	37,9	19,8	62,6	66,4	29,7	46,4
Groninger veenkoloniën	36,2	31,5	20,5	65,2	57,0	30,5	64,5
Groninger weidegebied	24,5	43,8	17,5	47,1	52,9	26,1	59,6
Stad Groningen	37,9	3,4	34,3	73,1	62,8	93,1	59,7
Groningen	32,2	27,2	23,8	64,5	61,4	47,5	56,3
Fries zandgebied	23,1	46,4	17,2	44,6	61,9	21,9	60,4
Fries weidegebied	27,7	37,5	20,9	45,2	67,7	26,2	84,5
Friese bouwstreek	21,4	44,3	19,9	41,2	60,1	20,9	54,4
Friese waddeneilanden	19,2	33,7	32,2	19,8	85,3	14,6	45,0
Leeuwarden	34,0	5,4	34,0	66,1	81,0	40,3	67,5
Friesland	25,6	36,9	21,8	47,1	66,4	25,6	66,5
Drents weidegebied	21,8	55,7	12,7	36,8	49,7	28,2	62,1
Drentse veenkoloniën	36,4	39,6	12,6	35,4	55,3	25,7	37,3
Drentse zandgronden	16,4	58,6	11,8	28,2	45,6	17,3	41,5
Zuidrents randgebied	27,5	36,0	22,5	62,2	50,0	30,3	47,0
Drenthe	26,0	47,3	14,2	37,9	50,1	23,4	42,2
N.O.Overijssels zandgebied ...	21,1	57,5	11,3	30,9	50,7	29,0	39,4
Overijssels weidegebied	27,6	35,9	20,4	50,8	63,0	31,0	61,9
Noordoostpolder	25,2	40,3	17,5	42,1	148,2	8,8	30,8
Z.W.Overijssels zandgebied ...	33,4	36,3	16,5	60,3	57,0	33,3	62,0
Twente	49,1	24,2	15,1	114,0	55,8	69,3	29,5
Enschede	61,0	7,2	19,1	75,0	69,8	76,1	21,6
Overijssel 2)	40,7	29,4	16,8	76,3	60,1	51,3	42,2
Oostelijke Achterhoek	34,6	42,7	11,1	71,3	55,6	33,1	29,4
Westelijke Achterhoek	28,8	41,0	15,9	68,6	65,5	28,2	33,9
Veluwe	32,7	32,9	17,9	67,4	67,2	35,3	44,1
Veluwezoom (Z. Arnhem)	46,8	8,1	21,3	94,5	106,4	37,1	43,0
Arnhem	40,3	3,1	30,2	78,1	96,2	55,7	29,1
De Lijmers	38,8	33,7	14,1	53,6	70,8	31,0	44,8
Nijmegen	43,3	5,3	27,3	103,9	90,5	46,3	45,1
Over- en Neder-Betuwe	29,6	45,8	14,3	44,9	69,3	19,0	51,6
Land v. Maas en Waal, Rijk v. Nijmegen (z. Nijmegen)	34,9	39,4	11,9	59,5	82,6	31,2	36,5
W. Betuwe, Tielsterwaard	36,8	33,0	17,1	90,0	66,4	25,6	72,1
Bommelerwaard	30,7	41,7	16,0	53,7	78,6	17,0	36,0
Gelderland	35,1	29,8	18,3	72,7	74,3	34,6	41,1
Utr. heuvelrug en vallei	37,0	12,8	25,9	104,4	74,4	37,5	57,7
Kleigeb. Kromme Rijn	25,1	39,5	21,3	71,6	69,3	31,2	32,7
Utrechts weidegebied	31,1	37,1	17,7	86,0	64,8	27,4	42,9
Randgeb. stad Utrecht	42,6	9,4	29,2	209,7	52,5	36,8	43,7
Stad Utrecht	41,1	2,3	33,0	149,4	81,7	51,8	43,0
Utrecht	37,6	13,4	27,2	125,0	73,5	40,6	48,4

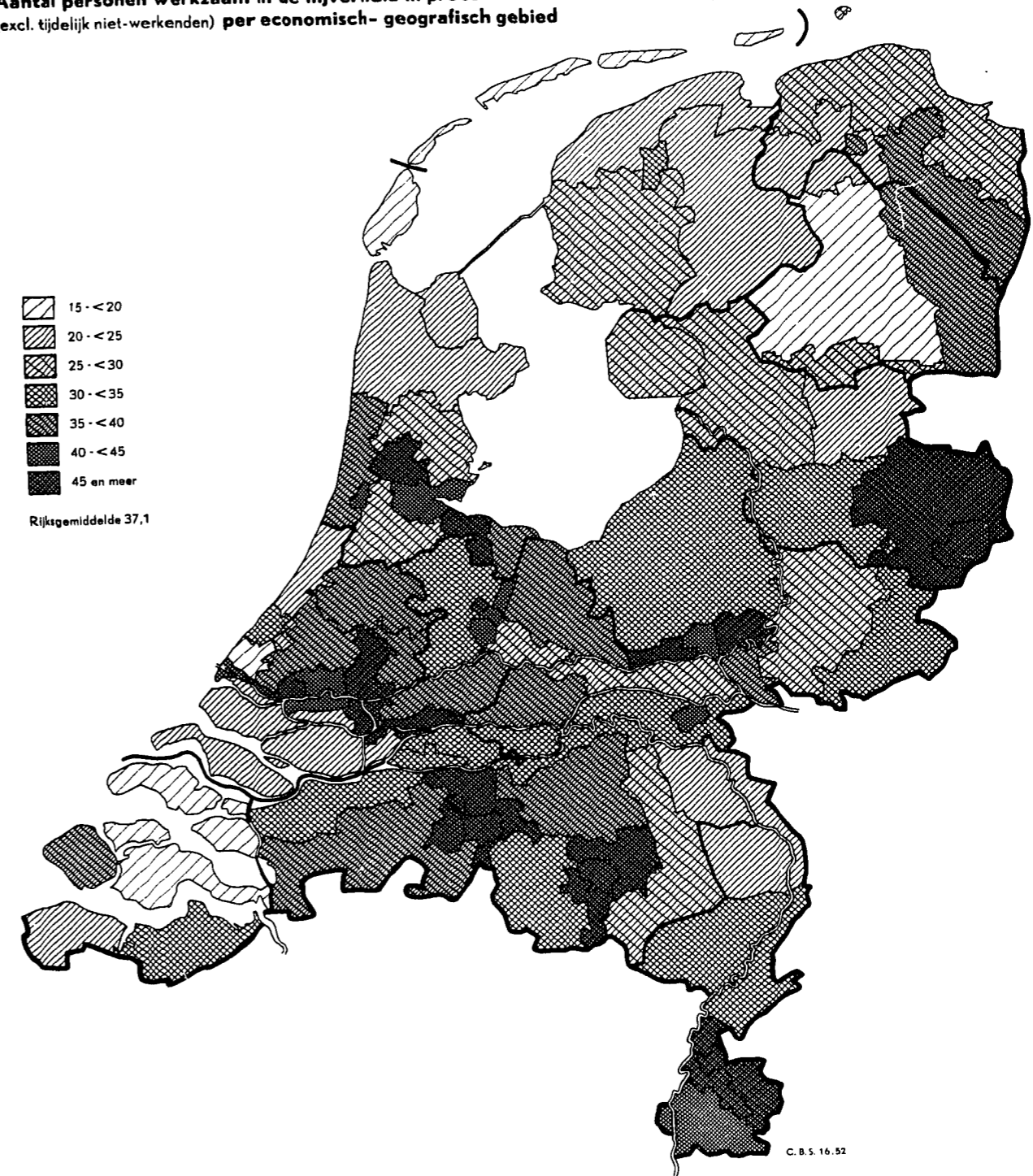
1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

2) Incl. gebied Noordoostpolder.

Staat 33 (vervolg)

Econ.-geogr. gebied	Bedrijfstakken in % van totaal per gebied			Bedrijfsklassen in % van totaal per gebied			
	Nijverh.	Landb., visserij, jacht	Handel, verkeer, cred.-,bank- verz.w.	Metaal- nijverh.	Bouw- nijverh.	Kleding, reini- ging	Voed.en genotm.
Wieringermeer	21,7	50,2	16,4	36,1	136,0	12,1	23,5
Texel	18,6	45,7	22,9	37,2	89,4	12,7	32,7
Noordel. Nh., West-Friesland...	24,9	33,1	23,3	65,7	74,1	28,9	44,1
Schermer, Beemster, Waterland	28,6	35,2	22,4	69,9	61,9	32,7	67,0
Zaanstreek	54,7	5,7	25,0	110,7	65,5	33,5	149,2
N.- en Z.-Kennemerland	37,3	13,1	26,7	119,9	78,2	39,6	45,8
Haarlem	44,2	2,5	30,2	146,3	73,5	70,5	45,6
Amsterdam	41,3	1,3	37,6	120,4	63,0	86,7	43,4
Haarlemmermeer, Amstelland	26,5	29,1	28,3	71,2	69,6	38,6	36,8
Vechtstreek in Nh.	45,0	18,5	22,1	110,3	69,0	80,3	91,2
Het Gooi	39,9	3,9	29,0	115,4	72,7	53,3	41,4
Noordholland 1)	38,6	9,7	31,6	110,2	68,3	64,1	50,0
Duinastreek in Zh.	23,0	30,3	22,3	44,4	66,3	28,3	34,3
's Gravenhage	30,7	2,8	32,5	76,9	69,7	50,8	35,2
Leiden, Rijnstreek	38,4	18,0	23,6	86,5	75,2	39,7	51,8
W. weidegebied in Zh.	36,3	21,1	21,5	111,5	63,2	35,0	68,4
Het Westland	15,5	52,9	18,8	34,5	50,1	15,8	24,9
Rotterdam	41,6	2,2	39,0	141,1	83,8	50,5	58,6
Ind.geb. ten N. v. N.Waterweg..	54,6	3,6	26,8	212,9	66,0	41,6	74,1
Voorburg, Rijswijk	25,9	4,2	32,4	77,6	51,6	39,9	30,4
Zuidh. eilanden	23,0	45,0	18,6	51,8	73,2	16,0	41,3
Ind.geb. Noord, Merwede, IJssel	52,1	9,4	24,0	231,3	90,4	36,9	54,1
O. weidegebied in Zuidholland..	35,0	35,1	17,7	80,6	69,3	21,4	39,7
Zuidholland	37,3	11,4	29,7	118,5	75,1	42,0	49,2
Schouwen, Duiveland, Tholen ...	17,2	52,2	18,3	28,1	74,4	14,8	32,7
Walcheren	39,1	18,1	24,5	169,4	122,2	26,9	27,9
Z.- en N.-Beveland	18,1	46,1	20,8	37,4	63,5	18,8	33,1
W.-Zeeuwsch-Vlaanderen	21,9	47,5	16,4	35,0	88,5	18,5	32,6
O.-Zeeuwsch-Vlaanderen	31,0	33,8	22,2	38,4	74,4	23,0	45,4
Zeeland	26,6	37,4	21,2	68,6	84,9	21,1	34,6
Zeekleigebied in N.Brabant	30,4	42,7	15,2	49,0	90,4	25,8	61,9
Bar.v.Breda, Land v.Bergen op							
Zoom	36,5	24,8	20,3	81,8	72,9	36,6	74,2
W.industriegebied v. Nb.	51,5	19,8	15,2	53,1	56,7	30,2	29,4
Tilburg	57,9	3,1	21,8	115,6	56,0	59,1	31,7
Land v.Heusden en Altena, Maas- kant	30,7	41,2	16,3	52,2	97,8	18,0	55,5
Meijerij van 's Hertogenbosch..	38,6	25,1	17,4	64,2	89,0	35,0	72,6
Kempenland	31,0	50,1	8,0	43,6	48,0	19,8	118,7
O.industriegebied van Nb.	56,3	16,4	14,5	145,8	62,6	34,5	84,3
Eindhoven	59,1	2,6	19,8	293,3	64,7	34,4	58,2
Brabantse Peel	28,8	51,1	9,7	73,6	64,6	25,0	31,2
Land van Cuyck	21,4	54,1	11,8	33,9	65,9	22,3	46,6
Noordbrabant	42,4	25,0	16,9	102,4	70,9	34,0	61,8
N.Limburg ben. Venlo	20,7	50,0	11,6	40,7	88,8	28,4	30,8
N.Limburg bez. Venlo	34,8	32,3	17,7	76,7	67,4	35,6	34,0
Nieuwe mijng gebied	49,7	24,1	15,0	25,7	64,6	33,9	26,0
Oude mijng gebied	62,3	5,3	17,8	35,7	54,9	45,9	21,4
Overig Zuid-Limburg	42,9	17,6	21,6	50,6	62,7	45,9	39,9
Limburg	44,7	21,9	17,8	51,2	64,4	40,1	30,5

1) Excl. gemeente Urk.

Cartogram 1
12° Volks- en beroepstelling, 31 Mei 1947Aantal personen werkzaam in de nijverheid in procenten van de totale beroepsbevolking
(excl. tijdelijk niet-werkenden) per economisch- geografisch gebied

In het Drents weidegebied (56%) en de Drentse zandgronden (59%) vindt zelfs meer dan de helft van de beroepsbevolking in de agrarische sector een bestaan. Ook in het aangrenzend Fries zandgebied (46%) en het Groninger weidegebied (44%) is een zeer belangrijk deel van de beroepsbevolking betrokken bij de landbouw, evenals in de Friese bouwstreek (44%).

In Zeeland geldt hetzelfde voor Schouwen, Duiveland en Tholen (52%), Zuid- en Noord-Beveland (46%) en West-Zeeuwsch-Vlaanderen (48%).

In Noordholland (10%), Zuidholland (11%) en Utrecht (13%) zijn landbouw, visserij en jacht uit het oogpunt van werkgelegenheid van ondergeschikte betekenis en het percentage der beroepsbevolking, dat in deze bedrijfstak een bestaan vindt, blijft hier aanzienlijk beneden het Rijkscijfer (21%).

Toch zijn er enkele economisch-geografische gebieden in deze provincies, waar de landbouw een zeer belangrijke plaats inneemt. Voor Noordholland kunnen in dit verband worden genoemd de Wieringermeer (50%), Texel (46%), Schermer, Beemster en Waterland (35%) en noordelijk Noordholland en West-Friesland (33%).

In Zuidholland springt het hoge percentage voor het Westland (tuinbouw) in het oog (53%), terwijl de Zuidhollandse eilanden (45%) eveneens een belangrijk landbouwgebied vormen. Ook in het oostelijk weidegebied in Zuidholland (35%) en in de duinstreek (30%) - bloembollencultuur - vindt eveneens een belangrijk deel van de beroepsbevolking in deze bedrijfstak een bestaan.

In de provincie Utrecht vertonen vooral het kleigebied langs de Kromme Rijn (40%) en het Utrechts wsidegebied (37%) een agrarisch karakter.

Ook in de overige provincies zijn bepaalde gebieden aan te wijzen, waar de landbouw een belangrijk, soms zelfs overwegend, deel der beroepsbevolking omvat. Zo b.v. in het Kempenland (50%), de Brabantse Peel (51%), het Land van Cuyck (54%), Noord-Limburg benoorden Venlo (50%) en het gebied gevormd door het land van Heusden en Altena en de Maaskant (41%), de Bommelerwaard (42%) en het zekleigebied van Noordbrabant (43%). Voorts in het noordoostelijk Overijssels zandgebied (57%), de Noordoostpolder (40%), de oostelijke en westelijke Achterhoek (resp. 43 en 41%) en de Over- en Neder-Betuwe (46%).

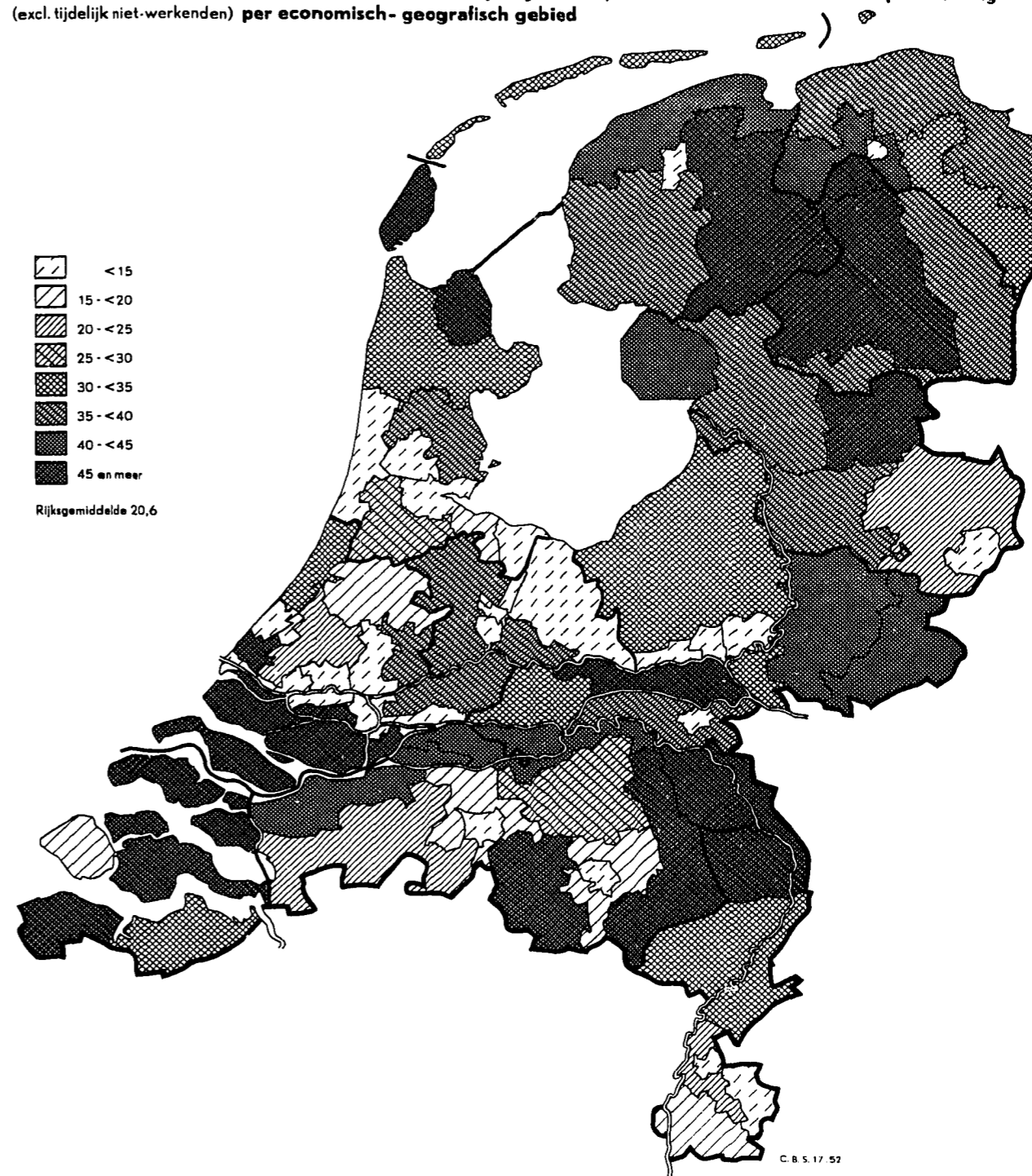
Hoewel in tal van provincies en gebieden de personeelsbezetting van nijverheid en landbouw, zoals reeds is opgemerkt een tegengesteld karakter heeft, geldt zulks niet overal. In laatstbedoelde gevallen zijn het vooral h a n d e l e n v e r k e e r (met inbegrip van het credit-, bank- en verzekeringswezen), welke een meer of minder belangrijke plaats innemen (zie cartogram 3, blz. 100). Zo b.v. in Noordholland en Zuidholland, waar resp. 32% en 30% van de beroepsbevolking in laatstgenoemde bedrijfstak een bestaan vindt. Ook in de provincie Utrecht vormt deze bedrijfstak (27%) een belangrijke bestaansbron.

In het algemeen nemen in de provincies en gebieden, waar de nijverheid van bijzondere betekenis is, ook handel en verkeer een belangrijker plaats in dan elders. Daartegenover ligt in de overwegend agrarische streken van ons land het percentage voor handel en verkeer in de regel zeer laag. Uiterst lage percentages vertonen vooral de zandgebieden, zoals het Kempenland (8%), de Brabantse Peel (10%), het Land van Cuyck (12%), de oostelijke Achterhoek (11%), het noordoostelijk Overijssels zandgebied (11%) en voorts de provincie Drenthe met uitzondering van het zuidoostelijk randgebied. Het zijn gebieden waar handel en verkeer geheel of vrijwel geheel een zuiver plaatselijk verzorgend karakter dragen.

Daarnaast zijn een aantal agrarische gebieden aan te wijzen, waar het percentage bij handel en verkeer betrokken personen hoger is. In de regel is dan sprake van een bijzonder karakter van het agrarisch bedrijf, zoals b.v. in het Westland (19%), met zijn belangrijke tuinbouw en de duinstreek in Zuidholland (22%), waar de bloembollencultuur van grote betekenis is. Voor weer andere, b.v. de

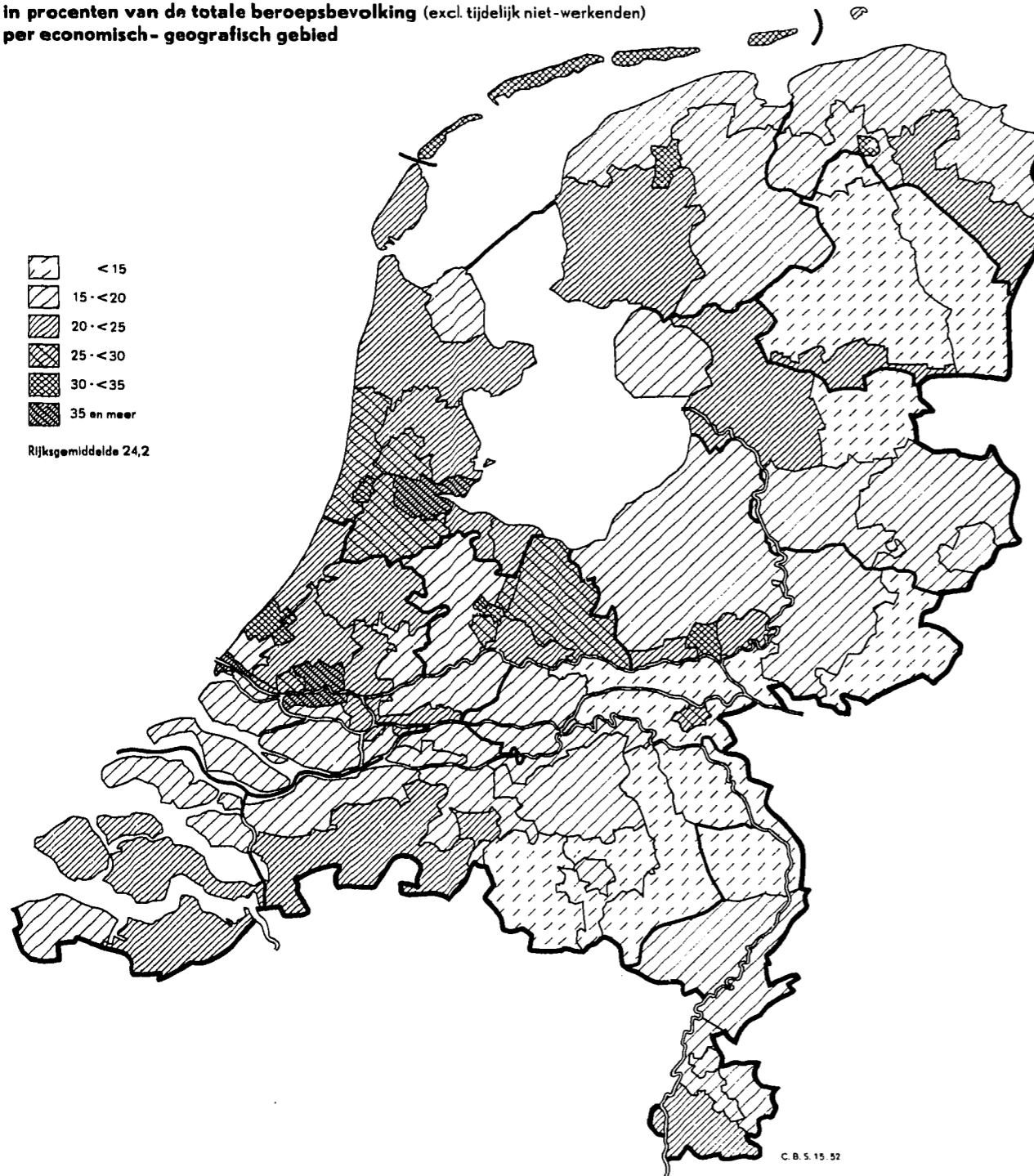
Cartogram 2
12e Volks- en beroepstelling, 31 Mei 1947

Aantal personen werkzaam in de landbouw, visserij en jacht in procenten van de totale beroepsbevolking (excl. tijdelijk niet-werkenden) per economisch-geografisch gebied

Cartogram 3
12* Volks- en beroepsstelling, 31 Mei 1947

Aantal personen werkzaam in de handel, verkeer, crediet-, bank- en verzekeringswezen in procenten van de totale beroepsbevolking (excl. tijdelijk niet-werkenden) per economisch-geografisch gebied

Groninger bouwstreek (20%) en de Friese bouwstreek (20%), kan een relatief grotere welvaart en een daarmee verband houdende grotere omvang van het verzorgingsapparaat (o.m. winkels) als oorzaak worden aangenomen.

Het eveneens hogere percentage voor handel en verkeer op de Zuidhollandse eilanden (19%) en Schouwen, Duiveland en Tholen (18%) is in hoofdzaak gevolg van een hoog percentage voor verkeer (binnenscheepvaart, vrachtwagen- en autotransport en tramwegen).

Hetzelfde geldt voor de Friese Waddeneilanden (32%) (zeescheepvaart, veerdiensten, veer- en loodswezen, reddings- en bergingsdiensten en Horeca bedrijven).

Vermelding verdienen nog het oostelijk en westelijk industriegebied van Noordbrabant, het nieuwe mijngebied en Twente, waar de ontwikkeling van de handels- en verkeersfunctie bij andere gebieden is achtergebleven en slechts ca 15% van de beroepsbevolking in deze bedrijfstak een bestaan vindt.

Lage percentages hebben ook de grote industriesteden in Noordbrabant en Overijssel: Eindhoven (20%), Tilburg (22%) en Enschede (19%), welke cijfers te sterker spreken, indien men ze plaatst naast die voor de andere gemeenten boven 100 000 inwoners, waar, behalve in Nijmegen (27%), meer dan 30% der beroepsbevolking in handel en verkeer werkzaam is.

In de tot dusverre besproken cijfers is de nijverheid steeds als geheel gezien. Daarnaast is nog berekend, welk deel der totale beroepsbevolking in elke provincie en elk economisch-geografisch gebied in enkele belangrijke onderdelen van de nijverheid t.w. in de metaalnijverheid, de bouwnijverheid, de klasse kleding en reiniging en de voedings- en genotmiddelenindustrie werkzaam is. De resultaten zijn eveneens weergegeven in staat 33 en in de cartogrammen 4 - 7.

In de in staat 33 vermelde cijfers met betrekking tot de metaalnijverheid komt de plaatselijk zeer verschillende betekenis daarvan duidelijk tot uitdrukking. Een relatief belangrijke plaats neemt deze bedrijfsklasse vooral in, in de provincies Utrecht (13%), Zuidholland (12%), Noordholland (11%) en Noordbrabant (10%). In een tweetal gebieden in de provincie Zuidholland heeft al een zeer grote concentratie van de in deze bedrijfsklasse werkzame personen plaats gevonden, t.w. in het industriegebied ten noorden van de Nieuwe Waterweg (21%) en het industriegebied langs Merwede, Noord en IJssel (23%). Vooral de scheepsbouw verschaft hier velen een bestaan.

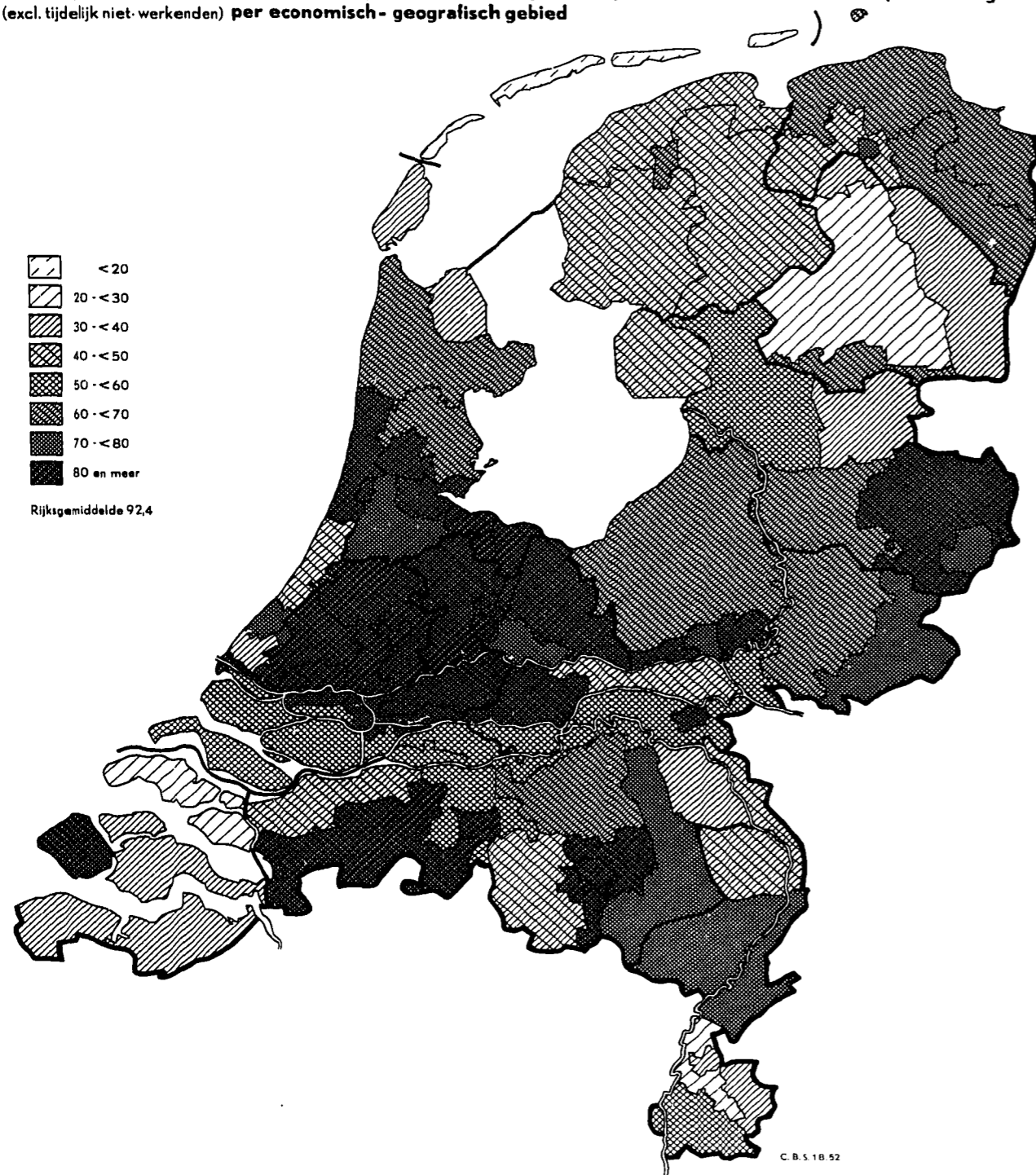
Ook in het randgebied van de stad Utrecht blijkt procentueel een groot deel der beroepsbevolking (21%) in de metaalnijverheid emplooi te vinden.

Voor de overige provincies valt de dominerende betekenis in de gemeente Eindhoven (29%) op, terwijl ook Walcheren (met Vlissingen) dient te worden genoemd, waar 17% der beroepsbevolking in de metaalnijverheid werkzaam is en voorts Twente (zonder Enschede) met 11%.

In tegenstelling tot de metaalnijverheid blijkt de bouwnijverheid vrij regelmatig te zijn verspreid. Slechts in enkele gebieden ligt het percentage voor deze bedrijfsklasse belangrijk boven het overeenkomstige Rijkscijfer (7%). Zo b.v. in de Noordoostpolder (15%), de Wieringermeer (14%), Walcheren (12%), de Veluwezoom (11%), het Land van Heusden en Altena en de Maaskant (10%), Arnhem (10%), Nijmegen (9%), het industriegebied langs Merwede, Noord en IJssel (9%), het zeekeergebied in Noordbrabant (9%), Noord-Limburg benoorden Venlo (9%) en West-Zeeuwsch-Vlaanderen (9%). Een verklaring voor deze hoge percentages is gelegen in het feit, dat genoemde gebieden, met uitzondering van de Noordoostpolder en het industriegebied langs Merwede, Noord en IJssel, door het oorlogsgeweld ernstig zijn geteisterd en ten tijde van de volkstelling het her-

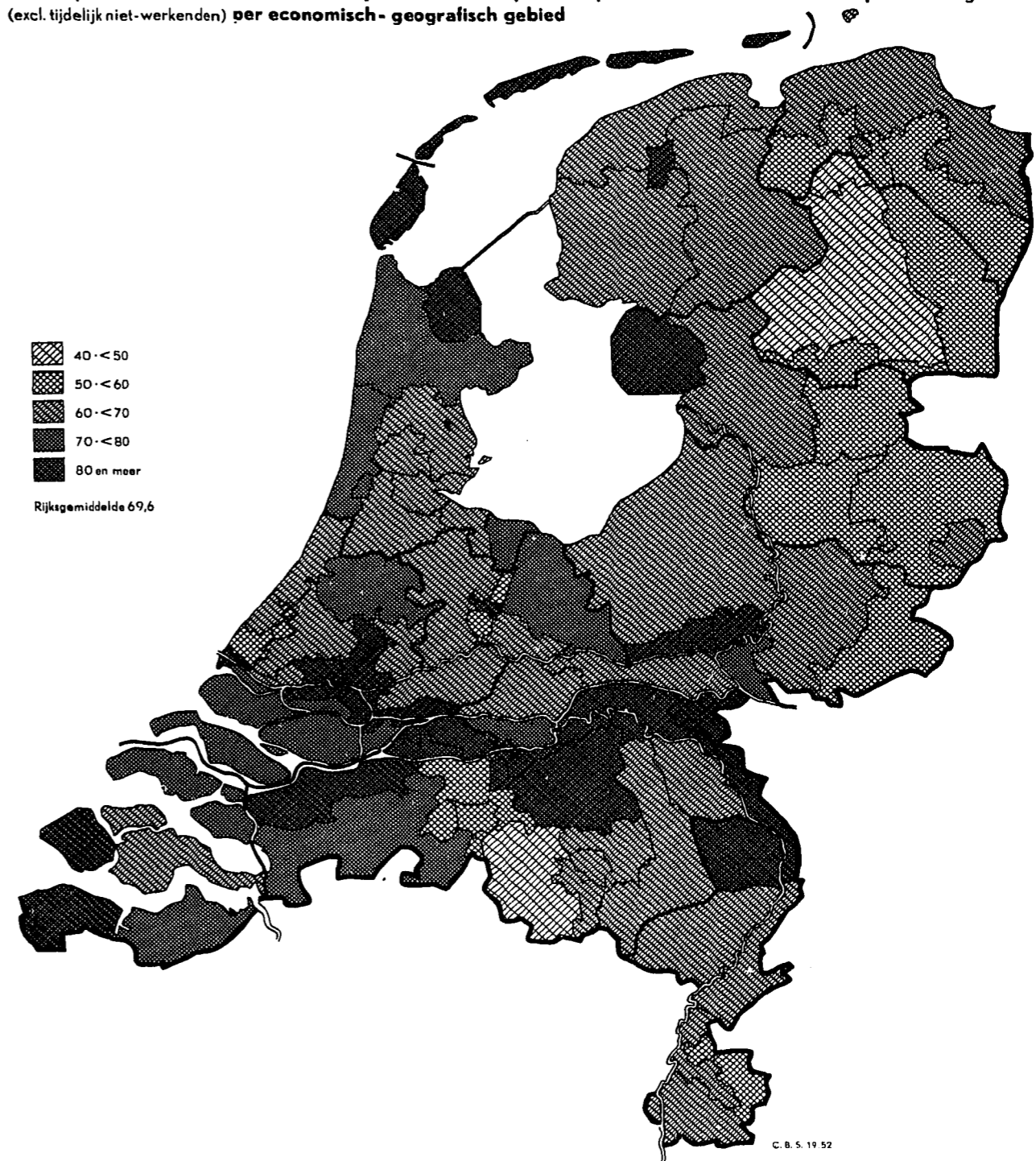
Cartogram 4
12^e Volks- en beroepstelling, 31 Mei 1947

Aantal personen werkzaam in de bedrijfsklasse metaalnijverheid per 1000 van de totale beroepsbevolking (excl. tijdelijk niet-werkenden) per economisch-geografisch gebied

Cartogram 5
12^e Volks- en beroepstelling, 31 Mei 1947

Aantal personen werkzaam in de bedrijfsklasse bouwnijverheid per 1000 van de totale beroepsbevolking (excl. tijdelijk niet-werkenden) per economisch-geografisch gebied

stel der oorlogsschade in volle gang was. Voor het gebied langs Merwede, Noord en IJssel is de oorzaak gelegen in de verschillende aldaar gevestigde grote aannemersfirma's (o.a. baggerbedrijven), terwijl in de Noordoostpolder een omvangrijk woningbouwprogramma werd uitgevoerd.

De bezetting van de klasse kleding en reiniging vertoont per provincie en eveneens per economisch-geografisch gebied een grotere differentiatie dan de bouwnijverheid, voornamelijk gevolg van een verschillende omvang van de kledingindustrie. Deze tak van bedrijf is speciaal in die gebieden tot ontwikkeling gekomen, waar een groot aantal vrouwelijke arbeidskrachten aanwezig was. In de eerste plaats zijn dit uiteraard de grote steden, waarbij de belangrijke afzetmogelijkheid ter plaatse zeker mede tot deze ontwikkeling heeft bijgedragen. Met uitzondering van Eindhoven en Nijmegen is in alle gemeenten met meer dan 100 000 inwoners meer dan 5% van de beroepsbevolking in deze bedrijfsklasse werkzaam (Rijksgemiddelde 4%). In het bijzonder dienen in dit verband Groningen en Amsterdam te worden genoemd (ca 9%).

Als belangrijkste centrum dient voorts Twente te worden genoemd (met bijna 7%), waaraan niet vreemd is dat in Twente tevens het zwaartepunt van de Nederlandse textielnijverheid is gelegen. Aan deze factor is het ongetwijfeld mede toe te schrijven, dat de kledingindustrie ook in verschillende Noordbrabantse gebieden, een groter plaats inneemt dan in de meeste andere provincies.

Tenslotte geeft cartogram 7 (blz. 106) nog een beeld van de spreiding der bij de voedings- en genotmiddelenindustrie betrokken personen.

Voor deze belangrijke bedrijfsklasse blijkt behoudens een sterkere concentratie in enkele gebieden, een vrij regelmatige spreiding over het gehele land.

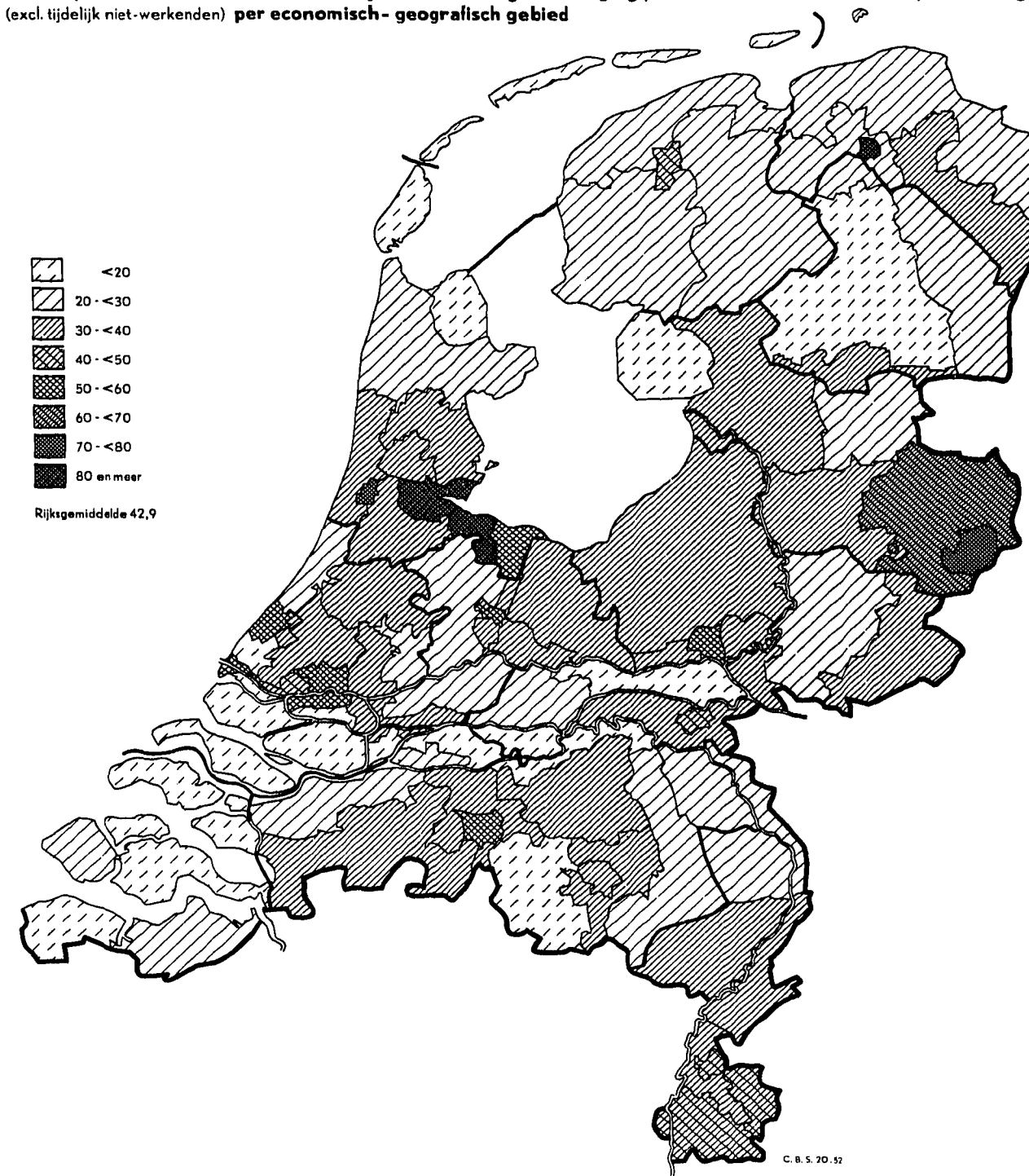
De hoogste percentages zijn aangetroffen in de Zaanstreek (o.m. koek- en biscuitfabrieken) en het Kempenland (sigarenfabrieken), in welke gebieden resp. 15 en 12% van de beroepsbevolking in genoemde bedrijfsklasse werkzaam was (Rijks-gemiddelde 5%). Ook in enkele andere gebieden was nog een procentueel belangrijk deel der beroepsbevolking (7% en meer) bij de voedings- en genotmiddelenindustrie betrokken, in de regel als gevolg van de aanwezigheid van speciale bedrijven. Zo b.v. in de Noordhollandse Vechtstreek, (Weesp met chocoladefabrieken), het Friese weidegebied (zuivelindustrie), het oostelijk industriegebied van Noordbrabant, de Baronie van Breda en het Land van Bergen op Zoom (groenten- en vruchtenconservenfabrieken), het industriegebied ten Noorden van de Nieuwe Waterweg en de westelijke Betuwe en Tielerwaard (groenten- en vruchtenconservenfabrieken), enz.

In aansluiting op staat 32, waarin voor iedere provincie het percentage van de totale beroepsbevolking werkzaam in de nijverheid als geheel is vermeld, geeft staat 34, welke alleen betrekking heeft op de nijverheid, voor elke provincie een samenvattend overzicht van de procentuele verdeling over de afzonderlijke tot de nijverheid behorende klassen. Voor zover de percentages hoger zijn dan het Rijksgemiddelde voor de desbetreffende bedrijfsklasse, zijn zij onderstreept.

Deze staat behoeft weinig toelichting. De meest markante afwijkingen tussen de afzonderlijke provincies treden daarin duidelijk naar voren en zij zijn, voor zover betrekking hebbend op de belangrijkste bedrijfsklassen, in het voorgaande reeds genoemd. Volledigheidshalve zij hier, wat de andere klassen betreft, nog het volgende opgemerkt.

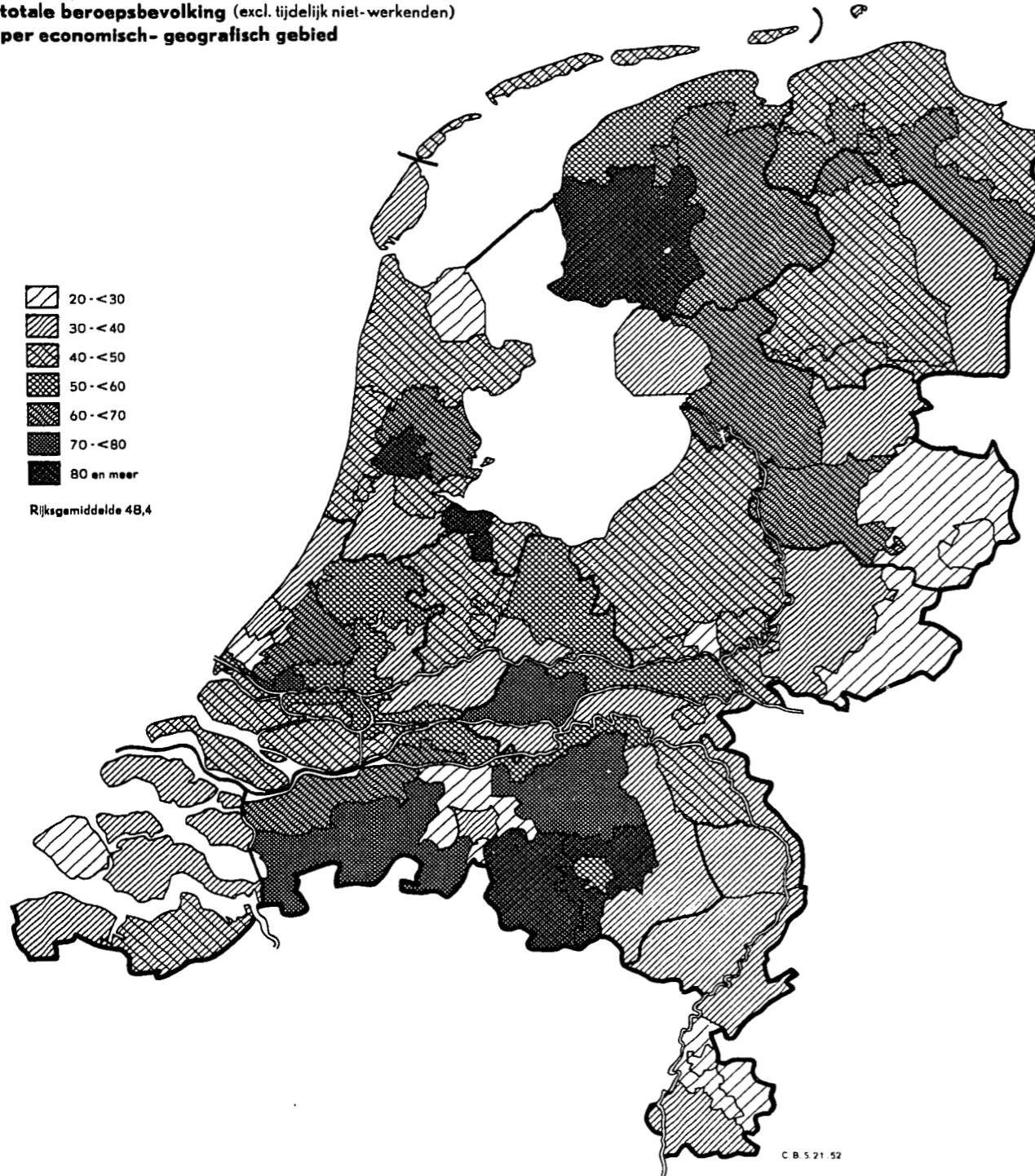
Cartogram 6
12e Volks- en beroepsstelling, 31 Mei 1947

Aantal personen werkzaam in de bedrijfsklasse kleding en reiniging per 1000 van de totale beroepsbevolking (excl. tijdelijk niet-werkenden) per economisch-geografisch gebied

Cartogram 7
12* Volks- en beroepstelling, 31 Mei 1947

Aantal personen werkzaam in de bedrijfsklasse voedings- en genotmiddelen per 1000 van de totale beroepsbevolking (excl. tijdelijk niet-werkenden) per economisch-geografisch gebied

Staat 34. Procentuele verdeling van de personen werkzaam in de nijverheid naar bedrijfsklasse, per provincie en geslacht

Bedrijfsklasse	Groningen	Friesland	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Utrecht	Noordholland	Zuidholland	Zeeland	Noordbrabant	Limburg	Nederland	
													Mannen
Aardewerk, glas, enz.	01	3,9	1,7	2,2	1,4	7,0	2,5	0,9	3,0	1,7	2,1	6,5	3,0
Diamantnijverheid	02	0,0	-	-	-	0,0	0,0	0,7	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
Graf.nijverheid	03	2,5	2,5	1,5	1,7	1,9	3,2	4,0	3,0	1,6	1,5	1,1	2,5
Bouwnijverheid	04	21,6	27,8	21,7	17,8	23,8	21,9	20,7	22,3	34,0	19,5	15,9	21,3
Chem.nijverheid	05	2,5	0,8	2,2	1,6	1,6	3,1	3,8	3,2	2,0	1,8	3,2	2,7
Hout, kurk, stro	06	5,4	6,5	4,2	4,4	6,6	4,8	5,0	6,1	3,3	5,1	3,2	5,3
Kleding, reiniging	07	7,9	5,1	3,8	5,4	4,6	5,0	6,8	4,9	3,6	3,5	3,7	5,1
Kunstnijverheid	08	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,2	0,4	0,2	0,0	0,2	0,2	0,2
Leder, wasdoek, rubber	09	2,6	2,5	2,8	2,3	5,3	2,9	3,3	2,5	2,1	10,1	2,7	4,0
Mijnbouw, enz.	10	0,5	1,0	24,5	2,0	0,3	0,4	0,1	0,2	0,1	0,3	38,4	4,3
Metaalnijverheid	11	23,7	20,6	16,7	22,7	23,8	36,8	34,5	36,6	28,6	27,0	13,2	28,7
Papierenijverheid	14	7,7	1,1	0,9	0,5	3,2	1,1	2,2	0,9	0,2	0,6	1,0	1,6
Textielnijverheid	15	1,1	1,1	0,4	26,2	7,1	2,2	1,0	1,5	5,4	11,8	1,4	5,3
Gas, electr., waterl.	16	2,0	2,4	1,2	1,7	2,2	2,3	2,9	2,7	3,7	1,5	2,3	2,3
Voed.-, genotmiddelen	17	18,5	26,8	17,9	12,2	12,5	13,6	13,7	12,9	13,7	14,9	7,2	13,6
Vrouwen													
Aardewerk, glas, enz.	01	0,9	0,2	0,7	0,4	0,6	0,5	0,3	1,1	0,5	0,3	6,8	1,0
Diamantnijverheid	02	-	-	-	-	-	-	0,4	-	-	0,0	-	0,1
Graf.nijverheid	03	1,6	2,4	1,3	0,7	1,6	2,2	2,2	2,5	1,7	1,5	1,1	1,8
Bouwnijverheid	04	1,1	2,0	0,5	0,5	1,6	2,7	3,4	4,1	2,2	0,9	1,3	2,4
Chem.nijverheid	05	4,2	4,6	4,0	2,6	6,8	8,3	7,2	6,5	3,7	3,1	3,6	5,5
Hout, kurk, stro	06	1,1	2,6	0,7	0,5	1,0	1,2	0,8	1,0	1,3	0,9	0,8	0,9
Kleding, reiniging	07	61,5	66,8	50,1	44,5	48,7	51,5	62,7	53,6	53,9	33,5	57,1	52,0
Kunstnijverheid	08	0,0	0,1	-	0,0	0,1	0,1	0,5	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2
Leder, wasdoek, rubber	09	0,4	0,6	0,8	0,6	6,5	1,3	2,0	1,1	1,1	10,8	3,2	3,3
Mijnbouw, enz.	10	0,0	0,1	24,8	0,3	0,0	0,0	-	0,0	0,0	0,0	3,2	0,7
Metaalnijverheid	11	2,6	2,8	6,1	6,0	6,5	11,9	5,1	7,5	7,3	12,1	6,3	7,2
Papierenijverheid	14	3,0	0,5	1,2	0,7	3,0	2,5	3,2	3,4	0,3	1,7	3,2	2,6
Textielnijverheid	15	12,5	2,1	5,4	40,1	15,7	7,9	2,6	3,6	19,8	22,4	8,2	12,1
Gas, electr., waterl.	16	1,0	1,4	0,3	0,3	0,9	0,6	0,6	0,8	2,1	0,4	0,5	0,6
Voed.-, genotmiddelen	17	10,1	13,8	4,1	2,8	7,0	9,3	9,0	14,6	5,9	12,3	4,6	9,6
Totaal													
Aardewerk, glas, enz.	01	3,5	1,6	2,1	1,2	6,3	2,2	0,8	2,8	1,6	1,9	6,5	2,7
Diamantnijverheid	02	0,0	-	-	-	0,0	0,0	0,6	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
Graf.nijverheid	03	2,4	2,5	1,5	1,6	1,9	3,1	3,7	2,9	1,6	1,5	1,1	2,4
Bouwnijverheid	04	19,1	25,8	19,4	14,7	21,2	19,7	17,9	20,1	31,5	16,9	14,5	18,9
Chem.nijverheid	05	2,7	1,1	2,4	1,8	2,2	3,7	4,4	3,6	2,1	2,0	3,2	3,0
Hout, kurk, stro	06	4,9	6,2	3,9	3,7	6,0	4,4	4,3	5,5	3,2	4,5	2,9	4,7
Kleding, reiniging	07	14,4	9,7	8,7	12,3	9,6	10,4	16,0	10,8	7,6	7,8	8,7	11,2
Kunstnijverheid	08	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,2	0,4	0,2	0,0	0,2	0,2	0,2
Leder, wasdoek, rubber	09	2,4	2,4	2,6	2,0	5,5	2,7	3,0	2,3	2,0	10,2	2,8	3,9
Mijnbouw, enz.	10	0,5	1,0	24,5	1,7	0,3	0,4	0,1	0,2	0,1	0,3	35,2	3,8
Metaalnijverheid	11	21,1	19,3	15,6	19,7	21,7	33,9	29,7	33,1	26,9	24,8	12,6	26,0
Papierenijverheid	14	7,1	1,0	0,9	0,6	3,2	1,3	2,3	1,2	0,2	0,7	1,2	1,7
Textielnijverheid	15	2,4	1,2	0,9	28,6	8,1	2,9	1,3	1,7	6,5	13,3	2,1	6,2
Gas, electr., waterl.	16	1,9	2,4	1,1	1,4	2,0	2,1	2,5	2,5	3,6	1,3	2,1	2,1
Voed.-, genotmiddelen	17	17,5	25,7	16,4	10,6	11,9	13,0	13,0	13,1	13,1	14,5	6,9	13,1

Het zijn met name Gelderland en Limburg, waar een relatief groter aantal personen dan in de andere provincies in de aardewerk-, glas-, kalk- en stenenindustrie werkzaam is. Hetzelfde geldt voor Noordholland ten aanzien van de diamantnijverheid en de chemische industrie.

De bewerking van hout, kurk en stro neemt in Friesland en Gelderland een relatief groter plaats in dan in de overige provincies. In Groningen is het de vervaardiging van strokarton in de Groninger veenkolonien, waardoor in deze provincie rond 7% van de in de nijverheid werkzame personen in de papiernijverheid zijn geteld, terwijl in alle andere provincies deze klasse relatief van veel minder betekenis is.

Noordbrabant heeft in vergelijking met elders, een zeer hoog percentage voor lederbewerking e.d.

In Limburg drukken vooral de mijnen hun stempel op de samenstelling der beroepsbevolking in de nijverheid en in iets geringere mate geldt hetzelfde voor de veenderijen in Drenthe.

Uit dit overzicht blijkt voorts, dat de cijfers voor de mannen in grote lijnen overeenkomen met het totaalbeeld. Op enkele bijzonderheden voor de vrouwen zij hier nog de aandacht gevestigd.

Met uitzondering van Noordbrabant en Overijssel, vindt in alle provincies rond 50% of meer van de in de nijverheid werkzame vrouwen een bestaan in de klasse kleding en reiniging en met name geldt zulks voor Friesland (67%), Noordholland (63%) en Groningen (62%). In Utrecht en Noordbrabant zijn naar verhouding een aanzienlijk groter aantal vrouwen in de metaalnijverheid werkzaam dan in de overige provincies; voor iedere provincie 12% tegen een algemeen gemiddelde van 7%. Hetzelfde geldt voor de reeds genoemde veenderijen in Drenthe, waar deze bedrijvigheid zowel een kwart van de in de nijverheid werkzame vrouwen als mannen een bestaan verschaft.

Nog zij gewezen op het opvallende hoge percentage van de in de nijverheid werkzame vrouwen in Overijssel, dat een bestaan vindt in de textielnijverheid (40% tegen een algemeen gemiddelde van 12%).

Tenslotte nog een enkele opmerking over de bedrijfsklassen, welke tot dusverre nog niet zijn besproken (zie staat 32 en tabel 14).

Voor handel en verkeer tezamen bleek reeds de grote betekenis van deze bedrijfstak voor de beroepsbevolking in Noord- en Zuidholland en ook Utrecht. Beziet men de cijfers in staat 32 dan treedt aan de dag, dat hetzelfde het geval is voor de onderdelen van deze bedrijfstak: de detailhandel in winkels, de overige handel, het verkeer en het bank-, credit- en verzekeringswezen.

Van deze drie provincies staat Noordholland (o.a. met Amsterdam) aan de spits, wat handel en geldverkeer betreft, Zuidholland (o.a. met Rotterdam) met betrekking tot het overige verkeer.

Na genoemde provincies komt Groningen, voor welke provincie de cijfers uiteraard sterk onder invloed staan van de stad Groningen. Onder de Drentse beroepsbevolking zijn de hier besproken bedrijfsklassen het minst sterk vertegenwoordigd.

Dit laatste geldt eveneens voor de overheidsdiensten en vrije beroepen, onderwijs, eredienst en huiselijke diensten.

Overheidsdiensten en vrije beroepen nemen in de drie westelijke provincies, doch vooral in Zuidholland (met 's Gravenhage) een veel belangrijker plaats in dan in alle andere provincies.

Daartegenover blijven Zuidholland en ook Noordholland, wat het relatieve aantal bij onderwijs en eredienst betrokken personen betreft, achter bij Noord-

brabant en Limburg. Voor het onderwijs wordt dit veroorzaakt door de vele in de zuidelijke provincies gevestigde internaten.

§ 2. POSITIE IN HET BEDRIJF

Ook in dit opzicht doen zich sterke regionale verschillen voor en de belangrijkste verschillen zijn hieronder vermeld aan de hand van de cijfers in tabel 15 en staat 35, waarbij er nog eens de aandacht op zij gevestigd, dat deze cijfers alleen betrekking hebben op de werkenden.

De in staat 35 aan de dag tredende afwijkingen hangen in hoofdzaak samen met verschillen in de regionale economische structuur, speciaal wat de onderlinge verhouding van de beroepsbevolking in de afzonderlijke bedrijfstakken en -klassen betreft en daarnaast met de bedrijfsgrootte.

Staat 35. Procentuele verdeling der beroepsbevolking 1) naar positie in het bedrijf, per provincie en geslacht

Provincie	Zelfst. bedrijfh.	Kleine zelfst. nijverh.	Medew. echtgen.	Dir. van N.V.'s	Bedr. leiders	Arbeiders	Medew. kinderen	Employé's
Mannen								
Groningen	23,6	3,2		0,4	2,1	51,7	5,2	13,8
Friesland	31,1	2,6		0,3	1,5	45,3	7,7	11,5
Drenthe	30,0	2,1		0,2	1,3	45,3	11,1	10,0
Overijssel ...	23,7	2,3		0,4	1,9	50,5	8,2	13,0
Gelderland ...	25,7	2,7		0,4	1,8	47,3	8,6	13,5
Utrecht	19,9	2,7		0,6	2,4	49,1	4,7	20,6
Noordholland .	19,6	2,8		0,8	2,6	48,4	3,5	22,3
Zuidholland ..	17,5	2,3		0,7	2,6	52,3	3,4	21,2
Zeeland	26,2	2,8		0,2	1,5	48,9	7,6	12,8
Noordbrabant .	21,3	2,4		0,4	2,1	49,9	9,8	14,1
Limburg	19,3	2,2		0,3	2,0	54,1	8,1	14,0
Nederland	21,7	2,5		0,5	2,2	49,8	6,2	17,1
Vrouwen								
Groningen	5,6	1,2	18,7	0,0	0,4	43,5	7,3	23,3
Friesland	6,3	0,9	23,1	0,0	0,3	40,3	12,0	17,1
Drenthe	4,6	0,6	35,5	0,0	0,2	29,6	17,1	12,4
Overijssel ...	5,3	0,8	23,7	0,0	0,3	41,8	12,2	15,9
Gelderland ...	6,3	1,0	24,6	0,1	0,3	36,6	12,1	19,0
Utrecht	6,8	1,0	13,9	0,1	0,5	41,0	6,3	30,4
Noordholland .	6,9	1,2	9,5	0,1	0,7	44,2	3,2	34,2
Zuidholland ..	6,3	1,3	9,3	0,1	0,9	41,1	4,0	37,0
Zeeland	8,4	0,7	23,8	0,0	0,3	34,6	15,3	16,9
Noordbrabant .	5,5	1,1	16,6	0,0	0,4	40,6	15,9	19,9
Limburg	6,7	1,7	19,7	0,0	0,5	35,9	17,4	18,1
Nederland	6,3	1,1	16,4	0,1	0,5	40,3	9,3	26,0
Totaal								
Groningen	19,3	2,7	4,5	0,3	1,7	49,7	5,7	16,1
Friesland	25,4	2,2	5,4	0,2	1,2	44,1	8,7	12,8
Drenthe	23,2	1,7	9,6	0,2	1,0	41,0	12,7	10,6
Overijssel ...	18,4	1,8	6,9	0,3	1,5	48,0	9,3	13,8
Gelderland ...	20,5	2,2	6,7	0,3	1,4	44,4	9,5	15,0
Utrecht	16,4	2,3	3,7	0,5	1,9	46,8	5,2	23,2
Noordholland .	16,4	2,4	2,4	0,6	2,1	47,3	3,4	25,4
Zuidholland ..	14,8	2,1	2,2	0,6	2,2	49,6	3,5	25,0
Zeeland	22,2	2,3	5,4	0,2	1,2	45,7	9,3	13,7
Noordbrabant .	17,1	2,0	4,4	0,3	1,7	47,4	11,4	15,7
Limburg	16,0	2,1	5,1	0,2	1,6	49,4	10,5	15,1
Nederland	17,8	2,2	4,2	0,4	1,8	47,2	7,0	19,4

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

Let men in de eerste plaats op de zelfstandige bedrijfshoofden (met en zonder personeel) dan blijkt, dat deze groep vooral een belangrijke plaats inneemt in de provincies Friesland, Drenthe en Zeeland: resp. 28, 25 en 25% van het totaal aantal werkenden. Ook Gelderland komt nog boven de 20%. Het laagste percentage heeft Zuidholland (17%).

In het algemeen genomen is de bedrijfs-grootte in de landbouw lager dan in de nijverheid en vandaar het bovenvermelde hogere percentage bedrijfshoofden in de bij uitstek agrarische provincies Friesland, Drenthe en Zeeland. Toch bestaan ook binnen deze bedrijfstak zeer belangrijke plaatselijke afwijkingen. Zo bedraagt het aantal zelfstandige mannelijke bedrijfshoofden onder de agrarische beroepsbevolking in Limburg (49%), in Gelderland (48%) en in Overijssel (47%) tegen slechts resp. 41 en 35% in Friesland en Zeeland en ruim 30% in Groningen (zie ook staat 36 en tabel 16).

Overeenkomstige afwijkingen blijken voor de nijverheid. Ook voor deze bedrijfstak blijft het percentage zelfstandige bedrijfshoofden (mannen) in Zuidholland (14), Utrecht (15) en Noordholland (16) belangrijk achter bij dat in provincies als Friesland (22), Zeeland (22) en Groningen (20), terwijl het laagste cijfer voorkomt in Limburg (11).

In Noord- en Zuidholland blijft het percentage bedrijfshoofden in de handel eveneens achter bij dat in de andere provincies en in nog sterker mate geldt zulks voor de bedrijfsklasse verkeer. In al deze gevallen dient de relatief belangrijker plaats van het grootbedrijf in het Westen als oorzaak te worden beschouwd.

Tegenover de bedrijfshoofden staan de ondergeschikten en het ligt dus voor de hand, dat, wat de laatste groep betreft, de onderlinge verhouding tussen de provincies tegengesteld is aan die, welke hierboven voor de bedrijfshoofden naar voren kwam, voor zover althans niet sprake is van een belangrijk aantal medewerkende gezinsleden, op welke categorie nog afzonderlijk zal worden ingegaan.

Tot de ondergeschikten behoren zowel de arbeiders als de employé's en wat de onderlinge verhouding tussen deze groepen betreft zij opgemerkt, dat met name in het agrarisch bedrijf het aantal employé's van een te verwaarlozen omvang is (1 employé op 100 arbeiders). Dit is één der redenen, waarom b.v. vooral in Groningen, Zeeland en Friesland (resp. 32, 30 en 29 employé's op 100 arbeiders) een relatief kleiner aantal employé's dan arbeiders is geteld dan in Noordholland (54 employé's op 100 arbeiders) Zuidholland en Utrecht, voor iedere provincie 50 op 100 arbeiders (zie staat 35 en tabel 15).

De veel geringere betekenis van het agrarisch bedrijf in laatstgenoemde provincies is echter niet de enige factor, welke hierbij een rol speelt. Noordholland en Zuidholland en ook Utrecht zijn tevens de provincies, waar in de nijverheid en vooral in handel en verkeer meer employé's per 100 arbeiders zijn geteld dan in de overige provincies in deze bedrijfstakken, terwijl de concentratie van de overheids- en andere maatschappelijke diensten mede in deze richting werkt.

Intussen geldt ook hier weer, dat de provinciale cijfers slechts gemiddelden zijn en dat binnen elke provincie verscheidene, soms zelfs belangrijke, van dit gemiddelde afwijkende verhoudingen bestaan. Op grond van de in staat 37 (blz. 113) weergegeven verhoudingscijfers per economisch-geografisch gebied is het mogelijk een indruk van deze afwijkingen te verkrijgen (zie ook cartogram 8). In verband met het zeer geringe aantal employé's, dat werkzaam is in de landbouw, is deze bedrijfstak hierbij buiten beschouwing gelaten.

In de uitgesproken industriegebieden zoals Twente het industriegebied langs Merwede, Noord en IJssel, het oostelijk en westelijk industriegebied van Noordbrabant en het nieuwe mijngebied, als ook in de industriesteden Tilburg en En-

Staat 36. Procentuele verdeling der beroepsbevolking 1) naar positie in het bedrijf voor enkele bedrijfstakken resp. -klassen, per provincie en geslacht

Provincie	Zelfst. bedrijfsh.	Kleine zelfst. nijverh.	Medew. eochten.	Dir. van N.V.'s e.d.	Bedrijfsleiders	Arbeiders	Medew. kinderen	Employé's
NIJVERHEID								
Mannen								
Groningen ...	11,7	8,5		0,6	2,4	69,2	2,6	5,0
Friesland ...	13,6	8,3		0,5	1,9	67,8	3,3	4,6
Drenthe	11,3	6,7		0,4	1,4	73,9	3,5	2,8
Overijssel ..	8,4	4,9		0,5	2,4	75,1	2,3	6,4
Gelderland ..	10,1	6,3		0,6	2,3	72,7	2,9	5,1
Utrecht	9,2	6,0		0,7	3,0	71,7	2,2	7,2
Noordholland.	9,2	6,4		0,7	3,1	70,3	1,7	8,6
Zuidholland .	8,2	5,4		0,6	3,3	73,6	1,7	7,2
Zeeland	13,6	8,8		0,3	1,6	66,7	4,5	4,5
Noordbrabant.	8,0	4,8		0,5	2,9	73,8	3,0	7,0
Limburg	6,5	4,1		0,3	2,5	78,3	2,4	5,9
Nederland ...	9,0	5,8		0,6	2,8	72,8	2,3	6,7
Vrouwen								
Groningen ...	2,5	7,2	4,6	0,1	0,7	67,1	2,0	15,8
Friesland ...	3,3	10,1	4,4	-	0,2	61,6	2,1	18,3
Drenthe	1,8	5,8	4,3	0,0	0,2	77,5	2,6	7,8
Overijssel ..	1,4	2,9	1,7	0,0	0,5	79,5	0,7	13,3
Gelderland ..	2,3	6,4	3,9	0,2	0,6	69,5	1,7	15,4
Utrecht	2,6	6,0	3,6	0,1	0,7	66,9	1,7	18,4
Noordholland.	2,1	4,8	3,0	0,1	0,9	72,4	1,1	15,6
Zuidholland .	2,4	6,7	2,6	0,1	0,8	67,8	1,0	18,6
Zeeland	5,2	7,3	6,9	-	0,4	59,9	5,8	14,5
Noordbrabant.	1,7	4,8	1,9	0,1	0,4	72,4	1,8	16,9
Limburg	4,0	9,8	3,5	0,1	0,5	68,4	2,8	10,9
Nederland ...	2,3	5,7	2,9	0,1	0,7	70,9	1,5	15,9
LANDBOUW, VISSERIJ EN JACHT								
Mannen								
Groningen ...	30,3			0,0	1,2	58,0	10,2	0,3
Friesland ...	41,4			0,0	0,6	44,0	13,9	0,1
Drenthe	43,1			0,0	0,7	36,5	19,5	0,2
Overijssel ..	46,6			0,0	0,8	29,6	22,6	0,4
Gelderland ..	48,3			0,0	0,7	28,4	22,1	0,5
Utrecht	40,0			0,0	1,1	38,9	19,0	1,0
Noordholland.	40,5			0,1	1,2	41,4	16,1	0,7
Zuidholland .	33,0			0,1	0,9	52,5	12,8	0,7
Zeeland	34,6			0,1	0,8	51,1	13,1	0,3
Noordbrabant.	43,2			0,0	0,6	26,6	29,3	0,3
Limburg	48,6			0,0	0,5	21,0	29,7	0,2
Nederland ...	41,2			0,0	0,8	38,3	19,3	0,4
Vrouwen								
Groningen ...	8,0		53,9	-	0,0	10,2	27,6	0,3
Friesland ...	6,9		49,8	-	-	11,0	32,2	0,1
Drenthe	5,1		58,3	0,0	-	7,2	29,3	0,1
Overijssel ..	7,2		52,4	0,0	-	9,8	30,4	0,2
Gelderland ..	8,3		54,4	0,0	0,0	6,8	30,2	0,3
Utrecht	8,6		48,2	0,0	-	7,6	34,3	1,3
Noordholland.	13,2		46,9	0,1	0,0	3,7	35,0	1,1
Zuidholland .	10,2		43,9	0,0	0,0	9,6	35,3	1,0
Zeeland	8,3		42,9	-	-	13,4	35,3	0,1
Noordbrabant.	8,3		38,4	-	-	4,7	48,6	0,0
Limburg	9,4		40,8	-	-	4,9	44,8	0,1
Nederland ...	8,2		48,2	0,0	0,0	7,5	35,8	0,3

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

Staat 36 (vervolg)

Provincie	Zelfst. bedrijfh.	Kleine zelfst. nijverh.	Medew. echtgen.	Dir.N.V.'s e.d.	Bedrijfs-leiders	Arbeiders	Medew. kinderen	Employé's
HANDEL								
Mannen								
Groningen ...	52,2			1,0	2,7	21,0	5,7	17,4
Friesland ...	58,1			0,6	2,6	18,4	6,2	14,1
Drenthe	50,9			0,9	2,9	22,7	7,8	14,8
Overijssel ..	49,2			1,0	3,3	23,7	6,1	16,7
Gelderland ..	49,5			1,1	3,4	22,3	6,8	16,9
Utrecht	50,2			1,4	3,8	20,5	6,0	18,1
Noordholland.	43,7			2,0	4,2	23,6	3,9	22,6
Zuidholland .	43,3			1,8	3,9	25,7	4,6	20,7
Zeeland	55,0			0,7	3,4	21,8	6,8	12,3
Noordbrabant.	48,7			1,0	3,5	23,1	8,4	15,3
Limburg	47,9			0,8	3,9	24,0	9,1	14,3
Nederland ...	47,1			1,4	3,7	23,4	5,6	18,8
Vrouwen								
Groningen ...	8,8		43,5	0,1	0,6	1,8	11,2	34,0
Friesland ...	12,2		45,7	0,1	0,5	0,9	14,5	26,1
Drenthe	8,2		47,3	-	0,4	1,0	16,7	26,4
Overijssel ..	11,4		40,2	0,1	0,9	1,6	12,8	33,0
Gelderland ..	10,0		41,9	0,1	1,1	1,2	13,7	32,0
Utrecht	9,1		38,1	0,2	1,8	1,9	10,5	38,4
Noordholland.	9,0		29,3	0,3	1,8	4,1	6,9	48,6
Zuidholland..	8,8		27,3	0,2	3,1	3,5	8,0	49,1
Zeeland	17,8		43,1	0,1	0,6	1,5	16,4	20,5
Noordbrabant.	12,8		36,7	0,1	1,3	2,0	17,3	29,8
Limburg	12,3		35,4	0,1	1,7	1,3	19,1	30,1
Nederland ...	10,2		34,4	0,2	1,8	2,6	11,3	39,5
VERKEER								
Mannen								
Groningen ...	25,9			0,3	4,6	51,4	3,5	14,3
Friesland ...	28,1			0,2	4,0	52,2	4,7	10,8
Drenthe	32,1			0,1	3,9	49,6	5,7	8,6
Overijssel ..	19,2			0,2	3,2	61,3	3,2	12,9
Gelderland ..	20,7			0,2	3,0	61,9	2,9	11,3
Utrecht	13,0			0,2	2,6	56,0	1,7	26,5
Noordholland.	13,5			0,4	2,6	63,2	1,5	18,8
Zuidholland .	13,2			0,6	3,5	64,3	1,8	16,6
Zeeland	23,4			0,1	3,3	56,9	3,7	12,6
Noordbrabant.	23,6			0,2	2,9	58,0	4,1	11,2
Limburg	22,2			0,2	2,6	60,6	3,3	11,1
Nederland ...	19,1			0,4	3,0	59,2	3,0	15,3
Vrouwen								
Groningen ...	16,4		21,6	0,1	2,4	24,1	8,5	26,9
Friesland ...	16,2		22,6	-	3,2	27,4	10,5	20,1
Drenthe	12,6		29,8	-	2,8	27,5	13,6	13,7
Overijssel ..	14,1		21,7	0,0	1,6	30,1	8,8	23,7
Gelderland ..	17,9		22,6	0,2	1,9	30,3	8,7	18,4
Utrecht	17,3		12,3	0,2	1,4	25,4	3,9	39,5
Noordholland.	17,4		15,2	0,2	1,4	36,0	3,8	26,0
Zuidholland .	17,3		12,4	0,1	1,5	34,7	3,5	30,5
Zeeland	19,4		28,1	0,1	2,6	21,5	12,9	15,4
Noordbrabant.	12,7		25,3	0,1	2,1	29,0	13,7	17,1
Limburg	12,7		27,0	0,0	1,9	29,3	17,2	11,9
Nederland ...	16,3		18,2	0,1	1,8	31,3	7,8	24,5

Staat 37. Aantal employé's per 100 arbeiders 1), per economisch-geografisch gebied

Econ.-geogr. gebied	Arbeiders	Em- ployé's	Empl. per 100 arb.	Econ.-geogr. gebied	Arbeiders	Em- ployé's	Empl. per 100 arb.
Groninger bouwstreek	18 076	6 200	34,3	Wieringermeer	1 138	323	28,4
Groninger veenkolonien	15 842	4 732	29,9	Texel	914	347	38,0
Groninger weidegebied	5 377	2 133	39,7	Noordel. Nh., West-Friesland ..	23 527	13 317	56,6
Stad Groningen	20 981	13 911	66,3	Schermer, Beemster, Waterland.	6 841	2 131	31,2
Groningen	60 276	26 976	44,8	Zaanstreek	18 244	6 721	36,8
Fries zandgebied	15 037	5 324	35,4	N.- en Z.-Kennemerland	22 392	13 557	60,5
Fries weidegebied	13 890	4 724	34,0	Haarlem	25 920	16 794	64,8
Friese bouwstreek	9 435	3 348	35,5	Amsterdam	153 802	91 984	59,8
Friese waddeneilanden	672	356	53,0	Haarlemmermeer, Amstelland ...	9 729	5 466	56,2
Leeuwarden	11 354	7 700	67,8	Vechtstreek in Nh.	4 398	1 406	32,0
Friesland	50 388	21 452	42,6	Het Gooi	22 875	15 729	68,8
Drents weidegebied	1 394	389	27,9	Noordholland 3)	289 780	167 775	57,9
Drentsveenkolonien	14 248	3 400	23,9	Duinestreek in Zh.	14 083	7 491	53,2
Drentse zandgronden	8 073	4 819	59,7	's Gravenhage	78 865	73 949	93,8
Zuidrents randgebied	6 768	2 987	44,1	Leiden, Rijnstreek	29 107	12 335	42,4
Drenthe	30 483	11 595	38,0	W.weidegebied in Zh.	17 831	8 352	46,8
N.O.Overijssels zandgebied	5 429	1 722	31,7	Het Westland	3 471	1 520	43,8
Overijssels weidegebied	19 372	9 262	47,8	Rotterdam	125 808	62 681	49,8
Noordoostpolder	837	268	32,0	Ind. geb. ten N. v. N. Waterweg.	26 785	10 168	38,0
Z.W.Overijssels zandgebied	15 857	6 004	37,9	Voorburg, Rijswijk	5 359	9 401	175,4
Twente	43 769	12 602	28,8	Zuidh. eilanden	12 687	4 497	35,4
Enschede	24 156	6 592	27,3	Ind. geb. Noord, Merwede, IJssel	49 483	15 926	32,2
Overijssel 2)	109 420	36 450	33,3	O. weidegeb. in Zuidholland ...	10 445	2 706	25,9
Oostelijke Achterhoek	14 012	3 951	28,2	Zuidholland	373 924	209 026	55,9
Westelijke Achterhoek	18 666	7 118	38,1	Schouwen, Duiveland, Tholen ..	3 187	1 420	44,6
Veluwe	39 452	14 371	36,4	Walcheren	11 269	5 050	44,8
Velwezooom (z. Arnhem)	12 883	5 233	40,6	Z.- en N.-Beveland	6 140	3 320	54,1
Arnhem	16 062	10 967	68,3	W.-Zeeuwisch-Vlaanderen	2 352	1 220	51,9
De Liemers	4 225	1 027	24,3	O.-Zeeuwisch-Vlaanderen	7 413	2 873	38,8
Nijmegen	17 137	9 222	53,8	Zeeland	30 361	13 883	45,7
Over- en Neder-Betuwe	7 467	1 762	23,6	Zeekleigeb. in N. Brabant	7 548	1 988	26,3
Land v. Maas en Waal, Rijk v. Nij- megen (z. Nijmegen)	9 210	2 127	23,1	Bar. v. Breda, Land v. Bergen op Zoom	36 281	15 918	43,9
W. Betuwe, Tielserwaard	8 358	2 807	33,6	W. industriegeb. v. Nb.	16 493	3 804	23,1
Bommelerwaard	3 288	878	26,7	Tilburg	23 039	7 699	33,4
Gelderland	150 760	59 463	39,4	Land v. Heusden en Altona, Maas- kant	5 684	1 524	26,8
Utr. heuvelrug en vallei	32 398	16 902	52,2	Meijerij v. 's Hertogenbosch..	28 560	12 527	43,9
Kleigeb. Kromme Rijn	2 301	627	27,2	Kempenland	5 402	1 344	24,9
Utrechts weidegebied	9 618	2 640	27,4	O. industriegeb. v. Nb.	21 599	5 349	24,8
Randgeb. stad Utrecht	7 465	4 674	62,6	Eindhoven	25 813	13 641	52,8
Stad Utrecht	31 167	20 112	64,5	Brabantse Peel	9 186	2 421	26,4
Utrecht	82 949	44 955	54,2	Land van Cuyok	3 857	1 420	36,8
				Noordbrabant	183 462	67 635	36,9
				N. Limburg ben. Venlo	5 334	2 091	39,2
				N. Limburg bez. Venlo	27 810	10 807	38,9
				Nieuwe mijngedeb.	10 486	2 190	20,9
				Oude mijngedeb.	46 574	12 634	27,1
				Overig Zuid-Limburg	26 076	10 322	39,6
				Limburg	116 280	38 044	32,7

1) Excl. degenen werkzaam in de landbouw, tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.
2) Incl. gebied Noordoostpolder.
3) Excl. gemeente Urk.

schede. blijkt het aantal employé's t.o.v. de arbeiders betrekkelijk gering (32 of minder op de 100 tegen een overeenkomstig Rijksgemiddelde van 47 op de 100). Daartegenover is het cijfer voor de grote gemeenten, met uitzondering van evengenoemde en Rotterdam belangrijk hoger dan die voor de provincies, waarin deze zijn gelegen. Hetzelfde geldt voor de zgn. forensengebieden (plaatsen) als het Gooi, Noord- en Zuid-Kennemerland, het randgebied van de stad Utrecht en Voorburg en Rijswijk (60 of meer employé's op 100 arbeiders). Vooral het zeer hoge cijfer voor Voorburg en Rijswijk valt hier op (175 op de 100), in welke gemeenten een groot aantal personen woonachtig is, dat in 's Gravenhage een administratieve functie vervult in overheids- of particuliere dienst.

Ook ten aanzien van de medewerkende gezinsleden bestaan regionaal nog belangrijke verschillen, zoals in staat 38 tot uiting komt.

Staat 38. Medewerkende gezinsleden in landbouw en winkels in % der totale beroepsbevolking 1) in elk dezer bedrijfsklasse, per provincie

Provincie	Landbouw	Winkels	Totaal	Provincie	Landbouw	Winkels	Totaal
Groningen ...	20,0	35,4	10,2	Noordholland	22,6	24,5	5,9
Friesland ...	25,8	36,0	14,1	Zuidholland	21,1	24,1	5,8
Drenthe	38,9	40,0	22,3	Zeeland	25,5	41,0	14,7
Overijssel ..	42,7	33,3	16,2	Noordbrabant	45,0	37,7	15,8
Gelderland ..	40,2	36,1	16,2	Limburg	48,6	39,0	15,7
Utrecht	33,6	30,9	8,9	Nederland ..	34,4	30,6	11,2

1) Excl. tijdelijk niet werkenden en beroep onbekend.

Zoals bekend, zijn het voornamelijk een tweetal bedrijfsklassen t.w. de landbouw en de winkels, waar een groot aantal gezinsleden in het bedrijf van het gezinshoofd medewerkt en wel speciaal in het kleinbedrijf. In het algemeen kan dus worden gezegd, dat in de gebieden, waar het agrarisch bedrijf een belangrijke plaats inneemt en tevens het kleinbedrijf op de voorgrond treedt, ook het percentage medewerkende gezinsleden betrekkelijk hoog is. Zo blijkt vooral in de provincie Drenthe een relatief groot aantal gezinsleden in het bedrijf van het gezinshoofd mede te werken (22% van de totale beroepsbevolking in de provincie).

Van de overige provincies valt in het bijzonder het zeer lage percentage voor Noord- en Zuidholland op (nog geen 6% van de beroepsbevolking).

Wat de agrarische sector betreft, blijkt vooral in Limburg (49) en Noordbrabant (45) het percentage belangrijk boven het overeenkomstig Rijksgemiddelde (34) uit te komen, hetgeen eveneens het geval is in Overijssel (43), Gelderland (40) en Drenthe (39).

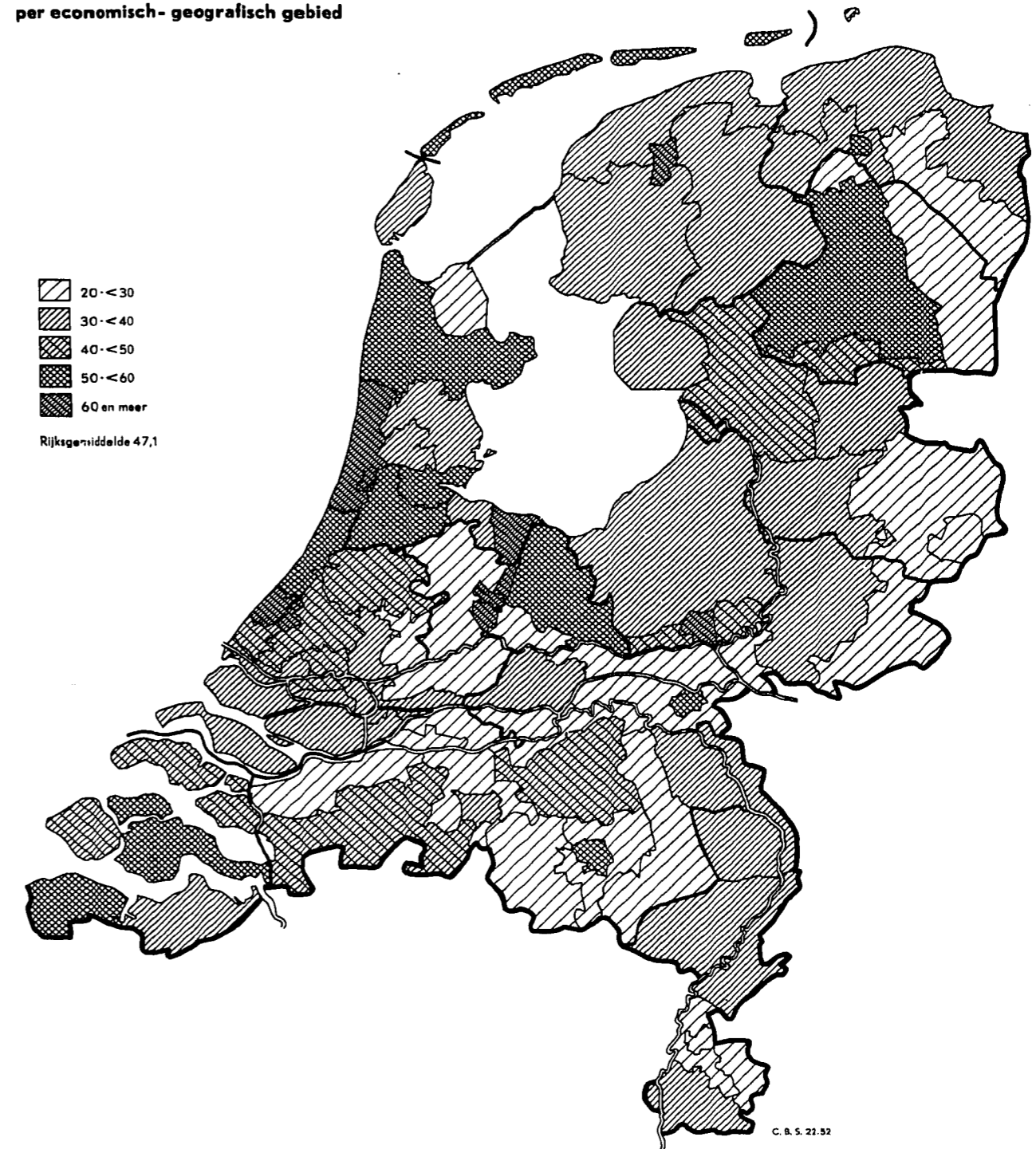
Ten aanzien van de winkels treden Zeeland (41%) en wederom Drenthe (40%) op de voorgrond, terwijl ook in Limburg en Noordbrabant de betreffende percentages (resp. 39 en 38) evenals bij de landbouw, aanzienlijk boven het Rijksgemiddelde blijven (31%).

De medewerkende gezinsleden vallen uiteen in medewerkende echtgenoten, zoons en dochters.

Met betrekking tot de in de landbouw en het winkelbedrijf medewerkende gezinsleden geeft staat 39 voor ieder van evengenoemde categorieën een overzicht van de verhouding berekend t.o.v. het totaal aantal bedrijfshoofden in de onderhavige bedrijfsklassen.

Cartogram 8
12* Volks- en beroepsstelling, 31 Mei 1947

Aantal employé's per 100 arbeiders (excl. degenen werkzaam in de landbouw) per economisch-geografisch gebied

Staat 39. Medewerkende gezinsleden 1) in landbouw en winkels in % van de bedrijfshoofden 1) in elk dezer bedrijfsklasse per provincie

Provincie	Landbouw			Winkels		
	Zoons	Dochters	Echtgenoten	Zoons	Dochters	Echtgenoten
Groningen ...	32,6	14,0	27,3	10,3	17,4	70,9
Friesland ...	32,8	16,0	24,6	11,5	18,7	61,2
Drenthe	43,1	25,9	51,4	14,6	25,1	72,3
Overijssel ..	45,4	30,3	52,4	12,0	19,5	61,9
Gelderland ..	42,9	23,7	42,8	13,1	23,0	69,7
Utrecht	45,7	24,2	33,9	10,8	16,6	62,5
Noordholland.	39,4	8,5	11,4	9,6	11,8	51,7
Zuidholland .	37,7	13,2	16,4	10,1	13,9	49,5
Zeeland	36,5	22,8	27,7	9,7	25,7	70,1
Noordbrabant.	63,4	39,2	30,9	15,0	31,1	66,5
Limburg	55,6	42,8	39,0	14,3	38,9	72,7
Nederland ...	44,7	24,5	33,0	11,4	19,1	59,5

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

In Drenthe en Overijssel blijkt meer dan de helft van de bedrijfshoofden in de landbouw te worden bijgestaan door hun echtgenoten. In Noordbrabant en Limburg zijn het vooral de zoons, die in het agrarisch bedrijf van het gezinshoofd medewerken (resp. 63 en 56% van het aantal bedrijfshoofden), terwijl ook het percentage medewerkende dochters (resp. 39 en 43) belangrijk boven het overeenkomstig Rijksgemiddelde uit komt (25).

Ten aanzien van het opvallend lage percentage voor de medewerkende echtgenoten in Noord- en Zuidholland, zij o.m. gewezen op de belangrijke plaats, welke de tuinbouw in deze provincies inneemt. Over het algemeen werkt nl. in de tuinbouwbedrijven een relatief veel kleiner aantal echtgenoten in het bedrijf mede dan in de akkerbouw en veehouderij. Zo blijkt in de tuinbouw het percentage medewerkende echtgenoten in Noord- en Zuidholland slechts rond 5% te bedragen. Indien men de tuinbouw buiten beschouwing zou laten, zouden de onderhavige in staat 39 vermelde percentages voor evengenoemde provincies resp. 18 en 28 bedragen i.p.v. 11,4 en 16,4. De geconstateerde afwijking is hiermede dus grotendeels verklaard.

Van de bedrijfshoofden werkzaam in de detailhandel in winkels wordt in Drenthe meer dan 70% geholpen door hun echtgenoten, hetgeen eveneens het geval is in Groningen, Zeeland en Limburg. Ook voor deze bedrijfsklasse is het percentage medewerkende kinderen, in vergelijking met de overige provincies, in Noordbrabant en Limburg het hoogst, doch in tegenstelling met de landbouw werken in deze provincies in het winkelbedrijf rond twee maal zoveel dochters als zoons mede. Daarnaast blijkt ook in Drenthe een relatief groot aantal zoons en dochters in het winkelbedrijf mede te werken.

In aansluiting op de bespreking van de regionale verschillen met betrekking tot de positie in het bedrijf, volgen thans nog enkele opmerkingen betreffende die ten aanzien van de beroepsarbeid van de vrouw.

De in dit opzicht bestaande verschillen blijken uit staat 41, waarin per economisch-geografisch gebied het percentage vrouwen met beroep t.o.v. alle vrouwen van 14 - 64 jaar, zonder degenen die nog dagonderwijs genieten, is aangegeven.

Aangezien onder de vrouwen met beroep, de in het bedrijf van het gezinshoofd medewerkende echtgenoten zijn begrepen, dit verschijnsel zich inzonderheid voordoet in het agrarisch bedrijf en dit agrarisch bedrijf weer zeer verschillend over de economisch-geografische gebieden is verspreid, zijn om een zo zuiver mogelijk beeld van de relatieve betekenis van de vrouwenarbeid te verkrijgen bovenbedoelde medewerkende echtgenoten buiten beschouwing gelaten.

Voorts zijn overeenkomstige percentages berekend voor de vrouwen werkzaam in fabrieken en werkplaatsen, welke groep het beste kan worden benaderd door uit te gaan van het aantal industrie-arbeidsters, vermeld in tabel 17 (beroepsgroep 30).

Voor de provincies zijn deze cijfers weergegeven in staat 40.

Staat 40. Enkele gegevens over de beroepsarbeid van de vrouw, per provincie

A = aantal vrouwen met beroep 1) (excl. medew.echtgenoten) in % van alle vrouwen van 14 - 64 jaar, zonder degenen die nog dagonderwijs genieten.

B = aantal industrie-arbeidsters 1) in % van alle vrouwen van 14 - 64 jaar, zonder degenen die nog dagonderwijs genieten.

Provincie	A	B	A - B	Provincie	A	B	A - B
Overijssel ...	29,3	7,7	21,6	Zuidholland .	24,3	3,5	20,8
Noordbrabant..	27,8	5,8	22,0	Drenthe	23,6	2,2	21,4
Noordholland .	25,9	5,2	20,7	Groningen ...	23,1	3,3	19,8
Gelderland ...	25,9	3,6	22,3	Friesland ...	21,5	1,5	20,0
Limburg	25,6	3,8	21,8	Zeeland	21,1	1,6	19,5
Utrecht	25,5	3,4	22,1	Nederland ...	25,3	4,2	21,1

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

Voor het totaal aantal vrouwen met beroep (excl. medewerkende echtgenoten) lopen de percentages voor de onderscheiden provincies uiteen van 21 (Zeeland) tot 29 (Overijssel) en zijn de onderlinge verschillen verhoudingsgewijze veel kleiner dan die voor de vrouwelijke industrie-arbeiders, aangegeven in kolom B (1,5 - 7,7).

De cijfers in kolom A zijn geplaatst naar volgorde van grootte. Bezie men nu die in kolom B, dan blijkt, met enkele uitzonderingen, een vrijwel gelijke volgorde der provincies als op grond van de cijfers in kolom A.

Dit wijst er op, dat de provinciale verschillen t.o.v. de omvang van de beroepsarbeid van de vrouw (excl. medewerkende echtgenoten) vooral worden bepaald door een verschil in omvang van de groep als industrie-arbeidsters werkende vrouwen. Het in de laatste kolom aangegeven verschil tussen de percentages in de kolommen A en B in de afzonderlijke provincies vertoont dan ook maar betrekkelijk geringe onderlinge afwijkingen.

De cijfers voor de economisch-geografische gebieden (staat 41) geven een indruk van de afwijkingen binnen de provincies.

Voor alle vrouwen met beroep (excl. medew.echtgenoten) komen boven het maximale provinciale cijfer van 29 (Overijssel) in de eerste plaats een aantal gebieden in Overijssel zelf, nl. Twente (32), Enschede (30) en het zuidwestelijk Overijssels zandgebied (29). Voorts in de andere provincies nog: de oostelijke Achterhoek (30), het oostelijk industriegebied van Noordbrabant (29), de Brabantse Peel (31), het Kempenland (32), het land van Cuyck (33), Noord-Limburg bezuiden Venlo (29) en voorts 's Gravenhage (29). In de steden met meer dan 100 000 inwoners bedroeg het percentage 25 of hoger, met uitzondering van Rotterdam (22,5).

Staat 41. Enkele gegevens over de beroepsarbeid van de vrouw, per economisch-geografisch gebied

A = Alle vrouwen van 14 t/m 64 jaar, zonder degenen die nog dagonderwijs genieten.

B = Aantal vrouwen met beroep 1) excl. medewerkende echtgenoten.

C = Aantal vrouwelijke industriearbeiders 1)

Econ.-geogr. gebied	A	B	B in % van A	C	C in % van A
Groninger bouwstreek	47 094	9 656	20,5	862	1,8
Groninger veenkoloniën	34 905	7 321	21,0	1 368	3,9
Groninger weidegebied	15 412	3 383	22,0	283	1,8
Stad Groningen	44 668	12 476	27,9	2 107	4,7
Fries zandgebied	45 322	9 382	20,7	649	1,4
Fries weidegebied	36 593	8 171	22,3	533	1,5
Friese bouwstreek	30 215	5 817	19,3	382	1,3
Friese waddeneilanden	2 225	419	18,8	12	0,5
Leeuwarden	24 720	6 176	25,0	491	2,0
Drents weidegebied	4 064	880	21,7	103	2,5
Drentse veenkoloniën	30 247	6 757	22,3	845	2,8
Drentse zandgronden	30 433	7 475	24,6	430	1,4
Zuiddrents randgebied	16 253	4 031	24,8	394	2,4
N.O.Overijssels zandgebied	16 199	4 579	28,3	745	4,6
Overijssels weidegebied	47 150	11 994	25,4	1 210	2,6
Noordoostpolder	1 764	155	8,8	3	0,2
Z.W.Overijssels zandgebied	33 683	9 897	29,4	1 453	4,3
Twente	69 081	22 074	32,0	7 514	10,9
Enschede	33 230	9 858	29,7	4 634	13,9
Oostelijke Achterhoek	29 012	8 839	30,5	1 598	5,5
Westelijke Achterhoek	42 007	11 949	28,4	1 161	2,8
Veluwe	88 715	22 377	25,2	3 052	3,4
Veluwezoom (Z. Arnhem)	22 582	5 450	24,1	701	3,1
Arnhem	32 422	8 865	27,3	1 257	3,9
De Lijmers	7 119	1 847	25,9	294	4,1
Nijmegen	33 841	8 890	26,3	1 716	5,1
Over- en Neder-Betuwe	17 145	3 525	20,6	458	2,7
Land v. Maas en Waal, Rijk v. Nijmegen (z. Nijmegen)	18 562	5 076	27,3	683	3,7
W. Betuwe, Tielerwaard	17 292	3 736	21,6	380	2,2
Bommelerwaard	7 552	1 507	20,0	117	1,5
Utr. heuvelrug en vallei	73 556	18 293	24,9	2 334	3,2
Kleigeb. Kromme Rijn	5 449	1 305	23,9	107	2,0
Utrechts weidegebied	21 431	5 391	25,2	505	2,4
Randgebied stad Utrecht	14 490	3 079	21,2	468	3,2
Stad Utrecht	61 653	16 995	27,6	2 503	4,1

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend

Staat 41 (vervolg)

Econ.-geogr. gebied	A	B	B in % van A	C	C in % van A
Wieringermeer	3 073	406	13,2	18	0,6
Texel	2 805	480	17,1	19	0,7
Noordel. Nh., West-Friesland	66 360	13 381	20,2	1 226	1,8
Schermer, Beemster, Waterland	16 091	3 443	21,4	382	2,4
Zaanstreek	28 728	5 838	20,3	905	3,2
N.- en Z.-Kennemerland	50 641	12 211	24,1	1 599	3,2
Haarlem	52 878	14 325	27,1	2 683	5,1
Amsterdam	283 727	80 919	28,5	20 597	7,3
Haarlemmermeer, Amstelland	25 618	5 443	21,2	780	3,0
Vechtstreek in Nh.	7 640	1 946	25,5	496	6,5
Het Gooi	53 713	14 788	27,5	1 930	3,6
Duin- en zandgebied in Zuidholland	37 121	9 088	24,5	937	2,5
's Gravenhage	188 364	55 292	29,4	6 179	3,3
Leiden, Rijnstreek	57 807	15 159	26,2	2 384	4,1
W. weidegebied in Zuidholland	37 335	9 368	25,1	1 141	3,1
Het Westland	14 149	2 691	19,0	154	1,1
Rotterdam	219 655	49 515	22,5	10 022	4,6
Ind. geb. ten N.v. N. Waterweg	40 025	9 147	22,9	2 069	5,2
Voorburg, Rijswijk	19 962	5 551	27,8	286	1,4
Zuidh. eilanden	38 683	6 595	17,0	323	0,8
Ind. geb. Noord. Merwede, IJssel	79 945	16 279	20,4	2 761	3,5
O. weidegebied in Zuidholland	22 573	4 941	21,9	412	1,8
Schouwen, Duiveland, Tholen	12 746	2 382	18,7	107	0,8
Walcheren	21 561	4 676	21,7	402	1,9
Z.- en N.-Beveland	21 193	4 751	22,4	250	1,2
W.-Zeeuwsch-Vlaanderen	8 115	1 546	19,1	78	1,0
O.-Zeeuwsch-Vlaanderen	19 436	4 180	21,5	528	2,7
Zeekleigebied in Noordbrabant	18 991	4 107	21,6	479	2,5
Bar. v. Breda, Land v. Bergen op Zoom	76 700	20 184	26,3	3 196	4,2
W. industriegebied v. Nb.	26 298	7 434	28,3	2 151	8,2
Tilburg	34 941	9 876	28,3	3 118	8,9
Land v. Heusden en Altena, Maaskant	13 644	2 852	20,9	330	2,4
Meijerij v. 's Hertogenbosch	56 841	16 465	29,0	2 839	5,0
Kempenland	12 269	3 920	32,0	621	5,1
O. industriegebied v. Noordbrabant	32 173	9 431	29,3	3 295	10,2
Eindhoven	41 637	11 713	28,1	2 960	7,1
Brabantse Peel	22 302	6 919	31,0	972	4,4
Land van Cuyck	12 203	4 017	32,9	152	1,2
N. Limburg bez. Venlo	16 946	4 717	27,8	292	1,7
N. Limburg bez. Venlo	59 797	17 395	29,1	1 894	3,2
Nieuwe mijng gebied	16 190	3 699	22,8	446	2,8
Oude mijng gebied	67 657	14 457	21,4	2 906	4,3
Overig Zuid-Limburg	45 801	12 660	27,6	2 346	5,1

Staat 42. Procentuele verdeling der beroepsbevolking naar leeftijdsklasse, per provincie en geslacht

Provincie	14-20 jaar	21-24 jaar	25-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65-69 jaar	70 jaar e.o.
Mannen							
Groningen...	13,2	9,7	34,7	19,1	18,8	2,7	1,8
Friesland ..	14,2	9,7	32,9	18,6	19,6	2,9	2,1
Drenthe	15,9	10,9	34,7	17,3	16,5	2,6	2,1
Overijssel ..	14,5	10,1	33,7	19,0	18,1	2,6	2,0
Gelderland..	14,4	10,2	33,9	18,5	17,9	2,9	2,2
Utrecht	13,1	10,4	35,3	19,0	18,8	2,1	1,3
Noordholland	11,6	9,5	34,9	20,2	20,5	2,2	1,1
Zuidholland.	12,7	9,7	35,0	19,7	19,5	2,2	1,2
Zeeland	12,4	9,4	33,4	18,7	20,1	3,4	2,6
Noordbrabant	16,9	11,3	34,6	17,6	15,8	2,3	1,5
Limburg	16,1	11,8	35,3	17,5	15,6	2,1	1,6
Nederland ..	13,7	10,2	34,6	19,0	18,5	2,4	1,6
Vrouwen							
Groningen ..	31,5	16,5	25,7	13,0	11,1	1,3	0,9
Friesland ..	31,6	15,3	24,5	13,5	12,1	1,7	1,3
Drenthe	29,8	14,4	26,6	14,2	12,2	1,6	1,2
Overijssel ..	30,2	16,1	26,1	13,2	11,6	1,6	1,2
Gelderland ..	28,6	15,6	26,4	13,7	12,6	1,8	1,3
Utrecht	28,6	17,6	27,9	13,2	10,9	1,1	0,7
Noordholland	27,4	17,1	28,6	14,0	11,3	1,0	0,6
Zuidholland.	30,1	17,1	26,9	13,1	11,0	1,1	0,7
Zeeland	28,0	14,5	24,3	14,8	14,7	2,0	1,7
Noordbrabant	33,1	17,3	25,8	11,1	9,8	1,7	1,2
Limburg	30,8	16,1	25,2	12,3	12,2	2,0	1,4
Nederland ..	29,9	16,6	26,6	13,1	11,4	1,4	1,0
Totaal							
Groningen ..	17,4	11,3	32,6	17,7	17,0	2,4	1,6
Friesland ..	18,1	10,9	31,0	17,5	18,0	2,6	1,9
Drenthe	19,5	11,8	32,7	16,5	15,4	2,3	1,8
Overijssel ..	18,9	11,8	31,5	17,4	16,3	2,3	1,8
Gelderland ..	18,1	11,6	31,8	17,3	16,6	2,6	2,0
Utrecht	17,1	12,2	33,4	17,5	16,8	1,9	1,1
Noordholland	15,4	11,4	33,3	18,7	18,3	1,9	1,0
Zuidholland.	16,7	11,4	33,1	18,2	17,5	2,0	1,1
Zeeland	15,8	10,5	31,4	17,9	18,9	3,1	2,4
Noordbrabant	21,1	12,8	32,3	16,0	14,3	2,1	1,4
Limburg	19,8	12,8	32,9	16,2	14,7	2,1	1,5
Nederland ..	17,7	11,7	32,6	17,6	16,8	2,2	1,4

De cijfers voor de industriearbeidsters vertonen in grote lijnen een overeenkomstig beeld als de zo juist besproken cijfers.

Het maximale percentage komt voor in Enschede (14), waar het aantal industrie-arbeidsters onder alle vrouwen met beroep (excl. medewerkende echtgenoten) in vergelijking met de overige gebieden de belangrijkste plaats inneemt.

Een hoog percentage is ook aangetroffen in Twente (11) en het oostelijk industriegebied van Noordbrabant (10), evenals in Tilburg (9) en het westelijk industriegebied van Noordbrabant (8).

§ 3. LEEFTIJDVERDELING

Zoals in de cijfers van staat 42 (blz. 120) tot uiting komt, wijkt de leeftijdsopbouw van de beroepsbevolking in verschillende provincies vrij aanzienlijk af van die van de totale beroepsbevolking. Zeer duidelijk treden deze verschillen in leeftijdsstructuur aan het licht in staat 43, waarin voor iedere provincie de percentages van de beroepsbevolking voor de 14 - 24 jarigen en de 40 - 64 jarigen tegenover elkaar zijn gesteld, gerangschikt naar afnemende grootte van het percentage 14 - 24 jarigen.

Staat 43. Aantal 14 - 24 jarigen resp. 40 - 64 jarigen met beroep in % van de totale beroepsbevolking, per provincie

Provincie	14 - 24 jaar	40 - 64 jaar	Provincie	14 - 24 jaar	40 - 64 jaar
Noordbrabant.	33,9	30,2	Friesland ...	29,0	35,4
Limburg	32,6	30,9	Groningen ...	28,7	34,7
Drenthe	31,3	31,9	Zuidholland .	28,1	35,7
Overijssel ..	30,6	33,7	Noordholland.	26,8	37,0
Gelderland ..	29,7	33,8	Zeeland	26,3	36,8
Utrecht	29,3	34,3	Nederland ...	29,4	34,4

Voor de onderscheiden gewesten varieert het percentage 14 - 24 jarigen tussen 26 en 34 en in 5 provincies t.w. Noordbrabant, Limburg, Drenthe, Overijssel en Gelderland vertoont de beroepsbevolking een jeugdiger leeftijdsbezetting dan die voor het Rijk als geheel. Het naar verhouding grootste aantal jeugdigen onder de personen met beroep blijkt voor te komen in Noordbrabant en Limburg (resp. 34 en 33%).

Vanzelfsprekend vormen de cijfers voor de 40 - 64 jarigen over het algemeen het tegenbeeld van die voor de jongste leeftijdsklassen en in bovengenoemde provincies, benevens de provincie Utrecht, is het procentuele aandeel van de beroepsbevolking, behorend tot de 40 - 64 jarigen, dan ook kleiner dan het overeenkomstig Rijksgemiddelde. In Limburg blijkt het aantal 14 - 24 jarigen onder de beroepsbevolking iets groter dan het aantal 40 - 64 jarigen en in Noordbrabant is de jongste groep zelfs belangrijk groter. In de overige provincies hebben de 40 - 64 jarigen de overhand en in afdalende volgorde wordt het verschil in omvang der beide leeftijdsgroepen steeds groter. Het grootst is deze afwijking in Noordholland en Zeeland, in welke provincies 37% tot de 40 - 64 jarigen en nog geen 27% tot de jongste leeftijdsgroep behoort.

De geconstateerde verschillen in leeftijdsstructuur van de beroepsbevolking in de onderscheiden provincies houden uiteraard nauw verband met de verschillende leeftijdsopbouw van de totale bevolking in deze gebieden. Dit valt o.m. af te leiden uit de cijfers van de navolgende staat, waarin voor een drie-

tal leeftijdsgroepen de verhouding tussen de beroepsbevolking en de totale bevolking is aangegeven, gespecificeerd naar geslacht.

Staat 44. Percentage personen met beroep onder het totaal aantal personen in enkele leeftijdsklassen, per provincie en geslacht

Provincie	14 - 20 jaar		21 - 24 jaar		40 - 64 jaar	
	M.	V.	M.	V.	M.	V.
Groningen ..	69,5	52,0	92,0	46,0	93,6	17,1
Friesland ..	73,0	48,6	95,6	43,8	93,5	17,6
Drenthe	78,4	54,2	97,6	47,8	93,8	26,4
Overijssel ..	73,1	61,2	95,6	59,6	95,2	24,4
Gelderland ..	70,6	51,5	93,0	51,1	93,9	23,1
Utrecht	63,7	49,0	86,5	50,0	91,9	17,6
Noordholland	64,3	49,8	92,0	50,1	93,2	17,2
Zuidholland..	67,2	48,5	90,8	46,3	93,9	15,8
Zeeland	73,4	47,2	97,1	41,8	95,1	19,3
Noordbrabant	73,4	50,6	94,4	49,9	93,2	19,9
Limburg	69,3	46,3	94,5	44,0	90,4	22,0
Nederland ..	69,3	50,3	92,8	48,5	93,5	18,7

Voor de 40 - 64 jarigen blijken deze percentages - althans wat de mannen betreft - vrijwel niet uiteen te lopen, voor de vrouwen zijn de onderlinge verschillen echter wat groter en met name in Drenthe, Overijssel en Gelderland is een relatief groter aantal in een beroep werkzaam dan in de overige provincies.

Voor de jongere leeftijdsklassen zijn de onderlinge afwijkingen in de percentages belangrijk groter dan voor de 40 - 64 jarigen. Bij deze leeftijdsgroepen speelt nl. ook de mate, waarin de jongens en meisjes dagonderwijs blijven volgen een rol en dit geldt met name voor de 14 - 20 jarigen. Men zie in dit verband ook staat 45, waarin voor de personen van de jongste leeftijdsklassen het percentage is vermeld, dat nog dagonderwijs volgt.

Staat 45. Percentage personen zonder beroep onder de 14 - 24 jarigen, per provincie en geslacht

Provincie	14 - 20 jaar				21 - 24 jaar			
	Dagonderwijs		Noch dagonderwijs noch beroep		Dagonderwijs		Noch dagonderwijs noch beroep	
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.
Groningen ..	28,4	20,9	2,1	27,1	6,5	2,3	1,5	51,7
Friesland ..	24,8	18,7	2,2	32,7	2,9	0,8	1,5	55,4
Drenthe ...	20,3	15,8	1,3	30,1	1,3	0,5	1,1	51,7
Overijssel ..	26,3	18,2	0,6	20,6	3,3	0,9	1,1	39,5
Gelderland ..	28,2	21,5	1,2	27,0	4,5	1,1	2,5	47,8
Utrecht ...	35,1	25,1	1,2	25,9	12,0	3,9	1,5	46,1
Noordholland	34,6	25,9	1,1	24,3	6,5	3,1	1,5	46,8
Zuidholland	32,3	22,9	0,5	28,6	8,0	2,0	1,2	51,7
Zeeland ...	25,5	16,4	1,1	36,4	1,8	0,5	1,1	57,7
Noordbrabant	25,6	20,1	1,0	29,3	3,8	1,2	1,8	48,9
Limburg ..	30,3	18,6	0,4	35,1	3,7	1,1	1,8	54,9
Nederland ..	29,9	21,6	0,8	28,1	5,7	1,9	1,5	49,6

Een vergelijking van de cijfers in de staten 44 en 45 doet zien, dat de t.o.v. de overige provincies lage percentages voor de mannen van 14 - 20 jaar met beroep in Utrecht, Noordholland en Zuidholland voornamelijk gevolg is van het relatief grote aantal jongens, dat in deze provincies dagonderwijs blijft volgen. In Drenthe daarentegen liggen de percentages zowel voor de jongens als meisjes, die dagonderwijs volgen, beneden die voor de overige provincies en het percentage voor de personen met beroep - vooral voor de mannen - is dan ook aanzienlijk hoger dan het overeenkomstige Rijksgemiddelde.

Wat de 21 - 24 jarigen betreft valt voor de mannen nog het in vergelijking met de overige provincies lage percentage beroepsbeoefenaars op in de provincie Utrecht (universiteitscentrum). Het percentage voor de mannen van genoemde leeftijd, dat nog dagonderwijs geniet, ligt hier belangrijk boven het overeenkomstig Rijksgemiddelde, hetgeen - hoewel in mindere mate - ook geldt voor de andere provincies, waar universiteiten en/of hogescholen zijn gevestigd (Groningen, Noord- en Zuidholland).

Ook voor de vrouwen van 14 - 20 jaar is het percentage dat dagonderwijs volgt in de provincies Utrecht, Noordholland en Zuidholland het hoogst, terwijl voor die van 21 - 24 jaar, evenals voor de mannen van deze leeftijdsklasse, ook het cijfer voor Groningen boven het algemeen gemiddelde uitkomt. Het regionaal verschillend percentage voor de vrouwen dat dagonderwijs volgt is echter niet alleen van invloed op de relatieve omvang van de vrouwelijke beroepsbevolking, doch leidt o.m. ook tot afwijkingen in de relatieve grootte van het aantal vrouwen, dat "thuis" blijft en noch een beroep uitoefent, noch dagonderwijs volgt, zoals blijkt uit de cijfers in staat 45.

Tenslotte zij als oorzaak voor het hoge percentage vrouwen met beroep in Overijssel gewezen op het naar verhouding zeer grote aantal vrouwen, dat in deze provincie werkzaam is in de textielindustrie.

§ 4. BURGERLIJKE STAAT EN PLAATS IN HET HUISHOUDEN

Staat 46 geeft een overzicht van de procentuele verdeling van de beroepsbevolking naar burgerlijke staat in de onderscheiden provincies.

Zoals uit deze cijfers blijkt, zijn de regionale verschillen voor de vrouwen veel groter dan voor de mannen. Voor de mannelijke beroepsbevolking varieert het percentage gehuwden tussen 58 en 68; voor de vrouwen met beroep lopen deze cijfers uiteen van 15 tot 40.

Voor de mannen is het percentage gehuwden het hoogst in Noord- en Zuidholland en Groningen, het laagst in Noordbrabant en Limburg. Onder de vrouwen met beroep daarentegen is het aantal gehuwden in Noord- en Zuidholland naar verhouding het kleinst. Terwijl voorts in Drenthe het percentage gehuwden voor de mannen beneden het Rijksgemiddelde ligt, is dit percentage voor de vrouwen (40) belangrijk hoger dan de overeenkomstige cijfers voor de overige provincies, hetgeen o.m. een gevolg is van het relatief grote aantal vrouwen, dat in Drenthe in het bedrijf van het gezinshoofd medewerkt, zoals in par. 2 is gebleken.

Wat de ongehuwden betreft variëren de percentages voor de mannen tussen 28 en 39 en voor de vrouwen tussen 55 en 78. Voorts geldt voor deze groep uiteraard nagenoeg het omgekeerde van hetgeen zoëven is opgemerkt ten aanzien van de gehuwden.

Voor de personen gescheiden van tafel en bed en die in weduwstaat vertonen de percentages, zowel voor mannen als vrouwen, regionaal gezien, slechts een geringe differentiatie. Voor de vrouwen, gescheiden van echt, zijn de regionale verschillen echter wat groter. In Noord- en Zuidholland liggen de percentages voor genoemde categorie boven het overeenkomstige Rijksgemiddelde, in de overige gebieden daar beneden.

Staat 46. Procentuele verdeling der beroepsbevolking 1) naar burgerlijke staat, per provincie en geslacht

Provincie	Ongehuwd	Gehuwd	Gescheiden van tafel en bed	Weduwstaat	Gescheiden van echt
Mannen					
Groningen	29,1	68,0	0,1	2,3	0,5
Friesland	31,1	65,8	0,1	2,7	0,3
Drenthe	34,5	62,6	0,1	2,5	0,3
Overijssel	34,5	62,5	0,1	2,6	0,3
Gelderland	34,8	61,9	0,1	2,9	0,3
Utrecht	30,3	66,8	0,2	2,0	0,7
Noordholland ..	27,8	68,4	0,3	2,1	1,4
Zuidholland ...	29,1	67,5	0,2	2,0	1,2
Zeeland	31,4	65,1	0,1	3,1	0,3
Noordbrabant ..	39,1	58,4	0,1	2,1	0,3
Limburg	38,9	58,6	0,1	2,1	0,3
Nederland	32,1	64,7	0,2	2,3	0,7
Vrouwen					
Groningen	70,7	23,4	0,3	4,4	1,2
Friesland	68,3	25,6	0,2	5,0	0,9
Drenthe	55,2	40,0	0,1	4,2	0,5
Overijssel	66,1	29,2	0,1	4,0	0,6
Gelderland	66,8	28,1	0,1	4,2	0,8
Utrecht	76,4	18,2	0,3	3,5	1,6
Noordholland ..	74,3	17,6	0,3	4,4	3,4
Zuidholland ...	78,0	15,1	0,3	3,9	2,7
Zeeland	65,9	27,4	0,2	5,7	0,8
Noordbrabant ..	77,5	18,9	0,1	3,1	0,4
Limburg	72,7	22,8	0,1	3,9	0,5
Nederland	72,7	21,4	0,2	4,0	1,7

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

In aansluiting op de onderscheiding naar burgerlijke staat zal thans nader worden ingegaan op de plaats, welke de personen met beroep in het huishouden innemen (zie tabel 15).

Stelt men voor iedere provincie het aantal gezinshoofden met beroep tegenover het totaal aantal gezinshoofden (zie staat 47), dan blijkt deze verhouding, wat de mannen betreft, vrijwel constant te zijn. Voor de vrouwen doen zich regionaal enige verschillen voor en met name in Overijssel, Drenthe, Gelderland en Limburg is het percentage van de vrouwelijke gezinshoofden, dat een beroep uitoefent, hoger dan in de overige provincies.

Ten einde na te gaan of het procentuele aandeel van de vrouwen, tevens echtgenote in het gezin waarin zij leven, dat een beroep uitoefent, regionaal sterk uiteen loopt, geeft staat 48 voor iedere provincie het desbetreffende percentage, waarbij tevens een onderscheid is gemaakt naar werkzaamheid al of niet in eigen bedrijf.

Staat 47. Gezinshoofden met beroep in % van alle gezinshoofden, per provincie en geslacht

Provincie	M.	V.	Provincie	M.	V.
Groningen	89,1	20,5	Noordholland ..	89,9	23,6
Friesland	88,4	21,8	Zuidholland ...	90,0	20,5
Drenthe	92,0	27,4	Zeeland	90,3	23,7
Overijssel	91,6	29,6	Noordbrabant ..	91,3	24,8
Gelderland	90,9	26,1	Limburg	90,6	26,0
Utrecht	88,5	20,1	Nederland	90,4	23,2

Staat 48. Aantal echtgenoten met beroep in % van totaal aantal echtgenoten, werkzaam in bedrijf van gezinshoofd resp. in ander bedrijf, per provincie

Provincie	Totaal aantal echtgenoten	waaronder met beroep			
		Totaal		waarvan werkzaam in	
		abs.	in %	bedrijf gezinshoofd (%)	ander bedrijf (%)
Groningen ...	98 770	9 139	9,3	7,6	1,7
Friesland ...	96 068	9 745	10,1	9,4	0,7
Drenthe	55 227	11 621	21,0	19,1	1,9
Overijssel ..	128 428	21 708	16,9	14,1	2,8
Gelderland ..	201 637	29 794	14,8	13,2	1,6
Utrecht	110 925	9 083	8,2	6,6	1,6
Noordholland.	384 085	27 128	7,1	4,2	2,9
Zuidholland .	486 355	28 153	5,8	3,9	1,9
Zeeland	57 180	6 183	10,8	9,6	1,2
Noordbrabant.	204 787	21 463	10,5	9,4	1,1
Limburg	121 477	14 334	11,8	10,7	1,1
Nederland ...	1 954 416	188 632	9,7	7,8	1,9

Zoals uit deze cijfers blijkt, zijn de vrouwen met beroep, die als echtgenote in hun gezin leven, in alle provincies overwegend in het eigen bedrijf werkzaam. Voorts vertonen laatstbedoelde percentages regionaal belangrijke verschillen, terwijl het opvalt, dat het procentuele aandeel, hetwelk buiten het eigen bedrijf een werkring heeft, voor de onderscheiden provincies vrijwel constant is.

In dit verband zij nog opgemerkt, dat, zoals in het voorgaande reeds is aangetoond, de vrouwen vooral in de landbouw veelvuldig in het bedrijf van het gezinshoofd medewerken en wel in hoofdzaak in het kleinbedrijf. Over het algemeen zal het percentage op de zandgronden dus betrekkelijk hoog zijn en het behoeft dus niet te verwonderen, dat de provincies Drenthe, Overijssel en Gelderland, waar de percentages (resp. 19, 14 en 13) vrij belangrijk boven het overeenkomstig Rijksgemiddelde (8%) uitkomen, op de voorgrond treden. In Noord- en Zuidholland is het percentage het laagst (4).

Op overeenkomstige wijze is voor de jongens en meisjes van 14 jaar en ouder, die in gezinsverband leven, in staat 49 het percentage aangegeven, dat in het bedrijf van het gezinshoofd resp. van anderen werkzaam is.

Staat 49. Aantal (in gezinsverband levende) kinderen van 14 jaar e.o. met beroep in % van totaal aantal (in gezinsverband levende) kinderen van deze leeftijd, werkzaam in bedrijf van gezinshoofd resp. in anderbedrijf, per provincie

Provincie	Totaal	waarvan werkzaam in	
		bedrijf gezinshoofd	ander bedrijf
Groningen	70,1	11,7	58,4
Friesland	67,7	17,3	50,4
Drenthe	74,1	26,2	47,9
Overijssel	75,7	19,2	56,5
Gelderland	71,9	19,3	52,6
Utrecht	68,7	10,2	58,5
Noordholland	69,5	7,4	62,1
Zuidholland	70,0	6,9	63,1
Zeeland	69,5	18,9	50,6
Noordbrabant	72,8	20,1	52,7
Limburg	70,4	19,0	51,4
Nederland	70,9	13,8	57,1

In tegenstelling met de in het voorgaande besproken vrouwen, blijkt van de in staat 50 vermelde groep kinderen in alle provincies slechts een betrekkelijk klein deel in het eigen bedrijf werkzaam te zijn, terwijl het procentuele aandeel, dat buiten het eigen bedrijf een werkring heeft, niet in alle provincies van gelijke betekenis is. In Noord- en Zuidholland is laatstgenoemd percentage het hoogst (resp. 62 en 63), in Drenthe het laagst (48).

Ten aanzien van de in het eigen bedrijf medewerkende kinderen geldt nagenoeg hetzelfde als voor de in het bedrijf van het gezinshoofd medewerkende echtgenoten. Ook hier valt in vergelijking met de overige provincies het hoge percentage voor Drenthe op (26), terwijl de cijfers voor Noord- en Zuidholland en Utrecht (resp. 7, 7 en 10) belangrijk achterblijven bij het Rijksgemiddelde (14).

Van de overige in gezinsverband levende personen met beroep zij hier nog het inwonend huispersoneel en bedrijfspersoneel genoemd.

Door eerstgenoemde groep te stellen tegenover het totaal aantal gezinshoofden per provincie is getracht een indruk te verkrijgen of er regionaal belangrijke verschillen bestaan in de mate, waarin van de diensten van inwonend huispersoneel wordt gebruik gemaakt.

De cijfers van staat 50 wijzen uit, dat er te dezer zake tussen de provincies inderdaad enige - weliswaar geringe - verschillen bestaan. Het hoogste percentage blijkt voor te komen in Gelderland (hotels en pensions), gevolgd door Noordbrabant en Groningen. Het laagste cijfer is aangetroffen in Zeeland, Zuidholland en Drenthe.

Wat het inwonend bedrijfspersoneel betreft is, eveneens in staat 50, voor iedere provincie het percentage t.o.v. het totaal aantal bedrijfshoofden aangegeven.

In het algemeen genomen komt het veelvuldiger op het platteland voor, dat het bedrijfspersoneel bij het bedrijfshoofd inwoont, dan in de steden en wel hoofdzakelijk in de kleinere agrarische bedrijven. Behalve in de landbouw wordt inwonend bedrijfspersoneel o.a. ook aangetroffen in de voeding- en genotmiddelenindustrie (b.v. bakkerijen) en in het hotelbedrijf. Voorts spelen ook plaatselijke gewoonten een rol.

Staat 50. Inwonend huispersoneel in % van totaal aantal gezinshoofden en inwonend bedrijfspersoneel 1) in % van aantal bedrijfshoofden 1), per provincie

Provincie	Inwonend huispersoneel	Inwonend bedrijfspersoneel 1) werkzaam in de	
		landbouw	overige bedrijfsklassen
Groningen	3,9	4,8	3,3
Friesland	3,7	10,1	3,3
Drenthe	2,8	6,0	4,8
Overijssel	3,5	9,7	2,9
Gelderland	4,1	7,9	3,8
Utrecht	3,8	12,9	2,4
Noordholland	3,0	4,0	1,9
Zuidholland	2,5	3,4	1,5
Zeeland	2,3	3,8	2,3
Noordbrabant	4,0	7,7	2,6
Limburg	3,8	10,1	3,6
Nederland	3,3	7,2	2,6

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

Wat de agrarische sector betreft valt het hoge percentage voor de provincie Utrecht op, terwijl o.a. ook in Friesland, Limburg en Overijssel de cijfers boven het overeenkomstig Rijksgemiddelde uitkomen. Belangrijk lager is het percentage in de provincie Groningen, waar op het platteland het agrarische grootbedrijf een belangrijke plaats inneemt, in welke bedrijven voornamelijk landarbeiders werkzaam zijn, die niet inwonen in het gezin van het bedrijfshoofd.

In Drenthe is het percentage voor de overige bedrijfsklassen betrekkelijk hoog (voornamelijk voor bakkerijen en wankels), terwijl het eveneens vrij hoge cijfer voor Gelderland samenhangt met de betekenis van het hotelbedrijf in deze provincie.

Wat tenslotte de alleenwonende personen betreft, zij hier nog gewezen op het relatief grote aantal alleenwonende vrouwen in Noord- en Zuidholland en Utrecht (onderwijzeressen, ambtenaressen, enz.).

§ 5. KERKELIJKE GEZINDTE

Tabel 20 geeft per provincie een overzicht van de verschillende beroepsgroepen o.g. combinaties van beroepsgroepen onderscheiden naar kerkelijke gezindte.

Van de bijzonderheden, welke in deze cijfers tot uiting komen, zijn wel het meest opvallend de afwijkingen tussen de overwegend Rooms-Katholieke provincies Limburg en Noordbrabant en overwegend Protestantse provincies Groningen en Friesland. Zo blijkt in Limburg van de Ned. Hervormden gezamenlijk met de Gereformeerden het merendeel (61%) werkzaam te zijn als handarbeider, een aanzienlijk hoger percentage dan in de overige provincies, waar het varieert tussen 37 en 49% en eveneens hoger dan het overeenkomstig cijfer voor de Rooms-Katholieken in deze provincie (49%). Onder de personen, niet behorend tot een kerkgenootschap, komen nog meer handarbeiders voor (70%).

Voorts is onder de Ned.Hervormden en Gereformeerden ook het percentage werkzaam als employé in vergelijking met de overige provincies vrij hoog (28% tegen een overeenkomstig Rijks-gemiddelde van 21%), waarbij het percentage employé's onder de Rooms-Katholieken (16%) belangrijk achterblijft. Daarentegen is het aantal bedrijfshoofden in de landbouw, onder de Protestanten naar verhouding veel kleiner dan onder de Rooms-Katholieken.

Voor Noordbrabant blijken in grote lijnen dezelfde verhoudingen. Het percentage employé's onder Ned.Hervormden en Gereformeerden (26%) is belangrijk hoger dan dat onder Rooms-Katholieken (16%), terwijl het voor de personen, niet behorend tot een kerkgenootschap, niet minder dan 41 bedraagt. In tegenstelling tot Limburg is in deze provincie echter het aantal handarbeiders onder de Protestanten relatief van minder betekenis dan onder de Rooms-Katholieken.

Geheel anders liggen de verhoudingen in Groningen en Friesland. In deze provincies zijn het juist de Rooms-Katholieken, onder wie de employé's relatief belangrijk sterker zijn vertegenwoordigd dan onder Ned.Hervormden en Gereformeerden, terwijl inzonderheid onder laatstgenoemde groepen het aantal bedrijfshoofden en arbeiders in de landbouw naar verhouding veel groter is dan onder de Rooms-Katholieken. Wat de bedrijfshoofden en arbeiders in de landbouw betreft, geldt hetzelfde voor de provincies Drenthe en Gelderland.

In de overige provincies zijn de onderlinge verschillen van veel minder betekenis. Alleen zij vermeld de provincie Noordholland, waar van Ned.Hervormden en Gereformeerden tezamen 31% werkzaam is als employé tegen een overeenkomstig Rijks-gemiddelde van 21%.

Voor verdere bijzonderheden betreffende de tot de bovenvermelde hoofdgroepen begrepen afzonderlijke beroepsgroepen zij verwezen naar de reeds genoemde tabel 20.

§ 6. NATIONALITEIT

Wat de spreiding van de in Nederland wonende vreemdelingen met beroep over de provincies betreft, zal evenals in de vorige paragraaf in hoofdzaak worden volstaan met de bespreking van de regionale cijfers voor die combinaties van beroepsgroepen, welke tevens een indeling naar positie inhouden.

Zoals in paragraaf 5 van hoofdstuk III reeds is opgemerkt oefenen van de in Nederland wonende vreemdelingen 43 000 een beroep uit nl. 29 000 mannen en 14 000 vrouwen (excl. de tijdelijk niet-werkenden).

Volgens de in tabel 21 vermelde totaalcijfers wonen de 7 780 in Nederland getelde Belgische mannen met beroep in hoofdzaak in Noordbrabant (2 350), Zeeland (2 000) en Limburg (1 750). Ook 2 100 of 74% van de 2 840 Belgische vrouwen met beroep woont in de drie bovengenoemde provincies.

Van de 4 700 Duitse mannen, die in Nederland werkzaam zijn, wonen er 1 600 of 1/3 in Limburg en rond 1 600 in Noord- en Zuidholland. Van de 5 800 Duitse vrouwen met beroep, zijn er 1 620 geteld in Limburg, 1 350 in Noordholland en 900 in Zuidholland.

Van de 11 450 personen van verschillende andere nationaliteiten en de 10 270 personen zonder nationaliteit woont ruim 70% in de provincies Limburg, Noordholland en Zuidholland.

Uitgaande van het totaal aantal in iedere provincie wonende vreemdelingen met beroep kan nog worden opgemerkt, dat onder hen in Noordbrabant en Zeeland de Belgen de belangrijkste plaats innemen. Voorts zijn ook in Limburg en Zuidholland onder de mannen de Belgen nog groter in aantal dan de Duitsers, terwijl het omgekeerde geldt voor de overige provincies. Bovendien treden in laatstgenoemde

provincies de overige nationaliteiten en de personen zonder nationaliteit veel sterker op de voorgrond dan in de eerder vermelde.

Ten aanzien van de vrouwelijke vreemdelingen met beroep is nog vermeldenswaard, dat in de provincies Friesland, Overijssel, Gelderland en Limburg meer dan de helft van haar de Duitse nationaliteit bezit.

Uit de verder in tabel 21 gegeven onderscheiding naar beroepsgroepen o.g. combinaties van beroepsgroepen blijkt allereerst, dat van de 660 Belgische bedrijfshoofden in de nijverheid 520 of 79% in Noordbrabant, Limburg en Zeeland woonachtig zijn. Van de 615 Duitse bedrijfshoofden in de nijverheid wonen 400 of 65% in Limburg, Noord- en Zuidholland.

De bedrijfshoofden in de nijverheid, behorend tot een andere nationaliteit (770) of zonder nationaliteit (850) zijn voornamelijk geteld in Noord- en Zuidholland resp. 480 (62%) en 560 (66%).

De Belgische bedrijfshoofden in de landbouw, wonen vrijwel alle (650 of 96%) in Zeeland, Noordbrabant en Limburg. De Duitse bedrijfshoofden in de landbouw (166) wonen voornamelijk in de provincies langs de oostgrens nl. 53 in Limburg, 44 in Gelderland en 37 in Overijssel.

De hier vermelde cijfers hebben alleen betrekking op de mannelijke bedrijfshoofden. Het aantal vrouwen van vreemde nationaliteit, dat werkzaam is als bedrijfshoofd, is in absolute zin slechts van weinig belang.

Onder de mannelijke employé's van vreemde en zonder nationaliteit in Zeeland en Noordbrabant hebben de Belgen weer verre de overhand (resp. 86 en 50%). Ook in Limburg vormen zij de grootste groep, doch veel minder geprononceerd dan in de eerdergenoemde provincies. In de overige provincies zijn onder de mannelijke employé's de personen van andere en zonder nationaliteit relatief van de meeste betekenis.

Ten aanzien van de vreemdelingen, die een vrij beroep uitoefenen, zij nog opgemerkt, dat deze in hoofdzaak zijn geconcentreerd in de provincies Noord- en Zuidholland. Onder deze groep nemen de personen zonder nationaliteit de belangrijkste plaats in.

Onder de vrouwelijke employé's van vreemde of zonder nationaliteit treden alleen in de provincie Zeeland die van Belgische nationaliteit op de voorgrond. In de overige provincies met uitzondering van Zuidholland en Utrecht komen de vrouwen van Duitse nationaliteit op de eerste plaats.

Onder de arbeiders blijkt in de provincie Limburg zowel relatief als absoluut het grootste aantal vreemdelingen voor te komen. Wat de mannen betreft vormt deze categorie 5% van het totaal aantal arbeiders en van de vrouwelijke arbeiders zelfs 8%.

Onder de mannen is het aantal Duitsers (1 020), Belgen (960) en personen zonder nationaliteit (1 020) ongeveer van gelijke betekenis, terwijl onder de 1 640 arbeiders van andere nationaliteiten nog bijna 1 000 Polen zijn geteld. Van laatstgenoemde groep waren 650 werkzaam als mijnwerker. Van de vrouwen wordt meer dan de helft gevormd door die van Duitse nationaliteit.

Wat tenslotte de personen van vreemde en zonder nationaliteit betreft werkzaam als land-, tuin- en bosarbeiders nemen in Zeeland en Noordbrabant en ook in Noordholland de Belgen de belangrijkste plaats in. In Limburg treden van deze groep naast de Belgen ook de Duitsers op de voorgrond.

Overigens vertoont de nationaliteitsverdeling van de arbeiders ongeveer hetzelfde beeld als dat van de employé's.

§ 7. PERSONEN WERKZAAM IN OVERHEIDSDIENST

In staat 51 is een overzicht gegeven van het percentage van de beroepsbevolking, dat in iedere provincie werkzaam is in overheidsdienst, alsmede afzonderlijk dat voor het personeel in Rijksdienst.

Staat 51. Percentage der beroepsbevolking 1) in overheids- resp. Rijksdienst, per provincie

Provincie	Overheid	Rijk	Provincie	Overheid	Rijk
Groningen ...	8,7	4,3	Noordholland.	12,1	5,9
Friesland ...	7,2	3,5	Zuidholland .	13,6	7,5
Drenthe	7,2	4,3	Zeeland	9,7	5,9
Overijssel ..	6,8	3,8	Noordbrabant.	6,5	3,8
Gelderland ..	8,2	4,9	Limburg	17,7	15,2
Utrecht	9,8	6,2	Nederland ...	10,6	6,2

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

In Limburg blijkt het procentuele aandeel voor de beroepsbevolking in overheidsdienst het hoogst (18), gevolgd door Zuidholland (14) en Noordholland (12). Voor Limburg is hierbij sprake van het personeel der Staatsmijnen. In Noord- en Zuidholland speelt de aanwezigheid van vele grote steden en de concentratie in deze provincies van een groot deel van de Rijksdiensten een rol. Laatstgenoemde factor is vooral van belang in 's Gravenhage, waar 24% of bijna een kwart van de beroepsbevolking in overheidsdienst werkzaam is tegen resp. 14, 14 en 12 in Amsterdam, Rotterdam en Utrecht.

Een nadere detaillering (staat 52) doet zien, dat in alle provincies minstens ca 50% van het overheidsperoneel in dienst staat van het Rijk. In Limburg is dit percentage zelfs 86 (staatsmijnen).

Staat 52. Procentuele verdeling van de personen 1) werkzaam in overheidsdienst naar werkzaamheid bij Rijk, provincie, enz., per provincie

Provincie	Rijk	Provincie	Gemeente	Waterschap enz.	Publiekrecht. bedr. org.
Groningen ...	50,0	4,4	41,0	2,4	2,2
Friesland ...	48,8	5,4	41,7	3,6	0,5
Drenthe	58,8	1,6	37,4	1,8	0,4
Overijssel ..	55,9	2,0	39,8	1,7	0,6
Gelderland ..	59,4	0,8	37,6	1,4	0,8
Utrecht	63,1	0,8	34,0	0,8	1,3
Noordholland.	48,5	3,0	46,1	1,1	1,3
Zuidholland .	55,2	0,8	39,3	0,7	4,0
Zeeland	60,9	4,1	26,6	7,3	1,1
Noordbrabant.	57,6	1,5	36,7	2,8	1,4
Limburg	86,0	0,5	13,0	0,2	0,3
Nederland ...	58,2	1,7	36,8	1,4	1,9

1) Excl. personen tijdelijk in militaire dienst.

Voor een beoordeling van de omvang van het personeel in dienst van gemeente en provincie zijn verhoudingscijfers berekend van deze aantallen t.o.v. het totaal aantal inwoners per provincie.

Staat 53. Personen 1) in dienst van Gemeente resp. Provincie per 1000 inwoners, per provincie

Provincie	Gemeente	Provincie	Provincie	Gemeente	Provincie
Groningen	13,3	1,4	Noordholland .	20,9	1,4
Friesland	11,0	1,4	Zuidholland ..	19,6	0,4
Drenthe	10,9	0,5	Zeeland	10,1	1,5
Overijssel ...	11,4	0,5	Noordbrabant .	8,8	0,4
Gelderland ...	12,0	0,2	Limburg	8,5	0,3
Utrecht	11,8	0,3	Nederland	14,6	0,7

1) Excl. personen tijdelijk in militaire dienst.

Ten aanzien van het gemeentepersoneel doen zich niet onbelangrijke regionale verschillen voor, welke o.m. samenhangen met de verschillende verdeling over de provincies van de gemeenten naar hun grootte.

De grote gemeenten hebben nl. naar verhouding meer personen in dienst dan de kleinere, zoals blijkt uit de in vergelijking met de overige provincies hoge cijfers voor Noord- en Zuidholland.

Bij de vergelijking ten aanzien van de relatieve omvang van het personeel in dienst van de provincies, dient men er eveneens rekening mede te houden, dat de werkzaamheden van de provinciale Overheid niet overal gelijk zijn. In dit verband zij o.a. gewezen op de aanwezigheid van provinciale openbare nutsbedrijven in sommige provincies.

Op overeenkomstige wijze is de omvang van het waterschapspersoneel afhankelijk van de waterstaatkundige toestand in de verschillende provincies. Zo blijkt in Zeeland 7% van het overheidsperoneel in dienst van een waterschap e.d. te zijn tegen slechts 1% van het totale overheidsperoneel in Nederland.

Tenslotte zij nog gewezen op de concentratie van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties te 's Gravenhage (6% van het overheidsperoneel), hetgeen het hoge cijfer voor Zuidholland met zich mede brengt (4%).

Tabellen

De in de tabellen 13 t/m 21 voor de provincies en de vier grote gemeenten opgenomen cijfers zijn, evenals die voor alle andere gemeenten, in gelichtdrukte vorm (bij het Centraal Bureau voor de Statistiek) in dezelfde uitvoerige specificaties beschikbaar als die, welke op de Rijkscijfers (tabellen 1 t/m 12) betrekking hebben.

Tabel 1. Beroepsverdeling naar bedrijfsklasse, positie in het bedrijf en geslacht

Bedrijfsklasse	Verkenden naar positie in het bedrijf														Tijdelijk niet-werkenden												
	Zelfstandige bedrijfs- hoofden		Kleine zelf- standigen in de nijverheid		Medew. genoten		Directeuren van n.v.'s, o.p.p. e.d.		Bedrijfs- leiders		Arbeiders		Medewerkende kinderen		Emploÿ's		Totaal		Werkhouders, werklozen, den		Tijdelijk in militair dienst		Gering- stintende neerden				
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	
Aardew., glas, kalk, stenen	01	1 083	27	332	18	31	351	2	1 104	9	31 729	1 206	212	19	1 443	467	36 254	1 779	136	5	897	6	147	-	-	-	
Diamant e.a. edelstenen	02	61	-	49	1	1	6	-	35	1	1 293	147	1	-	36	27	1 481	177	151	4	41	-	27	-	-	-	
Grafische nijverh., fotogr.	03	2 441	107	1 653	59	220	381	11	1 325	15	20 694	1 187	400	84	2 525	1 740	29 419	3 422	276	36	1 224	4	251	-	-	-	
Bouwnijverheid	04	30 120	307	17 865	36	245	495	16	5 782	26	181 506	2 829	7 889	181	3 114	790	246 771	4 430	4 437	10	10 569	1	2 255	-	-	-	
Chemische nijverheid	05	1 427	250	198	12	301	500	13	1 532	93	21 860	3 652	128	54	6 883	5 678	32 528	10 053	112	162	534	33	81	6	-	-	
Bew.v.hout, kurk, stro	06	6 434	90	5 019	11	105	320	8	1 724	11	44 337	709	1 769	96	2 223	708	61 826	1 738	505	3	2 712	-	323	1	-	-	
Zieding en reiniging	07	12 506	2 457	11 221	10 230	3 501	376	62	1 839	741	29 223	74 372	2 082	1 490	2 354	2 591	59 601	95 444	571	1 476	2 097	30	542	54	-	-	
Zuwnijverheid	08	434	25	427	42	29	6	2	79	4	1 310	192	58	15	203	54	2 517	363	48	3	90	-	21	-	-	-	
Leder, wasdoek, rubber	09	5 539	127	7 764	22	191	222	6	1 118	31	28 707	4 833	1 585	112	1 873	753	46 808	6 075	360	26	1 878	-	342	-	-	-	
Nijbouw, veeerijen, enz.	10	647	7	368	-	29	42	-	1 270	-	44 835	870	307	44	3 292	284	50 761	1 234	207	16	1 673	-	430	-	-	-	
Metaalnijv., scheepsb.-enn.	11	23 673	347	15 445	26	368	1 469	21	9 125	24	238 027	4 815	6 485	235	25 912	7 565	320 136	13 401	4 992	11	29 104	4	2 849	1	-	-	
Papiernijverheid	14	611	29	267	23	21	188	3	685	19	15 892	3 972	81	24	1 383	680	19 107	4 771	108	31	490	-	58	5	-	-	
Textielnijverheid	15	1 073	59	388	92	107	480	20	1 811	131	55 032	19 551	404	89	4 260	2 484	63 448	22 533	318	82	1 812	9	266	1	-	-	
Gas-, electr.-, waterl.-bedr.	16	-	-	-	-	-	208	-	487	-	19 034	245	-	-	9 152	937	28 881	1 182	21	2	70	-	22	-	-	-	
Voedings- en genotmidd.	17	17 800	355	6 371	18	202	1 590	21	4 392	121	108 366	12 296	5 871	258	12 495	4 658	156 885	17 929	1 969	61	8 563	3	1 297	3	-	-	
Totaal nijverheid	01 t/m 17	103 849	4 187	67 367	10 589	5 351	6 634	185	32 308	1 226	841 845	130 876	27 272	2 701	77 148	29 416	1 156 423	184 531	14 211	1 928	61 754	90	8 911	71	-	-	
Landbouw	20	233 309	13 790	-	-	81 452	237	11	4 482	10	214 385	12 344	110 408	60 522	2 218	467	565 039	168 596	1 965	89	18 993	17	2 995	8	-	-	
Vissersrij en jacht	30	3 997	24	-	-	11	41	-	90	-	6 225	282	844	15	269	24	11 466	356	188	-	382	-	72	-	-	-	
Winkels	40	71 464	13 792	-	-	50 704	697	110	6 715	2 653	14 998	1 314	9 688	16 271	17 253	45 014	120 816	129 858	726	1 591	3 598	32	627	24	-	-	
Overige handel	41	86 420	2 205	-	-	3 109	4 134	147	5 645	108	63 230	2 735	9 099	1 411	45 691	16 664	214 219	26 379	2 008	62	3 829	6	1 861	10	-	-	
Verkeer	42	49 902	9 086	-	-	10 150	380	65	7 897	980	155 071	17 450	7 936	4 347	39 947	13 640	261 733	55 718	7 318	545	12 454	60	2 996	33	-	-	
Crediet- en bankwezen	50	853	68	-	-	16	501	9	802	9	1 760	463	17	8	18 730	6 368	22 683	7 441	62	8	125	1	58	1	-	-	
Verzekeringwezen	51	2 105	29	-	-	52	435	11	211	3	2 567	275	81	33	22 711	8 610	28 110	9 033	93	2	364	-	106	-	-	-	
Overheidsdienst, vrije ber.	60	29 033	12 450	-	-	953	564	33	531	13	27 827	22 938	520	286 185	170 82 857	243 645	119 531	6 081	3 982	26 185	1 209	3 577	140	-	-	-	
Onderwijs	61	2 816	2 434	-	-	163	33	4	10	2	3 483	5 695	30	18 38 624	35 410	44 996	43 776	342	508	1 198	48	210	13	-	-	-	
Eredienst	62	-	-	-	-	-	-	-	-	-	208	263	-	-	892	241	5 249	178 143	144	5 102	76	70	44	124	-	-	-
Huishoudelijke diensten	70	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4 357	177 902	-	-	-	-	1 604	168 15 833	2 049	26 973	361	8 963	528	-	-	-	-
Beroep omb. 85 resp. 80 - 84	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	583	748	98 125	67 367	10 589	151 961	14 256	575	58 892	5 004	1 335 976	372 528	165 895	85 612	459 940	240 327	2 687 473	924 889	49 195	15 868	155 719	1 894	30 450	952	-	-	-

1) D.w.z. zonder personeel

Tabel 2. Beroepsbevolking 1) naar bedrijfsgroep, positie in het bedrijf en geslacht

Bedrijfsgroep	Zelfstandige bedrijfs- hoofden		Kleine zelf- standigen in de nijverheid		Medew. echtge- noten	Directeuren van N.V.'s, Coöp. e.d.		Bedrijfs- leiders		Arbeiders		Medewerkende kinderen		Employé's		Totaal			
	M.	V.	M.	V.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
AARDEWERK, GLAS, KALK, STENEN 01																			
Baksteenfabrieken	01	129	4	-	-	3	138	1	281	-	10 908	7	28	2	140	59	11 624	76	
Fabr. van vuurvaste stenen	02	7	-	-	-	-	6	-	26	-	461	1	-	-	37	19	537	20	
Kalksandsteenfabrieken	03	7	-	-	-	-	11	-	23	-	607	-	-	-	28	9	676	9	
Fabr. van aarden buizen, dakpannen, enz.	04	46	1	-	-	-	36	-	64	-	2 347	9	14	1	89	21	2 596	32	
Aardewerkfabrieken	05	192	10	49	18	12	30	-	181	6	3 953	803	20	4	282	111	4 707	964	
Muurtegel- en bouwaarde- werkfabrieken	07	2	-	-	-	-	3	-	8	-	241	95	-	-	10	2	264	97	
Cementfabrieken	08	-	-	-	-	-	3	-	17	-	476	1	-	-	56	7	552	8	
Kalkfabrieken e.d.	09	51	-	3	-	1	12	1	43	-	638	4	16	-	39	8	802	14	
Cementwarenfabrieken	10	287	4	42	-	3	74	-	213	-	5 841	10	79	7	307	79	6 843	103	
Spiegelglas-, vensterglasfabr.	11	-	-	-	-	-	-	-	2	-	120	-	-	-	7	2	129	2	
Andere glasfabrieken	13	30	-	12	-	3	15	-	130	2	4 071	235	5	-	297	78	4 560	318	
Glasbewerkingsinrichtingen	14	233	7	171	-	7	20	-	94	1	1 441	41	39	4	140	70	2 138	130	
Glas-in-loodzetterijen	15	99	1	55	-	2	3	-	22	-	625	-	11	1	11	2	826	6	
BEWERKING VAN DIAMANT B.A. EDELSTENEN 02		61	-	49	1	1	6	-	35	1	1 293	147	1	-	36	27	1 481	177	
GRAFISCHE NIJVERHEID, FOTO- GRAFIE 03																			
Boekdrukkerijen e.d.	01	1 473	60	419	1	14	293	6	992	4	16 233	561	245	29	1 716	1 098	21 371	1 773	
Copieer- en verspreiderijen e.d.	02	86	7	52	9	17	3	-	12	5	57	14	5	4	94	247	309	303	
Lithografische bedrijven	03	67	2	22	-	4	19	-	104	1	1 685	173	7	-	311	212	2 215	392	
Rasterdrukkerijen	04	1	-	-	-	-	4	-	13	-	217	6	-	-	20	13	255	19	
Chemigrafische bedrijven	05	40	2	13	-	-	33	1	71	-	1 015	19	5	-	148	43	1 325	65	
Lichtdruk- en verspreiderijen	06	41	1	23	-	6	3	1	20	2	139	8	11	3	19	28	256	49	
Fotografische bedrijven	07	700	35	1 080	48	170	6	2	80	3	1 170	378	126	48	106	50	3 268	734	
Filmstudio's	08	33	-	44	-	9	20	1	33	-	178	28	1	-	111	49	420	87	
BOUWNIJVERHEID EN AANVER- WANTE BEDRIJVEN 04																			
Grond- en waterbouwk. werken, wegenbouw	01	1 089	8	244	-	2	94	-	1 248	-	45 365	41	230	7	770	107	49 040	165	
Pomp- en putboorderijen	02	52	1	10	-	1	-	-	16	-	324	-	16	-	5	1	423	3	
Burgerl. en utiliteitsbouw	05	17 311	126	7 766	9	81	302	11	3 518	-	86 392	72	4 372	108	1 823	442	121 484	849	
Schoorsteenbouwerijen	06	31	1	19	-	1	1	-	2	-	95	1	5	-	4	-	157	2	
Ovenbouwerijen	07	63	-	22	-	1	3	-	19	-	306	1	9	-	39	8	461	10	
Sloperijen v. bouwwerken	08	134	1	66	-	1	5	-	45	-	1 925	6	37	-	19	4	2 231	12	
Stukadoors-, wittersbedr.	09	1 070	4	523	-	-	14	-	55	-	4 570	3	218	4	15	6	6 465	17	
Schildersbedrijven	10	7 357	117	4 997	2	73	28	2	406	-	23 332	12	2 073	41	95	58	38 288	305	
Steenhouwerijen	11	481	10	256	1	3	10	-	80	-	1 780	-	137	3	132	16	2 876	33	
Dakdekkersbedrijven	12	452	1	501	1	1	3	-	35	-	1 537	-	213	1	31	3	2 772	7	
Vloerleggersbedrijven	13	185	3	79	-	2	4	-	28	-	1 074	1	56	-	24	16	1 450	22	
Behangerijen, stoffeerderej.	14	1 213	22	2 140	17	70	13	1	178	6	5 237	421	336	15	38	18	9 155	570	
Schoonmaakbedrijven	15	437	8	952	6	7	13	1	83	20	1 352	2 214	117	1	38	78	2 992	2 335	
Schoorsteenvegersbedrijven	16	65	4	111	-	1	-	-	1	-	94	-	16	1	-	-	287	6	
Zuiverings-, ontzetterijebear.	17	143	1	154	-	2	-	-	18	-	473	-	43	-	34	26	867	41	
CHEMISCHE NIJVERHEID 05																			
Zwavelzuurfabrieken	01	-	-	-	-	-	2	-	28	-	396	10	-	-	103	52	529	62	
Superfosfaatfabrieken	02	-	-	-	-	-	9	-	64	-	1 181	5	-	-	137	14	1 391	19	
Stikstoffabrieken	03	-	-	-	-	-	6	-	53	-	1 969	18	-	-	395	12	2 423	30	
Amoniakfabrieken	04	-	-	-	-	-	1	-	4	-	53	1	-	-	9	1	67	2	
Lijm- en gelatinefabrieken	05	3	-	-	-	-	5	-	18	-	508	4	3	-	76	10	613	14	
Kleefstoffenfabrieken	06	18	1	2	-	-	7	-	26	-	316	30	2	1	65	46	436	78	
Raffinad. v. petroleum e.d.	07	4	-	-	-	-	4	-	52	-	1 123	3	-	-	312	26	1 495	29	
Koolteerdistilleerder. e.d.	08	9	-	-	-	-	8	-	13	-	511	3	-	-	88	10	629	13	
Fabr. v. asfalt en asfaltp.	09	8	-	-	-	-	6	1	29	-	431	6	1	-	88	25	563	32	
Fabr. van isolatiemateriaal en isoleerinrichtingen	10	66	-	14	-	-	21	1	53	-	1 216	16	10	-	117	21	1 497	38	
Zinkwit- en lithoponefabr.	11	-	-	-	-	-	3	-	17	-	276	5	-	-	28	1	324	6	
Loodwit- en loodmeniefabr.	12	1	-	-	-	-	1	-	42	1	42	1	1	-	3	1	47	3	
Andere verfstoffenfabr.	13	11	-	-	-	-	18	-	36	-	472	25	-	-	139	42	676	67	
Verfmalerijen, lakstokerijen	14	196	6	28	-	5	107	1	243	1	2 424	69	27	8	1 116	370	4 141	460	
Inkt- en zegellakfabrieken	15	4	-	3	-	3	10	-	15	1	219	152	-	-	105	68	356	224	
Fabr. v. ontplofbare stoffen	16	2	-	2	-	2	-	-	11	-	159	1	-	-	15	5	191	6	
Lucifersfabrieken	17	1	-	-	-	-	5	-	13	-	276	173	-	-	21	7	316	180	
Fabr. v. samengeperste gassen	18	-	-	-	-	-	6	-	36	-	623	4	-	-	170	99	837	103	
Stearinekaarsenfabrieken	19	2	-	-	-	-	3	-	10	6	174	23	-	-	30	14	219	43	
Waskaarsenfabr., wasblekerijen	20	31	4	7	-	1	1	-	11	-	100	27	7	1	17	9	174	42	
Zeepefabrieken	21	64	6	-	-	4	33	1	98	9	1 387	455	2	1	491	192	2 075	668	
Sodaaffinaderijen	22	2	-	-	-	-	5	-	14	-	296	7	-	-	76	14	393	21	
Fabr. v. genees-, verbandmidd.	23	108	7	16	-	5	82	1	206	19	2 069	1 302	9	6	1 242	605	3 732	1 945	
Apothekersbedrijven	24	417	209	19	9	248	17	5	43	32	726	183	10	28	375	328	1 607	4 042	
Essence- en reukstoffenfabr.	26	28	2	4	-	-	14	-	43	7	527	41	5	2	308	144	929	196	
Parfumerie- en tandreini- gidsmiddelenfabrieken	27	118	7	31	2	15	18	1	64	14	345	582	7	2	360	179	943	802	
Poets- en smeermiddelenfabr.	28	105	4	37	1	9	14	-	65	2	467	142	9	3	232	94	929	255	
Andere chemische fabrieken	29	229	4	35	-	11	91	2	266	2	3 574	364	36	1	765	289	4 996	673	
BEWERKING VAN HOUT, KURK, STRO 06																			
Houtzagerijen, -schaverijen	01	257	4	69	-	2	41	-	162	-	4 532	4	76	3	199	41	5 336	54	
Timmerfabrieken	02	471	3	-	-	2	24	-	161	-	3 812	8	119	6	325	60	4 912	79	
Houtbereidingsinrichtingen	03	4	-	-	-	-	4	-	13	-	162	-	-	-	21	8	204	8	
Fabrieken v. triplexhout	04	1	-	-	-	-	2	-	20	-	600	22	3	-	71	33	697	55	
Parquetvloerenfabrieken	05	6	-	-	-	-	3	-	16	1	253	3	-	-	73	16	351	20	
Kistenfabr. en -makerijen	06	202	5	51	-	-	32	1	129	-	3 234	38	46	2	138	45	3 832	91	
Kuiperijen	07	125	2	161	-	1													

Tabel 2 (vervolg)

136

Bedrijfsgroep	Zelfstandige bedrijfs- hoofden		Kleine zelf- standigen in de nijverheid		Medew. echtge- noten	Directeuren van N.V.'s, Coöp. e.d.		Bedrijfs- leiders		Arbeiders		Medewerkende kinderen		Employé's		Totaal		
	M.	V.	M.	V.		M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	
KLEDING EN REINIGING	07																	
Confectiefabr. en ateliers voor eigen winkels	01	908	138	-	-	155	160	17	769	341	6 285	27 313	85	84	960	1 135	9 167	29 183
Kleermakerijen	05	3 467	32	5 810	-	184	18	1	134	3	6 015	1 562	685	135	64	41	16 193	1 958
Naaistersateliers	06	160	1 175	20	8 501	165	-	1	6	20	150	20 769	13	295	4	29	353	30 955
Stoppage- en oppersinr.	07	52	24	78	58	21	1	-	4	11	69	584	4	13	7	19	215	730
Onderkleding- en huishoud- goederenfabrieken	08	147	59	22	67	31	31	6	97	109	346	5 871	17	12	163	201	823	6 356
Fabr. van mode-artikelen	09	79	11	18	5	18	9	2	19	15	78	554	4	2	43	51	250	658
Herenhoeden- en pettenfabr.	10	53	5	37	2	6	5	-	30	5	225	403	13	5	51	24	414	450
Dameshoeden-, mutsenmakerijen	11	98	202	29	402	138	13	3	25	25	297	1 470	17	57	59	50	538	2 347
Stofknopenfabrieken	12	10	1	5	4	-	-	-	1	1	10	41	1	-	3	-	30	47
Parapluefabr.-reparatie-inr.	13	28	-	71	2	3	-	2	5	2	72	95	24	1	8	-	208	108
Bontwerkerijen	14	233	18	90	25	52	9	1	40	7	613	769	28	13	39	19	1 052	904
Handwerkateliers	15	114	59	48	107	50	5	2	37	25	231	1 289	7	10	44	75	486	1 617
Vervaaarding v. lampekappen	16	114	6	46	19	27	2	-	16	5	186	617	13	10	31	9	408	693
Bedden-, matrassenmakerijen	17	134	2	70	-	8	9	-	57	3	1 208	260	18	7	92	27	1 588	307
Dekenstikkerijen	18	8	2	2	1	1	3	-	9	-	110	102	3	-	18	3	153	109
Zeilmakerijen, tentenfabr.	19	127	4	66	-	2	6	-	49	-	648	29	41	5	57	31	994	71
Zakkennaaierijen, -stopperijen	20	33	1	62	1	2	2	-	13	-	384	141	15	1	6	2	515	148
Kappersbedrijven	21	5 414	536	4 418	772	2 120	2	2	64	11	6 135	4 393	822	569	9	46	16 864	8 449
Wasserijen en strijkinr.	24	1 035	160	295	261	456	66	22	273	121	3 630	6 770	233	246	203	484	5 735	8 520
Chemische wasserijen, ververijen	26	285	20	33	3	60	35	3	179	36	2 303	1 148	38	24	483	304	3 356	1 598
Badhuizen (geen zweminr.)	27	7	2	1	-	2	-	-	12	1	228	192	1	1	10	38	259	236
KUNSTNIJVERHEID	08																	
Beeldenfabrieken	01	61	4	44	4	2	1	-	24	-	390	26	11	5	38	10	569	51
Beeldhouwerijen	02	33	2	-	-	1	-	-	-	-	10	-	8	-	26	5	77	8
Sierkunstbedrijven	03	215	16	326	29	17	1	2	27	1	497	59	24	10	95	27	1 185	161
Sierkunstartikelenfabrieken	04	34	3	8	8	4	1	-	6	3	25	105	2	-	11	4	87	127
Kunstmetaalbewerkingsinr.	05	91	-	49	1	5	3	-	22	-	388	2	13	-	33	8	599	16
LEDER-, WASDOEK-, RUBBERNIJVERH.	09																	
Haarschoonmakerijen	01	4	-	-	-	-	-	-	1	-	17	-	1	-	-	-	23	-
Leerlooierijen	02	230	8	41	-	2	34	-	137	-	3 767	50	69	5	189	71	4 467	136
Drijfriemenfabrieken	03	30	2	2	-	1	5	-	14	-	267	2	6	1	42	20	366	26
Schoenfabrieken	04	495	12	43	-	10	91	2	392	14	8 334	2 909	156	37	628	282	10 139	3 266
Schoenreparatie-inrichtingen	05	3 528	69	6 884	4	105	7	-	110	2	5 982	27	1 085	27	24	4	17 620	238
Lederwarenfabr., zadelmakerijen	06	810	27	499	16	50	41	2	197	13	3 568	1 300	219	30	285	119	5 619	1 557
Fabr. van rubberart., vulcani- seerinrichtingen	07	217	4	105	1	7	34	2	202	2	4 600	467	30	6	559	169	5 747	658
Linoleum-, vloerzeilfabr.	08	3	-	-	-	-	7	-	29	-	829	7	1	-	96	38	965	45
Tandtechn. werkplaatsen	09	222	5	190	1	16	3	-	36	-	1 343	71	18	6	50	50	1 862	149
MIJNBOUW, VEENDERIJEN, ENZ.	10																	
Mijnbouwkundige werken	01	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	-
Steenkolenmijnen	02	-	-	-	-	-	6	-	1 076	-	34 703	121	-	-	2 997	234	38 782	355
BRIKETTENFABRIEKEN	11																	
Veenderijen	05	481	5	300	-	29	7	-	48	-	7 139	717	233	42	24	6	8 232	799
Turfstrooiselfabrieken	06	3	-	-	-	-	1	-	7	-	165	4	2	1	14	2	192	7
Zoutontginningen	07	-	-	-	-	-	3	-	24	-	387	21	-	-	37	19	451	40
Delverijen v. zand, grind, enz.	08	128	1	44	-	-	18	-	67	-	1 272	1	53	1	48	7	1 630	10
Mergel- en steengroeven	09	9	-	4	-	-	3	-	12	-	146	-	2	-	4	-	180	-
Schelpen- en wiersasserij	10	24	1	19	-	-	-	-	-	-	46	-	16	-	1	-	106	1
Oliewinning	11	-	-	-	-	-	-	-	17	-	447	5	-	-	140	12	604	17
METAALNIJVERHEID, SCHEEPS-, VLEGTUIG- EN WAGENBOUW	11																	
Hoogovenbedrijven	01	-	-	-	-	4	-	-	32	-	1 934	24	-	-	534	85	2 504	109
Tinfabrieken	02	-	-	-	-	1	-	-	17	-	270	1	-	-	44	17	332	18
Zinkfabrieken	03	-	-	-	-	3	-	-	17	-	478	-	-	-	27	3	525	3
Staalfabrieken	05	-	-	-	-	4	-	-	21	-	698	-	-	-	38	5	761	5
Staalwalsbedrijven	06	-	-	-	-	2	-	-	37	-	1 524	4	-	-	125	7	1 688	11
Wals-, persbedr. (non-ferro)	07	5	1	-	-	9	-	-	23	-	844	12	-	-	125	17	1 006	30
IJzer- en staalgieterijen	08	51	1	-	-	34	-	-	218	1	7 363	10	8	1	353	83	8 027	96
Metaalgieterijen	09	92	1	24	-	2	18	1	76	-	2 120	-	13	1	126	39	2 469	44
Lettergieterijen	10	1	-	-	-	3	-	-	8	-	268	1	-	-	54	24	334	25
Metaalsmelterijen	11	4	-	2	-	2	-	-	6	-	91	1	-	-	9	4	114	5
Capsulefabrieken	12	4	-	-	-	1	5	-	15	-	224	198	-	-	22	11	270	210
Ketting- en ankerfabrieken	13	-	-	-	-	2	-	-	12	-	326	3	-	-	49	9	389	12
Metaalwarenfabrieken	14	467	11	69	-	11	77	1	325	3	6 205	314	60	7	609	213	7 812	560
Emaillerefabrieken	15	7	-	-	-	22	1	-	58	-	1 832	43	2	1	173	67	2 094	112
Onttinningsbedrijven	16	-	-	-	-	2	-	-	1	-	29	-	-	-	1	1	33	1
Galvaniseer-, moffelinr., enz.	17	297	3	118	-	5	15	-	74	-	1 801	32	50	2	54	27	2 409	69
Draadtrekkerijen, draadnagel- en spijkerfabrieken	18	6	-	-	-	1	8	-	42	-	1 085	56	1	-	74	23	1 216	80
Schroefbouts-, klinknagelfabr.	19	8	-	-	-	9	-	-	37	-	1 043	47	5	-	78	18	1 180	65
Fabr. v. ijzeren en stalen buisen (geen geg. buizen)	20	1	-	-	-	6	-	-	16	-	572	2	-	-	46	18	641	20
Electr. draad- en kabelfabr.	21	2	-	-	-	7	-	-	62	-	1 611	77	2	-	310	120	1 994	197
Fabr. van staaldraadkabels	22	3	-	-	-	3	-	-	8	-	145	-	-	-	13	3	172	3
Draadwarenfabrieken	23	58	1	21	1	12	-	-	57	-	1 313	47	10	1	99	43	1 570	94
Blikwarenfabrieken	24	41	1	3	-	20	-	-	107	-	2 838	184	3	-	272	82	3 284	267
Fabr. van plaatijzeren en -stalen artikelen	25	32	1	-	-	-	17	2	56	-	1 225	13	6	-	164	54	1 500	70
Gereedschapmakerijen, ijzer- en staalwarenfabrieken	26	297	5	61	-	8	58	-	230	1	4 125	207	60	8	436	132	5 267	361
Gereedschapslijperijen	27	97	3	641	1	8	-	-	5	-	94	-	75	6	3	1	915	19
Stempelfabr. en graveerinr.	28	52	-	66	1	2	-	-	14	-	279	-	2	-	25	8	440	11
Wapen- en munitiefabrieken	29	-	-	5	-	-	-	-	13	-	419	-	-	-	32	5	469	5
Naalden- en speldenfabrieken	30	2	-	-	-	3	-	-	4	-	97	24	-	-	6	3	112	27
Fabr. v. ijzeren en stalen meub.	31	88	2	7	-	2	25	1	98	-	2 082	10	9	-	236			

Tabel 2 (vervolg)

138

Bedrijfsgroep	Zelfstandige bedrijfs- hoofden		Kleine zelf- standigen in de nijverheid		Medew. echtge- noten	Directeuren van N.V.'s. Coöper., e.d.		Bedrijfs- leiders		Arbeiders		Medewerkende kinderen		Employé's		Totaal	
	M.	V.	M.	V.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.
METAALNIJVERHEID, SCHEEPS-, VLIEG- TUIG- EN WAGENBOUW (vervolg)																	
Ketelbikkerijen	45	16	-	8	-	2	-	1	-	49	-	1	-	3	-	80	-
Scheeps-, machine- en auto- sloperijen	46	192	2	93	-	20	1	44	-	1 257	1	57	1	44	10	1 707	18
Automobilfabr. en montage- inrichtingen	47	9	-	-	-	2	-	40	-	805	1	-	1	152	11	988	13
Autoreparatie-inrichtingen	48	2 385	34	522	-	40	3	780	-	18 899	10	536	27	868	232	24 081	346
Rijwielfabr., framebouwen	49	106	6	-	-	1	33	82	-	1 947	22	14	-	329	104	2 511	133
Fabr. van rijwielonderdelen	50	37	-	2	-	-	7	31	-	659	9	2	1	39	12	777	22
Rijwielreparatie-inrichtingen	51	3 031	37	3 703	1	14	1	109	-	5 409	-	1 097	9	25	4	13 375	65
Spoor- en tramwegwerkpl.	52	-	-	-	-	-	-	181	-	6 304	3	-	-	229	20	6 714	23
Wagon- en carosseriefabrieken	53	632	8	114	-	1	35	274	-	7 954	14	130	9	733	234	9 872	266
Wagenmakerijen	54	674	9	668	2	3	-	20	-	880	-	225	2	7	3	2 474	19
Rijtuigschildersbedrijven	55	169	3	64	-	1	3	38	-	1 156	-	37	3	9	7	1 476	14
Kinderwagenfabrieken	56	40	-	15	-	5	6	26	-	632	46	10	1	26	10	755	62
Vliegtuigfabrieken	57	-	-	-	-	-	7	97	-	3 022	16	-	-	570	48	3 696	64
Gloeilampen-, radiobuizenfabr.	58	6	-	-	-	-	43	426	9	7 167	1 255	1	-	2 960	1 455	10 603	2 719
Electrotechn. apparatenfabr.	59	210	5	34	-	3	116	632	7	15 122	1 620	23	2	3 870	1 287	20 207	2 924
Herstell. v. electrotechn. mach.	60	198	2	167	-	6	4	79	1	1 568	28	35	2	115	43	2 166	82
Gas- en watermeterfabrieken	61	1	-	-	-	-	7	27	-	802	7	-	-	62	11	899	18
Instrumentenfabr., -makerijen	62	213	6	177	1	13	34	171	-	2 246	86	25	-	305	102	3 171	212
Herstell. v. kantoor- en naaimachines	63	118	-	316	2	2	5	74	-	1 326	7	67	2	35	26	1 941	39
Muziekinstrumentenfabr., -makerijen	64	144	1	244	1	3	2	33	-	733	3	40	3	138	9	1 334	20
Klokken- en uurwerkfabrieken	65	16	-	-	-	1	4	14	-	159	10	6	1	22	6	221	18
Horlogemakerijen	66	618	2	1 345	1	4	2	26	-	923	5	199	3	6	1	3 119	16
Goud- en zilversmederijen	67	411	20	417	7	9	21	98	-	2 204	83	90	10	144	107	3 385	236
Electrotechn. install. inr.	68	2 509	32	1 921	1	85	63	433	1	11 119	36	452	31	749	297	17 246	483
Loodgieterijen, aanleg van centr. verw. enz.	69	3 301	51	1 764	2	78	72	387	-	12 096	10	885	33	620	257	19 125	431
Smederijen, lasinricht. e.d.	70	4 805	76	2 471	5	42	15	223	-	10 009	-	1 779	28	115	42	19 417	195
PAPIERNIJVERHEID	14																
Houtslipfabrieken	01	-	-	-	-	-	1	5	-	81	-	-	-	4	1	91	1
Houtcellulosefabrieken	02	-	-	-	-	-	-	6	-	151	-	-	-	2	-	159	-
Strocellulosefabrieken	03	-	-	-	-	-	-	3	-	133	-	-	-	6	2	142	2
Papierfabrieken	04	18	1	-	-	-	31	147	3	4 387	281	1	-	402	82	4 986	367
Strocartonfabrieken	05	4	-	-	-	-	22	60	-	2 653	7	-	-	121	24	2 860	31
Papierwarenfabrieken	06	123	11	33	7	6	55	144	8	2 033	831	10	6	476	247	2 874	1 117
Behangselpapierfabrieken	07	2	-	-	-	-	7	26	-	335	20	1	-	83	97	454	118
Kartonagefabrieken	08	133	8	18	-	9	47	124	7	2 002	1 426	11	9	126	102	2 461	1 561
Boekbinderijen	09	331	9	216	16	6	25	170	1	4 117	1 407	58	9	163	125	5 080	1 574
TEXTIELNIJVERHEID	15																
Vlasserijen	01	433	20	237	3	58	14	22	-	1 708	15	318	49	27	7	2 759	152
Kapok- en wattenfabrieken	02	11	-	-	-	1	5	18	2	295	94	2	-	22	22	353	119
Poetskatoenfabrieken	03	19	-	-	-	1	4	9	-	253	41	1	-	20	9	306	51
Spinnen en winderijen	04	16	-	-	-	-	6	15	2	177	309	-	1	26	14	240	326
Wolwasserijen	06	-	-	-	-	-	1	2	-	228	10	-	-	2	2	233	12
Wolwaterverijen	07	-	2	-	-	-	-	43	-	659	18	-	-	20	18	731	38
Wolspinnerijen en saretfabr.	08	19	-	21	5	-	18	124	2	4 474	1 217	-	-	135	128	4 791	1 352
Wolwaterverijen	09	74	-	-	-	2	54	221	4	5 774	1 700	3	2	308	205	6 434	1 914
Wolwaterverijen	10	12	-	-	-	-	8	41	-	1 274	250	1	-	106	99	1 442	349
Tricotagefabr., breierijen	11	155	23	48	82	35	93	248	83	2 972	6 659	27	22	420	356	3 963	7 274
Katoenververijen	12	4	1	-	-	-	-	56	1	1 007	70	3	2	23	13	1 093	87
Katoenspinnerijen	13	2	-	-	-	-	19	92	1	5 776	2 363	-	-	127	83	6 016	2 447
Katoen- en linnenweverijen	14	77	2	-	-	4	138	370	7	14 279	3 708	7	2	1 333	752	16 204	4 476
Katoen-, linnenblekerijen	15	1	-	-	-	-	9	26	-	1 091	210	-	-	77	45	1 204	255
Katoendrukkerijen	16	-	-	-	-	-	3	40	-	1 100	66	-	-	121	65	1 264	131
Kunstgarenspinnerijen	17	-	-	-	-	-	7	178	17	5 681	501	-	-	911	351	6 777	869
Kunstzijdevererijen	18	2	-	-	-	-	5	38	1	1 141	386	-	-	27	8	1 213	395
Vlasspinnerijen	19	1	-	-	-	-	1	3	-	120	77	-	-	5	8	130	85
Jutespinnerijen	20	-	-	-	-	-	1	4	-	214	206	-	-	1	2	220	208
Juteweverijen	21	2	-	-	-	-	6	11	-	605	29	1	-	40	23	665	52
Touwfabrieken	22	73	2	42	-	3	14	55	-	1 538	145	25	1	142	58	1 889	209
Nettenfabrieken	23	10	2	16	-	-	3	15	2	491	57	1	-	13	7	540	68
Tapijt-, mattenweverijen	24	84	6	19	2	1	29	84	2	2 280	324	8	6	171	73	2 675	415
Fluweel-, trijpfabr. e.d.	25	-	-	-	-	-	8	15	1	409	108	-	-	17	13	449	122
Vitrageweverijen	26	1	-	-	-	-	-	1	-	13	7	-	-	6	2	21	9
Kantfabrieken	27	2	1	-	-	-	1	7	3	91	102	-	-	3	8	104	115
Band-, veter-, koordfabr.	28	32	-	1	-	1	16	40	1	831	360	5	1	74	62	999	425
Passementfabrieken	29	28	-	3	-	1	2	8	2	142	155	1	3	11	12	195	174
Plantenvezel- en dierlijk- haarwerkingsinrichtingen	30	12	-	1	-	-	4	11	-	214	28	1	-	22	9	265	37
GAS-, ELECTR.- EN WATERLEI- DINGBEDRIJVEN	16																
Gas- en cokesfabrieken	01	-	-	-	-	-	98	188	-	5 522	3	-	-	228	7	6 036	10
Electriciteitsbedrijven	03	-	-	-	-	-	18	98	-	2 166	2	-	-	131	6	2 413	8
Warmtevoorzieningsbedrijven	05	-	-	-	-	-	-	1	-	9	-	-	-	16	10	16	16
Waterleidingbedrijven	06	-	-	-	-	-	45	47	-	890	4	-	-	75	9	1 057	13
Distributiebedrijven	08	-	-	-	-	-	47	153	-	10 447	236	-	-	8 718	899	19 365	1 335
VOEDINGS- EN GENOTMIDDELEN- BEDRIJVEN	17																
Graanorserijen	01	542	5	164	-	9	3	21	1	1 019	5	135	8	5	3	1 889	31
Graanmalerijen, veevoederfabr.	02	1 214	35	618	-	63	94	225	1	4 333	56	592	34	539	100	7 615	292
Meelfabrieken	03	7	-	-	-	-	31	45	-	1 916	19	-	-	448	112	2 447	131
Gort-, rijstpellerijen	04	19	-	2	-	-	22	45	-	738	79	4	1	168	48	998	128
Puddingpoederfabrieken	05	47	1	7	-	3	14	46	4	302	385	7	1	122	38	545	435
Vermicelli- en macaronifabr.	06	2	-	-	-	-	1	15	1	278	132	1	-</				

Tabel 2 (vervolg)

Bedrijfsgroep	Zelfstandige bedrijfs- hoofden		Kleine zelf- standigen in- de nijverheid		Medew. echtge- noten	Directeuren van N.V.'s, Coöp., e.d.		Bedrijfs- leiders		Arbeiders		Medewerkende kinderen		Employé's		Totaal	
	M.	V.	M.	V.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.
VOEDINGS- EN GENOTMIDDELEN- BEDRIJVEN (vervolg)																	
Oliefabrieken	25	18	-	-	-	48	-	132	1	2 166	54	3	-	487	124	2 854	179
Margarinefabrieken	26	5	-	-	-	23	-	50	1	678	221	2	-	178	63	936	285
Vetsmelterijen	27	15	-	1	1	5	-	19	-	199	21	6	-	36	6	281	28
Slachthuizen	28	-	-	-	-	36	-	22	-	917	22	-	-	377	22	1 352	44
Darmenbewerkerijen	29	21	-	10	-	2	-	17	1	364	87	3	-	10	6	427	94
Exp. slachterijen, vleesw. fabr.	30	148	5	-	3	63	-	176	-	3 026	128	43	-	981	242	4 437	378
Slachterijen	31	79	3	-	-	-	-	2	-	344	2	28	-	11	-	1 271	5
Deconstructiebedrijven	32	2	-	-	-	5	-	18	-	254	1	-	-	18	16	297	17
Visbewerkingsinrichtingen	34	359	5	83	1	17	-	61	-	2 124	101	117	16	98	28	2 861	168
Inmakerijen van groenten, enz.	35	48	3	14	-	15	1	66	2	1 016	339	13	4	143	48	1 315	398
Groenten-, vruchtencons. fabr.	36	140	7	10	-	52	2	190	7	3 631	702	30	6	629	280	4 682	1 010
Gist-, spiritusfabr., branderijen	37	2	-	-	-	8	-	36	-	980	11	-	-	249	63	1 275	74
Distilleerder., likeurstoker.	38	134	10	5	-	64	-	152	1	1 554	141	24	4	670	255	2 603	413
Bierbrouwerijen	39	88	8	-	-	49	-	128	-	3 502	30	24	11	723	181	4 514	230
Limonade-, mineraalwaterfabr.	40	496	32	83	2	20	33	134	2	1 172	20	126	26	190	80	2 234	182
Ruwijfsfabrieken	41	25	1	2	-	-	-	18	-	269	2	6	-	10	4	341	7
Tabaksfabrieken	42	86	3	7	-	21	-	56	3	984	436	14	2	301	138	1 469	582
Sigarenfabrieken	43	602	10	583	2	11	64	431	1	9 798	2 076	133	20	493	204	12 104	2 327
Sigarettenfabrieken	44	6	1	-	-	11	-	32	7	576	822	-	1	194	101	819	932
Koffiebranderijen	45	78	8	22	-	38	-	63	5	846	368	7	-	593	231	1 647	615
Koffiestroopfabr. en cicho- reibranderijen	46	15	1	5	-	8	-	4	-	74	9	-	-	13	3	119	13
Aziëfabrieken	47	29	1	4	-	6	-	16	1	221	18	5	-	62	22	343	43
Mosterd- en specerijfabr.	48	26	-	9	-	5	2	13	1	194	33	6	2	65	15	318	55
Zoutziederijen	49	4	-	-	-	6	-	7	-	133	3	-	-	21	-	171	3
LANDBOUW																	
Akkerbouw en veehouderij	01	93 780	12 717	-	-	78 132	26	7 1 975	6	141 141	11 972	97 284	57 993	114	32	434 320	160 859
Groenten- en oeffteelt	02	28 802	895	-	-	2 921	16	-	2 539	23 221	264	10 454	2 269	50	13	63 082	6 364
Boomkwekerijen	03	1 680	22	-	-	46	10	-	97	2 668	10	418	29	56	31	4 929	138
Bloemisterijen, tuinierderijen	04	5 972	98	-	-	248	42	3	219	12 170	54	1 180	146	143	32	19 726	583
Bloembollencultuur	05	2 680	47	-	-	78	127	-	167	5 524	12	950	80	358	70	9 806	287
Zaadteelt	06	123	5	-	-	4	5	-	52	747	8	33	1	84	19	1 044	37
Bosbouw	07	252	5	-	-	23	1	-	122	5 246	10	87	4	439	73	6 147	115
Ontginning	08	20	1	-	-	10	1	1 311	-	23 668	14	2	-	974	197	25 985	213
VISSERIJ EN JACHT																	
Zee- en kustvisserij	01	846	7	-	-	33	-	66	-	4 833	279	217	4	212	21	6 207	311
Zoetwatervisserij	02	2 663	2	-	-	-	-	7	-	933	-	513	8	-	-	4 116	10
Oester- en mosselteelt	03	400	13	-	-	8	8	-	8	395	3	111	3	10	1	932	28
Overige visteelt	04	15	-	-	-	-	-	5	-	35	-	1	-	2	-	58	2
Jacht	05	73	2	-	-	3	-	4	-	29	-	2	-	45	-	153	5
WINKELS																	
Warenhuizen	01	-	-	-	-	43	2	370	98	1 139	287	-	-	1 258	5 290	2 810	5 677
Aardewerk, galanterieën																	
Speelgoederen, sportartikelen	04	235	47	-	-	89	11	3	21	11	62	11	21	60	186	410	375
Boeken, schrijfbehoeften	05	2 065	460	-	-	873	71	7	251	66	505	51	154	1 013	2 474	4 059	4 201
Postzegels	06	119	1	-	-	18	1	-	4	1	1	4	8	18	25	151	51
Religieuze artikelen	07	41	30	-	-	29	-	-	-	6	-	3	13	2	13	52	85
Feesartikelen	08	33	7	-	-	16	-	-	1	5	2	4	5	10	11	53	41
Foto-artikelen	09	87	22	-	-	154	3	1	13	-	13	12	4	29	278	149	493
Art. voor woninginrichting	10	1 847	170	-	-	867	88	8	354	23	569	68	204	912	659	3 974	2 003
Schilderijen, kunstartikelen	11	592	99	-	-	150	11	-	20	10	49	5	27	74	140	773	426
Lijsten, platen	12	25	5	-	-	11	-	-	2	-	8	1	5	7	10	47	30
Kunstnijverheidsartikelen	13	108	161	-	-	73	3	-	7	22	6	8	4	27	15	220	143
Drogisterijen	14	1 982	470	-	-	1 093	15	2	162	43	167	21	180	349	501	749	3 007
Schoonmaakart., verfwaren	15	160	44	-	-	212	-	-	15	-	31	1	19	51	102	327	345
Parfumerieën, toiletartikelen	16	159	51	-	-	134	3	5	21	34	11	12	9	28	24	334	227
Manufacturen	17	6 885	2 322	-	-	3 623	97	21	454	307	341	152	723	1 256	1 286	6 247	9 786
Dames- en herenconfectie	18	820	150	-	-	249	98	23	392	135	525	160	106	86	1 318	3 525	3 259
Herenmode-artikelen	19	477	127	-	-	174	12	-	73	16	40	14	45	54	193	389	840
Pelsterijen, bont	20	38	12	-	-	19	-	-	7	3	9	3	3	8	10	58	67
Dameshoeden	21	176	286	-	-	158	1	3	8	55	19	51	10	50	14	455	228
Schoenen	22	1 219	295	-	-	1 042	29	3	452	43	93	37	188	413	449	2 163	2 430
Lederwaren	23	275	69	-	-	172	4	-	30	22	39	9	28	54	88	292	464
Electrotechnische artikelen	24	741	91	-	-	933	12	2	101	10	119	23	53	157	214	299	1 240
Rijwielen	25	659	97	-	-	507	3	-	32	2	15	4	32	133	160	46	841
Muziekinstrumenten	26	255	27	-	-	71	17	-	36	2	37	8	29	18	180	90	554
Art. voor kantoorinrichting	27	40	7	-	-	15	2	-	13	1	23	3	4	35	37	117	63
Naalmmachines	28	80	11	-	-	70	1	-	23	1	15	3	2	8	11	46	132
Optische en medische art.	29	99	18	-	-	66	3	4	21	5	39	11	4	17	25	82	191
Uurwerken	30	99	56	-	-	235	-	-	9	2	8	2	9	53	12	72	137
Goud, zilver, edelstenen	31	384	87	-	-	267	18	-	34	15	48	17	19	67	117	484	620
Brood	32	165	418	-	-	6 055	-	2	130	457	35	27	30	2 339	45 3 103	405 12 401	
Banket, chocolade	33	376	255	-	-	1 363	-	2	62	454	27	15	18	331	37 2 963	520 5 383	
Kruidentierswaren	34	16 839	4 342	-	-	12 196	52	3	2 094	362	1 447	93	2 672	5 204	5 798	9 345	
Koffie en thee	35	29	11	-	-	8	-	-	8	5	6	1	3	9	47	55	
Grutterwaren	36	49	9	-	-	24	-	-	3	3	3	-	1	5	13	61	
Zuivelproducten	37	4 005	380	-	-	3 350	-	2	136	241	424	15	438	872	126	714	
Groenten, fruit	38	7 055	402	-	-	4 701	5	3	94	11	744	17	1 280	1 167	884	556	
Slagerijen	39	10 278	334	-	-	3 842	24	2	438	7	6 565	36	2 183	1 002	143 390	19 631	
Wild, gevogelte	40	429	16	-	-	66	1	-	5	-	157	-	67	18	7	8	
Vis	41	1 352	97	-	-	746	1	-	27	2	177	6	200	195	321	106	
Wijnen, gedistilleerd	42	560	123	-	-	267	8	1	243	72	110	5	49	60	111	125	
Sigaren	43	4 527	1 211	-	-	3 060	1	-	115	34							

Tabel 2 (vervolg)

Bedrijfsgroep	Zelfstandige bedrijfs- hoofden		Kleine zelf- standigen in de nijverheid		Medew. echtge- noten	Directeuren van N.V.'s, Coöps., e.d.		Bedrijfs- leiders		Arbeiders		Medewerkende kinderen		Employé's		Totaal		
	M.	V.	M.	V.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	
OVERIGE HANDEL (vervolg)																		
Hout	11	1 551	22		20	248	7	259	-	2 657	27	196	17	1 184	292	6 095	385	
Meubelen, antiquiteiten	12	647	23		24	23	2	22	-	116	2	35	3	184	56	1 027	110	
Klompen	13	142	3		10	-	-	2	-	54	2	9	2	10	6	217	23	
Huiden	14	242	4		3	18	1	39	1	450	4	42	2	155	34	946	49	
Leder	15	493	14		15	33	-	30	-	195	4	48	5	339	92	1 138	130	
Schoenwerk	16	171	4		4	10	-	7	-	74	2	20	5	104	40	366	55	
Rubber	17	40	2		-	4	-	2	-	21	-	5	-	50	20	122	22	
Rubberartikelen	18	140	3		7	16	-	20	2	95	5	9	3	166	51	446	71	
Brandstoffen	19	6 336	234		353	170	3	348	8	6 026	52	1 441	195	1 228	492	15 549	1 337	
Petroleum, benzine, techni- sche oliën en vetten	20	2 402	101		132	73	-	160	4	1 965	39	232	37	1 663	517	6 495	830	
Ertsen, metalen	21	214	3		6	79	4	74	-	779	22	19	4	912	418	2 077	457	
Machinerieën, ijzerwaren, electrotechn. en sanitaire art.	22	2 337	38		86	359	7	374	3	2 580	67	134	39	4 593	1 686	10 377	1 926	
Kantoormeub., -machines, -art.	23	372	9		12	48	-	70	1	419	25	20	8	822	435	1 751	490	
Naaimachines	24	141	3		12	8	1	7	-	38	3	5	4	58	41	257	64	
Rijwielen, auto-onderdelen, rijtuigen, schepen	25	1 267	39		51	61	1	87	2	573	10	79	19	663	206	2 730	328	
Automobielen	26	702	4		12	96	2	122	-	480	14	25	6	637	169	2 062	207	
Muziekinstrumenten	27	143	3		5	10	-	4	-	46	1	9	1	84	25	296	35	
Uurwerken, foto-art., instru- menten, optiek	28	222	3		20	40	1	29	2	148	9	6	2	268	169	713	206	
Diverse vakbenodigdheden	29	326	14		17	24	-	40	-	211	17	11	6	382	143	994	197	
Scheepsbenodigdh., victualiën	30	382	7		10	26	1	26	-	266	9	46	6	185	44	931	77	
Papier, papierwaren	31	641	17		26	44	4	81	2	721	116	29	13	1 018	375	2 534	553	
Wol, katoen, jute, kapok	32	72	2		3	26	1	5	1	22	3	1	1	117	40	243	51	
Vlas	33	127	1		-	2	-	5	-	35	1	3	3	29	5	201	10	
Textiel, vloerbedekking	34	4 550	233		173	196	12	235	14	1 158	129	198	57	2 200	1 114	8 537	1 732	
Bont, pelterijen	35	61	6		4	8	-	7	-	27	4	1	-	34	24	138	38	
Granen, zaden, veev. four., enz.	36	3 564	79		185	343	3	579	2	4 518	55	544	93	3 141	630	12 689	1 047	
Aard., groenten, fruit	37	9 797	108		231	69	37	152	1	3 700	26	1 385	76	845	145	15 948	587	
Vee, paarden	38	5 807	6		73	7	-	12	-	172	2	504	21	120	15	6 622	117	
Fluimvee, wild, gevogelte	39	1 565	2		28	3	-	2	-	105	3	135	4	23	2	1 833	39	
Vlees, vleeswaren	40	359	1		4	11	1	7	-	46	6	17	2	115	17	555	31	
Vis	41	3 388	112		157	20	1	25	-	756	16	316	24	151	36	4 656	346	
Melk	42	4 942	107		352	136	-	283	-	9 074	114	1 004	314	835	360	16 274	1 247	
Boter, kaas	43	1 864	43		87	50	1	105	-	1 307	35	228	58	694	177	4 248	401	
Margarine	44	37	1		4	6	-	10	-	109	3	8	1	315	87	485	96	
Eieren	45	552	19		33	17	-	24	-	491	12	70	27	68	24	1 222	115	
Brood	46	504	10		9	-	-	8	-	66	5	21	9	6	3	605	36	
Chocolade, suikerwerken	47	704	17		39	5	-	28	1	301	12	61	20	406	104	1 505	193	
Kruidentenwaren	48	1 940	71		80	172	3	301	12	3 116	329	245	49	3 029	1 139	8 803	1 683	
Oliën en vetten (eetbare)	49	54	3		1	14	-	6	-	47	-	5	1	64	16	190	21	
Consumptie-ijs	50	218	-		11	-	-	2	-	473	6	36	14	1	2	730	33	
Bier, wijnen, gedistilleerd	51	1 066	63		59	62	2	138	4	1 381	39	153	24	550	222	3 360	415	
Sigaren, sigaretten, tabak	52	557	19		30	24	1	50	-	246	9	52	11	549	121	1 478	191	
Ruwe tabak	53	170	3		6	32	-	14	-	60	4	4	2	184	25	464	40	
Koffie, thee, cacao, suiker	54	220	20		3	42	-	25	1	149	56	8	3	327	75	771	158	
Specerijen, copra, gom	55	69	-		3	5	-	3	1	60	12	4	1	95	36	236	53	
Bloemen, planten	56	3 093	31		38	19	1	22	-	217	3	194	9	211	40	3 756	122	
Verpakkingartikelen	58	402	12		7	19	2	33	2	414	94	53	2	135	48	1 116	167	
Lompen, afval, oude metalen	59	4 768	36		81	25	1	85	-	2 388	140	566	33	232	73	8 064	364	
N.e.g. artikelen	60	299	9		8	14	1	15	-	66	11	16	2	123	63	533	94	
Algemene in- en uitvoer-, agentuur- en commissiehandel	61	1 363	23		39	198	8	38	1	116	30	38	11	1 246	438	2 999	550	
Markthandel	62	2 254	131		136	-	-	5	-	59	5	87	9	10	6	2 415	287	
Marskramers	63	2 965	91		54	2	-	3	-	44	-	82	10	14	1	3 110	156	
Advertentie-colporteurs	64	70	-		-	1	-	1	-	10	-	2	-	59	7	143	7	
Uitgeversbedrijven	65	514	33		23	326	9	481	20	4 402	540	36	12	4 848	2 687	10 607	3 324	
Nieuwsbureau's	66	68	4		9	13	1	12	-	74	10	-	1	128	99	295	124	
Reclame-, advertentiebureau's	67	251	10		12	37	1	25	1	111	4	8	5	367	185	799	218	
Bemiddelingsbureau's	68	85	14		7	17	8	102	2	99	98	1	2	1 768	563	2 072	694	
Woningbureau's	69	161	10		21	2	1	5	-	41	1	8	3	76	73	293	109	
Exploit. van handel in onr. goederen	70	1 622	65		33	226	39	192	6	2 568	105	31	11	1 210	549	5 849	808	
Verhuurintr. n.e.g.	71	147	14		22	8	1	24	4	278	43	15	2	47	31	519	117	
Filmverhuurkantoren	72	45	1		7	20	2	14	-	47	19	-	-	106	82	232	111	
Expl. van weegbruggen	73	12	-		1	-	-	2	-	40	5	-	-	7	-	61	6	
Markt-, veiling- en tentoon- stellingswezen, beurzen	74	121	6		3	111	-	167	1	1 683	49	13	6	1 398	257	3 493	322	
VERKEER																		
Luchtvaart	01	-	-		-	8	-	87	-	1 199	95	-	-	2 079	413	3 373	508	
Spoorwegen	02	-	-		-	3	-	450	-	24 242	214	-	-	7 666	1 750	32 361	1 964	
Tramwegen	03	-	-		-	12	-	174	4	7 496	51	-	-	881	279	8 563	334	
Autobusdiensten	04	155	4		8	37	1	167	3	5 234	1 350	29	6	423	227	6 045	1 599	
Stalhouderijen	05	176	9		13	4	-	9	-	507	1	43	6	7	4	746	33	
Lijn- en bodediensten	06	589	11		23	1	-	16	-	600	-	142	12	29	18	1 377	64	
Vrachtwagen-, autotransport	07	11 866	157		361	143	4	469	2	18 732	40	2 476	165	2 096	581	35 782	1 310	
Kruisersbedrijven	09	630	16		11	2	-	6	-	405	6	36	2	6	6	1 085	41	
Scheepsjagersbedrijven	10	52	-		1	-	-	-	-	8	-	2	-	1	-	63	1	
Lijkbezorgingsondernemingen	11	456	9		16	33	-	42	-	232	9	22	5	340	25	1 125	64	
Autoverhuurinrichtingen	12	2 315	52		116	68	4	98	1	4 548	8	205	32	282	84	7 516	297	
Verhuurintr. van handwagens, bakfietsen	13	224	12		14	-	-	1	-	51	-	11	1	4	-	291	27	
Verhuurintr. van boten	14	99	10		17	-	-	3	-	41	1	9	-	2	4	154	32	
Stalling van automobielen	15	477	16		21	11	-	48	-	580	7	15	14	105	39	1 236	97	
Stalling voor wagens, paarden	16	7	-		1	1</												

Tabel 2 (vervolg)

Bedrijfsgroep	Zelfstandige bedrijfs- hoofden		Kleine zelf- standigen in de nijverheid		Medew. echtge- noten	Directeuren van N.V.'s, CoSp., e.d.		Bedrijfs- leiders		Arbeiders		Medewerkende kinderen		Employé's		Totaal	
	M.	V.	M.	V.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.
CREDIET- EN BANKWEZEN	50																
Geld-, effectenhandel	01	722	4		7	316	3	681	5	1 423	391	13	6	14 409	4 410	17 564	4 826
Financ.inst. v. bijz.doel- einden	02	6	-		-	24	-	5	-	14	11	1	-	269	98	319	109
Landbouwcredietbanken	03	12	-		-	32	-	58	2	15	12	-	-	1 136	263	1 253	277
Volkscredietinstellingen	04	29	6		-	23	4	19	-	125	12	-	2	251	123	447	147
Hypotheekbanken	05	8	-		-	58	1	12	-	11	6	-	-	326	99	415	106
Girodiensten	06	-	-		-	-	-	-	-	112	3	-	-	1 098	1 271	1 210	1 274
Spaarbanken	07	3	-		-	42	-	27	2	75	26	1	-	1 093	440	1 241	468
Loterijkantoren	08	73	58		9	6	1	-	-	5	2	2	-	148	164	234	234
VERZEKERINGSWEZEN	51	2 105	29		52	435	11	211	3	2 567	275	81	33	22 711	8 610	28 110	9 013
OVERIGE BEDRIJVEN, OVERHEIDS- DIENSTEN, VRIJE BEROEPEN	60																
Overheidsdiensten, n.e.g., bedrijfsorganisaties	01									4 451	1 421			62 369	18 415	66 820	19 836
Diplomatie- en consulaatwezen	02									86	9			243	168	329	177
Land-, zee- en luchtmacht (beroepsmilitairen)	03									2 343	252			16 464	167	18 807	419
Belasting- en financiewezen	04									251	110			18 024	1 616	18 275	1 726
Tollen	05									23	1			2	1	25	2
Rechts-, politie-, gevange- nieuwen	06									1 404	439			36 223	2 722	37 627	3 161
Bewakingsdiensten	07	63	1		1	15	-	15	-	1 790	2	3	2	142	28	2 028	34
Brandweer	08									112	1			1 523	12	1 635	13
Overheidstoezicht, contrôle-, keuringsdiensten	09									395	65			7 162	1 048	7 557	1 113
Archieven, musea e.a.weten- schappelijke instellingen	10									760	106			986	429	1 746	535
Laboratoria, proefstations	11									2 122	206			4 382	1 406	6 504	1 612
Bureau's v. beroepskeuze	12	46	24		3	8	-	1	-	3	6			94	117	152	150
Bibliotheken en leesalen	13									128	81			219	673	347	754
Rechtskundige bureau's e.d.	14	1 478	101		19	6	-	5	-	21	25	9	6	624	1 198	2 143	1 349
Recherchebureau's	15	84	4		2	5	-	-	-	11	-	2	2	52	39	154	47
Notariskantoren	16	813	1		4	-	-	1	-	34	25	6	2	1 757	813	2 611	845
Accountants-, econ.-advies- kantoren	17	4 319	121		102	91	4	41	1	129	53	104	87	9 256	3 825	13 940	4 193
Ingenieurs-, architectenbur.	18	3 697	143		34	70	3	114	-	188	13	55	25	3 243	520	7 367	738
Expertise- en taxatiebureau's	19	372	3		9	7	1	3	-	6	2	10	4	246	138	644	157
Administr.kant. v. eigen ond.	20	-	-		-	63	3	26	2	172	44	-	-	1 729	1 459	1 990	1 508
Administr.kant. v. buiten- landse ondernemingen	22	14	-		1	136	-	6	-	214	81	-	-	2 192	418	2 562	500
Verenigingskantoren	23									818	121			4 047	2 581	4 865	2 702
Journalistiek	24	288	49		4	-	-	1	-	38	2	1	-	1 730	240	2 058	295
Letterkundigen, kunstschild- ders e.d.	25	3 195	835		6	-	-	-	-	1	2	2	1	37	15	3 235	859
Vertaalbureau's	26	74	64		1	-	-	-	-	-	-	1	-	52	17	127	82
Dokterspraktijken	27	4 392	368		271	-	-	-	-	29	11	-	17	85	692	4 506	1 359
Dierenartspraktijken	28	491	4		43	-	-	-	-	6	1	-	1	12	24	509	73
Tandartspraktijken	29	1 231	188		68	-	-	-	-	50	20	-	7	68	1 093	1 349	1 376
Vroedvrouwen	30		638											176		176	814
Veeverloskundigen	31	182	-		-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	187	-
Verpleegsters (zelfst.)	32	69	7 306													69	7 306
Massage-, heilgymnastiek- inr., magnetiseurs	33	607	1 149		51	-	-	-	-	2	15	5	10	29	255	643	1 480
Ziekenhuizen e.d.	34									5 270	10 211			5 781	32 868	11 051	43 079
Sociale instellingen	35									1 829	7 957			2 930	7 952	4 759	15 909
Kinderbewaarplaatsen	36	1	7		1	2	10	1	1	71	117	-	1	12	125	87	262
Verzorgingsinr. voor huis- dieren	37	53	18		7	-	-	4	-	31	10	3	1	8	10	99	46
Schouwburgen e.d.	38	80	9		22	27	1	37	1	549	323	7	3	387	149	1 087	508
Bioscopen	39	239	25		26	62	5	165	5	1 332	845	20	13	259	408	2 077	1 327
Toneel, muziek, zang	40	4 960	1 202		33	27	3	11	2	199	34	21	8	2 079	654	7 297	1 936
Circus-, kermisgezelschappen e.d.	41	1 020	58		216	6	2	51	-	818	55	233	89	145	57	2 273	477
Sportinrichtingen	42	63	4		2	5	-	23	-	520	7	1	-	132	19	744	32
Zweminrichtingen	43	39	5		10	33	1	26	-	592	226	5	4	238	231	933	477
Bemalingsinrichtingen	44									954	1			29	-	983	1
Bedrijven en beroepen n.e.g.	45	1 163	123		17	1	-	-	-	75	40	27	3	178	79	1 444	262
ONDERWIJS	61																
Hoger onderwijs	01									528	117			1 592	367	2 120	484
Opl. geestelijke stand	02									961	367			1 262	36	2 223	403
Gymn., middelbaar ond. (dag)	03									239	552			4 678	1 375	4 917	1 927
Gymn., middelbaar ond. (avond)	04													21	10	21	10
Lager, buitengew. lager onderwijs	05									815	2 652			23 919	20 254	24 734	22 906
Vervolgonderwijs	06									6	700		1	39	33	39	33
Kleuteronderwijs	07	3	27							149	476			44	5 915	53	6 643
Onderwijzersopleiding	08									432	365			432	365	581	841
Militair onderwijs	09									81	23			33	4	114	27
Nijverheidsonderw. v. jongens	10									439	167			4 727	253	5 166	420
Nijverheidsonderw. v. meisjes	11									40	483		1	235	5 631	275	6 115
Land- en tuinbouwonderwijs	12									28	25			471	26	499	51
Muziek- en toneelscholen	13	77	16		11	3	-	-	-	7	13	5	4	250	234	342	278
Muziekonderwijzers (zelfst.)	14	1 236	1 551													1 236	1 551
Dansscholen	15	501	125		110	1	-	-	-	25	14	8	4	84	81	619	334
Sportscholen (w.o. maneges)	16	252	75		9	4	-	4	-	87	4	13	1	200	63	560	152
Cultureel werk voor werklozen	17									3	1			12	5	15	6
Scholen en curs. n.e.g.	18	747	700		33	25	4	6	2	75	91	4	7	625	758	1 482	1 595
EREDIENST	62									208	263			11 287	1 116	11 495	1 379
HUISELLIJKE DIENSTEN	70									4 357	177 902			892	241	5 249	178 143

Tabel 3. Beroepsbevolking naar bedrijfsklasse, leeftijdsklasse en geslacht

Bedrijfsklasse	14 en 15 jaar		16 jaar		17 jaar		18 jaar		19 jaar		20 jaar		21-24 jaar		25-39 jaar		40-49 jaar		50-64 jaar		65-69 jaar		70 j. e.o.		Totaal	
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.
	Aardew.,glas,kalk,stenen 01	1 198	246	874	181	907	152	925	158	873	146	524	106	3 616	337	13 367	294	7 177	90	5 722	61	636	5	235	3	36 254
Diamant e.a. edelstenen 02	65	8	60	17	52	11	39	17	36	10	8	5	92	21	288	40	231	26	456	21	82	1	72	-	1 481	177
Grafische nijverh.,fotografie 03	1 505	164	1 003	208	869	289	740	316	517	262	282	272	2 621	709	10 081	717	5 679	283	5 596	182	371	13	155	7	29 419	3 422
Bouwnijverheid 04	3 690	82	3 756	120	4 267	175	4 420	172	3 664	194	1 990	207	16 910	622	89 625	1 231	52 724	867	56 444	680	6 665	57	2 616	23	246 771	4 430
Chemische nijverheid 05	677	665	597	598	688	612	664	685	614	679	394	708	3 172	2 212	13 026	2 652	6 960	772	5 000	416	500	31	236	24	32 528	10 053
Bewerk.v.hout, kurk, stro 06	2 734	118	1 994	132	1 994	125	1 985	134	1 624	123	903	139	6 076	343	21 924	375	10 132	137	10 236	86	1 440	12	794	14	61 826	1 738
Kleding en reiniging 07	1 700	7 511	1 359	6 411	1 433	6 666	1 437	6 819	1 033	6 340	645	5 906	4 593	18 748	22 129	22 213	11 621	7 947	10 462	5 968	1 959	598	1 230	317	59 601	95 444
Kunstnijverheid 08	89	27	85	15	90	25	89	21	79	27	50	12	297	58	878	98	388	41	366	35	74	3	12	1	2 517	363
Leder, wasdoek, rubber 09	2 156	641	1 432	555	1 476	522	1 554	501	1 146	459	724	466	4 739	1 280	16 021	1 141	7 577	306	7 514	176	1 535	14	904	14	46 808	6 075
Mijnbouw, veenderijen, enz. 10	1 045	61	728	67	946	79	1 137	102	1 192	93	1 163	95	5 689	270	20 519	327	10 880	94	6 994	41	314	2	151	3	50 761	1 234
Metaalnijv.,scheepsb., enz. 11	10 141	717	10 298	815	11 205	1 010	11 256	1 074	8 321	1 003	4 445	1 009	37 824	3 075	120 018	3 304	56 250	845	44 941	469	3 895	36	1 542	21	320 136	13 401
Papiernijverheid 14	726	551	508	425	459	409	499	430	369	413	228	344	2 053	1 061	6 664	845	3 883	205	3 470	82	172	3	76	3	19 107	4 771
Textielnijverheid 15	2 822	3 021	1 661	2 109	1 688	2 047	1 564	1 925	1 172	1 632	673	1 495	6 219	4 626	23 091	4 066	12 622	1 060	10 830	510	819	31	287	11	63 448	22 533
Gas-,electr.,waterl.bedr. 16	88	13	190	22	251	38	329	64	282	84	148	85	1 699	245	9 375	315	7 586	178	8 750	136	145	2	48	-	28 881	1 182
Voedings- en genotmiddelen 17	7 602	2 319	5 511	1 854	5 292	1 772	4 919	1 668	3 544	1 406	1 777	1 193	14 462	3 338	54 266	2 694	29 376	967	26 276	611	2 684	64	1 176	43	156 885	17 929
Totaal nijverheid 01 t/m 17	36 271	16 144	30 056	13 549	31 617	13 932	31 557	14 086	24 466	12 871	13 954	12 042	110 052	36 945	421 262	40 312	223 286	13 820	203 057	9 474	21 291	872	9 554	484	1 156 423	184 531
Landbouw 20	25 255	9 388	14 419	5 454	14 580	5 555	14 834	5 448	12 980	5 387	8 508	5 140	44 396	16 240	159 950	45 488	100 998	29 108	118 410	30 112	26 775	5 166	23 384	4 110	565 039	168 596
Visserij en jacht 30	381	70	240	15	243	8	255	9	186	8	123	10	770	23	3 357	64	2 412	56	2 609	79	481	9	399	5	11 466	356
Winkels 40	3 053	4 617	2 508	4 381	2 433	5 227	2 566	5 382	1 948	5 111	1 118	4 815	8 264	15 876	41 796	37 661	26 474	23 741	24 420	19 064	3 779	2 097	2 407	1 386	120 816	129 858
Overige handel 41	3 238	807	2 924	1 235	3 417	1 570	3 912	1 732	3 212	1 680	2 133	1 600	16 106	4 966	78 963	6 665	46 544	3 220	43 843	2 512	6 348	298	3 519	194	214 219	26 379
Verkeer 42	2 582	905	3 154	1 482	4 220	2 125	4 847	2 413	3 983	2 394	2 720	2 449	21 906	8 390	91 713	14 264	59 393	9 142	60 992	9 921	4 126	1 353	2 197	876	261 731	55 718
Crediet- en bankwezen 50	169	130	316	420	428	576	639	609	509	562	209	495	1 726	1 397	6 529	1 737	5 808	847	5 745	520	359	36	207	49	22 683	7 441
Verzekeringwezen 51	131	283	262	532	359	761	546	742	430	759	251	721	2 498	2 008	11 410	1 930	5 868	843	5 242	399	662	22	401	13	28 110	9 013
Overheidsdienst, vrije ber. 60	819	1 466	1 219	2 002	2 250	3 369	3 188	4 719	3 017	5 555	2 376	6 052	22 952	24 434	104 847	42 425	50 739	16 148	46 987	11 576	3 498	962	1 773	783	243 645	119 531
Onderwijs 61	55	391	65	353	100	467	117	541	167	753	238	1 037	2 345	5 176	19 258	17 000	11 202	9 613	10 578	7 713	601	471	270	261	44 996	43 776
Eredienst 62	9	14	17	13	14	19	14	22	21	28	25	26	179	118	4 612	460	2 711	293	2 845	312	585	48	463	26	11 495	1 379
Huiselijke diensten 70	70	13 077	50	11 300	53	11 913	59	12 317	53	11 793	31	11 380	211	35 159	1 454	38 016	1 216	15 446	1 543	14 583	296	1 386	213	1 183	5 249	178 143
Beroep onbekend 85	71	117	35	9	30	9	36	10	31	11	47	9	232	32	652	40	245	14	151	20	23	1	18	2	1 604	168
Tijdelijk niet-werkenden 80-84	2 305	1 570	1 156	951	2 215	977	1 857	1 076	1 517	1 093	40 275	1 101	54 945	3 790	65 066	5 246	18 786	1 662	15 580	1 192	1 564	44	442	12	235 364	18 714
Totaal	74 469	48 933	56 424	24 286	62 012	26 512	67 458	29 106	69 220	46 045	72 008	46 851	296 985	156 454	1 010 879	251 308	555 692	223 953	542 032	107 477	70 428	265	45 247	9 383	2 922 842	943 603

Tabel 4. Beroepsbevolking naar bedrijfsklasse, plaats in het huishouden en geslacht

Bedrijfsklasse	In huishoudens van 2 of meer personen														Alleen-wonenden		Totaal	
	Hoofden		Echte-noten	Kinderen (incl. stief- en pleegk.)		Overige verwanten		Inwonend huis-personeel		Inwonend bedrijfs-personeel		Overige inwonenden		M.	V.	M.	V.	
	M.	V.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	
Aardew.,glas,kalk,stenen 01	23 323	59	114	10 788	1 463	869	42			3	1	908	38	363	62	36 254	1 779	
Diamant e.a. edelstenen 02	995	17	34	343	87	32	7			-	-	53	14	53	18	1 481	177	
Grafische nijverh.,fotogr. 03	13 964	182	385	8 747	2 484	377	91			9	10	775	118	547	152	29 419	3 422	
Bouwnijverheid 04	180 423	767	1 098	52 393	1 980	4 951	143			160	12	5 505	154	3 339	276	246 771	4 430	
Chemische nijverheid 05	22 327	432	796	8 211	7 205	532	365			8	92	921	402	529	761	32 528	10 053	
Bewerk.v.hout,kurk,stro 06	37 646	108	182	20 654	1 290	1 227	42			37	4	1 473	50	789	62	61 826	1 738	
Kleding en reiniging 07	40 480	4 369	8 928	14 597	69 516	1 131	3 976			405	258	1 654	2 958	1 334	5 439	59 601	95 444	
Kunstnijverheid 08	1 463	29	64	825	207	38	9			3	3	102	16	86	35	2 517	363	
Leder, wasdoek, rubber 09	28 265	209	546	15 347	4 916	984	162			171	4	1 253	123	788	115	46 808	6 075	
Mijnbouw, veenderijen, enz. 10	34 843	54	265	12 901	862	706	13			8	-	949	17	1 354	13	50 761	1 234	
Metaalnijv.,scheepsb., enz. 11	194 972	630	1 100	105 207	10 190	5 296	374			467	12	10 009	493	4 185	602	320 136	13 401	
Papiernijverheid 14	12 507	144	291	5 600	3 917	337	141			3	-	474	164	196	114	19 107	4 771	
Textielnijverheid 15	41 117	457	1 615	19 008	18 696	1 337	752			3	4	1 559	691	424	318	63 448	22 533	
Gas-,electr.,waterl.bedr. 16	23 858	95	52	3 976	811	277	55			1	1	475	42	294	126	28 881	1 182	
Voedings- en genotmidd. 17	98 402	727	1 044	48 022	14 690	2 802	494			2 448	22	3 600	479	1 611	473	156 885	17 929	
Totaal nijverheid 01 t/m 17	759 585	8 279	16 514	326 624	138 314	20 896	6 671			3 726	423	29 710	5 759	15 882	8 571	1 156 423	184 531	
Landbouw 20</																		

Tabel 5. Personen met en zonder beroep naar nationaliteit en geslacht

Bedrijfstak/-klasse	Vreemdelingen											
	Nederlanders en onderdanen		Duitsers		Belgen		Britten		Fransen		Italiënen	
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.
Nijverheid	1 140 081	181 501	2 988	910	4 172	694	194	38	162	45	881	79
Landbouw	561 930	167 704	413	143	1 750	560	14	3	8	-	9	2
Visserij en jacht	11 437	356	2	-	15	-	-	-	-	-	-	-
Handel, verkeer	590 313	209 240	844	821	1 276	705	221	72	76	48	235	119
Cred.-, bank- en verz. wezen	50 490	16 310	37	45	92	25	6	6	4	3	1	5
Overh.d., vrije ber., onderw. ..	297 592	160 556	381	2 397	456	415	189	127	70	111	58	42
Huiselijke diensten	5 205	175 112	5	1 450	13	445	2	55	1	48	2	39
Beroep onbekend	1 520	160	32	1	4	-	2	1	-	1	1	2
Tijdelijk niet-werkenden	232 069	18 265	649	177	250	47	42	28	14	14	22	5
Dagonderw.geniët. (14 j. e.o.) ..	197 682	128 828	433	292	465	298	71	76	33	27	51	36
Zonder beroep	1 655 433	3 719 844	4 038	11 817	3 908	9 691	431	1 569	176	776	537	1 248
Totaal	4 743 752	4 777 876	9 822	18 053	12 401	12 880	1 172	1 975	544	1 073	1 797	1 577
	Algemeen totaal											
	Polen		Oostenrijkers		Overige nationaliteiten		Zonder nationaliteit		Totaal			
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.
Nijverheid	2 102	169	272	130	1 257	287	4 314	678	16 342	3 030	1 156 423	184 531
Landbouw	155	6	15	1	106	23	639	154	3 109	892	565 039	168 596
Visserij en jacht	-	-	-	-	9	-	3	-	29	-	11 466	356
Handel, verkeer	181	72	100	94	1 362	222	2 160	562	6 455	2 715	596 768	211 955
Cred.-, bank- en verz. wezen	5	3	9	5	32	22	117	30	303	144	50 793	16 454
Overh.d., vrije ber., onderw. ..	68	64	58	125	480	410	784	439	2 544	4 130	300 136	164 686
Huiselijke diensten	5	108	-	166	5	346	11	374	44	3 031	5 249	178 143
Beroep onbekend	2	-	2	-	7	2	34	1	84	8	1 604	168
Tijdelijk niet-werkenden	93	16	34	15	307	46	1 884	101	3 295	449	235 364	18 714
Dagonderw.geniët. (14 j. e.o.) ..	68	62	50	32	337	201	347	228	1 855	1 252	199 537	130 080
Zonder beroep	429	1 595	294	915	1 396	4 153	2 422	8 765	13 631	40 529	1 669 064	3 760 373
Totaal	3 108	2 095	834	1 483	5 298	5 712	12 715	11 332	47 691	56 180	4 791 443	4 834 056

Tabel 6. Personen werkzaam in overheidsdienst l) naar bedrijfsklasse en geslacht

Bedrijfsklasse	In dienst van het Rijk		In dienst van een Provincie		In dienst van een Gemeente		In dienst van een waterschap, veenschap of veenpolder (k. v. k., vakgr. e.d.)		In dienst van een publiek-rechtelijke bedrijfsorg.		Totaal	
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.
	Vervaardiging van aardewerk, glas, kalk, stenen	01	119	3	-	3	1	-	-	-	-	122
Bewerking v. diamant e.a. edelstenen	02	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grafische nijverheid, fotografie	03	503	48	1	151	11	-	5	-	-	660	59
Bouwnijverheid en aanverw. bedrijven	04	2 407	5	1 115	19 171	512	2 938	172	-	-	25 803	517
Chemische nijverheid	05	1 789	20	-	53	39	5	6	-	-	1 853	59
Bewerking van hout, kurk, stro	06	17	-	1	182	7	1	5	-	-	206	8
Kleding en reiniging	07	257	81	-	232	274	1	7	-	-	497	365
Kunstnijverheid	08	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Leder-, wasdoek-, rubbernijverheid	09	118	-	1	10	-	-	1	-	-	130	-
Mijnbouw, veenderijen, enz.	10	24 429	219	-	88	2	5	3	-	-	24 525	221
Metaalnijverheid, scheepsbouw, enz.	11	4 101	105	5	1 783	2	14	1	-	-	5 917	108
Papierenijverheid	14	49	-	1	28	2	-	1	-	-	79	2
Textielnijverheid	15	12	3	-	18	6	-	3	-	-	33	9
Gas-, electriciteits-, en waterl. bedrijven	16	1 430	2	1 664	19 273	690	3	-	-	-	22 370	800
Bereiding v. voedings- en genotmidd.	17	96	3	2	1 239	82	2	5	-	-	1 344	87
Totaal nijverheid	01 t/m 17	35 329	489	2 790	109 42 231	1 628	2 969	2	222	11	83 541	2 239
Landbouw	20	1 619	80	46	7 3 896	5	75	2	5	2	5 641	96
Visserij en jacht	30	1	-	1	-	1	2	-	1	-	6	-
Winkels	40	17	-	9	20	12	1	6	4	-	44	25
Overige handel	41	1 859	456	6	1 278	90	3	45	4	4	3 191	551
Verkeer	42	41 745	8 815	513	6 687	182	264	14	2	2	49 223	9 024
Crediet- en bankwezen	50	1 742	1 602	-	336	113	-	4	-	-	2 082	1 716
Verzekeringwezen	51	3 486	1 515	3	3	1	-	3	1	1	3 495	1 517
Overheidsdiensten, vrije beroepen	60	100 682	18 387	2 173	50 485	16 343	1 765	85	4 816	2 089	159 921	37 725
Onderwijs	61	3 674	848	-	9 833	7 457	1	3	6	13	511	8 311
Eredienst	62	5	1	1	2	1	2	-	-	-	9	2
Huiselijke diensten	70	12	15	-	2	4	-	3	-	-	14	24
Totaal	190 171	32 217	5 533	953 114 773	25 836	5 082	105	5 119	2 119	520 678	61 230	

1) Excl. tijdelijk in militaire dienst.

Tabel 7. Beroepsbevolking 1) naar beroepsgroep, leeftijdsklasse en geslacht

Beroepsgroep	14-20 jaar		21-24 jaar		25-39 jaar		40-49 jaar		50-64 jaar		65 j. en ouder		Totaal		
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	
Bedrijfshoofden															
Nijverheid (m.pers.)	01	168	140	1 532	226	39 959	1 229	29 633	1 088	32 295	1 357	6 896	332	110 483	4 372
Nijverheid (z.pers.)	02	331	1 502	1 404	1 870	22 189	3 552	16 316	1 712	19 963	1 608	7 164	345	67 367	10 589
Landbouw	03	508	48	2 616	114	57 332	1 100	58 889	2 210	76 952	6 089	37 249	4 240	233 546	13 801
Winkels	04	109	39	889	112	23 705	2 202	20 936	3 619	20 890	5 844	5 632	2 086	72 161	13 902
Binnenscheepvaart	05	96	-	419	1	5 259	16	3 925	19	4 074	74	961	44	14 734	154
Overige	06	907	49	3 320	115	46 378	1 594	37 197	2 915	40 467	5 551	11 346	1 903	139 615	12 127
Medew. gezinsleden															
Landbouw	07	52 008	32 085	22 604	16 075	30 766	40 494	4 128	25 660	860	22 959	42	4 701	110 408	141 974
Winkels	08	4 512	7 825	2 568	5 155	2 397	24 409	168	16 772	39	11 545	4	1 271	9 688	66 975
Overige	09	21 441	4 107	11 922	2 823	11 534	9 766	740	6 367	153	4 926	9	635	45 799	28 624
Bedrijfsleiders e.d.	10	284	119	2 208	377	25 273	2 115	16 509	1 389	13 329	943	1 089	61	58 692	5 004
Vrije beroepen, employé's															
Adm.pers. (geen overheid)	11	20 031	36 082	19 513	21 239	48 373	19 349	24 003	5 319	18 901	2 135	1 998	148	132 819	84 272
Ambtenaren	12	6 640	5 646	11 830	6 700	49 601	8 276	26 241	2 936	26 230	1 729	1 078	60	121 620	25 347
Bedienaars godsdienst	13	1	-	61	7	3 852	61	2 128	31	2 010	27	676	3	8 728	129
Handelsreizigers e.d.	14	633	37	2 700	48	16 770	203	8 946	142	7 331	146	1 311	29	37 691	605
Leraren, hoogleraren	15	91	302	463	1 291	6 668	4 818	4 278	2 813	4 180	2 498	590	281	16 210	12 003
Machin., stuurl. (zeescheepv.)	16	435	-	1 306	-	2 390	-	1 207	-	556	-	13	-	5 907	-
Mil., politie (hoger)	17	25	-	174	2	1 716	28	758	12	644	-	6	5	3 322	49
Onderwijzers	18	184	1 735	1 383	3 053	10 655	10 067	5 707	5 452	4 833	3 928	52	120	22 814	24 355
Mil., politie (lager)	19	1 715	2	4 819	14	22 807	47	7 629	28	6 160	5	125	-	43 255	96
Verplegend personeel	20	204	5 080	380	7 679	1 335	16 257	777	5 670	512	3 885	35	387	3 243	38 958
Vrije beroepen	21	554	198	1 540	292	13 168	1 780	7 936	808	7 586	567	2 232	150	33 016	3 795
Winkelbedienden	22	4 460	19 754	2 331	9 202	4 831	8 411	1 172	1 976	707	937	170	79	13 671	40 359
Overige employé's	23	3 564	4 891	5 766	4 902	19 052	8 247	8 203	3 667	7 481	2 747	1 196	361	45 262	24 815
Handarbeiders															
Bouwvakarbeiders	24	16 855	-	11 494	-	55 848	-	27 195	-	26 315	-	3 710	-	141 417	-
Brievenbestellers	25	744	21	983	12	5 254	13	3 335	10	3 542	6	27	-	13 885	62
Chauff., voerlieden	26	2 131	-	4 235	-	27 480	-	10 605	-	4 828	-	290	-	49 569	-
Gronswerkers	27	2 168	-	3 352	-	16 544	-	13 548	-	16 617	-	1 995	-	54 224	-
Hotel-, café-, rest.pers. e.d.	28	3 069	7 008	1 931	5 118	9 049	10 309	5 253	4 291	3 949	3 457	505	941	23 756	31 124
Huispersoneel	29	164	74 360	117	37 215	546	43 331	459	19 186	512	17 154	138	3 252	1 936	194 498
Industrie-arbeiders	30	123 354	66 958	71 151	25 952	220 594	23 452	103 647	6 407	87 436	4 601	9 333	730	615 515	128 100
Landbouwarbeiders	31	37 491	4 017	17 611	1 956	62 967	3 740	32 297	1 242	33 080	1 077	12 091	340	195 537	12 372
Loopkn., bestellers	32	6 477	212	2 227	62	10 713	167	6 293	146	6 558	126	1 147	21	33 415	734
Mag., pakhuispersoneel	33	5 775	495	3 780	204	14 806	248	8 453	106	7 980	60	1 015	8	41 809	1 121
Mijnwerkers	34	3 435	-	3 282	-	11 408	-	5 826	-	2 932	-	14	-	26 897	-
Schippersknechts	35	2 431	6	1 434	2	4 455	5	2 144	2	1 909	5	240	3	12 613	23
Sjouwers, haven-, transp.arb.	36	3 832	-	3 770	-	18 702	-	12 168	-	11 698	-	1 088	-	51 258	-
Veenarbeiders	37	1 054	301	662	139	2 383	197	1 326	55	1 166	20	244	4	6 855	716
Overige arbeiders	38	4 477	1 919	4 028	675	18 462	539	16 676	227	21 596	253	1 918	53	67 157	3 666
Totaal		332 358	274 936	231 805	152 632	945 161	246 022	536 651	122 277	526 271	106 265	113 628	22 589	2 685 874	924 721

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

Tabel 8. Arbeiders, employé's en personen in de zgn. vrije beroepen naar belangrijkste beroep, leeftijdsklasse en geslacht 1)

Beroep	14 en 15 j.		16 jaar		17 jaar		18 jaar		19 jaar		20 jaar		21-24 jaar		25-39 jaar		40-49 jaar		50-64 jaar		65-69 j.		70 j.e.o.		Totaal		
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	
Accountant	000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	99	4	1 157	38	1 015	28	881	21	124	2	57	3	3 333	96	
Administrat.pers. (geen overheid)	001	1 578	1 860	2 604	3 467	4 007	4 674	5 106	4 869	4 206	4 722	2 257	4 383	19 333	13 300	47 764	13 813	23 716	4 386	18 824	1 863	1 451	94	543	47	131 389	57 478
Adviseur (rechtkundig-e.d.)	003	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	65	3	547	11	292	6	231	-	52	-	28	-	1 216	21
Advocaat	004	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	-	542	66	374	31	347	15	63	-	53	-	1 397	112	
Aftekenaar	005	13	-	12	-	13	-	15	-	15	-	4	-	128	-	451	-	249	-	236	-	10	-	-	-	1 146	-
Amanuensis	006	-	-	-	-	-	-	9	1	3	-	5	-	28	1	189	7	183	8	226	2	5	1	-	-	648	20
Ambenaar (niet elders genoemd)	100	260	178	608	479	1 130	829	1 874	1 107	1 722	1 331	1 033	1 614	11 812	6 532	49 186	8 004	25 941	2 811	25 823	1 603	802	26	199	30	120 390	24 544
Analist	200	35	39	57	55	109	109	154	158	143	178	82	191	718	743	1 552	744	328	121	183	61	4	2	4	-	3 369	2 401
Apothekersassistent	201	3	10	4	17	3	45	6	105	7	188	1	236	37	896	240	1 332	117	391	82	197	10	11	10	4	520	3 432
Architect, bouwkundige	202	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	3	-	115	21	1 422	40	912	8	1 223	7	170	-	100	-	3 947	76
Arts	203	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23	2	2 542	430	1 788	146	1 512	89	238	5	240	2	6 343	674	
Assistent bibliotheken en leesalen	204	2	5	3	3	2	8	2	23	-	28	1	26	12	142	66	172	29	75	19	64	1	8	1	-	138	554
Automonteur	205	1 425	-	1 780	-	1 978	-	1 814	-	1 074	-	428	-	3 247	-	6 982	-	1 661	-	661	-	19	-	4	-	21 073	-
Auto-, rijwielbewaarder	206	2	-	2	-	3	-	-	-	4	-	2	1	20	-	104	1	106	-	218	-	44	-	29	-	534	2
Badknecht	207	7	15	10	14	8	19	10	18	8	20	6	21	38	64	265	75	203	44	293	52	22	1	5	-	875	343
Baggerpersoneel	208	16	-	23	-	21	-	29	-	29	-	13	-	174	-	816	-	577	-	647	-	53	-	9	-	2 407	-
Bedienend personeel (excl. kellner)	209	145	877	159	709	195	852	206	898	163	800	138	792	549	3 164	2 279	6 442	1 326	2 915	1 271	2 524	139	388	91	370	6 661	20 731
Beeldhouwer	210	7	-	2	-	5	-	4	-	6	2	2	2	31	8	159	35	73	17	114	18	35	-	35	-	473	82
Behanger, stoffeerder	211	617	71	311	61	294	46	201	59	186	52	106	36	799	150	3 065	134	1 120	55	1 058	50	106	1	42	1	7 905	716
Beton- en cementwerker	212	82	-	85	-	117	-	130	-	147	-	103	-	726	-	3 266	-	2 017	-	1 280	-	89	-	12	-	8 054	-
Betonijzervlechter	213	31	-	32	-	26	-	27	-	18	-	23	-	158	-	764	-	483	-	378	-	14	-	5	-	1 959	-
Bibliothecaris	214	-	-	-	-	-	2	1	-	4	2	6	9	25	50	83	33	46	38	57	9	2	1	-	-	144	224
Binnenvisser	215	20	-	14	-	24	-	21	-	13	-	12	-	83	-	336	-	163	-	169	-	20	-	25	-	900	-
Blok-, seinhuwacht e.d.	216	4	-	-	-	-	-	1	-	1	-	4	-	43	1	143	12	583	28	1 262	28	6	-	2	-	2 049	69
Boekbinder	217	251	125	189	93	160	103	139	102	107	99	52	108	450	318	1 371	240	692	41	609	20	27	1	14	-	4 060	1 250
Bontwerker																											

Tabel B (vervolgd)

Beroep	14 en 15 j.		16 jaar		17 jaar		18 jaar		19 jaar		20 jaar		21-24 jaar		25-39 jaar		40-49 jaar		50-64 jaar		65-69 jaar		70 j. e.o.		Totaal			
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
Draaibankwerker	236	10	424	5	420	12	404	8	404	5	380	5	353	34	932	197	916	36	69	10	33	-	1	-	-	322	4 336	
Draaier	237	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	1	7	24	25	328	103	120	24	69	22	22	-	7	-	3	553	190
Draaier (metaal-)	238	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	306	-
Draaier (hout-)	239	65	7	59	16	51	11	35	13	33	9	6	4	87	12	229	26	173	20	369	17	70	1	63	-	1 240	136	
Draadvlechter	240	-	-	3	-	-	-	-	-	7	-	-	-	62	-	280	-	95	-	37	-	-	-	-	-	-	497	-
Draaier (metaal-)	241	59	2	37	-	29	3	24	2	19	4	10	1	76	6	245	10	72	-	20	-	-	-	-	1	593	28	
Draaier (hout-)	242	281	-	375	-	463	-	427	-	355	-	200	-	1 797	-	3 872	-	1 773	-	1 287	-	74	-	16	-	10 920	-	
Drukker (grafische be-)	243	538	-	362	-	265	-	196	-	140	-	73	-	512	-	2 165	-	1 231	-	905	-	19	-	5	-	6 511	-	
Drukker (metaal-)	244	32	2	20	-	13	2	22	-	2	-	5	-	63	1	227	1	105	1	111	-	-	-	1	-	601	7	
Electricien	245	975	-	1 339	-	1 550	-	1 687	-	1 150	-	562	-	4 446	-	11 119	-	4 918	-	3 029	-	55	-	16	-	30 846	-	
Etaleur	246	74	2	83	6	85	2	71	1	52	2	31	2	234	2	728	1	137	1	39	-	4	-	-	-	1 538	17	
Ftser	247	36	1	29	-	33	1	22	1	14	1	3	3	57	4	285	3	72	-	106	-	7	-	3	-	667	11	
Expert, taxateur	248	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	22	-	272	-	198	-	258	-	71	-	48	-	-	871	-
Porceur	249	20	-	18	-	13	-	13	-	4	-	3	-	59	-	149	-	53	-	37	-	7	-	1	-	377	-	
Potograaf	250	45	13	67	13	76	16	66	12	54	12	35	14	220	45	575	33	107	5	80	1	11	-	2	-	1 342	164	
Fraiser (metaal-)	251	18	-	20	-	20	-	40	-	13	-	14	-	161	-	478	-	213	-	143	-	6	-	1	-	1 127	-	
Galvaniseur	252	61	-	42	-	40	-	36	-	27	-	29	-	180	-	644	-	256	-	164	-	7	-	3	-	1 489	-	
Geestelijke R.K. Godsd.	253	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	-	2 310	-	1 277	-	1 314	-	250	-	209	-	5 394	-	
Glaslijpper en -polijfer	254	72	6	71	5	73	3	67	7	62	1	39	5	205	8	446	3	152	1	90	-	5	-	4	-	1 286	39	
Glaswasser	255	12	-	6	-	13	-	21	-	18	-	31	-	112	-	455	-	175	-	143	-	17	-	5	-	1 008	-	
Godsdienstonderwijzer	256	-	-	-	-	-	-	4	-	5	-	4	-	28	24	228	87	132	36	146	27	25	2	14	2	506	184	
Goud- en zilvermid,	257	171	-	115	2	124	1	116	-	99	3	49	1	238	4	445	5	208	2	196	1	23	-	6	-	1 790	19	
kunstmid	258	10	-	13	-	17	-	18	-	15	-	12	-	68	-	386	-	210	-	114	-	10	-	3	-	876	-	
Grauwwerker	259	19	3	19	-	17	-	19	4	15	1	4	1	90	4	103	2	44	-	46	-	5	-	3	-	344	15	
Grienderker	260	19	-	13	-	15	-	11	-	11	-	9	-	48	-	293	-	135	-	170	-	19	-	14	-	757	-	
Gronwerker	261	142	-	192	-	309	-	498	-	571	-	456	-	3 352	-	16 544	-	13 548	-	16 617	-	1 700	-	295	-	54 224	-	
Gymnastiekleraar,	262	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	7	40	74	424	203	190	81	160	37	-	-	-	-	-	-	815	404
-onderwijzer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Handbereiziger, ver-	263	-	-	62	7	82	5	122	6	157	7	140	6	2 178	43	12 370	156	6 769	109	5 505	87	580	7	293	4	28 258	437	
tegenwoordiger	264	487	-	467	-	461	-	375	-	244	-	119	-	751	-	2 392	-	360	-	215	-	21	-	13	-	5 905	-	
Herenkapper	265	3	-	2	-	4	-	9	-	10	-	7	-	41	-	361	-	337	-	273	-	13	-	2	-	1 082	-	
Heier	266	8	151	3	121	6	106	10	103	7	98	2	94	37	307	81	335	22	120	14	55	1	2	1	-	192	1 492	
Hoedemodiste	267	2	-	1	-	1	-	2	-	1	-	1	-	8	-	51	-	26	-	54	-	24	-	18	-	189	-	
Hoopelmaaker	268	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hoogleraar	269	72	-	62	-	66	-	61	-	59	-	35	-	182	-	272	-	72	-	58	-	12	-	14	-	1 034	34	
Horlogemaker	270	415	-	305	-	314	-	375	-	329	-	166	-	1 328	-	4 509	-	2 017	-	1 648	-	124	-	54	-	965	-	
Houtwerker (machinale)	271	8	-	3	-	12	-	18	-	19	-	13	-	131	-	512	-	257	-	188	-	24	-	7	-	1 192	-	
Houtbaker	272	300	48 22	863	21 80	985	24 11	360	19 11	516	19 10	877	8 10	432	32 754	432 32 754	329 12 943	379 22 672	67 11	735	45 11	45	1 192	-	1 192	-	4 906	928
Huis- en vestel- en cos-	400	-	-	1 247	-	1 215	-	1 652	-	1 808	-	1 668	-	5 435	-	6 347	-	2 445	-	2 559	-	338	-	221	-	26 795	-	
tumschilder	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Instrumentmaker	401	169	-	333	-	408	-	394	-	317	-	151	-	1 289	-	2 211	-	497	-	299	-	8	-	2	-	6 078	-	
Journalist	402	-	-	-	-	27	8	23	5	37	13	26	13	295	30	931	117	420	34	307	20	55	3	24	3	2 145	246	
Knaanmaker	403	22	-	13	-	31	-	21	-	15	-	10	-	88	-	321	-	189	-	175	-	5	-	1	-	891	-	
Knopmaker	404	55	-	53	-	50	-	58	-	53	-	49	-	74	-	304	-	200	-	162	-	60	-	27	-	1 062	2 872	

Keramiek (metaalind.)	405	27	-	43	-	20	-	13	-	9	-	8	-	83	-	221	-	85	-	89	-	4	-	3	-	575	-
Ketelmaker	406	6	-	9	-	13	-	15	-	15	-	1	-	111	-	433	-	332	-	507	-	29	-	5	-	1 476	-
Kettingcheerder	407	31	31	20	22	17	29	9	27	7	16	4	17	48	91	167	63	92	17	54	19	1	1	1	1	411	333
Kleermaker, coupeur	408	305	-	228	-	227	-	274	-	171	-	144	-	76	-	3 075	-	1 831	-	1 831	-	440	-	246	-	9 646	-
Klinker	409	21	-	6	-	12	-	8	-	5	-	4	-	4	-	510	-	440	-	479	-	15	-	3	-	1 579	-
Klompemaker	410	35	-	43	-	25	-	37	-	38	-	23	-	114	-	363	-	316	-	206	-	28	-	22	-	1 254	-
Koek- en banketbaker	411	086	-	961	-	831	-	673	-	396	-	142	-	1 178	-	2 614	-	635	-	424	-	35	-	16	-	6 991	-
Kok	412	119	3	188	-	255	1	212	2	146	2	78	4	455	18	1 811	98	874	103	573	70	32	5	8	1	4 751	305
Koester	413	4	-	4	-	2	-	4	-	9	-	9	-	44	4	442	51	336	85	509	124	134	27	115	19	1 611	311
Kuiper	414	34	-	19	-	15	-	23	-	13	-	7	-	70	-	324	-	258	-	495	-	94	-	42	-	1 394	-
Kunstschilder	415	-	-	4	5	6	2	7	4	6	4	5	2	143	30	924	229	507	109	669	136	162	31	155	42	2 988	594
Landarbeider	500	790	807	4	517	625	4	439	638	4	823	620	2	433	568	12 741	1 888	45 301	3 650	23 282	1 205	24 505	1 029	5 479	180	142 222	11 992
Landmeter	600	-	-	-	-	5	-	4	-	5	-	5	-	51	-	236	-	111	-	102	-	3	-	2	-	524	-
Leeser	601	141	-	144	-	187	-	204	-	228	-	158	-	1 809	-	6 194	-	1 756	-	713	-	9	-	3	-	11 546	-
Leidekker	602	-	-	4	-	3	-	6	-	2	-	4	-	35	-	88	-	58	-	25	-	2	-	2	-	229	-
Leraar (niet elders	603	-	-	-	-	3	26	2	36	8	80	9	112	260	1 083	4 315	3 706	3 007	2 154	3 029	1 865	182	113	64	50	10 879	9 225
genoomd)	604	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1	-	7	6	129	51	88	64	78	46	21	11	15	8	340	188
Letterkundige	605	654	3	390	1	284	3	196	2	117	1	46	1	695	4	2 603	12	1 634	7	1 916	-	8	57	7	-	8 579	42
Lid Hoge Colleges van	606																										

Tabel 8 (vervolg)

Beroep	14 en 15 j.		16 jaar		17 jaar		18 jaar		19 jaar		20 jaar		21-24 jaar		25-39 jaar		40-49 jaar		50-64 jaar		65-69 jaar		70 j. e. o.		Totaal		
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	
Politoerder	822	6	-	5	-	2	-	6	-	7	-	2	-	16	-	106	-	44	-	61	-	13	-	1	-	269	-
Ponskaartmachinebediende	002	2	68	8	94	14	102	17	94	9	72	2	63	54	213	110	110	27	6	19	1	-	-	-	-	262	823
Portier	823	20	2	18	3	14	2	22	6	14	-	10	3	105	16	1 357	114	1 534	86	2 222	124	230	17	74	15	5 620	388
Predikant	824	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	44	7	1 495	61	842	31	684	27	131	3	76	-	3 272	129
Rabbijn e.d.	825	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	-	2	-	4	-	3	-	-	-	20	-
Radiotelegrafist	826	-	-	6	-	26	-	32	-	41	-	26	-	212	-	401	-	107	-	16	-	-	-	-	-	867	-
Rechter, ambtenaar O.M. enz.	827	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	3	300	18	233	3	342	-	59	1	5	-	948	25
Reinigingsarbeider	828	8	-	8	-	7	-	20	-	27	-	17	-	220	-	1 456	-	1 456	-	2 160	-	106	-	53	-	5 538	-
Riet- en strodakdekker	829	25	-	13	-	22	-	15	-	23	-	6	-	75	-	214	-	92	-	77	-	9	-	8	-	579	-
Rietwerker (meubelen en matten)	830	60	5	58	3	62	1	51	-	51	1	32	3	188	6	466	14	235	5	290	4	50	1	36	-	1 579	43
Rijswerker	831	5	-	-	-	4	-	7	-	5	-	2	-	18	-	113	-	72	-	81	-	6	-	2	-	315	-
Rijwielhersteller	832	638	-	431	-	360	-	345	-	209	-	122	-	711	-	1 458	-	393	-	243	-	27	-	6	-	4 943	-
Schaver (metaal-)	833	8	-	13	-	12	-	14	-	7	-	4	-	73	-	260	-	209	-	171	-	9	-	1	-	781	-
Scheepsmachinist (zeescheepvaart)	834	1	-	3	-	8	-	28	-	71	-	123	-	721	-	1 275	-	760	-	434	-	9	-	2	-	3 435	-
Scheepstimmerman	835	165	-	160	-	166	-	120	-	107	-	33	-	333	-	1 641	-	856	-	891	-	97	-	25	-	4 594	-
Schilder	836	809	28	598	24	607	19	586	18	470	23	293	14	3 255	40	14 905	28	5 074	12	5 250	11	558	1	236	-	32 641	218
Schippersknecht (binnenscheepvaart)	837	405	-	422	-	484	1	489	1	389	2	242	2	1 434	2	4 455	5	2 144	2	1 909	5	181	2	59	1	12 613	23
Schoenmaker, schoenhersteller	838	443	-	312	-	320	-	317	-	227	-	118	-	789	-	2 131	-	651	-	660	-	155	-	82	-	6 205	-
Schoorsteenveger	839	1	-	5	-	1	-	3	-	1	-	-	-	9	-	42	-	18	-	15	-	4	-	1	-	100	-
Sigarenmaker	840	355	83	190	70	148	62	135	55	101	65	48	46	601	191	2 135	121	1 754	31	1 628	23	188	1	44	-	7 327	748
Sigarensorteerder	841	33	6	15	9	14	9	4	13	4	6	2	7	51	28	194	11	120	3	179	4	21	1	8	-	645	97
Sjower (excl. bouwvaksjower)	842	570	-	545	-	716	-	791	-	700	-	510	-	3 770	-	18 702	-	12 168	-	11 698	-	850	-	238	-	51 258	-
Slager	843	431	-	312	-	266	-	249	-	167	-	96	-	991	-	4 231	-	1 199	-	847	-	120	-	43	-	8 952	-
Sloper (bouwvak)	844	11	-	13	-	10	-	16	-	18	-	13	-	78	-	457	-	335	-	227	-	25	-	8	-	1 211	-
Slijper en polijster (metaal-)	845	133	10	86	3	98	5	95	2	61	6	69	3	567	7	2 026	4	831	2	575	3	54	-	14	-	4 609	45
Smid, vuurwerker	846	558	-	592	-	674	-	671	-	516	-	213	-	1 514	-	4 141	-	2 034	-	2 332	-	238	-	79	-	13 564	-
Sociale werker	847	-	28	-	64	2	113	4	265	10	290	10	350	106	1 361	449	2 595	163	784	114	459	15	44	4	34	877	6 391
Spinner	848	366	205	190	131	194	113	143	119	117	96	52	96	431	311	1 373	326	641	87	483	23	26	-	2	-	4 018	1 507
Speler en twijner	849	344	657	155	453	129	445	130	423	93	377	59	323	419	986	873	777	195	150	165	68	15	-	1	1	2 578	4 661
Sportleraar, -onderwijzer	850	-	-	-	-	5	-	11	4	9	2	9	4	39	37	405	58	173	11	89	14	16	-	-	-	757	130
Steenhouwer	851	34	-	32	-	35	-	28	-	24	-	18	-	104	-	442	-	180	-	300	-	28	-	9	-	1 234	-
Steenlijper en polijster	852	2	-	3	-	2	-	5	-	6	-	4	-	30	-	138	-	84	-	66	-	7	-	1	-	348	-
Steenzetter (waterb.k. werken)	853	6	-	-	-	-	-	4	-	3	-	3	-	20	-	95	-	53	-	48	-	8	-	4	-	244	-
Stereotypeur	854	3	-	2	-	2	-	3	-	1	-	1	-	19	-	103	-	102	-	67	-	-	-	-	-	303	-
Stoker	855	57	-	52	-	110	-	138	-	133	-	82	-	1 111	-	5 100	-	3 660	-	3 529	-	196	-	47	-	14 245	-
Stopster (textielind.)	856	2	192	-	119	2	95	-	120	1	106	-	99	5	334	18	255	6	41	3	25	-	4	3	1	40	1 391
Straatmaker	857	42	-	33	-	43	-	36	-	31	-	16	-	185	-	1 255	-	1 011	-	795	-	35	-	10	-	3 492	-
Strijkster	858	98	259	92	240	103	225	115	278	81	320	50	306	311	1 142	714	1 357	260	408	124	259	5	16	3	8	1 956	4 819
Stucadoor	859	85	-	81	-	76	-	78	-	52	-	32	-	234	-	1 925	-	1 167	-	1 056	-	140	-	35	-	4 961	-
Stuurman (zeevaart)	860	-	-	5	-	9	-	22	-	57	-	109	-	581	-	1 113	-	449	-	125	-	-	-	2	-	2 472	-
Tabakbewerker	861	338	97	156	21	95	71	77	67	35	46	19	42	117	126	270	81	180	11	222	11	28	-	11	-	1 547	633
Tandarts	862	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	564	102	366	68	306	42	31	-	14	1	1 288	214
Tekenaar	864	93	21	210	24	340	24	478	34	400	27	243	24	2 658	143	5 154	168	1 295	33	753	11	24	-	4	-	11 695	499
Telefoniste	865	1	54	3	217	10	357	5	457	2	427	7	393	26	1 227	98	1 198	64	668	66	325	3	2	1	-	286	5 331
Telegrafist	866	2	-	12	10	19	26	28	36	17	44	9	40	29	114	44	64	93	41	49	22	1	-	-	-	299	397
Timmerman	867	1 455	-	1 750	-	2 003	-	1 362	-	1 321	-	494	-	4 291	-	18 880	-	7 789	-	8 523	-	931	-	267	-	49 566	-
Tolk, vertaler	868	-	-	-	1	1	-	-	-	2	1	2	2	35	13	70	36	34	21	28	31	7	4	8	3	187	112
Toneelspeler	869	-	-	1	1	2	1	3	3	6	4	6	6	44	29	164	113	66	64	87	55	19	9	13	9	411	294
Toonkunstenaar	870	17	2	21	2	59	4	69	11	95	14	77	13	638	61	3 273	256	1 156	109	626	57	96	7	50	4	6 167	540
Touwslager	871	39	1	28	1	17	3	26	3	19	3	9	8	84	13	201	4	125	-	73	-	11	-	6	-	638	36
Tuinbouwarb. (bloembollencultuur)	872	237	1	137	-	170	1	166	-	127	-	48	-	432	-	1 919	1	1 034	2	990	3	190	-	87	-	5 437	8
Tuinbouwarb. (groenten en ooft)	873	1 665	21	1 041	9	1 047	14	1 045	14	782	11	399	13	2 459	34	7 768	69	3 190	24	2 930	31	650	1	507	3	23 483	244
Tuinman	874	657	4	450	3	450	7	425	9	359	4	220	1	1 307	22	5 224	30	3 190	10	3 244	14	563	6	347	2	15 436	112
Typiste	875	18	520	26	1 241	46	2 031	66	2 406	45	2 556	20	2 389	112	7 313	130	4 783	30	713	26	206	1	4	-	2	520	24 164
Variété-artist	876	4	9	3	4	5	6	5	7	13	8	11	14	70	67	398	159	168	57	128	32	14	1	8	-	827	364
Veearts	877	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	1 199	4	162	-	217	-	18	-	-	-	622	5
Veenarbeider	878	262	54	158	56	183	43	176	51	148	46	127	51	662	139	2 383	197	1 326	55	1 166	20	165	2	79	2	6 835	716
Veeverloskundige	879	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	57	-	49	-	56	-	12	-	7	-	183	-
Verfspuiter	880	77	-	60	-	64	1	73	3	64	1	38	-	396	5	1 270	5	322	-	146	-	14	-	5	-	2 529	15
Verloskundige	881	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	40	-	356	-	237	-	247	-	20	-	12	-	912	-
Verpleegster	882	4	68	8	124	33	477	69	1 024	41	1 527	49	1 860	380	7 679	1 335											

Tabel 9. Arbeiders, employé's en personen in de zgn. vrije beroepen naar belangrijkste beroep, burgerlijke staat en geslacht 1)

Beroep	Ongehuwd		Gehuwd		Gehuwd geweest		Beroep	Ongehuwd		Gehuwd		Gehuwd geweest			
	M.	V.	M.	V.	M.	V.		M.	V.	M.	V.	M.	V.		
Accountant	000	427	42	2 766	44	140	10	Loodgieter en fitter	608	4 485	-	9 119	-	377	-
Administr. pers. (geen overheid)	001	54 611	53 553	74 439	2 544	2 339	1 381	Loopmecht en besteller	609	11 483	402	20 905	226	1 027	106
Adviseur (rechtskundig-e.d.)	003	219	16	946	3	51	2	Machinist (excl. 834)	610	2 043	-	11 317	-	421	-
Advocaat	004	277	67	1 061	38	59	7	Machinist (spoor- en tramwegen)	611	140	-	2 865	-	63	-
Aftekenaar	005	279	-	840	-	27	-	Magazijn- en pakhuispersoneel	612	13 469	973	27 295	112	1 045	36
Amanuensis	006	89	20	542	-	17	-	Mandemaker	800	404	3	770	-	73	-
Ambtenaar (niet elders genoemd)	100	33 554	22 336	84 324	1 071	2 512	1 137	Masseur	801	75	278	315	111	28	79
Analist	200	1 740	2 308	1 604	62	25	31	Katros (zeescheepvaart)	802	2 710	-	1 894	-	221	-
Apothekersassistent	201	159	3 141	342	187	19	104	Melkcontroleur (zuivelfabriek)	803	377	-	526	-	22	-
Architect, bouwkundige	202	563	54	3 218	16	166	6	Metaalgieter	804	284	-	650	-	26	-
Arts	203	559	331	5 552	303	232	40	Metaalponser	805	216	-	393	-	17	-
Assistent bibliotheken en leesz.	204	59	519	76	16	3	19	Metselaar	806	4 725	-	15 842	-	866	-
Automonteur	205	13 017	-	7 803	-	253	-	Meubelmaker	807	6 742	-	6 676	-	262	-
Auto-rijwielbewaarder	206	87	2	411	-	36	-	Militair (beroeps-)	808	4 644	-	10 652	-	331	-
Badknecht	207	162	225	679	77	34	41	Modelmaker	809	520	-	795	-	20	-
Baggerpersoneel	208	529	-	1 787	-	91	-	Muzikleraar, -onderwijzer	810	326	1 265	1 187	338	73	233
Bedienend pers. (excl. kellner)	209	3 257	19 056	3 132	901	272	774	Mijnwerker (bovengronds)	811	1 944	-	2 640	-	76	-
Beeldhouwer	210	132	41	305	29	36	12	Mijnwerker (ondergronds)	812	6 273	-	15 673	-	291	-
Behanger, stoffeerder	211	3 164	657	4 523	41	218	18	Nageljongen	813	265	-	58	-	1	-
Beton- en cementwerker	212	2 154	-	5 642	-	258	-	Notaris	814	78	1	705	-	34	-
Retonijzervlechter	213	432	-	1 450	-	77	-	Onderwijzer	815	5 363	22 704	17 185	1 086	266	565
Bibliothecaris	214	45	208	96	8	3	8	Opera- en concertzanger	816	70	154	157	159	18	60
Binnenvisser	215	329	-	536	-	35	-	Opperman en bouwvakjouwv	817	4 100	-	12 254	-	684	-
Blok-, seinhuiswachter e.d.	216	89	1	1 907	64	53	4	Farketvloerlegger	818	150	-	265	-	8	-
Boekbinder	217	1 739	1 104	2 224	96	97	50	Fedicure	819	42	627	170	168	7	143
Bontwerker	218	318	603	239	110	12	54	Fianostemmer	820	98	-	395	-	28	1
Boomkwekersknecht	219	1 217	5	1 301	4	66	-	Politiepersoneel	821	4 179	84	18 598	7	242	6
Boorder (metaal-)	220	414	-	1 344	-	48	-	Politioerder	822	74	-	180	-	15	-
Botermaker	221	266	-	654	-	12	-	Fonskaartmachinebediende	823	129	787	127	28	6	8
Brandweerpersoneel	222	147	-	1 467	-	31	-	Portier	824	580	368	4 757	13	283	7
Breier	223	652	1 550	581	111	10	31	Predikant	825	242	97	2 954	29	76	3
Brievenbesteller	224	2 993	50	10 578	9	314	3	Rabbijn e.d.	826	478	-	378	-	11	-
Broodbakker	225	14 108	-	11 135	-	435	-	Radiotelegrafist	827	180	20	744	2	24	3
Brug-, sluiswachter e.d.	226	216	8	2 228	30	101	20	Rechter, ambtenaar O.M. enz.	828	659	-	4 636	-	243	-
Buffet- en keukenpers. (excl. kok)	227	1 554	5 473	2 165	998	229	746	Riet- en strodakdekker	829	247	-	322	-	10	-
Caissière	228	16	1 423	31	222	2	141	Rietwerker (meubelen en matten)	830	773	40	749	3	57	-
Candidate-notaris	229	166	17	427	2	6	2	Rijswerker	831	71	-	238	-	6	-
Chauffeur	230	8 999	-	34 663	-	1 088	-	Rijwielhersteller	832	3 205	-	1 672	-	66	-
Conciërge	231	157	193	3 379	592	109	223	Schaver (metaal-)	833	182	-	581	-	18	-
Conducteur (trein, tram, enz.)	232	863	1 367	5 287	9	179	5	Scheepsmachinist (zeescheepv.)	834	1 442	-	1 885	-	108	-
Confectieaaiater e.d.	233	308	31 757	347	1 997	18	685	Scheepstimmerman	835	1 445	-	3 022	-	127	-
Confectiesnijder, -knipper	234	220	1 167	229	76	11	18	Schilder	836	10 136	194	21 511	13	994	11
Constr.werker (grobkwerker)	235	4 269	-	8 633	-	330	-	Schippersknecht (binnenscheepv.)	837	5 277	19	6 944	2	392	2
Dameskapper	236	142	3 641	170	347	10	148	Schoenmaker, schoenhersteller	838	3 311	-	2 701	-	193	-
Dansleraar	237	101	87	229	81	23	22	Schoorsteenveger	839	28	-	67	-	5	-
Deurwaarder	238	9	-	485	-	12	-	Sigarenmaker	840	2 356	723	4 744	14	227	11
Diamantbewerker	239	377	85	773	33	90	18	Sjouwv (excl. bouwvakjouwv)	841	13 280	-	35 365	-	2 014	-
Draadtrekker	240	133	-	354	-	10	-	Slager	842	3 564	-	5 165	-	223	-
Draadvlechter	241	318	21	271	6	4	1	Sloper (bouwvak)	843	276	-	878	-	57	-
Draaijer (metaal-)	242	4 617	-	6 100	-	203	-	Slijper en polijster (metaal-)	844	1 483	40	3 000	3	126	2
Drukker (grafische bedrijven)	243	2 629	-	3 765	-	117	-	Smid, vuurwerker	845	5 813	-	7 433	-	318	-
Elektricien	244	13 832	-	16 809	-	409	-	Sociale werker	846	5 813	-	7 433	-	318	-
Eelbaar	245	835	17	686	-	17	-	Spinner	847	344	5 970	514	195	19	226
Etser	246	239	10	419	-	9	1	Spoeler en twijner	848	1 830	1 246	2 110	222	78	39
Expert, taxateur	247	87	-	738	-	46	-	Sportleraar, -onderwijzer	849	1 507	4 175	1 044	408	27	78
Forceur	248	146	-	220	-	11	-	Steenhouwer	850	179	98	539	29	39	3
Fotograaf	249	733	144	570	15	39	5	Steenlijper en polijster	851	344	-	837	-	53	-
Fraiser (metaal-)	250	413	-	691	-	23	-	Steenzetter (waterb. k. werken)	852	80	-	258	-	10	-
Galvaniseur	251	543	-	898	-	48	-	Stereotypeur	853	59	-	178	-	7	-
Geestelijke R.K. Godadienst	252	5 394	-	595	1	28	-	Stoker	854	45	-	247	-	11	-
Glasslijper en -polijster	253	663	38	701	-	47	-	Stopster (textielindustrie)	855	2 943	10 771	-	531	-	
Glazenwasser	254	260	-	701	-	47	-	Stratemaker	856	12	1 306	28	70	15	
Godadienstonderwijzer	255	193	154	372	19	21	11	Strijkster	857	633	-	2 742	-	117	-
Goud- en zilversmid, kunstsmid	256	1 059	16	696	3	35	-	Strijkster	858	995	3 916	916	600	45	303
Granitwerker	257	232	-	611	-	33	-	Stucadoor	859	992	-	3 736	-	233	-
Graveur	258	159	15	175	-	10	-	Stuurman (zeevaart)	860	1 207	-	1 219	-	46	-
Griendwerker	259	249	-	481	-	27	-	Tabakbewerker	861	927	589	596	30	24	14
Grondwerker	260	12 973	-	38 517	-	2 734	-	Tandarts	862	119	67	1 106	118	63	29
Gymnastiekleraar, -onderwijzer	261	140	285	657	81	38	38	Tandtechnicus	863	889	55	430	5	5	-
Handelsreiziger, vertegenw.	262	5 157	256	22 096	76	1 005	105	Tekenaar	864	6 013	433	5 559	45	123	21
Herenkapper	263	3 710	-	2 074	-	121	-	Telefoniste	865	78	4 946	198	239	10	146
Heier	264	146	-	887	-	49	-	Telegrafist	866	147	373	143	16	9	8
Hoedenmodiste	265	87	1 304	99	132	6	56	Timmerman	867	17 461	-	30 825	-	1 280	-
Hoepelmaker	266	55	-	116	-	18	-	Tolk, vertaler	868	81	66	92	15	14	31
Hoogleraar	267	405	27	596	7	33	-	Toneelspeler	869	161	113	211	118	39	63
Horlogemaker	268	643	-	299	-	23	-	Toonkunstenaar	870	1 555	258	4 321	208	291	74
Houtbewerker (machinale)	269	401	-	754	-	37	-	Touwslager	871	308	34	315	1	15	1
Houthakker	270	461	-	754	-	37	-	Tuinbouwarb. (bloembollencult.)	872	1 981	6	3 269	2	187	-
Huispersoneel	271	653	149 644	767	3 431	70	7 853	Tuinbouwarb. (groenten en ooft)	873	11 904	201	10 898	31	681	12
Huis-, verstel- en costuumnaaister	400	-	24 532	-	1 101	-	1 162	Tuinman	874	6 017	107	9 889	3	530	2
Instrumentmaker	401	3 450	-	2 552	-	76	-	Typiste	875	386	22 679	128	976	6	509
Journalist	402	705	170	1 360	44	80	32	Variété-artist	876	229	151	513	152	85	61

Tabel 10. Beroepsbevolking 1) naar beroepsgroep, kerkgenootschap en geslacht

Beroepsgroep	Rooms-Katholiek		Ned. Hervormd		Gereformeerd		Evang. Lutheren		Doopsgezind		Remonstrant (Ned.-Port.)		Israël. (Ned.-Port.)		Overige kerkgen.		Geen kerkgenootschap		Totaal	
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.
	01. Bedrijfschouff	42 260	1 939	34 799	1 111	10 769	319	794	56	994	53	569	48	425	35	1 858	86	17 995	725	110 483
02. Nijverheid (m. pers.)	25 304	4 745	20 683	2 823	5 731	941	513	135	419	65	152	38	143	52	1 360	209	13 062	1 581	67 367	10 589
03. Nijverheid (z. pers.)	93 122	6 738	97 726	5 225	28 875	1 398	155	13	1 951	79	139	10	15	1	1 913	109	9 650	228	233 546	13 801
04. Landbouw	25 936	5 968	22 864	4 263	8 647	1 625	474	120	620	165	235	70	478	93	1 256	246	11 651	1 352	72 161	13 902
05. Winkels	3 521	49	6 589	56	2 039	21	45	1	68	-	12	-	-	-	178	3	2 082	24	14 734	154
06. Binnenscheepvaart	44 575	4 301	44 333	3 797	13 630	911	1 044	235	1 239	169	800	132	1 294	85	2 966	337	29 734	2 160	139 615	12 127
Medew. gezinsleden	57 777	65 067	35 942	57 144	12 172	14 866	34	51	457	635	25	44	1	3	724	992	3 276	3 172	110 408	141 974
07. Landbouw	4 482	27 654	2 594	21 946	1 304	7 831	26	346	55	602	16	161	30	170	145	1 033	1 036	7 232	9 688	66 975
08. Winkels	21 056	13 273	13 131	7 822	5 352	1 577	131	245	170	268	73	137	58	120	680	454	5 108	4 728	45 799	28 624
09. Overige	19 986	2 116	17 351	1 446	4 819	311	453	69	554	49	347	23	167	29	1 094	100	13 921	861	58 692	5 004
10. Bedrijfsleiders e.d.	40 039	28 842	39 856	24 502	13 052	6 880	1 720	1 066	1 589	934	1 411	905	284	245	3 203	1 982	31 685	18 916	132 819	84 272
Vrije ber., employé's	36 596	7 720	40 483	8 647	11 769	2 076	1 249	324	1 683	447	1 311	492	105	35	2 907	615	25 917	4 991	121 620	25 347
Adm.pers. (geen overheid)	13 534	-	1 724	38	1 097	3	60	2	86	25	37	12	20	-	310	49	8 547	149	37 691	605
Ambtenaren	12 885	188	10 149	149	3 932	34	376	11	354	14	248	9	268	15	932	36	8 547	149	37 691	605
Bedienaars godsdienst	5 487	4 291	4 254	3 261	1 120	939	168	169	291	382	301	425	73	29	496	473	4 020	2 034	16 220	12 003
Handelsreizigers	757	-	2 244	-	418	-	74	-	84	-	34	-	3	-	104	-	2 189	-	5 907	-
Leraren, hoogleraren	670	15	1 305	17	220	4	57	1	86	2	75	3	2	-	79	2	828	5	3 322	49
Mach. - stuurl. (zeescheepv.)	8 376	12 110	7 222	6 410	3 680	2 256	73	164	263	394	176	364	12	35	222	389	2 790	2 233	22 814	24 395
Mil., politie (hoger)	13 009	18	16 099	39	5 331	9	247	7	213	4	64	1	13	-	741	-	7 538	23	43 255	96
Mil., politie (lager)	13 335	13 963	8 998	12 192	5 529	6 447	16	416	18	540	7	509	6	101	69	981	365	3 809	3 243	38 958
Verplegend personeel	8 724	613	8 528	842	1 972	93	466	87	670	101	851	173	211	34	768	178	10 826	1 674	33 016	3 795
Vrije beroepen	5 374	17 931	3 648	9 966	1 707	3 600	58	226	65	191	16	85	28	68	258	747	2 517	7 545	13 671	40 359
Winkelbedienden	13 288	8 439	13 241	7 289	3 759	2 161	475	320	644	541	483	518	98	128	1 284	865	11 990	4 554	45 262	24 815
Overige employé's	54 310	-	41 213	-	9 934	-	570	-	378	-	122	-	11	-	2 492	-	32 387	-	141 417	-
Handarbeiders	4 530	29	5 062	21	964	6	76	-	79	1	23	-	-	-	313	1	2 838	4	13 885	62
Bouwvakarbeiders	17 338	-	15 678	-	3 537	-	229	-	146	-	39	-	12	-	718	-	11 872	-	49 569	-
Briefvenbestellers	19 883	-	18 988	-	3 635	-	127	-	101	-	31	-	7	-	1 032	-	10 420	-	54 224	-
Chauff., voerlieden	9 167	16 748	5 007	6 725	617	1 596	236	238	96	189	48	96	37	35	439	643	8 109	4 894	23 756	31 124
Grondwerkers	695	75 480	696	64 454	134	22 381	13	1 210	7	961	-	386	-	84	53	4 481	338	25 061	615	194 498
Hotel-, café-, rest.pers. e.d.	239 184	56 518	175 513	31 100	39 257	6 689	3 134	820	1 871	357	640	153	296	155	12 556	2 755	143 064	29 553	615 515	128 100
Huispersoneel	57 871	4 494	87 116	5 818	27 607	1 261	217	9	615	14	69	4	25	8	2 875	194	19 142	570	195 537	12 372
Industrie-arbeiders	11 604	237	10 034	221	2 841	55	186	10	134	5	39	2	10	-	779	26	7 788	178	33 415	734
Landbouwarbeiders	14 274	466	11 772	277	3 138	61	296	10	171	5	64	3	45	3	986	28	11 063	268	41 809	1 121
Loopkn., bestellers	23 526	-	1 686	-	307	-	100	-	8	-	-	-	-	-	417	-	851	-	26 897	-
Mag., pakhuispersoneel	2 803	5	5 219	9	3 052	3	50	-	45	-	11	-	-	-	254	-	2 980	6	12 613	23
Mijnwerkers	15 607	144	3 339	335	625	71	1	4	28	-	34	-	19	-	1 042	-	16 091	-	51 298	-
Schippersknechts	1 407	1 325	2 275	1 126	4 592	226	384	28	261	17	98	10	29	7	1 662	88	17 282	839	67 157	3 666
Sjouwars, haven-, transp. arb.	20 106	1 325	22 753	1 126	4 592	226	384	28	261	17	98	10	29	7	1 662	88	17 282	839	67 157	3 666
Veenarbeiders	982 298	381 426	864 801	289 071	1243 435	86 611	14 568	6 388	16 603	7 209	8 593	4 813	4 226	570	49 101	136	502 249	129 497	2 685 874	924 721
Overige arbeiders	20 106	1 325	22 753	1 126	4 592	226	384	28	261	17	98	10	29	7	1 662	88	17 282	839	67 157	3 666

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

Tabel 11. Mannelijke gezinshoofden met beroep 1) naar beroepsgroep en kerkgenootschap

Beroepsgroep	Rooms-Katholiek	Ned. Hervormd	Gereformeerd	Evangel. Lutheren	Doopsgezind	Remonstrant	Israël. (Ned. en Fort.)	Overige kerkgen.	Geen kerkgenootsch.	Totaal
Bedrijfschouff	01	38 311	32 652	10 199	748	950	527	365	1 758	101 970
Nijverheid (m. pers.)	02	21 251	17 929	5 128	454	370	138	105	1 219	57 921
Nijverheid (z. pers.)	03	84 862	89 383	26 742	141	1 800	130	13	1 752	213 251
Landbouw	04	24 149	21 477	8 262	439	591	213	416	1 189	67 469
Winkels	05	3 157	5 968	1 855	41	63	11	-	346	13 322
Binnenscheepvaart	06	38 923	39 048	12 163	914	1 119	732	1 101	2 616	122 347
Medew. gezinsleden	07	213	378	83	1	2	2	-	8	726
Landbouw	08	42	36	10	-	-	-	-	1	101
Winkels	09	140	185	62	4	4	-	-	7	493
Overige	10	17 072	15 667	4 264	405	502	313	136	986	51 912
Bedrijfsleiders e.d.	11	19 187	24 357	6 989	1 206	1 120	1 072	187	2 004	76 211
Vrije ber., employé's	12	23 647	29 975	8 441	985	1 318	1 069	84	1 931	87 230
Adm.pers. (geen overheid)	13	1 588	1 642	1 065	56	85	36	18	262	4 750
Ambtenaren	14	10 060	8 338	3 209	321	285	198	784	784	30 359
Bedienaars godsdienst	15	3 672	3 666	954	143	257	268	69	361	12 057
Handelsreizigers	16	313	1 167	170	36	47	14	62	62	2 997
Leraren, hoogleraren	17	505	1 088	180	76	76	65	2	56	2 690
Machin., stuurl. (zeescheepv.)	18	5 043	6 168	3 168	66	229	155	12	186	17 441
Mil., politie (hoger)	19	9 465	12 332	3 839	213	161	48	10	565	32 520
Mil., politie (lager)	20	473	702	462	13	13	3	4	52	2 060
Verplegend personeel	21	6 622	7 688	1 631	392	588	749	170	610	26 314
Vrije beroepen	22	1 815	1 518	542	30	29	7	12	98	5 227
Winkelbedienden	23	7 649	9 052	2 547	360	496	351	70	883	29 384
Overige employé's	24	34 959	28 862	6 702	432	303	90	8	1 874	97 478
Handarbeiders	25	3 264	4 097	760	61	68	20	-	254	10 829
Bouwvakarbeiders	26	12 608	12 094	2 666	189	124	34	11	591	37 988
Briefvenbestellers	27	14 440	14 024	2 778	97	76	18	6	809	40 012
Chauff., voerlieden	28	4 897	3 090	345	152	67	25	22	278	13 946
Grondwerkers	29	288	372	80	8	4	-	-	31	963
Hotel-, café-, rest.pers. e.d.	30	127 062	106 733	22 468	2 049	1 308	421	148	8 020	360 102
Huispersoneel	31	25 185	51 945	16 541	125	355	30	10	1 697	106 934
Industrie-arbeiders	32	6 827	6 554	1 892	128	96	27	8	557	21 456
Landbouwarbeiders	33	8 777	8 024	2 094	231	171	46	26	720	27 705
Loopkn., bestellers	34	16 158	1 068	190	65	4	1	1	282	18 311
Mag., pakhuispersoneel	35	1 313	2 887	647	24	30	5	-	141	6 888
Mijnwerkers	36	10 224	11 056	2 274	185	88	29	15	813	36 977
Schippersknechts	37	828	2 342	456	-	18	2	-	113	4 599
Sjouwars, haven-, transp. arb.	38	15 399	17 598	3 402	294	208	71	21	1 313	51

Tabel 12. Beroepsbevolking 1) naar beroepsgroep, nationaliteit en geslacht

Beroepsgroep	Nederlanders en Nederl. onderdanen		Duitsers		Belgen		Britten		Fransen		Italianen		Polen		Overige nationaliteiten		Zonder nationaliteit		Totaal	
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.
	Bedrijfshoofden	108 725	4 223	315	38	368	25	3	22	18	6	217	1	80	6	178	25	560	51	110 483
Nijverheid (m.pers.)	66 233	10 287	300	101	289	36	1	6	6	3	100	5	33	15	112	50	288	91	67 367	10 589
Nijverheid (z.pers.)	232 424	13 735	166	8	676	40	1	1	2	4	1	1	4	1	35	1	237	16	233 546	13 801
Landbouw	71 525	13 729	95	36	163	67	1	12	7	4	5	1	28	5	75	18	251	41	72 161	13 902
Winkels	14 679	152	18	1	37	17	-	-	1	1	1	2	2	4	3	1	12	1	14 734	154
Binnenscheepvaart	137 394	11 768	250	138	358	57	5	45	25	8	124	3	64	4	570	38	785	86	139 615	12 127
Overige	109 882	141 254	83	115	348	471	1	1	17	-	-	-	3	3	15	14	76	116	110 408	141 974
Medew. gezinsleden	9 610	66 399	15	116	36	230	2	11	4	6	1	8	2	2	6	51	16	137	9 688	66 975
Winkels	45 319	28 003	65	141	205	184	3	7	4	4	81	56	12	21	32	61	78	147	45 799	28 624
Overige	57 952	4 926	159	29	186	16	20	1	17	-	16	-	17	-	105	8	220	24	58 692	5 004
Bedrijfsleiders e.d.	131 458	83 153	214	327	301	184	99	79	25	22	28	31	35	26	217	199	442	251	132 819	84 272
Vrije ber., employé's	121 340	25 224	18	12	97	34	11	14	4	2	5	5	6	1	34	27	105	28	121 620	25 347
Adm.pers. (geen overheid)	8 570	117	52	3	11	5	3	-	9	-	1	1	3	1	67	12	16	-	8 728	129
Ambtenaren	37 291	587	61	3	75	5	14	1	7	-	4	-	8	1	58	3	173	5	37 691	605
Bediendes godsdiens	15 804	11 690	46	133	44	39	69	29	18	20	8	2	14	5	58	50	49	37	16 210	12 003
Handelreizigers e.d.	5 877	49	4	-	6	-	2	-	-	-	-	-	1	1	9	-	9	-	5 907	49
Veren. hoogleraren	3 317	24 072	2	156	12	45	1	12	1	13	-	3	1	3	4	27	13	24	22 814	24 355
Mach., natuurl. (zeescheepv.)	22 780	96	2	2	9	9	1	1	1	1	1	1	1	1	5	4	22	22	43 255	96
Mil., politie (hoger)	43 214	37 975	7	671	11	27	1	16	16	18	2	2	2	2	186	41	296	53	33 016	38 958
Onderwijzers	3 215	3 621	96	25	132	67	33	16	2	6	15	2	25	4	186	39	28	52	13 671	40 359
Mil., politie (laager)	32 425	40 041	31	84	23	96	4	7	2	10	3	15	34	4	11	39	76	178	33 671	40 359
Verplegend personeel	13 565	40 041	31	84	23	96	4	7	2	10	3	15	34	4	11	39	76	178	33 671	40 359
Vrije beroepen	44 449	24 336	107	234	89	54	99	11	32	10	13	7	34	6	261	76	178	81	45 262	24 815
Winkelbedienden	139 959	-	270	-	337	-	11	-	8	-	258	-	77	-	82	-	415	-	141 417	62
Overige employé's	15 871	61	44	-	136	1	-	-	2	-	6	-	33	-	2	-	20	4	13 885	-
Handarbeiders	49 098	-	63	-	146	-	-	-	2	-	9	-	116	-	38	-	38	-	49 569	-
Bouwvakarbeiders	53 697	-	91	-	146	-	-	-	11	-	34	-	12	-	302	-	151	-	54 224	-
Briefverbestellers	25 071	29 563	2	1 052	58	132	17	15	11	42	34	37	12	30	571	11	160	102	23 756	31 124
Chauff., voerlieden	1 910	191 269	2	1 514	5	489	1	49	82	56	159	60	1 088	134	691	261	1 899	434	1 936	194 498
Gronwerkers	607 877	126 011	1 372	742	2 257	483	110	19	6	6	7	1	36	3	57	10	241	21	615 515	128 100
Hotel-, café-, rest.pers. e.d.	194 328	12 253	152	43	701	41	9	-	2	-	13	-	1	1	20	-	81	-	195 537	12 372
Industrie-arbeiders	33 182	729	46	3	67	2	2	-	2	-	9	-	7	-	31	-	119	-	35 415	734
Landbouwarbeiders	41 509	1 101	41	7	251	4	3	-	2	-	2	-	12	-	31	-	119	-	41 809	1 121
Loopkn., bestellers	24 753	21	17	-	91	4	3	-	6	-	77	-	653	-	290	-	486	-	26 897	23
Mag.-, pakhuyspersoneel	12 522	713	17	-	29	2	-	-	2	-	6	-	92	-	5	-	40	-	12 615	23
Schippermeesters	50 797	6 786	46	2	124	-	-	-	2	-	6	-	92	-	23	-	39	-	51 258	716
Sjouwars haven-, transp. arb.	66 750	3 661	35	36	106	13	4	2	4	1	11	1	11	1	97	7	139	4	67 157	3 666
Overige arbeiders	2 657 048	910 779	4 670	5 766	7 774	2 844	626	301	321	255	1 186	286	2 516	422	3 705	1 831	8 028	2 237	2 685 874	924 721
Totaal	2 657 048	910 779	4 670	5 766	7 774	2 844	626	301	321	255	1 186	286	2 516	422	3 705	1 831	8 028	2 237	2 685 874	924 721

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

Tabel 13. Beroepsbevolking naar bedrijfstak en geslacht

Bedrijfstak	Groningen			Friesland			Drenthe		
	M.	V.	T.	M.	V.	T.	M.	V.	T.
Nijverheid	50 327	6 976	57 303	42 268	3 447	45 715	27 017	3 233	30 250
Landbouw, visserij, jacht ..	41 504	6 267	47 771	53 510	10 575	64 085	39 288	14 809	54 097
Handel, verkeer, cred.-, bank-, verz.wezen	31 277	10 667	41 944	29 023	8 971	37 994	12 028	4 282	16 310
Maatsch. d., onderwijs, ered., huisel. d., beroep onbekend.	15 355	17 418	32 773	13 469	16 699	30 168	8 517	7 690	16 207
Totaal	138 463	41 328	179 791	138 270	39 692	177 962	86 850	30 014	116 864
	Overijssel			Gelderland			Utrecht		
Nijverheid	93 361	19 900	113 261	132 271	16 671	148 942	69 235	9 101	78 336
Landbouw, visserij, jacht ..	53 431	25 647	79 078	87 765	34 286	122 051	21 194	5 898	27 092
Handel, verkeer, cred.-, bank-, verz.wezen	33 872	12 380	46 252	54 555	21 194	75 749	40 830	14 482	55 312
Maatsch. d., onderwijs, ered., huisel. d., beroep onbekend.	19 771	19 414	39 185	38 961	38 279	77 240	26 263	24 271	50 534
Totaal	200 435	77 341	277 776	313 552	110 430	423 982	157 522	53 752	211 274
	Noordholland			Zuidholland			Zeeland		
Nijverheid	228 738	44 781	273 519	293 823	41 063	334 886	26 644	2 300	28 944
Landbouw, visserij, jacht ..	62 087	5 745	67 832	89 221	10 676	99 897	32 547	7 013	39 560
Handel, verkeer, cred.-, bank-, verz.wezen	166 988	52 061	219 049	199 411	61 993	261 404	16 455	6 034	22 489
Maatsch. d., onderwijs, ered., huisel. d., beroep onbekend.	83 912	71 703	155 615	115 372	94 186	209 558	9 091	7 970	17 061
Totaal	541 725	174 290	716 015	697 827	207 918	905 745	84 737	23 317	108 054
	Noordbrabant			Limburg			Amsterdam		
Nijverheid	167 318	27 649	194 967	108 740	11 377	120 117	110 966	28 684	139 650
Landbouw, visserij, jacht ..	82 075	29 404	111 479	37 858	18 731	56 589	4 314	204	4 518
Handel, verkeer, cred.-, bank-, verz.wezen	53 927	22 824	76 751	31 551	15 218	46 769	94 873	28 742	123 615
Maatsch. d., onderwijs, ered., huisel. d., beroep onbekend.	40 802	37 521	78 323	23 650	21 403	45 053	42 111	31 660	73 771
Totaal	344 122	117 398	461 520	201 799	66 729	268 528	252 264	89 290	341 554
	Rotterdam			's Gravenhage			Utrecht		
Nijverheid	91 791	14 601	106 391	56 176	9 977	66 153	25 622	3 752	29 374
Landbouw, visserij, jacht ..	5 301	259	5 560	5 795	173	5 968	1 492	157	1 649
Handel, verkeer, cred.-, bank-, verz.wezen	77 746	19 773	97 519	48 562	19 241	67 803	16 496	6 415	22 911
Maatsch. d., onderwijs, ered., huisel. d., beroep onbekend.	28 638	20 103	48 742	46 684	31 520	78 204	10 085	8 758	18 843
Totaal	203 476	54 736	258 212	157 217	60 911	218 128	53 695	19 082	72 777

Tabel 14. Beroepsbevolking (werkenden en tijdelijk niet-werkenden afzonderlijk) naar bedrijfsklasse en geslacht

Bedrijfsklasse	Groningen		Friesland		Drenthe		Overijssel		Gelderland		Utrecht		Noordholl.		Zuidholland		Zeeland		Noordbrabant		Limburg		Amsterdam		Rotterdam		's Gravenhage		Utrecht		
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	
WERKENDEN																															
Aardewerk, glas, enz.	01	1 892	66	695	8	584	23	1 281	83	9 031	93	1 640	47	1 869	8 547	456	419	11	3 408	71	6 864	769	905	107	624	37	431	16	545	22	
Diamantnijverheid	02	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1 358	8	-	-	-	-	105	7	1	1 303	163	-	-	7	-	2	-		
Graf. nijverheid	03	1 179	109	1 000	83	377	41	1 551	134	2 413	259	2 099	194	8 636	8 279	1 027	398	39	2 360	422	1 111	130	4 883	471	2 532	382	2 691	295	1 034	84	
Bouwnijverheid	04	10 275	76	11 060	69	5 492	17	15 542	103	29 393	274	14 064	250	43 963	61 238	1 664	8 625	51	30 509	246	16 149	146	18 588	1 195	19 238	656	13 174	616	5 282	153	
Chem. nijverheid	05	1 243	285	325	151	584	129	1 485	512	2 105	1 112	2 063	729	8 536	9 340	2 645	522	77	2 884	850	3 426	406	3 879	1 883	3 059	719	1 042	580	543	263	
Hout, kurk, stro	06	2 591	74	2 634	91	1 080	23	3 877	94	8 390	176	3 140	109	10 711	16 867	424	851	29	8 134	252	3 207	90	5 125	222	5 117	130	3 090	69	864	24	
Kleding, reiniging	07	3 768	4 230	2 033	2 263	962	1 608	4 827	8 784	5 813	8 001	3 291	4 617	14 950	13 612	21 541	935	1 225	5 587	9 181	3 765	6 398	9 069	18 158	4 597	7 388	3 956	6 099	1 507	1 937	
Kunstnijverheid	08	35	2	30	2	-	-	57	-	128	22	151	12	898	672	78	6	5	304	26	229	9	711	158	246	14	246	38	75	3	
Leder, wasdoek, rubber	09	1 252	32	1 014	22	713	27	2 056	116	6 670	1 074	1 845	117	7 041	6 786	433	540	26	16 025	2 970	2 845	364	3 429	610	1 546	117	2 275	131	670	48	
Nijnbouw, enz.	10	255	4	429	-	6 427	789	1 772	63	398	6	286	2	196	534	4	11	-	464	1	39 944	361	48	-	71	2	71	1	8	-	
Metaalnijverheid	11	10 683	179	7 791	96	3 965	195	18 988	1 186	27 956	1 076	23 184	1 078	70 764	96 188	3 085	6 842	167	41 111	3 337	12 233	720	36 667	1 167	32 542	946	14 570	648	9 387	555	
Papiernijverheid	14	3 800	206	424	17	226	38	476	144	4 358	500	712	231	4 796	2 489	1 389	28	6	945	473	1 046	359	2 187	1 036	823	498	773	416	378	147	
Textielnijverheid	15	522	868	455	70	94	171	23 610	7 946	9 206	2 603	1 478	719	2 287	4 138	1 450	1 381	454	18 767	6 175	1 491	925	429	501	277	270	111	97	52	76	
Gas, electr., waterl.	16	1 010	68	1 030	47	312	10	1 539	57	2 852	145	1 590	58	6 578	8 017	330	979	46	2 468	98	2 498	60	3 187	120	2 852	129	2 143	96	823	20	
Voed.-, genotmiddelen	17	8 795	700	10 660	475	4 501	133	10 558	569	15 241	1 165	8 587	840	29 185	35 276	5 957	3 397	136	23 417	3 396	7 203	525	11 245	2 383	10 815	3 092	6 288	679	2 479	379	
Totaal nijverheid 01 t/m 17		47 300	6 899	39 582	3 394	25 329	3 204	87 619	19 793	123 756	16 506	64 137	9 003	211 768	271 991	40 483	24 934	2 272	156 488	27 505	102 012	11 262	101 655	28 174	84 339	14 380	50 868	9 781	23 649	3 711	
Landbouw	20	39 317	6 254	50 307	10 567	37 140	14 787	51 347	25 645	84 326	34 271	19 913	5 886	56 351	80 513	10 367	29 872	6 966	78 671	29 386	36 698	18 727	3 848	201	4 911	257	3 530	80	1 413	149	
Visserij, jacht	30	245	-	915	-	23	-	328	-	482	8	387	-	2 982	4 447	299	2	294	28	303	6	41	1	133	1	77	-	1 867	93	1	
Winkels	40	5 742	6 384	6 328	6 169	2 635	2 768	7 747	8 056	11 334	12 711	7 636	7 900	27 822	31 833	32 256	2 711	3 908	10 902	14 343	6 114	9 778	13 528	11 691	8 335	9 313	9 163	8 391	3 150	3 221	
Overige handel	41	10 496	1 127	10 422	725	4 297	314	10 731	1 018	17 485	1 751	12 126	1 392	52 817	61 299	8 201	5 473	535	18 471	1 814	9 154	1 013	27 716	5 550	21 849	3 459	13 995	2 388	4 209	597	
Verkeer	42	11 649	2 493	9 075	1 758	3 804	1 061	11 622	2 795	19 894	5 609	15 928	3 971	59 687	80 775	14 360	6 665	1 366	17 792	5 686	12 770	3 894	36 621	7 109	38 105	4 671	17 281	5 430	6 875	1 908	
Cred.-, bankwezen	50	612	260	560	100	214	69	695	192	1 132	426	998	306	10 301	6 180	2 882	371	130	1 083	388	543	166	7 184	1 879	2 117	742	2 344	1 362	416	146	
Verz. wezen	51	1 106	304	1 218	168	415	39	1 280	215	2 031	507	1 967	784	7 761	8 015	3 443	420	74	2 531	450	1 364	249	4 734	2 058	2 706	1 250	2 617	1 377	946	480	
Overh. dienst, vrije ber.	60	8 965	4 307	7 267	3 306	4 902	2 169	11 601	5 080	22 909	11 366	14 718	8 552	53 735	76 045	37 283	6 008	2 062	23 049	10 983	13 219	6 102	27 765	15 034	18 736	8 212	33 617	16 776	5 812	3 876	
Onderwijs	61	2 089	1 696	2 040	1 575	1 101	754	2 662	2 184	4 539	4 264	3 064	2 842	8 188	10 845	10 832	964	784	5 820	6 399	3 677	3 930	3 740	3 937	2 479	2 916	3 231	1 204	1 157		
Eredienst	62	466	52	662	84	232	38	649	65	1 360	114	707	99	1 748	2 243	408	309	21	1 795	103	1 316	89	578	149	521	100	464	130	243	54	
Huisel. diensten	70	82	10 609	128	11 120	83	4 485	495	11 452	1 043	21 212	711	11 600	727	958	41 582	90	4 849	659	19 086	258	10 662	158	10 559	113	7 992	311	9 700	37	3 222	
Beroep onbekend	85	69	1	76	3	36	3	101	3	116	16	94	11	315	315	26	30	13	116	7	94	4	176	31	40	3	133	11	62	4	
Totaal		128 138	40 386	128 580	38 969	80 211	29 691	186 867	76 499	290 407	108 761	142 386	52 346	494 202	635 459	202 422	79 141	23 008	317 680	116 156	187 260	65 877	227 836	86 373	184 308	53 056	139 106	58 750	48 017	18 525	
TIJDELIJK NIET-WERKENDEN																															
Aardewerk, glas, enz.	01	69	-	21	-	17	-	27	1	209	-	64	-	95	291	3	24	1	171	1	191	3	59	-	27	-	24	2	21	-	
Diamantnijverheid	02	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	-	189	7	-	1	-	13	-	1	-	4	-	-	-	-	-	2	-	
Graf. nijverheid	03	69	-	50	-	18	-	70	1	163	4	136	5	513	489	15	19	1	151	1	72	1	303	9	126	7	187	4	75	1	
Bouwnijverheid	04	612	-	691	1	364	-	1 057	-	1 897	-	1 108	-	3 422	4 298	5	435	-	2 187	-	1 176	1	1 810	3	1 459	2	1 160	2	484	-	
Chem. nijverheid	05	36	11	14	6	17	1	44	9	74	25	49	23	1 79	167	48	7	8	83	14	57	3	78	17	50	7	29	12	28	7	
Hout, kurk, stro	06	120	-	129	-	63	-	233	-	399	-	178	-	621	1 072	1	32	-	452	-	237	1	343	2	395	-	196	-	46	-	
Kleding, reiniging	07	215	59	115	38	63	11	256	68	335	113	188	64	718	719	453	40	15	340	91	218	96	477	426	262	185	209	154	80	29	
Kunstnijverheid	08	5	-	3	-	1	-	4	-	8	-	17	-	30	61	-	1	-	18	1	11	-	21	1	21	-	28	-	12	-	
Leder, wasdoek, rubber	09	69	-	45	-	48	-	126	-	375	5	136	-	403	424	2	26	-	816	7	112	3	234	7	119	1	141	-	70	-	
Nijnbouw	10	11	-	11	2	196	12	59	-	35	-	23	-	30	80	-	6	1	47	-	1 810	1	14	-	10	-	9	-	3	-	
Metaalnijverheid	11	1 214	-	931	1	555	3	2 195	-	3 375	1	2 311	1	8 194	11 096																

Tabel 15. Beroepsbevolking naar positie in het bedrijf, leeftijdsklasse, plaats in het huishouden en geslacht en personen werkzaam in overheidssdienst naar geslacht

	Groningen		Friesland		Drenthe		Overijssel		Gelderland		Utrecht		Noordholland		Zuidholland		Zeeland		Noordbrabant		Limburg		Amsterdam		Rotterdam		's Gravenhage		Utrecht			
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
	POSITIE IN HET BEDRIJF (excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend) 1)																															
Zelfstandige bedrijfshoofden..	30 270	2 251	40 038	2 455	24 076	1 373	44 340	4 069	74 752	6 903	28 326	3 535	96 891	11 700	111 105	12 843	20 727	1 943	67 710	6 415	36 117	4 389	34 465	5 682	23 438	2 495	20 941	4 610	6 842	1 249		
Kleine zelfst.in de nijverheid.	4 033	494	3 293	343	1 695	185	4 273	576	7 709	1 056	3 859	544	13 569	2 111	14 574	2 688	2 201	165	7 505	1 316	4 132	1 104	6 468	1 171	3 577	835	4 492	856	1 365	207		
Medewerkende echtgenoten		7 550		9 004		10 548		18 097		26 700		7 283		16 111		18 796		5 473		19 238		12 949		5 455		3 541		3 460		1 529		
Directeuren v.N.V.'s,Coöp.enz.	522	16	367	6	183	2	731	16	1 233	55	881	35	4 038	18	4 436	199	163	5	1 216	33	481	16	1 795	109	1 266	45	1 269	92	281	19		
Bedrijfsleiders	2 686	156	1 884	103	1 001	48	3 583	229	5 212	370	3 402	285	12 646	1 371	16 468	1 795	1 201	73	6 701	446	3 781	321	6 001	731	6 321	620	3 358	708	1 220	163		
Arbeiders	66 242	17 559	58 173	15 703	36 307	8 782	94 354	31 990	137 187	39 841	69 749	21 448	238 996	74 841	332 410	83 178	38 705	7 947	158 602	47 152	101 234	23 676	117 041	39 230	106 737	22 487	60 555	20 946	24 834	7 364		
Medewerkende kinderen	6 646	2 932	9 921	4 667	8 886	5 084	15 243	9 341	24 924	13 122	6 730	3 318	17 403	5 311	21 445	8 004	6 023	3 507	31 098	18 404	15 221	11 473	2 708	1 079	2 262	963	1 768	685	769	400		
Employé's	17 670	9 427	14 828	6 685	8 027	3 666	24 242	12 178	39 274	20 696	29 345	15 887	110 344	57 881	134 706	74 893	10 091	3 882	44 732	23 145	26 200	11 945	59 182	32 835	40 667	22 067	46 590	27 382	12 644	7 590		
Totaal	128 069	40 385	128 504	38 966	80 175	29 688	186 766	76 496	290 291	108 745	142 292	52 335	493 887	169 384	635 144	202 396	79 111	22 995	317 564	116 149	187 166	65 873	227 660	86 342	184 268	53 053	138 973	58 739	47 955	18 521		
	LEEFTIJDKLASSE 1)																															
14 - 20 jaar	18 257	13 024	19 655	12 553	13 845	8 939	28 977	23 384	45 182	31 595	20 641	15 385	62 617	47 711	88 556	62 609	10 543	6 531	58 260	38 891	32 489	20 545	26 214	23 476	24 110	18 229	15 235	13 933	6 226	5 044		
21 - 24 "	13 492	6 804	13 398	6 068	9 463	4 331	20 274	12 469	32 042	17 240	16 308	9 472	51 719	29 881	67 832	35 632	7 935	3 374	38 998	20 279	23 760	10 723	23 722	14 889	19 642	9 850	14 695	9 784	5 590	3 652		
25 - 39 "	48 046	10 613	45 407	9 729	30 170	7 997	67 625	20 174	105 930	29 101	55 624	14 975	188 513	49 681	244 294	55 966	28 300	5 667	118 907	30 308	71 381	16 814	88 969	26 809	71 526	14 200	57 294	18 570	19 332	5 598		
40 - 49 "	26 417	5 383	25 715	5 351	14 997	4 261	38 136	10 178	58 150	15 113	29 931	7 107	109 578	24 481	137 852	27 232	15 851	3 462	60 555	13 092	35 354	8 217	52 257	13 118	42 907	6 904	31 511	9 160	10 381	2 524		
50 - 64 "	26 005	4 567	27 169	4 818	14 375	3 657	36 338	8 968	56 279	13 949	29 683	5 841	111 170	19 781	135 476	22 781	17 004	3 425	54 337	11 474	31 402	8 112	54 077	9 896	40 752	4 984	32 883	8 232	10 691	2 018		
65 - 69 "	3 793	548	3 985	660	2 216	472	5 114	1 215	9 013	1 980	3 340	572	12 105	1 781	15 631	2 247	2 857	472	7 816	1 950	4 217	1 363	4 946	699	3 233	365	3 864	825	994	150		
70 jaar en ouder	2 453	389	2 941	513	1 784	357	3 971	953	6 956	1 452	1 995	400	6 023	1 111	8 186	1 451	2 247	386	5 249	1 404	3 196	955	2 079	403	1 306	204	1 735	407	481	96		
Totaal	138 463	41 328	138 270	39 692	86 850	30 014	200 435	77 341	313 552	110 430	157 522	53 752	541 725	174 281	697 827	207 918	84 737	23 317	344 122	117 398	201 799	66 729	252 264	89 290	203 476	54 736	157 217	60 911	53 695	19 082		
	PLAATS IN HUISSHOUDEN 1)																															
Hoofden	93 228	2 057	90 896	2 026	53 507	1 161	124 661	3 493	194 758	5 470	103 478	2 793	365 075	12 000	462 902	12 782	55 464	1 387	199 371	4 819	117 128	3 043	172 764	7 140	137 592	2 946	108 853	5 261	35 963	1 044		
Echtgenoten		9 139		9 745		11 621		21 708		29 794		9 083		27 111		28 153		6 183		21 463		14 334		13 327		6 453		7 323		2 407		
Kinderen(incl.stief- en pleegk.)	37 133	20 064	38 399	18 527	26 669	12 849	59 370	37 460	92 619	49 259	41 867	25 855	131 687	82 941	185 771	111 286	23 751	11 234	116 898	62 800	66 096	33 043	54 865	41 622	50 501	32 620	33 340	27 143	13 030	9 334		
Overige verwanten	2 160	1 246	2 357	1 357	2 043	719	6 027	3 554	9 169	4 502	2 942	2 061	8 884	6 711	12 682	8 784	1 875	992	7 920	4 248	5 034	2 606	3 985	3 403	3 969	2 224	2 381	2 758	911	751		
Inwonend huispersoneel	5	4 484	7	4 153	9	1 762	27	5 179	80	9 496	36	4 978	128	13 611	109	14 334	4	1 556	53	9 479	34	5 348	38	4 836	17	2 979	50	4 195	3	1 441		
Inwonend bedrijfspersoneel ...	948	338	2 123	766	1 215	227	2 511	698	4 070	940	1 140	519	1 601	1 111	1 544	953	476	208	2 962	898	2 183	597	119	484	216	95	98	379	31	84		
Overige inwonenden	3 040	1 001	2 551	773	1 679	434	5 565	1 640	7 616	2 190	4 076	1 257	18 518	7 441	18 812	6 154	1 768	316	8 901	1 740	4 895	674	10 598	5 115	6 869	1 784	5 859	2 687	1 813	596		
Alleenwonenden	1 949	2 999	1 937	2 345	1 728	1 241	2 274	3 609	5 240	8 779	3 983	7 206	15 832	23 311	16 007	25 472	1 399	1 441	8 017	11 951	6 429	7 084	9 895	13 363	4 312	5 635	6 636	11 165	1 944	3 425		
Totaal	138 463	41 328	138 270	39 692	86 850	30 014	200 435	77 341	313 552	110 430	157 522	53 752	541 725	174 281	697 827	207 918	84 737	23 317	344 122	117 398	201 799	66 729	252 264	89 290	203 476	54 736	157 217	60 911	53 695	19 082		
	PERSONEN WERKZAAM IN OVERHEIDSDIENST (excl. tijdelijk in militaire dienst)																															
Rijk	6 088	1 220	5 170	710	4 085	587	8 657	1 328	16 697	2 779	10 134	1 888	33 592	5 481	48 984	13 888	5 256	775	14 018	2 215	37 138	1 389	16 492	3 034	10 346	2 356	23 305	7 782	4 055	995		
Provincie	593	49	587	66	111	14	322	24	193	53	128	25	1 863	111	770	91	381	23	362	59	215	11	20	4	27	7	210	57	41	19		
Gemeente	4 711	1 283	4 030	1 002	2 347	630	5 946	1 333	10 302	2 040	5 605	860	29 128	7 581	36 228	8 448	2 116	513	9 120	1 237	5 227	591	18 656	5 196	15 448	3 251	9 664	2 475	2 632	365		
Waterschap enz.	351	7	434	3	141	3	277	11	466	8	145	1	855	11	813	28	707	12	784	8	107	3	50	6	50	4	26	2	6	-		
Publiek-bedrijfsorganisaties.	179	142	48	12	31	3	100	29	183	73	190	63	660	111	3 182	1 330	95	18	329	65	122	24	355	245	439	134	2 072	935	93	41		
Totaal	11 922	2 701	10 269	1 793	6 715	1 237	15 302	2 725	27 841	4 953	16 202	2 837	66 098	14 211	89 977	23 785	8 555	1 341	24 613	3 984	42 809	2 018	35 573	8 485	26 310	5 752	35 277	11 251	6 827	1 420		

1) Een specificatie dezer cijfers (excl. de tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend) voor de afzonderlijke bedrijfstakken is gegeven in tabel 16.

Tabel 16. Beroepsbevolking 1) naar positie in het bedrijf, leeftijdsklasse en plaats in het huishouden, per bedrijfstak

	Groningen					Friesland					Drenthe				
	Nijverh.	Landb., enz.	Winkels	Ov. hand- del, ver- keer, enz.	Maatsch. huisel. d., enz.	Nijverh.	Landb., enz.	Winkels	Ov. hand- del, ver- keer, enz.	Maatsch. huisel. d., enz.	Nijverh.	Landb., enz.	Winkels	Ov. hand- del, ver- keer, enz.	Maatsch. huisel. d., enz.
POSITIE IN HET BEDRIJF															
Bedrijfshoofden	10 500	12 489	4 370	8 558	1 669	9 346	21 960	4 943	8 680	1 573	4 900	16 795	1 941	3 309	569
Medew. echtgenoten	321	3 370	3 085	725	49	149	5 262	3 016	532	45	139	8 616	1 395	381	17
Medew. kinderen	1 365	5 777	1 207	1 190	39	1 393	10 519	1 485	1 173	18	966	11 574	766	651	13
Employé's	4 655	592	2 942	7 811	13 939	3 183	349	2 509	5 605	11 854	1 333	357	1 061	2 223	7 768
Arbeiders	37 558	23 588	522	9 763	12 570	28 905	23 699	544	8 036	12 692	21 195	14 608	240	3 649	5 397
Totaal	54 199	45 816	12 126	28 047	28 266	42 976	61 789	12 497	24 026	26 182	28 533	51 950	5 403	10 213	13 764
LEEFTIJDSKLASSE															
14 - 20 jaar	9 706	6 236	2 001	3 303	6 422	7 713	9 590	2 006	2 773	6 609	5 966	9 353	945	1 290	3 356
21 - 24 "	5 667	3 537	1 127	2 686	4 231	4 115	5 206	1 058	1 980	3 732	3 295	4 734	514	968	2 237
25 - 39 "	18 691	13 703	3 991	9 861	9 335	14 646	18 032	3 987	7 971	7 999	10 267	15 533	1 810	3 776	4 741
40 - 49 "	9 422	9 186	2 495	5 636	4 206	7 526	11 791	2 537	4 888	3 735	4 385	9 553	1 051	1 926	1 837
50 - 64 "	9 045	9 779	2 012	5 441	3 630	7 745	12 658	2 319	5 294	3 508	3 878	9 542	897	1 866	1 425
65 jaar en ouder	1 668	3 375	500	1 120	448	1 231	4 512	590	1 120	599	742	3 235	186	387	168
Totaal	54 199	45 816	12 126	28 047	28 266	42 976	61 789	12 497	24 026	26 182	28 533	51 950	5 403	10 213	13 764
PLAATS IN HET HUISHOUDEN															
Hoofden	32 879	26 972	4 650	18 132	9 322	26 569	34 252	5 141	16 255	8 215	16 238	23 407	2 067	6 504	4 773
Echtgenoten	668	3 623	3 177	927	703	229	5 295	3 069	649	492	431	8 985	1 441	450	302
Kinderen	17 634	12 623	3 609	7 081	9 268	13 687	17 486	3 568	5 596	9 282	10 276	16 518	1 631	2 546	4 457
Inwonend personeel	336	588	166	162	4 539	380	2 151	114	171	4 193	262	1 067	75	125	1 727
Andere inwonenden	2 001	1 516	361	1 157	1 721	1 613	1 737	380	924	1 929	1 125	1 723	149	441	1 069
Alleenwonenden	681	494	223	588	2 713	498	868	225	431	2 071	201	310	40	147	1 436
Totaal	54 199	45 816	12 126	28 047	28 266	42 976	61 789	12 497	24 026	26 182	28 533	51 950	5 403	10 213	13 764
POSITIE IN HET BEDRIJF															
Bedrijfshoofden	12 950	25 912	5 680	7 442	2 021	22 442	43 863	8 229	13 230	3 946	11 007	8 633	5 388	8 719	3 433
Medew. echtgenoten	335	13 453	3 492	767	50	646	18 639	5 711	1 619	85	328	2 839	3 334	695	87
Medew. kinderen	2 137	19 492	1 775	1 138	42	3 887	29 088	2 962	2 043	66	1 549	5 874	1 463	1 129	33
Employé's	10 419	649	3 901	7 407	17 856	11 842	1 130	5 939	12 127	34 514	8 271	505	4 362	13 515	22 266
Arbeiders	81 571	17 815	955	11 784	14 219	101 445	26 367	1 204	19 816	28 196	51 985	8 335	989	13 414	16 474
Totaal	107 412	77 321	15 803	28 538	34 188	140 262	119 087	24 045	48 835	66 807	73 140	26 186	15 536	37 472	42 293
LEEFTIJDSKLASSE															
14 - 20 jaar	22 110	12 851	2 634	3 231	6 849	26 478	18 949	4 090	5 652	13 626	13 083	4 604	2 495	4 389	6 726
21 - 24 "	12 125	6 699	1 519	2 677	5 433	15 628	9 546	2 252	4 637	10 170	7 851	2 280	1 486	4 084	5 911
25 - 39 "	36 069	21 088	5 066	10 019	11 876	49 601	31 504	7 960	17 087	22 649	25 587	7 119	5 248	12 636	14 953
40 - 49 "	18 853	13 920	3 218	5 993	5 332	24 622	21 710	4 987	10 088	9 911	13 071	4 643	3 169	7 598	7 075
50 - 64 "	16 080	15 808	2 748	5 700	4 207	20 345	25 714	3 864	9 666	9 158	11 785	5 574	2 638	7 701	6 727
65 jaar en ouder	2 175	6 955	618	918	491	3 588	11 664	892	1 705	1 293	1 763	1 966	500	1 064	901
Totaal	107 412	77 321	15 803	28 538	34 188	140 262	119 087	24 045	48 835	66 807	73 140	26 186	15 536	37 472	42 293
PLAATS IN HET HUISHOUDEN															
Hoofden	56 874	31 844	6 063	17 967	11 681	79 603	52 465	8 828	30 192	22 253	43 233	12 529	6 158	23 275	15 240
Echtgenoten	1 836	14 655	3 587	946	645	1 238	19 611	5 925	2 018	937	742	2 870	3 545	1 006	856
Kinderen	41 274	23 435	5 107	7 459	10 239	50 191	35 977	7 735	12 522	19 674	24 059	8 148	4 742	9 940	11 844
Inwonend personeel	352	2 502	144	242	5 117	776	3 452	259	580	9 406	201	1 075	114	208	5 052
Andere inwonenden	6 255	4 370	658	1 516	3 054	6 940	6 429	931	2 550	5 042	3 353	1 238	565	1 762	2 447
Alleenwonenden	821	515	244	408	3 452	1 514	1 153	367	973	9 495	1 552	326	412	1 281	6 854
Totaal	107 412	77 321	15 803	28 538	34 188	140 262	119 087	24 045	48 835	66 807	73 140	26 186	15 536	37 472	42 293
POSITIE IN HET BEDRIJF															
Bedrijfshoofden	37 579	24 856	18 196	33 771	14 121	42 312	29 279	21 292	39 058	13 904	5 950	11 381	2 575	4 664	634
Medew. echtgenoten	1 325	2 690	9 260	2 554	287	1 029	4 687	10 399	2 444	237	156	2 998	1 802	499	18
Medew. kinderen	4 158	11 571	3 832	3 067	114	5 192	14 639	5 039	4 431	148	1 259	6 556	909	799	7
Employé's	32 053	1 175	17 796	57 197	73 814	36 252	1 430	22 175	60 626	107 379	1 845	354	1 102	3 267	8 679
Arbeiders	180 745	24 779	4 304	59 836	44 172	227 689	45 591	5 184	78 596	58 528	17 996	16 871	231	5 805	5 749
Totaal	255 860	65 071	53 388	156 425	132 508	312 474	95 626	64 089	185 155	180 196	27 206	38 160	6 619	15 034	15 087
LEEFTIJDSKLASSE															
14 - 20 jaar	43 620	10 425	8 950	15 400	17 681	53 464	15 859	11 966	22 081	28 133	4 089	5 642	950	1 633	2 967
21 - 24 "	27 837	5 121	5 077	13 992	16 977	32 260	7 533	6 278	16 986	23 841	2 563	2 947	482	1 343	2 115
25 - 39 "	86 795	18 711	17 112	52 751	47 316	105 979	28 766	19 875	62 230	63 773	9 482	10 587	1 880	5 047	5 313
40 - 49 "	46 209	12 195	10 923	34 523	24 883	57 149	17 602	12 588	39 981	31 671	5 084	7 016	1 386	3 116	2 370
50 - 64 "	45 016	14 065	9 501	34 862	22 867	55 184	19 152	11 053	38 188	29 109	4 987	8 473	1 459	3 193	2 045
65 jaar en ouder	6 383	4 554	1 825	4 897	2 784	8 438	6 714	2 329	5 689	3 669	1 001	3 495	462	702	277
Totaal	255 860	65 071	53 388	156 425	132 508	312 474	95 626	64 089	185 155	180 196	27 206	38 160	6 619	15 034	15 087
PLAATS IN HET HUISHOUDEN															
Hoofden	148 042	37 161	22 589	99 704	51 526	187 078	53 378	25 653	115 599	70 698	16 961	20 796	2 445	9 688	5 506
Echtgenoten	5 300	2 724	10 303	4 594	3 934	3 436	4 801	11 631	4 335	3 717	285	3 173	1 864	608	244
Kinderen	80 993	20 296	16 197	35 617	33 862	101 144	31 190	22 160	48 234	56 809	8 323	11 802	1 879	3 744	5 133
Inwonend personeel	439	947	325	731	13 910	396	978	245	729	14 512	123	411	28	85	1 590
Andere inwonenden	13 817	2 945	2 242	8 832	9 543	13 675	4 081	2 390	9 601	11 978	1 170	1 382	207	637	1 279
Alleenwonenden	7 269	998	1 732	6 947	19 733	6 745	1 198	2 010	6 657	22 482	344	596	196	272	1 335
Totaal	255 860	65 071	53 388	156 425	132 508	312 474	95 626	64 089	185 155	180 196	27 206	38 160	6 619	15 034	15 087

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

Tabel 16 (vervolg)

	Noordbrabant					Limburg					Amsterdam				
	Nijverh.	Landb. enz.	Winkels	Ov. han- del, ver- keer, enz.	Maatsch. huisel. d., enz.	Nijverh.	Landb. enz.	Winkels	Ov. han- del, ver- keer, enz.	Maatsch. huisel. d., enz.	Nijverh.	Landb. enz.	Winkels	Ov. han- del, ver- keer, enz.	Maatsch. huisel. d., enz.
POSITIE IN HET BEDRIJF															
Bedrijfshoofden	22 545	36 607	8 499	13 431	3 113	12 628	19 614	4 946	7 316	1 735	16 612	993	8 198	16 208	7 679
Medew. echtgenoten	513	11 267	5 624	1 751	83	397	7 637	3 582	1 297	36	688	59	3 426	1 134	148
Medew. kinderen	5 197	37 411	3 902	2 902	90	2 760	19 285	2 619	1 944	86	1 223	460	1 181	886	37
Employé's	20 295	714	5 862	12 036	36 117	9 882	289	3 971	6 504	21 601	15 832	152	9 765	36 147	36 903
Arbeiders	135 443	22 367	1 358	18 095	28 491	87 607	8 642	774	12 092	15 795	95 474	2 519	2 649	38 476	17 153
Totaal	183 993	108 366	25 245	48 215	67 894	113 274	55 467	15 892	29 153	39 253	129 829	4 183	25 219	92 851	61 920
LEEFTIJD SKLASSE															
14 - 20 jaar	41 343	23 397	4 456	6 000	12 806	22 644	11 584	3 207	3 821	7 288	23 202	569	4 199	8 643	6 103
21 - 24 "	21 989	10 992	2 566	4 890	9 906	13 512	5 293	1 775	3 147	5 795	14 551	299	2 332	8 144	7 293
25 - 39 "	62 882	29 530	7 934	16 993	24 926	41 006	14 003	4 581	9 662	14 424	43 439	1 068	8 176	31 620	23 000
40 - 49 "	30 498	16 617	5 050	9 606	10 213	20 024	8 250	2 809	5 695	5 888	22 713	859	5 343	20 988	12 477
50 - 64 "	23 771	19 532	4 152	9 021	8 315	14 464	10 812	2 840	5 895	4 949	22 801	1 169	4 381	21 042	11 819
65 jaar en ouder	3 510	8 298	1 087	1 705	1 728	1 624	5 525	680	933	909	3 123	219	788	2 414	1 228
Totaal	183 993	108 366	25 245	48 215	67 894	113 274	55 467	15 892	29 153	39 253	129 829	4 183	25 219	92 851	61 920
PLAATS IN HET HUISHOUDEN															
Hoofden	96 199	44 314	8 678	28 825	19 661	63 293	20 327	4 881	16 759	11 221	71 569	2 473	11 186	58 504	26 000
Echtgenoten	1 461	11 351	5 914	2 092	611	865	7 750	3 808	1 509	383	3 812	60	4 115	2 682	2 472
Kinderen	75 221	44 606	9 074	13 517	18 262	41 741	21 869	6 253	8 486	10 631	41 491	1 095	7 458	19 811	13 676
Inwonend personeel	513	2 813	199	338	9 465	366	1 976	172	279	5 312	47	39	58	390	4 934
Andere inwonenden	8 405	4 506	980	2 301	5 045	4 634	2 912	507	1 270	2 944	7 777	354	1 280	6 077	4 910
Alleenwonenden	2 194	776	400	1 142	14 850	2 375	633	271	850	8 762	5 133	162	1 122	5 387	9 928
Totaal	183 993	108 366	25 245	48 215	67 894	113 274	55 467	15 892	29 153	39 253	129 829	4 183	25 219	92 851	61 920
<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> Rotterdam 's Gravenhage Utrecht </div>															
POSITIE IN HET BEDRIJF															
Bedrijfshoofden	10 456	1 155	5 375	11 633	3 037	10 760	739	5 528	9 242	5 991	3 496	237	2 149	2 674	1 407
Medew. echtgenoten	208	83	2 493	701	56	375	16	2 320	663	86	115	44	1 128	202	40
Medew. kinderen	895	457	970	862	41	795	232	828	560	38	346	110	457	243	13
Employé's	12 113	110	7 272	24 594	25 586	7 414	88	7 091	18 591	44 854	3 324	141	2 172	6 786	9 194
Arbeiders	75 047	3 440	1 518	37 109	12 110	41 305	4 495	1 787	17 738	16 176	20 079	1 031	465	5 672	4 951
Totaal	98 719	5 245	17 628	74 899	40 830	60 649	5 570	17 554	46 794	67 145	27 360	1 563	6 371	15 577	15 605
LEEFTIJD SKLASSE															
14 - 20 jaar	17 394	629	3 566	9 203	5 366	8 555	752	3 056	4 831	7 449	4 535	151	1 044	1 944	1 961
21 - 24 "	10 406	334	1 869	6 705	5 305	6 025	324	1 586	4 505	8 084	2 829	103	628	1 919	2 248
25 - 39 "	33 944	1 373	5 468	24 382	14 631	20 549	1 637	5 490	16 084	25 220	9 435	456	2 052	5 205	5 731
40 - 49 "	18 367	1 081	3 423	17 027	8 090	11 144	1 239	3 569	9 904	12 302	5 000	307	1 333	2 965	2 720
50 - 64 "	16 722	1 580	2 829	15 800	6 860	12 104	1 339	3 230	9 833	12 413	4 864	442	1 128	3 157	2 659
65 jaar en ouder	1 886	248	473	1 782	578	2 272	279	623	1 637	1 677	697	104	186	387	286
Totaal	98 719	5 245	17 628	74 899	40 830	60 649	5 570	17 554	46 794	67 145	27 360	1 563	6 371	15 577	15 605
PLAATS IN HET HUISHOUDEN															
Hoofden	58 765	3 207	6 768	47 491	16 995	36 746	3 710	7 578	28 060	29 615	16 327	975	2 579	9 089	5 674
Echtgenoten	1 115	88	2 943	1 397	863	1 188	55	2 791	1 469	1 692	338	46	1 265	369	366
Kinderen	32 156	1 363	6 704	19 204	12 490	16 577	1 340	5 369	11 006	17 272	8 296	357	1 984	4 417	4 099
Inwonend personeel	5	15	18	214	3 041	59	6	76	302	4 261	16	8	26	39	1 467
Andere inwonenden	4 816	433	677	4 476	2 825	3 284	335	844	2 707	4 698	1 447	125	265	875	939
Alleenwonenden	1 862	139	518	2 117	4 616	2 795	124	896	3 250	9 607	936	52	252	788	3 060
Totaal	98 719	5 245	17 628	74 899	40 830	60 649	5 570	17 554	46 794	67 145	27 360	1 563	6 371	15 577	15 605

Tabel 17. Beroepsbevolking 1) naar beroepsgroep en geslacht

Beroepsgroep	Groningen		Friesland		Drenthe		Overijssel		Gelderland		Utrecht		Noordholland	
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.
Bedrijfschefs														
Mijverheid (m. pers.)	01	5 793	180	5 598	112	2 962	58	7 818	283	13 263	412	6 362	242	20 922
Mijverheid (z. pers.)	02	4 033	494	3 293	343	1 695	185	4 273	576	7 709	1 058	3 859	544	13 569
Landbouw	03	11 836	500	20 636	727	16 013	763	23 850	1 844	40 709	2 866	7 865	505	22 970
Winkels	04	3 775	595	4 207	736	1 700	233	4 740	940	6 974	1 255	4 640	748	15 656
Binnenscheepvaart	05	698	1	659	4	264	1	374	3	366	7	213	3	975
Overige	06	7 663	507	8 354	411	2 953	158	7 015	527	12 339	1 280	8 302	860	32 443
Medew. gezinsleden														
Landbouw	07	4 022	5 096	7 009	8 669	7 235	12 953	11 653	21 239	18 672	28 976	3 818	4 859	9 316
Winkels	08	450	3 842	565	3 936	281	1 880	676	4 591	1 075	7 598	578	4 219	1 719
Overige	09	2 174	1 544	2 347	1 066	1 370	799	2 914	1 608	5 177	3 248	2 334	1 523	6 368
Bedrijfsleiders e.d.	10	2 666	156	1 884	103	1 001	48	3 583	229	5 212	370	3 402	285	12 646
Vrije ber., employé's														
Adm. pers. (goen overheid)	11	4 199	3 066	3 576	1 715	1 440	777	6 547	4 212	9 571	6 279	9 498	5 796	38 493
Ambtenaren	12	4 285	1 037	3 992	648	2 495	498	6 358	1 032	10 854	2 161	5 998	1 221	23 504
Bediennaars godsdienst	13	333	3	428	13	162	4	499	6	1 099	13	485	10	1 235
Handelsreizigers e.d.	14	2 166	21	1 507	10	671	6	2 386	22	3 210	31	2 476	52	9 358
Leraren, hoogleraren	15	710	482	555	494	274	158	896	613	1 448	1 142	1 190	851	3 717
Machin., stuurl. (zeescheepv.)	16	429	-	202	-	45	-	115	-	218	-	247	-	1 759
Mil., politie (hoger)	17	77	1	43	1	45	2	121	6	359	6	321	2	626
Onderwijzers	18	1 288	958	1 417	893	803	508	1 605	1 336	2 522	2 374	1 312	1 440	3 636
Mil., politie (lager)	19	1 768	2	1 140	-	1 130	3	2 153	6	4 480	5	3 089	3	9 858
Verplegend personeel	20	86	1 652	66	1 465	101	930	123	1 928	330	4 072	233	3 359	718
Vrije beroepen	21	1 298	87	997	66	458	28	1 413	93	2 785	224	2 326	264	9 940
Winkelbedienden	22	688	1 685	725	1 311	285	611	907	2 216	1 361	3 316	817	2 406	3 600
Overige employé's	23	1 376	912	1 156	544	486	303	2 403	1 208	3 418	2 224	3 200	1 706	11 874
Handarbeiders														
Bouwnarbeiders	24	5 294	-	5 442	-	2 665	-	8 905	-	16 940	-	8 336	-	24 735
Brievenbestellers	25	635	5	650	5	361	3	1 002	6	1 654	7	962	2	3 225
Chauff., voerlieden	26	2 118	-	1 884	-	918	-	2 851	-	5 227	-	3 136	-	10 133
Grondwerkers	27	2 774	-	3 298	-	3 059	-	5 438	-	6 958	-	3 072	-	6 301
Hotel-, café-, rest. pers. e.d.	28	641	794	428	699	149	384	862	1 258	1 519	3 109	1 447	2 159	6 952
Huispersoneel	29	49	11 180	108	11 545	51	4 718	172	12 239	212	22 352	166	12 634	422
Industrie-arbeiders	30	25 171	4 620	18 658	2 067	9 648	1 772	50 785	15 556	67 307	11 417	35 076	5 917	116 287
Landbouwarbeiders	31	21 323	643	20 703	1 136	11 522	1 061	12 011	2 518	21 392	2 327	6 933	453	22 149
Loopkn., bestellers	32	1 443	72	1 452	53	781	22	2 403	33	2 691	48	1 616	25	6 587
Mag., pakhuispers.	33	2 240	46	1 808	16	568	9	2 945	91	3 574	88	2 344	75	10 570
Mijnwerkers	34	21	-	14	-	6	-	4	-	21	-	6	-	23
Schippersknechts	35	248	1	443	-	105	-	172	2	489	2	321	-	2 677
Sjouwers, haven-, transp. arbeiders	36	1 804	-	1 120	-	654	-	2 661	-	3 736	-	2 197	-	12 863
Veenaarbeiders	37	95	-	228	-	5 026	705	970	7	-	-	139	-	84
Overige arbeiders	38	2 380	203	1 912	178	785	108	3 163	268	5 420	478	3 976	172	15 972
Totaal		128 069	40 385	128 504	38 966	80 175	29 688	186 766	76 496	290 291	108 745	142 292	52 335	493 887

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

Beroepsgroep	Groningen		Friesland		Drenthe		Overijssel		Gelderland		Utrecht		Noordholland		Zeeland		Noordbrabant		Limburg		Amsterdam		Rotterdam		's Gravenhage		Utrecht				
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.			
Mijverheid (m. pers.)	01	5 793	180	5 598	112	2 962	58	7 818	283	13 263	412	6 362	242	20 922	24 011	1 039	3 465	119	13 234	490	6 931	461	8 462	515	5 770	274	5 051	361	1 835	90	
Mijverheid (z. pers.)	02	4 033	494	3 293	343	1 695	185	4 273	576	7 709	1 058	3 859	544	13 569	14 574	2 688	2 201	165	7 505	1 316	4 132	1 104	6 468	1 171	3 577	835	4 492	856	1 365	207	
Landbouw	03	11 836	500	20 636	727	16 013	763	23 850	1 844	40 709	2 866	7 865	505	22 970	27 588	1 078	10 247	564	34 000	2 430	17 825	1 767	901	34	1 085	27	667	14	217	19	
Winkels	04	3 775	595	4 207	736	1 700	233	4 740	940	6 974	1 255	4 640	748	15 656	18 213	3 079	1 872	703	6 643	1 856	3 729	1 217	7 151	1 035	4 696	679	4 738	790	1 842	307	
Binnenscheepvaart	05	698	1	659	4	264	1	374	3	366	7	213	3	975	2 800	50	384	3	500	6	203	2	462	2	1 028	29	78	1	30	-	
Overige	06	7 663	507	8 354	411	2 953	158	7 015	527	12 339	1 280	8 302	860	32 443	34 948	3 206	4 587	386	12 534	985	6 692	616	14 724	1 835	10 181	754	8 330	1 360	2 402	345	
Medew. gezinsleden																															
Landbouw	07	4 022	5 096	7 009	8 669	7 235	12 953	11 653	21 239	18 672	28 976	3 818	4 859	9 316	10 757	8 448	3 942	5 458	23 085	25 555	10 899	16 018	370	143	342	194	183	57	81	73	
Winkels	08	450	3 842	565	3 936	281	1 880	676	4 591	1 075	7 598	578	4 219	1 719	2 124	13 314	249	2 462	1 269	8 257	702	5 499	564	4 043	399	3 064	443	2 705	205	1 380	
Overige	09	2 174	1 544	2 347	1 066	1 370	799	2 914	1 608	5 177	3 248	2 334	1 523	6 368	8 564	5 038	1 832	1 060	6 744	3 830	3 620	2 905	1 774	2 348	1 521	1 246	1 142	1 383	483	476	
Bedrijfsleiders e.d.	10	2 666	156	1 884	103	1 001	48	3 583	229	5 212	370	3 402	285	12 646	16 468	1 795	1 201	73	6 701	446	3 781	321	6 001	731	6 321	620	3 358	708	1 220	163	
Vrije ber., employé's																															
Adm. pers. (goen overheid)	11	4 199	3 066	3 576	1 715	1 440	777	6 547	4 212	9 571	6 279	9 498	5 796	38 493	39 414	27 781	2 076	994	12 509	7 651	5 468	2 769	23 691	14 596	14 738	8 766	11 432	10 533	4 665	2 936	
Ambtenaren	12	4 285	1 037	3 992	648	2 495	498	6 358	1 032	10 854	2 161	5 998	1 221	23 504	40 924	10 687	3 752	586	10 556	1 454	8 770	847	12 138	3 022	9 745	1 981	19 177	6 070	2 533	577	
Bediennaars godsdienst	13	333	3	428	13	162	4	499	6	1 099	13	485	10	1 235	1 562	27	258	3	1 568	3	1 092	-	398	33	342	7	310	11	167	6	
Handelsreizigers e.d.	14	2 166	21	1 507	10	671	6	2 386	22	3 210	31	2 476	52	9 358	9 606	148	636	10	4 015	37	1 653	34	4 749	135	3 322	34	2 425	72	902	31	
Leraren, hoogleraren	15	710	482	555	494	274	158	896	613	1 448	1 142	1 190	851	3 717	4 114	3 274	270	165	1 730	1 362	1 304	656	1 958	1 354	958	831	1 380	1 266	523	381	
Machin., stuurl. (zeescheepv.)	16	429	-	202	-	45	-	115	-	218	-	247	-	1 759	2 509	-	202	-	57	-	22	-	702	-							

Tabel 18. Mannelijke gezinshoofden met beroep 1) naar beroepsgroep

Beroepsgroep		Gron- ningen	Fries- land	Drenthe	Over- ijssel	Gelder- land	Utrecht	Noord- holland	Zuid- holland	Zeeland	Noord- brabant	Limburg	Neder- land	Amster- dam	Rotter- dam	's Gra- venhage	Utrecht
Bedrijfshoofden																	
Nijverheid (m. pers.)	01	5 456	5 336	2 787	7 167	12 204	5 970	19 368	22 223	3 232	12 005	6 126	101 970	7 666	5 311	4 630	1 725
Nijverheid (z. pers.)	02	3 633	2 925	1 480	3 604	6 559	3 356	11 792	12 528	1 937	6 405	3 293	57 921	5 427	3 053	3 852	1 182
Landbouw	03	10 800	19 107	14 864	22 023	37 312	7 231	20 539	24 293	9 294	31 477	16 307	213 251	766	963	572	189
Winkels	04	3 565	3 968	1 611	4 379	6 492	4 358	14 668	17 011	1 755	6 203	3 456	67 469	6 609	4 371	4 401	1 740
Binnenscheepvaart	05	643	601	228	351	308	203	885	2 561	338	458	182	13 322	447	946	63	27
Overige	06	6 856	7 350	2 631	6 018	10 789	7 300	28 385	30 508	4 085	11 099	5 875	122 347	12 581	8 835	7 193	2 038
Medew. gezinsleden																	
Landbouw	07	23	40	124	125	139	15	72	61	22	69	36	726	5	7	2	-
Winkels	08	1	9	3	17	10	4	17	21	2	11	6	101	5	7	2	-
Overige	09	29	29	33	43	41	35	76	98	26	42	33	493	27	31	10	6
Bedrijfsleiders e.d.	10	2 384	1 645	885	3 143	4 520	3 034	11 326	14 740	1 030	5 790	3 310	51 912	5 321	5 702	3 005	1 089
Vrije beroepen, employés																	
Adm. pers. (geen overheid)	11	2 275	1 938	716	3 507	5 249	5 689	23 824	22 768	1 109	6 356	2 771	76 211	14 688	8 488	6 797	2 763
Ambtenaren	12	3 032	2 935	1 752	4 195	7 728	4 470	18 225	29 953	2 580	6 997	5 264	87 230	9 547	7 173	14 117	1 882
Bedienaars godsdienst	13	295	365	135	339	549	312	641	932	194	489	494	4 750	162	178	165	80
Handelsreizigers e.d.	14	3 825	1 253	543	1 950	2 604	1 982	7 491	7 732	518	3 202	1 258	30 359	3 732	2 679	1 962	712
Leraren, hoogleraren	15	584	454	229	708	1 076	924	2 965	3 285	223	933	675	12 057	1 545	776	1 074	412
Machin. stuurl. (zeescheepv.)	16	386	111	17	29	78	111	991	1 373	71	16	5	2 997	370	623	229	26
Mil., politie (hoger)	17	63	41	39	95	314	268	501	1 043	24	219	80	2 690	185	152	604	81
Onderwijzers	18	1 126	1 189	665	1 325	1 974	985	2 871	4 157	531	1 545	1 070	17 441	1 018	1 057	820	249
Mil., politie (lager)	19	1 362	881	764	1 642	3 262	2 487	7 373	8 779	834	3 178	1 938	32 520	3 562	2 844	3 167	919
Verplegend personeel	20	66	66	85	118	261	138	482	487	17	202	137	2 060	237	125	142	52
Vrije beroepen	21	1 072	851	359	1 172	2 239	1 890	7 826	7 389	391	1 949	1 142	26 314	4 235	2 044	2 810	786
Winkelbedienden	22	213	214	90	297	447	299	1 505	1 610	106	276	149	5 227	877	527	469	126
Overige employés	23	943	838	364	1 517	2 166	2 186	7 906	8 559	562	2 802	1 407	29 384	3 995	2 085	2 886	1 057
Handarbeiders																	
Bouwwarbeiders	24	3 735	3 587	1 653	5 972	13 563	6 100	17 884	26 589	2 848	11 339	6 160	97 478	8 586	9 139	5 581	2 519
Brievenbestellers	25	495	544	283	750	1 295	759	2 614	2 444	273	919	451	10 829	1 574	769	791	284
Ghauffeurs, voerlieden	26	1 653	1 404	656	2 152	3 829	2 474	8 100	10 823	813	3 815	2 232	37 988	4 325	3 580	3 025	1 033
Grondwerkers	27	2 106	2 473	2 175	4 000	5 129	2 426	4 665	7 333	1 467	5 958	2 096	40 012	1 728	2 886	1 295	1 158
Hotel, café, rest. pers. e.d.	28	408	284	85	576	884	919	4 187	4 972	165	927	533	13 946	2 963	2 087	1 951	510
Huispersoneel	29	23	57	20	96	98	95	228	219	24	75	28	963	88	51	79	14
Industrie arbeiders	30	15 124	10 540	5 176	29 712	37 927	20 475	71 535	95 976	6 326	47 365	19 505	360 102	37 562	32 447	17 174	7 709
Landbouwarbeiders	31	14 076	12 469	6 105	5 114	9 841	3 617	12 511	22 717	9 697	8 305	2 235	106 934	1 102	1 229	1 318	224
Loopkn. bestellers	32	940	987	496	7 480	1 608	990	4 450	7 035	322	2 210	935	21 456	2 339	2 452	2 659	424
Magaz. pakhuispersoneel	33	1 453	1 119	161	1 872	2 305	1 544	7 384	7 241	486	2 631	1 289	27 705	4 454	2 510	3 707	686
Mijnwerkers	34	4	2	1	2	31	1	19	11	-	25	18 235	18 311	9	4	4	-
Schippersknechts	35	120	282	46	90	249	182	3 916	2 687	419	241	77	6 888	1 191	1 092	111	57
Stouwers, haven, transp. arb.	36	1 379	821	470	1 868	2 473	1 501	9 601	13 588	1 023	3 183	1 043	36 977	6 186	7 984	1 207	712
Veenarbeiders	37	75	183	107	710	85	85	55	15	-	142	22	4 599	9	1	-	-
Overige arbeiders	38	1 748	1 507	602	2 596	4 401	3 293	12 462	16 197	1 278	4 033	3 612	51 785	7 711	6 154	4 759	1 152
Totaal		89 941	88 426	53 840	120 954	187 936	97 708	347 340	439 958	54 022	192 891	113 467	1 794 725	162 834	130 362	100 633	33 623

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend

Tabel 19. Beroepsbevolking 1) naar beroepsgroep, leeftijdsklasse en geslacht

Beroepsgroepen/ -combinatie	Mannen							Vrouwen						
	14-20 jaar	21-24 jaar	25-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 j. e.o.	Totaal	14-20 jaar	21-24 jaar	25-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 j. e.o.	Totaal
GRONINGEN														
Bedrijfshoofden														
Nijverheid	20	132	3 457	2 475	2 926	816	9 826	88	106	209	119	127	25	674
Landbouw	26	174	3 231	3 044	3 792	1 569	11 836	3	4	47	84	221	141	500
Winkels	5	53	1 371	1 083	987	276	3 775	2	1	73	144	256	119	595
Overige	66	224	2 848	2 238	2 299	686	8 361	1	2	62	106	240	97	508
Medew.gesinsleden	2 968	1 591	1 803	218	65	1	6 646	1 446	897	3 635	2 428	1 816	260	10 482
Vrije beroepen ..	15	45	566	339	264	69	1 298	9	3	46	18	8	3	87
Employé's	1 553	2 129	8 632	4 097	3 362	318	20 091	3 237	2 426	2 742	940	598	32	9 975
Landbouwarbeiders	3 252	1 704	6 603	4 133	4 188	1 443	21 323	190	89	171	112	72	9	643
Ov. handarbeiders	7 142	4 598	16 682	7 991	7 504	996	44 913	7 645	3 070	3 403	1 370	1 182	251	16 921
Totaal	15 047	10 650	45 193	25 618	25 387	6 174	128 069	12 621	6 598	10 388	5 321	4 520	937	40 385
FRIJSLAND														
Bedrijfshoofden														
Nijverheid	14	115	3 143	2 269	2 704	646	8 891	60	70	124	90	88	23	455
Landbouw	31	228	5 491	5 529	6 667	2 690	20 636	1	1	61	154	287	223	727
Winkels	8	53	1 427	1 179	1 208	332	4 207	-	2	71	186	317	160	736
Overige	82	231	2 937	2 319	2 597	847	9 013	3	2	55	84	198	73	415
Medew.gesinsleden	4 727	2 231	2 464	408	85	6	9 921	2 649	1 370	4 387	2 805	2 153	307	13 671
Vrije beroepen ..	19	37	380	265	243	53	997	3	4	33	15	8	3	66
Employé's	1 418	1 733	6 998	3 263	2 977	302	16 691	2 173	1 590	2 065	822	523	24	7 197
Landbouwarbeiders	3 611	2 017	6 822	3 443	3 573	1 237	20 703	699	232	125	36	34	10	1 136
Ov. handarbeiders	6 563	3 551	13 409	6 480	6 675	767	37 445	6 630	2 624	2 643	1 130	1 187	349	14 563
Totaal	16 473	10 196	43 071	25 155	26 729	6 880	128 504	12 218	5 895	9 564	5 322	4 795	1 172	38 966
DRENTHE														
Bedrijfshoofden														
Nijverheid	19	72	1 802	1 135	1 297	332	4 657	40	46	71	40	34	12	243
Landbouw	51	200	4 261	4 228	5 080	2 133	16 013	3	7	43	126	370	214	763
Winkels	1	24	612	471	485	115	1 708	-	-	35	74	97	37	233
Overige	30	100	1 176	799	863	249	3 217	2	-	18	37	81	21	159
Medew.gesinsleden	4 220	1 916	2 330	344	75	1	8 886	2 972	1 583	4 982	3 154	2 523	418	15 632
Vrije beroepen ..	12	28	200	108	96	14	458	4	2	15	7	-	-	28
Employé's	654	1 031	4 133	1 676	1 346	98	8 938	1 205	949	1 172	329	180	13	3 848
Landbouwarbeiders	2 682	1 267	4 099	1 688	1 386	400	11 522	365	185	364	81	52	14	1 061
Ov. handarbeiders	4 477	2 845	9 500	4 051	3 336	437	24 776	4 173	1 493	1 234	404	317	100	7 721
Totaal	12 146	7 483	28 193	14 500	13 964	3 889	80 175	8 764	4 265	7 934	4 252	3 644	829	29 688
OVERIJSEL														
Bedrijfshoofden														
Nijverheid	27	170	4 293	3 302	3 354	945	12 091	81	107	270	164	194	43	859
Landbouw	45	220	4 951	6 086	8 117	4 431	23 850	6	13	106	306	805	608	1 844
Winkels	6	58	1 539	1 377	1 355	405	4 740	1	5	159	238	412	125	940
Overige	65	198	2 508	1 945	2 050	623	7 389	1	7	72	124	243	83	530
Medew.gesinsleden	6 857	3 320	4 353	564	140	9	15 243	4 925	2 537	8 295	5 738	4 957	986	27 438
Vrije beroepen ..	42	70	555	376	291	79	1 413	6	7	38	26	15	1	93
Employé's	2 222	2 998	11 900	5 807	4 447	322	27 696	4 182	2 948	3 649	1 257	735	43	12 814
Landbouwarbeiders	2 676	1 276	4 148	1 654	1 522	735	12 011	450	380	1 060	310	246	72	2 518
Ov. handarbeiders	12 702	7 860	29 915	16 075	14 341	1 440	82 333	13 381	6 279	6 307	1 967	1 319	207	29 460
Totaal	24 642	16 170	64 162	37 186	35 617	8 989	186 766	23 033	12 283	19 956	10 130	8 926	2 168	76 496

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

Tabel 19 (vervolg)

Beroepsgroepen/ -combinatie	Mannen							Vrouwen						
	14-20 jaar	21-24 jaar	25-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 j. e.o.	Totaal	14-20 jaar	21-24 jaar	25-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 j. e.o.	Totaal
GELDERLAND														
Bedrijfshoofden														
Nijverheid	39	306	7 403	5 567	5 875	1 782	20 972	139	273	474	255	272	57	1 470
Landbouw	73	320	8 425	10 180	13 949	7 762	40 709	9	8	206	433	1 259	951	2 866
Winkels	13	72	2 407	2 070	1 877	535	6 914	2	10	227	349	502	165	1 255
Overige	100	291	4 376	3 461	3 424	1 053	12 705	3	12	172	325	582	193	1 287
Medew.gesinsleden	11 307	5 370	7 107	941	187	12	24 924	6 745	3 595	12 315	8 509	7 277	1 381	39 822
Vrije beroepen ..	61	124	1 064	660	674	202	2 785	16	20	100	38	37	13	224
Employé's	3 207	4 707	18 654	8 945	7 744	825	44 082	6 359	4 887	6 642	2 352	1 608	145	21 993
Landbouwarbeiders	4 294	2 124	6 910	3 230	3 365	1 469	21 392	452	304	992	241	214	124	2 327
Ov. handarbeiders	18 757	12 039	43 783	21 282	17 812	2 075	115 748	17 219	7 771	7 544	2 480	2 089	398	37 501
Totaal	37 851	25 353	100 129	56 336	54 907	15 715	290 291	30 944	16 880	28 672	14 982	13 840	3 427	108 745
UTRECHT														
Bedrijfshoofden														
Nijverheid	28	168	3 471	2 701	3 087	766	10 221	66	86	253	167	172	42	796
Landbouw	10	87	2 014	2 049	2 620	1 085	7 865	1	6	54	66	226	152	505
Winkels	4	72	1 631	1 341	1 276	316	4 640	3	5	119	216	316	89	748
Overige	40	205	2 849	2 252	2 534	655	8 515	-	5	110	227	406	115	863
Medew.gesinsleden	3 221	1 568	1 759	147	35	-	6 730	1 734	936	3 535	2 369	1 806	221	10 601
Vrije beroepen ..	25	79	934	560	549	179	2 326	12	15	127	66	33	11	264
Employé's	2 228	3 248	13 026	6 605	6 627	534	32 268	4 663	3 765	5 376	1 988	1 260	79	17 131
Landbouwarbeiders	1 363	660	2 035	1 084	1 284	507	6 933	229	83	94	30	15	2	453
Ov. handarbeiders	9 474	6 349	23 261	11 863	10 662	1 185	62 794	8 196	4 275	4 895	1 845	1 517	256	20 984
Totaal	16 393	12 436	50 980	28 582	28 674	5 227	142 292	14 904	9 176	14 563	6 974	5 751	967	52 335
NOORDHOLLAND														
Bedrijfshoofden														
Nijverheid	79	604	11 699	9 022	10 536	2 551	34 491	202	314	1 035	727	680	130	3 088
Landbouw	55	351	6 489	5 814	7 421	2 840	22 970	2	1	48	117	363	226	757
Winkels	23	191	5 048	4 626	4 688	1 080	15 656	5	23	470	650	1 060	332	2 540
Overige	131	680	10 544	9 268	10 190	2 610	33 423	4	35	456	814	1 339	408	3 056
Medew.gesinsleden	8 452	4 027	4 385	450	79	10	17 403	2 922	1 744	7 157	5 318	3 878	436	21 455
Vrije beroepen ..	142	500	3 951	2 455	2 319	573	9 940	71	126	796	355	240	54	1 642
Employé's	8 511	11 786	47 960	26 719	24 005	2 043	121 024	16 485	12 721	19 421	7 996	5 091	300	62 014
Landbouwarbeiders	4 102	1 957	7 185	3 885	3 914	1 106	22 149	62	47	64	20	20	5	218
Ov. handarbeiders	28 245	19 983	77 401	42 600	43 821	4 781	216 831	26 583	13 914	18 576	7 897	6 667	958	74 595
Totaal	49 740	40 079	174 662	104 839	106 973	17 594	493 887	46 336	28 925	48 023	23 894	19 338	2 849	169 365
ZUIDHOLLAND														
Bedrijfshoofden														
Nijverheid	120	649	12 816	9 905	11 883	3 212	38 585	292	446	1 223	752	825	189	3 727
Landbouw	79	492	8 317	6 971	8 244	3 485	27 588	2	6	67	196	515	292	1 078
Winkels	28	219	5 797	5 345	5 424	1 400	18 213	7	22	492	832	1 293	433	3 079
Overige	186	795	12 412	10 038	11 245	3 072	37 748	8	19	384	765	1 547	533	3 256
Medew.gesinsleden	10 394	5 034	5 355	547	108	7	21 445	4 106	2 437					

Tabel 19 (vervolg)

Beroepsgroepen/ -combinatie	Mannen							Vrouwen						
	14-20 jaar	21-24 jaar	25-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 j. e.o.	Totaal	14-20 jaar	21-24 jaar	25-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 j. e.o.	Totaal
ZEELEND														
Bedrijfshoofden														
Nijverheid	15	50	1 810	1 468	1 778	545	5 666	27	42	75	44	72	24	284
Landbouw	21	110	2 208	2 523	3 582	1 803	10 247	-	2	39	93	238	192	564
Winkels	2	14	539	508	590	219	1 872	2	6	73	143	322	157	703
Overige	20	115	1 531	1 317	1 516	472	4 971	3	-	46	78	184	79	389
Medew.gezinsleden	2 558	1 421	1 770	225	47	2	6 023	1 697	952	2 706	1 863	1 519	243	8 980
Vrije beroepen ..	3	19	183	128	109	39	481	6	6	22	8	6	3	51
Employé's	765	1 182	5 072	2 161	1 764	193	11 137	1 292	868	1 128	456	311	29	4 084
Landbouwarbeiders	2 144	1 014	4 676	2 693	3 157	1 238	14 922	395	134	165	124	97	14	929
Ov. handarbeiders	3 341	2 225	8 933	4 507	4 217	569	23 792	2 990	1 290	1 333	633	648	117	7 011
Totaal	8 869	6 150	26 722	15 530	16 760	5 080	79 111	6 412	3 300	5 587	3 442	3 397	857	22 995
NOORDBRABANT														
Bedrijfshoofden														
Nijverheid	55	388	7 683	5 359	5 679	1 575	20 739	343	282	526	262	305	88	1 806
Landbouw	72	294	8 264	8 438	11 316	5 616	34 000	10	38	243	382	1 041	716	2 430
Winkels	11	88	2 195	1 954	1 799	596	6 643	10	18	276	498	764	290	1 856
Overige	104	332	4 525	3 474	3 536	1 063	13 034	5	14	109	225	460	178	991
Medew.gezinsleden	14 737	6 815	8 655	732	156	3	31 098	9 096	4 882	11 550	6 297	4 898	919	37 642
Vrije beroepen ..	45	128	1 112	549	486	141	2 461	16	16	66	23	10	-	131
Employé's	3 962	5 640	22 931	10 285	7 457	724	50 999	6 751	5 096	7 893	2 534	1 614	277	24 165
Landbouwarbeiders	4 328	1 757	5 645	2 704	2 886	1 077	18 397	558	225	307	127	123	38	1 378
Ov. handarbeiders	26 322	14 890	51 287	25 468	20 042	2 184	140 193	21 577	9 440	8 998	2 673	2 219	843	45 750
Totaal	49 636	30 332	112 297	58 963	53 357	12 979	317 564	38 366	20 011	29 968	13 021	11 434	3 349	116 149
LIMBURG														
Bedrijfshoofden														
Nijverheid	26	222	4 298	2 626	3 041	850	11 063	302	324	520	179	196	44	1 565
Landbouw	45	139	3 676	4 026	6 164	3 775	17 825	11	28	186	253	764	525	1 767
Winkels	8	45	1 136	982	1 200	358	3 729	7	20	207	289	515	179	1 217
Overige	44	165	2 299	1 729	2 103	555	6 895	4	4	76	114	281	139	618
Medew.gezinsleden	7 078	3 380	4 275	412	72	4	15 221	5 430	3 023	7 162	4 115	3 825	867	24 422
Vrije beroepen ..	54	95	655	338	295	94	1 531	4	8	36	12	7	4	71
Employé's	2 305	3 426	13 311	5 695	4 527	407	29 671	3 517	2 630	3 862	1 456	954	130	12 549
Landbouwarbeiders	2 052	667	2 045	979	1 030	486	7 259	267	130	256	112	146	41	952
Ov. handarbeiders	16 828	10 838	35 344	17 706	12 432	824	93 972	10 562	4 378	4 332	1 643	1 408	389	22 712
Totaal	28 440	18 977	67 039	34 493	30 864	7 353	187 166	20 104	10 545	16 637	8 173	8 096	2 318	65 873
AMSTERDAM														
Bedrijfshoofden														
Nijverheid	44	308	5 170	3 935	4 444	1 029	14 930	63	138	629	431	368	57	1 686
Landbouw	3	35	283	222	281	77	901	-	-	3	3	16	12	34
Winkels	10	95	2 246	2 192	2 145	463	7 151	2	14	237	290	379	113	1 035
Overige	53	329	4 879	4 269	4 576	1 080	15 186	-	27	309	509	780	212	1 837
Medew.gezinsleden	1 238	690	706	63	9	2	2 708	577	421	2 272	1 858	1 277	129	6 534
Vrije beroepen ..	83	303	2 343	1 313	1 271	294	5 607	49	89	561	222	153	35	1 109
Employé's	4 488	6 266	25 180	14 053	13 103	1 043	64 133	8 806	6 838	11 293	4 785	3 033	138	34 893
Landbouwarbeiders	287	118	508	374	500	79	1 866	6	3	7	3	1	-	20
Ov. handarbeiders	13 815	10 106	40 203	23 194	25 249	2 611	115 178	13 192	6 839	10 474	4 664	3 627	398	39 194
Totaal	20 021	18 250	81 518	49 615	51 578	6 678	227 660	22 695	14 369	25 785	12 765	9 634	1 094	86 342

Tabel 19 (vervolg)

Beroepsgroepen/ -combinatie	Mannen							Vrouwen						
	14-20 jaar	21-24 jaar	25-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 j. e.o.	Totaal	14-20 jaar	21-24 jaar	25-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 j. e.o.	Totaal
ROTTERDAM														
Bedrijfshoofden														
Nijverheid	25	157	3 258	2 462	2 761	684	9 347	81	166	400	206	210	46	1 109
Landbouw	2	17	338	269	326	133	1 085	-	-	1	4	18	4	27
Winkels	6	52	1 485	1 447	1 398	308	4 696	-	8	129	205	280	57	679
Overige	54	234	3 700	3 062	3 318	841	11 209	2	5	83	195	366	132	783
Medew.gezinsleden	956	588	639	54	24	1	2 262	431	338	1 601	1 208	846	80	4 504
Vrije beroepen ..	41	147	1 129	595	555	143	2 610	9	20	107	32	27	2	197
Employé's	3 770	4 804	17 589	10 527	9 018	580	46 288	7 815	4 883	6 267	2 681	1 563	60	23 269
Landbouwarbeiders	398	169	583	424	469	82	2 125	16	3	4	3	1	-	27
Ov. handarbeiders	13 325	8 935	37 328	22 398	21 031	1 629	104 646	9 227	4 093	5 157	2 216	1 580	185	22 458
Totaal	18 577	15 103	66 049	41 238	38 900	4 401	184 268	17 581	9 516	13 749	6 750	4 891	566	53 053
's GRAVENHAGE														
Bedrijfshoofden														
Nijverheid	42	164	3 021	2 371	3 066	879	9 543	41	83	418	275	329	71	1 217
Landbouw	2	21	205	154	216	69	667	-	1	-	4	7	2	14
Winkels	7	60	1 419	1 368	1 521	363	4 738	1	4	143	232	322	88	790
Overige	47	172	2 587	2 177	2 649	776	8 408	4	7	164	311	670	205	1 361
Medew.gezinsleden	836	486	410	28	9	-	1 768	329	257	1 420	1 111	922	106	4 145
Vrije beroepen ..	51	152	1 204	791	1 001	420	3 619	31	48	252	138	138	44	651
Employé's	3 018	4 747	20 629	10 258	9 977	1 049	49 678	7 400	5 876	9 597	3 738	2 752	248	29 611
Landbouwarbeiders	234	120	640	466	415	77	1 952	-	-	-	1	2	-	3
Ov. handarbeiders	7 035	5 208	20 990	11 691	12 034	1 642	58 600	5 565	3 118	5 881	3 044	2 890	449	20 947
Totaal	11 272	11 130	51 105	29 304	30 887	5 275	138 973	13 371	9 394	17 875	8 854	8 032	1 213	58 739
UTRECHT														
Bedrijfshoofden														
Nijverheid	11	65	1 069	801	1 005	249	3 200	12	18	84	78	91	14	297
Landbouw	-	3	72	48	62	32	217	-	-	1	4	10	4	19
Winkels	2	26	604	562	537	111	1 842	1	4	50	85	137	30	307
Overige	18	62	862	620	694	176	2 432	-	2	44	84	169	46	345
Medew.gezinsleden	369	192	194	12	2	-	769	181	149	699	512	360	28	1 929
Vrije beroepen ..	15	36	457	232	219	59	1 018	5	5	63	29	14	5	121
Employé's	956	1 443	5 232	2 729	3 055	228	13 643	2 104	1 834	2 579	976	609	37	8 139
Landbouwarbeiders	71	34	112	63	75	24	379	3	3	3	-	-	-	9
Ov. handarbeiders	3 308	2 340	8 865	4 790	4 617	535	24 455	2 579	1 511	1 889	700	594	82	7 355
Totaal	4 750	4 201	17 467	9 857	10 266	1 414	47 955	4 885	3 526	5 412	2 468	1 984	246	18 521

Tabel 20. Beroepsbevolking 1) naar beroepsgroep, kerkgenootschap en geslacht

Beroepsgroepen -combinatie	Mannen						Vrouwen					
	R. K.	N. H.	Geref.	Overige kerkgen.	Geen kerkgen.	Totaal	R. K.	N. H.	Geref.	Overige kerkgen.	Geen kerkgen.	Totaal
GRONINGEN												
Bedrijfshoofden												
Nijverheid	711	4 370	2 184	435	2 126	9 826	75	267	163	36	133	674
Landbouw	515	6 511	3 364	294	1 152	11 836	28	274	145	24	29	500
Winkels	330	1 476	995	198	776	3 775	61	281	159	33	61	595
Overige	354	3 622	1 613	389	2 383	8 361	43	231	99	45	90	508
Medew. gezinsleden	546	3 025	2 091	155	829	6 646	613	5 350	2 746	336	1 437	10 482
Vrije beroepen	87	481	150	114	466	1 298	8	27	4	16	32	87
Employé's	1 440	7 857	4 080	1 077	5 637	20 091	1 070	4 028	1 997	609	2 271	9 975
Landbouwarbeiders	517	10 652	4 652	392	5 110	21 323	27	329	117	14	156	643
Overige handarbeiders ...	2 466	16 431	5 882	1 670	18 464	44 913	1 095	6 651	3 438	791	4 946	16 921
Totaal	6 966	54 425	25 011	4 724	36 943	128 069	3 020	17 438	8 868	1 904	9 155	40 385
FRIESLAND												
Bedrijfshoofden												
Nijverheid	728	3 589	1 909	511	2 154	8 891	59	174	124	27	71	455
Landbouw	972	10 196	5 235	990	3 243	20 636	57	384	173	36	77	727
Winkels	409	1 563	1 135	243	857	4 207	91	330	192	66	57	736
Overige	535	3 497	2 031	520	2 430	9 013	45	168	90	42	70	415
Medew. gezinsleden	864	4 129	2 852	374	1 702	9 921	928	6 514	3 209	748	2 272	13 671
Vrije beroepen	57	370	143	93	334	997	-	36	4	2	24	66
Employé's	1 288	6 488	3 637	1 018	4 260	16 691	953	2 707	1 513	561	1 463	7 197
Landbouwarbeiders	852	8 948	5 915	567	4 421	20 703	82	538	286	25	205	1 136
Overige handarbeiders ...	2 762	13 038	6 440	1 693	13 512	37 445	1 427	5 490	3 579	702	3 365	14 563
Totaal	8 467	51 818	29 297	6 009	32 913	128 504	3 642	16 341	9 170	2 209	7 604	38 966
DRENTHE												
Bedrijfshoofden												
Nijverheid	296	2 808	778	238	537	4 657	32	129	46	13	23	243
Landbouw	681	11 859	2 547	210	716	16 013	35	578	120	11	19	763
Winkels	132	865	428	109	174	1 708	21	121	62	17	12	233
Overige	141	1 794	558	180	544	3 217	13	95	20	12	19	159
Medew. gezinsleden	570	6 021	1 521	176	598	8 886	697	11 432	2 455	305	743	15 632
Vrije beroepen	24	220	69	44	101	458	1	11	3	2	11	28
Employé's	520	4 936	1 727	458	1 297	8 938	233	2 038	877	208	492	3 848
Landbouwarbeiders	543	7 743	1 345	290	1 601	11 522	54	792	87	39	89	1 061
Overige handarbeiders ...	2 157	14 186	2 617	874	4 942	24 776	701	4 334	1 148	367	1 171	7 721
Totaal	5 064	50 432	11 590	2 579	10 510	80 175	1 787	19 530	4 818	974	2 579	29 688
OVERIJSSSEL												
Bedrijfshoofden												
Nijverheid	3 831	4 931	1 396	417	1 516	12 091	312	321	100	43	83	859
Landbouw	7 232	12 756	3 106	306	450	23 850	610	982	223	15	14	1 844
Winkels	1 338	1 923	616	196	667	4 740	304	384	134	69	49	940
Overige	1 743	3 129	842	375	1 300	7 389	161	237	49	33	50	530
Medew. gezinsleden	5 810	6 727	1 962	230	514	15 243	8 974	13 897	3 272	420	875	27 438
Vrije beroepen	283	539	110	104	377	1 413	12	26	2	16	37	93
Employé's	6 383	12 043	3 319	1 287	4 664	27 696	4 379	4 741	1 376	627	1 691	12 814
Landbouwarbeiders	2 999	6 700	1 553	191	568	12 011	707	1 526	249	23	13	2 518
Overige handarbeiders ...	23 914	31 678	7 101	2 967	16 673	82 333	10 885	10 558	2 949	970	4 098	29 460
Totaal	53 533	80 426	20 005	6 073	26 729	186 766	26 344	32 672	8 354	2 216	6 910	76 496

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

Tabel 20 (vervolg)

Beroepsgroepen/ -combinatie	Mannen						Vrouwen					
	R. K.	N. H.	Geref.	Overige kerkgen.	Geen kerkgen.	Totaal	R. K.	N. H.	Geref.	Overige kerkgen.	Geen kerkgen.	Totaal
GELDERLAND												
Bedrijfshoofden												
Nijverheid	7 914	9 362	1 588	550	1 558	20 972	693	516	110	68	83	1 470
Landbouw	12 044	23 769	3 984	461	451	40 709	900	1 594	311	36	25	2 866
Winkels	2 520	3 032	680	236	506	6 974	519	506	133	50	47	1 255
Overige	4 299	5 712	1 009	488	1 197	12 705	410	564	111	90	112	1 287
Medew. gezinsleden	9 675	12 045	2 494	285	425	24 924	12 586	21 909	3 909	560	858	39 822
Vrije beroepen	782	980	171	227	625	2 785	55	59	11	33	66	224
Employé's	14 716	17 879	4 083	1 957	5 447	44 082	8 860	7 929	2 229	1 114	1 861	21 993
Landbouwarbeiders	6 317	12 846	1 593	213	423	21 392	548	1 585	154	23	17	2 327
Cv. handarbeiders	46 655	50 370	5 385	2 148	11 190	115 748	16 055	15 531	2 482	914	2 519	37 501
Totaal	104 922	135 995	20 987	6 565	21 822	290 291	40 626	50 193	9 450	2 888	5 588	108 745
UTRECHT												
Bedrijfshoofden												
Nijverheid	3 128	4 007	1 183	471	1 432	10 221	293	273	78	54	88	786
Landbouw	2 805	3 688	1 011	219	142	7 865	226	190	64	14	11	505
Winkels	1 480	1 809	689	195	467	4 640	262	284	111	35	56	748
Overige	2 484	3 203	1 183	456	1 189	8 515	240	338	85	76	124	863
Medew. gezinsleden	2 663	2 650	1 004	158	255	6 730	3 873	4 474	1 332	337	585	10 601
Vrije beroepen	475	729	158	269	695	2 326	40	72	12	34	106	264
Employé's	8 489	12 009	3 624	2 008	6 138	32 268	5 341	6 289	1 885	1 314	2 302	17 131
Landbouwarbeiders	2 362	3 445	744	137	245	6 933	242	152	39	16	4	453
Overige handarbeiders ...	19 985	24 932	5 049	2 202	10 626	62 794	7 259	8 322	2 127	880	2 396	20 984
Totaal	43 871	56 472	14 645	6 115	21 189	142 292	17 776	20 394	5 733	2 760	5 672	52 335
NOORDHOLLAND												
Bedrijfshoofden												
Nijverheid	9 562	7 637	1 979	2 629	12 684	34 491	890	694	153	315	1 036	3 088
Landbouw	10 077	7 753	1 733	1 029	2 378	22 970	375	268	51	34	29	757
Winkels	4 888	3 859	1 063	1 046	4 800	15 656	780	729	182	239	610	2 540
Overige	8 372	7 881	2 144	2 851	12 175	33 423	801	796	140	371	948	3 056
Medew. gezinsleden	9 129	3 494	1 314	538	2 928	17 403	8 018	5 924	1 270	1 381	4 862	21 455
Vrije beroepen	1 820	2 025	422	1 131	4 542	9 940	198	279	26	242	897	1 642
Employé's	27 796	30 081	9 577	10 207	43 363	121 024	17 656	14 996	4 791	6 312	18 259	62 014
Landbouwarbeiders	8 841	6 382	2 105	653	4 168	22 149	114	51	6	12	35	218
Overige handarbeiders ...	54 356	40 394	10 534	10 900	100 647	216 831	24 345	15 688	4 419	4 502	25 641	74 595
Totaal	134 841	109 506	30 871	30 984	187 685	493 887	53 177	39 425	11 038	13 408	52 317	169 365
ZUIDHOLLAND												
Bedrijfshoofden												
Nijverheid	9 502	14 796	4 297	1 674	8 316	38 585	1 007	1 371	408	193	748	3 727
Landbouw	7 320	14 474	4 587	339	868	27 588	288	613	144	16	17	1 078
Winkels	4 836	6 995	2 520	688	3 174	18 213	833	1 194	469	158	425	3 079
Overige	8 455	14 882	4 147	1 873	8 391	37 748	912	1 116	259	264	705	3 256
Medew. gezinsleden	6 852	9 265	3 417	367	1 544	21 445	7 238	12 270	3 509	758	3 025	26 800
Vrije beroepen	1 711	2 677	655	890	3 349	9 282	149	284	26	207	467	1 131
Employé's	32 392	54 515	17 361	8 402	37 216	149 886	22 432	27 548	8 861	5 374	15 939	80 154
Landbouwarbeiders	9 900	20 234	5 705	669	2 175	38 683	208	388	106	13	33	748
Overige handarbeiders ...	61 477	116 545	24 597	8 565	82 530	293 714	23 116	31 796	8 773	3 660	15 678	82 423
Totaal	142 445	254 383	67 286	23 467	147 563	635 144	56 181	76 580	22 555	10 043	37 037	202 396

Tabel 20 (vervolg)

Beroepsgroepen/ -combinatie	Mannen						Vrouwen					
	R.K.	N.H.	Gerel.	Overige kerkgen.	Geen kerkgen.	Totaal	R.k.	N.H.	Gerel.	Overige kerkgen.	Geen kerkgen.	Totaal
ZEELAND												
Bedrijfschoufden												
Nijverheid	1 822	2 585	824	140	295	5 666	147	75	47	3	12	284
Landbouw	2 489	4 747	2 653	197	161	10 247	180	220	140	20	4	564
Winkels	424	912	353	60	123	1 872	214	309	145	16	19	703
Overige	1 206	2 322	832	178	433	4 971	117	183	56	10	23	389
Medew. gezinsleden	2 238	2 135	1 370	152	128	6 023	2 826	3 650	2 125	185	194	8 980
Vrije beroepen	92	216	48	24	101	481	13	23	1	3	11	51
Employé's	2 489	5 052	1 898	359	1 339	11 137	1 068	1 768	697	167	384	4 084
Landbouwarbeiders	3 603	7 477	3 014	576	252	14 922	238	422	202	57	10	929
Overige handarbeiders	6 031	11 024	3 257	658	2 822	23 792	1 866	3 082	1 420	229	414	7 011
Totaal	20 394	36 470	14 249	2 344	5 654	79 111	6 669	9 732	4 833	690	1 071	22 995
NOORDBRABANT												
Bedrijfschoufden												
Nijverheid	18 913	1 119	351	100	256	20 739	1 656	91	26	11	22	1 806
Landbouw	31 303	1 899	651	83	64	34 000	2 283	116	27	4	-	2 430
Winkels	6 002	360	156	59	66	6 643	1 693	117	37	3	6	1 856
Overige	10 974	1 257	373	153	277	13 034	886	63	11	11	20	991
Medew. gezinsleden	29 112	1 288	539	76	83	31 098	35 835	1 166	381	135	125	37 642
Vrije beroepen	1 998	219	39	48	157	2 461	80	20	2	12	17	131
Employé's	40 650	5 653	1 680	748	2 268	50 999	21 536	1 595	447	213	374	24 165
Landbouwarbeiders	14 835	2 477	939	66	80	18 397	1 324	33	14	4	3	1 378
Overige handarbeiders	127 167	8 143	1 923	759	2 201	140 193	42 454	2 116	584	216	380	45 750
Totaal	280 954	22 415	6 651	2 092	5 452	317 564	107 747	5 317	1 529	609	947	116 149
LIMBURG												
Bedrijfschoufden												
Nijverheid	10 755	154	17	56	81	11 063	1 517	22	5	14	7	1 565
Landbouw	17 683	68	4	45	25	17 825	1 756	6	-	2	3	1 767
Winkels	3 577	68	12	33	39	3 729	1 190	8	1	8	10	1 217
Overige	6 465	179	35	111	105	6 895	595	15	1	4	3	618
Medew. gezinsleden	15 027	72	19	53	50	15 221	24 125	144	11	84	58	24 422
Vrije beroepen	1 379	63	6	20	63	1 531	55	5	2	4	5	71
Employé's	26 800	1 692	373	273	533	29 671	12 082	292	44	63	68	12 549
Landbouwarbeiders	7 047	110	15	44	43	7 259	949	-	-	3	-	952
Overige handarbeiders	86 389	3 705	709	1 046	2 123	93 972	21 630	559	90	198	235	22 712
Totaal	175 122	6 111	1 190	1 681	3 062	187 166	63 899	1 051	154	380	389	65 873
AMSTERDAM												
Bedrijfschoufden												
Nijverheid	3 380	2 446	590	1 233	7 281	14 930	402	294	64	195	731	1 686
Landbouw	423	282	92	24	80	901	12	17	2	2	1	34
Winkels	1 925	1 467	355	493	2 911	7 151	277	236	42	101	379	1 035
Overige	2 965	2 825	651	1 573	7 172	15 186	473	392	63	240	669	1 837
Medew. gezinsleden	904	527	137	122	1 018	2 708	1 906	1 396	327	492	2 413	6 534
Vrije beroepen	965	936	185	683	2 838	5 607	123	149	16	159	662	1 109
Employé's	13 487	14 247	4 241	5 564	26 594	64 133	8 798	7 653	2 327	3 826	12 289	34 893
Landbouwarbeiders	559	438	150	94	625	1 866	7	8	-	2	3	20
Overige handarbeiders	23 054	17 538	3 718	5 741	65 127	115 178	10 180	7 068	1 606	2 594	17 746	39 194
Totaal	47 662	40 706	10 119	15 527	113 646	227 660	22 178	17 213	4 447	7 611	34 893	86 342

Tabel 20 (vervolg)

Beroepsgroepen/ -combinatie	Mannen						Vrouwen					
	R.K.	N.H.	Gerel.	Overige kerkgen.	Geen kerkgen.	Totaal	R.K.	N.H.	Gerel.	Overige kerkgen.	Geen kerkgen.	Totaal
ROTTERDAM												
Bedrijfschoufden												
Nijverheid	2 082	3 153	884	374	2 854	9 347	280	389	133	56	251	1 109
Landbouw	72	710	217	15	71	1 085	2	21	2	2	-	27
Winkels	1 052	1 711	584	168	1 181	4 696	161	240	103	23	152	679
Overige	2 122	3 842	1 030	612	3 603	11 209	207	253	63	48	212	783
Medew. gezinsleden	503	883	327	40	509	2 262	1 020	1 713	522	152	1 097	4 504
Vrije beroepen	433	751	197	249	980	2 610	26	60	4	35	72	197
Employé's	8 838	16 222	5 351	2 283	13 594	46 288	5 570	8 040	2 872	1 478	5 309	23 269
Landbouwarbeiders	252	1 117	302	56	398	2 125	1	13	6	1	6	27
Overige handarbeiders	19 827	33 932	7 483	2 871	40 533	104 646	5 039	7 736	2 046	836	6 801	22 458
Totaal	35 181	62 321	16 375	6 668	63 723	184 268	12 306	18 465	5 751	2 631	13 900	53 053
's GRAVENHAGE												
Bedrijfschoufden												
Nijverheid	2 862	2 554	596	495	3 036	9 543	346	376	69	84	342	1 217
Landbouw	307	217	53	19	71	667	7	5	1	1	-	14
Winkels	1 562	1 375	437	216	1 148	4 738	284	221	51	55	179	790
Overige	2 362	2 324	536	578	2 608	8 408	392	417	64	130	358	1 361
Medew. gezinsleden	759	443	166	55	345	1 768	1 475	1 224	326	198	922	4 145
Vrije beroepen	730	855	160	373	1 501	3 619	87	152	13	115	284	651
Employé's	12 092	15 815	4 171	3 173	14 427	49 678	8 620	9 265	2 177	2 292	7 257	29 611
Landbouwarbeiders	697	681	161	60	353	1 952	2	1	-	-	-	3
Overige handarbeiders	16 086	18 019	3 582	1 866	19 047	58 600	6 708	6 923	1 606	1 030	4 680	20 947
Totaal	37 457	42 283	9 862	6 835	42 536	138 973	17 921	18 584	4 307	3 905	14 022	58 739
UTRECHT												
Bedrijfschoufden												
Nijverheid	1 194	1 001	219	205	581	3 200	123	91	18	28	37	297
Landbouw	121	53	7	22	14	217	16	-	-	2	1	19
Winkels	742	599	172	92	237	1 842	130	114	25	11	27	307
Overige	948	711	153	150	470	2 432	120	125	18	30	52	345
Medew. gezinsleden	381	185	66	44	93	769	868	561	171	110	219	1 929
Vrije beroepen	260	288	58	113	299	1 018	23	25	8	16	49	121
Employé's	4 227	4 615	1 124	882	2 795	13 643	2 964	2 800	674	616	1 085	8 139
Landbouwarbeiders	163	114	36	19	47	379	2	2	-	5	-	9
Overige handarbeiders	9 456	7 777	1 025	1 038	5 159	24 455	2 963	2 454	396	402	1 140	7 355
Totaal	17 492	15 343	2 860	2 565	9 695	47 955	7 209	6 172	1 310	1 220	2 610	18 521

Tabel 21. Beroepsbevolking 1) naar beroepsgroep, nationaliteit en geslacht

Beroepsgroepen -combinatie	Mannen						Vrouwen					
	Nederl., Ned. onderd.	Duit- sers	Belgen	Overige nation.	Zonder nation.	Totaal	Nederl., Ned. onderd.	Duit- sers	Belgen	Overige nation.	Zonder nation.	Totaal
GRONINGEN												
Bedrijfshoofden												
Nijverheid	9 784	24	1	3	14	9 826	669	3	1	1	-	674
Landbouw	11 824	4	1	1	6	11 836	499	-	-	-	1	500
Winkels	3 769	1	-	1	4	3 775	592	1	-	-	2	595
Overige	8 338	7	2	4	10	8 361	506	2	-	-	-	508
Medew. gezinsleden..	6 634	7	-	1	4	6 646	10 466	8	-	3	5	10 482
Vrije beroepen	1 286	4	-	4	4	1 298	84	-	-	3	-	87
Employé's	20 034	15	1	19	22	20 091	9 926	20	4	16	9	9 975
Landbouwarbeiders..	21 265	16	-	4	38	21 323	637	2	-	3	1	643
Ov. handarbeiders..	44 728	41	7	53	84	44 913	16 810	47	2	25	37	16 921
Totaal	127 662	119	12	90	186	128 069	40 189	83	7	51	55	40 385
FRIESLAND												
Bedrijfshoofden												
Nijverheid	8 868	3	3	8	9	8 891	453	-	-	1	1	455
Landbouw	20 629	1	1	3	2	20 636	727	-	-	-	-	727
Winkels	4 200	2	2	1	2	4 207	734	1	-	1	-	736
Overige	9 006	1	-	-	6	9 013	415	-	-	-	-	415
Medew. gezinsleden..	9 915	3	-	2	1	9 921	13 659	7	3	1	1	13 671
Vrije beroepen	996	-	-	-	1	997	66	-	-	-	-	66
Employé's	16 658	9	4	14	6	16 691	7 152	37	2	5	1	7 197
Landbouwarbeiders..	20 690	3	2	7	1	20 703	1 135	-	-	-	1	1 136
Ov. handarbeiders..	37 395	7	5	24	14	37 445	14 495	38	4	22	4	14 563
Totaal	128 357	29	17	59	42	128 504	38 836	83	9	30	8	38 966
DRENTHE												
Bedrijfshoofden												
Nijverheid	4 630	11	-	4	12	4 657	242	-	-	-	1	243
Landbouw	15 976	8	-	1	28	16 013	762	-	-	-	1	763
Winkels	1 706	-	-	-	2	1 708	233	-	-	-	-	233
Overige	3 206	-	-	4	7	3 217	158	-	-	-	1	159
Medew. gezinsleden..	8 879	3	-	-	4	8 886	15 609	9	-	-	14	15 632
Vrije beroepen	456	-	1	1	-	458	27	-	1	-	-	28
Employé's	8 921	3	2	1	11	8 938	3 833	9	-	2	4	3 848
Landbouwarbeiders..	11 499	2	-	2	19	11 522	1 059	-	-	-	2	1 061
Ov. handarbeiders..	24 662	21	2	18	73	24 776	7 669	30	2	7	13	7 721
Totaal	79 935	48	5	31	156	80 175	29 592	48	3	9	36	29 688
OVERIJSEL												
Bedrijfshoofden												
Nijverheid	11 949	61	1	35	45	12 091	841	5	-	2	11	859
Landbouw	23 762	37	-	3	48	23 850	1 840	1	-	-	3	1 844
Winkels	4 721	4	1	3	11	4 740	937	-	-	-	3	940
Overige	7 314	9	1	33	32	7 389	522	4	-	2	2	530
Medew. gezinsleden..	15 196	16	1	11	19	15 243	27 329	45	-	10	54	27 438
Vrije beroepen	1 395	4	1	6	7	1 413	91	1	-	1	-	93
Employé's	27 527	46	7	60	56	27 696	12 658	113	8	20	15	12 814
Landbouwarbeiders..	11 975	20	-	5	11	12 011	2 502	11	-	-	5	2 518
Ov. handarbeiders..	81 722	212	12	172	215	82 333	29 149	197	7	47	60	29 460
Totaal	185 561	409	24	328	444	186 766	75 869	377	15	82	153	76 496
GELDERLAND												
Bedrijfshoofden												
Nijverheid	20 818	61	6	43	44	20 972	1 445	13	4	3	5	1 470
Landbouw	40 621	44	3	9	32	40 709	2 859	-	-	2	5	2 866
Winkels	6 939	3	3	7	22	6 974	1 247	3	3	2	-	1 255
Overige	12 609	22	12	19	43	12 705	1 279	4	-	1	3	1 287
Medew. gezinsleden..	24 875	23	4	7	15	24 924	39 708	48	7	19	40	39 822
Vrije beroepen	2 758	9	2	8	8	2 785	218	2	-	4	-	224
Employé's	4 886	49	22	52	73	4 982	21 710	190	20	50	23	21 993
Landbouwarbeiders..	2 346	17	4	6	19	21 392	2 322	2	-	-	3	2 327
Ov. handarbeiders..	1.5 139	200	76	143	190	1.5 748	37 069	279	24	77	52	37 501
Totaal	288 991	428	132	294	446	290 291	107 857	541	58	158	131	108 745

1) Excl. tijdelijk niet-werkenden en beroep onbekend.

Tabel 21 (vervolg)

Beroepsgroepen/ -combinatie	Mannen						Vrouwen					
	Nederl., Ned. onderd.	Duit- sers	Belgen	Overige nation.	Zonder nation.	Totaal	Nederl., Ned. onderd.	Duit- sers	Belgen	Overige nation.	Zonder nation.	Totaal
UTRECHT												
Bedrijfshoofden												
Nijverheid	10 130	18	8	37	28	10 221	772	4	-	4	6	786
Landbouw	7 855	-	2	2	6	7 865	505	-	-	-	-	505
Winkels	4 619	4	3	5	9	4 640	746	2	-	-	-	748
Overige	8 375	16	4	63	57	8 515	840	14	1	4	4	863
Medew. gezinsleden..	6 717	1	3	5	4	6 730	10 566	9	4	8	14	10 601
Vrije beroepen	2 287	5	2	18	14	2 326	255	1	-	3	5	264
Employé's	32 062	32	22	72	80	32 268	16 976	50	15	61	29	17 131
Landbouwarbeiders..	6 917	2	2	5	7	6 933	450	1	-	1	1	453
Ov. handarbeiders..	62 186	74	59	352	123	62 794	20 712	138	23	69	42	20 984
Totaal	141 148	152	105	559	328	142 292	51 822	219	43	150	101	52 335
NOORDHOLLAND												
Bedrijfshoofden												
Nijverheid	33 598	155	49	273	416	34 491	2 898	53	7	51	79	3 088
Landbouw	22 941	6	10	4	9	22 970	757	-	-	-	-	757
Winkels	15 511	13	10	41	81	15 656	2 498	7	3	10	22	2 540
Overige	32 610	70	32	350	361	33 423	2 943	54	6	25	28	3 056
Medew. gezinsleden..	17 305	18	16	35	29	17 403	21 206	61	24	66	98	21 455
Vrije beroepen	9 588	47	38	98	169	9 940	1 560	12	10	31	29	1 642
Employé's	119 602	218	113	567	524	121 024	61 017	329	85	307	276	62 014
Landbouwarbeiders..	21 982	19	96	15	37	22 149	207	2	6	2	1	218
Ov. handarbeiders..	214 737	353	233	612	896	216 831	72 906	829	127	418	315	74 595
Totaal	487 874	899	597	1 995	2 522	493 887	165 992	1 347	268	910	848	169 365
ZUIDHOLLAND												
Bedrijfshoofden												
Nijverheid	38 063	112	64	204	142	38 585	3 645	28	10	24	20	3 727
Landbouw	27 570	1	7	5	5	27 588	1 076	1	1	-	-	1 078
Winkels	18 059	19	30	43	62	18 213	3 045	6	10	11	7	3 079
Overige	37 224	68	71	248	137	37 748	3 139	48	19	25	25	3 256
Medew. gezinsleden..	21 380	8	14	22	21	21 445	26 595	34	41	77	53	26 800
Vrije beroepen	9 053	19	36	98	76	9 282	1 077	9	8	20	17	1 131
Employé's	148 783	155	177	456	315	149 886	79 340	220	125	314	155	80 154
Landbouwarbeiders..	38 600	6	16	21	40	38 683	747	-	-	-	1	748
Ov. handarbeiders..	291 169	332	345	797	1 071	293 714	81 092	578	118	461	174	82 423
Totaal	629 901	720	760	1 894	1 869	635 144	199 756	924	332	932	452	202 396
ZEELAND												
Bedrijfshoofden												
Nijverheid	5 375	1	260	19	11	5 666	269	1	13	-	1	284
Landbouw	9 991	-	242	3	11	10 247	548	-	15	-	1	564
Winkels	1 840	1	28	1	2	1 872	681	-	20	1	1	703
Overige	4 862	-	94	11	4	4 971	378	-	11	-	-	389
Medew. gezinsleden..	5 820	-	185	8	10	6 023	8 689	1	269	13	8	8 980
Vrije beroepen	465	-	10	6	-	481	45	-	5	1	-	51
Employé's	11 007	1	112	10	7	11 137	4 005	17	51	7	4	4 084
Landbouwarbeiders..	14 488	1	404	8	21	14 922	910	-	16	2	1	929
Ov. handarbeiders..	22 894	9	657	189	43	23 792	6 795	14	179	11	12	7 011
Totaal	76 742	13	1 992	255	109	79 111	22 320	33	579	35	28	22 995
NOORDBRABANT												
Bedrijfshoofden												
Nijverheid	20 447	29	153	70	40	20 739	1 772	11	13	5	5	1 806
Landbouw	33 717	12	256	3	12	34 000	2 417	1	11	-	1	2 430
Winkels	6 572	5	41	7	18	6 643	1 842	1	13	-	-	1 856
Overige	12 881											

Tabel 21 (vervolg)

Beroepsgroepen/ -combinatie	Mannen						Vrouwen					
	Nederl., Ned. onderd.	Duit- sers	Belgen	Overige nation.	Zonder nation.	Totaal	Nederl., Ned. onderd.	Duit- sers	Belgen	Overige nation.	Zonder nation.	Totaal
LIMBURG												
Bedrijfschoufen												
Nijverheid	10 668	135	108	76	76	11 063	1 501	21	13	17	13	1 565
Landbouw	17 531	53	154	9	78	17 825	1 745	5	13	-	4	1 767
Winkels	3 585	43	45	18	38	3 729	1 174	15	18	4	6	1 217
Overige	6 649	48	83	38	77	6 895	591	8	6	-	13	618
Medew. gezinsleden.	14 930	65	158	31	37	15 221	23 942	116	248	33	83	24 422
Vrije beroepen	1 475	6	26	15	9	1 531	64	-	2	3	2	71
Employé's	29 203	137	155	78	98	29 671	11 872	448	100	89	40	12 549
Landbouwarbeiders .	7 077	58	56	34	34	7 259	907	23	11	6	5	952
Ov. handarbeiders ..	89 336	1 019	960	1 639	1 018	93 972	20 968	984	272	349	139	22 712
Totaal	180 454	1 564	1 745	1 938	1 465	187 166	62 764	1 620	683	501	305	65 873
AMSTERDAM												
Bedrijfschoufen												
Nijverheid	14 248	116	26	199	341	14 930	1 527	45	5	38	71	1 686
Landbouw	899	1	-	-	6	901	34	-	-	-	-	34
Winkels	7 047	9	4	29	62	7 151	1 004	2	2	9	18	1 035
Overige	14 535	51	24	280	296	15 186	1 734	52	5	22	24	1 837
Medew. gezinsleden.	2 657	7	9	13	22	2 708	6 366	35	10	46	77	6 534
Vrije beroepen	5 347	41	17	72	130	5 607	1 049	8	5	23	24	1 109
Employé's	63 058	157	73	420	425	64 133	34 230	173	59	204	227	34 893
Landbouwarbeiders .	1 835	2	13	4	12	1 866	20	-	-	-	-	20
Ov. handarbeiders ..	113 571	242	133	469	763	115 178	38 123	478	78	280	235	39 194
Totaal	223 197	626	299	1 486	2 052	227 660	84 087	793	164	622	676	86 342
ROTTERDAM												
Bedrijfschoufen												
Nijverheid	9 194	32	17	62	42	9 347	1 093	7	5	3	1	1 109
Landbouw	1 083	-	2	-	-	1 085	27	-	-	-	-	27
Winkels	4 656	3	6	16	15	4 696	671	-	3	2	3	679
Overige	11 015	30	36	78	50	11 209	749	7	8	11	8	783
Medew. gezinsleden.	2 245	3	5	3	6	2 262	4 437	11	17	22	17	4 504
Vrije beroepen	2 562	2	11	20	15	2 610	193	-	-	3	1	197
Employé's	45 865	63	70	160	130	46 288	23 066	53	35	75	40	23 269
Landbouwarbeiders .	2 113	-	2	1	9	2 125	27	-	-	-	-	27
Ov. handarbeiders ..	103 558	145	158	303	482	104 646	22 173	104	38	82	61	22 458
Totaal	182 291	278	307	643	749	184 268	52 436	182	106	198	131	53 053
's GRAVENHAGE												
Bedrijfschoufen												
Nijverheid	9 324	43	26	90	60	9 543	1 169	14	5	15	14	1 217
Landbouw	664	-	1	1	1	667	14	-	-	-	-	14
Winkels	4 657	10	15	24	32	4 738	769	5	6	7	3	790
Overige	8 184	25	19	116	64	8 408	1 292	35	7	12	15	1 361
Medew. gezinsleden.	1 753	2	1	9	3	1 768	4 057	13	12	39	24	4 145
Vrije beroepen	3 475	12	17	66	49	3 619	611	6	6	14	14	651
Employé's	49 232	52	64	207	123	49 678	29 192	98	58	187	76	29 611
Landbouwarbeiders .	1 943	1	-	2	6	1 952	3	-	-	-	-	3
Ov. handarbeiders ..	57 894	93	88	263	262	58 600	20 263	324	32	260	68	20 947
Totaal	137 126	238	231	778	600	138 973	57 370	495	126	534	214	58 739
UTRECHT												
Bedrijfschoufen												
Nijverheid	3 156	8	-	19	17	3 200	290	3	-	1	3	297
Landbouw	216	-	-	-	1	217	19	-	-	-	-	19
Winkels	1 829	3	2	3	5	1 842	307	-	-	-	-	307
Overige	2 346	7	1	48	30	2 432	331	10	1	2	1	345
Medew. gezinsleden.	765	-	2	1	1	769	1 916	3	-	3	7	1 929
Vrije beroepen	999	1	2	11	5	1 018	117	-	-	1	3	121
Employé's	13 551	10	12	35	35	13 643	8 071	15	3	32	18	8 139
Landbouwarbeiders .	376	1	-	-	2	379	7	-	-	1	1	9
Ov. handarbeiders ..	24 048	28	28	270	81	24 455	7 237	52	10	31	25	7 355
Totaal	47 286	58	47	387	177	47 955	18 295	83	14	71	58	18 521

BIJLAGE 1. VRAGEN AAN DE BEROEPSBEVOLKING BIJ DE VOLKSTELLINGEN VAN 31 MEI 1947
EN 31 DEC. 1930

31 Mei 1947

11 Voor personen van 14 jaar en ouder	
a. Werkt hij in een beroep, ambt of betrekking? (ja of neen)	a.
b. Is hij in militairen dienst? (ja of neen)	9 b.
c. Indien tijdelijk in milit. dienst, wat was dan voordien zijn burgerberoep?	c.
d. Werkt hij als zoon dagelijks mede in het eigen bedrijf van het gezins- hoofd? (ja of neen)	6 d.
e. Zoo ja wat is dan de aard van het bedrijf? (bijv.: landbouwbedrijf, groentewinkel, enz.)	e.
f. Geniet hij dagonderwijs of is hij studeerend? (ja of neen)	10 f.
g. Indien hij niet werkt, is hij dan werkzoekend? (ja of neen)	11 g.
h. Zoo ja, in welk beroep zoekt hij dan plaatsing?	h.

12 Voor personen, werkzaam in een beroep, ambt of betrekking	
a. Wat is zijn beroep, ambt of betrekking? (niet beantwoorden met alge- meene benamingen, zooals arbeider, koopman, enz.)	a.
b. Hoe heet het bedrijf, de zaak of de instelling, waar hij werkt, of hoe is de naam van het hoofd van het bedrijf?	b.
c. Wat is het adres van deze zaak of instelling?	c. Gemeente Straat en N°
d. Welk soort van bedrijf wordt in deze zaak of instelling uitgeoefend? (bijv.: katoenweverij, kruidenierswinkel, slagerij, enz.)	d.
e. In welke afdeling (onderdeel) van de zaak is hij werkzaam? (bijv.: in zetterij (van boekdrukkerij), enz.)	e.
f. Is hij in burgerdienst van den Staat, van een provincie, gemeente, waterschap of publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie? (ja of neen)	f.
g. Zoo ja, opgeven bij welke van deze hij in dienst is	g.

13 Voor personen met zelfstandige of leidende positie in bedrijfsleven	
a. Is hij eigenaar van een zaak of bedrijf, mede-eigenaar, firmant, pachter, depôthouder, zetschipper? (ja of neen)	0 a.
b. Zoo ja, opgeven wat hij is	b.
c. Indien hij een eigen zaak heeft, werkt hij dan zonder personeel? (ja of neen)	1 c.
d. Is hij directeur of mede-directeur van een N.V., een coöperatie, stichting of overheidsbedrijf? (ja of neen)	3 d.
e. Indien hij geen bedrijfschouf is, bekleedt hij dan een leidende positie in het bedrijf? (ja of neen)	4 e.
f. Zoo ja, opgeven wat hij is	f.

31 December 1930

7a. Wat is zijn beroep, ambt of betrekking? (Ingeval hij geen beroep, enz. uitoefent dan hiernaast invullen: „zonder beroep“.) (Bij werkloosheid het eigenlijke beroep invullen.)	7a.
b. Heeft hij aan een inrichting van Hooger Onderwijs een diploma of graad verworven (geslaagde examens inbegrepen)? Zoo ja, welk(en)?	b.
8. Is hij in dienst van een ander? Ja of neen? (Bij werkloosheid invullen: „werkloos“.)	8.
9a. Welke is de naam van de zaak, de onderneming, het bedrijf of de instelling, waarvan hij hoofd is of waarin hij werkzaam is?	9a.
b. Welk is het adres van de zaak, de onderneming, het bedrijf of de instelling? (Gemeente, straat, n° te vermelden.)	b.
c. Welke is de aard van de zaak, de onderneming, het bedrijf of de instelling? (B.v. machine- fabriek, leerlooierij, post- en telegraafbedrijf, weeshuis, ziekenfonds, universiteit, waren- huis, sigarenwinkel, autoverhuurderij, enz.)	c.
10. Zoo hij in dienst van een ander is, in wat voor afdeling van de zaak, de onderneming, het bedrijf of de instelling bedoeld bij 9c, is hij dan werkzaam? (B.v. bankwerkerij, touwverij, postbedrijf, administratie, polikliniek, bibliotheek der universiteit, expeditie, enz.)	10.
11a. Is hij bestuurder (b.v. Directeur eener N. V. of Coöperatie)? Zoo ja, opgeven wat hij is.	11a.
b. Is hij belast met opzicht over het werk van anderen (bedrijfsleider, meesterknecht, opzichter, depôt- of filiaalhouder, zetbaas, zetschipper, winkelchef)? Zoo ja, opgeven wat hij is.	b.
12a. Was hij in den nacht van 31 December 1930 op 1 Januari 1931 in de gemeente zijner inwoning aanwezig? Ja of neen?	12a.
b. Zoo hij daarin niet aanwezig was, waar was hij dan? (Zoo nauwkeurig mogelijk gemeente en adres opgeven, b.v. als milicien te met vakantie bij te zee aan boord van, verpleegd te enz.)	b.

Vergelijking van de bedrijfsindeling voor de Beroepstellingen 1920, 1930 en 1947

Het volgend overzicht geeft een vergelijking van de bij de Beroepstellingen van 1920, 1930 en 1947 gevolgde indeling der beroepsbevolking in bedrijfsklassen en bedrijfsgroepen.

Bij de samenstelling van dit overzicht is uitgegaan van de bedrijfsindeling van 1947 en is gestreefd naar een zo duidelijk mogelijke weergave van de vergelijkbaarheid van de tellingen van 1930 en 1947.

Indien het noodzakelijk was voor de samenstelling van vergelijkbare cijfers om een bepaalde bedrijfsgroep op te nemen in een andere bedrijfsklasse dan waarin de groep bij de desbetreffende beroepstelling thuis hoort, is tevens het nummer van de klasse vermeld en zijn beide nummers onderstreept.

Voor 1947 is de volledige indeling volgens de oorspronkelijk voor deze telling samengestelde classificatie vermeld. Bij de bewerking der telformulieren bleek het noodzakelijk enkele bedrijfsgroepen te laten vervallen. Achter de desbetreffende groepen is aangegeven in welke bedrijfsgroep zij zijn opgenomen. Voorts zijn in 1947 enkele nieuwe groepen gevormd voor werkzaamheden, welke ten tijde van vorige tellingen nog niet voorkwamen of althans niet afzonderlijk zijn onderscheiden. Het betreft hier b.v. de personen werkzaam in het oliewinningsbedrijf, staalfabrieken, metaalsmelterijen, enz. De desbetreffende bedrijfsgroepen zijn aangegeven door de toevoeging "(nieuw)" achter het groepsnummer.

Voorts zijn in een aantal gevallen bedrijven uit de ene bedrijfsgroep naar een andere overgebracht. Hoewel de invloed van de bedoelde wijzigingen nimmer in de cijfers tot uitdrukking kan worden gebracht, is bij de desbetreffende bedrijfsgroepen in een noot aangegeven, welke bedrijven voor de gewijzigde classificatie in aanmerking zijn gekomen.

Tenslotte zij nog opgemerkt, dat de in 1920 en 1930 voorkomende klasse XXVII (losse werklieden) in 1947 geheel is komen te vervallen. Bij deze telling zijn de losse werklieden ondergebracht in de bedrijfsgroepen, waarin zij op het tijdstip der telling werkzaam waren.

Beroepstelling 1920		Beroepstelling 1930		Beroepstelling 1947	
Klas-se	Bedrijfsgroep	Klas-se	Bedrijfsgroep	Klas-se	Bedrijfsgroep
I	1	I	1	01	01+02
	2		2		03
	3		4		04
	4		5		05+07
	7		9		06 (opgenomen in 05)
	8		10		08
II	9+10+11	II	3+11+12	02	09
	5		6		10
			7		11
					12 (opgen. in 13)
	6		8		14+15
	1		1		

Beroepstelling 1920		Beroepstelling 1930		Beroepstelling 1947	
Klas-se	Bedrijfsgroep	Klas-se	Bedrijfsgroep	Klas-se	Bedrijfsgroep
III	1	III	1	03	01
	2		3		02
	3		2		03+04+06
	4		4		05
IV	13+14	IV	5	04	07
	11		6		08
			2+7+9+10		01
			8		02
					03 en 04 (opgenomen in 01)
			3+5		05+06+07
	1+2+3+5		6		08
	12				
	7		11		09
	8		12		10
	4		13		11
	6		14		12
10	15	13			
9	16	14			
15	17	15			
16	18	16			
17+18	19+20	17+18			
V	1	V	1	05	01
	2		3		02
	4		4		03+04
	3		5		05
	25		16		06
	5		6		07
	6		7		08
	7		8		09
	9		10		10
	10		11		11
	11		12		12
	12		13		13
	13		14		14
	14		15		15
	15		17		16
	16		18		17
18	19	18			
22	21	19			
8+17+21+26+31+	2+9+28	20+29			
32+33+34					
23	22	21			

Beroepstelling 1920		Beroepstelling 1930		Beroepstelling 1947	
Klas- se	Bedrijfsgroep	Klas- se	Bedrijfsgroep	Klas- se	Bedrijfsgroep
V	24 27 28 29 30	V	23 { 24 29 25 26 27	05	{ 22 23 24 26 27 28
VI	5 3+10 26 6 7 8 1 9 2 4 21 20 18 19 17 23+24+25 13+14 15 11	VI	{ 3 4 6 7 15+25 5 8 9 10 11 12 13 14 19 16 17 18 20 21+22+23+24 26+27 28 2	06	{ 01 02 04 05 15 03 06 07 08 09+11 10 (opgen. in 09) 12 13 14 16 17 18 19 20 21 22 23 24
VII	1 2+3 5 8 7 9 10 4 6+VIII.4	VII	1 2+3 4 5 6 7 8 9 10+VIII.5	07	01+05+06+07 02,03 en 04 (opgen. in 01) 08 09 10 11 12 13 14 15+16+08.04

Beroepstelling 1920		Beroepstelling 1930		Beroepstelling 1947	
Klas- se	Bedrijfsgroep	Klas- se	Bedrijfsgroep	Klas- se	Bedrijfsgroep
VII	11+12 13 14 15 16 17 18	VII	11 12 13 15 16 17 18	07	17+18 19 20 21 22 en 23 (opgen. in 21) 24+42.32 25 (opgen. in 24) 26 27+60.43
VIII	1 2+3 -	VIII	{ 1 2 3+4 5 (zie kl.VII) 16a)+20b)	08	{ 01 02 03 04 (zie kl.07) 05
IX	10) 2 5 3 4 6 7 8	IX	10) 2 3 4 5 6 7 8	09	01 02 03 04+05 06 07 08 09
X	1 2 3 4 11 5 6+7	X	1 2 3 6 7 8 7 9 { 8+10 11 12	10	01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 (nieuw)
XI-XIII	1 44 2	XI-XIII	{ 1 2 3 4	11	{ 01 02 16 03

a) Voor zover het kunstsmederijen en kerkornamentenfabrieken betreft.

b) Voor zover het ciseleerinstellingen en kunstmetaalbewerkingsinstellingen betreft.

c) Voor zover het haarschoonmakerijen betreft.

Beroepstelling 1920		Beroepstelling 1930		Beroepstelling 1947	
Klas- se	Bedrijfsgroep	Klas- se	Bedrijfsgroep	Klas- se	Bedrijfsgroep
XI-XIII		XI-XIII		11	04 (nieuw) 05 (nieuw) 06 (nieuw)
	5+6+7		8+9+10		07
	3		5+6		08+09
	4		7		10
	8		11		11 (nieuw)
	21+26		{ 16 24		12
					{ 13+25d)+70 20
	28+31		20		14
	42		17		15
	43		18		17
	27		{ 21 22+23 57		{ 18 19 30
	29		{ 25 26 27 28		{ 21 22 23 24
	32		{ 29+31+35 30 32		{ 26+27+25e) 31 32
	23+24+25		19		28
	41		34		29
	13		33		33
	22		37		34+37+45+25f)
	10		36		35+36
	11+12		38		38+39+40+63
	9		39+56		41+44
	14+15		40		42 (opgen. in 41)
	16		41		43
	45		42+43		46
	19		45		47+48+49+50+51
	18		{ 46 47 48		52
	17				{ 53+55 54 56

d) Voor zover het kachelpijpenfabrieken en plaatwellerijen betreft.

e) Voor zover het melkbussen- en transportkannenfabrieken betreft.

f) Voor zover het tankfabrieken en ijzeren vatenfabrieken betreft.

Beroepstelling 1920		Beroepstelling 1930		Beroepstelling 1947	
Klas- se	Bedrijfsgroep	Klas- se	Bedrijfsgroep	Klas- se	Bedrijfsgroep
XI-XIII	20	XI-XIII	44	11	57
	34		49		58
	33+35+37g)		14+50+51g)		59+60+68
	37h)		51h)		61
	36		52		62
	39		53		64
	38		54		65+66
	40		55		67
	30		12+15		69
XIV	1	XIV	1	14	01
	2		2		02
	3		3		03
	4+5		4		04
	6		5		05
	8		6		06+07
	9		7		08
	7		8		09
XV	1	XV	1	15	01
	3		3		02
	11		16		03
	5		17		04+05
	23		4		06
	27		7		07
	21+24		5+6		08
	25		8		09
	26		9		10
	22		10		11
	9		14		12
	6		11		13
	7+18		12+19		14
	8		13		15
	10		15		16
	V. 19		22		17
	17		18		18 (nieuw)
	19		20		19
	20+30		21		20
					21

g) Voor zover het electriciteitsmeterfabrieken betreft.

h) Voor zover het gas- en watermeterfabrieken betreft.

Beroepstelling 1920		Beroepstelling 1930		Beroepstelling 1947	
Klas- se	Bedrijfsgroep	Klas- se	Bedrijfsgroep	Klas- se	Bedrijfsgroep
XV	2+4 16 28 29 15 14 13 12 31+32	XV	23 24 25 26 27 28 29 30 31+32	15	22 23 24 25 26 27 28 29 30
XVI	1+2+ <u>X.8</u> + <u>XVII.30</u>	XVI	{ 1i)+ <u>X.4</u> 2i) <u>XVII.28i)</u> 1j)+2j)+ <u>XVII.28j)</u>	16	{ 01 02 (opgen. in 08) 03 04 (opgen. in 08) 05 (nieuw) 06 07 (opgen. in 08) 08
XVII	1 4+24 3 8 5+6+7 45 9+10 11+12 13 15 16 17+18 19 20	XVII	{ 1 4 9 3 10 5 6 7 46 8 11 12 13 15 16 17+18 19 20 21	17	{ 01 02+03 05 04 06 07 08+09 11 10 12 13 15 14 16 17 18 19 20 21+24 22 (opgen. in 21) 23 (opgen. in 21)

i) Voor zover het niet-distributiebedrijven betreft.

j) Voor zover het distributiebedrijven betreft.

Beroepstelling 1920		Beroepstelling 1930		Beroepstelling 1947	
Klas- se	Bedrijfsgroep	Klas- se	Bedrijfsgroep	Klas- se	Bedrijfsgroep
XVII	23+ <u>V.20</u> 21 22 27k) 28 29 25 26 31 32 33 36 14 37 38 39 40 41+42 34 44 43	XVII	24 22 23 { 29 30k) 32 31 26 27 33 34 35 38 14 39 40 41 42 43 44	17	25 26 27 { 28 30+31 29 32 (nieuw) 33 (opgen. in 30) 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49
XVIII	1 2 3 4 5 6 <u>7+VI.12</u> 8	XVIII	1 2 3 4 5 6 <u>7+VI.1</u> 8	20	01 02 03 04 05 06 07 08
XIX	1+2 3+4 6 5 7	XIX	1 2 3 4 5	30	01 02 03 04 05

k) Exclusief slagerijen.

Beroepstelling 1920		Beroepstelling 1930		Beroepstelling 1947	
Klas- se	Bedrijfsgroep	Klas- se	Bedrijfsgroep	Klas- se	Bedrijfsgroep
XX.2+ XVII.27 1)		XX	3+14+21+24	40	01+02+03+04+ 15+23 05 06+07+08+47+49 09 10 11+12+13 14 16 17+18+19+20 21 22 24 25 26 27 28 29 30+31 32 33 34+35+36 37 38 39 40 41 42 43 44 46 48 01 t/m 61+63+64 62+74 65 66 67+68 69+70 71+72+73+ 42.13+14+16
			17 28+46 18 20 19 23 22 25 26 27 47+48 30 31 45 29 15 16 33 49 34 37 38 39+XVII.30 1) 42 35 40 41 43 44 36 32		
			2+9+11+VI.29+30+41+ VII.14+IX.1m)+ XVII.2+37		
			8 5+50 4 12 6+XXI.22n) 7+10		
XX.1+3+4+5+6+ VI.16+22+ VII.19+ IX.1m)+ XVII.2+35+ XXI.18n)					
	x)				

l) Voor zover het slagerijen betreft.

m) Voor zover het huiden- en vellenzouterijen, -bloterijen e.d. betreft.

n) Voor zover het begraafplaatsen en crematoria betreft.

x) Zie noot op blz. 196.

Beroepstelling 1920		Beroepstelling 1930		Beroepstelling 1947	
Klas- se	Bedrijfsgroep	Klas- se	Bedrijfsgroep	Klas- se	Bedrijfsgroep
XXI	12 1 2+4 3 5+6+10+X.10 11 18p) 7 8 9 13 x) 14+16 15	XXI	9 1+2 3+7 4 6 8 18+19 10 15+21 17 20 16 22 p) 11 12 13 14 23 24 (nieuw) 28 25+27 26	42	01 02+03 04 12+15 17 05 06+07+09 19+20 28 29+30 31 08 (opgen. in 07) 10 11 13 en 14 (zie kl.41) 16 (zie kl.41) 18 (nieuw) 21 25 22,23 en 24 (opgen. in 21) 26 27 32 (zie kl.07) 33 34 en 35 (opgen. in 33) 36 41 37+39+40 38
XXII	1+2+4 3 5	XXII	1+3+6 2 8 4 5	50	01+02+03+04 06 08 05 07
XXIII	1	XXIII	1	51	

p) Voor zover het begrafenisondernemingen betreft.

x) Zie noot op blz. 196.

Beroepstelling 1920		Beroepstelling 1930		Beroepstelling 1947	
Klas- se	Bedrijfsgroep	Klas- se	Bedrijfsgroep	Klas- se	Bedrijfsgroep
XXIV	1	XXIV	1	60	01
	2		2		02
	12		7		03
	13		3+4		04+05
	8+11		{ 5		{ 06+07
			{ 6		{ 09
			{ 10		{ 10+11+12
			{ 11		{ 13
	15		9		08
	3+19		12+14		14+15+17
	4		13		16
	5		15		18
	x)		{ 31		{ 19+31+45
			{ 30		{ 42
	20		16		20+22
					21 (opgen. in 20)
	18		17		23
	6		18		24
	7		19		26
	9		{ 20		{ 27
			{ 32		{ 28
			{ 21		{ 29
			{ 33		{ 30
			{ 35		{ 32
			{ 34		{ 33
			{ 22		{ 34+37
	10		23		35
	16		24		36
	17		{ 29		{ 25
			{ 25		{ 38
			{ 26		{ 39
			{ 27		{ 40
			{ 28		{ 41
					43 (zie kl. 07)
	14		8		44

x) In 1920: XIV.21+22+XXI.17 te vergelijken met in 1930: XX.4+12+XXI.28+XXIV.30+31 en met in 1947: 41.66+67+68+42.41+60.19+31+42+45.

Beroepstelling 1920		Beroepstelling 1930		Beroepstelling 1947	
Klas- se	Bedrijfsgroep	Klas- se	Bedrijfsgroep	Klas- se	Bedrijfsgroep
XXV	2+3	XXV	{ 1+2	61	{ 01+02+03+04
			{ 5		{ 09
	1+4		{ 3		{ 05+06
	6		{ 13		{ 07
	5		{ 4		{ 08
			{ 6+9		{ 10+12
			{ 7		{ 11
			{ 10		{ 13
			{ 15		{ 14
			{ 8+14		{ 17+18
	7		{ 11+12		{ 15+16
XXVIII	1	XXVIII	1	62	r)
XXVI	1	XXVI	1	70	
XXIX		XXIX		{ 80	{ (nieuw)werkzoeken- den s)
				{ 81	{ (nieuw)tijdelijk in militaire dienst s)
				{ 82	{ (nieuw)gevangenen en geïnterneerden s)
				83	(nieuw) wachtgel- ders s)
				84	(nieuw) verlof- gangers s)
				{ 85	{ beroep onbekend
XXVII	1	XXVII	1		t)

r) Kloosterlingen zonder beroep zijn in 1947 niet meer tot de beroepsbevolking gerekend.

s) Voor zover omtrent het beroep (vroeger beroep) dezer personen geen voldoende gegevens bekend zijn, om ze in één der voorgaande bedrijfsgroepen te rubriceren.

t) De losse werklieden zijn ondergebracht in de bedrijfsgroepen, waarin zij werkzaam waren.

Bijlage 3. Indeling in economisch-geografische gebieden voor de gegevens van de Beroepstellingen van 31 December 1930 en 31 Mei 1947 en totale beroepsbevolking in elk economisch-geografisch gebied

Ten behoeve van een overzichtelijk beeld is uitgegaan van de indeling in 42 gebieden van 1930, en zijn, waar nodig een aantal gebieden van 1947 gesplitst vermeld. Het totaalcijfer der beroepsbevolking in elk der gebieden van 1947 kan worden bepaald door samenvoeging van de cijfers der desbetreffende delen.

No	Indeling 1930 (42 gebieden)	No	Indeling 1947 (78 gebieden)				
1.	Nrd Gron.bouwtreek	54	289	1.	Groninger bouwtreek	61	587
2.	Groninger veenstreken	38	145	2.	Groninger veenkoloniën	45	705
3.	Groninger weidegebied	20	075	{	3. Groninger weidegebied	20	686
4.	Stad Groningen	43	995	{	10. Drents weidegebied	6	002
5.	Drentse veenstreken	30	624	4.	Stad Groningen	51	813
6.	Drentse zandgronden	34	463	11.	Drentse veenkoloniën	41	217
7.	Friese zandbouw	45	979	12.	Drentse zandgronden	46	860
8.	Fries weidegebied	69	413	5.	Fries zandgebied	60	661
9.	Nrd Friese bouwtreek	33	288	{	6. Fries weidegebied	47	520
				{	9. Leeuwarden	29	018
				{	Leeuwarderadeel (uit 7)	2	002
				7.	Friese bouwtreek		
				{	(zonder Leeuwarderadeel)	36	094
10.	Wadden-, Zuiderzee eil.	9	161	8.	Friese waddeneilanden	2	667
				{	37. Texel	3	701
				{	Marken (uit 39)	507	
11.	West Overijssels weidegeb.	56	933	15.	Overijssels weidegebied	64	617
				{	Meppel (uit 13)	6	123
12.	Zandgeb. in Z.Drenthe en N.Overijssel	29	506	{	13. Zuiddrents randgebied	16	661
				{	(zonder Meppel)	16	661
				{	14. N.O.Overijssels zandgeb.	24	996
13.	Ind.geb. Twente, Achterh.	151	446	{	18. Twente	97	008
				{	19. Enschede	43	495
				{	20. Oostel. Achterhoek	44	340
14.	Zandgeb. in Z.W.Overijssel, W.Achterhoek	86	542	{	17. Z.W.Overijssels zandgeb.	47	657
				{	21. Westelijke Achterhoek	61	534
15.	Veluwe	81	162	22.	Veluwe	116	738
16.	Noordl.Nh., West-Friesland	70	462	38.	Noordl.Nh., West-Friesland	84	506
				{	41. N. en Z.Kennemerland	58	497
				{	42. Haarlem	61	914
17.	Duinstreken in Nh. en Zh.	136	157	{	47. Duinstreek in Zh.	43	630
				{	51. Het Westland	17	743

No.	Indeling 1930 (42 gebieden)	No	Indeling 1947 (78 gebieden)				
18.	Veehouderij, akkerb.in Hollands N.kwartier	21	221	{	39. Soermer,Beemster, Waterl. (zonder Marken)	21	025
19.	De Zaanstreek	25	327	{	Assendelft, Jisp en Wormer (uit 40)	5	035
20.	Amsterdam	340	431	40.	De Zaanstreek (zonder Assendelft, Jisp, Wormer)	30	949
21.	Haarlemmermeer en omg.	21	859	43.	Amsterdam	341	554
				44.	Haarlemmermeer, Amstell.	32	253
22.	Vecht- en IJsselstreek in Utrecht en Nh.	43	325	{	32. Kleigeb. Kromme Rijn	7	656
				{	33. Utrechts weidegebied	29	782
23.	Oostel.Utrecht,het Gooi	96	895	{	45. Vechtstreek in Nh. Maartensdijk (uit 34)	4	351
				{	Naarden (uit 46)	4	360
24.	Stad Utrecht en omstr.	68	345	{	31. Utr.heuvelrug en vallei	83	691
				{	46. Het Gooi (zonder Naarden)	56	178
25.	Leiden, Rijngebied	61	871	{	34. Randgeb.stad Utrecht (zonder Maartensdijk)	13	017
				{	35. Stad Utrecht	72	777
26.	's Gravenhage en omstr.	194	981	{	49. Leiden, Rijnstreek Voorschoten (uit 50)	72	218
				{	54. Voorburg, Rijswijk	22	388
27.	Midden Zuidholland	72	619	{	48. 's Gravenhage	218	128
				{	50. W.weidegeb. in Zh. (zonder Voorschoten)	43	401
28.	Rotterdam	247	989	{	57. O.weidegeb. in Zh.	30	678
29.	Nieuwe Waterweg	36	789	52.	Rotterdam	258	212
				53.	Ind.geb. ten N.van N.Waterweg	48	902
30.	Ind.geb. langs de Maas	85	498	{	56. Ind.geb. Noord, Merwede, IJssel Werkendam (uit 67)	98	470
				{	1	467	
				25.	De Lijmers	10	558
31.	Betuwe, oostel.Rijngeb.	93	003	27.	Over- en Neder-Betuwe	24	404
				28.	Land v.Maas en Waal, Rijk v.Nijmegen (zonder Nijmegen)	26	235
				29.	W.Betuwe, Tielerwaard	23	949
				30.	Bommelerwaard	10	588
				67.	Land v. Heusden en Altena, Maaskant (zonder Werkendam)	17	171

No	Indeling 1930 (42 gebieden)	No	Indeling 1947 (78 gebieden)
32.	Zuidel. Veluwegrens 86 513	23.	Veluwezoom (zonder Arnhem) 27 278
		24.	Arnhem 38 704
		26.	Nijmegen 39 648
33.	Zuidh. eilanden 41 786	55.	Zuidh. eilanden 48 649
34.	Zeeland 99 653	58.	Schouwen, Duiveland en Tholen 16 778
		59.	Walcheren 27 059
		60.	Z.- en N.-Beveland 27 620
		61.	W.-Zeeuwsch-Vlaanderen 11 182
		62.	O.-Zeeuwsch-Vlaanderen 25 415
35.	Westel. N.Brabant 22 072	63.	Zeekleigeb. in N.Brabant 25 552
36.	Zandgr. v. N.Brabant 120 281	64.	Bar.v.Breda, Land v. Bergen op Zoom 99 076
		69.	Kempenland 18 413
		72.	Brabantse Peel 33 202
37.	Noordbr.westel.ind.geb. 61 494	65.	W.industriegeb. v. Nb. 35 288
		66.	Tilburg 43 577
38.	Meijerij v. 's Hertogenb. 56 742	68.	Meijerij v. 's Hertogenb. 74 479
39.	Noordbr.oostel.ind.geb. 68 846	70.	O.industriegeb. v. Nb. 42 956
		71.	Eindhoven 52 418
40.	N.Limburg (met N.O. Noordbrabant) 96 237	73.	Land van Cuyck 17 916
		74.	N.Limburg ben. Venlo 24 358
		75.	N.Limburg bez. Venlo 81 669
41.	Z.Limburg (zonder Mijnstreek) 64 980	76.	Nieuwe Mijng gebied 21 530
		78.	Overig Zuid-Limburg 59 110
42.	Mijnstreek 'n Limburg 65 419	77.	Oude Mijng gebied 81 888
		16.	Noordoostpolder 2 150
		36.	Wieringermeer 4 130
		-	Centraal Bev.register 18 204
	Totaal Nederland 3 185 816		Totaal Nederland 3 866 445

Bijlage 4. Beroepsindeling (beroepsgroepen en belangrijkste beroepen) bij de Beroepstelling van 31 Mei 1947

01	Bedrijfshoofden in de nijverheid (met personeel)	15	Leraren, hoogleraren (vervolg) 268 Hoogleraar 603 Leraar (n.e.v.) 810 Muziekleraar, -onderwijzer 850 Sportleraar, -onderwijzer
02	Bedrijfshoofden in de nijverheid (zonder personeel)	16	Machinisten en stuurlieden (zeescheepvaart) 834 Scheepsmachinist 860 Stuurman
03	Bedrijfshoofden in de landbouw	17	Politie- en brandweerpers., beroepsmilitair (hoger) 222 Brandweerpersoneel 808 Militair 821 Politiepersoneel
04	Bedrijfshoofden in winkels	18	Onderwijzers 815 Onderwijzer
05	Bedrijfshoofden in de binnenscheepvaart	19	Politie- en brandweerpers., beroepsmilitair (ben. rang officier) 222 Brandweerpersoneel 808 Militair 821 Politiepersoneel
06	Overige bedrijfshoofden	20	Verplegend personeel 882 Verpleegster
07	Medew. gezinsleden in de landbouw	21	Vrije beroepen 000 Accountant 003 Adviseur (rechtskundig e.d.) 004 Advocaat 202 Architect, bouwkundige 203 Arts 210 Beeldhouwer 238 Deurwaarder 248 Expert, taxateur 402 Journalist 415 Kunstschilder 604 Letterkundige 814 Notaris 816 Opera- en concertzanger 862 Tandarts 868 Tolk, vertaler 869 Toneelspeler 870 Toonkunstenaar 877 Veearts
08	Medew. gezinsleden in winkels		
09	Overige medew. gezinsleden		
10	Bedrijfsleiders, meesterknechts e.d.		
11	Administratief personeel (geen overheid) 001 Administratief personeel (geen overheid) 228 Cais'sière 229 Candidaat-Notaris 002 Ponskaartenmachinebediende 875 Typiste		
12	Ambtenaren 100 Ambtenaar (n.e.v.) 204 Assistent bibl.en leesz. 214 Bibliothecaris 827 Rechter, ambtenaar O.M., enz.		
13	Bedienaars van de godsdienst 253 Geestelijke R.K.godsdienst 824 Predikant 825 Rabbijn e.d.		
14	Handelsreizigers, vertegenwoordigers, verzekeringsagenten 263 Handelsreiziger, vertegenw. 884 Verzekeringsagent		
15	Leraren, hoogleraren 237 Dansleraar 256 Godsdienstonderwijzer 262 Gymnastiekleraar, onderwijzer		

- 22 Winkelbedienden
894 Winkelbediende
- 23 Overige employé's
006 Amanuensis
200 Analist
201 Apothekersassistent
231 Concierge
246 Etaleur
413 Koster
600 Landmeter
606 Lid Hoge Colleges v. Staat e.d.
801 Masseur
819 Pedicure
820 Pianostemmer
826 Radiotelegrafist
847 Sociale werker
864 Tekenaar
865 Telefoniste
866 Telegrafist
876 Variété-artist
879 Veeverloskundige
881 Verloskundige
885 Vliegenier
- 24 Bouwvakarbeiders
212 Beton- en cementwerker
213 Betonijzervlechter
258 Granitowerker
265 Heier
602 Leidekker
806 Metselaar
817 Opperman, bouwvaksjower
818 Parketvloerlegger
829 Riet- en strodakdekker
831 Rijswerker
836 Schilder
851 Steenhouwer
853 Steenzetter (waterbouwk.w.)
859 Stucadoor
867 Timmerman
886 Voeger
- 25 Brievenbestellers
224 Brievenbesteller
- 26 Chauffeurs en voerlieden
230 Chauffeur
887 Voerman, koetsier
- 27 Grondwerkers
261 Grondwerker
- 28 Hotel-, café- en restaurantpersoneel
209 Bedienend personeel (excl. kellner)
227 Buffet- en keukenpers. (excl. kok)
404 Kellner
412 Kok
- 29 Huispersoneel
300 Huispersoneel
892 Werkvrouw
- 30 Industrie-arbeiders
005 Aftekenaar
205 Automonteur
207 Badknecht
208 Baggerpersoneel
211 Behanger, stoffeerder
217 Boekbinder
218 Bontwerker
220 Boorder (metaal-)
221 Botermaker
223 Breier
225 Broodbakker
233 Confectienaaister e.d.
234 Confectiesnijder, -knipper
235 Constr.werker (grob bankwerk)
236 Dameskapper
239 Diamantbewerker
240 Draadtrekker
241 Draadvlechter
242 Draaier (metaal-)
243 Drukker (grafische bedr.)
244 Drukker (katoen-, linoleum)
245 Electriciën
247 Etser
249 Forceur
250 Fotograaf
251 Fraiser (metaal-)
252 Galvaniseur
254 Glasslijper en -polijster
255 Glazenwasser
257 Goud-, zilver-, kunstmid
259 Graveur
264 Herenkapper
266 Hoedenmodiste
267 Hoepelmaker
269 Horlogemaker
270 Houtbewerker (machinale)

- 30 Industrie-arbeiders (vervolg)
400 Huis-, verstel- en costumnaaister
401 Instrumentmaker
403 Kaasmaker
405 Kernmaker (metaalindustrie)
406 Ketelmaker
407 Kettingscheerder
408 Kleermaker, coupeur
409 Klinker
410 Klompenmaker
411 Koek- en banketbakker
414 Kuiper
601 Lasser
605 Letterzetter
607 Lithograaf
603 Loodgieter en fitter
610 Machinebankwerker
611 Machinist, machinedrijver (excl. zeescheepvaart)
800 Mandenmaker
803 Melkcontroleur (zuivelfabr.)
804 Metaalgieter
805 Metaalponser
807 Meubelmaker
809 Modelmaker
813 Nageljongen
822 Politoerder
828 Reinigingsarbeider
830 Rietwerker (meub.en matten)
832 Rijwielhersteller
833 Schaver (metaal-)
835 Scheepstimmerman
838 Schoenmaker en -hersteller
839 Schoorsteenveger
840 Sigarenmaker
841 Sigarensorteerder
843 Slager
844 Sloper (bouwvak)
845 Slijper en polijster (metaal-)
846 Smid, vuurwerker
848 Spinner
849 Spoeler, twijner
852 Steenslijper en -polijster
854 Stereotypeur
855 Stoker
856 Stopster (textielindustrie)
857 Straatmaker
858 Strijkster
861 Tabakbewerker
863 Tandtechnicus
871 Touwslager
880 Verfspuiter
883 Verwarmingsmonteur
- 30 Industrie-arbeiders (vervolg)
888 Vormer (metaalindustrie)
889 Vulcaniseur
890 Wagen- en carosseriemaker
893 Weaver
895 Zager (metaal-)
896 Zandstraalblazer
898 Zetter-drukker
- 31 Landbouw-, tuinbouw- en bosarbeiders
219 Boomkwekersknecht
260 Griendwerker
271 Houthakker
500 Landarbeider
872 Tuinbouwarb. (bloembollen-cult.)
873 Tuinbouwarb. (groenten en ooft)
874 Tuinman
- 32 Loopknechts en bestellers
609 Loopknecht en besteller
- 33 Magazijn- en pakhuispersoneel
700 Magazijn- en pakhuispersoneel
- 34 Mijnwerkers
811 Mijnwerker (bovengronds)
812 Mijnwerker (ondergronds)
- 35 Schippersknechts
837 Schippersknechts (binnenscheepvaart)
- 36 Sjouwers, haven- en transportarbeiders
842 Sjouwer (excl, bouwvak) haven- en transportarbeider
- 37 Veenarbeiders
878 Veenarbeider
- 38 Overige arbeiders
206 Auto-, rijwielbewaarder
215 Binnenvisser
216 Blok-, seinhuiswachter e.d.
226 Brug-, sluiswachter e.d.
232 Conducteur (trein, tramw., enz.)
612 Machinist (spoor- en tramw.)
802 Matroos (zeescheepvaart)
823 Portier
891 Wagenvoerder (trein en tram)
897 Zee- en kustvisser

BIJLAGE 5. Economically active population (employed) according to the International Standard Industrial Classification

Division, major group and group	Workers on own account			Directors of Ltd. liab. Cos., Co-operations etc.			Managers			Salaried employees			Wage earners			Non paid family workers			Total				
	M.	F.	T.	M.	F.	T.	M.	F.	T.	M.	F.	T.	M.	F.	T.	Wives	Children			M.	F.	T.	
																	M.	F.	T.				
Agriculture and livestock production	01	233 763	13 790	247 553	239	11	250	4 381	11	4 392	1 784	397	2 181	210 158	12 339	222 497	81 438	110 456	60 526	170 982	560 781	168 512	729 293
Forestry and logging	02	252	5	257	1	-	1	122	-	122	439	73	512	5 246	10	5 256	23	87	4	91	6 147	115	6 262
Hunting, trapping and game propagation	03	73	2	75	-	-	-	4	-	4	45	29	45	29	29	29	3	2	-	2	153	5	158
Fishing	04	3 967	23	3 990	41	-	41	86	-	86	225	24	249	6 242	282	6 524	8	858	15	873	11 419	352	11 771
AGRICULTURE, FORESTRY, HUNTING AND FISHING	0	238 055	13 820	251 875	281	11	292	4 593	11	4 604	2 493	494	2 987	221 675	12 631	234 306	81 472	111 403	60 545	171 948	578 500	168 984	747 484
Coal mining	11	-	-	1	9	-	9	1 086	-	1 086	3 010	237	3 247	35 004	121	35 125	-	-	-	-	39 110	358	39 468
Crude petroleum and natural gas	13	-	-	-	-	-	-	17	-	17	140	12	152	447	5	452	-	-	-	-	604	17	621
Stone quarrying, clay and sand pits	14	185	1	186	21	-	21	79	-	79	52	7	59	1 418	1	1 419	-	55	1	56	1 810	10	1 820
Non-metallic mining and quarrying n.e.c.	19	784	5	789	11	-	11	79	-	79	75	27	102	7 691	742	8 433	29	235	43	278	8 875	846	9 721
MINING AND QUARRYING	1	970	6	976	41	-	41	1 261	-	1 261	3 277	283	3 560	44 560	869	45 429	29	290	44	334	50 399	1 231	51 630
Slaughtering, preparation and preserving of meat	201	1 067	8	1 075	106	-	106	235	1	236	1 397	286	1 683	4 905	240	5 145	3	74	-	74	7 784	538	8 322
Manuf. of dairy products	202	668	14	682	465	-	465	259	1	260	1 466	511	1 977	10 946	244	11 190	5	106	2	108	13 910	777	14 687
Canning and preserving of fruits and vegetables	203	212	10	222	67	3	70	256	9	265	772	328	1 100	4 647	1 041	5 688	7	43	10	53	5 997	1 408	7 405
Canning and preserving of fish and other sea foods	204	442	6	448	19	-	19	61	-	61	98	28	126	2 124	101	2 225	17	117	16	133	2 861	168	3 029
Manuf. of grain mill products	205	1 860	37	1 897	147	1	148	315	1	316	1 155	260	1 415	6 987	154	7 141	63	596	35	631	11 060	551	11 611
Manuf. of bakery products	206	16 293	194	16 487	190	9	199	1 388	30	1 418	1 206	822	2 028	42 763	2 209	44 972	33	4 383	104	4 487	66 223	3 401	69 624
Sugar factories and refineries	207	3	-	3	27	-	27	92	1	93	350	55	405	3 053	36	3 089	-	1	-	1	3 526	92	3 618
Manuf. of cocoa, chocolate and sugar confectionery	208	320	8	328	99	1	100	274	48	322	1 065	619	1 684	5 426	3 285	8 711	8	36	11	47	7 220	3 980	11 200
Manuf. of miscellaneous food preparations	209	388	16	404	156	4	160	368	14	382	1 658	590	2 248	5 334	1 330	6 664	12	46	8	54	7 950	1 974	9 924
Food manuf. industries, except beverage industries	20	21 253	293	21 546	1 276	18	1 294	3 248	105	3 353	9 167	3 499	12 666	86 185	8 640	94 825	148	5 402	186	5 588	126 531	12 889	139 420
Distilling, rectifying and blending of spirits	211	141	10	151	72	-	72	188	1	189	919	318	1 237	2 534	152	2 686	2	24	4	28	3 878	487	4 365
Breweries and manufacturing of malt	213	88	8	96	49	-	49	128	-	128	723	181	904	3 502	30	3 532	-	24	11	35	4 514	230	4 744
Soft drinks and carbonated water industries	214	579	34	613	33	-	33	134	2	136	190	80	270	1 172	20	1 192	20	126	26	152	2 234	182	2 416
Beverage industries	21	808	52	860	154	-	154	450	3	453	1 832	579	2 411	7 208	202	7 410	22	174	41	215	10 626	899	11 525
Tobacco manufactures	22	1 284	16	1 300	96	3	99	519	11	530	988	443	1 431	11 358	3 334	14 692	11	147	23	170	14 392	3 841	18 233
Spinning, weaving and finishing of textiles	231	1 041	42	1 083	334	6	340	1 237	26	1 263	2 636	1 610	4 246	42 757	11 666	54 423	66	342	65	407	48 347	13 481	61 828
Knitting mills	232	203	105	308	93	14	107	248	83	331	420	331	776	2 972	6 659	9 631	35	27	22	49	3 963	7 274	11 237
Cordage, rope and twine industries	233	202	4	206	39	-	39	129	3	132	260	138	398	3 272	591	3 863	5	37	4	41	3 939	745	4 684
Manuf. of textiles n.e.c.	239	570	4	574	17	-	17	68	3	71	150	71	221	2 204	175	2 379	11	94	9	103	3 103	273	3 376
Manufacture of textiles	23	2 016	155	2 171	483	20	503	1 682	115	1 797	3 466	2 175	5 641	51 205	19 091	70 296	117	500	100	600	59 352	21 773	81 125
Manuf. of footwear, except rubber footwear	241	2 097	24	2 121	92	3	95	410	14	424	646	284	930	9 802	2 912	12 714	32	541	51	592	13 588	3 320	16 908
Repair of footwear	242	10 412	73	10 485	7	-	7	110	2	112	24	4	28	5 982	27	6 009	105	1 085	27	1 112	17 620	238	17 858
Manuf. of wearing apparel, except footwear	243	11 101	10 518	21 619	214	27	241	1 028	418	1 446	1 228	1 352	2 580	13 735	52 935	66 670	721	869	592	1 461	28 175	66 563	94 738
Manuf. of made-up textile goods, except wearing apparel	244	833	303	1 136	56	8	64	262	137	399	380	339	719	2 927	7 692	10 619	94	101	35	136	4 559	8 608	13 167
Manuf. of footwear, other wearing apparel and made-up textile goods	24	24 443	10 918	35 361	369	38	407	1 810	571	2 381	2 278	1 979	4 257	32 446	63 566	96 012	952	2 596	705	3 301	63 942	78 729	142 671
Manuf. of wood and cork, except manuf. of furniture	25	3 270	41	3 311	160	2	162	726	4	730	1 134	325	1 459	18 826	223	19 049	31	575	33	608	24 691	659	25 350
Manuf. of furniture and fixtures	26	5 628	39	5 667	157	6	163	968	3	971	1 068	359	1 427	22 311	180	22 491	34	638	28	666	30 770	649	31 419
Pulp, paper and paperboard mills	271	22	1	23	54	-	54	221	3	224	535	109	644	7 405	288	7 693	-	1	-	1	8 238	101	8 339
Manuf. of articles of pulp, paper and paperboard	272	309	26	335	109	2	111	294	15	309	685	446	1 131	4 370	2 277	6 647	15	22	15	37	5 789	2 796	8 585
Manuf. of paper and paper products	27	331	27	358	163	2	165	515	18	533	1 220	555	1 775	11 775	2 565	14 340	15	23	15	38	14 027	3 197	17 224
Printing, publishing and allied industries	28	3 096	123	3 219	700	17	717	1 831	26	1 857	7 206	4 178	11 384	27 669	2 706	30 375	47	351	50	401	40 853	7 147	48 000
Tanneries and leather finishing plants	291	271	8	279	34	-	34	137	-	137	189	71	260	3 767	50	3 817	2	69	5	74	4 467	136	4 603
Manuf. of leather products, except footwear and other wearing apparel	292	1 341	45	1 386	46	2	48	211	13	224	327	139	466	3 835	1 302	5 137	51	225	31	256	5 985	1 583	7 568
Manuf. of leather and leather products, except footwear	29	1 612	53	1 665	80	2	82	348	13	361	516	210	726	7 602	1 352	8 954	53	294	36	330	10 452	1 719	12 171
Manuf. of rubber products	30	322	5	327	34	2	36	202	2	204	559	169	728	4 600	467	5 067	7	30	6	36	5 747	658	6 405

Bijlage 5 (vervolg)

Division, major group and group	Workers on own account			Directors of Ltd. liab, Cies, Co-operations etc.			Managers			Salaried employees			Wage earners			Non paid family workers			Total																
	M.	F.	T.	M.	F.	T.	M.	F.	T.	M.	F.	T.	M.	F.	T.	Wives	Children			M.	F.	T.													
																	M.	F.	T.																
Basic industrial chemicals, including fertilizers	311	68	3	71	77	-	77	497	24	521	2	283	768	3	051	11	695	642	12	337	-	7	4	11	14	627	1	441	16	068					
Vegetable and animal oils and fats	312	18	-	18	48	-	48	132	1	133	4	487	124	6	611	2	166	54	2	220	-	3	-	3	2	854	179	3	033						
Manuf. of miscellaneous chemical products	319	1 020	41	1 061	374	6	380	1 023	54	1 077	4	531	1 851	6	382	11	839	3	300	15	139	53	100	22	122	18	887	5	327	24	214				
Manuf. of chemicals and chemical products	31	1 106	44	1 150	499	6	505	1 652	79	1 731	7	301	2 743	10	044	25	700	3	996	29	696	53	110	26	136	36	368	6	947	43	315				
Petroleum refineries	321	4	-	4	4	-	4	52	-	52	3	312	26	338	1	123	3	1	126	-	-	-	-	-	-	1	495	29	1	524					
Manuf. of miscellaneous products of petroleum and coal	329	19	-	19	15	1	16	51	-	51	3	190	36	226	1	171	10	1	181	-	2	-	-	2	2	1	448	47	1	495					
Manuf. of products of petroleum and coal	32	23	-	23	19	1	20	103	-	103	3	502	62	564	2	294	13	2	307	-	2	-	-	2	2	2	943	76	3	019					
Manuf. of structural clay products	331	184	5	189	183	1	184	379	-	379	3	276	101	377	13	957	112	14	069	3	42	3	45	15	021	225	15	246							
Manuf. of glass and glass products	332	446	7	453	35	-	35	226	3	229	3	444	150	594	5	632	276	5	908	10	44	4	48	6	827	450	7	277							
Manuf. of pottery, china and earthenware	333	241	28	269	30	-	30	181	6	187	3	282	111	393	3	953	803	4	756	12	20	4	24	4	707	964	5	671							
Manuf. of cement (hydraulic)	334	-	-	-	3	-	3	17	-	17	3	56	7	63	4	76	1	1	477	-	-	-	-	-	552	8	560								
Manuf. of non-metallic mineral products n.e.c.	339	1 345	25	1 370	129	2	131	436	-	436	3	687	148	835	10	482	36	10	538	10	261	15	276	13	340	256	13	596							
Manuf. of non-metallic mineral products, except products of petroleum and coal	33	2 216	65	2 281	380	3	383	1 239	9	1 248	3	1 745	517	2	262	34	500	1	248	35	748	35	367	26	393	40	447	1	903	42	350				
Iron and steel basic industries	341	52	1	53	50	-	50	324	1	325	3	1 096	198	1	294	12	091	40	12	131	-	8	1	9	13	621	241	13	862						
Non-ferrous metal basic industries	342	11	1	12	17	-	17	64	-	64	3	206	42	248	1	712	14	1	726	-	-	-	-	-	2	010	57	2	067						
Basic metal industries	34	63	2	65	67	-	67	388	1	389	3	1 302	240	1	542	13	803	54	13	857	-	8	1	9	15	631	298	15	929						
Manuf. of metal products, except machinery and transport equipment	35	10 084	113	10 197	378	9	387	1 913	4	1 917	3	4 239	1 229	5	468	49	427	1	209	50	636	90	2	133	56	2	189	68	174	2	710	70	884		
Manuf. of machinery, except electrical machinery	36	1 812	18	1 830	279	3	282	1 582	-	1 582	3	4 917	1 198	6	115	35	326	112	35	438	9	309	32	341	44	225	1	372	45	597					
Manuf. of electrical machinery, apparatus, appliances and supplies	37	617	7	624	170	-	170	1 399	17	1 416	3	7 255	2 905	10	160	25	468	2	980	28	448	9	61	4	65	34	970	5	922	40	892				
Shipbuilding and repairing	381	1 217	6	1 223	161	1	162	886	1	887	3	2 958	456	3	414	34	081	91	34	172	3	228	8	236	39	531	566	40	097						
Manuf. of railroad equipment	382	746	8	754	35	-	35	455	-	455	3	962	254	1	216	14	258	17	14	275	1	130	9	139	16	586	289	16	875						
Manuf. of motor vehicles	383	1 351	11	1 362	2	-	2	60	-	60	3	139	14	153	1	685	1	1	686	3	225	3	228	3	462	32	3	494							
Repair of motor vehicles and cycles	384	5 874	75	9 949	95	3	98	927	-	927	3	902	243	1	145	25	464	10	25	474	55	1	670	39	1	709	38	932	425	39	357				
Manuf. of bicycles	385	145	6	151	40	-	40	113	-	113	3	368	116	484	2	606	31	2	637	1	16	1	17	3	288	155	3	443							
Manuf. of aircraft	386	-	-	-	7	-	7	97	-	97	3	570	48	618	3	022	16	3	038	-	-	-	-	-	3	696	64	3	760						
Manuf. of transport equipment, n.e.c.	389	55	-	55	6	-	6	26	-	26	3	26	10	36	6	32	46	6	678	5	10	1	11	-	75	62	3	817							
Manuf. of transport equipment	38	13 388	106	13 494	346	4	350	2 564	1	2 565	3	5 925	1 141	7	066	81	748	212	81	960	68	2	279	61	2	340	106	250	1	593	107	843			
Manuf. of professional, scientific, measuring and controlling instruments	391	391	7	398	41	4	45	198	-	198	3	367	113	480	3	048	93	3	141	13	25	-	25	4	070	230	4	300							
Manuf. of watches and clocks	393	16	-	16	4	-	4	14	-	14	3	22	6	28	159	10	169	10	169	1	6	1	7	221	18	239									
Repair of watches and clocks	394	1 963	3	1 966	2	-	2	26	-	26	3	6	1	7	923	5	928	4	199	3	202	3	202	3	119	16	3	135							
Manuf. of jewellery and related articles	395	938	28	966	27	-	27	133	1	134	3	180	134	314	3	497	230	3	727	10	91	10	101	4	866	413	5	279							
Manuf. of musical instruments	396	388	2	390	2	-	2	33	-	33	3	138	9	147	733	3	736	3	736	3	40	3	43	1	334	20	1	354							
Manuf. industries n.e.c.	399	1 446	95	1 541	41	2	43	173	13	186	3	393	132	525	4	072	1	103	5	175	60	134	30	164	6	259	1	435	7	694					
Miscellaneous manufacturing industries	39	5 142	135	5 277	117	6	123	577	14	591	3	1 106	395	1	501	12	432	1	444	13	876	91	495	47	542	19	869	2	132	22	001				
MANUFACTURING	2+3	98 514	12 212	110 726	5 927	142	6 069	23 716	996	24 712	3	63 726	24 901	88	627	561	883	113	594	675	477	1	792	16	494	1	476	17	970	770	260	155	113	925	373
CONSTRUCTION	4	54 973	400	55 373	605	14	619	6 392	7	6 399	3	4 243	1 219	5	462	193	997	604	194	601	397	8	913	241	9	154	269	123	2	882	272	005			
Electricity, gas and steam	51	-	-	-	163	-	163	440	-	440	3	9 077	928	10	005	18	144	241	18	385	-	-	-	-	-	27	824	1	169	28	993				
Water supply	521	-	-	-	45	-	45	47	-	47	3	75	9	84	890	4	894	-	-	-	-	-	-	-	-	1	057	13	1	070					
Sanitary services	522	62	-	62	1	-	1	50	-	50	3	76	8	84	8	606	46	8	652	-	11	-	-	11	8	806	54	8	860						
Water and sanitary services	52	62	-	62	46	-	46	97	-	97	3	151	17	168	9	496	50	9	546	-	11	-	-	11	9	863	67	9	930						
ELECTRICITY, GAS, WATER AND SANITARY SERVICES	5	62	-	62	209	-	209	537	-	537	3	9 228	945	10	173	27	640	291	27	931	-	11	-	11	37	687	1	236	38	923					
Wholesale trade	611	72 582	1 721	74 303	3 250	83	3 333	4 374	75	4 449	3	35 579	11 852	47	431	45	903	1	777	47	680	2	420	7	800	1	036	8	836	169	488	18	964	188	452
Retail trade	612	82 794	14 344	97 138	949	117	1 066	7 233	2 685	9 918	3	19 134	48 888	68	022	25	702	1	641	27	343	51	512	10	899	16	640	27	539	146	711	135	827	282	538
Wholesale and retail trade	61	155 376	16 065	171 441	4 199	200	4 399	11 607	2 760	14 367	3	54 713	60 740	115	453	71	605	3	418	75	023	53	932	18	699	17	676	36	375	316	199	154	791	470	990

Bijlage 5 (vervolg)

Division, major group and group	Workers on own account			Directors of Ltd. liab. Cies, Co-operations etc.			Managers			Salaried employees			Wage earners			Non paid family workers			Total				
	M.	F.	T.	M.	F.	T.	M.	F.	T.	M.	F.	T.	M.	F.	T.	#wives	Children			M.	F.	T.	
																	M.	F.	T.				
Banks and other financial institutions	62	853	68	921	501	9	510	802	9	811	18 730	6 868	25 598	1 780	463	2 243	16	17	8	25	22 683	7 441	30 124
Insurance	63	2 105	29	2 134	435	11	446	211	3	214	22 711	8 610	31 321	2 567	275	2 842	52	81	33	114	28 110	9 013	37 123
Real estate	64	1 783	75	1 858	228	40	268	197	6	203	1 286	622	1 908	2 609	106	2 715	54	39	14	53	6 142	917	7 059
COMMERCE	6	160 117	16 237	176 354	5 363	260	5 623	12 817	2 778	15 595	97 440	76 840	174 280	78 561	4 262	82 823	54 054	18 836	17 731	36 567	373 134	172 162	545 296
Railway transport	711	-	-	-	3	-	3	450	-	450	7 666	1 750	9 416	24 242	214	24 456	-	-	-	-	32 361	1 964	34 325
Tramway and omnibus operators	712	155	4	159	49	1	50	341	7	348	1 304	506	1 810	12 730	1 401	14 131	8	29	6	35	14 608	1 933	16 541
Road passenger transport, except omnibus operators	713	2 491	61	2 552	72	4	76	107	1	108	289	88	377	5 055	9	5 064	129	248	38	286	8 262	330	8 592
Road transport n.e.c.	714	14 631	234	14 865	162	4	166	551	2	553	2 256	647	2 903	20 821	55	20 876	472	2 729	201	2 930	41 150	1 615	42 765
Ocean transport	715	270	4	274	103	-	103	904	2	906	8 981	480	9 461	12 960	161	13 121	-	28	2	30	23 246	649	23 895
Water transport, except ocean transport	716	15 523	191	15 714	295	2	297	1 728	3	1 731	3 901	536	4 437	29 902	169	30 071	51	3 853	507	4 360	55 202	1 459	56 661
Air transport	717	-	-	-	8	-	8	87	-	87	2 079	413	2 492	1 199	95	1 294	-	-	-	-	3 373	508	3 881
Services incidental to transport	718	349	52	401	24	4	28	1 051	227	1 278	1 480	904	2 384	3 624	383	4 007	81	17	12	29	6 545	1 663	8 208
Transport	71	33 419	546	33 965	716	15	731	5 219	242	5 461	27 956	5 324	33 280	110 533	2 487	113 020	741	6 904	766	7 670	184 747	10 121	194 868
Storage and warehousing	72	23	-	23	47	-	47	132	1	133	571	71	642	1 905	34	1 939	1	5	-	5	2 683	107	2 790
Communication	73	-	-	-	4	-	4	1 183	496	1 679	9 806	7 294	17 100	23 299	580	23 879	-	-	-	-	34 292	8 370	42 662
TRANSPORT, STORAGE AND COMMUNICATION	7	33 442	546	33 988	767	15	782	6 534	739	7 273	38 333	12 689	51 022	135 737	3 101	138 838	742	6 909	766	7 675	221 722	18 598	240 320
Government services	81	62	1	63	15	-	15	15	-	15	137 334	22 087	159 421	10 833	2 299	13 132	1	3	2	5	148 262	24 390	172 652
Educational services	821	2 063	2 294	4 357	28	4	32	6	2	8	38 340	35 266	73 606	3 371	5 667	9 038	44	9	13	22	43 817	43 290	87 107
Medical and other health services	822	7 384	9 659	17 043	3	-	3	36	-	36	6 025	35 158	41 183	6 700	10 329	17 029	449	28	41	69	20 176	55 636	75 812
Religious organizations	823	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11 287	1 116	12 403	208	263	471	-	-	-	-	11 495	1 379	12 874
Welfare institutions	824	54	25	79	2	10	12	5	1	6	2 950	8 087	11 037	1 931	8 084	10 015	8	3	2	5	4 945	16 217	21 162
Legal services	825	2 375	106	2 481	11	-	11	6	-	6	2 433	2 050	4 483	66	50	116	25	17	10	27	4 908	2 241	7 149
Business services	826	9 152	376	9 528	441	22	463	362	13	375	19 153	7 506	26 659	1 199	327	1 526	198	197	131	328	30 504	8 573	39 077
Trade associations and labor organizations*	827	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4 816	2 089	6 905	-	-	-	-	-	-	-	4 816	2 089	6 905
Community service n.e.c.	829	3 529	908	4 437	8	-	8	2	-	2	11 495	5 461	16 956	3 870	524	4 394	13	3	1	4	18 907	6 907	25 814
Community and business services	E.	24 557	13 368	37 925	493	36	529	417	16	433	96 499	96 733	193 232	17 345	25 244	42 589	737	257	198	455	139 568	136 332	275 900
Motion picture production, distribution and projection	831	361	26	387	102	8	110	212	6	218	476	539	1 015	1 557	891	2 448	42	21	13	34	2 729	1 525	4 254
Theatres and related services	832	5 040	1 211	6 251	54	4	58	48	3	51	2 466	803	3 269	748	357	1 105	55	28	11	39	8 384	2 444	10 828
Recreation services, except theatres and motion pictures	833	1 875	267	2 142	49	3	52	104	-	104	799	451	1 250	2 042	306	2 348	347	260	98	358	5 129	1 472	6 601
Recreation services	83	7 276	1 504	8 780	205	15	220	364	9	373	3 741	1 793	5 534	4 347	1 554	5 901	444	309	122	431	16 242	5 441	21 683
Domestic service	841	-	-	-	-	-	-	-	-	-	892	241	1 133	4 357	177 902	182 259	-	-	-	-	5 249	178 143	183 392
Restaurants, cafés, taverns and other drinking and eating places	842	12 097	2 141	14 238	79	11	90	847	148	995	835	486	1 321	11 862	7 748	19 610	6 651	753	2 539	3 292	26 473	19 724	46 197
Hotels, rooming houses, camps and other lodging places	843	3 964	6 395	10 359	102	39	141	419	93	512	444	37	881	7 142	6 646	13 788	2 748	253	1 035	1 288	12 324	17 393	29 717
Laundries and laundry service, cleaning and dyeing	844	1 778	526	2 304	102	25	127	456	168	624	693	807	1 500	6 002	8 502	14 504	537	275	283	558	9 306	10 848	20 154
Barber and beauty shops	845	9 832	1 308	11 140	2	2	4	64	11	75	9	46	55	6 135	4 393	10 528	2 120	822	569	1 391	16 864	8 449	25 313
Portrait and commercial photographic studios	846	1 780	83	1 863	6	2	8	80	3	83	106	50	156	1 170	378	1 548	170	126	48	174	3 268	734	4 002
Personal service n.e.c.	849	2 473	44	2 517	58	3	61	180	25	205	469	197	666	2 655	2 470	5 125	50	214	10	224	6 049	2 799	8 848
Personal services	84	31 924	10 497	42 421	349	82	431	2 046	448	2 494	3 448	2 264	5 712	39 323	208 039	247 362	12 276	2 443	4 484	6 927	79 533	238 090	317 623
SERVICES	8	63 819	25 370	89 189	1 062	133	1 195	2 842	473	3 315	241 022	122 877	363 899	71 848	237 136	308 984	13 458	3 012	4 806	7 818	383 605	404 253	787 858
ACTIVITIES NOT ADEQUATELY DESCRIBED	9	1 163	123	1 286	1	-	1	-	-	-	178	79	257	75	40	115	17	27	3	30	3 048	430	3 478
TOTAL EMPLOYED		651 115	68 714	719 829	14 256	575	14 831	58 692	5 004	63 696	459 940	240 327	700 267	1 335 976	372 528	1 708 504	151 961	165 895	85 612	251 507	2 687 478	924 889	3 612 367
Unemployed																					49 195	15 868	65 063
Temporary military forces																					155 719	1 894	157 613
In prison and internment camps																					30 450	952	31 402
ECONOMICALLY ACTIVE POPULATION																					2 922 842	943 603	3 866 445

Bijlage 6

Centraal Bureau voor de Statistiek

Indeling van Nederland per provincie in economisch-geografische gebieden

Economisch-geografische gebieden

1	Groninger bouwstreek	43	Amsterdam
2	Groninger veenkoloniën	44	Haarlemmermeer en Amstelland
3	Groninger weidegebied	45	Vechtstreek in Noordholland
4	Stad Groningen	46	Het Gooi
5	Fries zandgebied	47	Duinstreek in Zuidholland
6	Fries weidegebied	48	's Gravenhage
7	Friese bouwstreek	49	Leiden en de Rijnstreek
8	Friese waddeneilanden	50	Westel.weidegebied in Zuidholland
9	Leeuwarden	51	Het Westland
10	Drents weidegebied	52	Rotterdam
11	Drentse veenkoloniën	53	Industriegeb. ten N. van de
Nieuwe Waterweg
12	Drentse zandgronden	54	Voorburg en Rijswijk
13	Zuiddrents randgebied	55	Zuidhollandse eilanden
14	Noordoostel.Overijssels zandgebied	56	Industriegebied langs Noord,
Merwede en IJssel
15	Overijssels weidegebied	57	Oostelijk weidegebied in Zuid-
holland
16	Noordoostpolder	58	Schouwen, Duiveland en Tholen
17	Zuidwestel.Overijssels zandgebied	59	Walcheren
18	Twente	60	Zuid- en Noord-Beveland
19	Enschede	61	West-Zeeuwsch-Vlaanderen
20	Oostelijke Achterhoek	62	Oost-Zeeuwsch-Vlaanderen
21	Westelijke Achterhoek	63	Zeekleigebied in Noordbrabant
22	Veluwe	64	Baronie van Breda en land van
Bergen op Zoom
23	Veluwe zoom (zonder Arnhem)	65	Westelijk industriegebied van
Noordbrabant
24	Arnhem	66	Tilburg
25	De Liemers	67	Land van Heusden en Altena en
de Maaskant
26	Nijmegen	68	Meijerij van 's Hertogenbosch
27	Over- en Neder-Betuwe	69	Kempenland
28	Land van Maas en Waal en Rijk van
Nijmegen (zonder Nijmegen)	70	Oostelijk industriegebied van
Noordbrabant
29	Westelijke Betuwe en Tielerwaard	71	Eindhoven
30	Bommelerwaard	72	Brabantse Peel
31	Utrechtse Heuvelrug en vallei	73	Land van Cuyck
32	Kleigebied langs de Kromme Rijn	74	Noord-Limburg benoorden Venlo
33	Utrechts weidegebied	75	Noord-Limburg bezuiden Venlo
34	Randgebied stad Utrecht	76	Nieuw mijngebied
35	Stad Utrecht	77	Oud mijngebied
36	Wieringermeer	78	Overig Zuid-Limburg
37	Texel		
38	Noordel.Noordholland en West-
Friesland		
39	Schermer, Beemster en Waterland		
40	Zaanstreek		
41	Noord- en Zuid-Kennemerland		
42	Haarlem		